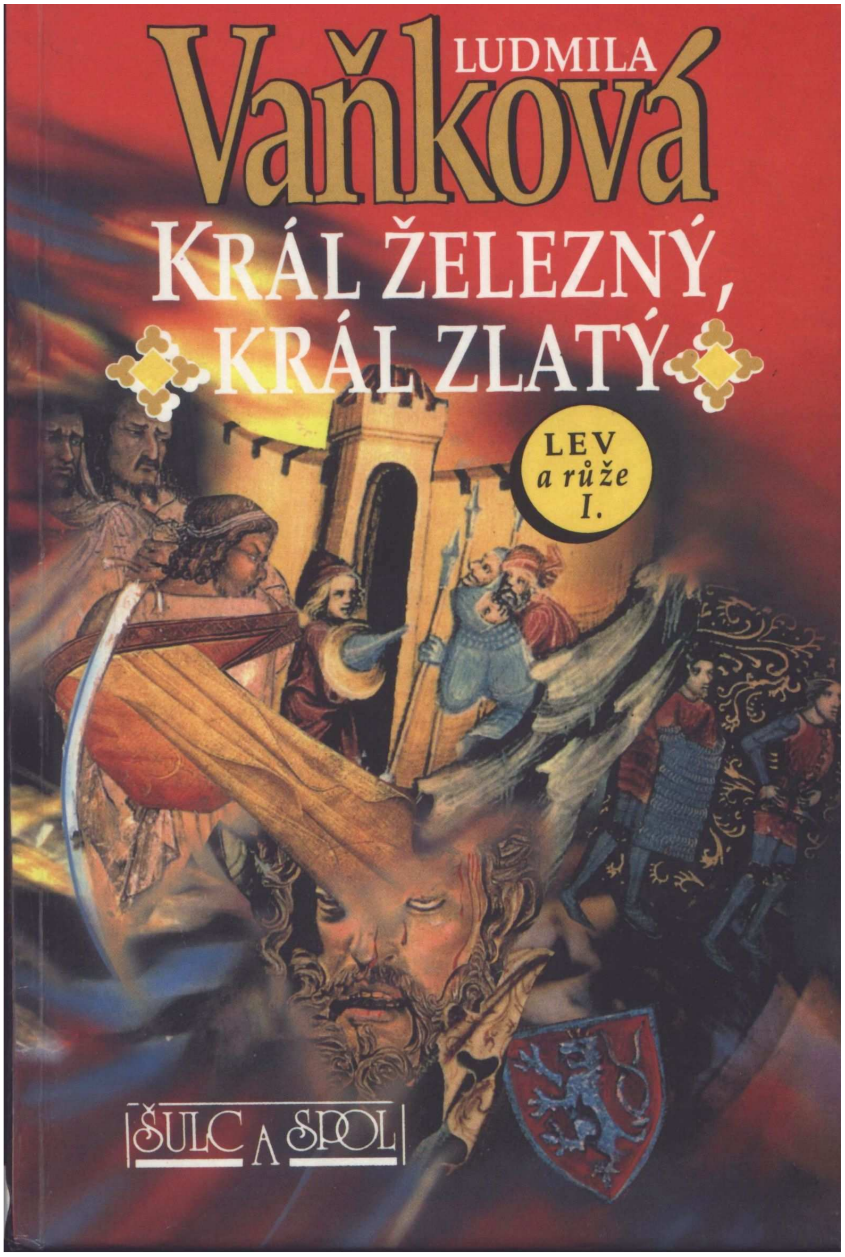

LUDMILA
Vaňková
KRÁL ŽELEZNÝ,
KRÁL ZLATÝ
LEV
a růže
I.
ŠULC A SPOL

LUDMILA VAŇKOVÁ

KRÁL ŽELEZNÝ, KRÁL ZLATÝ

LEV A RŮŽE I.

**NAKADATELSTVÍ
ŠULC A SPOL.
PRAHA**

1994

©

LUDMILA VAŇKOVÁ
1977, 1988
c/o AURA-PONT PRAHA

ISBN 80-85636-13-1

DRUHOROZENÝ

„Roztopte ohniště!“ houkl Hrz z nízké vížky na chlapce, který okouněl před otevřenou branou loveckého hrádku. „Rychle!“

Hoch sebou trhl a rozběhl se dovnitř. Hrz s hekáním a funěním začal pomalu sestupovat. Příkré dřevěné schody skřípavě naříkaly pod jeho vahou, protože králův mistr kuchyně dělal skutečně čest důstojenství svého úřadu. Nešel. Spíš by se dalo říci, že se valil. Podle svých představ ovšem spěchal, i když věděl, že má času dost. Než k hrádku dorazí skupina jezdců, kterou zahlédl ve vzdáleném ohybu cesty, dávno budou rožně připraveny pro pernatou část královského úlovku, která hrádek naplní líbeznou vůní. Na stolech v hodovní síni stály konvice vína a mísy se studenou paštikou. Už se šeřilo. Králova lovecká výprava se protáhla natolik, že Hrz dal ulít oheň a vydal se na hlásku, aby sám vyhlížel opozdilce.

Na dvoře zaváhal. Snad by měl osobně uvítat krále při návratu. Slyšel jasně, jak se jezdci venku cvalem blíží k bráně. Ale pro jistotu... Jeho nepřítomnosti si král možná ani nevšimne, zatímco jakékoli nedopatření v kuchyni by mohlo mít nedozírné následky.

Stěží stačil ostražitým pohledem ode dveří přehlédnout své malé království, když mu zezadu dopadla pádná ruka na rameno.

„Z tvé čarodějnické dílny se dnes nelinou sladké pachy, tlusťochu?“ ozvalo se za ním. „Snad můj bratr nedrží půst? To bych si třikrát rozmyslel, vydávat se za ním osobně. Ještě že jsem si cestou opatřil vlastní večeři krom dárku, který mu vezu až z Moravy.“

Hrz se otočil a usmál se přátelsky do známé tváře. Měl rád moravského markrabího, králova mladšího bratra Přemysla. Na rozdíl od jiných pánů chodíval při svých návštěvách u krále Václava za ním do kuchyně, kde vedli odborné rozpravy nad otáčejícími se rožni, protože markrabí byl labužník, jemuž Hrz nepoznal podobného. Teď hodil hejnu kuchtíků zabitou divokou kachnu a v příští chvíli už lítalo peří, jak se o překot dali do škubání.

„Uhni.“ Markrabí vytlačil Hrze ze dveří, aby mohli projít dva lovci, kteří nesli podivné zvíře, tělem podobné srně, ale hlava...?

„Vidíš? Gazela s prasečím rypákem. Kanec a srnka dohromady. Nejdřív jsme se lekli, že k nám zabloudil ďábel v prazvláštní podobě, ale šikmooký host mého

uherského bratránka Bély, který u mne byl právě na návštěvě, mě ujistil, že v stepích jeho východní vlasti jich běhají celá stáda. Říkají tomu gorosun. Jistě vzácná pečeně i pro českého krále. A dnes, tlusťochu, dnes budou hody slavnější než jindy. Král má syna. Ráno se narodil. Jedu rovnou z Prahy, jen jsem se cestou trochu zdržel lovem. Nač spěchat? Ten se nehne z lesa, dokud je dost volných sedel, ke kterým by přivázali jeho kořist. Dělej, připrav pečeni. Seženu zatím pancíř.“

„Pancíř?“ zmohl se Hrz na užaslou otázku, ale markrabí už byl ze dveří. Vrátil se, právě když se kuchtíci chystali nabodnout stažené zvíře na rožeň.

„Necháte toho, holoto?“ rozkřikl se Přemysl. „Královská pochoutka pro mého bratra. Gorosun pečený v pancíři s jalovcovými výhonky. Můj poslední objev. Co koukáš? Upevněte ten kus železa nízko nad oheň, ať se peče zprudka.“

„Ale to je přece...“ zakoktal Hrz zděšeně.

Přemysl se rozesmál. „Rytířská zbroj Ojíře z Friedberka, ano. Moc se těším, jak se bude tvářit, až na to přijde. Ale sloužit králi je přece rytíři ctí. Máš strach? Sveď to na mne. Králova bratra musíš poslechnout. Sem s kachnou! Musím se posilnit, než přijdou. Padám hlady. A ty pojď se mnou do hodovní síně, tlusťochu, pohled na tebe mi dodává chuti, i když můj kuchař je lepší než ty.“

„Výsosti!“ ohradil se Hrz.

„Aby ne! Bratr má tlustého kuchaře a sám je hubený. Zato můj Držkraj je vychrtlý jako šindel a podívej se na mě!“

Markrabí skutečně vypadal blahobytněji, než odpovídalo jeho věku. Bylo mu stěží dvacet. Ale přes svou počínající otylost se pohyboval hbitě a tiše jako kočka. Hrz měl co dělat, aby mu stačil, když rychle kráčel chodbou k hodovní síni. Klopýtal za ním s mísou, na níž voněla čerstvě upečená kachna, a jeho duch bloudil ještě v kuchyni, kde nechal tu nezodpovědnou čeládku se vzácnou pečínkou. Zůstal stát za markrabím, který do sebe nejdřív zvrátil velký pohár vína.

„Povídej mi něco,“ vyzval kuchaře. „Jsem zvyklý, že mi při jídle zpívají, ale tvůj mastný hlas se ke zpěvu nehodí.“

Povídat! Hrz se zadumal a pohlédl z okna, ale v tu chvíli ho přešla řeč. Poznal jezdce, který na dvoře seskakoval z koně. Strach mu roztřásl kolena. Rychle zvážil situaci. Markrabí je dobromyslný, mohl očekávat, že mu promine. Bez váhání si ze dvou zel vybral to menší a tiše vyklouzl ze dveří, zatímco vznešený host vychutnával první sousto.

Přemysl postřehl koutkem oka jeho útěk a usmál se. Věděl, kolik uhodilo. Rozvalil se co nejpohodlněji ve svém křesle, a sotva se otevřely dveře, zahlaholil: „Mohu se s tebou rozdělit o svůj předkrm, pane Ojíři. Právě jsem začal. Alespoň nebudeme králi koukat hladově do úst z povinné úcty, zatímco on se začne živit první. Chceš? Kachnička je výtečná. A je pečená postaru, na dobrém rožni.“

Rytíř z Friedberka se mračil jako bouře. Byl zsinalý a třásl se na celém těle. Markrabí potřásl pobaveně hlavou. „Tvůj pancíř bude aspoň náležitě zakalen pro příští boje," řekl smířlivě. „Pojď, poslouž si." A vlastnoručně nalil víno do druhého poháru.

„Jaký pancíř," vypravil ze sebe konečně rytíř z Friedberka. „Pane! Není čas k žertování. Král umírá." Rudá kalužse rozlila po stole, jak Přemysl leknutím porazil džbán. Král Václav. Jeho bratr. Prvorozený... Cítil, že bledne. Pomalu vstal.

„Nesou ho sem. Dal jsem připravit lože. Když jsem slyšel, že jsi tady... Pojď." Rytíř vyrazil ze dveří. Jako bez vůle ho Přemysl sledoval na dvůr, kam právě dorazil smutný průvod. V houstnoucím soumraku se zmateně míhala světla pochodní. Nehybné tělo na nosítkách. Překřikující se rozčilené hlasy.

Přemysl se zastavil. Když ho míjeli, zahlédl bledou zkrvácenou tvář pod šátkem, který kryl oči a čelo.

„Dobíjeli jsme kance," promluvil vedle něj tiše Ojíř z Friedberka. „Zakopl a upadl na vlastní tesák."

V prudkém pohnutí se zachytil ramene markrabího, jak ho opouštěly síly.

Co je mu? pomyslel si s bezděčným údivem Přemysl, v němž ohromení z nečekané události jako by umrtvilo jakýkoli cit. Ještě se nestačil vzpamatovat. Má ten příkladný rytíř Václava skutečně tak rád? Nebo se prostě bojí o své prozatím záviděníhodné postavení? Protože teď... Zachvěl se. Divoký vír myšlenek mu najednou prolétl hlavou a vrátil ho do skutečnosti. Král umírá.

Setřásl Ojířovu ruku a nejistým krokem zamířil zpátky k hodovní síni. Zaplavila ho vlna protichůdných pocitů, které nedokázal přemoci. Bratr mu umírá. Měl by jen truchlit. Měl by...

Vzrušeně sevřel prsty na rámu okna, které ho oddělovalo od noci venku. Najednou zatoužil spatřit hvězdy. Prudce rozhodil okno. Chladný vítr mu zavanul do tváře. Voněl čímsi... Proč na to nikdy dřív nepomyslel? Proč nedovolil svému snění vykročit po nebezpečných cestách k svůdným cílům? Byl skutečně jen pohodlný k boji?

Když jejich otec chtěl předejít bratrovražedným bojům, které vždycky propukaly při smrti jeho knížecích předchůdců, a vyhlásil následnické právo, podle něhož královskou hodnost dědí nejstarší syn, nenamítal druhorozený nic. Dívali se na něj útrpně jako na nepodařenou odnož pyšného Přemyslova rodu. Každý z nich prahnul po nejvyšších hodnostech. Jenom on se zajímal nejvýš o umění svého kuchaře. Ve sladkém, opojném vzduchu této neobyčejné noci náhle pochopil, že to byla jen opatrnost, chránící nezkrotnou duši před zoufalstvím marnosti.

Závrať nad propastí moci, z níž se mu točila hlava jako po nejohnivějším vínu, i sama ta propast byla strašlivě svůdná. Dokážu se od ní odtrhnout? Dokážu konečně pomyslet na bratrovu smrt se smutkem hodným ušlechtilé duše? Král umírá. Pouhý rok se těšil z panovnické svrchovanosti, pouhý rok. Umírá v

šestadvaceti letech a jeho syn je sotva tříletý. Kdyby nebylo otcova zákona, byl bych teď následníkem já.

Tváří v tvář panovačnému bratrovi by se neodvážil uplatňovat podobný nárok. Ale dítě, dědic *trůnu*, nemohlo být vážným soupeřem dospělého muže. Navíc by jeho vláda uvrhla celou zem do nových zmatků. Kdoví kdo by se zmocnil jejích otěží.

Zalekl se svých myšlenek. Najednou upřímně zadoufal, že Václav žije. Prošel rychle opuštěnou hodovní síní na chodbu, osvětlenou čadící loučí, a vyběhl po příkrých schodech ke králově ložnici. Několik šlechticů mu uctivě ustoupilo z cesty. Zděšeně zapátral v přítmí po jejich tvářích. Ale než se stačil zeptat, zaslechl zevnitř tichý hlas Budivoje z Buzic: „Markrabí moravský."

Jeho napětí polevilo. Mrtvému by jeho příchod nikdo neohlašoval.

Král byl bledší než smrt. Jediné oko, které bylo vidět mezi světlými rouškami, bylo zavřené. Ale pohnul slabě rukou, jako by bratra zval blíž. Přemysl přistoupil k jeho loži a chopil se jí.

„Museli mu vyjmout oko," zašeptal za ním Ojíř z Friedberka.

„Žiju, vidíš?" zachrčel Václav nečekaně. „Jsem jednooký, ale žiju." Křečovitě stiskl bratrovu ruku, s námahou pootevřel oko a zadíval se na něj. Přemysl se otřásl. V tom pohledu bylo něco... Králova ruka ho táhla blíž. Sklonil se k němu. „Představoval sis, jaké to je, být králem?" zasyčel Václav těsně u jeho ucha. „Přihnal ses cvalem od Prahy, aby ses přesvědčil, že je cesta volná?"

Přemysl se zarděl hněvem. Vědomí viny z něho vyprchalo. Cítil jen křivdu bratrova obvinění. „Nevíš, o čem mluvíš, bratře," odsekl mu příkře. „Vyjel jsem z Prahy už ráno. Kdybys čekal s větší dychtivostí na zprávu, kterou ti vezu, byl bys zdráv." Když král mlčel, napřímil se a dodal: „Dnes se ti narodil druhý syn."

Václav pustil bratrovu ruku a zůstal nehnutě ležet, až Přemysl zapochyboval, jestli ho vůbec slyšel. Pak řekl trpce do hlubokého ticha: „Syn! Nahradí mi snad druhý syn druhé oko? Nezbývá než přijmout boží vůli. Ale dobrovolně ne. Dobrovolně bych neměnil."

Přemysl cítil, jak v něm doutná vztek. Za bezmocné novorozeňátko v královské kolébce, za sebe, za všechny ty druhé, obětované bez viny možná horšímu prvnímu. Kdyby český král byl dosud bez dědice, nemluvil by v této chvíli o ztraceném oku.

„Vyřídím to s tvým pozdravem královně Kunhutě, tvé choti. Možná že dá dítě utratit, aby ti nepřipomínalo tvou ztrátu. Máš pravdu. K čemu je králi druhorozený?" Přestal litovat bratra, který tu před ním ležel v tak zubožením stavu. Zasloužil si lepší osud? Jistě ne.

„Markrabí," promluvil král odměřeně, jako by ho vykazoval do mezí, které sluší poddanému, „vrať se do Prahy a podrž mého syna při křtu. Chci, aby nesl jméno našeho otce. Tvoje jméno." Podíval se na bratra znovu a dodal neomaleně,

protože král Václav byl zvyklý vracet utržené rány: „Příliš slavné jméno pro druhorozeného.“

„Tiše, nehýbej se! Vyplašíš ho!“

Dva chlapci znehybněli s očima upřenýma k nízké větévce. Ta se teď rozhoupala pod pestrobarevným ptáčkem, který objevil snadný úlovek v nalévajícím se pupenci a trpělivě a vytrvale se do něho dobýval žlutým zobáčkem. Tmavovlasý chlapec se vysoukal z křoví na sluníčko. Jeho druh zůstal ve střehu na místě. Napohled byli stejně staří, ve skutečnosti byl plavovlasý Vladislav starší skoro o tři roky. Nebyl nijak zvlášť drobný na svůj věk, ale jeho osmiletý bratr vynikal mimořádnou statností a silou, jako by chtěl dohnat nesmazatelný rozdíl jejich zrození. Starší byl budoucí vladař. Mladší byl prostě druhým synem českého krále Václava.

„Kočka,“ upozornil teď Přemysl Otakar Vladislava.

„Chyť ji,“ vyzval ho šeptem příští král.

„Chyť si ji sám.“

Vladislav se přikrčil, ale než stačil vymrštit ruku kupředu, Přemysl hlasitě vykřikl a zatleskal. Vyplašené kotě popoběhlo několik kroků a nerozhodně se zastavilo. Vladislav vyrazil a pustil se do marného pronásledování. Kočička postřehla hrozící nebezpečí a bleskurychle zmizela. Vladislav se rozmrzele vrátil ke svému rozesmátému bratrovi.

„Tos udělal schválně,“ obvinil ho podmračeně.

„Samozřejmě.“

„Nenechals mě, protože bys to sám nedokázal.“

Přemysl se přestal smát. „Řekni to ještě jednou!“

„Nedokázal,“ opakoval Vladislav. „Chceš se prát?“

Přemysl se ušklíbl. „Zase bys žaloval.“

„Nežaloval jsem. Viděli nás,“ ohradil se následník. Byla to pravda, ale uražený Přemysl měl chuť se hádat. „To říkáš teď. Jen si vzpomeň, s jakým nářkem jsi se hrnul k babičce.“

„Protože jsi mi podrazil nohu,“ odsekl rozlícený Vladislav.

Přemysla znovu upoutal pestrý ptáček a ztratil zájem o hádku stejně náhle, jako ji začal. „Ticho,“ sykl. „Vrací se.“

Vladislav stiskl Přemyslovu ruku. „Kočka také,“ zašeptal. „Tentokrát nesmíš křičet. Zakazuji ti to.“

Přemysl se po něm podíval úkosem, ale mlčel. Vladislav pozorně sledoval kotě, které se plížilo blíž. Ještě kousek. Ještě. Teď.

Než stačil skočit, vymrštil se Přemysl a kotě vyděšeně mňouklo, když se kolem něho sevřely jeho ruce. Malý lovec se bujně rozchechtal do zklamané bratrovy tváře. „Je moje!“ vykřikl. „Moje! Moje!“ A dal se do běhu se svou kořistí v náruči. Zahnul kolem zdi a vklouzl do temného přístěnku, ale ve tmě vrazil do něčeho měkkého. Pronikavé vyjeknutí ho tak vyděsilo, že v příští chvíli stál zase venku. Jedna z kuchyňských služtiček utíkala pěšinou.

„Kdo je tam?“ ozval se vedle něho zadýchaně Vladislav. Kotě bylo zapomenuto. Teď byli spojenci proti neznámému nebezpečí.

„No... já.“ Vytáhlý mladík se vynořil ze tmy s poťouchlým úsměvem. Filip ze Sponheimu, syn nejstarší královy sestry.

„Cos tam dělal?“ žasl Přemysl. „Proč utíkala? Ublížila ti?“

Filip se zakuckal. „Ne, neublížila mi. K tomu jsi jí nedopřál dost času. Ale kdoví co by se stalo, kdybys nepřišel.“

„Proč jsi nebyl ve škole? Jestli se to doví děkan Vít...“

„Nic mi neudělá,“ odbyl ho Filip. „Objevil jsem novou píseň.“

Filip stejně jako Přemysl byl žákem kapitulní školy Její představený, nadšený milovník chrámového zpěvu, si oba prince oblíbil zejména pro jejich mimořádné hudební nadání. Byli ozdobou jeho sboru a chytrý Filip na to často hřešil.

„Přestaň,“ přerušil ho otráveně Vladislav, když se pokoušel Přemyslovi zazpívat neobvyklou melodii. Ale sponheimský bratranec si nevšímal jeho nemilostivé nálady a pokračoval: „Mám pro vás novinu, vznešení bratři. Dnes očekáváme příjezd moravského markrabího, našeho milovaného strýce.“

Přemysl vytřeštil oči. „Z koutků úst mu čouhají kančí kly a oči mu plovou v krvi,“ zakoktal. „A vraždí neviňátka.“

„Proto se Filip honem pojistil, aby ho nezavraždil,“ neodpustil si Vladislav zasvěcenou poznámku. „Co je to za nesmysl?“

„To není nesmysl, říkala to chůva.“

„Neměla by tak mluvit o tvém kmotrovi,“ řekl Vladislav povýšeně. „I když je to buřič, s kterým otec musel dlouhou řadu let bojovat. A možná by ho rozsekal na cucky, kdyby včas neutekl.“

„Jak to, že je tady?“ podivil se Přemysl.

„Asi se smířili. Státnické záležitosti, tomu nerozumíš.“

Nikdy není protivnější, než když si hraje na krále. Proto mám raději Přemysla, pomyslel si Filip. I když Vladislav je nepochybně, jak se říká, hodnější. Ale oba vzal za ramena stejně přátelsky.

„Pojďte, urození pánové, podíváme se na to zvláštní zvíře.“

Král Václav, otec obou princů, se vydal toho dne časně ráno na lov. Nezapomínal snadno a nikdy neodpouštěl, když byla zraněna jeho pýcha. Nečekaná a několikrát tvrdošíjně opakovaná vzpoura jeho dosud poddajného bratra ho přiměla, že se musel vypravit sám v čele vojska, aby ji potlačil. On, vítěz nad rakouským vévodou, musel strpět, aby svět zapochyboval o jeho moci. Po řadu měsíců se jeho trůn povážlivě kymácel. Teď zvítězil a vítězi sluší velkomyslnost. Ostatně Přemysl se pokořil, prosila za něj i matka. Povolal ho tedy zpět a vrátil mu jeho důstojenství, ale při prvním setkání tady, na Pražském hradě, mu chtěl dát pocítit svou svrchovanou moc a jeho pokoření. Přemysl měl přijet jen jako bezvýznamný host.

A přece nemohl zabránit, aby zbloudilý syn nebyl přivítán s radostí a láskou. Královna matka Konstancie i princezna Anežka, nejmladší králova sestra, vzrušeně čekaly na příchod mladého markrabího, kterého tolik let neviděly. Matce psal, ovšem. Ona mu také zprostředkovala bezpečný útulek na uherském dvoře, když mu hrozila králova pomsta, ale vidět ho, znovu ho obejmout... V blaženém úleku obracela hlavu při sebemenším zvuku, který mohl znamenat, že přichází.

„Můžeme tu počkat na strýce?“ zeptal se Filip a políbil jí dvorně ruku. „Z hlásky už odtroubili uvítací fanfáru.“

Konstancie stáhla obočí. „Král to zakázal,“ řekla nejistě a obrátila se ke královým synům: „Běžte k matce. Čeká vás.“

„Proč?“ zvolala prudce Anežka, která jako nejmilovanější králova sestra vždycky směla nedbat jeho příkazů. „Je už dost hloupé, že odjel sám. Máme mu pomáhat, aby se zesměšňoval dál?“

Při této neuctivé řeči se Filip pokoušel stát se neviditelným, zatímco oba mladší hoši zvědavě postoupili kupředu. Anežka si trochu pozdě uvědomila, že poslouchají. V rozpacích se zasmála a úsměv setřel naučenou přísnost z její tváře, která najednou zkrásněla a vypadala dychtivě a dětsky. Přemysl miloval její proměny. Bez okolků k ní přiskočil, pevně ji objal a políbil.

Vladislav zůstal nerozhodně stát. „Myslíš, že smíme...“

„Václav o mne nedbá, jak vidím,“ ozvalo se ode dveří. „Ale jsem skoro rád. Aspoň se mohu dříve přivítat s tebou, máti.“

Konstancie slabě vykřikla. Taktak stačila vstát a už ji její druhý syn držel ve zcela nekrálovském objetí.

Přemysl vyvaloval oči na svého velkého jmenovce. Jak se mu podařilo vpadnout sem tak bez ohlášení? Po všech těch přípravách... Ne, vůbec se nepodobá

netvorovi, kterého mu vylíčila chůva. Teď pustil matku a rozhlédl se síní. Zrůžovělá Anežka mu s úsměvem nastavila tvář. Políbil ji. Jeho pohled přelétl po chlapcích a zastavil se na Filipovi. „Tebe bych měl znát," řekl.

„Filip ze Sponheimu," představil se příští prelát důstojně.

„Nejstarší synovec," uklonil se dvorně markrabí. Pak se znovu zadíval na dva královy syny. „Který z vás je…"

„Já," skočil mu Vladislav do řeči a přistoupil blíž.

Markrabí se usmál a přitáhl ho něžně k sobě. „Přemysl?"

Mladší králův syn prožíval nával blažené pýchy. Viděl, jak se Vladislav po něm v rozpacích ohlédl, viděl, jak bradatý strýc pouští příštího krále a zve do své náruče jeho, druhorozeného. Ale zůstal stát a počkal si, až se mohutná náruč sevřela kolem něho sama. Pak se usadil v šerém koutku a díval se nehnutě do strýcovy tváře.

Když hlahol venku ohlásil příjezd krále, královna Konstancie se ulekaně zvedla. „Půjdu k němu sama, zůstaň zatím raději tady," řekla a chopila se Vladislavovy ruky. „Pojď, dítě, otec by se zlobil." Vyšustila ze síně v domnění, že Přemysl odešel s Filipem.

Markrabí se obrátil k sestře, kterou prozatím opomíjel nejspíš proto, že to, o čem s ní mohl mluvit, bylo jen pro ně dva. „Prvně tě vidím v hábitu jeptišky," řekl tiše. „Překvapilas mě, sestro. Vždycky jsem si myslel, že tvoje ctižádost je větší než moje."

Anežka se usmívala. „Není?" zeptala se s důvěrností, s níž mluvila jen s nejmladším bratrem. Byli skoro stejně staří. Kdysi, když se vrátila po trpkém zklamání od dvora rakouského vévody, býval jejím důvěrníkem. „Podívej se na sebe. Mne aspoň osud ušetřil údělu družky zchudlého, sesazeného krále."

„Nebyl by zchudlý ani sesazený, kdyby si vzal tebe," prohodil makrabí s jistotou. „Václav vojensky zničil Markétina bratra. Nepochybuju, že přispěl i k Jindřichovu pádu. Urazit Přemyslovnu je chyba, která se nevyplácí." Kdo byla Markéta? Malý Přemysl nerozuměl, ale přesto natahoval uši.

„Nejsem mstivá," řekla Anežka hluše. „Ne, nejsem." Najednou položila hlavu na bratrovo rameno a usedavě se rozplakala.

„Neplač, miloval jen tebe," konejšil ji markrabí. „Když jsem tu byl naposledy před sedmi lety, slyšel jsem, že mluví o rozvodu s Markétou a o sňatku s tebou. Veřejně, na říšském sněmu. To už věděl, že ho Fridrich Rakouský podvedl, když tě pomluvil, aby mohl příštímu císaři nastrčit svou sestru. Ještě když jsem tu byl, smlouval Jindřich schůzku s Václavem. Myslel jsem, že celý příběh šťastně skončí. Ponořil jsem se do svých vlastních bojů. A když se dnes znovu rozhlížím po světě, shledávám, že Jindřich je ve vyhnanství i se svou nedokrevnou Babenberkovnou a ty abatyší."

„Nejsem abatyší." Anežka se trochu odtáhla a zadívala se bratrovi zpříma do očí. „Vzdala jsem se důstojenství představené."

Markrabí neuhnul před jejím upřeným pohledem. „Co se s tebou stalo, pyšná Přemyslovno?“ zeptal se vážně. „Jaká nečekaná pokora!“

Anežka se usmála. „Světská ctižádost, můj nešťastný bratře, není pro dcery králů a druhorozené syny. Požádala jsem Svatého otce o schválení nové řehole. Proto jsem se odřekla hodnosti abatyše.“

„Novou řeholi? Ale řehole obvykle vznikaly přičiněním světců!“

„Většinou nebyli ještě světci, když ji zakládali.“

„Svatá Anežka!“ vydechl markrabí s ustrnutím. „To je tvůj cíl?“

Princezna vyskočila. „Kdybych byla mužem,“ zvolala divoce, „byla bych králem. Kdybych byla mladším synem, snad bych zvážila své možnosti a stala se raději biskupem, kardinálem, papežem. Ale žena? Může být nejvýš manželkou nespolehlivého chotě, obětí každé slabosti, každé zrady. Nemůže být králem ani papežem. A proto...“

„Ano, rozumím.“ Markrabí vstal a položil jí ruku na rameno. „K světcům se modlí i papež. A před papežem císař pokleká.“

Přemysl rozuměl čím dál míň, ale cítil, že se to týká i jeho. Zapomněl na opatrnost a zeptal se: „Stanu se já papežem? Nebo čím?“

Markrabí se překvapeně obrátil. „On tu zůstal!“

„Neboj se, nežaluju.“ Jsem přece syn krále, i když druhorozený. A synové králů se dívají a mlčí. Nebo poroučejí. Ale poroučet bude Vladislav. Vzdychl. „Vladislav bude králem,“ řekl. „Čím budu já?“

Markrabí ho sevřel do náruče. „Ptá se už teď,“ obrátil se k Anežce. „Už teď se ptá a ještě nechápe. Co bude dělat potom?“

„Co zbývá druhorozenému?“ opáčila bezbarvě. „Zapřít se a živořit. Nebo jít tvou cestou a padnout.“

„Nebo tvou cestou a zvítězit.“ Markrabí se zadíval chlapci do očí. „Jsi můj následník. Jednou budeš markrabím moravským.“

„Ty nemáš syna?“ zeptal se hoch překvapeně.

„Moravu nedědí syn markrabího, ale mladší syn českého krále,“ usmál se starší Přemysl posmutněle. „Jdi, staň se knězem, staň se biskupem, můj chlapče. A až dospěje druhorozený syn tvého bratra, staň se papežem a opusť to všechno bez lítosti. Kdybys váhal, vzpomeň si na mne, který nejsem nic. Muži a ženy rodu Přemyslova směřují vždycky vysoko. A padnou-li, nezbývá jim než umřít.“

Když se za necelé dva roky malý Přemysl dověděl o předčasné smrti moravského strýce, vzpomněl si na poslední slova rozhovoru, kterému teprve začínal rozumět. Na Hradě se šeptalo, že se markrabí oddával nezřízenému životu a že se upil. Ale dědic jeho jména věděl s kamennou jistotou, že mu puklo srdce beznadějnou touhou.

O sedm let později ji sám už znal až příliš dobře. Jeho důvěrníkem zůstal Filip Sponheimský, teď už vyšehradský probošt a královský kancléř. Nebezpečný důvěrník ctižádostivého prince. Od něho se dovídal o tajemstvích světa, který jemu, druhorozenému, měl zůstat uzavřen, světa vévodů a králů, kde bude jednou doma jeho šťastnější bratr Vladislav, vstupující do něho svým chystaným sňatkem.

Nebyl to sňatek ledajaký. Dávná Anežčina potupa jím měla být odčiněna. Po dvaceti letech urputného nepřátelství, kdy české vojsko často plenilo zemi, jejíž pán kdysi odloudil české princezně vznešeného ženicha, aby za něj provdal svou sestru, končil boj smírem, kterým český král všechno získával a rakouský vévoda všechno ztrácel, protože mu osud nedopřál syna.

Nejmladší výhonek babenberského rodu, Fridrichova neteř Gertruda, podávala ruku českému princi a Rakousko se mělo stát jen jedním květem ve věnci zemí České koruny.

Rozjařený král po divoké pitce objímal svého prvorozeného syna a nesouvisle blábolil o jeho příštím štěstí.

„Gertruda je kráska, viděl jsem ji. Trochu chladná krása, ale s tím si poradíš."

Zadíval se zkoumavě do synovy tváře. Vladislav se po konvici starého vína cítil jako obr. Také před hostinou s otcem navštívil městské lázně, kde se v objetí ochotné dívčiny přesvědčil i o soukromých slastech manželského štěstí, kterých se mu mělo dostat nádavkem ke kvetoucí rakouské zemi.

Sebevědomě se usmál a těžkým jazykem ujistil otce, že se nemusí bát.

„Německé princezny jsou dobré ženy," pokračoval Václav. „Stačí se podívat na tvou matku. Ale nesmíš dovolit, aby ti mluvila do vlády. Neteř Fridricha Bojovného bude mít k tomu možná tisíc chutí. Musíš ji zkrotit hned první noc."

Přemysl s Filipem seděli na druhém konci stolu daleko střízlivější. Filip měl velice přesnou představu o svém rychlém postupu po příčkách žebříku církevní hierarchie, a jestliže se kvůli němu nehodlal vzdát příjemností světského života, musel jim holdovat potají.

Přemysl, kterého otec odmítl vzít na zajímavou výpravu, skoro nepil. Ještě teď byl bledý zlostí, která mu svírala hrdlo. Byl mladší, jistě. Jenže byl stejně vyspělý jako Vladislav, ve všem se mu přinejmenším vyrovnal a v rytířských hrách, ve kterých se s Filipem a Ojířem z Friedberka cvičil, ho určitě předčil. Tak proč?

Trhl sebou, když se mu na rameno položila Vladislavova ruka. „Napij se se mnou, bratře." Zavrávoral a dopadl na lavici vedle Přemysla. „Napij se. Dneska smíš, dovolím ti to. Dneska je oslava."

„Páchneš jako vinný měch a žvaníš nesmysly,“ utrhl se na něj Přemysl, který jen velice zřídka ctil bratrovu hodnost.

„Mluvíš se mnou neuctivě!“ rozkřikl se Vladislav a udeřil pěstí do stolu, jak v něm vzkypělo opilé vědomí vlastní důstojnosti. „Víš, kdo jsem? Víš, s kým mluvíš? Nevíš! S markrabím moravským.“

„Chceš si vyměnit místo?“ ušklíbl se Přemysl. „Beze všeho.“

Vladislav se na něj chytrácky podíval a přivřel oko. „Otec mi slíbil Moravu,“ řekl. „Markrabí je jen druhá hodnost českého krále.“

Přemysl vyskočil. „Markrabí!“ vykřikl. „Ty, prvorozený!“

„Buď papežem,“ zablábolil Vladislav. „To máš lepší.“

Přemysl ho otočil k sobě. „Dobrá, buď si markrabím, buď si českým králem,“ syčel vztekle. „Ale já budu otcem českého krále, který bude slavnější než ty. Opiju tě při svatební hostině jako dnes. Jako dnes, to není nic těžkého! A půjdu k ní místo tebe.“

Ucítil pod stolem Filipovo kopnutí a vzpamatoval se. Co to řekl? Rozhlédl se. Vladislav spal a neslyšel nic z jeho vych1ubačné řeči. Na druhém konci stolu král vedl jakousi nekonečnou opilou rozpravu s Havlem z Lemberka.

„Zbláznil ses?“ sykl Filip. „Pojď odtud!“

Přemysl stanul na prahu vedle Filipa a pohlédl vzhůru. Hvězdy zvolna bledly v šeru svítání.

Otec českého krále!

„Stejně to udělám,“ řekl podmračeně. „A on se to jednou doví.“

GERTRUDA

V rušných ulicích rakouského města se bratranci skoro neodlučovali. Přemysl se křečovitě držel Filipa jako své jediné opory a mladý kancléř ho svědomitě zasvěcoval do tajů života. Dokud tu není král s Vladislavem... Přemysl přes všechny hořké myšlenky nepřál bratrovi nic zlého, ale přece jen zdržení, vzniklé Vladislavovým náhlým onemocněním, velice příjemně prodloužilo jejich radovánky o několik utěšených dní. Využívali jich s vděčnou pílí.

Prolézali lázně, lazebny i kdejakou putyku oblečeni do prošoupaných vojenských kabátců a bavili se tím, že když se projížděli ve dne ulicemi ve svém nádherném vystrojení, nikdo z kumpánů a něžných přítelkyň uplynulé noci je nepoznával. Nikdy se nestalo, aby ve vznešených pánech někdo objevil veselé žoldnéře, kteří uměli tak dobře pít a milovat. Protože obojí se Přemysl naučil s neobyčejnou rychlostí a záviděníhodným nadáním.

„To je tu vždycky tak živo?“ zeptal se Filipa, když uvízli uprostřed úzké uličky. Vzrůstající množství lidí ho ohromovalo.

„Stěží,“ odpověděl Filip. „Při slavnostech, jako je knížecí svatba, se obyvatelstvo obvykle ztrojnásobí. Zvědavci se sem táhnou z celého okolí. Až bude po všem, bude to zase nudná díra.“

V dálce se ozval jakýsi hluk a výkřiky. Chodci začali ustupovat. Přemysl obrátil koně a zamířil do uvolněné uličky.

„Počkej,“ zarazil ho Filip.

Proti nim běžel udýchaný panoš v barvách rakouského vévody. Za ním pomalu klusala skupina jezdců. „Místo pro princeznu Gertrudu!“

Přemysl zůstal stát uprostřed cesty a zvědavě se zadíval k přijíždějícím. Ještě neměl příležitost setkat se s bratrovou nevěstou ani s jejím strýcem. Byl tu vlastně jaksi na zapřenou. Nikdo nevěděl, že kancléře doprovází i druhý syn českého krále. „Pojď, radši uhneme,“ vyzval ho Filip, a když se princ nehýbal, dodal poťouchle: „Nebo snad hodláš splnit svou pohrůžku už týden před svatbou?“

Přemysl se zasmál. Po několika bujných dnech se cítil tak bohorovně, že se na své tehdejší zklamání díval s blahovolnou velkodušností. Pro statečného rytíře bylo na světě jistě více radovánek než moravské markrabství a milování pod otcovským dohledem. Ostatně Vladislavův úděl se mu už nejevil tak záviděníhodný. Dědic

českého krále měl nevábnou vyhlídku, že stráví svá nejlepší léta jako poslušný syn svého panovačného otce. Než se dostane ke skutečné vládě, bude Přemysl dávno arcibiskupem. Ne, bratra měl spíš litovat. Jeho vlastní život se mu teď zdál mnohem příjemnější.

„To bylo dětinství. Ale vzpomínáš si na otcovo ponaučení? Prokážu Vladislavovi službu a dám jeho budoucí choti první lekci."

„Jak myslíš," ušklíbl se Filip. „Ale moje hra to není." A pro jistotu se uklidil stranou.

Upachtěný běžec dorazil až k Přemyslovi a chytil uzdu jeho koně. Přemysl ho bez rozmýšlení švihl bičíkem přes ruku. „Uhni," řekl tiše, ale zlověstně. Polekaný panoš se nejistě ohlédl zpět.

Princeznin průvod se zastavil. Dva šlechtici se vyřítili vpřed. Přemysl zbledl zlostí a sáhl po meči. Filip rázem pochopil, že přestávají žerty, a rozjel se útočníkům vstříc.

„Syn českého krále si přeje pozdravit princeznu!" vykřikl.

Oba páni v prudkém cvalu zarazili koně skoro na místě. Poznali českého kancléře. Zvědavě se zadívali na osamělého jezdce a pak se obrátili zpátky. Chvíli se vzrušeně dohadovali, než se hlouček rozestoupil před mohutným běloušem, na kterém seděla dívka oblečená do zářivé modři. Za ní bylo vidět čtyři další v růžových a bílých šatech. Přemysl pobodl koně a volným klusem se jí rozjel vstříc.

I princeznin kůň se pohnul kupředu. Stála teď v čele svých lidí. Zastavil se před ní tak těsně, že se hlavy jejich koňů dotýkaly. Studená krása, vzpomněl si na otcova slova. „Šťastná náhoda mi dopřává, abych se mohl dřív, než jsem doufal, sklonit před tvou nebeskou krásou," řekl s přehnanou dvorností. Ale hlavu před ní neschýlil, jak si žádal rytířský mrav. Naopak. Napřímil se a pohlédl na ni tak zvysoka, jak dokázal.

Princezna si povšimla jeho záměrné nezdvořilosti a chvíli mlčela. „I já jsem ráda, že tě poznávám," oslovila ho pak upjatě. „Ani můj strýc dosud neměl to potěšení se s tebou setkat."

„Velký český král, můj otec, si přál, abych navštívil rakouského vévodu až po jeho boku," odpověděl jí ještě škrobeněji a dodal po krátkém zaváhání: „Kdyby ho nezdržela nepředvídaná událost, měl bych příležitost pozdravit tě v kruhu tvé rodiny už předevčírem." Nezdálo se mu zmínit se o tom, že bratr churaví, před touto pyšnou dívkou.

Gertruda se konečně usmála, „Jak se jmenuješ?" zeptala se.

Přemysl pocítil nové bodnutí. Neshledali potřebným říci jí jméno druhorozeného. „Přemysl Otakar," zamračil se.

„Otakar... Jak?" zasmála se. „Nedokážu si zapamatovat ani jedno české jméno. A to tvoje se nedá ani vyslovit."

„Ani jedno?“ opáčil jízlivě. „Ovšem, chápu. Takže nevíš, jak se jmenuje prvorozený syn českého krále, tvůj příští choť?“

Zadívala se na něj. „Teď už ano,“ řekla vážně. „Už to nezapomenu. Ale nikdy asi nedokážu vyslovit tvé jméno celé... Otakare.“

Zatímco mu představovala své společnice, zmateně uvažoval, co tím chtěla říci. Najednou pochopil a v úleku vytřeštil oči do tváře dívky, která se právě před ním ukláněla. Ona možná neví, že její snoubenec není jediný syn. Vždyť vypadám dokonce starší než Vladislav. Měl bych jí to vysvětlit co nejrychleji.

Povšiml si rozpačitého ticha a odtrhl pohled od červenající se dívky. Viděl, že Gertruda zlostně svírá rty, a přišlo mu to k smíchu. Letmo se pozdravil s ostatními a připojil se k jejímu boku.

U městské brány Gertruda pobídla koně do cvalu. Přemyslův vraník taktak stačil jejímu ohnivému bělouši. Ostatní zůstali daleko za nimi. Po půlhodinovém letu se zastavila. Dohnal ji a zarazil koně vedle ní. Zadýchána prudkou jízdou a se zrůžovělými tvářemi už vůbec nevypadala chladná a nepřístupná. Povšimla si jeho obdivem zářícího pohledu a řekla posměšně: „Nečekala jsem, že tě ještě uvidím.“

„Myslela sis snad, že se neudržím v sedle?“ zeptal se.

„Ne. Ale domnívala jsem se, že použiješ příležitosti a ztratíš se za dívkou, jejíž krása tě tak omráčila.“

Usmál se. „Neomráčila mě její krása. Ale když jsem se na ni díval, napadlo mě, že jsi jediná kněžna na světě, která se bez obav může obklopit tak spanilými společnicemi,“ zalhal si. Vůbec si nepamatoval, jak vypadala dívka, která vzbudila Gertrudinu nelibost. „A máš pravdu. Ve skvostném rámci krása drahokamu vyniká nejnápadněji.“

„Jeho kazy také,“ nadhodila.

„Safír, o kterém mluvím, je bez kazu.“

Lichotka ji neuvedla do rozpaků. „Pěvci lásky na dvoře tvého otce, jak vidím, nezaháleli.“ Zpytavě se na něj zadívala. „Co bys udělal, kdyby si tě ta dívka pozvala? Čeští králové se prý zpravidla nespokojují jen jedinou ženou.“

„Tvůj snoubenec, kněžno, jistě ani nepohlédne na jinou, až si uvědomí, jaká krása mu bude náležet,“ řekl vyhýbavě.

„Už si to uvědomil?“

Nechtěl lhát. Ale přerušit zajímavou hru... „Je tomu velice blízko,“ zašeptal podle pravdy a políbil ruku, která se náhle, kdoví jak, octla v jeho dlani.

Jejich rozmluvu ukončil Filipův ryzák, který se objevil v ohybu cesty, a za ním tři rakouští jezdci. Přemysl pustil její ruku a s úklonou jí podal závoj, který se jí svezl z ramen.

Zvolna se vraceli k městu. Kolenem se občas dotkl princezniných šatů, když se jejich koně přiblížili na úzké stezce. Byl šťasten. Z blaženého omámení ho nevytrhl ani škodolibý úsměv jeho světáckého bratrance.

„Jsi velice úspěšný hoch,“ řekl večer Filip. „Dole tě hledá jakési půvabné stvoření. Nepamatuju se, že bych ji byl kdy viděl.“

Mladý princ sešel po dřevěných schodech. V temné chodbě stála dívka, která vypadala nejspíš jako komorná.

„Moje paní mě posílá,“ potvrdila ihned jeho domněnku.

„Kdo je tvá paní?“

„Nesmím říci.“

Chvíli uvažoval, co by udělala, kdyby ji teď políbil. Se sklepnicemi z hospod si navykl navazovat známost tímto stručným a výmluvným způsobem. Ale rozmyslel si to. Čekalo ho asi něco podivuhodnějšího.

„Co si přeje ode mne tvá paní, kterou neznám?“ zeptal se.

„Prosí tě o rytířskou službu, jsi-li ochoten mě následovat.“

„Počkej tu. Přijdu hned.“ Bral schody po dvou, když běžel nahoru.

„Je pěkná,“ poznamenal Filip, když se jeho mladý druh začal kvapně převlékat a popěvoval si při tom zcela nevhodně jednu z kostelních písní děkana Víta. „Kdes k ní přišel?“

„Přinesla mi jen vzkaz,“ odpověděl Přemysl.

„Od Gertrudy?“

Přemysl se zarazil. Tohle ho nenapadlo. Bylo by to možné? Chvíli si hrál s tou myšlenkou, ale pak ji zavrhl. „Spíš ne,“ řekl. „Možná od té dívenky, na kterou jsem tak nejapně civěl, když mě napadlo, že mě Gertruda snad pokládá za svého ženicha.“

„Rozmluvils jí to?“

„Ještě ne.“

„Buď opatrný,“ vyzval ho Filip starostlivě. „Může to být léčka.“

„Proč?“

„Co já vím. Na mne také jednou vpadli úkladní vrazi a nikdy jsem se nedověděl, kdo je poslal a proč! Některá z těch našich děveček může mít milence nebo bratra. Drž pevně svou průvodkyni za křídlo, abys ji v tmavém zákoutí mohl nastrčit útočníkům.“

„To je skutečně rytířská rada!“ rozhořčil se Přemysl. „Ty bys udělal něco takového?“

„Já bych s ní nešel,“ odpověděl Filip. „Méně nebezpečná dobrodružství mám raději. Co mi řekne tvůj otec, když se ti něco stane?“

„Svěřil ti mě snad do opatrování?“

„To ne. Ale jistě nepředpokládal, že v domě, připraveném pro českého krále, jsme nechali jen služebnictvo a sami si našli tohle útulné zákoutí. Kdybys zmizel, sluhové mlčet nebudou.“

„Ty se bojíš?“

Filip se zasmál. „Možná ti závidím. Tajemná neznámá je jistě něco jiného než krčmářské dcerky. Žák přerostl učitele, a jak brzy! Jdi a vzpomínej na mne, že se dnes z lítosti opiju.“

„Vzkřísím tě, až se vrátím.“

Bez ohlédnutí vyběhl do voňavé jarní noci. Jeho průvodkyně mlčela. Prvně promluvila, až když se za nimi se zaskřípěním zavřela úzká branka ve vysokém ohrazení a octli se v neproniknutelné tmě pod rozložitými korunami stromů. „Pojď,“ zašeptala a vzala ho za ruku.

Vedla ho uzounkou pěšinkou mezi křovím. Kdesi ve tmě před sebou tušil dům, ale nezahlédl ho, ani když vycházející srpek měsíce matně ozářil záhony květin. Vklouzli do zahradní besídky hustě obrostlé břečťanem. „Tady počkej,“ řekla tiše a zmizela.

Postavil se do vchodu a díval se směrem, kudy odešla. Trhl sebou leknutím, když se vedle něho ozval zastřený ženský hlas. Tajemná neznámá tu čekala, už když přišli.

„Přece jsi přišel.“

„Rytíř neodmítne, když ho žena prosí o pomoc.“ Matně rozeznával temný stín. Postoupil blíž, až se téměř dotýkali.

Neznámá neustoupila. „Proč myslíš, že jsem tě pozvala?“

„Očekávám, že mi to řekneš.“ Její stín teď zbělel a vystoupil ze tmy, jak spustila z ramen tmavý plášť. Vztáhl ruku a dotkl se jí. Neodstrčila ho. Zaváhal. Co má dělat? Ještě nedůvěřoval té chvíli. Chladný hlas v jeho nitru mu říkal, že žena, která k němu přišla v noci sama, vydávajíc se mu — o tom už nepochyboval — v plen se vším všudy, nemohla přijít z bezhlavé touhy. Po jediném setkání! Kdo je ona? Byly jen dvě možnosti. Už tušil, ale ještě si nebyl jist.

Chvíli tak nehybně stáli a pak zašeptala: „Přišel jsi tedy na první vyzvání, aby ses pomiloval s nocí a objal ženu bez tváře?“

Spustil ruku. „Ne,“ řekl s klidem, který ho překvapil. Ve skutečnosti byl tak vzrušen, že se bál, že ho jeho hlas neposlechne. „Vím, kdo jsi. Vím to od první chvíle. Jinak bych nepřišel.“

Tiše se zasmála. Stejně ti nevěřím, dokud neuslyším své jméno.“

Zkoušela ho? „Znectít to jméno jen myšlenkou, že snad patří k této opojné noci,“ řekl opatrně a přitom se snažil, aby to znělo co nejvášnivěji, „je nebezpečnější než vrahova dýka. Vyslovit ho...“

Strhl ji k sobě a začal ji divoce líbat. Paprsek měsíce mu přispěchal na pomoc. Už nepochyboval. „Gertrudo," zašeptal. „Ať radši umřu, než abys mi nevěřila. Gertrudo..."

Vyvinula se mu. „Takhle zblízka by to poznal i slepý," řekla zlostně. „Doběhls mě, jsi chytrý. Jak se ti zachvěl hlas!"

„Ale já skutečně..."

„Nelži. Chceš mi namluvit, že sis opravdu myslel, že neteř rakouského vévody si pozve v noci muže jako nějaká..." Čekala, že ji zarazí, a její poslední slovo zůstalo viset nepřirozeně ve vzduchu.

„Proč ne?" řekl Přemysl místo rozhořčeného protestu. „Vždyť jsi mě skutečně pozvala. Či ne?"

„Nepřekvapilo tě to?"

„Překvapilo."

„Co nejvíc?"

„Ten spěch."

„Ano. Proč, když jde jen o několik dní." Vzala ho za ruku. „Chci se tě na něco zeptat." Zaváhala jen malinko. „Je to i u vás zvykem?"

„Co?" podivil se.

„Po svatbě, když se za manžely prvně zavřou dveře ložnice... Královská láska je prý státnický akt. Rádcové, příbuzní, kdekdo... Je to hnusné. Stáhnu-li závěs svého lože, budu o nich stejně vědět. Muže, který mě obejme takhle, budu nenávidět až do smrti."

„Nemysli na to," řekl zmateně. Byl tak překvapen nečekaným obratem, že se nezmohl na nic moudřejšího.

Vztekle dupla. „Je, nebo není?"

„Nevím. Skutečně ne," odpověděl podle pravdy. „Nestaral jsem se o to." Vzpomněl si na Vladislavův výlet za první zkušeností pod otcovým dohledem. Asi je to pravda. Chudák Vladislav!

Podíval se na ni. Měsíc teď svítil jasně. Vypadala dojemně a bezradně, skoro dětsky. Ani nevěděl jak, znovu ji objímal a líbal.

„Probírali se mnou celý svatební ceremoniál," zasmála se tiše. „Mohou mě jen pochválit, když nacvičím i svatební polibek."

„Svatební noc také?" zeptal se drze.

„Nevím," řekla a v očích se jí objevila jakási úpěnlivá prosba. „Myslela jsem si, že tě jen zkouším. Ale snad jsem tě skutečně pozvala proto, že chci svému choti patřit z touhy, ne z povinnosti."

Svému choti! Polilo ho horko. Kam až se nechal strhnout! Nejvyšší čas, aby se dověděla pravdu. „Musím ti říci..." začal chvatně.

„Neříkej nic," přerušila ho. „Neříkej nic a pojď ke mně blíž. Budu se možná bránit, jsem pyšná. Ale toužím po tobě, Otakare."

„Ne,“ zašeptal dojatě. „Nejsi sklepnice, jsi vévodova neteř a příští královna. Musíš zůstat čistá až do své svatby.“

Ztuhla mu v náruči. „Tak ty tomu věříš,“ řekla najednou ostře, až sebou trhl leknutím. Ještě byl celý rozněžnělý soucitem nad ní i sám nad sebou pro své hrdinské odříkání. Její nový hlas se k jejich milostnému rozkochání naprosto nehodil.

„Čemu?“ zakoktal.

„Té ohavné pomluvě o mně a panu z Mährenbergu,“ vybuchla. „Přišel jsi za dobrodružstvím, tak se přestaň přetvařovat. Proč je z tebe najednou ochránce čistoty? Protože chceš mít svědky, kdyby to náhodou byla pravda, kvůli snadnějšímu rozvodu.“

Měl o čem přemýšlet. „A je to pravda?“ zeptal se neomaleně.

„Není! Jdi, nech mě. Nechci tě vidět. Nenávidím tě!“

Byla tak krásná ve svém rozhořčení, že se v něm znovu ozvalo pokušení. Objal ji. „Gertrudo,“ řekl, „zatoužil jsem po tobě tak zběsile, že se mi zdálo, že musím umřít, odřeknu-li se tě dnes navěky. Věř mi, prosím tě!“

K jeho překvapení mu znovu zmalátněla v náručí. „Proč navěky?“ zeptala se skomírajícím hlasem.

Vzpamatoval se. Nevyhnutelné přece musí být konečně řečeno. „Musím ti něco říci,“ začal znovu stejně marně jako prve.

„Nemluv,“ vzlykla. „Proč chceš pořád mluvit?“

Dychtivě se k němu přimkla. Cítil, že ho opouští rozvaha. A přece všechno to, co řekla, co neřekl on... Ovládl se. „Nechci mluvit, chci tě milovat,“ řekl tiše, ale rozhodně. „Ale chci, aby ses rozmyslela. Koho budeš nenávidět víc? Chotě, který tě obejme z povinnosti, nebo milence, který zneužije svůdného okamžiku? Budeš-li to chtít i zítra, vzkaž pro mne a přísahám, že přijdu.“

Chvíli bylo ticho. „Dobře. Jdi.“

Tápal k východu a horečně přemýšlel. Měla skutečně už milence? Takhle se přece nemohla chovat úplně nevinná dívka. Snad i věděla, že jsem jen mladší bratr jejího ženicha. Nechtěla nakonec všechno strčit na mě?

Byl rád, že odolal. Ačkoli žil ve stálém vzdoru a poloviční vzpouře, přece jen ucítil lehké zamrazení při představě, jak by se asi zachoval otec, kdyby Vladislavovi svedl ženu. Stačí, aby ho chytili, jak od ní vychází. Klid ho opustil. Odolal! Kdo mu uvěří? Stejně ho dostala.

Polo v mdlobách se dopotácel k zahradní brance a horečně se zaposlouchal. Nic. Anebo přece? Zdálo se mu, že slyší tichounký dech. Šaty se mu lepily na tělo ledovým potem. Má vyrazit a prchat?

„Kde jsi, pane?“ Ta, která ho přivedla, vystoupila ze tmy.

Odvážil se a došel až k ní. Co mu ostatně zbývalo? Černý otvor se před ním otevřel. Se srdcem až v hrdle vyšel na ulici. Byla prázdná. Branka zapadla. Žádný důkaz se už nemohl postavit proti jeho nevině.

V hlubokém zadumání bloumal nocí. Už se mu nechtělo pokračovat. Hned ráno jí napíšu, kdo vlastně jsem. A pozve-li mě i pak?

Znepokojoval se zbytečně. Doma mu rozespalý sluha vyřídil vzkaz od Filipa, který už vyklidil jejich tajné hnízdečko. Druhý den ráno byl očekáván příjezd českého krále a jeho prvorozeného syna.

Přemysl si teď připadal jako nezúčastněný divák. Jako by to všechno, co se tu bude odehrávat, se ho vůbec netýkalo. Konečně, týkalo se ho to? Hrdinou celé té slávy byl přece český král, vítěz nad Fridrichem Bojovným, a pak ovšem ještě ženich, jeho prvorozený syn.

Král to tak také chápal. Se svým mladším synem se přivítal jen letmo a obřadně před tváří svých pánů a jásajícího davu. Ale Přemyslovi neuniklo, že na něj vrhl překvapený, zpytavý pohled, a bezděky se začervenal. Změnil se tolik v těch nevázaných deseti dnech?

Bratři si padli do náruče, sotva se setkali. Už od dětství se střídavě prali a milovali, ale přes všechna hořká zrníčka Přemyslovy ctižádosti vždy láska zvítězila nad neshodou. Teď se díval na bratra trochu znepokojeně. „Co ti bylo?“ zeptal se.

„Viděl jsi ji?“ vyhrkl Vladislav dychtivě místo odpovědi.

Zaskočený Přemysl se marně pokoušel získat čas. „Koho?“

„Gertrudu. Je opravdu krásná? Otci tak pochopitelně připadá, když s ní vyžením Rakousko. Ale já s ní mám žít.“

„Víš, že jsem měl čekat na otce,“ řekl Přemysl vyhýbavě.

„To vím. Ale mohls ji někde zahlédnout, když jela kolem. Přece jsi neseděl doma. Pokud vím, měli jste s Filipem jiné plány.“

„Místa, na která jsme chodili, princezny nenavštěvují. A nikdy jsem se na ni nedíval z davu, když jela kolem.“ Přemysl se podíval na bratra a usmál se jeho zklamání. „Ale její oči jsou jako zářivá letní obloha bez jediného mráčku. Její pleť je voňavá a vláčná, její chůze se podobá písni, její rty...“ Odmlčel se. Vladislav se na něj díval jako u vidění. „Vzplaneš láskou jako věchet slámy, až ji uvidíš,“ řekl Přemysl smutně. „A to bude tvůj konec.“

„Proč konec? Když si ji vezmu. Ale ty... Nenapínej mě. Znáš ji?“

„Seznámili nás," odpověděl Přemysl neurčitě. „Je neobyčejně krásná. Ale nebude to dobrá žena, Vladislave."

„Znalče. Žena se musí teprve vychovat."

Ano. Jenže ty nejsi Václav a ona není naše matka, pomyslel si Přemysl. Věděl, od koho má bratr tuhle moudrost. Ostatně král Václav ženil svého syna s Rakouskem, protože vévoda Fridrich, jak už to vypadá, umře asi bez dědiců. Nevěsta navíc není hrbatá ani ošklivá. Co si přát víc?

„Tady jste." Filip vklouzl dovnitř. „Mám dohlídnout, jestli je Vladislav dost krásný. Přijíždí vévoda se svou spanilou netí." Podíval se na Přemysla. „Držte se, Přemyslovci. Nebude to lehké."

Přes to chmurné proroctví Filip zářil jakýmsi radostným očekáváním. Přemysl zpozorněl. „Co je s tebou?" zeptal se.

„Budu arcibiskupem. Papežův legát to právě řekl tvému otci."

I Vladislav na chvíli zapomněl na vzrušující setkání. „Kde?"

„V Salcburku." Usmál se na Přemysla. „Za pár let se budeme setkávat na koncilech. Nepochybuj, že se dočkáš dřív než já."

Přemysl dávno věděl, k čemu je předurčen on i Filip. Přesto ho skutečnost ohromila. Filip arcibiskupem! Filip, pro kterého žádná světská radost nebyla tajemstvím! A on sám... Nikdy, pomyslel si s hrůzou. Takhle lhát. Žehnat věřícím a odpouštět
jim hříchy, které... Nikdy. Ale co dál?

Beze slova je opustil a šel za otcem.

Jeho pocit neskutečnosti stále rostl. Zdálo se mu, jako by z dálky přihlížel, jak český král mezi svými syny přijímá hold rakouského vévody. Díval se upřeně na Gertrudu. Věděla to? Na její nehybné tváři se neobjevil úžas, zklamání, nic. Ale když se prvně setkal s jejím pohledem, pochopil, že nevěděla. Blesk, který jí vyšlehl z očí, výmluvně vyjadřoval její rozhořčení.

Příští arcibiskup mu stál věrně po boku, aby mu v případě potřeby podal pomocnou ruku. „Držel ses znamenitě," řekl s uznáním, když bylo po všem. „Co uděláš, až pro tebe pošle?"

„Nepošle," prohlásil Přemysl nepřesvědčivě. Ale k svému ulehčení shledal, že se nemýlil. Hezká služtička se neobjevila.

Vladislava překvapila neoblomnost, s níž odmítal navštívit jeho nevěstu. „Co proti ní máš?“ zeptal se rozezleně. „Říkáš, že z ní nebude dobrá žena, ale předtím jsi ji vychvaloval. V mé společnosti se s ní nechceš setkat, ale předtím o samotě...“

V Přemyslovi zatrnulo. „Co tím chceš říci?“ zeptal se chladně.

Vladislav se na něj udiveně podíval. „Nic, říkal jsi to přece sám. Když jsem se jí o tom zmínil, znejistěla a řekla, že sis pospíšil. Nevím, co tím myslela. Mám se jí zeptat, co ti udělala? Vypadala skoro provinile, jako bys měl důvod ke stížnostem.“

„Má ho spíš ona,“ řekl Přemysl velkomyslně. „Moc jsme si nerozuměli.“ A radši se ztratil, aby se vyhnul dalšímu naléhání.

Přece tomu neušel. V přecpané uličce stejně jako před dvěma dny se dav rozestoupil před udýchaným běžcem. Tentokrát by byl s radostí uhnul. Ale Vladislav, který doprovázel svou snoubenku při vyjížďce za město, ho spatřil dřív, než stačil zmizet. „Teď mi neutečeš!“ volal už z dálky. „Pojď pozdravit mou paní!“

„Skláním se před spanilou nevěstou svého bratra,“ oslovil ji Přemysl zdvořile. Cosi zamumlala se sklopenýma očima. Přelétl pohledem její družinu. Čtyři dívky jako tehdy. Jedna z nich se prudce začervenala, když se na okamžik na ni zadíval. Usmál se. Dívka se rozpačitě odvrátila. Princezna se tvářila nevšímavě, ale neuniklo mu, že se její ruka viditelně roztřásla. Sevřela ji křečovitě kolem uzdy svého bělouše a pomalu se rozjela kupředu. Na bratrovu výzvu se Přemysl připojil k jejímu druhému boku. Nevěnovala mu ani pohled. Upírala ho na Vladislava s něžnou výmluvností.

„Oči jako sluncem prozářená letní obloha,“ řekl šťastný ženich a usmál se přes její hlavu na bratra. „To říkal on,“ odpověděl na nevyslovenou otázku, „a měl pravdu.“

„To je všechno?“ zeptala se ostře.

„Ne.“ Vladislav usoudil, že lichotky jsou nejjistější cestou k ženskému srdci, a byl odhodlán stůj co stůj prorazit chlad, který očividně vládl mezi budoucími švagry. „Při vzpomínce na vaše setkání mi ještě řekl, že tvá pleť je poddajná a hebká jako lístek bílé růže, tvoje chůze se podobá písni a tvoje rty...“

„Dost!“ vykřikla a zrudla hněvem.

„Víc jsem neříkal,“ promluvil Přemysl zasmušile. Měl nepříjemný pocit, že jeho bratr v dobré vůli právě zmařil jakoukoli možnost srozumění mezi ním a Gertrudou.

„Neříkal,“ potvrdil Vladislav, ale protože ho její náhlý výbuch přivedl z míry, zněl jeho hlas nejistě. „I když... Ne, neříkal,“ opravil se honem a zvedl ke rtům její ruku.

Přemysl využil příležitosti, zůstal pozadu a vmísil se mezi Gertrudinu družinu. Vladislav ho brzy pohřešil, ale když ho objevil ve společnosti dívek, s pochopením se usmál a nechal ho být.

Přemysl se vrátil domů dávno před bratrem. Marně se snažil odhadnout, jak celá ta neblahá záležitost skončí. Měl by přece jen vyhledat Gertrudu. Ať je ta vyhlídka sebenelákavější, nějak by se domluvit měli. Ještě to nedořešil, když k němu vtrhl rozjařený Vladislav.

„Ona se určitě mračí na tvoje pletky s jejími dívkami, tomu se nemůžeš divit," spustil hned ve dveřích. „Ale já jsem snášenlivější, i když nevím, co by tomu řekl otec. Přivedl jsem ti dokonce tu dívenku. Nechci, aby ses trápil, když já jsem tak šťasten."

„Jakou dívenku?" zeptal se Přemysl stísněně, jat neblahým tušením.

„Tuhle." Vladislav ustoupil a vpustil dovnitř vyděšenou dívku. „Hledala tě." Nešťastná služtička byla tak bledá, že se zdálo, jako by se o ni pokoušely mdloby. Úpěnlivě se dívala z jednoho na druhého. Vladislav se domníval, že chápe. „Nechám tě tu s touhle roztomilou vyslankyní," řekl vesele. „Ale pozor! O ničem nevím."

Dívka se rychle vzpamatovala, když pochopila, že bezprostřední nebezpečí prozrazení je zažehnáno. „Jsi-li ochoten mě dnes následovat," vyhrkla překotně a bylo vidět, že už touží být zase pryč, „přijdu pro tebe po západu slunce."

„A kdybych nebyl?"

„Mám ti připomenout rytířský slib."

To čekal. „Vyřiď své paní, že bych přišel i bez toho." Podíval se na ni a zeptal se: „jak se jmenuješ?"

„Annemarie."

„Sem už nechoď, Annemarie. Budu tě čekat tam co posledně."

Díval se zamyšleně za ní, když odcházela. Přece pro něj poslala! A přímo sem, před očima Vladislavovi. Ta má ale odvahu!

Sebral se a odešel za Filipem. Výsledek jejich porady byl prostý. Večer přes námitky ulekané Annemarie ji následovali oba.

Její odpor přemohl váček zvonícího stříbra. Filip zůstal u branky a ocenil svou obětavost, když se hezká Annemarie k němu vrátila.

Gertruda tentokrát nechala Přemysla v besídce dlouho čekat, než přišustila v nádherném slavnostním vystrojení. Noc byla jasná, bez mraků. Viděl ji zřetelně v záři měsíce. S perlovým diadémem v pečlivě upraveném účesu byla vzdálená a cizí. Víla v průsvitné říze s rozpuštěnými vlasy kamsi zmizela. Dokonalá krása, kterou měl před sebou dnes, ho nevzrušovala. Snad ho i trochu ochromoval strach. Po otcově příjezdu ho velká část nového sebevědomí zase opustila.

„Nu, rytíři?" oslovila ho zvysoka s notnou dávkou posměchu.

„Nevím, co ode mne očekáváš." Byl ve střehu. Vypověděla mu nepřátelství, o tom nemohl pochybovat. Co bude dál?

„Vysvětlení. Pomluvils mě u svého bratra," zaútočila náhle. „Naštěstí ti neuvěřil. Asi ví, že jsi jen vychloubačný kluk."

„S někým si mě pleteš," odsekl jí. „Nejsem rakouský vévoda. Jsem syn českého krále."

„Ano, druhorozený," řekla pomalu. „Možná bratrovi závidíš."

Mířila přesně. Cítil, že ztrácí rozvahu. „Poslyš," vykřikl zuřivě a zaryl jí prsty do ramene, „něco ti řeknu. Milovaná sestra mého otce byla zasnoubena se synem římského císaře. Milovali se, ačkoli byli ještě děti. Tvůj strýc zneužil princovy slabé chvíle a napovídal mu, že Anežka a je světice a tehdy jí bylo pouhých čtrnáct let. Bláhovec ji zapudil, ačkoli byla krásná a nevinná, a vzal si tvou tetu Markétu. Co na tom, že s ní nikdy nebyl šťasten a že byla o deset let starší než on! Můj otec za ten zločin pronásledoval tvého strýce dvacet let, až ho dostal na kolena. Sňatek, kterého si tak považuješ, není úspěch Babenberků, ale jejich porážka a konec. I kdybych ho chtěl překazit... Na tom přece nezáleží. Myslíš, že si můj bratr bere tebe? Ne, bere si rakouské vévodství, protože tvůj strýc nemá syna. Za tu cenu se český kralevic může oženit i s nepočestnou ženou."

„To je lež!" vykřikla. „O tom nic nevíš!"

„Já ne. O panu z Mährenbergu jsi mi vyprávěla sama."

Vykřikla a vrhla se na něj bez sebe zlostí. Chytil ji za ruce. „Závidím, říkáš," zasmál se zle. „To bych měl co. Jsi studená a bez půvabu. Proto jsem si tě nevzal. Proč bych měl bratra varovat? Přijde na to sám."

Vyvinula se mu. „Tak může mluvit jen hlupák a to ty nejsi. Nepřetvařuj se. Máš strach, a právem. Kdyby ses mě jen dotkl té noci, kdy jsi mě nechal věřit, že jsi muž, jemuž jednou budu patřit, už bys nežil, ať jsi synem kohokoli. Bez ohledu na všechno bych tě dala zardousit a hodit tvou mrtvolu na práh tvého otce. Pamatuj si, všechno se ještě může stát. Jsou svědectví nebezpečná pro ty, kdo neumějí mlčet. Pamatuj si to. Jen mrtví jsou dokonale němí."

Opustila ho, než se stačil vzpamatovat. Přesto, že nevěřil, že mu nebezpečí hrozí už v její zahradě, opatrně se plížil hustým stínem. Nebyl zbabělý, ale pomyšlení na smrt z rukou úkladného vraha nebylo moc povznášející. U branky zastihl bratrance ve velmi milostném rozpoložení. Gertrudina služka se k němu tulila s takovou oddaností, že zapomínali na svět. Jindy by tiše počkal na vhodnější chvíli, ale teď bezohledně přerušil jejich bezstarostné laškování.

„Annemarie," oslovil ji, „tvá paní se už vrátila domů."

Dívka sebou trhla s polekaným výkřikem. „Rychle," zašeptala a vystrčila Filipa na ulici. „Musím zavřít a jít k ní."

„Počkej," zadržel ji Přemysl, ve kterém náhle vyrostla hrůzná předtucha. „Nechoď nikam. Odejdi raději s námi."

„Blázníš?" sykl mu Filip do ucha. „Přece ji nemohu brát s sebou."

Svědectví nebezpečná jako jed. Annemarie to věděla.

„Týden dva štěstí," řekla Annemarie, která si špatně vysvětlila jeho výzvu, „a pak konec. Ne, můj pane, radši zůstanu, kde jsem."

Annemarie. Co všechno věděla? Ohrožuje ji Gertrudina hrozba?

„Posílá tě paní často s podobnými vzkazy?“ zeptal se opatrně.

Urazila se. „Tohle jste chtěli ze mne vytáhnout? Moje paní mi důvěřuje. Nezradím ji ani za vaše peníze, ani za vaše sliby.“

Branka zapadla. Stáli sami na prázdné ulici.

„Vstávej, pane,“ slyšel nad sebou neodbytný šepot. „Tvůj bratr si s tebou přeje mluvit, než pro tebe pošle Jeho Milost král.“

Otevřel oči do prudkého denního světla. Nad ním se skláněl sluha a třásl jeho ramenem. Muselo už být hezky pozdě. V noci nemohl usnout, už se šeřilo svítáním, když ještě civěl nevidomýma očima ke klenutému stropu. Zameškal něco? Svatba má být přece až pozítří.

„Rychle, pane,“ opakoval sluha. „Pospěš si.“ Vstal. Jeho myšlení ještě ovládal spánek, ale naléhavost bratrova vzkazu pronikla i jeho mrákotnou clonou. Sluha ho zavedl do malé komory Vladislav tam na něj čekal bledý a rozrušený.

„Musel jsem to říci, chápej,“ začal bez úvodu. „Podkoní viděl, že jsem ji vedl nahoru. Chci, abys to věděl, než se tě na to zeptá sám.“

„Podkoní?“ podivil se Přemysl. Nic nechápal.

„Otec přece,“ zamračil se Vladislav. „Ukázali mu ji, hlupáci. Jako by nemohli...“ Odmlčel se. „Nebyl to hezký pohled,“ vzdychl.

„Nerozumím ti.“ Přemysl zapátral očima po nějakém sedadle, a když ho nenalezl, opřel se o chladnou stěnu. Dělaly se mu mžitky před očima. Ještě se nevzpamatoval po násilném probuzení a už se k jeho vědomí dralo tušení něčeho strašného.

„Ta dívka, která byla večer u tebe,“ zašeptal Vladislav. „Ráno ji našli mrtvou u našich dveří. Byla...“ Otřásl se. „Nedívej se na ni, nebudeš-li muset. Teď jdi a neříkej otci, že jsem tě varoval.“

„Díky,“ zamumlal Přemysl, neschopen jediné myšlenky. „Díky.“

Vladislav vyklouzl ven. Přemysl ještě chvíli počkal, aby se trochu vzpamatoval. Viděl už hodně mrtvých a zvykl si přijímat smrt s lhostejností mládí a těch, kterých se násilí netýká. Ale tohle bylo něco jiného. Ta dívka zemřela, ačkoli nechtěla zradit. Jen tak. Pro výstrahu někomu, do koho jí nic nebylo. A byl to její život, její a jediný. Je nějaký trest? Pro Gertrudu jistě ne. A pro něho?

„Posaď se,“ řekl mu král Václav, když vešel. Jeho jediné oko se na syna upíralo s výrazem, který nedokázal rozluštit. „Chceme být sami,“ rozkázal dveřníkovi a

zadržel Vladislava a Filipa, kteří se překotně zvedali k odchodu. „Vy tady zůstaňte. — Vzpomínej, co jsi dělal včera večer. A radím ti, abys vzpomínal dobře. Nu?“

Přemysl mlčel a hledal očima Filipův pohled. Ale bratranec se vytrvale díval jinam. Snad i proto, že král je všechny střežil ostřížím zrakem. „Dobře, pomůžu ti. Večer ti jedna dívka přinesla vzkaz, neptám se jaký. Odešel jsi s ní?“

„Ne,“ odpověděl po pravdě. „Šla sama.“

Zdálo se, že to krále potěšilo. „Ví o tom někdo?“ zeptal se.

„Jistě, přinejmenším můj sluha. Co se stalo?“

„Teď se ptám já. Kam jsi šel potom?“

„Ke mně,“ ozval se Filip bezvýrazně, ještě než Přemysl mohl odpovědět. „Mohu to dosvědčit já, všichni moji lidé a hrabě z Bergu, který byl u mne na návštěvě.“

Králova tvář se vyjasnila. „Byl u tebe až do půlnoci?“

„To ne,“ řekl Filip pomalu, „byl u mne sotva hodinu. Za soumraku...“

„Počkej,“ přerušil ho Václav. „To mi řekne sám.“ Filip za jeho zády zakoulel divoce očima, ale Přemysl nepochopil, jaké znamení mu dává. „Setkal ses s tou dívkou ještě později?“ zeptal se ho otec.

„Jak později?“ zakoktal ve snaze oddálit nevyhnutelnou otázku. Ale věta, kterou na něj vypálil otec, ho nadobro přivedla z míry.

„U paní z Lichtensteinu.“

Přemysl zalapal po dechu. Co je zas tohle? Nezmohl se na slovo.

„Ptám se tě, jestli jsi ji včera viděl u paní z Lichtensteinu,“ zahřměl král. „Je to dost jasné?“

„Úplně. Ale...“ Znovu se odmlčel, než se odvážil otázky: „Kdo je paní z Lichtensteinu?“

Král teď vypadal rozhněvaně. „Vymlouváš se jako kluk!“ rozkřikl se. „Taky jsi sotva co jiného. Váš poměr už vzbudil veřejné pohoršení a ty se ptáš, kdo je to?“

Veřejné pohoršení! Rozhodl se k ústupu na bezpečnější půdu, dokud nepochopí, o čem je řeč. „Nemohl jsem tu dívku včera vidět u paní z Lichtensteinu, protože jsem u ní nebyl,“ řekl obezřele.

„A kde jsi tedy byl?“

„Se mnou,“ ozval se znovu obětavý Filip.

„Říkal jsi přece...“

„Měls mě nechat domluvit, strýče,“ přerušil Filip krále s uctivou výčitkou. „Nebyl u mne dlouho, pravda, ale odešli jsme spolu. Chodili jsme po ulicích a probírali téma mého prvního kázání. Dost mě to znepokojuje. Kolik času mi zbývá, než se ujmu své diecéze? Stěží půl roku. A salcburský arcibiskup, to už je někdo.“ Filip pohotově řečnil ve snaze odvést pozornost od nežádoucího námětu. Přemysl ovšem věděl, že se mu to nepodaří. Otec měl v zásobě ránu, kterou si určitě

neodpustí. Vždyť kvůli tomu si ho zavolal. Věděl to Filip? Asi ne. Vladislav neměl proč varovat i jeho.

„Patřila k vévodovu domu," promluvil znovu král. „Je ovšem možné, že ji skutečně poslala paní z Lichtensteinu, jak se domnívá Vladislav, ale... Teď mi nelži, synu. Musím vědět pravdu."

Přemysl zrudl. „Nelžu!" vybuchl hněvivě. „Nemáš právo..."

„Paní z Lichtensteinu je přece ta dívka, s kterou ses bavil včera na vyjížďce," zasáhl honem Vladislav. „Gertruda si mi stěžovala, že už před naším příjezdem jsi jí věnoval nežádoucí pozornost."

„A tak. Nevěděl jsem, jak se jmenuje." Podíval se zlostně na Vladislava. Byl tak hloupý? Proč to říkal? Najednou se mu zachtělo ho ranit. „Nejde o můj vztah k paní z Lichtensteinu. Vzkaz, který mi ta dívka přinesla, nebyl od ní. Byl od Vladislavovy příští choti."

Rána seděla. Vladislav zbledl a vytřeštil oči.

„Věděl jsem to!" vykřikl vítězně král, který nebyl zamilován, a proto spíš než na lásku pomyslel na zradu. „Darebák! Ničema!"

„Jaký vzkaz?" vybuchl Vladislav.

„Na tom nezáleží," odbyl ho otec. „Stejně nebyl od ní. Nastrčil ji vévoda, o tom nepochybujte. Chce dokázat, že čeští rytíři jsou banda hrdlořezů, kteří válčí i se ženami a dětmi."

Filip ze Sponheimu najednou zbledl. „Co se stalo?" zeptal se chraptivě. „Jistě se něco stalo. Pro pouhý vzkaz bys přece..."

„Dívku, která včera večer hledala Přemysla, v noci někdo zabil a hodil na náš práh. Fridrich určitě začne halasně vyšetřovat její smrt. Jeho vlastní dům by mohl mluvit o horších zločinech. Ale když jde o to, potupit českého krále..."

Přemysl se soucitně díval na Filipa, v jehož tváři škubalo, jak se marně pokoušel ovládnout.

„Rakouský vévoda?" řekl pomstychtivě. „Víš docela jistě, že to nenastrojila spíš jeho neteř?"

Vladislav ztratil sebevládu. „Jak se odvažuješ?" rozkřikl se na bratra a byl by se na něj vrhl, kdyby otec nevkročil mezi ně.

„Nikdy se nedovíme pravdu," řekl, probodávaje svého prvorozeného očima. „Proto mě poslouchej, Vladislave. Nevidím rád, jak jsi podlehl té ženě hned při prvním setkání. Králové se nežení z lásky. Nevybral jsem ti dobrou ženu. Vybral jsem ti dobrý kus nového území. Pamatuj si to a před ní se měj na pozoru."

„Dokážu vám," začal Vladislav, ale otec ho přerušil. „Tak to dokaž! Ale ne unylými vzdechy!" Obrátil se k druhému synovi a podíval se na něj — prvně v životě — s jakýmsi uznalým zájmem: „Co soudíš ty o Vladislavově nevěstě… jako o člověku? Pravdu!"

„Nevím. Je nebezpečná jako krásná jedovatá květina. Snad ne pro každého, ale přesto... Chraň se před ní, Vladislave. Nechtěl bych být jednou králem za cenu tvé smrti.“

„Mlč!“ vykřikl král a prudce objal prvorozeného syna. „Mlč, Přemysle. Mlč!“

OTEC A SYN

Vztahy mezi oběma bratry se nelepšily. Přemysl mohl podat snadno ruku k smíru. Vladislav na to patrně čekal. Ale královo chování, jeho poslední výbuch lásky k staršímu synovi, v druhorozeném znovu rozjitřilo nikdy nezahojenou ránu. Odcházel rozlítostněn a uražen, a když ho Vladislav zastavil na chodbě, pocítil jen chladnokrevný vztek.

„Chci vědět, co ti vzkázala," oslovil ho bratr třesoucím se hlasem. „Mám na to právo."

„Máš různá práva," zasmál se Přemysl krátce. „Možná že je jednou budu uznávat stejně málo jako tohle. Zeptej se jí, chceš-li to vědět. Je to její tajemství, moje ne. Nehodlám ti o tom vyprávět."

„Chceš tím říci, že ona... Že ty..."

„Chci tím říci jen to, že o tom nehodlám mluvit. Nic víc."

Vladislav chvíli mlčel. „Jak chceš," řekl pak odměřeně a stiskl rty. „Jsme spolu vyřízeni. Až se příště octneš v úzkých, neočekávej mou pomoc." A bez dalšího slova odešel.

Už se neviděli. Přemysl si vyžádal otcovo svolení a odjel ještě týž den domů. Byl znechucen a zklamán a cítil se sám a zoufale opuštěn. Vladislav i se svou chotí zůstal na Moravě a nepřátelské rozloučení obou bratří při svatebních slavnostech se změnilo v trvalou skutečnost. Ani jeden z nich neprojevil snahu obnovit dřívější, ať už sebesložitější, ale přece jen bratrské vztahy.

Král Václav byl na tom podobně. Chyběla mu Vladislavova horoucí, upřímná oddanost. Přemysl se k němu choval s odměřenou poslušností a dával mu okázale najevo, že se neprosí o jeho lásku. Zato Vladislavova hvězda pronikavě zazářila, jako by jeho sňatek otevřel před ním brány úspěchu. Změnil se. Při jeho krátkých návštěvách v Praze bylo vidět, že z něho vyzařuje jakési nové sebevědomí. Mluvil úsečně a velitelsky a jeho rysy ztvrdly. Byl šťasten se svou ženou? Přemysl se ho nezeptal. Jen mlčky sedal u jeho rozhovorů s otcem, který se rozplýval láskou a pýchou, kdykoli zavadil pohledem o milovaného syna. Občas utrousil obhroublou narážku na očekávaného dědice, kterou Vladislav vždycky přešel mlčením. Otázka možného Gertrudina syna na českém trůnu byla nejbolavějším místem Přemyslovy

duše. Řadu měsíců žil v úzkosti. Co čekal? Vladislav, který byl tak nade všechnu pochybnost vyvoleným dítětem Štěstěny, jistě nezůstane bez následníka.

Jeho vzestup začal hned měsíc po svatbě. Uherský král vtrhl do Rakouska a rakouský vévoda svedl s útočníkem vítěznou bitvu na Litavě. Po mnoha létech to bylo první skutečné vítězství rakouských zbraní. Vévodství zůstalo neohroženo, ale Fridrich padl, ačkoli prý nebyl v předních řadách svého vojska. Kolovaly nepěkné pověsti o zákeřné ráně z ruky jeho lidí. Buď jak buď, Vladislav bez boje připojil titul rakouského vévody k titulu markrabího moravského. To Přemysl konečně čekal. Ale o tři měsíce později ho zasáhla rána tak nečekaně, že se neovládl.

Byl právě u matky, když král Václav k ní vtrhl jako bouře. „Měšek Opolský zemřel!“ zvolal rozjařeně. Přemysl zvedl hlavu. Už si zvykl, že smrt mocných přijímají jejich vznešení sousedé s jásotem. Co asi českému králi přináší tahle?

Nemýlil se. „Opolská šlechta provolala jeho nástupcem Vladislava,“ oznámil král Václav.

Přemysl vyskočil. „Proč?“ vykřikl bez úvahy. „Proč jeho?“

„Co tě na tom tak pobuřuje?“ zeptal se král. „Morava je blízko. Opolí v ní bude mít dobrou oporu.“

„Markrabím jsem měl být já,“ řekl Přemysl zlostně. „A opolským knížetem také. Proč on? Je rakouským vévodou a bude českým králem. Stačilo by mu to, není tak ctižádostivý. Jsem také tvůj syn.“

Otec na něj pohlédl a v jeho oku se objevilo pochopení.

„Budeš arcibiskupem,“ promluvil velice mírně. „Jednal jsem už o tom s papežským nunciem.“

„Nechci být knězem,“ prohlásil Přemysl zarputile.

Král Václav se usmál. Rozloučil se letmým polibkem s královnou, která se na ně ulekaně dívala, a vzal Přemysla kolem ramen. „Pojď a neděs matku,“ řekl vlídně. „Promluvíme si jinde.“

Přemysl šel s ním odhodlán k boji. Cítil, že už nemůže nečinně přihlížet, jak se rozhoduje o jeho životě docela proti jeho vůli.

„Být knězem neznamená odříci se všech radostí,“ začal král smířlivě, sotva osaměli. Cítil, že je načase, aby se sblížil s tímto podivným synem, o jehož porozumění se marně ucházel. Teď se domníval, že pochopil jeho vzpouru. „Znám biskupy, kteří žijí stejně jako jiní. Já také nejsem svatý, to už víš, a sňatek křesťana zavazuje, pokud se týče ostatních žen, stejně jako církevní sliby. Jsme hříšní — kdo by nebyl? — a Bůh nám odpouští. Jsem přesvědčen, že kněžím také. Podívej se na Filipa. Bude arcibiskupem, a pokud vím, splnil se tím jeho životní sen.“

„Filip není žádný prelát,“ vzplanul Přemysl. „Je můj přítel, mám ho z duše rád, ale arcibiskup? Takový bych měl být i já? Pochop, otče, ať budu čímkoli, chci tím být celým svým srdcem. Abych se chtěl stát vysokým hodnostářem církve, musel bych mít povahu světce. Musel bych být první v ctnosti, bez hříchu, příkladem

každému. Vidíš," trochu se usmál sám nad sebou, „hřeším přinejmenším pýchou. A když jsem v chrámu, myslím jen málo na Boha. Přiznávám se ti, že se spíš dívám po dívkách, které přicházejí."

„To je přirozené ve tvém věku, i když bych to na tvém místě nerozkřikoval." Král ho vzal za ruku a opakoval vemlouvavě: „Už jsem ti přece řekl, že být kněžem neznamená nutně... nebýt mužem."

„Otče," řekl Přemysl a zadíval se mu zpříma do tváře, „já vím, že jsi mě nikdy neměl v lásce. Ale Vladislava miluješ. Je tvůj syn, tvoje krev, tvoje pokračování. Ani já nechci zemřít bez naděje na zmrtvýchvstání ve svých dětech."

Král se v rozpacích odvrátil. Cítil, že by měl synovi rozmluvit jeho podezření, ale nedokázal to. „I kněží mohou mít děti," zamumlal místo toho neurčitě.

„Levobočky!"

„A co? Znám hraběte, který je levobočkem kardinála. Levoboček se může stát velice významným pánem."

„Ale sotva králem."

„Králem!" Václav uchopil oběma rukama Přemyslovu hlavu. „Poslyš, chlapče, tvůj sebelegitimnější syn stejně nikdy nemůže být králem, to ti říkám já, leda by Vladislav zůstal bez potomstva, což není pravděpodobné." Pustil jeho hlavu a dodal suše: „S tvým svěcením pochopitelně počkáme až do narození následníka, ale pak..."

„Tvůj mladší bratr byl moravským markrabím."

„Ano? To mi připomínáš?" vybuchl král. „To je právě to, co nepřipustím. Markrabí má dost světské moci, aby se mohl bouřit proti králi, aby mu svazoval ruce, aby se k radosti nepřátel Česká koruna otřásala, aby se žádný zpupný soused nemusel bát hněvu českého krále. Ne, taková není budoucnost mých synů. Ani jeho, ani tvá. Vladislav bude svrchovaným vládcem na celém svém území a ty sám budeš stejně mocný jako on. Budeš mít své poddané, své vojsko, všechno."

„Můj syn je ale nezdědí."

„Co tě to posedlo? Nabízím ti snad málo?"

„Jsem tvůj syn. Ani prvorozený, ani oblíbený, ale tvůj syn. Vladislav tě vždycky poslouchal, já ne. Myslíš, že poslouchat je dobrá vlastnost pro krále?"

Král vstal, postavil se za Přemysla a položil mu ruce na ramena. „Poslouchej mě, můj synu, kterého dnes s úžasem poznávám," řekl měkce a přiblížil tvář k jeho vlasům. „V den, kdy ses narodil, jsem přišel o oko a bezděčně jsem na tebe zanevřel. Není to omluva, jen vysvětlení. Jsem hluboce vinen před tebou. Nepřilnul jsem k tobě odmalička přirozenou láskou otce jako k němu. Ale často jsem tě pozoroval s pýchou. Proč bych to zapíral. Vladislav má v sobě měkkost své matky, ale ty jsi Přemyslovec. Vím to. Jenže on je zákonný dědic. Pod uchvatitelem se vždycky otřásá trůn, protože kdekdo si myslí, že může udělat totéž co on. Kdybys byl na jeho místě, hájil bys právo prvorozeného proti každému. Chtěl bys být sám

králem českým, markrabím moravským, vévodou rakouským a knížetem opolským. Nepřenechal bys mu ani jediný ze svých titulů a měl bys pravdu. Stejně jako mám dnes pravdu já.“

Přemysl cítil ve vlasech nesmělý dotyk otcových rtů. Králova zpověď ho hluboce vzrušila. Ten, který teď opuštěn hledal cestu k jeho srdci, jistě chápal, co ho trápí. Musel to chápat, jinak by k němu nikdy nepromluvil tak jako dnes. Ale zůstal sedět nehybně jako socha. „Kněžské svěcení lze přijmout jen dobrovolně,“ řekl tiše. „A to já neudělám.“

„Tvůj otec má pravdu.“ Princezna Anežka v řeholním šatu se zadívala něžně Přemyslovi do očí. Vzdorně a bez úsměvu opětoval její pohled. Vlastní umíněnost ho překvapovala. Po celý život marně toužil po otcově lásce. Teď ji měl. Od té doby, co před ním v zoufalství otevřel srdce, cítil, že otcova dřívější přezíravá lhostejnost zvolna ustupuje vřelejšímu citu. Několikrát ho přistihl, jak se na něj dívá s bezradným soucitem. Stal se konečně také milovaným synem, a i když nepochyboval, že Vladislavovi dosud patří větší část králova srdce, Vladislav byl daleko a on byl teď jediným předmětem otcovy bezprostřední péče. Snažil se ho získat sliby, lichocením i neobratnými projevy něžnosti. Jen na svém královském přesvědčení nezměnil nic. Prvorozený měl zůstat svrchovaným pánem a před mladším synem otvíral lákavé vyhlídky na nejvyšší církevní hodnosti.

Přemysl věděl, že má pravdu. Jen jednolitost koruny mohla upevnit moc českého krále. Přesto dnes stejně jako v uplynulých třech měsících opakoval zatvrzele: „Jsem rytíř. Nechci být knězem.“

Král Václav, který stál u okna s odvrácenou tváří, těžce vzdychl. Ten mladý blázen snad ani neposlouchá, co mu říkají. Pořád jen tvrdohlavě mele svou. „Otče, učiň mě aspoň vojevůdcem, když nemohu být králem. Přísahám, že nezvednu ruku proti Vladislavovi. Ale chci mít syna, který by jednou právem...“ Zarazil se. Najednou pochopil, proč zůstal pevný v těch dlouhých měsících něžného nátlaku. Nemohl se smířit s myšlenkou na Gertrudina syna na českém trůnu. Vzpomínka na ni v něm budila odpor a hrůzu. Ale Vladislav dosud neměl syna. Ještě zbývala naděje.

Otec se na něj pronikavě zadíval. „Já ti rozumím,“ řekl zvolna. „Proto na tebe nespěchám, to přece víš. Ale od jeho poslední návštěvy mám dojem, že... I když nic neříkal. Raději se připrav na zklamání, můj synu. Myslím, že mě chce

překvapit. A ať s tebou cítím jakkoli, nebudu zapírat, že pro mě to bude radostné překvapení.“

Přemysl zesinal. „Ne, byl by to řekl,“ vyrazil ze sebe.

Sourozenci vyměnili pohled. Král chtěl něco říci, ale rozmyslel si to a znovu se obrátil k oknu.

„Miláčku,“ promluvila Anežka sladkým, hlubokým hlasem, „podívej se na mne.“ Zvedl k ní oči. „Vidíš před sebou ženu, která se odřekla světa, ačkoli byla stejně ctižádostivá jako ty. Měla být císařovnou. Měla být matkou králů. Už víc než dvacet let...“ Hlas se jí zachvěl. Pokračovala tišeji: „I ty bys měl pochopit, že velkých cílů se dosahuje jen za cenu odříkání. Věř že je lépe zanechat marného čekání a smířit se.“

Proč mě chce oklamat? „Tys ho nezanechala,“ přerušil ji bezohledně. „Ty první ne. Znám tvůj příběh, mnohokrát jsem o něm přemýšlel. Vím dávno všechno, co jsi mi vyprávěla. A víc. Proč mě chceš přelstít? Víš líp než já, že v církvi vládnou spodní proudy, které lze těžko předvídat. Co mi můžeš slíbit papežovým jménem? Věříš upřímně, že se ty sama dočkáš kanonizace?“

Anežka zbledla, i rty jí zbělely. Jediná barva, která nezmizela z její tváře, byla oslnivá modř planoucích očí. Chtěla něco říci, ale přerušil ji králův výkřik:

„Posel z Moravy! Vladislavův posel, poznávám ho!“

Obrátil se s rozjasněnou tváří a vyzval Přemysla: „Řekni sluhovi, ať ho přivede sem.“

„Dojdu pro něj.“ Přemysl vyběhl na chodbu. Ať už moravský šlechtic přináší jakoukoli zvěst, přinesl mu i vysvobození. Cítil, že už nemá sílu odolávat soustředěnému láskyplnému nátlaku, který stále krutě obnažoval nejbolavější místa jeho duše. Sám. Být teď sám.

Pokynem ruky propustil sluhu, který chodbou kráčel před poslem, a oslovil moravského pána: „Král tě očekává, pane.“

K jeho úžasu ho posel neminul, když mu ustoupil z cesty, ačkoli jeho předchozí chvat nasvědčoval tomu, že má vyřídit cosi neodkladného. Zastavil se a sklonil před ním koleno s hlubokou uctivostí. Zadíval se mu do tváře pátravým, vážným pohledem a řekl: „První se to měl dovědět král. Ale ty máš právo...“ Zůstal klečet před užaslým princem a dodal slavnostně: „Tvůj bratr, moravský markrabí Vladislav, vévoda rakouský a opolský — dej mu Bůh věčnou slávu —“

Přemysl se opřel o zeď. Co to říká? Ta poslední věta přece...

„...zesnul v Pánu třetího dne tohoto měsíce ledna.“

Vzchopil se. Jeho první a zatím jediná myšlenka patřila otci. „Počkej tady, oznámím mu to sám,“ řekl hluše a obrátil se. S nadlidským úsilím se držel zpříma, když odcházel dlouhou chodbou od klečícího posla. Jeho duše se svíjela hrůzou. Bylo tohle splnění jeho touhy? Nikdy si přece výslovně nepřál bratrovu smrt. A teď... Vladislav! Něžný Vladislav! V duchu ho viděl před sebou. Tak mladý...

Kolikrát na něj myslil s nenávistnou žárlivostí! V uplynulém roce, který pro nového markrabího vypadal tak nadějně, se mezi ně položil nepřekonatelný chlad. Jejich poslední setkání bylo jen řetězem nedorozumění, která sám vyvolával s nepochopitelnou zavilostí. A přece se dřív milovali. Zdálo se mu, jako by bratrovu smrt přivolal sám. Strašný pocit viny v něm rostl, jako by se měl v příští chvíli zalknout. A otec... Na okamžik se zastavil u dveří, aby se opanoval. Ale nepodařilo se mu to. Když vstoupil a spatřil královu dychtivou a jakoby omládlou tvář nebyl schopen pronést ta strašlivá slova.

„Otče!“ vzlykl jen. „Můj otče!“ Vrhl se před ním na kolena a rozeštkal se jako dítě s hlavou zabořenou do jeho klína.

Král k jeho úděsu nepochopil! „Má syna!“ zvolal rozjásaně. „Věděl jsem to. Vladislav má syna!“ Vytrhl se mu a rozběhl se ke dveřím.

„Nechoď tam!“ vykřikl Přemysl zoufale.

Král se zastavil na prahu s pohledem plným lítosti a hněvu. „Vynasnažím se zapomenout na to, že můj syn vítal příchod příštího krále slzami vzteku.“

Přemysl zůstal otupěle klečet na místě. Cítil prázdnotu, jako by s Vladislavem odešel kus jeho vlastní bytosti. Anežka k němu přistoupila a položila ruku na jeho hlavu. „Bude to dcera, uvidíš,“ řekla konejšivě. „To dítě se přece ještě nemohlo narodit.“

Jaké dítě? Zvedl hlavu. „Je mrtev,“ zašeptal. „Vladislav umřel.“

Najednou pocítil divokou touhu, aby se synovec, jehož zrození se tak děsil, stal skutečností. Pro odčinění toho nepostižitelného hříchu. Vstal a obrátil se k Anežce. „Až se narodí jeho syn,“ řekl pevně, „budu ho chránit a nedopustím, aby někdo vztáhl ruku po jeho trůnu. Přísahám.“

„Bůh rozsoudil tvou při.“ Anežčin hlas se zlomil. „Povolal ho k sobě, aby ses stal králem.“

V zajetí divoké kajícnosti se pokusil odporovat. „Jeho syn...“

Vztyčila se a najednou se z její tváře vytratila bolest. Byla pevná jako kámen. „Nenarodí se,“ řekla tvrdě. „Babenberkovna nemůže porodit českého krále.“

Kolikrát později si vzpomněl se zachvěním na její prorocká slova. Ale v té chvíli je skoro nevnímal, protože se ho zmocnila nová děsivá myšlenka. „Matka,“ vydechl zděšeně. „Kdo to řekne jí?“

„Já.“ Anežka slabě povzdechla. „Ženy vždycky trpí víc. Ale budu s ní jen plakat, víc není třeba. Zatímco ty...“ Odmlčela se a podívala se na něj s vřelou účastí. „Asi si myslíš, že bych měla utěšit spíš otce. Ale je muž a král. Ty jsi jediný, koho teď potřebuje.“

Vyšli ze dveří. Chodbou se k nim blížil král. Tápal rukama jako slepý. Jeho jediné oko se zalévalo slzami, které se proudem řinuly po jeho tváři a šatech. Potácel se bez hlesu, bez jediného zasténání. Jeho mlčenlivé zoufalství bylo

hrůznější, než kdyby vyl žalem. Anežka se na okamžik zastavila. „Bůh tě potěš, bratře," řekla tiše. Políbila ho na čelo a zamířila ke královnině komnatě.

Přemysl přiskočil k otci a zachytil jeho mohutné tělo, v němž náhle nebylo víc síly než v slabounkém dítěti. Král se o něj opřel plnou vahou. „Myslel jsem, že pláčeš," zamumlal bezradně.

„Pláču, otče," odpověděl mu syn.

„Ano, ale pro něho." Král ho prudce objal. „Mám jen tebe," šeptal divoce. „Bylo by strašné, kdybys neměl srdce krále. Ale ty je máš."

„Počkej!" Král Václav zarazil koně. Jeho družina ho o kousek předjela, zastavila se a páni se pomalu vraceli ke králi na tančících koních. „Tak se mi zdá, že mi někdo pytlačí v mém lese." Skutečně. Nedaleko se ozval neklamný zvuk loveckého rohu.

„Za ním!" Obrátili koně a rozjeli se směrem, odkud bylo slyšet fanfáry vetřelců. Po chvíli divokého trysku vyrazil král v čele svých lidí na malou mýtinu, kde stáli dva lovci. Jeden z nich popohnal mohutného koně a rozjel se králi vstříc. Václav rozeznal jeho statnou postavu a srdce v něm zaplesalo. „Synu!" vykřikl. „Můj synu!" Chystal se seskočit, ale Přemysl byl rychlejší. Ve chvíli, kdy se králova noha dotkla země, stál už u třmene jeho koně.

Chvíli si hleděli do očí s radostí a láskou, která zvolna ustupovala složitějším pocitům. Co je s ním? polekal se Přemysl. Otcova tvář byla zpustošená, zestárl za těch několik měsíců, kdy se neviděli, o celý lidský věk. Král Václav zase v synových očích četl jakési zamračené odhodlání, jehož význam nedokázal rozluštit. Nepřijel jen tak, napadlo ho. Neměl jsem ho nechávat samotného. Je příliš mladý, neučil se umění vládnout. Nikdy jsem nepočítal s tím, že jednou... Povzdechl a rychle zahnal neodbytnou vzpomínku na zemřelého.

„Na Moravě je všechno v pořádku?" zeptal se starostlivě.

„Na Moravě ano," odpověděl mladý markrabí významně. „Na Moravě!"

Král Václav se nevesele usmál. Kázání? I od toho orlíčete, které se sotva začalo rozhlížet po světě? Podíval se na jeho průvodce a radost ho přešla. „Nevzkázal jsem pro tebe, pokud vím," řekl suše.

Přemysl se narovnal a snažil se nedat najevo, že je dotčen. „Jsem v Praze už dva týdny. Moji poslové tě marně hledali. Nakonec jsem se vypravil sám. Jsem možná vytrvalejší než oni. Anebo," usmál se a podíval se na krále s něhou, „snad mě přivedlo mé srdce."

„Přivedl tě pan Jaroš, jak vidím,“ odsekl král, zřejmě odhodlán pokračovat v nepřátelství. „Pan Jaroš, moudrá hlavička. Protože co by byl jiného, říká-li si jeho otec Ctibor Moudrá hlava?“

Pan Jaroš stál osamocen opodál a nevšímal si králových průvodců, stejně jako si oni nevšímali jeho. Teď se jen mlčky uklonil. „Markrabí, milý synu,“ pokračoval král, „nikdy nevyjíždí ve společnosti jediného muže, i kdyby to byl jeho přítel.“

Přemysl vycítil osten, ale tomu varování se jen usmál. Nepokládal Jaroše za svého přítele. Zájem, který je spojoval, byl možná silnější než pouta přátelství. Ale že není přítelem jeho otce, o tom nepochyboval. „Dovol, abych s tebou nesouhlasil, otče,“ odpověděl. „Právě ve společnosti jediného muže se cítím bezpečnější. I kdyby to byl nepřítel, jednomu se ubráním. Hůř se člověk brání houfu ziskuchtivých přátel.“

Neomalená narážka krále pobavila. „Promluvíme si o tom večer při džbánu vína,“ zasmál se a pohlédl škodolibě na protáhlé tváře svých milců. Řeč jejich příštího krále je zjevně znepokojila.

„Kde?“ zeptal se syn přísně.

„Na loveckém hrádku pochopitelně. Kde jinde?“

„Ne. Pojedeme do Prahy,“ řekl Přemysl nesmlouvavě.

„Zítra. Nenechám štvanice pro nic za nic. Večer mi povíš, co máš na srdci, a je-li to dost naléhavé, ráno se s tebou vrátím. Ale tuhle moudrou hlavičku pošli pryč. Nechci se na ni dívat.“

Přemysl se obrátil k panu Jarošovi. „Vrať se do Prahy,“ řekl. „Vrať se a vyřiď, že král přijede zítra.“

„A když nepřijede?“ zeptal se pan Jaroš zpupně.

Přemysl se podíval na otce a chvíli mlčel, jako by vážil další slova. „Máš královo slovo. Král určitě zítra přijede.“

Tentokrát se pan Jaroš usmál, jako by rozuměl jakémusi utajenému smyslu jeho řeči. „Rozumím,“ řekl. „Zítra bude v Praze král.“

Byl červenec roku dvanáctistého čtyřicátého sedmého. Jaroš, syn Ctiborův, cválal ku Praze se vzkazem, který nebyl vyřčen, ale o němž nepochyboval.

Přemysl, mladý markrabí moravský, se připojil k lovecké družině krále Václava a v jeho srdci byla nejistota. Ještě doufal, že ti, kdo ho zavolali, se mýlí.

Syn seděl proti otci u dlouhého stolu. Pozdní letní soumrak se vkradl do nízké klenuté místnosti, a i když bledá obloha venku za oknem byla ještě světlá

vzpomínkou na denní jas parného dne, tady uvnitř tma zhoustla natolik, že Přemysl stěží rozeznával otcovu tvář. Mlčeli. Teprve před chvílí jídlonoš odnesl poslední mísu a před nimi na desce stolu, rozryté loveckými noži snad při nějaké divoké zábavě, stál jen džbán a poháry naplněné těžkým vínem.

Král se náhle prudce pohnul. „Světlo!“ zaburácel. „Neřekl jsem přece, že se tu chci zavřít jako v hrobě!“ Zahnal mávnutím ruky sloužící, kteří upevnili louče do stojanů, a obrátil se k synovi. „Tak mluv,“ řekl tiše a zvedl číši ke rtům. Nad jejím okrajem upřel na syna pronikavě své jediné oko, a než ji do sebe zvrátil, dodal ještě skoro netečně: „Chceš přece vládnout místo mne.“

Přemysl se zakuckal leknutím. Postavil pohár tak zprudka, až se víno vylilo. „To přece...“ vyrazil ze sebe mezi dvěma záchvaty kašle.

Král pokojně dopil, na jeho tváři se objevil úsměv. „Nauč se pít, můj synu. Král musí umět všechno líp než druzí. I tohle.“

„Snažím se vyznat v umění, které je pro krále užitečnější,“ odpověděl mu zamračeně Přemysl. „Vždycky jsem se domníval, že se mohu od tebe naučit víc než nerozlévat víno. Ptal ses, proč jsem přijel. Mohl bych ti odpovědět, že ze synovské lásky, ale nechci ti zastírat nic. Důvod, proč tě dnes hledám tak naléhavě, je jiný.“

„To jsem poznal,“ řekl král. „Mluv stručně, ať s tím skončíme. Rád bych se s tebou bavil o příjemnějších věcech.“

„O příjemnějších věcech jsme si povídali celý den.“ Přemysl vstal a začal rozčileně přecházet po dlouhé místnosti. Král se zahloubal sám do sebe, jako by ho přestal vnímat. „Otče, není možné, abys to nevěděl. Poslali pro mě, ano. Nechci ti lhát. Jel jsem, abych se přesvědčil, protože jsem nevěřil. Sotva jsem překročil Vysočinu, jako bych se octl v jiném světě. Mluvil jsem s lidmi všech stavů a žasl jsem. Tvá poslední vladařská starost byla, zdá se, přemluvit mě, abych přijal svěcení. Od té doby...“

„Nepřipomínej mi ten den,“ řekl král temně.

Přemysl se zarazil a pokračoval o něco mírněji. „Ta rána stihla otce, ne krále. Ale jestli nemůžeš, jestli ji neuneseš... Máš přece mne.“ Král stále mlčel se schýlenou hlavou. Přemysla opustila rozvaha. Naklonil se nad otcem a udeřil pěstí do stolu. „Slyšíš?“ vykřikl. „Posloucháš mě vůbec?“

„Poslouchám a slyším,“ odpověděl král unaveně. „Nekřič tolik. Jsi příliš mladý, synu.“

Přemysl se s povzdechem narovnal, obešel stůl a posadil se na své místo. „Víc mi nepovíš?“ zeptal se skoro nepřátelsky.

Chvíli bylo ticho. „Povím,“ ozval se konečně Václav a zvedl hlavu. V pohledu, který upíral na syna, byla vlídná shovívavost. „Tys nebyl vychován k tomu být králem. Ale znám tvou pekelnou ctižádost, a proto jsem ti svěřil Moravu, i když s jistými obavami.“

„Byly zbytečné," skočil mu syn do řeči. „O Čechy měj starost."

„Nepřerušuj mě pořád," ozval se otec už popuzeně. „Jsi příliš sebevědomý, chlapče. Máš se stát jen zbraní v ruce pánů, kterým se včas nepodařilo vetřít se do mé přízně."

„Mýlíš se," ohradil se Přemysl. „Nejsem tak důvěřivý."

„Král za věrnost vždycky platí. Zvlášť mladý král, který ještě žádnou moc nemá. Co chtějí od tebe? Výprosy zalesněné půdy?"

„O to přece nejde," odbyl ho syn. „Honitby je v naší zemi ještě až příliš, aby zaměstnávala krále víc, než je mu zdrávo."

„Přesně o to jde," usmál se král. „Les se dá vymýtit, postavit hrad, založit město... Rozdáš z královského těm, kdo upevní svou moc a použijí jí jednou proti tobě."

„Proč to tedy děláš ty?" odrazil ho syn.

Král obratně uhnul pravdivému nařčení. „Rozdávám těm, kdo už osvědčili věrnost. A věř mi, že ti, kdo byli věrni otci, zůstanou věrni i synovi. Vrať se na Moravu, synku, a počkej si. Za nějaký měsíc snad najdu dost sil, abych se vrátil k vládě. A pak tě zavolám a budu tě učit. Teď bych to nedokázal. A nevěř kdekomu. Jsi zákonný dědic trůnu, nemusíš se ho zmocnit úchvatem. Čekej, vždyť jsi tak mladý, vlastně ještě dítě. To jsi mi právě dokázal."

„Nejsem," vybuchl Přemysl. „Nikdy jsi nebyl mladší syn, nemůžeš to vědět. Druhorozený je tak starý jako jeho starší bratr. Mám dost síly převzít břímě vlády. Aspoň tu část, kterou ty, otče, už neuneseš. Vrať se se mnou zítra do Prahy a rozdělíme se o tvé starosti. Prosím. Všechny zvony se rozezvučí, až vjedeme spolu..."

„Ne!"

Divoký výkřik Přemysla umlčel. Zděšeně pohlédl na otce, který vyskočil ze svého místa a rozběhl se k němu. Václav sevřel synovu hlavu ve svých rukou a šeptal mu zblízka do tváře: „Dobře, řeknu ti, proč nenavštěvuju svá města, proč nejsem v Praze, proč se potloukám po lesích. I tady se mi někdy zdá, že je slyším. Zvony, prokleté zvony jeho pohřbu, jejich výsměšný hlahol je poslední vzpomínka na něho, která mi všechno přehlušuje, už si ani nedokážu vybavit jeho tvář, jen ty zvony pořád zvučí. Už zase, slyšíš?"

Přemysl, uchvácen jeho vášnivou řečí, sebou prudce trhl při nenadálém zazvonění. „Džbán spadl ze stolu a zazvučel kovovým hlasem," řekl, jak nejklidněji dokázal. Obcházela ho hrůza.

Král se vzpamatoval. „Ano," zašeptal, pustil syna a přetřel si rukou čelo. „Ovšem. Někdy to na mne přichází, nemohu za to." Vzal třesoucí se rukou nedopitou Přemyslovu číši a naráz ji vyprázdnil. „Měli ti to říci," promluvil pak vyrovnaným hlasem s tváří přitisknutou k oknu, které ozařoval vycházející měsíc.

„V žádném městě nesmí zvonit zvony po celou dobu mého pobytu. Na lidi z toho padá zbytečný smutek. Proto jsem raději tady.“

„Zítra tedy nebudou zvonit pražské zvony,“ řekl Přemysl otřesen. „To se přece dá zařídit. Musíš jet se mnou. Slíbil jsi to. Vím, že ti ho nemohu nahradit jako otci, ale jako králi snad ano.“

Václav chvíli syna upřeně pozoroval. „Ať zítra klidně zvoní,“ řekl pak bezvýrazně. „Překonám to, neměj strach.“

Jestliže se mladý markrabí domníval, že po rozčilujícím zakončení únavného dne nebude spát, hluboce se mýlil. Usnul skoro okamžitě.

Neprobudil se, ani když den vnikl do síně, kde spal, a jeho otec, už připravený na cestu, se naklonil nad jeho ložem. Spal stejně tvrdě, když už dávno umlkl dusot několika koní, který se rychle vzdaloval. Vzbudil se, až když slunce stálo vysoko nad obzorem.

Rytíř z Friedberka, králův věrný přítel, ho očekával dole.

„Kde je otec?“ zeptal se Přemysl zmateně. Několik jezdců na dvoře sedlalo koně, hrádek jinak vypadal zcela opuštěně.

„Král odjel napřed,“ odpověděl Ojíř z Friedberka.

„Do Prahy?“

„Ne. Na Kamýk. Očekává tě k polednímu lovu. Mám rozkaz tě tam doprovodit, až se vzbudíš.“

„Máš rozkaz mě přivést násilím, kdybych se zdráhal?“

„Ne. Ale nemám rozkaz doprovodit tě kamkoli jinam.“

„Dobře. Pojedu sám.“

Starý válečník, který cvičíval Přemysla v rytířských hrách, přidržel uctivě třmen koně, když markrabí vyskočil do sedla, ale uzdu nepustil.

„Poslechni otce, pane,“ požádal ho mírně. „Učil jsem tě rytířskému mravu, ale nepamatuji se, že bych tě kdy učil, že rytíř smí neposlechnout svého panovníka.“

„Učils mě rytířskému mravu, ale ne mravům krále,“ odpověděl Přemysl zvysoka. „V tom se musím řídit podle svého svědomí.“

Rytíř pustil uzdu Přemyslova koně a mlčky ustoupil. Brána se otevřela a padací most se položil přes příkop před jediným jezdcem.

Král Václav v kamýckých lesích štval jelena, zatímco jeho syn cválal ku Praze, kde ho očekával pražský biskup a několik desítek šlechticů s tasenými meči, aby přísahali věrnost mladšímu králi. Když v záři zapadajícího slunce obnažil hlavu a vstoupil do pražského kostela, rozezněly se zvony, kterým nezakázal zpívat.

Velebný chorál zmohutněl a přešel v divoký řev. Mladší český král se nespokojeně podíval na rozjařené tváře kolem sebe, ale nakonec se i on rozesmál při pohledu na plašící se koně korutanské družiny.

Salcburský arcibiskup Filip se usmíval trochu škodolibě. On sám byl připraven na všechno a svého koně uklidnil okamžitě, ale jeho starší bratr Oldřich se rozchechtal tak nevázaně, že by byl málem spadl, kdyby mu mladý pan Vilém z Drnholce nepřispěchal na pomoc.

Korutanští jezdci se ve zmatku rozjížděli po okolí a chvíli trvalo, než se jim zase podařilo srazit se do ukázněného šiku.

„Výstraha na rozloučenou, Oldřichu," obrátil se Filip k bratrovi. „Právě ses seznámil s tajemstvím českých válečných úspěchů. Nepřítel, pokud není zrovna hluchý, se po tomhle musí dát na útěk."

„Nejsme nepřátelé," vyrazil Oldřich mezi dvěma záchvaty smíchu. „Jinak by si Přemysl nechal tohle překvapení až pro první bitvu."

„Chtěli jsme vám jen zazpívat," řekl Přemysl s úsměvem. „Moji přátelé jsou vždycky ukáznění, ale několik dní ve Filipově společnosti je, zdá se, zkazilo."

Také v družině korutanských princů byly většinou mladé tváře. Snad proto se všichni tvářili spíš vesele než dotčeně.

„Děkan Vít by z nich měl radost," ušklíbl se Filip, vzpomínaje na školní léta. „Jenže tím závěrem by mu zbořili kapitulní školu."

Přemysl zvážněl. „Nebudou zpívat v kostele, ale v boji."

Oldřich ze Sponheimu se na něj zpytavě zadíval. „Aspoň než se rozloučíme... Přece víš, proč jsem za tebou přijel až do Znojma."

„Ze starého přátelství, ne?" usmál se trochu Přemysl, ale jeho oči byly chladné. „Pan z Drnholce slavil přece křtiny. Sám jsi mu prokázal tu čest a byl jsi jeho synovi kmotrem."

„Neuhýbej," požádal ho bratranec vážně.

„Dobrá." Přemysl se obrátil k ostatním. „Pane z Rožmberka," zavolal, „přebrodíme řeku."

Vok z Rožmberka byl z královy družiny daleko nejstarší, ačkoli mu bylo málo přes třicet. Na jeho pokyn se teď pomalu pohnula dlouhá řada jezdců. První koně vkročili do brodu. Na druhém břehu Dyje před osamělým stavením stála skupina lidí. Na tu vzdálenost se nedalo rozeznat, s jakým výrazem pozorují blížící se průvod. Ale jistě měli důvod spíš k zneklidnění než k radosti.

Oldřich neztrácel čas diplomatickými kličkami. „Jsi tedy králem, ačkoli tvůj otec ještě žije," napadl bratrance zpříma.

„Bude žít ještě dlouho, doufám," odpověděl Přemysl klidně, neodvraceje oči od řeky. Vok z Rožmberka už vyjížděl z brodu. „Snad je ti známo, že jsem jen mladším králem. Spoluvladařem. Souhlasil s tím."

„Před volbou, nebo až po ní?“ protáhl Filip.

Přemysl stáhl obočí.

„To není tvoje věc,“ odsekl. „Dohodli jsme se. Víc tě nemusí zajímat.“

Oldřich chvíli mlčel. „Ty s ním chceš bojovat?“ zeptal se pak.

„S otcem?“ vykřikl Přemysl a rázem se přestal zajímat o dění na druhé straně řeky. „Jak tě to napadlo?“

Bratři vyměnili pohled. „Jeli jsme do Prahy v průvodu papežova legáta,“ ujal se slova Filip. „Tvůj otec ho přijal na Vyšehradě.“

„Dokonce!“ usmál se Přemysl. „Myslel jsem, že spíš na Kamýku nebo na Křivoklátě. Můj otec vládne z loveckých hrádků, to nevíte?“

„Co jiného mu zbývá?“ zeptal se Oldřich vážně. „V Praze nemohl navštívit ani tetu Anežku. Královna, tvá matka, přijela za ním na Vyšehrad. Po celou dobu pražské zvony nepřetržitě vyzváněly.“

Přemysl rychle pohlédl na korutanského dědice. Podle výrazu jeho tváře poznal, že se mu král svěřil, co pro něj znamená zvuk zvonů. „Nepřemohl se ani, aby zajel do Anežčina kláštera?“ zašeptal.

„Přemohl se,“ odtušil Oldřich suše. „Jenže ho tam nepustili.“

„Kdo?“ Přemysla zachvátil vztek. „To jsem přece nepřikázal.“

„Tvůj přítel Ctibor Moudrá hlava. Přesněji, krále by byl vpustil, ale zdvořile mu nabídl svůj doprovod. Ani jeden z jeho pánů nesměl projít pražskou branou. Tvůj otec, pochopitelně, měl obavy. Myslel, že ho chceš dát sesadit a zavřít do kláštera.“

„To vám řekl?“ zeptal se Přemysl otřesen.

Bratři zaváhali, nakonec se odhodlal Filip. „Byl opilý,“ řekl. „Ještě nikdy jsem ho takhle neviděl. Pamatuju se, že jsem ho vídal bohatýrsky prázdnit plné konvice pro radost ze života, z vína, ze ženských... Tentokrát jako by to byl někdo jiný.“

„To není moje vina,“ zahučel Přemysl temně. „Moje ne.“

„A čí?“ rozkřikl se Oldřich. „Král Václav je skoro můj otec. Neznám skvělejšího člověka. Jak můžeš teď, když je v koncích...“

Přemysl se vzpamatoval. „Mlč!“ vykřikl. „Tomu nerozumíš. Je stále stejný. Pro jednu slabou chvíli... Teprve letos mu umřel Vladislav. Ale on se vzchopí. Znám ho.“

Byl si skutečně tak jist? Oldřich se zatvářil nerozhodně, ale Filip, zdá se, uvěřil. „Jen aby se nevzchopil až moc,“ utrousil uštěpačně. „Měl bys čeho litovat. Pokud vím, byl to on, kdo přesvědčil římského císaře, aby vlastního syna poslal do vyhnanství. Proč by se svým nenaložil stejně?“

„Císař měl ještě jednoho syna,“ řekl Přemysl. „Můj otec už ne.“

„Nespoléhej na to,“ popichoval Filip. „Jeho sestry mají spousty synů. A hodnějších. Co ty víš, komu odkáže svůj trůn? Jindřichovi Vratislavskému? Oldřichovi ze Sponheimu? Všechny nás vychoval.“

„Co to mluvíš," vykřikl Oldřich zděšeně. „Nikdy bych přece... Nevěř mu. Otec tě miluje, jak jsem to ani nepokládal za možné."

„Já vím." Po Přemyslově tváři přeběhl prchavý úsměv, ale hned zase zmizel. „Proč přijel papežský legát?" zeptal se ostře.

„To se zeptej Filipa. On je arcibiskup. Já ne."

„Nevím," řekl Filip lehce. „Nesvěřil se mi. Ale dá se to uhádnout. Římský císař je v klatbě. Papež možná proti němu shání křížovou výpravu. Ale to tě nemusí zajímat. Posel přijel ke králi Václavovi, k tobě ne. Pro papeže je jen jeden český král."

Přemysl nehnul ani brvou. „Nezajímá mě to. Mám dost práce doma."

Ve skutečnosti ho to zajímalo, i když se domníval, že se jich spor mezi papežem a císařem netýká. Jak se zachová otec? Dlouhá léta byl věrným spojencem římského císaře a zvláštního vděku se nedočkal. Ale teď? Rakousko zůstane bez dědice, vévoda Fridrich byl poslední Babenberk a neměl syna. Kurie prosadí nového římského krále a nový král by mohl být štědřejší. Odhodlá se český král k dobrodružství, které by zvětšilo dědictví jeho nevděčného syna?

„Škoda Rakouska, viď," řekl Filip, který úspěšně sledoval běh jeho myšlenek. Přemysl se proti své vůli začervenal. „Myslím, že Gertruda čekala, že s markrabstvím převezmeš i markraběnku," pokračoval bratranec zlomyslně. „Proč jsi to neudělal?"

Přemysl nerad vzpomínal na bratrovu smrt jako na něco, co mu otevřelo cestu k dědictví. Vdova po bratrovi jeho chotí! To už byl vrchol. „Při Vladislavově pohřbu mě to nenapadlo," řekl chladně. „Tím méně teď. Pokud vím, uplatnila dědické nároky její teta Markéta ve jménu svém i svého syna. Co abych se raději oženil s ní?"

„Tomu se tedy říká královský šprým. Je starší než tvá vlastní matka. Při dobré vůli a trošce snahy by mohla být tvou babičkou."

Oldřich si nevšímal jejich špičkování. „Řekni otci, žes nebyl v Praze, když se to stalo," řekl prosebně. „Měl bys s ním mluvit. Je na Kamýku. Jsem si jist, že na tebe čeká."

Přemysl se zasmál. „Otec je neklidná duše. Kdoví po kterém polesí teď bloudí. Ale vyhledám ho, to ti slibuju."

Objal oba bratrance a dlouho se za nimi díval, když odjížděli. Rakousko. Bylo to jen málo přes rok, co tam byl po bratrově svatbě. Připadalo mu to jako celý věk. Chlapec, který se bláznivě honil za pokoutními radostmi, byl někdo vzdálený a cizí. Dnes byl králem. K údivu těch, kteří ho povolali, přijal svůj úkol vladaře s náruživostí milence, který neúnavně objevuje všechny tváře své lásky. Čím více pronikal do tajemného poslání panovníka, tím víc ho uchvacovalo a probouzelo v něm schopnosti, o kterých neměl tušení. Byl šťasten. Konečně se cítil být na svém místě a milosrdenstvím osudu to bylo právě to místo, po kterém odedávna toužil.

S úsměvem vehnal koně do brodu. Lidé na druhém břehu už věděli, kdo se blíží. Čtyři dívky s vykasanými sukněmi stály po kolena ve vodě a nadšeně mávaly bílými šátky. Páni Ratibor a Jaroš, bratři bítovského purkrabího Smila z Bílkova, shodili boty a vnořili se do řeky za nimi. Mládí! Byl už podzim, ale polední slunce sálalo jako v plném létě. Přemysl měl sto chutí skočit také do chladné vody, ale přemohl se. Právě projížděl českou hranici jako král.

Jedna z dívek ztratila rovnováhu na kluzkém kameni a Přemysl zahlédl její rozesmátou tvá když ji dvorný pan Jaroš zachytil a zvedl bujně do výše. Ta tvář mu někoho připomněla. Rázem ztratil dobrou náladu. Annemarie. Podoba mrtvé dívky, kterou téměř neznal, se mu najednou znovu vynořila před očima. Gertruda? Ne, nikdy.

VÁLKA KRÁLŮ

Štvaný jelen se prudce otočil a vrhl se bezhlavě vstříc svým pronásledovatelům. V tu chvíli na něm byli královi psi. Václav seskočil z koně a vnořil tesák do jelení šíje. V zápalu lovecké vášně se ještě ani nestačil podivit nad překvapujícím chováním zvířete. Jeho druzi ho obklopili a utvořili neproniknutelný kruh. „Co je?“ zeptal se a pohlédl vzhůru.

Nad sebou viděl znepokojené tváře Budislava a Jaroslava z Buzic a Bohuslava z Riesenburka. Bohuslavův syn Boreš prudce zbledl, zatímco mladý Havel z Lemberka se roztržitě usmíval jako vždycky, když stál tváří v tvář v nebezpečí. Jaroš ze Slivna byl k němu otočen zády. Popojel kupředu po boku Ojíře z Friedberka. Ale z jejich výrazu se stejně nedalo vyčíst nic. Jistě se oba jako obvykle tváří co nejneproniknutelněji. Co se stalo? Kanec? Medvědice?

„To už přestává všechno,“ procedil mezi zuby Boreš z Riesenburka a pokud možno zbledl ještě víc. Teď už král viděl, že vzteky. Z lesa na protější straně palouku se vynořila početná skupina jezdců. Bylo jich dobře pětkrát víc.

„Á, mladší pan král český nás přijel navštívit,“ protáhl Václav a napřímil se. Byl v nevýhodě. Stál na zemi, zatímco jeho syn se blížil rychlým klusem na vysokém koni. Ale Přemysl sklouzl k němu a poklesl na koleno. „Odpusť, otče,“ řekl jen.

„A co?“ zeptal se král suše a ustoupil, aby se ho nemohla dotknout ruka, kterou syn k němu vztahoval.

Markrabí moravský a mladší král se zamračil a ruka mu klesla. Vstal. „Překazil jsem ti lov,“ odpověděl stejným tónem. „To není nikomu příjemné. Ale netušil jsem, že se blížíte naším směrem.“

„Jste v mém lese, jestli ti to nevadí,“ řekl Václav a vyšvihl se do sedla. Úlohy se obrátily. Syn teď vzhlížel k otci vzhůru. „Kamýk jsi mi, pokud vím, laskavě ponechal.“

Přemysl stiskl rty, ale ovládl se. „Nemohl jsem jet jinudy, když jsem tě chtěl vidět,“ pronesl smířlivě, vyhoupl se na koně a připojil se k otcovu boku. „Přišel jsem tě pozvat do Prahy.“ Podíval se mu zblízka do tváře a dodal: „Mluvil jsem s Korutanskými. Vím všechno.“

Král záměrně přeslechl jeho poslední poznámku a odpověděl uštěpačně: „Je vás jistě dost, aby to tvému pozvání dodalo váhy. Nás je jen osm. Nečekal jsem tak vzácnou návštěvu. Máme odevzdat zbraně? Chystá tvůj přítel Ctibor Moudrá hlava soud nad králem?“

Přemysl se ohlédl na své šlechtice. O jejich úmyslech nemohlo být pochyb. Chovali se zcela mírumilovně, přes zdůrazňované nepřátelství, které jim projevovali královi dvořané. „Žertuješ,“ řekl proto klidně. „Pan Ctibor nejednal podle mého příkazu.“

„Pan Ctibor ze Špalkové,“ utrousil král posměvačně. „Příhodné jméno pro moudrou hlavu. Nezdá se ti?“

Přemysl se zasmušil. „Domníval se, že mi prokazuje službu,“ odpověděl vážně. „Nezahájím vládu popravami svých věrných.“

„Někdy je to lepší než jimi končit,“ usmál se otec nevesele. „Do Prahy pojedu, až budu chtít já. Ale chceš-li si promluvit, zvu tě na Kamýk.“ Zadíval se upřeně na syna a dodal: „Samotného.“

Přemysl přelétl výsměšným pohledem královy oblíbence. „Díky. Přijímám. I když se tvoji přátelé tváří o tolik nebezpečněji než moji.“

Vraceli se lesem k hradu. „Tvůj průvod je neobyčejně rozmanitý,“ řekl král Václav o poznání mírněji. „Lvíčata všech významnějších rodů. Dvě třetiny Čech a jižní Morava. Nemohu se chlubit tak pestrým výběrem. Z našeho nejslavnějšího rodu, Vítkovců, jsi mi nenechal ani levobočka. Jednou budeš muset změnit královský znak. Tvůj lev má v zubech růži.“

„Páni z Růže slouží i tobě. Jsem tvůj spoluvladař, ne vzdorokrál.“

„Ano, všichni se milují ve službách společné věci. Dojemné.“ Král, jemuž se teď říkalo *starý král*, ačkoli mu bylo sotva dvaačtyřicet, se obrátil. „Jenom škoda, že to není pravda. Podívej se.“

Boreš z Riesenburka se opožďoval za ostatními. Z napjatého výrazu jeho tváře král usoudil, že hledá hádku, ale nezarazil ho. Nemýlil se. Přemyslovi jezdci, kteří se obávali, aby jejich mladý král nebyl od nich odtržen docela, se pokusili pana Borše obejít.

„Zpátky!“ vykřikl severočeský šlechtic zuřivě. „Vy drzí buřiči!“

Budivoj ze Skalice mu cosi odpověděl. Zaleskly se meče. Bohuslav z Riesenburka se vrhl synovi na pomoc. I ostatní Václavovi páni obrátili koně. Na úzké cestě Přemyslovi přívrženci nemohli těžit ze své početní převahy. Budivoj ze Skalice se svým bratrem Vítkem se bili s dvěma pány z Riesenburka a stáli v cestě ostatním.

„Zrada!“ vykřikl Vok z Rožmberka. „Vysvoboďte krále!“

Přemysl si proklestil cestu hloučkem Václavových milců a vrhl se mezi bojující, Vítkovci rychle couvli, aby ho nezasáhli nechtěnou ranou. Havel z Lemberka zachytil Boršovu ruku.

„Dost!“ zařval mladý král velitelsky. Šarvátka utichla tak rychle, jak povstala. V nastalém tichu se Přemysl obrátil k otci, který nevzrušeně přihlížel.

„Vrátím se do Prahy. Ovládám je, ale nechci je zbytečně dráždit. Tvoji lidé na ně budou dotírat a ty je nezarazíš. Vidím, že jsem se mýlil, když jsem se domníval, že ses smířil s nevyhnutelným. Ale už je pozdě, i kdybych je tisíckrát chtěl zklamat — pro tvou lásku. Měj se dobře, otče. Konečně, v lovu ti snad nepřekážím.“

„Potrestáš pana Ctibora?“ zeptal se král tiše.

„Potrestáš ty pana Borše?“ opáčil syn.

„Ne. A ty?“

„Chtěl jsem, ale neudělám to. Sbohem, otče.“

„Kopeš si hrob, synáčku,“ řekl král shovívavě. „Ale neměj strach. Dám ti lekci dřív, než tam stačíš spadnout.“

„Vojsko se blíží ku Praze!“

Nevítaná novina Přemysla nepřekvapila. Ale přestože ji čekal od chvíle, kdy se dověděl, že jeho otec se konečně vytrhl z mrákot a začal sbírat vojsko pro křížovou výpravu, se zatrnutím si uvědomoval, že se dosud nerozhodl, jak se zachová v případě otevřené srážky. Díval se zamyšleně oknem ven do nevlídného dne. Těžké dešťové mraky visely nad městem. Tající sníh černal na cestě rozježděné kopyty koní. Divná doba pro vojenské tažení. Jeho páni stáli v hloučku za ním a mlčeli. První promluvil Vok z Rožmberka. „Stejně nejsme připraveni na střetnutí se skutečným vojskem,“ vyslovil královu myšlenku.

„Prahu udržíme,“ zahučel pan Ctibor Moudrá hlava. „Nesmíme je pustit do města.“

„Vojsko ne,“ souhlasil Přemysl. „Ale krále ano. I s jeho průvodem. To, co se stalo v mé nepřítomnosti, se už nesmí opakovat.“ Podíval se na nespokojené tváře a vykřikl zlostně: „Co chcete? Zavřít se jako krysy v obleženém městě? Nechat vyhladovět Prahu? Zabíjet se mezi sebou? Protože ti venku také patří k nám. Nebo ne?“

Vítek z Hradce vystoupil z řady a poklekl na koleno. „Pane,“ řekl, „zvolili jsme si tě ze zoufalství a vzdoru. Ale náš odvážný čin se zalíbil nebesům. Dala ti do vínku vladařské schopnosti a moudrost, ve které jsme ani nedoufali. Je-li naší povinností podrobit se vládě krále, je jeho povinností vládnout skutečně. To děláš ty, a proto tě poslechnu, ať se rozhodneš v této chvíli jakkoli.“

„Počkám," odpověděl Přemysl. „Nejsem tak šílený, abych vyhledával otcovražedný boj, ve kterém nemůžeme zvítězit."

„Vzdát se nesmíme," prohlásil pan ze Špalkové zarytě.

„To dosud nemám v úmyslu," řekl král zvysoka. „Ale až shledám nezbytí, budu se radit jen se svým svědomím. Můj lev má v zubech růži, na to nezapomínejte," usmál se při vzpomínce na výrok *starého krále.* „A ta mnohdy dokáže víc než jeho drápy."

Starý král se rozložil se svými šiky na Vyšehradě, a aniž projevil nepřátelství, vyzval Přemysla a jeho věrné, aby se připojili ke křížové výpravě proti císaři.

„Chce nás vylákat, aby dostal Prahu bez boje," prohlásil Ctibor Moudrá hlava a tentokrát s ním Přemysl souhlasil. Křižácké vojsko by nepřitáhlo k sídelnímu hradu, kdyby mělo namířeno do říše.

„Nevrhnu se do takového dobrodružství," řekl otci, když ho navštívil s malou družinou na Vyšehradě. „Čechy náleží do svazku Římské říše a císař potvrzuje českého krále."

„Císaře zase potvrzuje papež," ušklíbl se Václav, „a tohohle už proklel a sesadil. Ale ovšem, ty církevní autority asi neuznáváš."

„Beru na vědomí to, co je, a vážím své síly," řekl Přemysl zvolna a s důrazem. „Nebudu jimi plýtvat v boji, který není můj."

„A který boj je tvůj?" zeptal se král. „Náš, nebo mezi námi?"

Než Přemysl mohl zvážit, co tím chtěl vlastně říci, odtáhl s celým vojskem, které pomalu postupovalo křížem krážem Českou zemí, a kudy prošlo, zanechávalo spoušť. Stížnosti a nářky pronikaly až na Pražský hrad, kde si poslové s neblahými zprávami podávali dveře.

Přemysl se rozzuřil. Spoléhá se otec na to, že svou první válečnou výpravu nepovede proti němu? Škůdce jako škůdce. Dal sebrat vojsko a vyrazil za otcem. Když se loučil s matkou, která ho s pláčem prosila, aby se smířili, odbyl ji prudce: „Nebojuji s otcem, ale s nepřítelem, který plení mou zem. To je moje povinnost. Teprve až budu jednat o podmínkách míru, mohu uvažovat o tom, kdo to vojsko vede."

Královna, která chápala jenom, že její syn se stal nepřítelem jejího chotě a možná ho chce zabít, zavrtěla zoufale hlavou. Přemysl ji opustil, aniž se mu podařilo ji uklidnit. Jeho poslední návštěva platila tetě Anežce v klášteře Na Františku.

Dívala se na něj s nesouhlasem. „Můj bratr dobře ví, že bych jeho podnik neschválila. S vládou a láskou se nežertuje takovým způsobem. Ale ty se mýlíš úplně, chlapče. Mohu se jen modlit, aby to nezaplatil příliš draho ani jeden z vás."

„Nemýlím se, Anežko," řekl Přemysl, který bůhví proč si zvykl oslovovat tuto ze všech nejdůstojnější tetu křestním jménem. „Mám právo vládnout, protože

spravuji svěřenou zemi líp než on. Nevychloubám se, je to pravda. Od Vladislavovy smrti...“

„Já vím,“ přerušila ho. „Budeš se divit, ale on to ví také. Je na tebe pyšný, dítě.“

„Pyšný!“ zvolal hořce. „Jakou zemi mi chce jednou svěřit? Poušť?“

„Chce ti dokázat, že země bez jediné zákonné vlády se vždycky stane pouští. Ne,“ zvedla ruku, když ji chtěl přerušit, „v tom s ním nesouhlasím. Má hlavu v oblacích, což je bohužel výsadou králů, ale já vidím lidi. Vídám příliš mnoho těch nejubožejších, než abych mohla s potěšením pozorovat krvavé hry mocných. Něco ti řeknu. Ty znáš můj příběh a víš, jak jsem přišla sem. Ale neznáš jeho pokračování.“ Uchopila Přemysla za ruku a zadívala se mu do očí. „Myslíš, že ještě čekám na uznání Svatého otce nebo na to, že se ke mně budou modlit lidé v kostele? Dávno ne. Ctižádostivá duše, která touží povznést se vysoko, do nejsvobodnějších končin božích, musí si najít své poslání, své skutečné místo, jinak zůstane prázdná a hluchá. Je snad poslání nechat se uctívat? Je poslání být jen držitelem moci? Ne. To je jen sídlo skutečného posvěcení, jeho vnější šat. Může být prostý i okázalý, jak sluší řeholnici nebo králi. Ale nesmí zakrývat prázdnotu. Naplň své dílo svým duchem a svou nejvyšší ctižádost nazývej svědomím. Nikdo ti neporadí, nebudeš-li ho mít. Jsem stárnoucí žena, která zdánlivě nedosáhla ničeho, co očekávala od uznání tohoto světa. Myslíš, že skutečně ne? Přijď se podívat mezi ty, pro které žiju. Nečekám, až moje dílo ocení někdo jiný. Stačí mi vlastní vědomí a vděčnost těch nejnuznějších. A přece jsem nikdy nebyla pyšnější než teď. Rozumíš mi?“

„Jsem král,“ odpověděl tiše, „nemohu ti rozumět docela. Moje dílo není jen milosrdenství. Ale jedno vím a v tom s tebou souhlasím. Před světem je možné zakrýt ledacos. Před vlastním svědomím nikdy.“

„Vím, že někdy je nutné prolévat krev,“ řekla se smutným úsměvem. „Jsem z knížecího rodu, který se jejími proudy brodil ke královskému trůnu. Ale prosím tě, já, která jsem měla možnost poznat cenu toho trůnu ne jako trofeje, ale jako tu cenu, kterou platí jiní, nejmenovaní a neznámí, kteří chtěli žít bez ctižádosti knížat, prosím tebe, který budeš vladařem, abys vždycky vážil, že každá její kapka má cenu zlata. Neprolévej ji bez rozmyslu.“

„Nechci ji prolévat vůbec,“ zachmuřil se. „Ale budu-li k tomu donucen, poteče především krev mých nepřátel.“

„Ano, můj rytíři,“ usmála se a políbila ho na čelo. „Asi nemůžeš jinak. Ale chceš-li nad někým zvítězit, musíš být lepší než on nejen ve zbrani. Skutečně lepší, rozumíš? Nestačí si to myslet.“

„O tom už jsme mluvili,“ řekl zamračeně. „Nezapomenu na to.“

Připomněl si její slova hned na začátku svého tažení. Když se jeho vojsko hnulo kupředu po prvním noclehu, vrhl se přímo pod kopyta jeho koně nějaký

muž. „Pane!“ vykřikl divoce, zatímco král uklidňoval poplašené zvíře. „Spravedlnost!“

„Pusťte ho,“ přikázal Přemysl žoldnéřům, kteří se na rušitele vrhli. „Co se stalo? Mluv.“

„Jsme žebráci,“ promluvil muž, vrhaje nepřátelské pohledy na ty, kteří výhružně stáli po obou jeho stranách. „V jediném stavení nezbylo nic k jídlu. Všechen dobytek pobili tvoji lidé. Těch několik kusů, které nám zůstaly, pomře hlady. Píci jste zabavili pro koně.“

„To jsi nevěděl?“ zeptal se král suše. „Vítal jsi nás jako osvoboditele. Vojsko přece potřebuje jíst.“

„To ano,“ odpověděl sedlák pomalu. „Mohli jsme si opatřit nové zásoby. Ale nemáme za co. Můj syn leží doma s okrvavělou hlavou, když se pokoušel bránit. Všechno, co se nám podařilo ukrýt před těmi druhými a co jsme ti v dobré vůli nabídli, je pryč. Proč?“

Král chvíli mlčel. „Nezaplatili?“ zeptal se, když pochopil.

„Ne.“

„Nejsi tak bohat jako tvůj otec,“ promluvil vedle něho Jaroš ze Špalkové. „Dal jsem všechno sepsat. Až zvítězíme, zaplatí.“

„Můj měšec,“ řekl král s nepohnutou tváří a vztáhl ruku. Převzal váček od ochotného pana z Drnholce a hodil ho sedlákovi. „Je to dost?“

„Příliš, pane,“ zašeptal muž polekaně. Najednou si uvědomil, jak blízko je smrti. Hněv králů je jistě strašný. „Milost!“ vykřikl a vrhl se tváří k zemi. „Neměl jsem právo... Nechci nic!“

Král si ho nevšímal. „Pane Jaroši,“ řekl vážně, „vzali jsme s sebou stříbra dost, abychom uživili vojsko? Jakou cenu má pro tyhle lidi dlužní úpis? Do nové úrody je daleko. Pomřou hlady, než bude proplacen. Bude-li. Dosud nevíme, kdo zvítězí. Ani nevíme, vrátí-li se kdokoli z nás.“ Obrátil se k panu z Drnholce. „Viléme, seber svěřené stříbro od komorníků. Napříště budeš píci i jídlo vykupovat ty sám. — Vstaň,“ přikázal překvapenému venkovanovi. „Rozděl všechno spravedlivě. Všechno! Není to dost za vaše zklamání.“

Jak měla Anežka pravdu! Kdoví jak se pověst roznesla do vzdálenějších krajů, ale vojsko mladšího krále se nikde nesetkávalo s odporem. Při šarvátkách s oddíly *starého krále* mohli vždycky počítat s nadšenou podporou obyvatel. Neznámí lidé jim nosili zprávy a bez nároku na odměnu prolévali svou krev. Skončil tažení jako vítěz skoro bez boje. Když opanoval severočeské území Václavových přívrženců, byl dokonale ožebračen, ale milován. Král Václav se uchýlil do Žitavy, ale poselství, které za ním syn vypravil, se vrátilo s nepořízenou.

Nešťastný den! Přemysl, opojený úspěchem, jehož velikost ani neočekával, pocítil jeho hořkost tím pronikavěji. Teď, když byl u cíle, když chtěl nabídnout ruku k smíru, který by mu zajistil všechna vybojovaná práva, zasáhla ho dvojí rána

najednou. Hned ráno udýchaný posel přinesl z Prahy smutnou zprávu o nenadálé smrti jeho matky. Rozloučil se s ní ve spěchu, od jara ji neviděl. Odešla ta, která ho milovala, a on nebyl při ní v její poslední chvíli. Poslední rok jejího života on i otec naplnili úzkostí a smutkem. Muž, král a vojevůdce pocítil v té chvíli, že je stále ještě dítětem, které u ní hledalo útěchu a už ji nikdy nenajde. Bylo mu sotva osmnáct. Ještě se zarudlýma očima vyšel vstříc hradeckému pánu a bratrům ze Skalice, kteří se vraceli od Žitavy.

„Král Václav opustil zemi," oznámil mu pan Budivoj. „Vzkazuje ti, že se setkáte, až se jemu zlíbí."

„Mluvili jste s ním?"

„Ne." Budivoj uvolnil místo žitavskému purkrabímu Častolovovi.

„Tvůj otec, pane," řekl Častolov mírně, „věděl, že pro něho pošleš. Mám ti vyřídit, že český král se nesetkává se synem jako jeho zajatec. Mezi knížaty má prý dost přátel, kteří ho rádi uvítají ve své zemi. Mám příkaz poddat se ti. Činím tak z jeho uvážení."

Mladý král si vzpomněl na matku a lítost mu sevřela hrdlo. „Proč to udělal?" řekl tiše. Bylo to spíš postesknutí než otázka. „Proč?"

„Bojí se," ozval se Jaroš ze Špalkové vítězně. „Utekl, protože má strach."

Přemysl se na něj podíval skoro se soucitem. „Ne, nemá strach. Bát bych se měl já. Protože teď už kdekdo ví, že se mě odřekl."

Obavy, které v něm nejasně vyvstávaly, se splnily už na sklonku roku. Rakouští sousedé, jejichž zemi Václav tolikrát poplenil při vpádech do země vévody Fridricha, rychle pochopili, že česká moc je ochromena. Pomstychtivě vpadli na Moravu, vypálili Znojmo a vyloupili hrad. Přemysl ve svém vzrušujícím utkání s otcem neměl čas sledovat rakouské dění. Čekal nesnáze, to jistě. Ale rychlost útoku i jeho úskočná podoba ho překvapily a zaskočily. Rakousko neopovědělo válku, ne. To si jen někteří šlechtici vyřizují spory.

Přemysl tomu moc nevěřil. Znojemský hrad se svými poklady byl dobře znám bývalé markraběnce. Krom toho *někteří šlechtici* vládli početnými ozbrojenými oddíly a Přemysl se jim musel postavit s celou svou hotovostí. Už cestou na Moravu vpadl přímo do krvavé bitky na břehu Dyje, téměř na témže místě, kde se ani ne před dvěma roky loučil s Korutanskými. Králův oddíl ji rozhodl prudkým a vražedným útokem z boku. Hnali záškodníky podél řeky daleko přes hranice až k Raabu, kde prchající našli útočiště. Na zpáteční cestě málem padli do zálohy a

taktak se ubránili proti přesile. Když se konečně se zdravou kůží dostali do poměrného bezpečí svého ležení, padal už mladý král únavou, a sotva se dostal na lože, prospal celý den a noc. Když se probudil, ještě plný vzpomínek na vzrušující divokou jízdu, už ho čekala nedobrá novina z Prahy. Papež neuznal jeho volbu a rozhodl se potrestat jeho přívržence. Radu církevních hodnostářů zbavil hodností a dal do klatby pražského biskupa Mikuláše, který ze strachu před následky přešel na stranu *starého krále.*

„Během času za ním půjde celé město," řekl Přemysl zamyšleně. „Už se vrátil?"

„Zatím ne," odpověděl Petr ze Všechrom, který novinu přivezl. Podíval se nejistě na Bavora ze Strakonic a dodal: „To není všechno."

„Co je?" zpozorněl král.

„Bavorské oddíly ze Sušicka poplenily strakonický kraj."

Přemysl vzdychl a okamžitě dal svolat pány. Ve spěchu roztržitě snídal, zatímco se dohadovali. Pan Bavor zuřivě žádal, aby se celá hotovost vrátila do Čech, avšak moravští páni zdůrazňovali nutnost čelit Rakušanům podél toku Dyje. Vítkovci mlčeli. Jejich rozsáhlé državy byly ohroženy z obou stran.

Přemysl s hořkostí vzpomněl na otce. V této chvíli mu měl stát po boku radou i pomocí. Místo toho raději vyvolává rozepře s kurií. „Tady je země ohrožena nejvíc," promluvil nakonec. „Morava není z jihu zabezpečena přirozenou hranicí. Vtrhne-li sem nepřátelské vojsko, dostane se bez potíží v prvním rozběhu až k Olomouci. Všichni Moravané zůstanou zde. Také pan Vok a páni z Hradce. Já se vrátím s panem Bavorem. Přibereme jen oddíly pánů ze Skalice."

„A vrátí-li se tvůj otec s vojskem?" zeptal se Vok z Rožmberka.

„Zůstanete na svém místě." Chvíli vychutnával trpkost sousta, které se odhodlal spolknout. „S vámi se všemi po boku," řekl pak chvějícím se hlasem, „s brannou hotovostí, kterou máme a kterou ještě seženu, bych si troufal čelit mu v otevřeném boji i se zradou Prahy v týle. Ale můžeme se bít mezi sebou, zatímco nepřítel plení zemi? Ptám se vás, páni. Můžeme?"

Mlčeli. Všichni dobře znali neblahé následky loupežných vpádů.

„Sami víte, že ne," pokračoval tiše. „Sami víte, že vrátí-li se král s vojskem jinak než ku pomoci..." Odmlčel se. Bojoval se slzami vzteku, které se mu draly do očí. V tu chvíli otce skoro nenáviděl. „Zůstanete na svém místě," pokračoval s vynuceným klidem. „Vy i ti, které zanechám na Sušicku. Za všech okolností. Pražský hrad budu bránit do posledního muže. Ale ne za cenu hranic otevřených nepřátelskému vpádu. I kdybych byl donucen k poslednímu hořkému kroku, nepřijmu podmínky, které by vás ohrozily. Kdybych padl...

Pak ovšem jednejte podle svého."

Vrátil se do Prahy po zabezpečení Sušice pouze v doprovodu pana ze Všechrom a Budivoje ze Skalice. Biskupovi Mikuláši vzkázal, aby zrušil interdikt, a když neposlechl, poslal své lidi do pražských kostelů a dal rozeznít všechny zvony. Jejich zvuk muselo být slyšet do daleka, protože *starý král*, který dosud nejevil známky života, se náhle rozhoupal a s mnohem početnějším vojskem se objevil v Cechách. Ale minul Prahu a pomalým pochodem dorazil k Jihlavě. Přemysl se zatrnutím vzpomínal na statečné houfce, které zanechal na Moravě. Nepočítal s tím, že otec zamíří tam. Zachová pan Vok a moravští páni dost rozvahy, aby zabránili střetnutí? Snad si král skutečně uvědomil, že jeho země je ohrožena. Snad i ocení hrdinskou obranu Přemyslových věrných.

Ale po zaváhání u Jihlavy král nečekaně obrátil vojsko a 5. srpna se vynořil před Prahou v celé hrozivé síle. Mladý král, který o jeho příchodu tentokrát neměl tušení, byl za rozbřesku nešetrně probuzen panem Ctiborem ze Špalkové, který mu vzrušeně oznámil, že Praha otevřela brány králi Václavovi, jehož v čele slavného procesí uvítal při vstupu do města sám biskup Mikuláš.

Zatímco věže městských kostelů zůstávaly němé, zvony kapitulního chrámu hlaholily na poplach. Přemysl se vzteklým zadostiučiněním poslouchal jejich kovový hlas, ale zároveň si uvědomoval, jak je jeho pomsta bezmocná. Odpoví popuzený král na jeho výzvu?

Odpověděl. Druhý den se královi ozbrojenci zmocnili Mostecké věže a oblehli Hrad. Boj byl zahájen. Hrad se mohl bránit donekonečna, kdyby posádka nepotřebovala jíst a pít. Ale zásoby byly vyčerpatelné a v úmorných vedrech, která trvala už řadu dní, voda vysychala. Z roury vodovodu netekla ani kapka. Král Václav dal prozíravě vypustit vodní nádrž u Třešovic.

Přemysl brzy pochopil okliku, kterou jeho otec zvolil k cestě do Prahy. Král Václav si přivezl z Jihlavy havíře, kteří začali podkopávat hradby. V temných nocích se ozývaly duté rány.

„Musíš povolat vojsko," řekl zamračeně Jaroš ze Špalkové, když shlíželi z hradeb na obléhající, kteří se koupali v řece a napájeli své koně. Na Hradě vodu odměřovali po kapkách.

„Že musím?" zeptal se mladý král. Chtěl, aby jeho hlas zněl výsměšně, ale stěží zasípěl. Od včerejška nepil, zuřivě odhodlán snášet se svými i to nejhorší. „Spíš nemůžu, i kdybych chtěl."

Pozoroval jakéhosi chlapce, který se objevil u svahu na Pískách a zvolna se blížil k brance. „Nestřílet!“ křikl na lučištníky. „Je sám.“ A houkl dolů: „Vrať se! Nechceme zabíjet děti!“

Chlapec se zastavil. Ohlédl se a pak se znovu podíval k bráně, jako by přeměřoval vzdálenost. „Pusťte mě!“ vykřikl jasným hlasem. „Mám vzkaz pro krále Přemysla!“ A rozběhl se přímo k Hradu.

Zdola zasvištělo několik šípů a hoch se s výkřikem chytil za rameno. „K výpadu!“ zavelel Přemysl. Od řeky vyběhl hlouček žoldnéřů. Most padl přes příkop a několik rytířů vyrazilo z Hradu. Strhla se krátká šarvátka, ale než se útočníci vzpamatovali, zapadla branka za obránci i tím, kdo půtku vyvolal.

„Mluv,“ řekl zadýchaně mladý král, který přes Jarošovo varování se také vrhl do boje a doslova odnesl zraněného chlapce do bezpečí.

Ten si ho teď prohlížel velkýma očima. „Budu mluvit jenom s králem,“ řekl odhodlaně.

„Já jsem král.“ Přemysl pustil chlapcovu ruku. „Ošetřte ho!“ rozkřikl se. „Nevidíte, že krvácí?“

V hochově rameni vězel hrot šípu. Při bolestivé operaci ani nevzdychl, jen se stále díval na krále. „Posílá mě můj otec,“ řekl.

„Kdo je tvůj otec?“ Přemysl čekal známé jméno, ale zmýlil se.

„Je dědiníkem,“ odpověděl chlapec. „Čekají na tebe u nás.“

„Kdo?“

„Páni Vítek ze Skalice a Bavor ze Strakonic s celým vojskem. Scházejí se i lidé z okolí. Dej rozkaz a přijdou tě vysvobodit.“

„Proč jsi šel ty?“ zeptal se mladý král. „Mohli tě zabít.“

Chlapec se usmál, podíval se králi do očí a řekl upřímně: „Jde o tvůj život, pane. Můj otec říkal, že budeš příliš dobrým králem, než abychom si mohli dovolit tě ztratit. Prý jen jednou za tisíc let se rodí král, jehož poddaní mohou v míru sít a sklízet.“

„Jak se jmenuješ?“

„Jan.“

„Jednou budeš v míru sít a sklízet, Jene,“ řekl Přemysl trochu smutně. „To ti slibuju. Jenže ještě nevím kdy.“

Mladý král si vybral k výpadu předranní nejtišší noční chvíli. O půlnoci dal vzbudit Jana. Sám nespal vůbec.

„Budeš mít dost síly?“ zeptal se znepokojeně, když viděl chlapcovy horečnaté oči.

„Budu, pane. Beze mne byste je nenašli.“

Vyjeli z brány jako duchové. Jan, mladý král a Budivoj ze Skalice s malým houfem jezdců. Ukryli se v hustém porostu, dokud se za jejich zády nestrhl hluk potyčky vyvolaný četou z Hradu, která měla krýt králův noční podnik. Teprve teď, spoléhajíce se na tmu, rozjeli se rychlým vytrvalým klusem oklikou kolem proboštova poplužního dvora v Dehnicích Šáreckým údolím. Ale na dohled Báby je stihla pohroma. Král, který jel v čele s Janem, byl náhle jakousi tlupou, která se na ně vrhla z boku, odříznut od svých průvodců. Bojovníci se rozprášili do všech stran.

Budivoj, který si proklestil cestu ke králi, mu padl do náruče, proboden strašlivou ranou. Útočníka smetl králův meč. Ostatní se ztráceli někde v temnotě. Nemohl shánět dohromady zbytky svého houfce. S dvěma raněnými se pokusil uniknout z obklíčení a dostat se nějak k cíli své cesty.

Jan se naštěstí na nočním vzduchu vzpamatoval. Ale za Ruzyní musel Budivoje nechat v lesní samotě, jejíž obyvatelé se na neodbytné tlučení ozvali jen s nejvyšší nedůvěrou.

Za dne cestovali zvolna. Až za soumraku stanuli na nízkém návrší. Chlapec, který se probíral z mrákot už jen chvílemi a bezvládně visel na Přemyslově paži, se matně usmál a zašeptal:

„Jsme doma, pane. Tam dole.“

A jako by ho jen bezprostřední nebezpečí udržovalo při vědomí, klesl plnou vahou na královo rameno a omdlel.

Před nízkým stavením plály ohně a kolem nich se míhaly temné postavy. Už jejich počet vzbudil Přemyslovo podezření. Tak nepatrný houfec by stěží stačil k obsluze královského hodokvasu. A o víc jako by tu ani nešlo. Když se přiblížil, viděl nad ohni otáčejíc se rožně. Neměl na vybranou. Ostatně pocítil zcela nekrálovský hlad. Popohnal oba koně a dojel až ke stavení.

„Jeníku!“ Muž asi čtyřicetiletý jím vyběhl vstříc. Neklamná podoba krále přesvědčila, že před ním stojí chlapcův otec.

„Ulož ho a vrať se,“ přikázal mu, ale z koně nesestoupil. Díval se po přítomných, kteří ho mlčky pozorovali. Padl do pasti? Neměli koně, mohl jim snadno uniknout. Odkud byli ti lidé? Nemohli být všichni z toho jediného stavení. Jeho záhadný hostitel se vypotácel z domu.

„Můj chlapec,“ řekl zadrhlým hlasem. „Jak se to stalo?“

Přemysl, který se chtěl ostře zeptat na důvod podivného pozvání, byl proti své vůli dojat jeho zoufalstvím. „Lidé staršího krále na něj stříleli,“ odpověděl místo nedůvěřivé otázky.

„Měl přivést krále Přemysla,“ řekl Janův otec. „Kde je?“

„Já jsem král.“

„Ty jsi... docela sám?“ užasl venkovan.

„Docela sám.“ V temném otvoru dveří se objevila nová postava, jejíž tvář Přemysl nerozeznával. „Kdo je to?“ zeptal se s podezřením.

„Já.“

Šlechtic, který vystoupil na světlo, byl Oldřich ze Sponheimu. Přemysl na něj nepohnutě zíral. Nedokázal si představit, co to znamená. Janův otec padl na kolena.

„Odpusť, pane,“ zvolal. „Řekli mi, že jde o tvůj život, a já věděl, že to je pravda. Rána v boji se nevyhýbá ani králi. Ale neřekli mi, že přitom má umřít můj syn.“

Přemysl zaslechl koňský dupot a bleskurychle se obrátil. Ze všech stran se soumrakem blížily stíny neznámých jezdců. „Čekám, že mi to vysvětlíš,“ obrátil se k bratranci.

„Dal jsem vystrojit hostinu, máš jistě hlad,“ vyhnul se Oldřich odpovědi. „Před dvěma dny jste na hradě zabili posledního vepře.“

„Poslal tě otec?“

„Ano. Čekal, že se vzdáš, ale teď... Nechce, abys zahynul v boji.“

„Mohl ses stát českým králem, Oldřichu,“ usmál se Přemysl křivě. „Můj otec už nemá jiného syna.“

Dědic korutanského vévodství se zachvěl. „To nechci,“ řekl tiše, „a ty to víš. Nesesedneš?“

„Ještě ne. Dokud jsem na koni a mám zbraň, mohu bojovat.“

„Zvítězit nemůžeš.“

„Mohu padnout. Na zprávu o mé smrti Vok z Rožmberka nechá obrany země a v několika dnech smete vaše vojska ze světa. Tomu věř.“

„Nerozumím ti,“ vydechl Oldřich. „Ty chceš skutečně bojovat?“

„Co čeká český král od svého syna? Že dopustí, aby se mstil jeho věrným? Aby oslabil zemi úplně zahubením těch nejlepších? Ne.“

„Ty s ním nechceš jednat?“

„Co mi zbývá? Za cenu míru jsem schopen přežít urážlivou chvíli. Ale chci si klást podmínky, které musí být splněny. Kdybych byl v jeho moci, nikdy by na ně nepřistoupil. Proto nesestoupím z toho koně živ, dokud se mi nedostane záruky.“

Oldřich chvíli přemýšlel. „Stačí ti mé slovo?“ zeptal se pak.

„Stačí, zaručuje-li mi, oč žádám.“

„Dobrá. Mám tu svoje ozbrojence. Král se doví, že s ním budeš mluvit tady, přijde-li sám. Nedodrží-li to, proklestí ti moji lidé svobodnou cestu do Pražského hradu nebo kam budeš chtít.“

„Jsme tedy dohodnuti. Neobejmeš mě?“

Velice neochotně se Přemysl pohnul ze svého místa a políbil otce na nastavenou tvář. Konečně, podmínky míru byly skoro lepší, než mu jeho zoufalé postavení dovolovalo doufat. Král splnil jeho hlavní a vlastně jedinou výhradu, že nikdo z těch, kdo se postavili na stranu jeho syna, nebude trestán. Zaručil mu i bohatou odměnu pro statečné obránce hranic. Za to se Přemysl zavázal, že se nikdy v budoucnosti nebude mstít věrným přátelům svého otce, a zřekl se titulu mladšího krále, dosaženého proti otcově vůli a bez jeho vědomí.

„Nechápu, proč se mračíš, dělám to přece pro tebe,“ usmál se král do synovy nevlídné tváře a utopil ho ve svém mohutném objetí. „Až budeš skutečně králem, pochopíš, co znamená sjednocená země. Musím ti přiznat, že jsi ji spravoval dobře. Dokonce asi líp než já. Jenže naše hraniční hory nejsou konec světa. Jenom mým dobrým stykům máš co děkovat, že tahle naše domácí třenice nedopadla hůř.“

„Hůř!“ zvolal syn. „Těch mrtvých! To je ti málo?“

„Mrtví, můj synu, vroubí cestu každého krále. Tomu se nevyhneš. Celá lidská minulost je napojena krví. Mnoho vladařů prolilo i svou. Sláva a smrt jsou vlastní sestry, hochu.“

„Chtěl jsem být vojevůdce, vím to,“ odpověděl Přemysl. „Ale přesto si myslím, že nejlepší panovník je ten, jehož vojáků umírá nejmíň. Jejich život mu musí být stejně drahý jako jeho vlastní. Padají přece vždycky ti nejstatečnější.“

„Nebo ti nejzbrklejší,“ usmál se král. „To poznáš. Buď zdráv.“

Stáli už na dvoře. Přemysl zahnal podkoního a sám nastavil ruku, aby otci pomohl do sedla. Král se nahnul z koně a ještě jednou políbil syna na čelo. „Musím dát rozkaz, aby už začali shánět zásoby pro chystanou mírovou hostinu. Jinak mě tvoji lidé snědí.“ Narovnal se a podíval se na mlčící venkovany, kteří je zpovzdáli pozorovali znepokojenýma očima. „Vydals mi své spojence, až když jsi na mně vynutil královskou přísahu,“ řekl lehce. „Abys viděl mou dobrou vůli, vydávám ti své bez podobného slibu. Učiň s nimi, co se ti zlíbí.“

Přemysl sebou trhl. Ovšem, král si nepřál svědky svého podivného úskoku. Tihle lidé byli odsouzeni a rozsudek měl vykonat z pomsty sám. „Nikdy nezměníš soud, který nad nimi vyřknu?“ zeptal se.

„Ne. Oldřich je můj svědek, patří ti navěky. Přísahám.“

Díval se zamyšleně za nimi, když odjížděli. Hluboká, upřímná láska, kterou choval k otci, byla plná takových rozporuplných chvil. Nedokázal pochopit, jak jediné srdce může pojmout současně tolik něhy a bezohlednosti. Ne, tohle nebyla

jeho cesta. Už se přesvědčil, že bezpečí krále ve vlastní zemi mu zaručuje nejlíp bezpečí a spokojenost jeho poddaných.

„Mohl bych tě dát zabít," řekl tiše otci zraněného chlapce.

„K tomu máš jistě právo, pane," odpověděl sedlák s důstojností, která Přemysla překvapila. „Podle zákonů, které určuje král."

„Ty je neuznáváš?" zeptal se přísně.

„Já musím. Ale nevím, jestli je uznává i Bůh."

Bývalý mladší král, teď už jen markrabí moravský, se usmál. „To je soudce, který neodpovídá na otázky ani králi. Nezbývá než radit se s vlastním svědomím. Kde je tvůj syn?"

Následoval ho do světnice, kde ležel zraněný chlapec. Matný lesk jeho očí se změnil v nadšenou záři, když spatřil Přemysla. Mladý markrabí se na něj chvíli díval. Znal ten pohled. Provázel ho při každé jeho cestě. Už si zvykl, že je vyvoleným vládcem pro dospělé a uctívaným hrdinou jejich synů. Vzal chlapce za ruku.

„Hleď se uzdravit, Jeníku," oslovil ho. „Stavím se pro tebe v několika dnech, až pojedu na Moravu. Pár let to tam spolu vydržíme, co říkáš? Jestli ovšem tvůj otec dovolí, abys opustil pole, na nichž se sklízí chléb, kvůli těm, z nichž se odnáší sláva."

„Pane," vykřikl chlapec, „jsem už zdráv, podívej! Pojedu hned!"

Přemysl ho jemně stlačil zpátky na lože. „Až všichni naši synové odejdou za tebou," promluvil za ním sedlák, „co bude s našimi poli?"

„Budou je chránit, aby je nepřítel nepodupal," odpověděl mu příští král, „protože chléb je přece jen přednější než sláva."

PALCÉŘÍK

Blížil se zvolna ku Praze. Přes naléhavý otcův vzkaz nespěchal. Prohlížel si krajinu, kterou projížděl, často zastavoval a hovořil s lidmi. Už dlouho nebyl v Čechách. Naposled se setkal s otcem, když před rokem vtrhl do Znojma s houfem ozbrojenců.

„Nejvyšší čas, abych tě zasvětil do tajů zahraničních vztahů," řekl tehdy synovi. „Pojeď s námi. Trošku si zaválčíme."

Přemysl, který žil u hranic, samozřejmě věděl, že uherské vojsko vtrhlo do Rakous. Béla Čtvrtý byl sice jejich příbuzný, ale přesto měl dojem, že mu do sporu, kterým chtěl uherský král rozšířit své území, nic nebylo. Ale kupodivu zasáhli do boje na rakouské straně a vydatně přispěli k zahnání útočníků. Setkal se i s Gertrudou, ale její plavá krása ho už neohromila. Snad to bylo i tím, že se tahle kyprá, kvetoucí zralá žena tak strašně lišila od podivné dívky, která zůstala uzavřena v jeho vzpomínkách.

„Často vzpomínám," zašeptala rychle, když na okamžik osaměli.

„Na Annemarii?" odrazil ji. „Já taky."

„Annemarie? Kdo je to?" zeptala se s úžasem.

Potlačil prudkou odpověď. Jestli je nějaká spravedlnost na nebesích, nemůže přece téhle podlé duši dopřát jakékoli lidské štěstí! A přece byla teď vládkyní Rakouska. A byla znovu vdána.

„Netušil jsem, že si tě tvoje snacha získala natolik, abychom za ni bojovali, i když má nového manžela," řekl otci podmračeně na zpáteční cestě.

„Neboj se, nemařili jsme zbytečně čas," zasmál se král spokojeně. „Gertruda je nesnesitelná a Heřmana Bádenského nemohou Rakušané ani cítit. A kdo je dost mocný, aby ochránil jejich ubohou zemi před záhubou? Jedině český král. Moje matka byla sice Bélova vlastní teta, ale řekněme si upřímně — vždyť jsou to divoši. Už dřív to za mnoho nestálo, ale od doby, co Béla před deseti lety přijal asijské Kumány a vlastního syna a následníka oženil s dcerou samotného chána Kuthena... Já vím dobře, co se tam děje, buď bez starosti. Poslouchej pozorně ty, kteří odtamtud utíkají, a budeš to vědět taky. Béla by ještě snad nebyl nejhorší, ale Štěpán, mladší král — taky si tak říká, bez urážky. Příklady táhnou. Až na to, že Béla neprojevil tolik prozíravosti jako já."

Přemysl neměl rád podobné připomínky a uťal rázně rozhovor. Hněval se a nechal otce odjet do Prahy skoro bez rozloučení. Teď se trochu usmíval při vzpomínce. Při všech svých nesnesitelných vlastnostech měl jeho otec jednu neocenitelnou — že se nikdy neurazil na jakkoli neomalenou nezdvořilost svého syna. Co mu chce tentokrát? Jeho vzkaz byl jako obvykle víc než záhadný. Jenže i Přemysl měl své zprávy a byl pevně odhodlán otci uchystat překvapení sám. Proto vyloudil na tváři velice věrohodný úžas, když mu král oznámil, že si ho pozval ke schůzce s několika rakouskými pány, a s potěšením pozoroval, jak se jeho otec marně snaží potlačit spokojený úsměv. Taje zahraničních vztahů! Vládnout se musel taky naučit sám a tohle byla jeho hra, o tom nepochyboval.

„Zde je váš vévoda, pane z Kuenringu," řekl Václav šlechtici, který vedl rakouské poselstvo. „Budoucnost patří mládí."

Albero z Kuenringu sklonil před markrabím pyšnou hlavu a poklekl na koleno. Král se obrátil k Přemyslovi. „Rakousko je rozvráceno. Uherský král číhá u hranic a od smrti Heřmana Bádenského také Wittelsbachové v Bavorsku čekají na první příležitost vpadnout do země. Loupeživí rytíři řádí na cestách. Dvě ženy, které by mohly být dědičkami vévody Fridricha, nemohou zaručit zemi právo a mír. Proto se nejvýznamnější část rakouské šlechty rozhodla k volbě, která jim to může dát. Je jen jediný muž, jehož osoba a pověst je jim zárukou. Ty, můj synu." Králův hlas zněl vážně, ale po straně vrhl na syna poťouchlý pohled, když dodal:

„Doufám, že ve své skromnosti neodmítneš, co se ti nabízí."

„Ne," odpověděl Přemysl klidně. „Přijímám." Umlčel hlučné projevy radosti a řekl věcně: „Podle toho, co jsem slyšel, nepředpokládám, že triumfálně vjedu do Vídně po cestě vystlané květinami. K opanování země vedle vás bude třeba vojska. Mýlím se?"

„Ne," odpověděl Rakušan, „ale tvá okamžitá přítomnost..."

„Musíte počkat!" vykřikl král. „Nepustím svého syna samotného mezi hrdlořezy. Je konec listopadu. Měsíc stačí k sebrání hotovosti. Po novém létě..." Zarazil se při pohledu na synovu tvář.

„Moje vojsko se přepravuje u Znojma na pravý břeh Dyje," prohlásil Přemysl k otcovu ohromení. „Můžeme vyrazit ihned."

Po dvou týdnech vstoupili bez boje do Klosterneuburgu a za dalších šest dní do Vídně. Dosavadní vládkyně Gertruda se asi už přestala spoléhat na své ženské půvaby a pro jistotu uprchla do vzdálenějšího Štýrska, jakmile se k ní donesly

první ohlasy Přemyslova vítězného tažení. Druhá dědička, někdejší Anežčina sokyně Markéta, neopustila zdi würzburského kláštera od smrti svého syna.

Když se Rakušané dověděli, že mladý vévoda přísně trestá jakoukoli zvůli vojáků, jejich nadšení neznalo mezí. Těžce zkoušená země nepamatovala vojsko, pro které by majetek a život obyvatel měly větší cenu než píce pro koně na jediný den.

Až Vídeňské Nové Město odmítlo otevřít brány. Přemysl ho oblehl a vyhlásil třídenní příměří. Pohled na hrozivou záplavu kolem hradeb byl jistě s to obměkčit vzpurné měšťany.

V prvním dnu nečinnosti ho v jeho stanu navštívil sám salcburský arcibiskup, který přicestoval téměř potají, ale přesto nádherně vyšňořen ve skvostném světském rouchu.

„Přijel jsem se podívat, jak naložíš s mým darem," hlaholil, sotva se uvítali. „Že to je můj dar, o tom snad nepochybuješ."

„Slovo salcburského arcibiskupa má u rakouské šlechty váhu," usmál se Přemysl na bratrance. „Ale nechci se spoléhat jen na to. Vynasnažím se, abych jejich očekávání nezklamal."

„To nemusíš," ušklíbl se Filip. „Tak jak jsi, jsi pro ně dobrý až moc. Hlavně pozor, ať ti to tučné sousto nikdo nevyfoukne."

Tučné sousto! „Tvoje přirovnání je, jak vidím, výrazem tvého nového vztahu k životu. Vypadáš blahobytně."

„Tloustnu, viď?" vykřikl Filip žalostně. Ve skutečnosti to nebylo tak zlé, ale od vytáhlého, štíhlého hocha, jakého Přemysl znával, se teď už znatelně lišil. „To je tím, že jsem tak líný a většinou sedím doma. A i když, samozřejmě, se nedám tak docela omezovat ani svou kapitulou, přece Jen ze všech rozkoší života si nejčastěji dopřávám jídla a vína. To ostatní... Budu s tím muset už něco udělat. Kolikrát uplyne celý týden, aniž bych..."

„Chceš držet pravidelně půst?" zeptal se Přemysl posměšně. Na odříkání nebyl Filip zrovna stavěný.

„To ne, to ne. Chtěl bych si večer prohlídnout tvůj tábor," odpověděl bratranec zdánlivě bez souvislosti, ale jeho příští věta vyvedla Přemysla z pochybností. „Máš tu přece nějaké ženské?"

„Zbláznil ses?" vykřikl mladý markrabí se smíchem. „Ženské ve vojenském ležení! Takový nesmysl bych nikdy nedovolil."

„A co děláš v noci například ty?"

„Spím. Voják musí být svěží."

„Přemysle, nepoznávám tě," zalkal Filip. „Při svatbě svého bratra jsi byl někdo docela jiný!"

„Ty taky. Přinejmenším jsi byl opatrnější."

„Tenkrát jsem chtěl být arcibiskupem, tak jsem musel."

„Už nechceš?“

„Jsem jím skutečně, to je přece rozdíl.“

„Nevím.“ Přemysl se zadíval s pochybností na svůj dřívější vzor a příklad. „Řekl bych, že člověk musí svou hodnost naplnit jejím skutečným obsahem, chce-li být šťasten.“

„Já svou hodnost naplňuji,“ řekl Filip důstojně. „Vybírám desátky a utěšuju kajícnice. Jsem spokojen. Nevím, proč bych měl chtít stát se světcem. Je jich i beze mne dost.“

„Filipe,“ usmál se Přemysl, „tobě vděčím za všechno. Stal jsem se tím, čím jsem, jenom proto, že jsem měl před očima tvůj odstrašující příklad. Proto si vážím i tvých poklesků. Ale nemůžu pro tebe udělat nic. Na ženskou si musíš počkat, až vstoupíme do města.“

„Přece jen bych si rád prohlédl tvůj tábor,“ poznamenal Filip. „Nezmýlil-li mě můj zrak, řekl bych, že jeden z tvých rakouských přátel si tu schovává křepeličku.“

Panošek, kterého měl ve své družině Alberův bratr, pan Jindřich z Kuenringu, skutečně vypadal spíš jako dívenka. A navíc, když ho objevili, jevil zřetelnou snahu stát se neviditelným. Přesto se jim podařilo vyslechnout jeho kratičký rozhovor s panem Jindřichem.

„Vévoda s korutanským princem si mě povšimli,“ zaslechli vyděšený šepot za hromadou koňských postrojů a v poslední chvíli se zarazili ve svém pronásledování. Záhadný chlapec si asi myslel, že už je setřásl. „Byli mi v patách skoro hodinu. Co mám dělat?“

„Poslechnout mě a zmizet, miláčku. Neříkal jsem ti, že to nejde natrvalo? Ale ne, táhneš se s námi už od hranic. Nechci vidět, co se stane, až tě objeví Albero.“

„Albero mě neobjeví, na toho si dávám pozor. Jindřichu, prosím! Chci to vidět do konce. A pak — koho bys poslal se mnou, aby mě bezpečně dovedl domů? Malý průvod by nestačil. Přece bys nechtěl, aby mě přepadli lapkové. Jindřichu! No tak, Jindříšku!“ Zaslechli mlasknutí hlučného polibku a tlumený smích pana z Kuenringu.

Filip zářil. „To je přece jasné, ne?“

„Pravděpodobné,“ opravil ho Přemysl. „Hned se přesvědčíme.“

Jindřich z Kuenringu, kterému jeho panoš seděl na klíně, strnul, když se objevili. „Pan z Kuenringu!“ podivil se Přemysl. Panoš rychle sklouzl na zem a hleděl zmizet.

Filip ho chytil za ruku. „Počkej, napřed si něco vysvětlíme!“

Hoch se zavěsil do Přemyslovy tváře velkýma modrýma očima. „Pane!“ zaprosil. Hrabě z Kuenringu byl bledý jako stěna.

„Pusť ho,“ řekl Přemysl Filipovi mírně. „On přece neuteče, viď!“ Obrátil se ke Kuenringovi. „Zahlédl jsem v táboře neznámou tvář a šel jsem za ní,“ řekl na

vysvětlenou. „Chlapec patří k tobě, je tedy všechno v pořádku. Přesto bych rád věděl, kdo to je.“

„Hagen z Kuenringu, Jasnosti,“ zahučel Jindřich mrzutě.

„Nevěděl jsem, že máš ještě jednoho bratra.“

„Bratranec. Vzdálený,“ dodal zoufale, když vévoda od něho neodvracel pátravý pohled. „Je tu na zapřenou. Je ještě příliš mladý na vojenské tažení. Bratr o něm neví. Hněval by se.“

„Jak jsi starý, Hagene?“ obrátil se Přemysl k chlapci. „V mém vojsku je mnoho hochů v tvém věku, řekl bych.“

„Nevím,“ vyrazil ze sebe Hagen zarputile, a když markrabí zvedl překvapeně obočí, dodal překotně: „Já jsem levoboček. Nikdo neví, kdy jsem se narodil.“

Hrabě z Kuenringu se prudce odvrátil. Přemysl měl dojem, že stěží potlačuje smích. „Udělám z tebe rytíře, Hagene,“ řekl vlídně, „jen co bude utvrzen mír. Chceš?“

„Ano,“ vyhrkl Hagen nadšeně. „O ano, pane!“

„Hagene!“ vykřikl Jindřich zlostně. „To už je příliš! Nezapomínej, že nejsi...“ zarazil se.

„Nelegitimní původ, pane z Kuenringu, mi nevadí,“ řekl Přemysl s dokonale vážnou tváří. „Rád učím mladé lidi.“

Teprve v bezpečné vzdálenosti se zběsile rozchechtali. „Rád učíš mladé lidi!“ svíjel se Filip smíchy. „To věřím. Já také.“

„Jenže ten chlapec chce, tuším, být spíš rytířem než arcibiskupem,“ usmál se Přemysl. „Přenech mi ho, ano?“

„Po krutých létech, která zakusila naše země, i my si dobře uvědomujeme, jakou záruku bezpečnosti nám dává tvoje přítomnost, a naše město stejně jako ostatní je připraveno oddaně a s láskou uvítat ve svých zdech vévodu, jehož slavná pověst už sama je s to zajistit mír a právo,“ končil svůj projev starý měšťan, který přišel v čele poselství Vídeňského Nového Města do Přemyslova ležení. „I my složíme rádi přísahu věrnosti a otevřeme brány města, jenom když...“

Odmlčel se. Po celou dobu jeho dlouhého projevu Přemysl napjatě čekal na tuto chvíli, která mu měla objasnit tajemství nečekaného odporu. „Jenom když?“ pobídl vyslance.

„Když budeme mít jistotu, že tvoje vláda, pane, nepoškodí zájmy pravoplatných dědiců zesnulého vévody Fridricha,“ řekl starý muž odhodlaně a

zvedl hlavu. „Sám jsem váhal," dodal spěšně, „smíme-li vyjádřit tak smělou prosbu. Ale obávali jsme se, že se nevyhneme dalším bojům. Víme, že jsi nás mohl smést jediným útokem, ale odhodlali jsme se raději snášet tvůj hněv než nevyslovit vážné varování. Privilegia daná ženským potomkům babenberského rodu..."

„Dost," řekl Přemysl. „Rozumím ti. Musím si to rozmyslet. Ne, neodcházejte, já se nerozmýšlím dlouho. Odpovím ti hned."

Přelétl dlouhým pohledem řady pánů, kteří ho doprovázeli. Byli tu všichni, jejichž zájmy byly spjaty s rakouským panstvím, ať už bezprostředním sousedstvím nebo statky přímo na jeho území. Nositelé erbu pětilisté růže, Vok z Rožmberka i se svými dvěma syny a s bratrem Vítkem z Příběnic; bratři Pelhřim, Oldřich a Vítek z Třeboně a z Landštejna i synové Záviše z Nechanic Vítek a Budivoj ze Skalice. Jejich soused Céč z Budějovic a ze Železnice; Bavor ze Strakonic; Kounicové Vilém z Drnholce a Heřman z Rudvíkova; páni zavinuté střely, Ondřej a Beneš z Cvilína a Milota z Dědic; Boček, Smil, Kuno a Mikuláš, páni z Obřan; vedle znojemského i bítovský purkrabí Smil z Bílkova, Moravané a Jihočeši. A ovšem Rakušané v čele s Kuenringy, Ota z Haslova, Sifgrid a Kadold Sirotkové, Wernhard a Jindřich ze Schauenberka, Ota a Konrád z Hardeka, Oldřich Kraft, Oldřich z Plamu, hrabata z Retzu, Walsee, Landecku... Na konci řady zahlédl vykukovat oba korutanské bratry, Oldřicha, který dorazil včera, a salcburského arcibiskupa, který tu byl vlastně na zapřenou. Neurčité rozhodnutí, které se v něm rodilo, rychle dozrálo při pohledu na Filipa. Usmál se a řekl do hlubokého ticha:

„Měšťané Vídeňského Nového Města jistě neupírají rakouským pánům právo svobodně zvolit nového panovníka své opuštěné zemi, ani mně tuto volbu přijmout. Nesdílím vaše obavy a neočekávám další rozbroje. V každém případě mám dost prostředků, abych je rychle a účinně potlačil." Tváře vyslanců vzpurného města vyjadřovaly hluboké zklamání a úzkost. Přemysl se usadil pohodlněji na svém stolci a dodal vlídně: „Přesto nechci svou vládu zahájit násilným vynucením poslušnosti tam, kde mohu očekávat vděčnost a lásku. Vážím si vaší statečnosti. Při pohledu na sílu mého vojska jí jistě nebylo málo. Starost o další osud Rakouska, která vás vedla při vaší prosbě," prohlásil s důrazem na posledním slovu, „je i mou přední starostí. Proto splním váš požadavek. Dědička této země nebude v žádném případě zkrácena v právech, která jí přiznáváte."

Městská delegace vypukla v hlasitý jásot, který rychle zanikl v mrazivém mlčení šlechticů. U svobodného panovníka mohlo toto prohlášení mít jen jediný význam. Albero z Kuenringu se vedle něho prudce pohnul. „To přece nemůžeš..." vyrazil ze sebe trhaně.

Přemysl ho umlčel jediným pohledem. Dobře věděl, že ho povolali hlavně proti Gertrudě. „Nabízím svou ruku paní Markétě, dědičce babenberských zemí,"

pronesl do ohromeného ticha. Blýskl pobaveným pohledem po Filipovi, který na něj zíral s otevřenými ústy, a rychle potlačil úsměv. Byl teď důstojnost sama.

Novoměstští před ním stáli v uctivém úžasu. Jejich mluvčí se konečně vzpamatoval a řekl opatrně: „Tvá volba, pane, nás plní hlubokým vděkem, protože vévodkyně Markéta je paní laskavá a spravedlivá, kterou všichni ctíme a milujeme. Ale přesto...“

„Nejste spokojeni?“ skočil mu Přemysl ostře do řeči.

„Jistě, pane,“ špitl zaražený posel, „víc nelze žádat. Ale paní Markéta je v klášteře a krom toho...“

„Otevřená řeč je mi milejší, přátelé,“ prohlásil mladý markrabí. „Řekněme si to přímo. Je mi znám věkový rozdíl mezi mnou a paní Markétou. Ale je to jediná nabídka, kterou jsem ochoten učinit. Paní Gertruda Bádenská krom toho, že její vláda uvrhla zemi do neštěstí, není pravoplatnou dědičkou. Jde-li vám o uznání skutečně zákonných nároků, nemám jinou volbu, i kdybych chtěl.“ Najednou změnil svůj dosud obřadný tón a dodal, rozhlížeje se pozorně po přítomných: „Mimo to — mezi námi, pánové — manželé paní Gertrudy umírají příliš rychle, než abych toužil je v tom následovat.“

Jeho překvapivý dovětek měl očekávaný účinek. Ani jedna tvář nezůstala vážná, z řad šlechty se ozval smích. Tohle se Gertruda určitě doví, pomyslel si pomstychtivě a milostivě posly propustil.

Týž den ho Vídeňské Nové Město uvítalo radostným jásotem obyvatel, kteří se nahrnuli do ulic. Jeho závěrečný výrok letěl od úst k ústům a muži ho zdravili spikleneckými pohledy, zatímco jejich ženy, dcery a sestry se zasněně usmívaly a mávaly ze svých oken mladému, krásnému vévodovi, který byl ochoten se spojit se starou ženou, aby ušetřil jejich životy. Mládež se tlačila k nohám jeho koně, který jen stěží mohl postupovat kupředu. „To přece stojí za to, ne?“ obrátil se Přemysl k Alberu Kuenringovi. „Před ponížením a strachem svých poddaných dám vždycky přednost tornu, být milován.“

„Jsem si jist,“ řekl Albero s úsměvem na drsné tváři, „že i paní Markéta tě bude milovat.“

„Ty počítáš s tím, že ona nepřijme, viď?“ zeptal se Filip, když po slavnostech konečně osaměli.

„Vážím si tvého bystrozraku,“ odpověděl Přemysl se smíchem. „Samozřejmě. Dávno se svých práv přece zřekla. Podle toho, co jsem o ní slyšel, není

vládychtivá. Krom toho — cožpak může? I kdybych nebyl o pět let mladší než její zemřelý syn, jsem Anežčin synovec. Trapnost takového spojení jí snad neunikne. Ostatně by u ní šlo i o porušení slibu čistoty. Žádné strachy, složila ho v Trevíru.“

„Nechci ti přidělávat starosti,“ řekl Oldřich, „ale radši počítej s tím, že všechno nemusí dopadnout tak, jak si představuješ. Mne také oženili se ženou, která nebyla o nic mladší než Markéta, a i když jsem o deset let starší než ty...“

„A co?“ zasmál se Přemysl lehkomyslně. „Přes svůj pokročilý věk ti tvá choť ještě porodila syna, takže v nejhorším... Ostatně při sňatcích panovníků je to krom dědických nároků to jediné, oč běží. Přesto doufám v nejlepší, protože mne navíc chrání ještě teta Anežka a Markétin slib čistoty.“

„Správně,“ vložil se do toho arcibiskup cynicky. „Slib čistoty se bude znamenitě hodit při rozvodu.“

Snadno opanoval celou zemi, vyměnil s otcem uctivý dopis a lehce posměšnou odpověď a nedočkavě se zabořil do zkoumání různých listin nejrozmanitějšího stáří. Pro úředníky babenberské vévodské kanceláře byla jeho zavilá houževnatost jako zjevení. Vytrvale je uváděl do rozpaků podrobnými znalostmi případů, na které sami dávno zapomněli. Ve dvou týdnech znal z problematiky rakouské zemské správy víc než Fridrich Bojovný za celou dobu svého panování, protože bývalý vévoda se o práci své kanceláře moc nestaral. Listiny vydával většinou náhodně a jeho mladý nástupce hořel netrpělivostí uvést je konečně v soulad a dát zmatku vévodských výnosů pevný řád. Neměl rád, když ho někdo vyrušoval, a proto se nezatvářil nijak nadšeně, když si jednou navečer k němu vynutil přístup neodbytný Filip.

„Vypadáš tak zakysle, že mi to bere chuť pouštět se někdy do podobné práce,“ ušklíbl se arcibiskup. „Žiješ prostě v celoživotním bludu. Při své píli bys byl znamenitým úředníkem u papežské kurie. Nechápu, proč jsi chtěl být králem.“

„Jistě ne z důvodů, které tebe přivedly na arcibiskupský stolec,“ odsekl mu Přemysl.

„Škoda že se tvoje vyhlášená zdvořilost tak málo projevuje ve vztahu k tvým hostům,“ řekl Filip lítostivě. „Vážil jsem kvůli tobě dalekou cestu a teď se tu k smrti nudím.“

Přemysl se podíval z okna na bledé zimní nebe. Najednou pocítil únavu z úmorné řady prací naplněných dnů a zatoužil po divoké jízdě v ostrém zimním vzduchu. „Dobrá,“ řekl smířlivě. „Jestli chceš, vyjedeme si zítra někam na lov.“

„To jsem ti právě chtěl navrhnout," vykřikl spokojeně Filip. „Sehnal jsem vynikající loveckou družinu."

Přemysl, který věděl, že honitba nepatří k předním radostem Filipova života, se přestal jeho nadšení divit hned týž večer, když ho bratranec přemluvil ke krátké procházce *jako za starých časů.* Příliš dlouho obcházeli v kruzích jedno nároží, než aby se mohl domnívat, že se na něm srazili s Jindřichem z Kuenringu v Hagenově doprovodu pouze náhodou. Chlapec se hluboce zarděl, když poznal vévodu, a Jindřich z Kuenringu se zatvářil překvapeně. Že to bylo překvapení spíš nemilé, o tom se nedalo pochybovat.

„Chodíme rádi mezi lidi," hlaholil Filip na vysvětlenou. „Vladař se tak často doví zajímavé věci. Chystali jsme se za tvým bratrem, pane Jindřichu."

„Albero ráno odjel na tři dny," odpověděl mladý Kuenring. „Mohu snad prokázat vévodovi nějakou službu místo něho?"

Podle Filipovy okázalé lítosti Přemysl okamžitě poznal, že o Alberově nepřítomnosti věděl. Co má za lubem? „Vévoda a já se chystáme zítra na lov," řekl Filip, když si odbyl hlučné projevy zklamání. „Chtěli jsme vás oba pozvat. Ale když tu tvůj urozený bratr není, snad by nás mohl doprovázet tvůj mladý příbuzný."

Jindřich se podíval tázavě na Přemysla a bylo vidět, že je tuze málo potěšen nečekanou poctou. „Jestli je Tvé Výsosti libo počkat, až se bratr vrátí," začal, ale Hagen mu skočil do řeči.

„Nene!" vykřikl vzrušeně. „Nečekejme na Albera! To bych já..." Zarazil se a dodal pokorně: „Odpusť, pane, ale strašně bych chtěl jít s vámi. A Albero…"

„Albero o tobě neví, já vím," usmál se Přemysl. „Neboj se, neměním své plány. Pojedeme. Jestli mě ovšem pan Jindřich neodmítne."

Kuenring zahuhlal cosi o veliké poctě a rychle se rozloučili.

„Doufám, že nechystá žádný úskok," řekl Filip zasněně. „Čeká nás znamenitý den."

Vyrazili ještě za tmy. Čekala je dlouhá štvanice a dny na přelomu roku jsou krátké. Stísněnost, kterou na hraběti z Kuenringu pozorovali předešlý večer, zmizela. Oči mu planuly loveckou vášní stejně jako Hagenovi. Přelétl uznalým pohledem Filipovu skvostnou smečku a řekl: „Ve snu by mě nenapadlo, že i duchovní knížata holdují tak velkolepě světským vášním."

Byla to snad narážka na Filipovu až přílišnou proslulost i v jiných směrech? Korutanský princ se přes to přenesl, jako by se ho to netýkalo, a prohodil lehce: „Nepřijel jsem jako arcibiskup, pane z Kuenringu, ale jako prostý šlechtic ve světském šatu. Jen na zcela soukromou návštěvu k milovanému příbuznému. A protože jsem věděl, že v zajetí státnických starostí určitě nepomyslí na svou zábavu, rozhodl jsem se mu ji uchystat sám.“

„Jsem ti za to náležitě vděčný,“ řekl po pravdě Přemysl a usmál se na Hagena, který vypadal velice roztomile, zachumlán do svých kožešin. Ale uvítal, když se chlapce pokusil zabavit Filip. V hlavě mu ještě doznívaly problémy, kterých byl v minulých dnech plný, a využil příležitosti, aby si cestou ledacos objasnil s panem z Kuenringu. Ten k jeho překvapení odpovídal kuse a jeho ranní dobrá nálada zase zmizela. Neklidně se ohlížel po druhé panské dvojici a jednou dokonce i přeslechl vévodovu otázku. Jeho podivné chování nakonec nadobro zviklalo Přemyslovo nejnovější přesvědčení, že tajuplný Hagen je přece jen spíš chlapec. Že by se Filip nemýlil?

Obrátil se k Hagenovi. Jeho dětská tvářička byla pokryta ruměncem. Zřetelně se mračil, odvraceje tvář od svého společníka, a upíral na vévodu prosebný, skoro žalující pohled.

Už vjížděli do lesa. Přemysl zadržel koně, aby se připojil k Filipovi. Hagen ho odměnil vděčným úsměvem a honem popojel dopředu.

„Cos mu to vyprávěl, prosím tě?“ zeptal se Přemysl usmívajícího se bratrance. „Tvářil se, jako by se chtěl každou chvíli rozplakat.“

„Je to děvče, zaručeně,“ prohlásil Filip vítězně. „Kluk v jeho letech by poslouchal s jiným nadšením podrobnosti z milostných výbojů zkušeného muže.“

„Styď se,“ okřikl ho Přemysl hněvivě. „Ať je to dívka nebo hoch, tvoje zkušenosti rozhodně nejsou vhodná potrava pro nevinný sluch.“

„V jejím věku jsi na to měl jiný názor,“ protáhl Filip. „Nevzpomínáš si? Ale souhlasím s tebou. Jenom jsem hledal důkaz. Její chování, a nakonec i Jindřichovo, mě přesvědčilo. Všiml sis, jak byl nesvůj?“

„To uznávám, ale přesto...“ Přemyslova pochybnost se vrátila. „Podívej se, jak sedí na koni. Anebo jak se na mě dívá. Vůbec ne jako ženská.“

„Chtěl bys, aby se na tebe dívala s ještě větším nadšením?“ užasl Filip. „To si tedy neumím představit. Původně jsem chtěl zkusit štěstí i já, ale proti tobě jsem bez vyhlídek. Dívá se na tebe... V životě se na mě žádná ženská tak nepodívala.“

„Ani na mne. Takhle upřímně se dívají jen kluci. Dívky, i ty sebenevinnější, jsou vždycky lstivější, svůdnější, v jejich pohledu je cosi záludného, ale oči toho chlapce jsou jasné jako studánka.“

„Jestli je to dívka, tak vyhrála,“ ušklíbl se Filip. „Jsi zamilován předem.“

„Kdyby to byla pravda, byla by to mimořádně líbezná dívka,“ usmál se vévoda. „Takové štěstí nemám.“

„Vsadíme se?“ zeptal se Filip.

„Jakpak to chceš poznat?“ zpozorněl Přemysl. „Nemohu si dovolit znepřátelit si Kuenringa výpadem na jeho chráněnce či milou.“

„Moji lidé ulovili mladého srnečka. Upečou ho v opuštěném srubu, zatímco my budeme honit. Potom v teple u pečeně a u vína... Jestli nesejme čapku, vyhrál jsem.“

„Budiž,“ souhlasil Přemysl. „Z dobré vůle to přijímám jako důkaz. Dívka by si dala pozor, aby ji dlouhé vlasy neprozradily.“

Hagen, o němž byla řeč, před nimi vzrušeně nadskočil v sedle. „Psi zachytili stopu!“ vykřikl. „Za nimi!“

„U nás doma je vévodou Hagen,“ pokusil se zažertovat Jindřich z Kuenringu. „Zvykl si, že má právo první rány. Odpusť mu, Výsosti.“ Hlas se mu chvěl. Neuměl si představit, co vévoda udělá.

Přemysl mlčel, jak potlačoval zklamání, které mu připadalo dětinské. Před chvílí, když v klubku dorážejících psů dostihli rozzuřeného kance, mladý Hagen, který byl na místě první, sjel z koně jako blesk a vnořil tesák pevnou rukou do krkovice zvířete. Přemyslovi, který se opozdil jen o okamžik, nezbylo než zaujmout místo *druhého*, který zajišťuje bezpečí útočícího lovce. Byl zvyklý, že tuto službu vždycky prokazoval někdo jemu, až na řídké případy, kdy lovil s otcem. A teď tenhle chlapec — anebo dívka? Ne, Filip se zbláznil. Takhle se na lovu chová jenom muž. A ta jistá rána! Nemusel dodělávající zvíře ani dorážet, kdyby si nepotřeboval nějak vybít vztek. Už se ovládl, ale mrzutost ho neopustila.

Hagen zářil radostným vzrušením, které najednou pohaslo, když si uvědomil, co udělal. „Urazil jsem tě, pane!“ vykřikl. „Zabij mě radši, ale nehněvej se na mne!“ A vrhl se před ním na kolena v takovém zoufalství, že Přemysla rychle opustily zbytky hněvu.

„To nevadí,“ usmál se, sklonil se a zvedl chlapce k sobě. „Zabil jsem v životě už určitě víc černé než ty.“

Chlapec snad ani nedýchal, když zůstal na okamžik nehnutě stát v jeho náruči. Přes skálopevné přesvědčení, že to není dívka, vévoda náhle upadl do rozpaků a spustil ruce z jeho ramen. „Pojedeme dál, ne?“ obrátil se k ostatním. „Musíme Hagenovi dopřát, aby napravil svůj zločin, a mně konečně úlovek.“

Štvanice pokračovala. Přemysl se teď držel po boku podivného chlapce, což pan z Kuenringu přijal s viditelnou úlevou, která vévodu mátla. Svou draze

hýčkanou milenku by muž při smyslech sotva chtěl mít vedle někoho, na kom ona může tak zjevně oči nechat. Také si všiml jakési podoby obou tváří. Nakonec snad mluvili pravdu a Filip ze sebe dělá blázna. Ještě že oni netuší, zač je pokládali!

V dobré náladě po úspěšném lovu sestoupili z koní před začazeným srubem. Ze hřbetů koní stoupala pára. Filipovi lidé je začali zvolna projíždět a třít houněmi, zatímco lovci se smíchem zapadli do nízkých dveří. Na rožni se otáčela svůdná pečeně a lovčí, změněný v truksasa, přeléval víno z měchů do vysokého džbánu.

„Poháry nemáme," hlaholil Filip. „Jestli vévoda dovolí, bude nádoba kolovat. Jestli nedovolí, vypije to sám."

„Škoda tvého nadání pro malichernosti," usmál se Přemysl a zvedl džbán první. „Zajistit tohle všechno nebyla maličkost." Zhluboka se napil s pohledem upřeným do Hagenových očí a podal mu džbán bez ohledu na Filipovo důstojenství. Jindřich z Kuenringu varovně zakašlal, ale Hagen patrně pokládal tuto poctu za samozřejmou.

Filip se bavil jako nikdy. „Odložte si," vyzval svoje hosty. „V té čapce ti přece musí být strašlivé horko, mladý muži."

„Ne, ne!" vykřikl chlapec, stáhl si čapku až přes uši a pro jistotu ji přidržel oběma rukama.

„Pročpak?" podivil se arcibiskup nevinně.

„Nech ho," okřikl ho dobromyslně vévoda. „Hagen nechce, to ti musí stačit. Možná že ho zebou uši."

„Mně to docela stačí," řekl Filip tiše. „Mně ano."

Víno, které při svém koloběhu Filipovým přičiněním nápadně často přicházelo k Jindřichovi z Kuenringu, nakonec rozmrazilo jeho opatrnost a rozvázalo mu jazyk. Začal si spolu s arcibiskupem dobírat Hagena, který byl čím dál tím rozpačitější. Seděl vedle vévody a bezděčně se přitiskl k jeho rameni, jako by u něho hledal ochranu. Přemysl se pod vlivem vína zasněně usmíval. Ať dívka nebo kluk, bylo to stvoření k pomilování, které svou čistou nevinností v jeho duši vyburcovalo všechny rytířské ctnosti. Blaženě cítil, jak mu srdce překypuje nebeskou něhou.

„Nechte toho," řekl nakonec velitelsky. „Nechte Hagenovi čisté sny jeho mládí. Člověk je podrží jenom krátce."

„Hagenovy city budou svaté vždycky," vyprskl pan z Kuenringu. „Je zamilován do mé sestry, která je jeptiška."

„Není jeptiška!" vykřikl Hagen zuřivě a bojovnost se mu vrátila. „Vzala ji k sobě jen paní Markéta do würzburského kláštera na ochranu před Tatary. A to už je deset let."

„Přesto je jeptiška," dráždil ho dál Jindřich. „Jistě složila slib řeholnice, když se dosud nevdala. Moje sestra, Jasnosti, je totiž velice krásná. To ti Hagen může potvrdit."

„No,“ začal Hagen v rozpacích, ale Jindřich ho nepustil ke slovu a pokračoval nemilosrdně: „Nádherné, majestátní zosobněné ženství.“

Hagen vyskočil. „Jak můžeš!“ vykřikl lítostivě.

„A kdybys viděl její vlasy!“ nedal se zarazit hrabě z Kuenringu. „Když si je rozpustí, rozlejou se jí po ramenou jako nádherná, zlatě plavá záplava, jako když sluneční paprsek vítězně bojuje s bledým třpytem měsíce a celou ji zalévá svou září. Potulní pěvci o jejich barvě a neobyčejné délce skládají uchvácené písně.“

Hagen se najednou usedavě rozplakal a zabořil tvář do vévodova rukávu. Jindřich z Kuenringu se smál trochu nuceně a Filip se usmíval velice potměšile. Přemysl bojoval s clonou, kterou přes jeho myšlení kladlo víno. Teď by potřeboval jasnou hlavu. Z krátkého výjevu mezi panem z Kuenringu a jeho tajemným společníkem se jistě dalo vyčíst víc. Je-li to dívka... Přelétl ho zkoumavým pohledem. Jako dívka by Hagen byl drobné, útlé, rusalčí stvoření, pravý opak ženských půvabů, které tu vylíčil pan z Kuenringu. Sotva víc než dítě. Zralá, svůdná žena ji snadno mohla připravit o lásku kohosi.

A Kuenringova zlomyslnost se dala vysvětlit žárlivostí.

„Neplač, Hagene,“ řekl, jako by přijímal nabízené vysvětlení. „Uvidíš, že jednou ocení i tebe. Tak líbezné stvoření jako ty nemůže nikoho nechat dlouho lhostejným.“

Sám se rozveselil svou obojakou řečí. I Filip na něj uznale zamrkal.

Hagen zvedl hlavu a usmál se na něj slzami. „Díky, pane,“ řekl vroucně. „Díky.“

Jeho upřený pohled, plný nelíčené, hluboké oddanosti, Přemysla zase vyvedl z míry. Vstal. „Radši se vrátíme,“ řekl honem. „Venku se šeří. Stejně dojedeme za tmy.“

Obrátil se k odchodu. Za jeho zády okamžitě vypukla jakási utajovaná půtka. Jindřich z Kuenringu, jehož už bojovnost přešla, se teď za cosi tlumeně omlouval a Hagen ho peskoval ostrým, rozčileným šepotem.

„Vyrazíme napřed,“ řekl Filip venku svým lidem, kteří teprve sedlali koně. „Jeho Výsost spěchá.“ Rozjeli se tryskem po lesní cestě, následováni jen oběma Kuenringy a pěti lovci. Za prvním ohybem Filip zarazil svého i Přemyslova koně. „Jeďte napřed,“ křikl na míjející jezdce. „Doženeme vás.“

„Co chceš dělat?“ zeptal se překvapený Přemysl bratrance, který odbočil do lesa, sotva jezdci zmizeli z dohledu.

„Nadjedeme jim,“ odpověděl Filip. „Pojedou oklikou.“

Úzkou pěšinou v houští nemohli jet vedle sebe, a tak Přemysl přemohl svou zvědavost. Ostatně ho příliš netrápila. Přestože ho svěží večerní vzduch přivedl k sobě, byl po únavném dnu a množství vypitého vína otupělý a chvílemi ho zmáhala ospalost.

Zanedlouho skutečně vyjeli na cestu. Filip se zastavil. „Teď počkáme," řekl stručně.

Bylo slyšet blížící se dusot. Filip vztekle zaklel, když se v zatáčce vynořil pádící jezdec. „Splašil se mu kůň!" vykřikl Přemysl. „Pojeď, musíme mu pomoci." Rozjeli se rychlým klusem po obou stranách cesty, aby zdivočelé zvíře mohli sevřít mezi těly svých koní a zpomalit jeho zběsilý úprk.

Vévoda se ohlédl přes rameno. Teď už rozeznával jasně, že blížící se jezdec je Hagen. V poslední chvíli si s úžasem uvědomil, že koně ovládá. Ležel na jeho šíji s hlavou obrácenou zpátky, jako by divoce prchal před pronásledovateli, které už tušil za sebou, a pobízel koně ke stále větší rychlosti. Všechno se událo tak rychle, že už nestačil křiknout na Filipa, aby ho nechal. Kůň vrazil mezi ně, Přemysl uviděl arcibiskupovu ruku na jeho uzdě a sám rychle ovinul paži kolem pasu kácejícího se Hagena. Chlapec divoce vykřikl a slepě se po něm ohnal. Jeho tesák proťal vévodův kožich a vjel mu do ramene. Prudká bolest ho zaskočila. Ruka mu klesla a Hagen sklouzl na zem přímo pod kopyta koně. Vévoda v letu seskočil a rozběhl se k němu zpátky. Koutkem oka ještě postřehl, že Filip nezvládl situaci. Hagenův kůň spolu s Přemyslovým obrovskými skoky zmizel v houstnoucí tmě.

Sklonil se nad Hagenem, který se k jeho radosti pohnul a slabě zasténal. Asi se při pádu udeřil do hlavy. Hustá kožešina jeho čapky ho zřejmě zachránila. Přemysl ji sňal, aby našel ránu, ale nahmatal jen rychle nabíhající bouli pod vlasy, které...

„Blázne," řekl tiše Filipovi. „Za čím jsme se to honili!" Kolem chlapcovy tváře se vlnily rudohnědé kadeře, příliš krátké i na muže. Filip na ně strnule zíral, neschopen slova.

„Něco ho vyděsilo k smrti," uvažoval Přemysl. „Očekával docela jasně přepadení. Proč? Kde jsou ostatní? Co se vlastně stalo?" Naklonil se nad Hagenem. „Probuď se, příteli," řekl něžně. „Probuď se!"

„Počkej." Filip se teď vzpamatoval a pro jistotu uvázal svého koně. Vzal Přemyslovi z ruky hrst sněhu, jíž se chystal třít chlapcovy skráně, a dodal prosebně: „Vyslechni mě, prosím tě."

Strašné tušení prolétlo Přemyslovi hlavou. Měl chuť skočit na bratrance a roztrhnout ho vlastníma rukama. „Něco jsi spískal," řekl jasnozřivě. „Mluv. Ale rychle."

Filip ho odvedl několik kroků stranou a začal mluvit tiše a teď už trochu ustrašeně: „Promyslel jsem to dobře. Ty lidi tu nikdo nezná. Když jsme je opustili, měli jim zezadu přehodit pytle přes hlavu a spoutat je. Jindřicha a ji... jeho," opravil se mrzutě. „To všechno ta čapka!" vykřikl zlostně. „Proč ji pro všechno na světě nechtěl sundat? Čekal jsem, až budu mít úplnou jistotu!"

„Ještě lepší, ctihodný otče," řekl Přemysl ledově. Mocí krotil nepříčetnou zuřivost, která se ho zmocňovala. „Co mělo být dál?"

„Samozřejmě bychom je osvobodili," odpověděl Filip sklesle. „Ji hned a jeho... až potom. Myslel jsem jenom na tebe, co myslíš? Za Jindřichovými únosci bych se vypravil s těmi, co zůstali vzadu. Ten srub... Žádná dívka neodolá svému zachránci."

Přemysla opustila rozvaha. „Dost!" zařval vztekle, až Filip ulekaně uskočil. Pracně se ovládl. „Nepotřebuju takovou pomoc, díky. Dodržíme teď tvůj krásný plán, ano? Až na maličkost. Vrátíš se pro své lidi a hned — slyšíš? Hned! — vyprostíš pana z Kuenringu. Nechoď mi na oči, než bude v bezpečí. A jestli se mu něco stalo, hleď se opevnit v nejhlubším sklepení svého arcibiskupství, protože ti osobně přijdu uřezat uši. Já se s Hagenem vrátím zatím do srubu."

„Kdyby to byla aspoň dívka!" zamumlal Filip lítostivě z hřbetu svého koně. „Smířil by ses spíš." A než se vévoda stačil ohradit, zmizel mezi stromy.

Hagen se pohnul, když k němu Přemysl poklekl, hluboce vzdychl a otevřel oči. „Ty, pane!" vydechl blaženě. „Zachránils mě. Díky!"

„Udržíš se na nohou?" zeptal se vévoda starostlivě. „Tady bys mohl zmrznout. Musíme rychle zpátky do srubu, než nás objeví vlci."

„Můj kůň," řekl chlapec slabým hlasem.

„Utekl i s mým. Arcibiskup se zbytkem svých věrných se vydal stíhat úkladníky. Jsme sami. Pojď, odpočineme si uvnitř."

Hagen se neptal na nic. Posadil se, s bolestným syknutím sáhl na hlavu a žalostně se podíval na Přemysla, který mu podával čapku. Nasadil si ji a potácivě vstal. „Opři se o mne," vyzval ho vévoda a podal mu svou zdravou ruku. Hoch se jí vděčně zachytil.

„Jednoho jsem zabil," řekl o poznání živěji. „Chtěl mě strhnout z koně, když jsem utíkal. Asi se mu to povedlo, protože nevím nic od chvíle, kdy jsem do něho vrazil tesák. Nenašli jste ho?"

„Tady je."

Přemysl mu podal tesák, na němž ještě zasychala jeho vlastní krev. „A neváhej ho použít, kdyby na nás něco vyrazilo."

„Kde je ten mrtvý?"

„Nebyl mrtvý," odbyl ho Přemysl. „Neptej se a pojď." Byl na vahách, co mu má vlastně říci. Nechtěl se ukvapit. Kdyby měl alespoň jasnou hlavu! Ale začínal pociťovat následky zranění, které se teď pronikavě ozývalo při každém pohybu. V hlavě mu hučelo úbytkem krve, stékající vytrvale po jeho zmrtvělé paži. Když dorazili ke srubu, byl na pokraji sil. Těžce se opřel o stěnu hned vedle dveří.

Hagen, už čiperný jako kdykoli jindy, čile přihodil několik polen do ohně, který neopatrná arcibiskupova čeleď neuhasila, a obrátil se k Přemyslovi. „Hned ti pomůžu z kožichu, pane," zvolal v domnění, že jeho pán čeká, až ho obslouží. Vévoda sebou prudce trhl, když se chlapec chopil jeho ramene, ztratil rovnováhu a bez hlesu padl zděšenému Hagenovi k nohám jako podťatý strom.

Když otevřel oči, byl nad ním nízký začazený strop a bílá tvář, po které se řinuly v proudech zoufalé slzy. Zprvu nechápal, kde je. Ležel na medvědí kůži před krbem a jeho první dojem byl, že se právě probudil ze spánku. Chtěl se zvednout, ale bolest, která se při pohybu ozvala v jeho rameni, ho upamatovala na všechno.

Pro jistotu ještě chvíli zůstal ležet a zadíval se do Hagenovy tváře.

„No tak neplač," řekl měkce. „Co je ti?"

„Vztáhl jsem na tebe ruku!" vzlykal nešťastný Hagen. „Jsem zločinec!"

Přemysl se posadil a přitáhl ho k sobě. „To je nesmysl," usmál se. „Přece jsi nemohl vědět, že jsme před tebou. Nadjeli jsme si lesem. Ta rána není nebezpečná, to přece vidíš."

Hagen v slzách kývl a dodal zadrhlým hlasem: „Mohl jsem tě zabít."

„Muži se často zabíjejí. Jsem zvyklý nasazovat život. Ale tobě naštěstí nebylo souzeno ho ukrátit." Znovu se s povzdechem natáhl na kožešinu. V teplém přítmí, prosvěcovaném jen záblesky plamenů, mu teď bylo velice příjemně.

„Lehni si sem ke mně, než pro nás přijdou," vyzval svého mladičkého druha. „Musíš být unaven k smrti."

„Ne," pípl Hagen vyděšeně.

Přemysl znovu otevřel oči a zadíval se na něj. „Arcibiskup se až dodneška domníval, že jsi dívka," řekl najednou se smíchem. „Na mou duši se mu nedivím. Řekni, proč sis nechtěl sundat čapku?"

„Nelíbí se mi moje vlasy," odpověděl chlapec po chvilkovém zaváhání. „Jejich barva a... a nic. Nechtěl jsem, abys je viděl."

„Jdi, blázínku. Tvoje vlasy jsou hezké. Mám je rád." Pohladil lehce jejich neposlušné vlny. „Vypadáš jako měděný palcéřík. Sluší ti to." Hagen neklidně poposedl. Vévoda znovu zavřel oči a uvelebil se pohodlněji. „Mně je tu s tebou moc dobře, Palcéříku," zašeptal ospale. „Vlastně jsem rád, že nejsi dívka. Musel bych se ti teď dvořit a mně se chce strašně spát."

Probudil ho chlad.

Hagen klímal vsedě u jeho nohou a v krbu rudě žhnulo dohasínající poleno. Vstal a přiložil. Než oheň znovu zaplápolal, uložil chlapce, který jen něco zamumlal ze spaní, na kůži před krbem, a když se srubem opět rozlilo teplo, ulehl k němu a přetáhl přes oba svůj kožich. Hagen se ze spaní pohnul, stočil se do klubíčka a jeho hlava zůstala ležet na Přemyslově hrudi. Jakmile přijde Markétina odmítavá odpověď, pomyslel si najednou, požádám otce, aby mi vyhledal nevěstu, a ožením se. Musí být strašně krásné být takhle někde s vlastním synem. Pocítil nával otcovské něžnosti a políbil Palcéříka do rozcuchaných vlasů.

V té předjitřní chvíli vysoká bledá žena v dalekém würzburském klášteře zamyšleně převracela hustě popsané stránky. „Nejjasnější pane! Už několik dní slibuji odpověď tvým poslům a stále se nemohu odhodlat ji odeslat, i když vím od samého začátku, jaká bude, jaká musí být. Četla jsem nejen tvůj list, ale poslouchala jsem i zástupce měšťanů Vídeňského Nového Města. Poslouchala jsem je se srdcem sevřeným lítostí a pýchou. Lítostí nad svým stářím a pýchou nad tebou. V životě plném zklamání jsem se nikdy nesetkala s vladařem, jemuž by životy poddaných byly přednější než vlastní štěstí. Protože co víš o mně, které jsi tak velkomyslně nabídl svou ruku, jiného, než že jsem se kdysi provdala za muže, který zradil a urazil sestru tvého otce?

Píšeš, že tento dávný stín nesmí ovlivnit mé rozhodnutí. A přece, kdybych přijala tvou nabídku, splnila by se má dávná touha padnout před tou svatou ženou na kolena a prosit ji za prominutí štěstí, o které jsem ji připravila a které pro mě štěstím nebylo. Ale tato touha jistě nesmí rozhodovat ve chvíli, kdy jde o osud mé země.

Ušlechtilý pane, hrozím se násilí a zabíjení. I mně je život posledního z posledních dražší než můj vlastní. Děsím se pomyšlení na nové krvavé boje, které snad čekají zemi, kterou jsem sice opustila, ale která pevně sídlí v mém srdci, mou vlast. Dnes už vím, že ta, jíž jsem postoupila svá práva, která jsem tehdy neměla komu dát, jich nebyla hodna. Ale ty jsi. Jsi-li ochoten z celého svého vzácného nesobeckého srdce obětovat své mládí ženě, jako jsem já, jen pro blaho jiných a abys zabránil zbytečnému krveprolévání, směla bych tě ponížit odmítnutím takové nabídky, i kdybych chtěla?

A já nechci, můj milovaný pane, Toužím tě poznat, být ti vším, nač mé slabé síly stačí, stát při tobě věrně v každém nebezpečí, za všech okolností, protože nikdy, nikdy v životě jsem se nesetkala se srdcem tak vznešeným, jako je tvoje.“

Přidržela u plamene svíce pečetící vosk a těžce vzdychla, když dočetla svůj list. Nebyl snad příliš upřímný, příliš rozdychtěný? Ten chlapec, který jí nabídl svůj život i svou zem, byl přece dokonce mladší, než byl její syn. Přesto cítila, jak se do jejího stárnoucího srdce vkrádá touha, jakou ve svém mládí nikdy nepoznala. Přijímá opravdu i ona jeho nabídku stejně nesobecky, jako ji učinil on?

Rozhodla se a rychle vtiskla svůj prsten do rozlévající se rudé kapky. Tak rudé jako krev z nejhlubšího dna srdce. Je rozhodnuto. Nelze váhat. I na sklonku života může usychající strom vykvést aspoň jediným, posledním květem.

MARKÉTA

„Čtyři biskupové,“ šeptala za jejími zády Hildegarda z Retzu, „korutanský následník s doprovodem, a těch šlechticů z jeho zemí! On je prý velice hezký. Viděla jsi ho už?“

„Jak bych mohla?“ odpovídala jí Mathilda z Hardeka. „Ještě není v Hamburku. Přijede až dnes, aby prý paní Markétu nerušil hned po dlouhé cestě. Je asi velice ohleduplný.“

Obě se zachichotaly trochu posměšně. Markéta dobře věděla, co mají na mysli. Není zvědav na nehezkou, obstárlou nevěstu. Bodlo ji u srdce. Dnes ho uvidí, konečně se ohlásil. Nesnažila se vypadat svůdně a mladě. Stejně to nemělo smysl, byla by jen směšná. Zůstala proto i při této příležitosti v poloklášterním rouchu, ozdobeném jediným drahocenným šperkem. Na rozdíl od dívek, které se všechny vystrojily jako pro vlastní svatební den. Její družina hýřila barvami, zlatem, drahými kameny a hlavně mládím. Povzdechla si. Nemohla odmítnout dcery vznešených rodin, které zatoužily dostat se jednou ke dvoru tak skvělému, jako byl dvůr českého krále. Když už sama nemohla být ozdobou sídla mladého markrabího, nemohla jeho slavnosti připravit o lesk ženského půvabu. Věděla, že se jí všechny za zády posmívají, ale byla příliš hrdá, než aby jim dala pocítit svou nenávist. Jen jediná, jen jediná byla jiná. Obrátila se k ní.

„Proč ses nevystrojila nádherněji, Anežko?“ zeptala se vlídně hraběnky z Kuenringu. „Tvoje družky vypadají jako pestré květy na jarní louce. Ty netoužíš upoutat pozornost českých pánů?“

„Nebylo by slušné obléknout se nádherněji než ty,“ odpověděla Anežka tiše. „Jsem tu, abych ti sloužila, ne abych se líbila pánům.“

Markéta se proti své vůli usmála. „Jsi bláhové dítě. Dvorský život není jen služba.“

Anežka vypadala, jako by si jen na chvíli odskočila z kláštera. Její tvář byla utopena v roušce neurčité barvy na způsob zavití jeptišek a splývavá šedá říza nedala vyniknout jejímu půvabu. Stála za Markétou a nevšímala si tlumeného hovoru ostatních.

„Jeho otec, český král, prý k sňatku nepřijede,“ sděloval jakýsi hlas důležitě. „A mezi hosty chybí i salcburský arcibiskup.“

„To je skutečně škoda, má drahá,“ vyprskla Hildegarda. „Je prý znamenitý společník, který umí ocenit ženskou krásu.“

„Jeho Výsost markrabí moravský a vévoda rakouský Přemysl Otakar,“ ozval se dveřníkův hlas a okamžitě zavládlo hluboké ticho.

Markéta zůstala sedět jako zakletá. Za jejími zády se ozval kratičký hluk — a zase hluboké mlčení, dokud družinou dívek neproběhl dlouhý vzdech. Zvedla hlavu a srdce v ní pokleslo. Ten, který právě vstupoval a měl se stát jejím osudem, nebyl jen moudrý a mladý, ale byl také neobyčejně krásný. Ještě je čas! vykřikl v ní varovný hlas. Nedělej to! Ale přemohla své zděšení, vážně vstala a vyšla mu vstříc.

Co očekával? Nevyčetla z jeho tváře zklamání, když se jí zadíval do očí neuhýbajícím pohledem, a pocítila hlubokou vděčnost. Ale když ho vedla k řadě svých společnic, zahlédla záblesk v jeho očích a srdce se jí sevřelo. Věděla, co musí přijít, a už teď se odhodlávala přijímat nevyhnutelné bez výčitek.

„Hraběnka z Kuenringu,“ řekla, ohlížejíc se po Anežce, která k jejímu podivu kamsi zmizela. Markrabí se už usmíval na Hildegardu a po ní na všechny dívky, které se před ním hluboce ukláněly, zářící obdivem a slibnými pohledy. Ale její mladičký snoubenec se po skončení skvostné přehlídky zatvářil, jako by jen učinil zadost jedné ze svých samozřejmých povinností, a usedl klidně vedle ní, přenechávaje zklamané dívky společnosti svých pánů.

Po jeho odchodu se okamžitě srazily do vzrušeného hloučku bez ohledu na to, že je Markéta může slyšet. „Nejdřív se na mne podíval, jako bych byla jediná na světě,“ vyjádřila to Hildegarda za všechny, „a pak se tvářil, jako by mě ani nevnímal!“

„Když tě tak člověk poslouchá, Hildegardo,“ ozvala se ode dveří Anežka z Kuenringu, „skoro by řekl, že markrabí se žení s tebou, a ne s naší paní. Moji bratři s ním strávili řadu týdnů a oba říkají, že je dokonalý rytíř. Jenom jeho zdvořilosti můžeš poděkovat za to, že si tě takový pán vůbec všiml při představování. Doufám, že neočekáváš, že si vás jednu po druhé začne namlouvat už před svatbou?“

Nešťastné zakončení její řeči vyvolalo veselost. „Před svatbou určitě ne, Anežko,“ ujistila ji Hildegarda s předstíranou vážností. „Ta bude za dva dny, těžko by to stihl. Ale jak se tak na něj dívám, dlouho čekat nebude. Stoupni si příště taky do řady, ať tě nevynechá.“

Svatba byla nádhernější, než Markéta ve svém věku pokládala za vhodné, ale nedokázala to svému ženichovi odepřít v návalu bouřlivého štěstí, které ji zaplavilo. Co očekávala? Skutečně jsem omládla, šeptala si uchváceně při pohledu na svou změněnou tvář v hladké ploše zrcadla. Její strohá přísnost se ztratila, kolem citlivých úst jí pohrával blažený úsměv a jemné předivo vrásek se ztrácelo v červáncích ruměnce, který co chvíli přinášel nový život povadlé, bledé pleti. A on zdaleka nevypadá tak nemožně mladý, namlouvala si, kouzlíc si před očima jeho mužnou, snědou tvář. Ubohá Markéta! Markrabí jistě vypadal spíš jako muž v plné síle než dvacetiletý chlapec, ale přesto z něho vyzařovalo mládí, od něhož jeho nevěstu dělila dlouhá léta neradostného života.

Když ji políbil po skončeném obřadu, podlomila se pod ní kolena sladkou závratí, až se musela zachytit jeho ramene. Podíval se na ni překvapeně, ale okamžitě ji podepřel s šetrnou ohleduplností. Vycházela po jeho boku z kaple omámená a šťastná k smrti.

„Není ti dobře?“ zašeptal, když se zastavili, aby pozdravili jásající dav. Zavrtěla hlavou. „Ne,“ vydechla, „jen malá závrať, jak jsem se podívala vzhůru.“

Po celou dobu svatebních slavností už spolu nepromluvili. Vlastně spolu ještě nikdy nemluvili o samotě jen oni dva. Co bude, až zůstanou sami? Obešla ji hrůza. Co když on vůbec nezamýšlí... Třeba chápe jejich sňatek jen jako nutné politické spojení bez jakýchkoli dalších vztahů?

Na potvrzení svých neradostných myšlenek zaslechla nešetrný hlas Hildegardy z Retzu: „Dnes asi ženich nebude utíkat od hostiny tak brzy jako při jiných svatbách. Co myslíš, Mathildo? Když se ženil můj bratr, ztratil se se svou nevěstou hned o půlnoci, ačkoli Alžbětě už bylo celých osmnáct let.“

Markéta stiskla rty a zvedla hlavu. Ne, nedopřeje jim tu radost, pást se na jejím zklamání. Obrátila se k pasovskému biskupu, který seděl po jejím druhém boku, a právě se chystala ho oslovit jakousi lhostejnou otázkou, když ucítila jemný stisk manželovy ruky. Rychle na něj pohlédla. Povzbudivě se na ni usmíval vlídnýma očima. Stísněnost z ní spadla. Budou tedy hrát tuto podivnou hru spolu. Nikdo se nesmí posmívat markrabímu a jeho choti, i když uznali za vhodné uzavřít sňatek sebenepochopitelnější.

Do půlnoci chyběla celá hodina. Přemysl vstal. „Já a má drahá paní se cítíme unaveni po tomto vzrušujícím, šťastném dnu. Proto prosím naše vzácné hosty, aby nás omluvili a pokračovali v zábavě bez nás.“ Obrátil se k Markétě a uklonil se. Vstala, položila ruku na jeho rámě a vyplula po jeho boku ven, rozdávajíc stejně jako on na všechny strany milostivé úsměvy.

Vstoupil za ní do ložnice a zastavil se u dveří. „Musím ti něco říci,“ řekla rychle. Jestli chce odejít, chtěla jemu i sobě ušetřit rozpaky z trapných výmluv. „Ztratila jsem svého milovaného syna v den, kdy zemřela tvá matka,“ pokračovala s bolestnou upřímností. „Když jsem přijímala tvou nabídku, domnívala jsem se, že

je to i vůle osudu, abychom vzájemně ve svých srdcích zaujali místa těch nejdražších bytostí. Vím, že už nejsem dost mladá pro jinou lásku.“

Přemysl dlouho mlčel. Vzpomínka na matku ho hluboce dojala. Byla stejně mírná, trpělivá a laskavá jako žena, která stála před ním, a jeho otec s ní byl dlouhá léta šťasten. Samozřejmě jí nikdy nebyl věrný, ale nijak to nezkalilo jejich vztah. Králové se nežení pro ukojení vášně, ale pro udržení svého rodu. I Oldřich ze Sponheimu měl dědice od své staré ženy. Podíval se na Markétu. To, co četl v uplynulých dnech v jejích očích, ho nenechávalo na pochybách, jaké jsou její skutečné city. Přesto mu velkomyslně nabízela východisko, které jim umožňovalo žít vedle sebe. Zaplavil ho něžný soucit. Viděl, že čeká na odpověď, a řekl bez váhání: „To, o čem mluvíš, má drahá, jistě pomůže prohloubit láskyplnost našich vztahů. Ale myslím-li v této chvíli na tebe jako na matku, pak jedině jako na matku našeho syna.“

Tuto noc, ale jen tu první, u ní setrval až do rána. Vzbuzovala v něm sice hlubokou úctu a oddanost, ale objetí, ve kterém se ona utápěla se zoufalou horoucností, v něm vyvolávalo jen pocit mírné nelibosti. Přemohl se, samozřejmě, a hodlal se přemáhat i nadále, protože dobře věděl, že v Markétině věku je třeba se o dědice postarat co nejdřív. Ale rozhodl se hned nazítří, že dny vyhrazené lásce, kterých v jeho životě nemohlo být nepočítaně, nevěnuje beze zbytku své staré ženě. Sotva odpoledne navštívil Markétu, začal se po jejích družkách rozhlížet s novým zájmem.

„Hraběnka z Kuenringu si zaslouží trest za svou včerejší proradu,“ zašeptal Markétě, pohlížeje na skupinu rozesmátých dívek, z jejíhož středu plavovlasá, majestátní kráska po něm metala pohledy nejvýmluvnějšími. „Doufám, že ji nemine.“

Markéta se zachmuřila. Anežka jí byla z jejích dívek nejmilejší a mrzelo ji, že vzbudila manželovu nelibost, i když svou výtku vyslovil s úsměvem. Včera se sice na chvíli ve svém jeptiščím hávu kmitla mezi hosty, ale povedlo se jí zmizet dřív, než zasedli ke stolu. „Nehněvej se na ni,“ řekla měkce, „nechtěla nás urazit. Je tak plachá. Jistě si myslela, že si toho nevšimneme.“

Plachá! Podíval se soucitně na svou ženu, která po probdělé noci vypadala velice unaveně a povadle. Byla tak bezelstná! Proti své vůli pocítil osten výčitky, protože trest, kterým hodlal stihnout tu bezohlednou dívčinu, byl zcela jistě pro něho spojen s potěšením, jaké mu nemohla poskytnout ona. Snad by si to ještě

rozmyslel, ale v té chvíli dveřník ohlásil Budivoje ze Skalice s paní Perchtou, dříve z Griesbachu, která se s Markétou dobře znala a teď přijela z Čech složit poklonu své příští královně. Markéta se při pohledu na známou milou tvář celá rozzářila a Přemysl pro paní ze Skalice okamžitě uvolnil místo po jejím boku. Bylo rozhodnuto.

Snadno se vmísil do veselé společnosti mladých šlechticů a žen a věnoval svůj zájem té, která jediná odpovídala lichotivému popisu pana z Kuenringu. Záplava nádherných zlatě plavých vlasů, bujná postava a drzé oči, které směle čelily jeho výmluvným pohledům. Ovládala patrně skryté umění, jak vytvořit nejvýhodnější prostředí pro milostnou nabídku, protože ani nevěděl, jak se s ní octl sám.

Zvedla oči zastíněné dlouhými řasami a zadívala se na něj s netajenou výzvou. Nemařil čas. „Rád bych věděl, které dveře patří hraběnce z Kuenringu," zašeptal směle, „abych o půlnoci nezabloudil."

Sledoval pohled, který upřela kamsi mimo něj, a rychle se ohlédl. Žádný z jejích bratrů si jich nevšímal. Stáli opodál ve společnosti nenápadné dívky s hlavou zavinutou na způsob řeholnice, kterou prve zahlédl vedle Markéty. „To se budeš muset zeptat jí," odpověděla plavovlasá kráska. „Ale nevím, co tomu řeknou její bratři. Vychovali ji velice přísně. Zkusíme to hned?" Její hlas zněl napůl uštěpačně, napůl uraženě. Zatvářila se, jako by chtěla odejít.

Rychle ji zadržel. „Dobře víš, že můj zájem patří tobě."

„Ale já jsem Hildegarda z Retzu," řekla pyšně, „a nepřeju si být zaměňována s tou jeptiškou."

Chvíli uvažoval, jestli ji má za ta smělá slova zpražit hned nebo až při příjemnější příležitosti, ale vtom Hildegarda zahlédla Voka z Rožmberka, který k nim mířil, a zašeptala spěšně: „Přes nádvoří v přístavku pod věží. Nechám dveře pootevřené."

Vesele se usmíval, když se znovu připojil ke své ženě. „Neměj strach o svou chráněnku," řekl jí, když k němu zvedla oddaně oči. „Zmýlil jsem se. Neznám ještě všechny tvé společnice podle jména."

Ta nepatrná osůbka, nijak se nehodící k tomu, co o ní slyšel, ho v tuto chvíli nelákala. Čekalo ho zajímavější dobrodružství. Zvedl se. „Půjdeme dnes brzy spát," zašeptal do ucha červenající se Markétě, když ji na rozloučenou líbal na tvář. „Jsem unaven."

Hildegarda, která měla ten večer službu u markraběnky, měla o čem přemýšlet. Markéta se odebrala na lože časně zvečera a ihned ji propustila. Když odcházela, srazila se ve dveřích s markrabím, který docela zjevně nebyl oblečen pro společenskou návštěvu. Poděkoval lhostejným kývnutím na její hlubokou poklonu a vešel dovnitř. Škvírou zavírajících se dveří zahlédla ještě dychtivý, neznámý výraz na tváři své paní, která se mu usmívala vstříc.

Vracela se do své komůrky v dřevěném přístavku strnulá úžasem. Tohle! Byla přesvědčena, přes okázalou komedii, kterou vznešení manželé sehráli předešlý večer, že jejich manželství, aspoň z jeho strany, je jen chladná rozumová smlouva, která mu má pojistit nárok na babenberské dědictví. Nikdo o tom nepochyboval. Ale včera u ní strávil noc a podle toho, jak se na něj teď dívala... Potřásla hlavou. Co má v tom případě znamenat jeho výmluvný dotaz?

Doma na ni k její nelibosti čekala Mathilda. „Musím ti něco říci," spustila na ni s rozzářenýma očima. „O něm."

„O kom?" zeptala se Hildegarda nevrle.

„O markrabím přece," šeptala Mathilda vzrušeně. „Představ si, po celou večeři ze mne nespustil oči, a když jsi odešla s naší paní, přitočil se ke mně a zašeptal mi — ale jak se přitom na mě díval! — že se mě zítra na něco zeptá a abych si dobře rozmyslela, co mu odpovím, protože jeho otázka bude velice smělá. Nač myslíš, že se mě chce ptát?"

„Patrně které dveře jsou tvoje," odsekla věštecky Hildegarda, bledá zlostí. „Co jiného?"

„O," vydechla Mathilda s očima navrch hlavy. „Co bys udělala ty?"

„Jdi pryč!" rozkřikla se na ni Hildegarda. „Nech mě, prosím tě!"

Mathilda vyklouzla ven s příjemným vědomím, že skvostná Hildegarda, která ji vždycky zastiňovala, teď žárlí na ni. Hildegarda chvíli pobíhala po pokoji jako rozzuřená lvice, ale nakonec se jakžtakž uklidnila. Jejich vznešený pán s nimi oběma, a kdoví s kým ještě, jen nevhodně žertoval. Možná že se jim teď směje s tou bledou příšerou. Ale před půlnocí pro jistotu přece jen pootevřela dveře, přestože se zařekla, že se na něj už nikdy nepodívá.

V té chvíli ohleduplný manžel odcházel od šťastné Markéty s něžným přáním poklidného spánku, prošel důstojně chodbou, dokud nezmizel v jejím ohybu, ale pak přidal do kroku, tiše a rychle vyběhl na nádvoří a zamířil k přístavku, který se stal dočasným útočištěm Markétiných společnic. Světlo v pootevřených dveřích mu ukazovalo cestu. Vstoupil do nich a beze slova vzal překvapenou Hildegardu do náruče. Konečně mohl být zase sám sebou po dlouhých měsících odříkání, k němuž nespravedlivě řadil i Markétino oddané objetí.

Hildegarda, která vedle vášnivých projevů lásky čekala i slova horoucího obdivu, pocítila trpké zklamání. Zdálo se jí, že za dokonalost té nádherné chvíle si

zasloužila i ona trochu uznání. Prožívali ji přece spolu. Zažil snad v kostnaté náruči té čarodějnice něco úchvatnějšího? Neopatrně dala průchod své nelibosti.

„Přišel jsi ke mně přímo od ní," napadla ho zlostně.

„Od koho?" zeptal se.

Přemohla se. „Od paní markraběnky," odpověděla sladce.

„Samozřejmě. Je přece moje žena," řekl s klidem. „A teprve druhý den. Proti tomu nemůžeš namítat nic ani ty, ani kdokoli jiný."

Chvíli mlčela, neschopna slova. „To srovnání jistě pro mne nedopadlo dobře," rýpla si nakonec jedovatě. „Proti jejím půvabům..."

Nadzvedl se trochu a umlčel ji jediným pohledem. Až teď si se zamrazením uvědomila, kdo je její nový milenec. „Krásná Hildegardo," oslovil ji povýšeně, „oklamala jsi mě. Podle ochoty, s níž jsi mi vyšla vstříc, jsem byl přesvědčen, že dobře víš, že žádnému muži nemůže stačit jediná žena, i kdyby byla sebedokonalejší. Ale činím jisté rozdíly. Nehodlám dovolit svým náhodným láskám, aby urážely mou choť. Zapamatuj si to."

V Hildegardě zápasila úzkost s pokořenou pýchou, ale než se rozmyslela, co je silnější, řekl shovívavě: „A když jsme si to vysvětlili, nebudeme si kazit tuto krásnou chvíli zbytečnými řečmi."

Hildegardy se zmocnil nepříčetný vztek, který odplavil všechnu opatrnost. Jenže než ho stačila vyjádřit slovy, znovu ji k sobě přivinul a proti své vůli cítila, že se už nechvěje zuřivostí, ale touhou. Jestlipak Markétu líbá taky takhle? napadlo ji ještě, ale už si netroufla se zeptat. Její myšlenky se zvolna vytrácely v blaženém víru jeho objetí. Ještě v ní doznívalo, když vstal. „Jsem s tebou velice spokojen," řekl milostivě. „Víc, než jsem čekal."

V záchvatu zuřivosti hodila střevíc do dveří, jimiž odešel, a divoce se rozplakala. Přesto je druhý den pootevřela znovu. Tentokrát ale nebyly jediné. Markrabí ve stejnou hodinu kolem nich přešel nevšímavě a vstoupil bez rozpaků do těch Mathildiných.

Během několika dní je přestaly otevírat. Ten, jemuž v tichém srozumění říkaly půlnoční host, už rozeznával ty pravé. Markéta ho teď, když od ní v noci odcházel, sledovala smutnýma očima. Věděla všechno. I když ustaly jízlivé poznámky jejích mladých společnic, přece jí každé ráno žalovala některá dobrá duše, jejíž dveře tu noc pominul. Proč nemlčely! Někdy si namlouvala, že je to všechno lež, a byla zase šťastná, protože k ní se choval stále stejně.

Po několika týdnech ji opustil. Nebyl zvyklý zanedbávat správu své země a teď mu přibylo starostí. Milovala vladařskou poctivost, která ho od ní odváděla, jako na něm milovala vůbec všechno, a nepronesla slovo námitek, když jí oznámil, že neví, kdy se vrátí.

Také Přemysl byl šťasten. V jeho duši se rozhostilo pokojné vědomí, že stěží mohl najít lepší ženu. V manželstvích vladařů nebývalo mnoho lásky a on jí

dostával tolik, že mohl rozdávat. Navíc Markéta nežárlila. Nebo se aspoň tak tvářila, což pro mužské sobectví znamená totéž. Ostatně — mohla si stěžovat? Ze všech žen, které kdy objal, mu přes své stáří, přes svůj všední zjev byla stále nejdražší. S úsměvem si vzpomněl na své přelétavé lásky a najednou si s úžasem uvědomil, že docela zapomněl na tu, na kterou byl původně nejzvědavější. Na Anežku z Kuenringu, která ho kdoví proč nikdy neupoutala. Dokonce si ani nedokázal vybavit její tvář. Viděl ji někdy pořádně pod tím zavitím? Jeptiška! Zasmál se. Aspoň v tomhle měl její bratr Jindřich pravdu. Chudák Hagen!

S Hagenem se setkal až při své třetí cestě po Rakousku, víc než po roce. Trávil právě několik poklidných dnů ve Vídni, kam zajel za paní Markétou, obklopen svými orlíčaty. „Jedině u tebe na celém světě nalézám nerušený mír," řekl jí laskavě, když ho uvítala s rozzářenýma očima. „Mám ho zapotřebí. Zůstanu tentokrát déle."

Měl to skutečně v úmyslu. Pobyl na Moravě dost dlouho, aby ji mohl načas nechat bez osobního dohledu. A v Čechách... Trochu se zachmuřil při vzpomínce. Král Václav se ujal nesmlouvavě své marnotratné vlády a odmítl jakýkoli zásah syna, kterému přes posměšné projevy obdivu nad jeho obratností docela určitě zazlíval svazek s babenberskou dědičkou. Kvůli Anežce samozřejmě. Dávná urážka nemohla být nikdy zapomenuta.

„Nemáš dost starostí jinde?" odbyl Přemyslovu sice šetrnou, ale velice oprávněnou výtku při jakémsi novém rozsáhlém darování z korunních statků dávnému příteli Ojířovi z Friedberka. „Jsi markrabí moravský a vévoda rakouský, ale pokud vím, nejsi už mladší český král."

Přemysl byl silně rozmrzen nejen proto, že neomalená připomínka se udála před Boršem z Riesenburka, který se škodolibě usmíval, ale hlavně proto, že otec, odjakživa neobyčejně vynalézavý ve své zlomyslnosti, ji zase zřetelně obracel proti němu. Korunní statky tály jako jarní sněhy, jak je přímo zběsile rozdával na všechny strany svým milcům, asi ve snaze zanechat synovi dědictví v co nejubožejším stavu. Boreš z Riesenburka se mohl usmívat. Byl mezi prvními, kdo brali plnýma rukama. Poslední dar panu z Friedberka byl navíc učiněn přímo proti Přemyslovi, který chtěl svého starého učitele získat pro výchovu orlíků, mladičkých synů svých šlechticů. Ojíř z Friedberka, dokonalý rytíř byl schopen naučit je všemu, stejně jako kdysi obdařil svého vnímavého královského žáka skvělou znalostí rytířského umění. Když se o tom dověděl král, zahrnul starého

přítele novými důkazy přízně a slzavými výčitkami při pitce po velkém lovu, kdy se mu dojatý rytíř zavázal slavnou přísahou, že ho až do smrti neopustí ani kvůli jeho synovi.

„Hleď mít syna, pane vévodo," řekl mu otec na rozloučenou. „Pak teprve jsem ochoten přijmout tu osobu u svého dvora."

„Kdybych měl deset synů," odsekl mu Přemysl bledý vzteky, „nikdy nevystavím svou choť urážce setkání s tebou."

Václav chvíli mlčel, než ho napadla jízlivost dost velká, aby jí mohl ranit zpupného syna. „Jsi zaslepen láskou ke své půvabné choti," řekl nakonec zlomyslně. „Kdo by se tomu divil?"

Syn, který se v zarputilosti zvedl po otci, nebyl nikdy blíž skutečné lásce ke své ženě. Dokonce se v těch krásných červnových dnech ani nevěnoval jejím společnicím. Dělil čas odpočinku jen mezi ni a orlíky. Starý král nechce přijmout Markétu za snachu, nebude-li mít syna? Dobrá. Bude ho mít a nepoctí ho návštěvou. Nechtěl pustit Ojíře z Friedberka, aby vychovával mé příští věrné? Nevadí. Vychovám si je sám.

Louka pod vídeňskými hradbami se stala veselým kolbištěm, na němž vytrvale řádily tři desítky rytířků. Občas mezi ně pouštěl i svého panoše Jana, kterému kdysi slíbil válečnou slávu, bez ohledu na rozmrzelost několika pyšných mladých pánů. „Jen rytíř s dobře vycvičenou družinou má naději na úspěch," řekl jim jednou, když sedlák Jan vyrazil ze sedla kteréhosi vznešeného mladíka. „Radím vám, abyste na to nezapomínali, až budete uvažovat o své vlastní."

Občas se jejich her zúčastňovali i někteří páni, obzvlášť Budivoj ze Skalice, který k malé radosti své choti přivedl mezi tu bojechtivou chásku i svého druhorozeného synka, kterému nebylo ještě ani celých deset let. Ale ten den, kdy se na zpáteční cestě setkal s Alberem z Kuenringu a jeho mladinkým příbuzným, byl s nimi sám.

„Palcéříku!" vykřikl radostně, když poznal známou svěží tvářičku pod měděnou přilbou rozevlátých kadeří. A bez ohledu na úžas pana z Kuenringu políbil chlapce na obě červené tváře.

Hagen se poplašeně podíval na svého průvodce. Přemysl si uvědomil až dodatečně, že Albero o jeho dobrodružství s Palcéříkem neví. „Známe se s Hagenem už dávno," řekl rozjařeně do jeho zamračené tváře. „Zakazuji ti, aby ses proto na něj hněval. Proč ho schováváte? Hodil by se výborně mezi moje orlíky."

„Hagen!" utrousil pan z Kuenringu, stíhaje chlapce nemilostivým pohledem. „Vida!" Vzpamatoval se z ohromení a rychle zadržel Hagena, který se chystal vmísit mezi smějící se mladé pány. „Nehodí se k tomu, Výsosti. Můžeš mi věřit. Znám ho od narození."

Hagen se sice zatvářil vzdorovitě, ale poslušně se připojil k Alberovu boku. Přemysl použil příležitosti, když při návratu v úzké brance pan z Kuenringu zůstal

pozadu. „Přijď sem zítra ráno po východu slunce,“ zašeptal rychle. „Já vstávám časně. Přesvědčím se, jestli má zlý Albero pravdu.“

Hagen k němu zvedl oči. „A kdy budeš spát?“ vyhrkl a okamžitě se začervenal.

„V noci, Palcéříku,“ odpověděl vévoda s úsměvem. „Je to dobrý zvyk a radím ti, aby sis ho také osvojil. Nesmíš věřit všemu, co slyšíš, lidé si strašně vymýšlejí. A nebuď drzý, jsem tvůj vévoda.“

Ráno opustil spící město jen v Janově průvodu. Za branou ho už čekal Hagen se zbrojnošem z družiny pana Jindřicha. Zjevně do jejich plánu zasvětil laskavějšího z obou bratrů.

Albero mu křivdil. Přes svou drobnou postavu projevil Palcéřík pro rytířské hry neobyčejné vlohy. „Zkusíme to doopravdy?“ ptal se dychtivě. „Uvidíš, že dokážu vzdorovat i tvému Janovi.“

„Jan je mladý blázen,“ řekl vévoda, „mohl by ti ublížit. Pojedu sám.“

Dosud jen pohodlně seděl na trávě a sledoval divoké cvičení obou chlapců. Teď vyskočil na koně. „Drž pořádně štít,“ radil nedočkavému protivníkovi, který se skoro ztrácel na hřbetu obrovitého hřebce. „Nerozjížděj koně moc divoce a mař přesně.“

Jan jim podal dřevce, ty nejlehčí, které byly určeny jen pro cvičení nejmenších chlapců. Ale k srážce nedošlo. Když se už rozjížděli proti sobě, vyletěl z ohybu cesty jezdec a vrazil mezi ně, než se stačili vzpamatovat. Koně, sražení do jednoho chumlu, se divoce vzpínali. Přemysl poznal v drzém rušiteli Albera z Kuenringu. Jindřich, který přijel s ním, se zastavil opodál. Za nimi se na louku pomalu trousili Přemyslovi orlíci.

„Co to má znamenat?“ zeptal se Přemysl pohněvaně. I když snad měl nejstarší Kuenring právo cokoli zakázat Hagenovi, nemohl je takovým způsobem uplatňovat v jeho přítomnosti.

„Odpusť, Výsosti,“ odpověděl hrabě s přehnanou pokorou, „nezvládl jsem koně. Nikdy bych si nedovolil rušit tvou zábavu, ale nesu důležitou zprávu. Až od Jindřicha jsem se dověděl, kde tě najdu. Hagenova přítomnost mě překvapila, mohu ti říci, nemile. Ale chceš-li se s ním věnovat hrám mužů, nemohu dost dobře nic namítat.“

„Aspoň vidíš, že nelhala,“ vložil se do toho jeho bratr.

„Kdo?“ zeptal se Přemysl.

„Naše sestra.“

„Ne!“ vykřikl Hagen zoufale a zakryl si tvář rukama. Jindřich mu konejšivě položil ruku na rameno a odpověděl na vévodův tázavý pohled: „Ona dobře ví, že z něho nikdy rytíř nebude.“

„Nech toho,“ přerušil ho Albero. „Naše sestra není v tuto chvíli tak důležitá.“ Obrátil se k Přemyslovi. „Přijel rychlý posel, Výsosti. Uherský král porušil mír a vtrhl na Moravu.“

Mezi orlíčaty nastal ruch. Přemysl rázem zapomněl na všechno ostatní. „Kam až?“ vykřikl ostře.

„Zaplavili nížinu a míří údolím k severu.“

„Pane z Kuenringu,“ řekl Přemysl vážně, „nebezpečí hrozí i Rakousku. Jestli ještě nepronikli na Moravské pole, stane se to co nevidět. Svolej pány, poradíme se. Já se musím vrátit na Moravu.“

Vítek ze Skalice, nejstarší Budivojův syn, a jeho bratranci Vok a Jindřich z Rožmberka vyrazili z řady orlíčat. „Pojedeme s tebou, pane!“ vykřikl nejmladší Jindřich. „Prosím, vezmi nás!“

Ve chvíli byl obklopen všemi chlapci. „Jen Vok a Vítek,“ odpověděl s úsměvem zklamanému Jindřichovi. „A také z ostatních jen ti, kteří už dovršili čtrnáctý rok.“

Nejmenší rytířek se prudce pohnul. „Copak právo bojovat mají jen prvorození?“ rozkřikl se zlostně.

Přemysl odstrčil hochy, kteří mu stáli v cestě, a proklestil si k němu cestu. „Zbyli by jen prvorození, kdybychom druhorozené nechali zabít ještě jako děti,“ řekl vlídně. „Já je mám rád, to nevíš? Byl jsem taky druhorozený. Nemohu vás vzít s sebou všechny. Hlavní tíhu boje ponesou stejně vaši otcové. Vás, moji stateční hoši, si vychovávám pro skutečně velkou, slavnou bitvu. Do té jednou pojedete všichni. Teď budeme jenom honit kumánské hordy, které se nám budou vyhýbat a napadat nás ze zálohy, a budeme prolévat krev v hloupých šarvátkách. Nic pro vás, slavní orlíci. Žádné velké činy. Netrap se, Záviši. I ty budeš mít jednou příležitost dokázat, jaký jsi hrdina.“ Než odjel, usmál se ještě jednou na druhorozeného syna Budivoje ze Skalice, jemuž po hradu, který paní Perchta přinesla věnem svému choti, říkali z Falkenštejna.

„Čekala jsem tě,“ řekla Markéta chvějícím se hlasem, když k ní vpadl bez ohlášení. V jejích očích byla úzkost. Už věděla. Dvě dívky, které jí dělaly společnost, se zvedly s hlubokou úklonou. Přejel je rychlým pohledem. Patřily mezi ty, které kdysi navštěvoval, ale to ho teď nezajímalo. Hledal jinou tvář.

„Myslel jsem, že tu najdu hraběnku z Kuenringu. Rád bych s ní mluvil.“

Vysoká světlovláska, ta, u které strávil první noc, se ohlédla s netajeným překvapením. „Přeješ-li si, mohu tě k ní zavést,“ řekla.

Podíval se kamsi skrze ni. „Tvá paní nic takového nepřikázala, pokud vím," odbyl ji stroze, marně vzpomínaje na jméno. Uraženě sebou trhla a zmizela ve dveřích za svou družkou.

„Ale já..." začala Markéta poplašeně. „Mohu ji dát zavolat."

„Ne, děkuji. Nemám tolik času. Napadla mě jen taková hloupost." Podíval se na ni a vzdychl. „Odjíždím. A nerad, věř mi. Bylo tu velice krásně a důvody, které mě volají, nejsou právě příjemné."

Markéta se hluboce zarděla štěstím. Věděla, že při této návštěvě opomíjel pokoje jejích společnic a stesk, s nímž se loučil, nepatřil tentokrát jejich mládí.

„Svěřuju ti svoje orlíčata. Budou se hrnout do boje. Nedovol to, ano? Odvedl jsem je jejich otcům a jsem za ně odpovědný."

Vášeň, kterou choval pro orlíky, ji dojímala. Bezděky s úzkostí pomyslela na to, jestli je ještě splnitelná její touha dát mu vlastního syna. Viděl slzy v jejích očích a vyložil si je stejně jako kdykoli jindy, když odcházel. „Neplač," odpověděl něžně na prosbu, kterou ještě nevyslovila. „Dám na sebe pozor, přísahám."

„Ještě nikdy jsi neodjížděl do boje," hlesla nešťastně.

Trochu se usmál. „To je jen náhoda. Dřív jsem bojoval velmi často. A asi ještě budu. Moje žena si na to musí zvyknout."

Ženy a matky si nikdy nezvyknou. Cítila v sobě bolest obou. Byl přece současně její zbožňovaný manžel i milovaný syn. Přemohla se. Viděla, že se už netrpělivě ohlíží po dveřích, a zeptala se honem, aby ještě oddálila chvíli neodvratného loučení: „Mám něco tvým jménem vyřídit Anežce z Kuenringu?"

Zasmál se. „Vidíš, málem bych zapomněl. Řekni, prosím, té ctnostné panně, že je hřích trápit srdce zamilovaného chlapce."

„Některý orlík se do ní zamiloval?" zeptala se se zájmem. „Proč vlastně ne? Je líbezná."

„To nemohu posoudit, ještě se mi pořádně neukázala," řekl vesele. „Ne, orlík to není. Hagen, její příbuzný. Řekla prý o něm, že z něho rytíř nebude, a Kuenringové to před ním opakovali. Moc ho to mrzelo. Mám ho rád, je to roztomilý kluk. Nedám na něj dopustit."

„Hagen?" podivila se. „Kdo je to? Znám všechny Kuenringy"

„Chudáček. Co to na něm je, že si ho ženy nevšímají? Musíš ho znát. Drobný hezký chlapec s hlavou jako měděný palcéřík."

„Cože!?"

„Palcéřík. Říkám mu tak. Jeho vlasy mají barvu mědi a je nápadně krátce ostříhaný."

„Ano, ano, Hagen, už vím," řekla rychle a v očích se jí objevil u ní naprosto neobvyklý šelmovský výraz. „Promluvím s Anežkou, neměj strach. Tvůj Palcéřík bude u ní v nejlepších rukou."

Zapomněl na Palcéříka i na hraběnku z Kuenringu velmi brzy. Když dorazili k hranicím, byli Kumáni už před Olomoucí. Hotovost z Čech tu nebyla, jen jihočeští páni, kteří po svém zvyku uposlechli jeho naléhavou výzvu, nedbajíce zákazu starého krále. Ten tvrdošíjně opevňoval Prahu, jako by čekal, že Uhři po rozdupaných tělech synova vojska vtrhnou až do Čech a poženou útokem na město.

Uherský král se vyzbrojil jako ke skutečné velké bitvě a nepřipravený důvěřivý soused neměl dost sil mu úspěšně vzdorovat. Markrabímu bylo do pláče, když projížděl strašlivě zpustošenou krajinou. Bez vypovědění války! Měl to předvídat? Měl? Ucítil výčitky, jako by strašnou spoušť zavinil sám. Přece dobře věděl, že uherský král usiluje o Štýrsko, kde jeho vlastní panství nebylo tak pevné. Věděl, že i papežská kurie přeje tomu plánu, jako vůbec vždy přála jakémukoli rozdělení světské moci.

Se střídavým štěstím se bil v čele svých věrných, zatímco Bélova mohutná hotovost už možná zaplavovala rakouskou nížinu a dobývala štýrská města. Postupoval k Olomouci s vojskem, které narychlo sehnali. V noci snil o vítězství. Nesměl myslet na to, že se pak prchající Kumáni znovu poženou k jihu a znovu budou rozsévat zkázu v zemi. Že sice budou utíkat, ale stačí ještě cestou zničit nechráněný kus rakouského vévodství. Ušetří jen hrady na své cestě zmaru, hrady, které bylo možné obcházet při rychlém vpádu a ještě rychlejším útěku. Hrady, které v dobách míru bývaly často sídlem lupičů a chránily je před spravedlivým trestem. Mír. Potřeboval mír ke své vládě. Potřeboval dlouhý čas míru pro zavedení pořádku i v nově získaných zemích. A místo toho přišla válka, která ničila i to, co už vybudoval. Moravu, jeho první zemi, jeho pýchu, jeho skoro vyplněný vladařský sen.

Srážka s prchajícími Kumány byla krvavá a krátká. Prosekal se jejich šikem k mstitelům, kteří vypadli z bran dlouho obléhané a hrdinsky bráněné Olomouce, jakmile zpráva o blížícím se vojsku markrabího obrátila zákeřné útočníky na útěk. Přemysl se s nimi po skončeném boji objímal se slzami radosti i žalu. Padl otec jeho milovaného přítele Viléma z Drnholce. Ale jako vítězové tu před ním stáli bratři Ondřej a Beneš z Cvilína, moravský maršálek Zdislav a bojovný biskup Bruno Olomoucký, kteří udrželi město proti strašlivé přesile. Na její řádění žalovalo zpustošené okolí. Vydrancovaný a vypálený Přerov, Tišnov, rajhradský klášter i starodávný kostel v Čejči — to byla viditelná svědectví nepřátelské zvůle. Vypálené vesnice i samoty, desítky mužů, žen i dětí odvlékaných do zajetí a

vražděných na divokém útěku, když se jim stíhající obránci země už věšeli na paty. Tentokrát markrabího nezdravil hlučný jásot, když projížděl svými městy a kdysi tak sličnou krajinou. Ti, kteří zbyli, ho vítali sice jako osvoboditele, ale s tichou zdrženlivostí. Ztratili příliš mnoho, než aby se mohli radovat.

Koncem léta zamířil ku Praze s trpkou výčitkou svému otci. Vztekle se usmíval, když se přiblížil na dohled. Nové hradby bezpečně chránily město. Před čím? Kdyby to došlo tak daleko a nepřítel oblehl Prahu... Hra s osudem země a životy lidí pro jejich soukromý spor mu po tom, co viděl, připadala děsivější než jindy.

Ale nevyslovil vážné slovo domluvy, k němuž se chystal. Zděsil se otce, když mu vyšel vstříc. Vypadal stejně zchváceně jako po Vladislavově smrti, a strašlivě zestárlý. Nebyl střízlivý. Od jeho přátel se dověděl, že už nikdy nebývá.

„Jsem nemocen," řekl mu král v jasnější chvilce. „Když piju, nemyslím na to a necítím bolest. Odjedu zase ven, do lesů a pookřeju. Určitě pookřeju. Odpusť, že jsem tě nechal samotného, synu."

„Myslel jsem, žes to udělal schválně," řekl Přemysl v úžasu.

„Schválně? Dost možná, že jsem chtěl. Už se nepamatuju. Když se člověk podívá… na druhou stranu, vypadá pak všechno kolem tebe docela jinak. Jednou jsem umíral, je to snad měsíc, a tvůj posel čekal u mých dveří. Boreš ho odbyl. Myslel, že nechci, abys věděl, že budeš brzy králem. Vzpamatoval jsem se. Ale od té doby... Stále musím myslet na to, co je... tam, co jsem jen zahlédl, pořád to ztrácí tvar a já nevím, jestli se tak bojím, nebo jestli se chvěju touhou... anebo prostě zimou. Jsem starý muž. Žil jsem příliš rychle. A chtěl bych čas, který mi zbývá, strávit tak, jak to mám rád."

„Ovšem, otče. Udělám všechno, co je třeba. Spolehni se."

„Už se na to třeseš, co?" usmál se král s náznakem staré jízlivosti. „Moc dobrého ti nezanechávám, synu, ale je to slavná věc, být český král. Slavná a velká. Často se ptám sám sebe, jestli jsem někdy její velikosti dorostl. Byl jsem velký lovec, velký pijan a velký milovník žen. Snad jsem byl i velký vojevůdce. Ale byl jsem, aspoň někdy, také velký král?"

„Vždycky, otče," odpověděl syn, který mu přišel vyčíst malost. „Můj vzor a příklad jsi jenom ty."

Král Václav vynikal darem bystrého ducha. Napřímil se a řekl Přemyslovi s něžným posměchem: „To už si ta zubatá na mě nabrousila kosu. Běda, hochu, když mě chválíš ty, myslíš si, že už je se mnou konec. Ale aspoň se rozloučíme v dobrém. Slyšel jsem, že ses jen zastavil. Prý pospícháš za svou líbeznou chotí."

Přemysl spolkl prudké slovo. „Brzy se vrátím. Kde tě najdu?"

„V Počáplích na lovu jen s mými nejbližšími. Ti ostatní se dávno rozutekli." Otřásl se, když dodal: „Anebo v hrobě. To spíš."

Bitky pokračovaly. Teď zase Moravané vpadli do Uher, poplenili kus země a rychle zmizeli, než je dostihli Bélovi vojáci. V Rakousku se občas objevila četa Kumánů na rychlonohých koních a zase se ztratila, zanechávajíc kolem své cesty zkázu. V Štýrsku se bojovalo se střídavým úspěchem. Přesto si mladý vévoda našel čas zajet za Markétou, kterou už tři měsíce neviděl. Stejně nemohl být všude.

Její společnice ho vítaly jaksi tišeji a důstojněji než obvykle. Zarazilo ho to, ale nechtěl se ptát. Když vstoupil, zavírající se dveře mu připomněly záhadnou a vždy mizející Anežku z Kuenringu. Ale při pohledu na Markétu se zase vytratila z jeho myšlenek.

„Jsi nemocná?“ zeptal se starostlivě, když líbal její ruku. Ačkoli jí oči zářily radostí, vypadala povadle a staře, přepadlá, s velkými kruhy kolem bledých očí.

„To nic,“ usmála se. „Je to nemoc, která mě těší.“ Zarazil se. Stalo se, več už nedoufal? Najednou se mu vůbec nezdála stará a ošklivá. Pocítil hlubokou vděčnost, i když zásluhou na odměně nijak nemínil upírat své ctnosti. Při své poslední návštěvě jí přece byl naprosto věrný. A nebesa to ocenila.

„Proč jsi mi to nenapsala?“ zeptal se jen.

„Bála jsem se, že se možná mýlím, ale už mám skoro jistotu. Můj milovaný! Kéž by to byl syn!“

Babenberkovna nikdy neporodí českého krále. Kdo to řekl? „Ano, jistě to bude syn,“ řekl rychle a něžně ji políbil na rty.

PRŘEDEHRA SLÁVY

Přes svou divokou radost byl rád, že nebezpečí, které hrozilo zemi, ho volalo jinam. Byl trochu nesvůj ve společnosti Markéty, která stále vypadala, že od něho ještě něco očekává. V její přítomnosti bezděky přitlumoval hlas, jako by byl u lůžka těžce nemocného. Víc než kdy jindy se teď nutil do obrazu, který si o něm ona vytvořila, do obrazu vážného, ohleduplného, jemného muže, který není schopen jediné sobecké myšlenky. Byl spíš rozradován než dojat. Ale žena, která byla nositelkou jeho nového štěstí, mu připadala nudnější než kdy jindy. Její dívky se tvářily, jako by vůbec neočekávaly, že by byl ještě schopen podívat se na jinou. I ony teď hovořily pouze tichými, sudičkovskými hlasy. Znatelně se mu ulevilo, když se rozloučil a odjel do vojenského tábora, provázen jejími slzami a prosbami, aby chránil svůj život. Na dálku byl schopen ji i milovat. Byla přece příští matkou jeho syna.

Téměř současně dorazil na Moravské pole Častolov Žitavský a pohled na jeho tvář prozradil Přemyslovi vše dřív, než purkrabí promluvil. Byl českým králem, pátým v hodnosti a druhým toho jména. Král Václav, jeho otec, lovec, hrdina, nešťastný člověk, milující bratr a nejstatečnější rytíř zemřel ve svém dvoře u Berouna při štvanici na jelena po propité, divoké noci, s níž se ráno rozloučil v komůrce hradní děvečky. Zemřel tak, jak si vždycky přál, uprostřed radostí, o nichž se domníval, že sluší muži.

Otec nebyl na jeho svatbě a k jeho pohřbu Přemysl nevezl svou ženu. Jel sám jen s Častolovovou družinou. To, co se dověděl, nebylo pro oči početných svědků.

Cestou ho lidé vítali jako jindy. Do kláštera Na Františku vstoupil skoro na zapřenou. A teprve tady se setkal s pláčem za mrtvého. Postál nad tělem, jehož duch ještě po smrti vydával příkazy svým věrným, a prvně od svého sňatku políbil plačící Anežku.

„Musíme napřed do Hradu, Milosti," připomněl mu Častolov. „Čekají nás."

Boreš z Riesenburka a Jaroš ze Slivna a Poděhús ho vážně pozdravili, když vstoupil ještě bledý žalem. „Je to nedůstojná fraška, páni," oslovil je zhurta, „ať už váš úmysl byl sebelepší."

Oba královi oblíbenci se na sebe podívali. Boreš byl nejvyšší komoří a Jaroš zastával úřad pražského purkrabího. „Byl to nápad tvého otce, pane," namítl Boreš. „My jsme ho jen uskutečnili."

„Nápad při víně!" zasmál se zle mladý král. „Měl jich na sta a nikdy je neuskutečňoval, když byl střízlivý."

„Už nikdy nebude střízlivý," řekl pan z Poděhús smutně a sklonil hlavu. „Už nikdy."

Přemysl se na něj podíval a hněv ho částečně přešel. Jaroš truchlil upřímně stejně jako Častolov. U Borše si nebyl jist. Ale dobře si uvědomoval, že v případě pana z Riesenburka je obzvlášť zaujatý. Řekl tedy, jak dokázal nejvlídněji:

„Dobrá, pane Borši. Chci to slyšet od tebe. Jako nejvyšší komoří máš snad soupis bývalých korunních statků."

„Korunních statků, Milosti," opravil ho Boreš z Riesenburka. „Všichni se odpřisáhli."

„Všichni?" zeptal se Přemysl jízlivě a probodl ho očima.

Na okamžik se rozhostilo hluboké ticho. Mladý král věděl od Častolova už předem, jaké překvapení mu uchystali otcovi nejvěrnější. Ale nechtěl být zavázán právě jim. A nechtěl svou vládu zahájit úskokem, který zcela jistě vypadal jako hluboká neúcta k mrtvému otci.

Král Václav totiž pro své poddané dosud žil. Poslední tři, kteří zůstali v jeho blízkosti v měsících úpadku, uskutečnili žert, o němž blábolil při své poslední pitce. Snad z touhy zavděčit se novému panovníkovi, snad z podivné piety k bohatýrskému duchu starého krále, který milovaného syna po celý život stíhal zlomyslnostmi, aby poslední z nich obrátil proti těm, kteří mu v nich pomáhali.

Zatajili jeho smrt, nabalzamované tělo uložili do vozu a odvezli do Prahy předstírajíce, že v něm cestuje nemocný král.

Pan Boreš, královský komoří, rozesílal cestou listiny opatřené královskou pečetí, zvoucí do Prahy štědře obdarované pány, kteří nerušeně žili na svých zvelebených panstvích. Král Václav prý před smrtí chce uštědřit poslední odkazy. Přispěchali všichni, do jednoho. Jak by se asi chechtal velký šprýmař! Jeden po druhém se trousili do pasti. Pan Jaroš z Poděhús, pražský purkrabí, je jednotlivě, bez potíží dal uvrhnout do věže po krátkém vlídném rozhovoru, v němž se dověděli, že nový král nad nimi vyřkne soud pro neprávem nabyté statky. Houfně se jich vzdávali, třesouce se ve svých celách zimou a hrůzou.

Častolov, který měl v této hře prostou hodnost přítele, vyjel zatím zpravit syna o otcově smrti i jeho vyplněném přání. Přemysl se dlouho mlčky díval na tři *nejvěrnější* a k důvodům, které je vedly, připojil ještě jeden. Díky své lsti mu vraceli část korunních statků. Díky lsti, která je nestála nic. Protože větší část, ta, kterou rozchvátili oni, jim měla zůstat zachována.

Vzal z rukou pana z Riesenburka listiny, které mu podával, a chvatně je přelétl očima.

„Necháme to na později," řekl tiše. „Ty pány propusťte a řekněte jim, že je přijmu zítra. Některé menší odkazy jim možná ponechám anebo vyplatím. Půda je drahocennější než stříbro. Nechci se tím zabývat dřív, než důstojně pohřbím svého otce."

Boreš s Jarošem vyměnili rozjasněný pohled v bláhovém domnění, že se jim podařilo všechno zachránit.

Častolovova brada se roztřásla. On jediný myslel jenom na královu smrt. Přemysl ho objal kolem ramen a obrátil se k panu z Riesenburka.

„Pane komoří," pronesl studeně, „očekávám, že mi předložíš úplný soupis korunních statků. Ne tenhle, rozumíš? Úplný. A pak si promluvíme znovu."

Tvář Borše z Riesenburka se zachmuřila. Mlčky se uklonil.

Přemysl zahlédl vzdorný záblesk v jeho očích. „Úředníci královské kanceláře ti pomohou. Nechci příliš zatěžovat tvou mysl, už tak dost těžkou naším společným zármutkem."

Jaroš z Poděhús pokročil vpřed. „Skládám svou hodnost do tvých rukou, můj pane," řekl zadrhlým hlasem. „Cítím se vinen."

„Zatím nemám důvod zbavovat hodnosti kohokoli z vás. Přál bych si, abyste byli věrni mně, jako jste byli mému otci. Snad i víc," dodal s pohledem na Borše. Sevřel pevněji Častolovovu paži. Za chvíli se rozhlaholí zvony a Pražané budou vědět, že zemřel jejich král. „Ne!" skoro se polekal svého hlasu a řekl na vysvětlenou: „Oznamte biskupovi, že si přeju, aby při pohřbu nezazněl ani jediný zvon."

Teprve když minula zima, mohl znovu zajet do Vídně. Markéta. Co je s ní? Ani slůvkem neodpovídala na jeho dotazy po jejím zdraví, její dopisy už nehovořily o jejích citech. A přece se za měsíc měl narodit jejich syn. Její tajemství dávno nemohlo být tajemstvím pro nikoho, ale otázka, která ho nejvíc zajímala, otázka jeho příštího dědice, zůstávala ponořena v hlubokém mlčení. „Královně se daří dobře," odpovídali poslové, což ho částečně uklidňovalo. Kdyby se přihodilo cokoli nedobrého, nemohli by to před ním tajit.

Nakonec se přestal znepokojovat. Své radostné očekávání zjevil jen Anežce, která se ve své všeodpouštějící lásce ukázala být smířlivější než jeho otec. „Přeju ti nejvyšší míru štěstí, můj drahý," řekla něžně. „Kéž je to syn."

„Prorokovala jsi kdysi, že Babenberkovna neporodí českého krále," připomněl jí zasmušile.

Chvíli mlčela. „Vášeň nenávisti už dávno opustila moje srdce," usmála se trochu smutně. „Nikdy jsem netoužila po tom, aby Česká koruna zůstala bez dědice."

Prahu opustil s lehkou myslí. Dávná kletba byla odvolána. Správa země byla v dobrých rukou. Nový komoří pan Bavor ze Strakonic se ujal svého úřadu s houževnatou pílí, zemský maršálek Vok z Rožmberka bděl nad bezpečností země a také pražský purkrabí pan Jaroš z Poděhús mu osvědčil věrnost. Jen zpupný Boreš z Riesenburka už druhý měsíc přemýšlel ve věži Pražského hradu, není-li nakonec lepší podrobit se královské vůli dobrovolně.

Vjel do Vídně a usmíval se při vzpomínce na svůj loňský pobyt zde. Nechtěl Markétu překvapit, a proto se napřed ubytoval, než poslal Budivoje ze Skalice, aby ho u ní ohlásil.

„Královna tě očekává, Milosti." Král postřehl, že posel se tváří vážně a jaksi rozpačitě, ale zeptal se jen: „Vyřídils, že se s ní chci setkat o samotě?"

„Ano. Je to i její přání."

Zamířil ke královnině komnatě, ale zastavil se, když v chodbě potkal Markétina lékaře. „Královna churaví?" oslovil ho znepokojeně.

„Jen málo, Milosti," odpověděl starý muž. „Některé ženy toto vážné údobí svého života snášejí velmi těžce. Ale ona ne. Přesto je jí třeba zvýšených ohledů."

Přemyslovy oči se rozjasnily. „Jistě, rozumím." A rozběhl se k Markétiným dveřím. Na prahu se zarazil a jeho radostné očekávání se změnilo v mrazivý úlek. Vstala ze svého křesla a přicházela mu vstříc vážná, bledá, ještě vyzáblejší než jindy. „Co se stalo?" vyhrkl zběsile místo pozdravu.

„Nic, můj nejdražší pane," odpověděla a v jejích očích se objevily slzy. „Naneštěstí vůbec nic."

„Proč jsi mi lhala?" zeptal se chladně.

„Ne," vzlykla, „nelhala jsem ti. Věřila jsem sama... Ale to, co jsem pokládala za požehnání... Nikdy už nepoložím do tvých rukou dědice, můj milovaný. Nikdy. Dnes to vím." Náhle se mu vrhla k nohám a vykřikla zoufale: „Odpusť mi, proboha!"

Nezvedl ji. Jeho vlastní zklamání bylo tak bezedné, že ho její bolest nedojala. „Dobře," řekl hluše, „dobře." Otočil se a bez dalšího slova vyšel ze dveří, které za ním zapadly hlučným úderem.

Projel zemí jako bouře. Jeho soudy teď byly obzvlášť přísné. Vydal rozkaz pobořit hrady, které vyrostly kolem cest bez panovníkova povolení. Bylo to běžné opatření, které se málokdy dodržovalo. Ale k všeobecnému úžasu okamžitě krutě zasáhl, když prvně narazil na neuposlechnutí. „Moje země budou zeměmi míru," prohlásil neústupně. „Nedovolím ozbrojeným tlupám, aby z bezpečného útočiště mohly ohrožovat pocestné. Vím, že se to netýká vás všech. Kdybych měl své šlechtice pokládat za bandu hrdlořezů, nebavil bych se s nimi vůbec. Ale nemohu dělat výjimky. Hrady chrání bezpečnost země a rozhodovat o nich budu já. Nikdo z vás nemůže hlídat každého správčíka, kterého posadí do opevněného hnízda. Či ano?"

Páni zaraženě mlčeli. Mnohý z nich zvyšoval své příjmy z činnosti ozbrojených družin, po jejímž obsahu pro jistotu nepátral. Ale přiznat to... Albero z Kuenringu, jemuž rodové panství poskytovalo dost prostředků, než aby je musel rozmnožovat tak okatě nešlechetným způsobem, se jen smál. „Cizí kupci zvyšují blahobyt země. Vévoda má pravdu. Kdo je příčinou, že váhají, než se svým zbožím zamíří k nám, poškozuje nás všechny. Přiznejme si to, páni."

Přiznali si to, někteří neradi, a na jeho rozkaz pobořili několik hradů sami. „Ve Štýrsku je to přece mnohem horší," mumlal Kadold Sirotek nad troskami jedné ze svých tvrzí, o jejímž zničení se přijel vévoda přesvědčit osobně.

Přemysl vzdychl. „Blíží se mírové jednání s Uhry pane Kadolde," řekl. „Chci, aby papež viděl, která správa zaručuje zemi skutečný mír. Válka zemi neuživí. A správa, která zemi plení stejně jako nepřátelské vojsko, není o nic lepší. Bezpečí k práci potřebují lidé ve vesnicích i městech. Já jim ho poskytuju ze všech svých sil."

Kadold, který přes okamžitou ztrátu v hloubi své poctivé duše věděl, že jeho vládce má pravdu, zavrtěl hlavou. „Stejně dá Štýrsko Bélovi. Myslíš, že kurii záleží na blahobytu jiných? Myslíš, že jí záleží na míru? Dokud se rveme, není žádný panovník dost silný, aby odporoval moci, která zdánlivě je jen duchovní. Vždycky najde dost přívrženců, kteří se budou chtít hojit na poraženém."

„Nejsem poražen," řekl Přemysl chmurně.

„Ne, ale tvé panství je už příliš velké. Nedovolí to." Štýrsko bylo ztraceno. Přemysl to už poznal sám podle přehnaných projevů přízně, jimiž ho papež zahrnul před mírovým jednáním. „Souhlasím s tebou, zlověstný proroku," usmál se. „Ale ještě není všem dnům konec. Pod uherskou vládou poznají i přívrženci paní Gertrudy, že trochu pochybili při svém odboji. Já mám času dost."

„Je krutý,“ vzdychla Markéta, když dal vyhlásit, že neuposlechnutí v otázce hradů bude stíhat nejpřísnějšími tresty.

„Není,“ odporovala jí Anežka z Kuenringu, která od svých bratrů věděla víc než teď zanedbávaná paní Markéta. „Je jen spravedlivý. Trestá pány za zvůli na jejich vlastních poddaných a přitom na pánech stojí jeho moc. Láska lidu mu nepomůže.“

„Stojí o lásku?“ zeptala se Markéta tiše.

„To nevím,“ zašeptala Anežka. „Ale je moudrý. Myslí víc dopředu než jiní. Albero říká, že jeho země už teď je nejbohatší v říši.“

Česká královna, která ještě nikdy nespatřila své království, sklonila hlavu. „Jestli je krutý, je to jen moje vina,“ řekla. „A nebesa to vědí. Trest musí stihnout jenom mne.“

Anežku zaplavila lítost. „Ne, ty jsi anděl, má paní,“ vybuchla. „A já ho mám ráda, jen když o něm slyším. Když je tady a vidím...“

„Co vidíš?“ zeptala se Markéta, pokoušejíc se o úsměv. „Je mladý. Má právo na své radosti. Myslíš, že ne? A já jsem beznadějně stará, nemohu mu je už dát. Byl vždycky ohleduplný, nebolelo to příliš. Jenom nevím, jaký je teď. Kéž by se ještě jednou vrátil!“

Markétino přání se vyplnilo. Před návratem do Čech dal rakouský vévoda a český král vystrojit nákladné slavnosti. Zúčastnil se jich i královnin dvůr. K Markétě, sedící po jeho boku, se choval jako vždy s dokonalou zdvořilostí, ale v úctě, kterou jí nápadně projevoval, byl i osten výsměchu jejímu stáří. S nočními návštěvami u jejích dívek se už netajil. Jen Anežka z Kuenringu čekávala na Markétu v opuštěné ložnici a vesele švitořila, rozplétajíc její dlouhé slámové vlasy. Obě se tvářily, že je všechno v pořádku.

Sucho. Teprve teď, když projeli Vysočinou, dělící Moravské markrabství od Království českého, viděl mladý král tu spoušť. Ačkoli byla teprve polovina července, chudé stvoly obilí, pokud vůbec vzešly, klonily už řiďounké klasy uvadle k zemi. Ve staveních, která míjeli, se zdráhal požádat o vodu. Věděl, že i studně vysychají. Postupoval liknavě. Nejen proto, že poručil zakopávat mršiny zvířat, aby se ke vší bídě nešířily zhoubné nemoci. Do Prahy se mu dvakrát nechtělo. Ale vypravil-li papež k němu už před šesti týdny legáta, nemohl se tvářit, že se o něm ještě nedověděl.

Byl by jinak spěchal, kdyby dychtivě očekával odpověď, kterou mu přinášel. Ale už ji znal od Filipa Sponheimského, který měl v kanceláři Inocence své lidi.

Zastavil se v Salcburku zjara, když opouštěl Rakousko, a spolu dali dohromady celý plán. Filip ho uvítal s nadšením. Od nešťastné zápletky s Kuenringy si Přemyslovi podle jeho slov netroufal na oči. Teď prováděl mocného příbuzného hrdě svým sídlem. Přes vzácnou návštěvu salcburští kanovníci zdrženlivě zůstali v domě kapituly pod hradem. Takový projev nevůle Přemyslovi neunikl.

„Máš potíže?“ zeptal se.

„Ani ne,“ odpověděl Filip lehkomyslně. „Umím to se starým pánem v Římě líp než oni. Rádi by mi šlápli na paty, ale nemůžou.“

„Mám dojem, že je zbytečně dráždíš,“ řekl Přemysl. „Pokud vím, nejsi ještě vysvěcen.“

„Kdyby jen to!“ zasmál se Filip. „Ale musel jsem se tady už konečně zařídit po svém. Jsem moc líný na to, odjíždět za svým potěšením vždycky někam, kde na mě není vidět. Kromě toho moje cestování bylo příliš nákladné.“

Ani arcibiskupské sídlo nejevilo známky šetrnosti. „Utrácíš velice mnoho. Slyšel jsem.“

Filip se zarděl. „Tak oni nemlčeli!“ vybuchl. „Trhani. Dostanou přece všechno zpátky.“

„Kdo?“ zděsil se Přemysl. „Snad jsi nesáhl na peníze kapituly?“

„Trochu jsem se zadlužil,“ řekl bratranec v rozpacích. „Ale do roka se vyrovnám. Diecéze to unese. Doprovázel jsem loni do Toskány paní, která byla příliš zvědavá na umění florentských zlatníků. Ale už jsem moudřejší. Nevím, proč bych si měl vedle přítelkyně vydržovat ještě hromadu jejích známých, kteří, jak se obávám, byli většinou její milenci.“

Přemysl zavrtěl hlavou. „Ty jsi nenapravitelný, Filipe. Jednoho krásného dne tě shodí z arcibiskupského stolce a budeš rád, když dopadneš se zdravými údy. Skála pod salcburským hradem je vysoká.“

„Neshodí, hochu. Inocenc mě nedá. A ty mě nedáš a můj bratr mě taky nedá. Jsem teď jeho jedináček.“

Přemysl se zachvěl. „Už umřel?“ zeptal se tiše. Věděl, že Oldřichův syn vážně churaví.

„Před několika dny. Nejezdi na pohřeb, jestli tě nezval. Myslím, že chce být sám. Je žalem bez sebe. Vzkázal to jenom mně.“ K Přemyslovu pohoršení se usmál. „Jsem totiž teď jeho jediný dědic. Takže je možná dobře, že jsem ještě nepřijal svěcení.“

Dítě. Oldřich měl syna, kterého jemu osud odepřel. A už ho nemá ani on. Stará. Markéta je také příliš stará.

„Chci se rozvést,“ řekl nečekaně. „Poraď mi.“

Arcibiskup na něj úkosem pohlédl. Dal přinést víno a propustil vypaseného mnicha, dřív než promluvil. „Říkal jsi, že složila slib čistoty. To je vážná překážka a podle církevního práva je váš sňatek neplatný. Jenže... ty vlastně vůbec o tom nemáš vědět. Je to církevní tajemství.“ Pátravě se na něj zadíval. „Ona tě miluje, nemýlím-li se. Slyšel jsem o tom vyprávět.“

„A co?“ trhl Přemysl netrpělivě rameny. „Mám k ní snad proto zůstat uvázán nadosmrti?“

„To ne. Ale takové dobré duše, jako je ona, z lásky... Požádej ji. Třeba to řekne sama a pak už se svědkové nebudou muset bát.“

„Cože! Mám ji prosit? Ji?“ Nenávist, kterou teď choval k Markétě, byla jistě nezasloužená, ale nemohl si pomoci. „Nikdy! Dokážu to bez ní. A proti ní. Papež přece musí uznat zájem panovnického rodu. Co by bylo s mou zemí, kdybych zemřel bez dědice?“

Filip mu slíbil účinnou přímluvu u papeže, i když mu mnoho naděje nedával. Zapudit choť bez oprávněné příčiny! Na to jeho český bratranec neosvědčil dost věrnosti papežskému stolci. Měl pravdu. Inocenc tuto část Přemyslovy žádosti přešel naprostým mlčením. Zato novému českému králi milostivě povolil, že ho může korunovat některý z jeho domácích biskupů, protože mohučský arcibiskup Gerhard, jemuž náleželo korunovační právo, měl časté spory s kurií a byl právě v papežově klatbě. Zároveň mu měl papežský legát tlumočit i výzvu ke křížové výpravě proti pohanským Prusům.

Neapolský biskup ho později vylíčil jako zachmuřeného vážného mladíka, s nímž jednat je velice nesnadné. Přemyslovi ovšem ještě dodaly stížnosti pražských kněží na velice nákladný legátův pobyt. Do týdne se vrátil na Moravu, aby dal nevítanému hostu najevo, že jeho poslání v Čechách už skončilo. Ale legát se zdržel ještě tři neděle, než se vrátil do Říma s nedobrou zvěstí, že český král si raději odepře královský titul, dokud nebude moci přijmout korunu z rukou oprávněného arcibiskupa.

Papež si při té zprávě vzdychl. Bylo to jasné. Nechtěl se dát korunovat po Markétině boku. „A křížová výprava?“ zeptal se.

„Přijal,“ odpověděl legát. „Vyrazí prý ještě letos.“

Papež se usmál. Ten mladík doufá v jeho přízeň a bude dál škemrat o rozvod. Jenže Inocenc rád odkládal podobná rozhodnutí, která přivazovala prosebníky pevně k jeho stolci. Konečně, bude-li výprava úspěšná, přinese kurii větší zisk než pochybná neoblomnost.

Papež se mýlil. Přemyslova ochota nepramenila z toho, že chtěl dvakrát prosit o stejnou věc.

Tentokrát mu nešlo o nic menšího než o Svatou římskou říši. Až bude římským králem nebo dokonce císařem, bude mít dost moci vynutit si i to ostatní.

Rozloučil se s vojskem ještě dřív, než vyrazilo. Nejen proto, že ho nudily zdlouhavé pochody, kterým se teď v listopadu v rozblácené půdě těžko mohli vyhnout. Ale zpráva z Rakouska ho rozzuřila. Na to se chtějí spoléhat? Že on a celá jeho vojenská moc budou daleko? Dva páni porušili jeho nejzávažnější příkazy a tentokrát to bylo vážné. V karavaně kupeckých vozů, na kterou vpadli lapkové z blízkého hradu, byli mrtví.

Mladý král miloval rychlé pochody, kterými často překvapoval nepřítele. Věděl, že vojsko snadno dostihne ve vánočním ležení. Nechal křižáky pod velením Bruna Olomouckého a Voka z Rožmberka a obrátil svého koně k rakouským hranicím.

Honička na zbojníky netrvala dlouho. Vznešené šlechtice, kteří se provinili, dal do Kremže přivléci potupně v poutech spolu s ostatními. Jeho soud byl krátký a překvapivě nesmlouvavý: smrt za smrt. Odjížděl daleko a ti dva mrtví navíc ochrání v jeho nepřítomnosti zemi od desítek dalších obětí. Vyhlásil rozsudek a dal se obdivovat za svou spravedlnost prostými lidmi, kteří ho zdravili jako svého ochránce. Se zamračenou tváří jel ještě do Vídně, kde ho na jeho pozvání očekával bamberský biskup Jindřich, ten, který nejhorlivěji v říši podporoval jeho zájmy.

Netěšilo ho setkat se s Markétou, ale nemohl se tomu vyhnout, nechtěl-li vzbudit veřejné pohoršení. Jindřich Bamberský stejně jako všechna ostatní světská a duchovní knížata v říši byl dosud přesvědčen, že nerovné manželství, uzavřené mezi dědicem České země a nepůvabnou, ale laskavou Babenberkovnou, je bez kazu, jak pravila proslulá pověst jeho začátků. Přemysl poslal Markétě stručný vzkaz, že doufá, že se jí bude hodit zúčastnit se slavnostní večeře. Přišla vážná a důstojná a zaujala místo u stolu mezi ním a biskupem. Usmál se na ni před tváří římského posla a s nechutí si všiml, že se zarděla radostí.

Houfec jejích svobodných společnic prořídl. Některé z nich se vdaly. Místo nich viděl nové tváře a prohlížel si je se zájmem lovce, který se octl v neznámém lese. Zavití, které ho kdysi tak pobuřovalo, neviděl. Vdala se snad i Anežka z Kuenringu? Její bratři o tom neříkali nic. Nebo se možná ustrojila jako ostatní a je tu mezi nimi, aniž by si jí všiml. Vlastně ani pořádně nevěděl, jak vypadá.

Jeho oči se zastavily na krásné plavovlásce, která tradičně vždycky zahajovala řadu jeho záletů. I dnes se na něj dívala se slibným úsměvem, který ho zatím pokaždé vylákal na cestu hříchu. Ale najednou pocítil nechuť. Proč? Proč má věčně bloudit náručemi žen, které ho nezajímaly?

Zamračil se na plavovlásku a vrátil se pohledem k Markétě. Zbavit se té nevítané zátěže, která ho kdoví proč dojímala natolik, že nebyl s to jí vykřiknout nelítostnou pravdu do očí. Kdyby byla muž, ctil by ji jako nejvěrnějšího spojence. Přišla i teď, ačkoli věděl, jak nenávidí slavnosti, jen proto, že věděla, jak veliká je jeho sázka, a hovořila s vzácným hostem, jako by ji jeho společnost uváděla do vytržení. Jenže nebyla muž. Byla žena. Jeho žena. A byla jedinou překážkou na cestě jeho štěstí.

Zhluboka se napil z poháru, který zatím stál před ním netknutý, a vmísil se do jejich rozhovoru. „Prosím ještě o shovívavost," řekl, když biskup znovu vznesl otázku urychlené volby. „Tebe i své vzácné příznivce. Jakkoli toužím naplnit vaši nabídku činem, nemohu ji přijmout dřív, než dostanu odpověď římského krále."

„Římský král je mrtev," odpověděl bamberský biskup a zamračil se. „Konrád Čtvrtý zemřel už před několika měsíci."

„Ano. Ale já jsem uznal Viléma Holandského."

„Ale to přece..." načal biskup s úsměvem myšlenku, kterou se nakonec neodhodlal vyjádřit otevřeně. „Tvůj otec, jehož památky si všichni hluboce vážíme..."

Přemysl věděl, co chce říci, a rychle mu skočil do řeči. „Vážím si svého otce víc, než si umíš představit. Ale musím se řídit vlastním svědomím. On tu už bohužel není, aby mi poradil."

A i kdyby byl... Král Václav býval proslulý tím, že nikdo nedovedl předem odhadnout, na kterou stranu se přidá. Léta stál věrně při římském císaři, který si troufal vzdorovat papeži, a nakonec ho opustil. Přemysl se na to dobře pamatoval. Očernil tehdy i jeho, svého syna, z náklonnosti k odbojnému Štaufovci.

Václav ovšem vracel ránu tomu, který se mu odměnil nevděkem, i mladému buřiči, který usiloval o jeho trůn. Snad to dokonce pokládal za jeden ze svých ohromujících žertů. Ale jeho syn ho nemínil následovat na této jistě zábavné cestě. Ze dvou králů, zvolených proti sobě, přísahal věrnost Vilémovi a chtěl ji dodržet. Nechtěl se teď stát jen vzdorokrálem, závislým na libovůli každého kurfiřta. Chtěl být skutečným císařem a císařem nemohl být bez papežova svolení.

„Požádal jsem krále Viléma, aby odstoupil. Myslím, že to udělá. Čekám jeho odpověď každý den, snad už došla do Prahy. Je to jediná podmínka, kterou si kladu. Já chci žít s kurií v míru. Říši nesvědčí stálé spory mezi světskou a duchovní mocí."

Zachytil Markétin pohled, plný bezedného obdivu, a zaplavil ho vztek. Zatoužil udělat konečně něco natolik ohavného, aby ho přestala zbožňovat. Bamberský biskup se domníval, že královo zamračení platí jejich rozhovoru, a překotně se chopil řeči.

„To dobře víme. Proto jsme si tě vyvolili. Shodu mezi duchovní a světskou mocí si nikdo z nás nepředstavuje tak, že jedna poslouchá a druhá vládne. Ten, kdo je příliš mocný, bývá nebezpečný.“

„Moci mého drahého chotě se nemusíte bát,“ vmísila se Markéta do hovoru něžným vemlouvavým hlasem. „Je to jediný vladař který je vždycky spravedlivý.“

Teď tomu dala! Jeho rostoucí moc bylo to jediné, co jeho říšské přívržence znepokojovalo, a zdůrazňovat to... „Papež má stejný názor jako vy,“ utrousil ledově. „Odňal mi Štýrsko a dal ho Bélovi, abych nikomu nepřerostl přes hlavu.“

„O tom jsem nehovořil,“ řekl honem biskup. „U tebe je to něco jiného. Jsi Štaufovec, i když jen po matce, a máš právo dosednout na trůn, na kterém tento rod vládl víc než století.“

„Římský trůn není dědičný,“ prohodil mladý král a vítězoslavně pohlédl na Markétu. „Proto mě tak upoutává. Nemám co ztratit.“ Na rozdíl od biskupa pochopila okamžitě jeho nešetrnou narážku a pobledla. „Zemřelý král Konrád má přece ještě syna,“ pokračoval Přemysl s nepochopitelnou divokostí. „A i když jsou mu pouhé dva roky, je čistokrevný Štaufovec. Očekávají snad kurfiřti, až doroste, že mu říšský trůn vrátím? Rýnský falckrabí jistě, je přece jeho strýc a poručník. Jinak by s mou volbou nesouhlasil. Ale v tom se mýlí. Já říši stejně jako Čechy zanechám svému synovi.“ Ušklíbl se do tváře zsinalé královně a obrátil se k ní zády.

„Bylo by nepřirozené čekat něco jiného,“ řekl mírně biskup, který nic nechápal. „Dovol, ať připiju na zdar nové ratolesti, která ozdobí tvůj skvělý rod, aby ještě rozmnožila tvou slávu.“

Jeho slova těžce dopadla do trapného ticha, které se najednou kolem nich rozhostilo. Všichni znali smutné tajemství královských manželů. Přemysl se ostře zasmál. „Zaspal jsi dobu, biskupe. Proč myslíš, že se kurfiřtům hodí právě český král? I Konradinův poručník ví, že já svou zemi už nikomu neodkážu. Zeptej se mé choti, poví ti to líp.“ Mohl se ovládnout, nebyl ještě tak opilý. Ale místo toho lačně dopil další pohár a s rozkoší čekal, co bude dál.

Něžná výčitka v Markétiných slzami zalitých očích ho popudila. Kdo komu má co vyčítat? Už se chtěl na ni obořit, když promluvila. „Ty nevíš, důstojný otče,“ řekla jemně, „že můj drahý choť se narodil v den svatého Petra. A jeho klíč zamyká brány lidského štěstí. Je stvořen ke slávě, bude veliký a mocný. Příliš veliký, než aby směl být šťasten jako ti, které o tolik převyšuje.“

Neopětoval úsměv, který k němu vyslala. Nechtěl rozumět její snaze smazat trapný dojem. „Já jsem tedy vinen tím, že nemáme syna? A to mi říkáš ty?“

Bamberský biskup měl v té chvíli jedinou touhu: změnit se v nepatrnou mušku, která by mohla volně vylétnout pootevřeným oknem. Markétě vyhrkly slzy z očí a stékaly jí volně po tváři. Jedna z dívek vyprskla potlačovaným smíchem a vzápětí se zakuckávaly všechny.

Královna vstala. Urážka ji zasáhla. Teď už věřila té nepochopitelné zprávě, že její choť žádal u kurie o rozvod. „A kdo je vinen?“ vykřikla hněvivě a obrátila se k rozesmátým dívkám. „Ano, jsem příliš stará na to, abych ještě mohla mít dítě. Ale vy, vy jste přece mladé. Nebo vás Bůh všechny potrestal neplodností?“

„Co tím chceš říci?“ rozzuřil se král a i on zvýšil hlas, až biskup vyděšeně nadskočil na svém místě.

„Jen to, co dobře vědí ty, které se tu tak vesele smály,“ vzlykla, bojujíc o poslední zbytky důstojnosti, a obrátila se k odchodu. Bojovnost z ní vyprchala. Najednou pocítila hrůzu z vyřčených slov, která už nikdo z nich nemohl vzít zpátky. Ale její mladý manžel se nedal udržet.

„Dobrá,“ řekl zvysoka. „Dokážu ti, na čí straně je vina. Urči mi kteroukoli z těchto dívek. Do roka s ní budu mít syna.“

„Můj pane,“ vydechla, „to přece...“ Cítila, že se o ni pokoušejí mdloby.

„Chybí tu snad někdo?“ rozkřikl se. „Někdo dost nelákavý, abys nežárlila? Kde je jeptiška? Sem s ní! To je jistě tvoje vyvolená.“

Markéta na něj zírala v bledém zděšení. Tohle je muž, jehož milovala? Nebo si ve vlastní bolesti neuvědomila, že ho zasáhla ranou tak krutou, že se z ní nemůže vzpamatovat?

Přemysl po svém posledním výbuchu trochu zchladl. Dokonce pocítil něco podobného studu. Zahlédl oba Kuenringy, jak vstali od stolu s tvářemi zrůzněnými hněvem. „Odpusť, Albero, i ty, Jindřichu,“ řekl mírně. „Neuvědomil jsem si, že mluvím o vaší sestře. Její ctnost i krása je samozřejmě nad podobnými žerty.“ Zaslechl za sebou ze skupiny dívek tiché zachichotání a prudce se obrátil. „Myslím to vážně,“ zvolal. „Hraběnky z Kuenringu se nic z toho netýká.“

Markétu zabolelo u srdce, ale byla to bolest vysvobození. Už věděla, co má dělat. „Týká,“ řekla důstojně. „Stejně jako kterékoli z nás. Dojdi, chlapče, pro Anežku. A že prosím, aby si pospíšila. Ona jediná z mých družek je hodna stát se matkou dětí českého krále,“ dodala, když páže zmizelo za dveřmi.

Divoké šílenství vyprchalo stejně rychle, jako se zrodilo. Cítil jen hořkost a ošklivost nad vším, i nad sebou. „Chceš ten žert hnát do konce?“ zeptal se mrtvě. „Beru zpátky všechno, co jsem řekl, můžeš-li odpustit a zapomenout.“

„Odpustit ano,“ odpověděla. „Zapomenout nikdy.“ Užuž chtěl znovu vybuchnout, když za sebou zaslechl zlostný šepot. „Mohla ho aspoň nechat vybrat. Náš pán má lepší vkus.“

Obrátil se a řekl klidně: „Má paní má pravdu. Mnoho vkusu jsem zatím neprojevil. Ani dnes, ani dřív, Gertrudo.“ Ani nevěděl, jak mu ze rtů sklouzlo nenáviděné jméno. Ale dívka se urazila.

„To je už příliš!“ vybuchla. „Jmenuju se Hildegarda a ty to víš!“

„Jeho Milost si nemůže pamatovat kdejaké jméno,“ ozval se od dveří jasný hlas. „Jsi příliš domýšlivá, Hildegardo.“

Tichá, skromná Anežka z Kuenringu k všeobecnému úžasu právě sveřepě pomstila svou paní za dlouhotrvající příkoří na té, která byla jeho první a nejčastější příčinou. Král na ni rychle pohlédl. Stála v šeru, a jako by se polekala vlastní smělosti, sklonila hlavu, až její tvář splynula se stínem obvyklého šerého zavití. Proklouzla podél stěny blíž k Markétě a řekla tlumeným hlasem: „Dala jsi mě zavolat, Milosti. Čekám na tvoje rozkazy.“

Proč ne? pomyslel si najednou. Proč vlastně ne? „Přál jsem si to,“ ozval se a přiblížil se k ní. „Přál jsem si vidět, jak vypadáš.“

„Šťastná Anežka!“ sykl ve skupině dívek znovu posměvačný hlas. „Sama královna ji vybrala pro povyražení svému mladému choti. A jak by ne. Takové majestátní, zosobněné ženství!“

Kde už to slyšel! Vylovil z paměti, co kdysi o své sestře říkal Jindřich z Kuenringu, a pokračoval sám: „Potulní pěvci skládají nadšené písně na tvoje stříbrozlaté vlasy. Když si je rozpustíš, jsou jako záplava měsíčního světla, kterou prostupuje sluneční paprsek.“

Na ta dvorná slova vypukl mezi dívkami neuvěřitelný poprask. Sama Markéta vypadla ze své úlohy a zadívala se na něj s netajeným úžasem. Hildegardin pronikavý smích muselo být slyšet až za hradbami města. Anežčiným útlým tělem proběhlo křečovité zachvění, jak se snažila potlačit nezadržitelný vzlyk. Obrátila se a se schýlenou hlavou se rozběhla ke dveřím. Někde se zmýlil. Něco nebylo v pořádku.

Ale zastoupil jí odhodlaně cestu. „Ukaž se mi přece!“ rozkázal jí přísně a zvedl k sobě její tvář. Prvně se setkal s jejíma očima a jejich modrý lesk ho ranil nečekaným poznáním. Dávno, dřív než čísi ochotné ruce strhly roušku z měděné přilby kratičkých zlatorudých vlasů, vydechl, neschopen dalšího slova: „Palcéřík!“

Přítomní to pochopili jako výsměch. Jen bratři Kuenringové se na sebe zadívali se znepokojeným, tázavým výrazem. Co si teď žádá jejich prospěch a jejich čest? Další vývoj událostí byl nasnadě. Jako by si řekli, posadili se oba najednou s netečnými tvářemi. Dokáže-li jejich sestra připoutat mladého krále trvale, bude její úděl slavnější, než kdyby se počestně provdala za muže svého rodu. Jen se smějte, pomyslel si Albero zlomyslně při pohledu na rozveselené krásky. Jen se smějte, husy.

Anežce, která neprojevila tolik chápavosti jako její bratři, vyhrkly slzy z očí. Proč nejsem muž, pomyslela si lítostivě. Teď je konec. Už ho neuvidím.

„Smím odejít?“ zeptala se tichounce.

Král se uklonil. „Zajisté. Ani má paní, ani já nemáme jiné přání.“ Obrátil se k biskupovi, který se už zase tvářil spokojeně. V jeho duši byl mír. „Promiň nám oběma,“ oslovil ho vyrovnaným hlasem. „Jak vidíš, zdědil jsem něco z povahy svého otce. Ale tento žert zašel, jak se obávám, příliš daleko. Sejdeme se zítra a slibuji ti, že už budu dokonale vážný.“

Když se společnost rozcházela, zadržel ještě Albera z Kuenringu. „Smluvil jsem si s tvým mladým příbuzným na zítřek krátkou vyjížďku. Omluv mě u něho, prosím. Nemohu přijít.“

Anežčin bratr upadl do zřetelných rozpaků. Mlčky se uklonil a obrátil se k odchodu. „Počkej ještě, to není celý můj vzkaz.“ Král se chopil Markétiny ruky. Čeho se bála? Co očekávala? Zdálo se mu, že rozumí, ale chtěl se přesvědčit. Díval se jí upřeně do očí, když pokračoval: „Vyřiď ode mne Hagenovi, pane Albero, že budu nevýslovně šťasten, odhodlá-li se strávit se mnou těch několik dní, které zbývají do mého odjezdu. Pozítří vyrazím na lov. Mám málo času, pouhý týden. Poslední den chci strávit zde se svou chotí.“

Nemýlil se. Bolestné znepokojení zmizelo z Markétiny tváře. Chtěla se usmát, ale její hrdinský pokus napoprvé selhal. „Řeknu to Hagenovi sama,“ promluvila tiše a na její tváři se konečně objevil náznak úsměvu. „Mně uvěří spíš.“

Sníh chrupal pod kopyty koní, kráčejících zvolna bok po boku. Jejich stopa se klikatila na loukách horských svahů. Mráz neochlazoval rozpálené tváře ani rty, hledající hladově ty druhé po sebekratším odloučení.

Palcéříku! Můj pane!

Často nechávali koně stát s uzdami volně visícími a utápěli se v nekonečném polibku. Ale ještě častěji je obraceli a řítili se bezhlavým tryskem zpět k tichému hradu.

V záblescích ohně z rozpáleného krbu dívka v slzách líbala starou jizvu na jeho hrudi a bez dechu měřila vzdálenost, která tehdy dělila její ruku od jeho srdce. Ale ještě nedozněl poslední lítostivý vzdech a už se vzdorovitě bránila jeho nedočkavým rukám, uražená, že se smál její úzkosti. Výskala radostí jako nezbedné dítě při divokých jízdách v zimní vichřici, aby za chvíli ztichla v jeho náruči, plačíc štěstím i steskem z hrozícího odloučení.

Když minul čas vyhrazený lásce, loučil se s lehkým srdcem a s myšlenkami ulétajícími vpřed. Ale po celý týden plný blaženosti ani jednou nepomyslel na to, že jeho duch zná i jiné radosti, které jsou vyhrazeny jen mužům a králům. Milovala ho. A on jí oplácel s celou horoucností mládí, o to víc, čím ho uchvacoval její cit. Bylo mu třiadvacet a jeho první lásce osmnáct.

VÍTĚZ

Přemysl zastavil koně a ohlédl se. Poslední zbytky jeho vojska se trousily přes zamrzlý frižský liman. Tam někde na severu bylo moře. Tichý, zamžený kraj jako by byl začarován v ledovém kruhu, který je teď svíral ze všech stran obzoru.

Zahalen do kožešin mráz příliš nepociťoval. Stěží rozeznával svoje druhy. Všem bylo vidět jen oči. Z koní stoupala pára. Postupovali mlčky. To ticho mu vadilo. Byli zvyklí při pochodu zpívat.

Řádový rytíř se připojil k jeho boku. „Za tím vrškem je Medenava," řekl hlasem, který pod kožešinami zněl jako ze sluje. Král beze slova kývl. Věděl, co to znamená. Před rokem tu němečtí rytíři utrpěli strašnou porážku. Věděli už o nich ti, jež velmistr Poppo z Osterne nazýval nepřáteli?

Zvedl ruku. S uspokojením pozoroval, jak jeho povel letí zvlněnými řadami. Shodil kožich do rukou Jana a otřásl se chladem. Pohyb ve vojsku ustal. Když se zase rozhlédl, bylo už rozloženo v pravidelných útvarech. Bojovníci vpředu, vzadu vozy se zásobami.

Rozjeli se ostrým klusem. „Pošleme vyjednávače," oslovil král řádového rytíře. Teď, když se vyklubal z kožešin, ho poznal. Byl to Vilém z Tarnacoly, kterého velmistr určil k jeho službě. „Máte jistě s sebou někoho, kdo mluví jejich řečí. — Či ne?"

„Není třeba," zahučel rytíř. „S nimi se nedomluvíš. Jsou zatvrzelí, nepolepšitelní. Pohanství tady lze vymýtit jen mečem."

„O tom, co je třeba, rozhoduju sám," odsekl Přemysl s nepříjemným pocitem, že byl zaskočen. Jeho chyba, měl se zeptat včas.

„Koho budeme křtít?" zeptal se po jeho druhém boku biskup Bruno Olomoucký posměšně. „Mrtvé?"

Dostihl krále ve společnosti jeho švagra, braniborského markrabího Oty. Jeho dva synové, Ota, kterému pro jeho překotný vzrůst říkali Dlouhý, a Jan se vmísili kdesi vzadu do skupiny orlíků.

Bruno, ač rodem Němec, na Moravě dávno zdomácněl. Vrhl nevraživý pohled na řádového rytíře a řekl česky: „Vždycky jsem se domníval, že vojáci kříže mají zbraně spíš na ochranu věrozvěstů. Lze šířit mečem víru? Spíš strach."

„Někdy strach neškodí," usmál se markrabí Ota. „Budí úctu." Řeči své ženy dobře rozuměl, i když nemluvil nejlíp. Vytvořili tak mezi sebou a řádovým rytířem pro něj neproniknutelnou clonu.

„Jsi velitel, můj pane," řekl Bruno. „Musíš se rozhodnout buď k útoku, nebo..." Zarazil se. Vrch, který zakrýval výhled, jim zůstal po pravici a za ním se vynořilo pevné ohrazení. „Medenava," dodal tiše. Do dáli se táhla hustá doubrava. Posvátný háj. Zde skončilo život už mnoho mučedníků, kteří se sem vydali beze zbraně hlásat slovo boží. Zatvrzelí. Má rytíř pravdu?

Osud tentokrát rozhodl za mladého krále. Kdesi za nimi se vzmáhal neklamný hluk šarvátky. Zadrželi koně. Zezadu se k nim hnal Vítek z Hradce. „Přepadli zásobovací vozy!" křičel rozčileně. „Boreš z Riesenburka zachytil první útok. Málem se dostali na orlíky. Vok z Rožmberka obrátil jízdu a vpadl jim do boku."

„Kolik je jich?" zeptal se král vzrušeně.

„Stěží polovina co našich. Vok ti vzkazuje, že na to stačí."

Museli ležet nehybně celou noc za kameny, připraveni třeba zmrznout. Když míjeli zrádné místo, nic se ani nepohnulo. Mráz mu přeběhl po zádech. Orlíci! Budeme muset být opatrnější.

Dobrá, odpovíme na výzvu. Vytasil meč. „Kupředu!" vykřikl hromovým hlasem. Řady jezdců se zavlnily a vyrazily vpřed. Řítil se v jejich středu. Brána Medenavy, která se už pootevírala k výpadu, znovu zapadla před rozlícenou záplavou. Ale než ji obránci stačili zevnitř zajistit, rozrazil ji divoký nápor útočících rytířů. Strašná řež prolétla pevností jako smršť. Bojovníky, až dosud udržované v nečinnosti, jako by posedl běs. Černý dým se rozložil nad krajinou, jak ho vítr hnal od hořícího posvátného háje, kde Boreš z Riesenburka kácel modly do plamenů. K večeru zapálili město. Z hořících trosek až pozdě v noci vyprostili rytíře Dittricha z Brunnenbergu, který při předloňském nezdařeném tažení řádu upadl se svým sluhou do zajetí. Až do rána pokračovalo divoké plenění. Ušetřili jen vzdálenou vesnici, jejíž obyvatelé přijali křest se zasmušilými tvářemi a bez nadšení jim otevřeli komory se zásobami, které měly jejich rodiny udržet při životě až do jara.

Druhý den ráno si vítězný vojevůdce dal předvést zajaté na prostranství vedle dýmajícího spáleniště a Dittrich z Brunnenbergu jim tlumočil jeho přání. „Odejděte do Rudavy," řekl král, „a vypravujte tam, co jste viděli. Zkáza, která stihla vaše město, byla trestem za zradu. Vozy, které jste chtěli uloupit, jsou z poloviny naloženy dary určenými vám. S nimi vám neseme víru lásky a nechceme ji prosazovat zbraní. Chceme jen, aby vaše duše naslouchaly naší řeči. Vyřiďte v Rudavě, co jsem řekl. Záleží jen na nich, sejdeme-li se v míru. Ale na každý úskok tvrdě odpovím."

Zatímco rytíř překládal, pozoroval Přemysl tváře před sebou. Výraz líté nenávisti, který se kradl do jejich očí, ho překvapil. Proč?

„Pusťte je všechny,“ zvolal, když se německý rytíř odmlčel. Teď se teprve dočkal nedůvěřivého úžasu. Zajatí Samiové chvíli váhali, ale potom se rozběhli divokým úprkem uličkou mezi Přemyslovými bojovníky a zmizeli v rokli táhnoucí se dál k severovýchodu.

Velmistr Poppo z Osterne zavrtěl hlavou. „Chceš nechat křest jejich úvaze, pane?“ zeptal se. „Kladu si otázku, jaká je tvá víra a víš-li vůbec, proč jste tady.“

„Moje víra je silná a hluboká,“ odpověděl mu král popuzeně. „Jinak bych tady nebyl. Chceš je obrátit na víru, nebo je jen postrašit na tu dobu, co naše vojsko bude v jejich kraji? Neradím se jen se svým svědomím. Olomoucký biskup je stejného názoru jako já.“

Poppo z Osterne dlouho mlčel. „Zvláštní,“ usmál se nakonec. „Zdá se mi, že máš pravdu. Ale těžko o ní přesvědčíš mé rytíře, z nichž každý v bojích už ztratil nejmilejšího druha.“

Starý rytíř byl lidštější než jeho vražednická cháska. Dittrich z Brunnenbergu vyhrkl rozčileně: „Měli jsme je pověsit. Všechny.“

„Nebylo nač,“ usmál se biskup Bruno. „Široko daleko nenajdeš strom. Všechny posvátné duby jsou spálené.“

„Tiše, Dittrichu,“ napomenul ho velmistr vlídně. „Mnoho jsi trpěl a nebe zná tvoje zásluhy. Neumenšuj je nedůstojnou zlobou.“

Nespokojený rytíř se vmísil mezi své přátele a kamsi zmizeli. Hlouček dvaceti orlíků stál opodál a hltal nadšenýma očima krále. Byli ještě celí začazení od nočního modloborectví. Nedobrý začátek, pomyslel si. Naučí se dřív plenit než bojovat.

Měl jsem vzít s sebou Palcéříka, napadlo ho pojednou při pohledu na dychtivé mladé tváře. Ne, neměli jsme se odlučovat, lásce nesvědčí taková vzdálenost. Kdyby byla tady... Najednou ho zaplavil stesk tak mocný, až se mu zdálo, že tu bez ní nevydrží ani hodinu. Pohladil po tváři droboučkého Jaroslava z Lemberka, který jí byl nejpodobnější, a hluboce vzdychl. „Sešikuj vojsko,“ přikázal Vokovi z Rožmberka. „Vyrazíme k Rudavě.“

Rudava jim otevřela bránu. Král zastavil vojsko v bezpečné vzdálenosti, ale marně očekával posly bojovných Samiů. Uvnitř ohrazení se nic ani nepohnulo, jako by tam nebyla živá duše. „Mají takový strach?“ zeptal se Přemysl spíš sám sebe.

„Těžko,“ ozval se vedle něho velmistr. „Spíš je to léčka.“

Král se rozhlédl po svých bojovnících, potom znovu obrátil pohled k opevnění. „Snad," promluvil po chvíli. „Ale na otevření brány nemůžeme odpovědět útokem. Obávají-li se vyslat vyjednavače, pošlu je já. Dovolíš panu z Brunnenbergu, aby je doprovázel?"

„Ne," odpověděl velmistr krátce.

Jediný Dittrich mluvil jejich řečí. Král potlačil povzdech. Od včerejšího masakru se v něm vzmáhala nechuť, kterou si nedovedl vysvětlit. Měl nejasný pocit, že se někde dopustil osudné chyby. Ale kde? Pohlédl na olomouckého biskupa, který jen pokrčil rameny, ale v jeho očích četl výtku. Rozhodnout se, ať už jakkoli. Vojevůdce nesmí váhat. Znovu se před ním vynořila Palcéříkova tvář. Zamračil se. Co se to s ním děje? Vydal rozkazy s nezvyklou pánovitostí, aby zaplašil jakékoli podezření z váhavosti.

Lučištníci postoupili kupředu a roztáhli se po obou stranách před vojskem v mírném polokruhu. Střed zůstal volný. Vozy naložené mocnými berany popojely za přední řadu rytířů, kteří je zakrývali. Až potud sledovali řádoví rytíři jeho přípravy s uspokojením. Ale když se k otevřené bráně rozjel nepočetný hlouček jezdců, Dittrich z Brunnenbergu netrpělivě poposedl v sedle a Přemysl zaslechl jeho polohlasitá slova, určená jen velmistrovu sluchu. „Ví vůbec, co je to válečná výprava? Je příliš mladý."

„Vojsko je jeho," zarazil ho velmistr. „A zatím postoupil tam, kde jsme si my vylámali zuby. Zahynou-li, jsou to jeho lidé."

Král stiskl rty. Boček z Obřan a jeho bratři Smil ze Střelce a Kuno a Mikuláš z Kunštátu se v houfu svých ozbrojenců blížili k bráně. Pan Boček s korouhví nad hlavou vjel do ní první.

Všechno se zběhlo tak rychle, že si pozorovatelé ani nestačili uvědomit, co se vlastně stalo. Náhle bylo vidět zadky couvajících koní, jak jezdci z obou stran zaklínili bránu jejich těly. Ozval se ryk divoké šarvátky. Vztyčená korouhev se zakymácela a zmizela Na ohrazení se objevil dav divoce vypadajících postav, který metal dolů těžké kameny. Jezdci zakolísali. Nakonec se jejich koně obrátili zpět v zběsilém útěku. Brána zapadla.

Šípy na napjatých tětivách Přemyslových lučištníků zasvištěly a nejeden obránce pevnosti přepadl dolů s divokým výkřikem. Ostatní rázem zmizeli. Rytíři se rozestoupili a vozy s beranidly vyrazily kupředu, doprovázeny zbrojnou chasou.

Kuno z Kunštátu se přiřítil ke králi s tváří zkřivenou vzteky. „Zrada!" vykřikl. „Boček zůstal uvnitř Vrhli se na nás s palicemi a sekerami, sotva jsme projeli branou!"

„Obklíčit!" řval Brunnenberg. „Utečou do lesů!"

Král neodpověděl a hnal koně vpřed se strnulou tváří. Dal příkazy, které už nemohl a nechtěl měnit. Bylo nutné vzít hradby ztečí, dřív než... Žijí ještě ti, kteří zůstali uvnitř?

Obránce, kteří se znovu objevili na hradbách, smetl další roj šípů. Před branou zbrojnoši stáhli těžké klády z vozů a rozběhli se proti ní. Ještě jednou. Znovu. S praskotem povolila a padla dovnitř. Po ní se jako bouře přehnali první rytíři. Smil ze Střelce se rozpřáhl a strašnou ranou meče rozťal téměř vedví prvního ze skupiny Samiů, která se srazila kolem čehosi na zemi hned u hrazení. Ostatní se rozutekli, pronásledováni rozzuřenými jezdci, kteří je nemilosrdně pobíjeli. Tři bratři pana Bočka se vrhli z koní dolů a sklonili se nad jeho nehybným tělem. Byl v hlubokém bezvědomí, ale bez viditelného zranění. Když po skončení boje král zjistil, že žije, znatelně se mu ulevilo. „Zajatce sežeňte dohromady a nepouštějte k nim řádové rytíře," rozkázal. „Nic nepálit. Aspoň jednou se vyspíme pohodlněji."

Němečtí rytíři se o zajatce zatím nezajímali. Vyrazili do lesa stíhat uprchlíky. Vrátili se pozdě v noci po nezdařeném pronásledování v řadách značně prořídlých. Stateční Samiové ani po zdrcující porážce nebyli ochotni vzdát svůj zoufalý boj.

Ačkoli byl Přemysl zvyklý při převlékání hovořit se svým panošem, tentokrát nepronesl ani slovo. Dobyl jistě neobyčejného vítězství. I němečtí rytíři na něj upírali zářící zraky, když po bitvě oslovil vojáky vzletnou řečí. Ale on, jenž viděl do své duše, věděl, že je zcela prosta jásavých vítězoslavných pocitů, které tak mnohomluvně vyjadřovala jeho slova. Proč vlastně? Způsobilo to bezvědomí Bočka z Obřan, který se dosud neprobral z mrákot? Vyděšené tváře orlíků Smila a Gerharda při pohledu na ubitého otce? Rytíři přece padali v boji, smrt byla odjakživa rubem slávy. Každý z nich, i on sám, musel být připraven se s ní setkat v kteroukoli hodinu. Tak proč ho neopouštěl nepříjemný pocit po skvělém úspěchu?

Dávno ležel zachumlán do nádherných stříbrobílých kožešin na pohodlném loži jakéhosi pohanského pohlavára, když si všiml, že Jan, který přihodil velké poleno do ohně, nerozhodně nad ním postává, místo co by se uvelebil ve svém koutku.

„Vypadáš, jako bys měl něco na srdci. Co se stalo?"

„Odpusť, pane," vyhrkl mladík a spěšně přistoupil až k němu. „Mluvil jsem s rytířovým sluhou. Myslím, že bys o tom měl vědět."

„Tady je rytířů," povzdechl Přemysl, „a každý z nich má sluhu. Ti všichni pomlouvají svoje pány. Co se dovím? Ze Boreš z Riesenburka zatajil část kořisti? Nebo že Braniborští obsadili nejbohatší domy a porvali se o ně se řádovými rytíři? Nebo si snad některý z mých pánů přivedl domorodou dívku? Jsou to vojáci, kteří bojovali. Cokoliv, co vzali nepříteli, jim patří plným právem."

„Přece jen si myslím, že bys ho měl vyslechnout, pane," řekl neústupně Jan, sám ohromen svou drzostí.

Přemysl, který znal jeho plachou, skromnou povahu, se na něj se zájmem podíval. „A co tedy říká ten rytířův sluha?" zeptal se.

„Že rytíř nepřekládal správně tvou řeč k zajatcům v Medenavě," vyrazil ze sebe Jan překotně. „A když na tvůj příkaz šli sem, zaskočili je řádoví rytíři v rokli a přes polovinu jich pobili."

„Cože!" Král se prudce posadil. Jeho nejasné podezření dostávalo pevnější tvar. „Komu patří ten sluha, u všech všudy?"

„Dittrichovi z Brunnenbergu. Osvobodil jsi ho spolu s jeho pánem."

„Sem s ním! Rychle!"

Vzrušeně měřil malou místnost dlouhými kroky, dokud se neobjevil Jan v průvodu muže v otrhaném kabátci, který se před králem vrhl tváří k zemi. „Vstaň," oslovil ho Přemysl německy a znovu se posadil na lože. „A řekni mi pravdu. Nemusíš se bát."

Mladý muž se zvedl na kolena. Měl milou, otevřenou tvář s jasně modrýma dobráckýma očima. Ale nepromluvil. Jen se neklidně ohlédl po Janovi. „Má strach," řekl králův panoš na vysvětlenou. „Kdyby někdo poslouchal."

„Jak se jmenuješ?" zeptal se Přemysl mírně.

„Henryk."

„Ty nejsi Němec?"

„Ne. Polák."

„Tak mluv, jak ti zobák narostl," vykřikl král už netrpělivě. „Budu ti rozumět. Jak jsi se dostal k nim?"

Mladík se usmál. Králova čeština ho zřejmě uklidnila. „Když náš kníže před dvaceti lety povolal křesťanské rytíře do země," řekl, „žila moje rodina na území, které jim přikázal. Rytíři sháněli čeleď všelijak. Jednou mě prostě odvedli z domova. Když mě otec bránil, zabili ho. Mne pokřtili a vysvětlili mi víru lásky."

Tohle znělo divně. Ale Henrykovy oči se dívaly bezelstně. Přemysl to proto přešel a zeptal se: „Dřív jste nebyli křesťané?"

„Byli. Ale rytíři říkali, že nejsme. Pan z Brunnenbergu si mě vybral, že jsem silný, abych ho doprovázel do boje. Před dvěma lety jsem mu v Medenavě zachránil život. Asi jsem to neměl dělat."

V jeho hlase zazněla utajená zloba. Přemysl se zamyslel. Má popřát sluchu tak zaujatému svědkovi? „Slyšel jsem tvou řeč, pane," pokračoval Henryk. „A pak jsem slyšel pana Dittricha. Řekl zajatcům tvým jménem, že se teď přesvědčili o síle řádu. Že jejich zrádné duše nic nemůže obrátit na cestu dobra. A že všechny zahubíš nebo odvedeš do otroctví. Za víc že nestojí."

„To je těžké obvinění," řekl král vážně. „Můžeš to dokázat?"

„Nemůžu.“ Henryk obrátil vyčítavé oči na Jana. „Neměl jsi mě sem vodit. Říkal jsem ti to.“

Jan zbledl. „Ale ti mrtví v rokli, pane!“ vykřikl vášnivě.

„Mluv dál, Henryku,“ vyzval Přemysl svého návštěvníka. „I mrtví jsou někdy svědkové. Tím strašnější, čím mlčenlivější.“

Henryk se roztřásl jako v zimnici. „Vyjeli za Medenavskými, které jsi propustil,“ vybuchl. „Mne vzali s sebou, abych držel koně. Slyšel jsem třesk zbraní a strašné úpění. Jak jsem mohl, vrátil jsem se. Na třicet jich tam bylo. Po nahých mrtvolách rytíři dupali. Ani jeden z nich neměl přece zbraň! Byl tam muž, kterého jsem znal. Dva roky jsem bydlel v jeho domě. Ruce a nohy mu osekávali po kouskách až k trupu. A on ještě žil, když jsem přišel! Jiným zase...“ Odmlčel se v prudkém pohnutí.

„Dva roky tě drželi v otroctví,“ řekl tiše král. „Tvá duše nezná touhu po pomstě?“

„Zacházeli se mnou daleko vlídněji než rytíř. Byl jsem skoro šťasten. Proč jste přišli?“ vykřikl Henryk zuřivě.

„Ticho!“ Jan přiskočil a zakryl mu rukou ústa. Čekal hněvivý výbuch, ale k jeho překvapení král zůstal mlčky sedět. „Zavedeš mé vojáky k té rokli, Henryku,“ řekl konečně. „Teď hned.“

„Musím se vrátit k rytíři. Počkám, až usne. Nepustil by mě.“

„Rytíř tě nemá co pouštět. Já jsem tě vysvobodil. On ne.“ Obrátil se k Janovi. „Řekni biskupovi, markrabímu a panu Vokovi, že je prosím, aby ke mně přišli. Ostatní pány požádej mým jménem, aby byli připraveni, že je možná ještě zavolám.“

Skutečně je zavolal, když se Rožmberkovi ozbrojenci vrátili a potvrdili doslova, co Henryk vypravoval. „Ryli mrtvým dýkami do tváří znamení kříže,“ řekl jejich velitel znechuceně. „Fuj.“

Když se čeští rytíři shromáždili, nevešli se do malé místnosti. Někteří zůstali venku. Otevřenými dveřmi táhl dovnitř chlad.

„Markrabí navrhuje, abychom ještě v noci opustili Rudavu a vydali se na zpáteční cestu,“ oslovil je král. „Jaký je váš názor?“

„Teď?“ vybuchl vztekle Kuno z Kunštátu. „Přísahal jsem, že zabiju nejmíň dvacet pohanů. Bojíš se nové zrady? Jen ať přijdou.“

Přemysl se podíval na Bruna Olomouckého. „Z moci svého duchovního úřadu tě zprošťuji přísahy, pane Kuno,“ řekl biskup vlídně. „Král si to totiž nepřeje.“

„Počkejte chvíli,“ zarazil král bratry, kteří se začali divoce překřikovat. „Pan Vok vám napřed poví, co viděli jeho lidé.“

Když maršálek domluvil, rozhostilo se hluboké ticho. „Proto nás napadli jako vzteklí psi,“ ozval se nakonec Smil z Lichtemburka. „I když jsou pohani, nedivím se jim, na mou duši.“

„Vždyť je to urážka!“ vybuchl najednou Vítek z Hradce. „Úmyslně porušili králův příkaz. Ti lidé přece nesli poselství míru!“

„Nebo poselství krveprolití,“ odpověděl vážně Bruno Olomoucký. „A to i donesli. Někteří prošli.“

Přemysl teď pokynul Henrykovi, aby vyprávěl zbytek příběhu. Nastala vřava. Rytíři křičeli jeden přes druhého. Mikuláš z Kunštátu se zuřivě dral ke dveřím. „Kam?“ zastavil ho král.

„Zabiju toho Dittricha!“ běsnil mladý Moravan. „Zabiju ho! Nechal nás jít na smrt. Mohl aspoň něco říci, když jsi nás posílal.“

„Nemohl,“ řekl Přemysl. „To nemohl říci ani velmistrovi, natož mně. Co chceš dokázat? Máme se tu snad bít s řádovými rytíři? Vždyť si je pozval na ochranu Kristovy víry sám mazovský vévoda! Oni tu zůstanou. My odjedeme. Ne, vím něco lepšího. Pokřtíme Samie, kam až jejich země sahá. V míru. Řád ztratí právo na výboj a náš biskup aspoň uplatní své posvěcení. Zatím jen zabíjel, to dokáže každý lapka. A ještě k tomu nevinné, jak se ukázalo.“

„Co chceš dělat?“ zeptal se braniborský markrabí překvapeně.

„Pošlu své vlastní posly k Samiům, kteří se skrývají v lese,“ odpověděl král. „Henryk je doprovodí.“ Zadíval se na mladého Poláka. „Myslíš, že je dokážeš přesvědčit po tom všem? Ty je znáš líp. Jsou schopni přijmout nabídku k smíru?“

„Mají jiné východisko?“ Henryk pokrčil rameny. „Rudava byla pilíř jejich obrany, Medenava místo jejich posvátných obřadů. Co jim zbývá, když jejich bozi je opustili? Jen umřít, nebo chytit se stébla naděje. Přijmout by mohli. Jenom nevím, uvěří-li.“

„Myslíš na ten masakr v rokli?“

„Oni nejsou také žádní beránci,“ usmál se Henryk. „Nejednoho hlasatele křesťanství umučili ve svém posvátném háji, a hezky krutě, to mi věřte. Když se jim poštěstí chytit křižáka, sedřou mu kůži z těla zaživa. Můj rytíř se zachránil jen proto, že jsem mu včas odebral zbroj. Oni sami jsou sotva schopni ušetřit poraženého nepřítele. Některé jejich zvyky jsou ohavné. Klanějí se šeredným dřevěným modlám a přinášejí jim lidské oběti. Jenže jejich bohové jsou mstiví a krvelační, zatímco ten váš je milosrdný.“

Rytíři se začali znovu vzrušeně dohadovat. Přemysl a Bruno vyměnili mlčky pohled. Jen oni dva si všimli zvláštního zakončení Henrykovy řeči. „Vyzpovídej se mému biskupovi,“ řekl tiše král. „Je to moudrý muž, který vidí do lidských srdcí. Pevně věřím, že už nezapomeneš, že naše víra je i tvou vírou.“

Řádoví rytíři ráno udiveně přihlíželi, jak čeští bojovníci na pláni před Rudavou vztyčili obrovitý stan. Zvědavé oči uvnitř v záři nesčetných svěc mohly vidět nádherný oltář. Olomoucký biskup v bohatém ornátu klečel na koberci před oltářem. Dosud ho nikdo neviděl jinak než ve zbroji a s mečem po boku.

„Co se děje?“ zeptal se Vilém z Tarnacoly braniborského rytíře, který okouněl před vchodem.

„Asi mše na oslavu vítězství,“ odpověděl mu Braniborec. „Český král se rád ukazuje. Vidíš tu křtitelnici? Je z ryzího zlata.“

„Křtitelnici sotva bude potřebovat,“ ušklíbl se řádový rytíř.

Jeho druh civěl kamsi za něho s bezedným úžasem. Vilém z Tarnacoly se ohlédl. Z dáli se blížila skupina jezdců. V té chvíli rytíři českého krále, jako by si řekli, se postavili těsně vedle sebe do dvou dlouhých řad. Za nimi se nastavěla jejich zbrojná chasa. Řádový rytíř s Braniborem zůstali sami v podivné ulici.

„Ustupte,“ ozval se za nimi vážný hlas pana Smila z Lichtemburka. „Zde je královo místo.“

Rozpačitě se prodrali řadou Čechů. Král se vynořil z hloubi stanu, obklopen skupinou mladinkých rytířů, a usadil se na nádherně vyřezávaný trůn. Dva orlíci k němu vedli velmistra řádu a braniborského markrabího, pro které byla připravena křesla po jeho stranách. Ještě jedno sluhové vynesli ven. Na něm spočíval pan Boček z Obřan, který k ránu konečně procitl z bezvědomí, a když se dověděl o chystané slavnosti, projevil přání ji vidět.

„Co to má znamenat?“ zeptal se užaslý velmistr krále při pohledu na blížící se jezdce. Měl nedobrý a velice správný pocit, že se všichni domluvili bez jejich účasti.

Na králově tváři pohrával vítězný úsměv. „Samiové přicházejí ke křtu. Přijímají všichni dobrovolně víru Kristovu.“

Velmistr se ho ani nezeptal, jak to ví. Skutečnost potvrzovala až příliš zřetelně jeho slova. V čele jezdců přijížděl pražský purkrabí Jaroš z Poděhús ve společnosti českého maršálka Voka z Rožmberka a jeho bratrance Vítka z Hradce. Houf jejich ozbrojenců se táhl vzadu, za dlouhou řadou mlčenlivých Samiů. Na konci živé železné ulice všichni sestoupili z koní. Čeští páni sklonili před králem korouhev. Dva první Samiové, jejichž šat i chování nasvědčovaly tomu, že jsou vůdci svého národa, poklekli do sněhu. V téže chvíli vstal král spolu s braniborským markrabím, zvedli klečící a utopili je ve svém objetí.

Velmistr na ně zíral neschopen slova. Celý postup slavnostního setkání byl zřejmě do posledního písmene domluven předem. Jak? Nikoho, zdá se, záhada neznepokojovala. Čeští a braniborští rytíři i Samiové vypukli v bouřlivý jásot. Velmistr přes jejich hlavy zahlédl několik svých druhů. Vypadali vyjeveně. Přemohl úžas. On tu nemůže jen tak lelkovat jako sluha třetího řádu. Pozvali ho k obřadu a teď ho musí buď přijmout, nebo odmítnout.

Vstal. Královi orlíci ustoupili do stanu a začali tiše zpívat velebný chorál. Dokonalé, pomyslil si velmistr s trochou závisti. Papež měl pravdu. Ten mladý král je jediný v celém křesťanstvu. Jako by se k jeho úvaze připojilo samo nebe, prodral se mlhou sluneční paprsek a ozářil krále, vstupujícího do chrámu.

Velmistr se podíval omluvně na svého příštího kmotřence. Viděl v králově ruce zlatý šperk, který věšel vůdci Samiů na šíji. I markrabí druhému náčelníkovi podával zlatou sponu. Ovšem, markrabí bral zřejmě z králova. Jeho dar mu podával stejný panoš. On sám na nic podobného nepomyslel. Byli zvyklí křtít s mečem na hrdle oběti. K takovým příležitostem se dary nehodí.

„Jeho Milost ti posílá svůj prsten, pane," zaslechl za sebou šepot králova panoše, „na památku této vzácné chvíle."

Velmistr ocenil královu ohleduplnost a zároveň se zastyděl. Měl přece svůj vlastní prsten. Stáhl ho a navlékl na Samiův prst. „Vyřiď králi mé poděkování," řekl poslovi. „Jeho prsten budu nosit sám až do okamžiku, kdy mě smrt zbaví mé vlastní vůle."

Obřad pokračoval. Když se přiblížila předposlední dvojice, přerušil náhle slavnost ostrý hlas. „Zpátky!" vykřikl Mikuláš z Kunštátu na braniborského rytíře, který se právě skláněl nad jedním z příštích křesťanů. Obrátil se k Bočkovi a řekl hlasitě: „To je ten, který tě včera málem zabil."

Nastalo ticho. Všichni Bočkovi bratři stáli nad polekaným Samiem. Zpěv uvnitř stanu ustal. Král, jemuž někdo spěchal říci o nevítaném vyrušení, se objevil u vchodu. Ale než stačil zakročit, ozval se Boček slabým hlasem: „Pomozte mi vstát."

Přemysl horečně uvažoval. Nikdo neměl naštěstí zbraň. Odvedou-li nešťastníka, snad se mu podaří zadržet rozzuřené bratry. Ale jak to zapůsobí na Samie? Srazili se do vyděšeného hloučku a jejich tváře dostávaly zvolna hrozivý výraz.

Boček z Obřan došel až ke klečícímu a vyprostil se z rukou svých bratří. Přemysl prudce vydechl. Jeho šestý smysl mu neomylně napověděl, co teď přijde. Ustoupil stranou, aby viděl od oltáře i biskup, jehož znepokojený pohled cítil v zádech. Oba Bočkovi synové vykukovali po stranách vchodu.

Jejich otec klesl na kolena, protože jeho vlastní síla nestačila, aby klečícího zvedl, a objal ho. „Vítám tě, bratře," řekl jasně a zřetelně, aby ho všichni slyšeli.

Vzdech úlevy proběhl shromážděním. Rada rytířů se protrhla. Seskupili se kolem pana Bočka a jeho kmotřence, zvedli je na ramena a vítězoslavně je nesli k chrámu. Obřad pokračoval. Velebný výraz v tváři křtícího biskupa chvílemi vystřídal spokojený úsměv, když zalétl pohledem ke králi, který se svými orlíky zpíval z plných plic, snad hlasitěji, než odpovídalo vážnosti chvíle.

„Co myslíš, mohli při křtu pochopit, oč jde?" zeptal se Přemysl Bruna, když po skončených slavnostech Samiové odjížděli, obtíženi dary a vděčností.

Biskup pokrčil rameny. „Ten tvůj Henryk je poloviční pohan, pochybuju, že jim to vysvětlil. V každém případě vědí jedno jistě: že přijali víru lásky."

„Díky Bočkovi," doplnil král. „Bojím se, že řádoví rytíři je z toho brzy vyvedou."

„Proti tomu sotva můžeš něco dělat,“ povzdechl si Bruno. „Dobrou noc, můj králi. Dnešní den byl únavnější než deset bitev.“

„Jako po bitvě zbývá ještě odměnit hrdiny, než půjdeme spát.“

Zašel za Bočkem z Obřan a pak si dal zavolat Henryka. „Jsem ti zavázán, Henryku,“ oslovil ho vlídně. „Vyslov jakékoli přání. Bude-li to jen trochu v mé moci, neodmítnu ho.“

Henryk mlčel. Jan mu přispěchal na pomoc. „Zamiloval si tady dívku, Milosti,“ zvolal. „Našel ji dnes mezi zajatými.“

„Svatba!“ vykřikl král radostně. „Budeš ji mít, Henryku, vpravdě královskou. Vybrakuj vozy, vyber si z nich pro svou nevěstu, cokoli se ti zlíbí. Zítra tě oddá olomoucký biskup s nádherou, jakou tu ještě neviděli.“ Ospalost z něho spadla. „Kde je tvá nevěsta? Chci ji vidět. Ne, nechoď pro ni, navštívíme ji spolu. Bude si aspoň víc vážit svého ženicha. Jakže se jmenuje?“

„Jarge.“

Jarge byla půvabné dlouhonohé stvoření se sladkýma očima. Její sestra... Příjemný pocit hlubokého uspokojení vystřídalo mírné zahanbení, když ráno vyšel z jejího domu. Neměl si včera připomínat Palcéříka a probouzet v sobě touhy, které při podobné výpravě mají poklidně spát. Jeho páni se spiklenecky usmívali. Nebyl sám, kdo toho jitra vycházel z domu, v němž neměl co pohledávat.

Ale velmistr byl pohoršen. Uklidnil se, až když shledal, že král nemíní ani zdržet se v Rudavě, ani vyznamenat mimořádnou přízní kohokoli z dívčiny rodiny vyjma její sestry, Henrykovy nevěsty.

„Přílišná důvěrnost s těmi lidmi by mohla být nebezpečná, pane,“ poznamenal, když po Henrykově svatbě vyrazili dál po mořském pobřeží.

„Jsem důvěrný jen sám se sebou,“ odpověděl mu král zvysoka, jako by odkazoval do patřičných mezí především důvěrnost velmistrova řádu.

„Hrabě Vikart z Trnavy a pan z Obřan a Kunštátu.“

Markétě zazářily oči. Vikart z Trnavy, který byl královým zástupcem ve Vídni, byl u ní častým hostem. Ale pan Kuno?

„Adelhaid, dítě,“ obrátila se k jedné ze svých společnic, „pošli ke mně Anežku z Kuenringu. Vy ostatní můžete odejít.“

„Odpusť, že jsem přišel bez pozvání, Milosti,“ začal pan Vikart chvatně. „Ale pan Kuno přijíždí od Baltu. Přivezl láskyplné pozdravení a králův list.“

V té chvíli se ve dveřích objevila tvář Anežky z Kuenringu se svatozáří povyrostlých měděných kadeří. „Pojď blíž, dceruško," zavolala na ni královna. Od jisté doby ji nenazývala jinak. „Náš pán nám píše. Čti." Obrátila oči k oknu. V dálce na horách ležel zářivý únorový sníh. Tady dole byla už obleva. Ale na dalekých zasněžených pláních na severu zima jistě ještě nepolevila.

„Má milovaná paní! Líbám tvé ruce a všechno, co mému srdci stále zůstává drahé." Anežce se zatřásl hlas a zmlkla. V dopise, který nepočetné poselstvo vezlo z dálky nejistým krajem, jistě nemohla být zmínka o Anežce z Kuenringu. Ale tahle stačila.

„Ukaž," řekla Markéta vlídně a vzala jí dopis z ruky. Přelétla očima zbývající řádky a pak, jako by se to rozumělo samo sebou, podala list dívce, která se s ním uchýlila do koutku u okna.

„Můj pán píše, že pan Boček těžce churaví. Je to jediný stín na našem štěstí. Jak se mu daří?"

„Nevalně, Milosti," odpověděl pan Kuno. „Proto nás také Jeho Milost král poslal zpátky ještě před skončením výpravy. Naštěstí už nepotřebuje bojovníky. Kdybys to jen viděla, paní! Ze všech stran se k němu hrne lid, dříve pohanský a podle řádových rytířů prý zatvrzelý! Jeho další cesta je jen triumfální, vítězný pochod míru. Na nejvýchodnějším místě zálivu buduje pevný hrad, který na jeho počest ponese jméno..."

„Královec," ozvalo se ode dveří. Oba páni *vyskočili.* Z výklenku u okna se ozval dušený výkřik. Markéta zvolna vstala, nedůvěřujíc očím. Ve dveřích stál sám král.

„Vpadl jsem sem bez ohlášení, odpusť," řekl a sklonil se k Markétě, aby ji políbil na čelo. Její radost se pokryla lehkým závojem smutku, když si všimla, že jeho oči nezadržitelně utíkají od ní k oknu, kde stála chvějící se Anežka.

„Dorazil jsem do Znojma celý den po tvém odjezdu," obrátil se k panu Kunovi s laskavou výčitkou. „Už cestou jsem předjel dva své posly. A jak vidím, málem jsem předstihl i svůj první list."

„Nemohli jsme cestovat příliš rychle, Milosti," omlouval se pan z Kunštátu. „Než jsme s Bočkem dojeli do Znojma..."

„Vím. Ale ani teď jsi nepospíchal tolik jako já." Jeho pohled znovu zabloudil k Anežce. „Přijďte zítra, páni," dodal s úsměvem. „Dnes se nebudu zabývat zemskými věcmi."

Markéta vstala s bolestí v srdci, ale se statečným úsměvem. „Omluv mě, můj pane, musím něco zařídit. Ty ne," zarazila Anežku, která se rychle pohnula ke dveřím. „Zůstaň. Vrátím se hned."

„Palcéříku!

„Můj nejdražší!"

Milenci si leželi v objetí ještě dřív, než se za královnou zavřely dveře. „Stýskalo se ti?“ ptal se zadýchaně.

„Neskonale.“ Místo otázky, kterou si mu netroufala položit, se k němu ještě pevněji přivinula.

„Mně taky,“ ujistil ji bez váhání. „Strašně. Tolik, že...“

Zarazil se. Mohl jí vyprávět o svém dobrodružství v Rudavě? Nikdy by nepochopila, že se v něm tehdy ozvala jen touha po ní. Zadíval se na ni pozorněji. „Co je to?“ zeptal se přísně.

„Co?“ polekala se.

„Ty vlasy. Vypadáš... jinak.“

V rozpacích se zasmála. „Dorostou co nevidět, uvidíš. Teď to vypadá nejhůř.“

„Nechci, aby dorůstaly,“ zamračil se. „Proč?“

„Jsem přece žena,“ řekla něžně. „Vždycky jsem si přála být mužem. Radši bych jezdila na lov a všechno to ostatní, než sedět doma a vyšívat. Ale teď jsem šťastná, že muž nejsem.“

„Kvůli vyšívání?“ poškádlil ji.

Zrůžověla. „To ne...“

„Taky jsem rád, že nejsi muž,“ zasmál se. „Neměl bych koho milovat. Jenže já miluju Palcéříka, víš? Nesmíš mi ho brát.“ Znovu ji objal. „Vezmu tě s sebou,“ šeptal. „Nemůžu se zdržet dlouho. Musím projet Rakousko, Moravu i Čechy. Musím se ukázat v Praze. Může to trvat půl roku, než tě zase uvidím. Staň se zase Hagenem, moje lásko. Panoš může doprovázet svého krále. Chceš?“ Cítil, jak náhle strnula v jeho objetí. Její rozpačitý výraz ho překvapil.

„Královna,“ hlesla místo odpovědi a odtáhla se.

Nápadný šramot za dveřmi trval hodnou chvíli, než se otevřely. Všiml si, že Anežka upírá na Markétu úpěnlivý pohled, a rozhodl se řešit ožehavou otázku hned. „Nechal jsem svého panoše na Moravě,“ řekl. „Přál bych si, aby mě místo něho doprovázel Hagen. Uvidíš nás oba zase v létě, přijmeš-li mé pozvání, abys se svým dvorem přesídlila do Prahy, jak se pro českou královnu sluší.“

Markéta zrůžověla radostí, ale vzápětí jí po tváři přeběhl stín. Vyměnila s Anežkou podivný, pro krále nepochopitelný pohled a zhluboka vzdychla. „I když tím možná vzbudím tvůj hněv, můj pane,“ odpověděla s přemáháním, „je to naprosto vyloučeno.“

Neobvyklá rozhodnost Markétiny řeči Přemysla zarazila. Obává se snad, pustí-li s ním Anežku, že ho už neuvidí? „Choť českého krále má právo žít po jeho boku,“ řekl mírně. „Naprosto nemíním...“

„Do léta!“ rozkřikla se Markéta, když zpozorovala, že i Anežka se chystá něco namítat. „Měj přece rozum, dítě!“

„Vysvětlíš mi to?“ zeptal se zlověstně, jako by právo mít Anežku bylo na jeho straně.

„Až v Praze," vydechla s úzkostí. „Měj smilování!"

Anežka se vzpamatovala. „Má nejjasnější paní má pravdu. V tom jediném tě nemohu poslechnout."

Chvíli se na ně díval. Má se hněvat? Má poručit? Odejít ve zlosti? Při pohledu na Anežku zase zjihl. Konečně i týden má sedm dní a sedm nocí. „Musím se převléknout po cestě," řekl téměř vesele. „Snad mi Hagena půjčíš aspoň na několik dní." Na deset týdnů zmizela Anežka z Kuenringu z královnina okolí. Hagen s vlasy ještě kratšími než obvykle a se šťastnou tváří pečoval o pohodlí svého pána s chvályhodnou pílí ještě dávno po jeho odjezdu z Vídně. Ale když v údolí Dunaje rozkvetly stromy a král se od Pasova vracel k české hranici, rozloučil se s ním jeho panoš s pláčem, ale neústupně. „Pošlu pro vás brzy," utěšoval nakonec Přemysl Anežku, jako by jejich rozchod nebyl dílem její vůle. „Čtyři měsíce utečou jako voda. Déle to trvat nebude."

Královna prudce vstala, když se hraběnka z Kuenringu objevila mezi jejími družkami, a rychlým pohybem všechny poslala pryč. „Ty ses vrátila!" vykřikla. „Přece ses vrátila! Už jsem myslela..."

„Tentokrát jsem si jista, má paní," řekla Anežka blaženě a padla do královniny rozevřené náruče.

Markétin bílý kůň se zastavil v bráně Hradu. Zvedla oči k jeho věžím, zatímco jí v sluchu zněla vzletná slova pražského biskupa Mikuláše, který ji vítal.

Za ní se táhlo dlouhé procesí kněží a lidu, které jí vyšlo vstříc daleko před brány.

„Krásné město," řekla tiše králi, který jel po jejím boku. „Nikdy jsem nevěřila, že je skutečně tak spanilé. Ale ještě předčí svou skvělou pověst. Skoro jsem nedoufala, že ho kdy uvidím."

„Slíbil jsem ti to přece," řekl jen. Cítil se trochu provinile, protože přes všechnu jeho snahu přivítání nedopadlo tak, jak by si přál. I když lidé věděli, že jeho choť je o třicet let starší než on, přece jen její zjev ochladil pracně vyvolávané nadšení a povinný jásot, který chvílemi umlkal, byl příliš zřetelně jen zástěrkou rozpaků. Všimla si toho? Bývala na takové věci až přehnaně citlivá. Ale její tvář vyjadřovala jen šťastný mír.

Starostlivě se ohlédl. Anežku zahlédl jen letmo v poslední chvíli, než je pražské procesí oddělilo. Byl znepokojen. Její tvářička vypadala strašlivě unaveně, a i když se na něj usmála, když zachytila jeho pohled, všiml si jejích zapadlých,

horečnatých očí, utopených v namodralých stínech. Přes červencové vedro ji halil dlouhý splývavý plášť a proti všem svým zvykům jela na valachovi se širokým, pohodlným hřbetem, který snad neuměl udělat rychlejší krok. Jeho Palcéřík, který pevnou ručkou směle krotil vždycky nejbujnější hřebce!

Byl by se rád zeptal Markéty na Anežčino zdraví, ale nezdálo se mu to vhodné. Neviděl ji řadu měsíců a teprve před krátkou chvílí se setkali. Byla to přece jen jeho choť, a ať byla sebelaskavější, zájem o jinou, projevený v této chvíli...

„Škoda, žes tu nebyla v květnu, když mě vítali po návratu z výpravy," usmál se místo toho. „Sápali se na mého koně, až jsem měl strach, že mě roztrhají."

Kousl se do rtu. Neměl ji upozorňovat na trapný rozdíl.

Ale Markéta se neurazila. „Milují tě," řekla něžně. „Kdo by se divil? Vynasnažím se získat si také aspoň kousek v jejich srdcích."

„To ti nedá žádnou práci," vybuchl vřele. „Stačí, až tě poznají. Jsi anděl." A zvedl její ruku ke svým rtům.

Markétina nehezká tvář v té chvíli zazářila štěstím a zkrásněla tak nečekaně, že ti, kdo stáli nejblíž, ji pozdravili nadšeným výkřikem.

Bok po boku vjeli královští manželé do hradní brány.

S úsilím se přiměl neohlédnout se a pomohl Markétě dvorně ze sedla. Opustil ji až u dveří jejího příštího příbytku.

„Omluv nás až do večera," požádala ho. „Jsme příliš unaveny cestou, já i všechny moje průvodkyně."

Ujistil ji svou poslušností, odhodlán porušit ji hned v příštím okamžiku. Ale když poslal Jana pro Anežku z Kuenringu, dověděl se k svému úžasu, že se po příjezdu odebrala okamžitě ke královně. Ještě víc se podivil, když se dověděl, že tak velice unavená královna v průvodu paní Perchty a několika panošů téměř potají opustila Hrad. Budivoj z Krumlova se k němu dostavil okamžitě. Ale ani on neměl tušení o cíli tajemné cesty své ženy.

Anežka Přemyslovna, milovaná sestra zemřelého krále, odvrátila oči od kvetoucího záhonu. Teprve před chvílí usedla ve stinném loubí, aby se nadýchala lahodného vzduchu. Od rána byla zavřena v dusné cele. Zabrala se do pilného čtení se zarputilým odhodláním nebrat na vědomí, z jakého důvodu dnes pražský biskup povolal i laické sestry kláštera. Ty se teď trousily zpátky se vzrušeným štěbetáním, jako by v jejich zbožných duších trvale sídlila světská marnost.

Anežka byla donedávna přesvědčena o dokonalosti svého odpuštění. Ale od té doby, co se dověděla, že Babenberkovna, zřejmě stvořená k neštěstí Přemyslova rodu, zatarasila nadějnému synovci cestu k dědici, nedokázala smířit se s ní jako s českou královnou a Přemyslovou chotí. Bez dědice! Rána v boji si nevybírá a on se bije často a jistě neopatrně. Když slýchala vyprávět o divech jeho udatnosti, jen bledla hrůzou, místo aby se zardívala pýchou. Copak si neuvědomuje, že zůstal poslední? A až si to uvědomí... Zachvěla se. Sebečistší duše se tomu neubrání. Buď začne uvažovat o rozvodu, nebo těšit se na její smrt. Co je hrůznější?

S povzdechem vstala. „Řekni, že přijdu za nimi," řekla mladé novicce, která jí přišla oznámit návštěvu neznámých žen. Nebyla zrovna v náladě mluvit dnes s kýmkoli. Ještě se prošla zahradou, než se odhodlala vyhledat návštěvnice, které si mezitím krátily čekání prohlídkou klášterního kostela.

Prošla rychle až k první lavici, u níž stály dvě ženy. Jedna byla mladinká, skoro ještě dítě. I pod splývavým tmavošedým pláštěm si Anežka přečetla její tajemství a usmála se. Mladé matky ji vždycky dojímaly. Druhá svým věkem mohla být její matka. Kde byla třetí? „Jsem sestra Anežka," řekla svým podivuhodným, hudebním hlasem. „Kdo mě hledá?"

„Já," ozvalo se ze země. Teprve teď si Anežka povšimla postavy, která se k ní plazila po kolenou. Přemohla leknutí, sklonila se k ní a jemně odstrčila ruce, které se pokoušely obejmout její nohy.

„Nekleč před pokornými, jako jsem já, drahá sestro. Jsem zde, abych ti sloužila. Co si přeješ?"

„Odpuštění," zalkala neznámá a zvedla hlavu.

Její tvář byla Anežce povědomá, jako by ji už někdy v životě spatřila. Ale marně lovila v hlubinách paměti. „Moje srdce se dávno vzdalo nenávisti," odpověděla tiše. „Nepros o odpuštění, které ti bylo dáno dřív, než ses proti mně stačila provinit. Ať to bylo cokoliv, prokázala jsi mi jen službu před tváří nebes, která milují trpící. Odpusť mi ty, že jsem tě nespěchala ujistit o své dobré vůli dřív, než jsi o ni přišla prosit."

„Moje vina je z těch, které se neodpouštějí."

Anežka se dívala do vrásčité tváře a bledých, vodově modrých oči. Kdo je to? Mladičká cizinka promluvila stříbrným hlasem: „Mluví s tebou Markéta, královna česká."

Anežka bezděky ustoupila a napřímila se.

„Nepronášej slova odpuštění, která na tobě vynucuje tvůj šat a toto místo!" vykřikla Markéta. „Nechci vydírat. Vím, že mě nedokážeš proklít. Vyslechni mě, prosím. Až se dovíš, čím jsem zaplatila svou vinu, snad mi odpustíš i ve svém srdci."

„Vstaň," řekla Anežka už trochu netrpělivě. „Vstaň přece! Jsi královna a přivedla sis dokonce svědky svého ponížení! Nemám ti co odpouštět, ta vina není

tvoje. Mrtví se z ní dávno zodpověděli bez tvého pokání. Proti mně jsi se neprovinila. Proti mně ne.“

Markéta se nezeptala, proti komu ano. Dobře pochopila, co jí naznačila její bývalá sokyně. „Nepřivedla jsem si svědky,“ řekla. „Mýlíš se. Paní Perchta mi byla jen průvodkyní ve městě, které neznám. Prošla jsem jeho branou sotva před hodinou. A toto zde je moje drahá dcera Anežka z Kuenringu, kterou jsem chtěla doporučit tvé lásce.“

Dcera? Anežka nevěděla o žádné Markétině dceři, ale jméno znala. „Kuenringové jsou znamenití příznivci mého synovce krále,“ řekla vlídně a znovu se usmála na půvabné stvoření. „Který z nich je tvůj manžel, dítě? Albero, nebo Jindřich?“

Dívčinou tváří přelétl ruměnec, ale zvedla hrdě hlavu a zadívala se jí přímo do očí. „Oba jsou moji bratři,“ prohlásila odhodlaně. „Nemám manžela.“

„Ach tak.“ Na tváři Přemyslovny pohasl úsměv. Nepohoršoval ji hřích lásky, ale to, co vždycky nevyhnutelně následovalo, ji plnilo smutkem. „Co čekáš, že pro tebe udělám?“ zeptala se tiše. „Jistě znám mnoho chudáků, kteří by s nadšením uvítali příjem, jaký lze očekávat od ženy tvého rodu, kdyby vychovali tvé dítě. Ale je to úděl, jaký si matka může přát? Uvaž to. Dítě je požehnání a běda těm, kdo to nechápou. I manželům zůstává často odepřeno.“

Markéta zbledla. Anežka z Kuenringu pohlédla s úžasem na svou vznešenou jmenovkyni. „Proč mi to říkáš?“ zeptala se. „Já to přece vím.“

Markéta se vzpamatovala. „Nikdy bych si nedovolila žádat od tebe, abys pomáhala hledat úkryt pro odložené dítě,“ řekla pevně. „Jen tě prosím — já, ne ona — abys ve svém srdci našla odpuštění i lásku pro toho, kterého my obě očekáváme s radostí a touhou.“

Přemyslova teta se na ni mlčky dívala. Podezření, které jí blesklo hlavou, bylo příliš nesmyslné. Copak byla na světě žena, která mohla odpouštět tak bezvýhradně svoje pokoření? Sama to dokázala až po dlouhých letech odříkavé kázně. Tahle obyčejná, nenápadná žena jí teď hleděla do očí skoro vyzývavě, s jakousi divokou pýchou, která se křiklavě nehodila k jejímu všednímu zjevu. Ano, byla to nepochybně pravda. Nevěděla, má-li cítit radost, hněv, pohoršení nebo dokonce obdiv. „Jeho otec...“ řekla pomalu.

„Jeho otec je český král.“ Přemysl se vzrušenou tváří, na které dychtivý úžas vítězně zápasil s marnými pokusy o výraz klidné vznešenosti, rychle prošel chrámovou lodí, vzal Anežčinu hlavu do rukou a s obřadnou něhou ji políbil. „Odpusťte mi,“ řekl pak rozechvělým hlasem mlčící abatyši i Markétě, která se pokoušela o úsměv. „Čekal jsem, že vás najdu spolu. A věděl jsem, že v dobrém, protože znám ušlechtilost vašich srdcí. Nikdy jsem se nenadál, ani dnes...“ obrátil se k Anežce a vyhrkl dychtivě: „Kdy?“

„Za měsíc,“ odpověděla Markéta místo ní.

„Proč jste mi to neřekly?“ zeptal se, nepouštěje Anežčinu ruku.

„Chtěla jsem tě ušetřit možného zklamání.“ Markéta sklopila oči a dodala s hořkým úsměvem: „I když Anežka je... tolik mladá.“

Král, zaujatý svým štěstím, se díval upřeně na Palcéříka. Nikdy mu ta drobná tvář nepřipadala krásnější. Anežka, jeho teta, se ještě nezmohla na slovo. Ucítila lehký dotek královniny ruky. Jako ve snách ji následovala do zahrady. Teprve teď se vzpamatovala a zadívala se Markétě ostře do tváře. Taková neduživá nicka a tohle! Zavrtěla hlavou. „Ty ho miluješ,“ řekla nedůvěřivě. „Nedíváš se na něj jako na syna.“

„Není snad hodný lásky?“ zeptala se Markéta zasněně. „Je krásný, dobrý, statečný a... tak mladý. Já jsem nikdy nebyla mladá, věříš? O to víc ho miluju pro ztracené šílenství toho mládí.“

„Tys o ní věděla?“

„Od začátku. Je to nejmilejší dívka mého fraucimoru. Ostatně nebyla první.“ Markéta si povzdechla. „Myslíš, že by mě miloval, kdybych přese všechno chtěla zůstat jeho ženou?“

„On tě miluje?“

„Ano,“ odpověděla královna s neochvějnou jistotou. „Ona taky. A až se narodí náš syn...“

„Pro všechny svaté,“ neudržela se Anežka. „Když si pomyslím, kolikrát jsem o tebe zavadila křivou myšlenkou. Říkají mi světice, ale tohle bych nedokázala. Nikdy.“

Narodil se za tři týdny, za hluboké bezměsíčné voňavé noci. Dali mu jméno Mikuláš a jeho blažený otec sám sobě přísahal, že ho učiní českým králem.

SÁZKA NA PROHRU

Mikulášova sestřička se narodila po roce v Linci, kam královna Markéta Anežku i s chlapcem prozíravě uklidila, sotva se dověděla, že do Prahy téměř na zapřenou přijíždí kolínský arcibiskup Konrád z Hochstadenu — prý na zcela soukromou pouť k svatým ostatkům. Přemyslova teta Anežka se dověděla o jeho příjezdu naštěstí celý týden předem. Král byl zrovna na Moravě. Nebylo radno strkat všemocnému kurfiřtovi na oči děti králova hříchu, i když o nich jistě věděl. Žádná z nich nepochybovala, že se má konečně stát skutkem, čeho se milovaný manžel a synovec nedočkal loni. Kolínský arcibiskup to přece byl, kdo Přemyslovi přede dvěma lety prostřednictvím bamberského biskupa nabídl římskou korunu proti nenáviděnému Vilémovi Holandskému. Českému králi se nevyplatilo šlechetné rytířské gesto, s nímž čekal na rezignaci vysmívaného soka. Zasáhla smrt a Inocence na papežském stolci vystřídal Alexandr, který stihl kolínského arcibiskupa ostrou důtkou a k volbě nedal souhlas.

„My Přemyslovci nemáme zrovna štěstí na papežská rozhodnutí," usmála se Anežka hořce. „Tím méně na závistivé sousedy." Ludvík Bavorský si po krátkém zaváhání také pospíšil uznat svého nepřítele Viléma, jen aby zabránil nevítanému vzrůstu moci českého krále.

Jenže teď byl Vilém Holandský mrtev a římský trůn byl volný.

„Uvidíš, že tentokrát nepřijdou," řekl Přemysl, když se s ní přišel rozloučit před odjezdem na Moravu. „Ta jediná světlá chvilka v duši falckrabího Ludvíka se už nikdy opakovat nebude. A s kolínským arcibiskupem je jedna ruka."

„Nejsou jen ti dva kurfiřti," namítla Anežka.

„A kdo?" rozhorlil se. „Mohučský táhne s nimi. A trevírský... Nebo myslíš, že papež bude žádat, aby zvolili mne?"

„Mohl bys sám."

„Ucházet se o korunu, kterou mi nikdo nenabídl? Nabídnout se sám a být možná odmítnut?"

„Máš Braniborské, aby vznesli tvůj nárok. A ostatní..."

„Já vím, všichni se dají nakonec koupit," řekl popuzeně. „Kdyby jen za stříbro, na to bych ještě měl. Ale dovedeš si představit, čím bych se musel zavázat? Filip by mi možná poradil, jak po volbě sliby obejít. Ale tak hluboko jsem ještě neklesl."

„Mýlíš se, můj drahý," usmála se Anežka. „Budou muset přijít."

Chvíli se na ni díval a pak řekl shovívavě: „Nepopírám přece, že kurfiřti vědí, že jsem schopen vytvořit říši tak silnou, aby se stala zárukou práva a míru. Ale takového krále nechtějí. Radši budou věčně hrát lstivou hru s kurií, kdo s koho. Radši se budou rvát a ukusovat si ze svých zemí. Velký ochranitel odkazu Štaufů, rýnský falckrabí! Snad si nemyslíš, že se ujímá mladého Konradina pro památku jeho velikého děda? Ne ne. Ale Konradin je dítě. Představ si tu nádheru, kdyby otěže vlády třímal čtyřletý kluk!"

„Konradinovu volbu papež nikdy nedovolí."

„Kdyby měl trochu rozumu, dovolil by to," ušklíbl se Přemysl. „Neumím si představit, jak by moc říše mohla klesnout hlouběji."

„Neměl ses před dvěma roky ohlížet na nic. Máš pravdu, je pozdě." Pohlédla s pýchou na svého skvělého synovce. „Všechny dráždíš. Kdo může, stěhuje se do tvé země, která je bohatá, štědrá a spravedlivá. Mluvím s těmi nejnižšími. Není v říši vladař, který by byl svým lidem tak milován. Já nechválím tvoje dobré srdce," odmítla s úsměvem jeho neupřímný protest. „To má možná leckdo měkčí než ty. Ale jasnost tvé úvahy, která pochopila, že jen na spokojenosti lidu stojí pevně vladařův trůn, že jen sedlák, kterého se nikdo nešlechetně nedotýká, může sklidit plnou úrodu ze svých polí a nasytit i ty, kteří mají za úkol ho chránit, ne ho poškozovat. A chválím tvou píli a rozhodnost, s níž tuto moudrost uvádíš v skutek."

Zasmál se. „Ti, kterým bráním šidit jiné, se cítí ošizeni. Nevěřila bys, co všechno lidé pokládají za své právo. A říšská knížata se ve svém právu zkrátit nedají. Dobrovolně ne."

Přesto Konrád Kolínský přišel do Prahy. Navštívil i klášter Na Františku a Anežka se mu v duchu omlouvala. Prelát nejvyšší úrovně jako on, muž bystrého úsudku a širokého rozhledu, jistě dobře věděl, co říše potřebuje. Proč by jinak přišel sem?

Vzkázala synovci do Opavy a čekala na jeho příjezd stejně netrpělivě jako na zprávu z Lince. Trochu se bála.

Rozhodly s Markétou samy a Anežka Palcéřík, které nezbývalo než poslechnout, na ni upřela vyděšené oči a zeptala se přiškrceným hláskem: „Co když se dítě narodí na cestě? Čekám ho každý den. A kdy ho uvidí můj pán?"

Markéta ji honem objala, tonouc v lítostivých slzách, a byla by jí naslibovala cokoli, ale Anežka Přemyslovna řekla přísně: „Tvoje dítě je Přemyslovec. Dobře ví, že se nesmí narodit nevhod."

Na tu pochybnou útěchu Anežka zmlkla. A Přemyslova první dcera skutečně s vzácnou kázní čekala po celou spěšnou cestu do Lince, kde se prodrala na svět sotva hodinu po jejich příjezdu.

Markéta věděla, že její i Anežčin posel dlouho bloudil, než objevil místo pobytu jejího neklidného chotě, který si ke konání spravedlnosti vybral nevýznamnou vesnici až kdesi na nejvýchodnějším moravském pomezí. Byla překvapena, když se v Linci objevil už koncem srpna. Byl vůbec v Praze?

„Mluvil jsi s arcibiskupem?“ zeptala se.

„Se salcburským?“ usmál se zasmušile. „Ještě ne. Sotva jsme přijeli, já i on.“ Přítomnost Filipa Sponheimského ji překvapila, ale nebyl to on, kdo ji v této chvíli zajímal, a Přemysl to musel vědět.

„Nemusely jste mi hned unášet děti,“ řekl a políbil Anežku něžně na nos. „Moje dcera mě teď zajímá víc než všichni arcibiskupové. Ještě nikdy jsem neviděl tak maličkou ženskou.“

Při pohledu na dítě se trochu rozveselil, a když vzal do náruče i malého Mikuláše, vypadal už zase docela spokojeně. Anežka s Markétou ho ulekaně obskakovaly. Bylo víc než jasné, že se mu přihodilo něco nemilého. „On s tebou nemluvil o římské volbě?“ odvážila se Markéta nakonec otázky.

„Ovšemže mluvil. Proč by jinak přijel?“ Tvářil se zaujatě, když svými rty čechral něžné chmýří na Mikulášově hlavě. „Ten kluk je dvakrát tak těžký, než když jsem ho choval posledně.“

„Snad jsi neodmítl?“ vydechla Markéta zděšeně.

Přemysl vzdychl, vrátil dítě Anežce a obrátil se k ní. „Samozřejmě že ano,“ řekl. „Proč bych měl volit bratra anglického krále? To je totiž jejich kandidát, Richard Cornwallský.“

Markéta na něj pohlédla s hlubokou účastí. „Je tu ještě papež. Přece nemůže zapomenout, co jsi pro něj udělal.“

„Nezapomíná na to. Proto Arnold Trevírský navrhuje za římského krále mého bratránka Alfonse Kastilského. Jako by si řekli. Zvláštní, že nikoho nenapadlo, že ještě dál než oni je tatarský chán.“

„Co budeš dělat?“ zeptala se tiše.

„Proč bych měl něco dělat? Tahle volba se mě netýká. Stříbro na rozdíl od ostatních kurfiřtů nepotřebuju. A výsady? Co si nevybojuju sám, stejně mít nebudu. Ať je to kdo chce, já ho schválím.“

„Co když budou zase dva králové?“ hlesla Anežka.

„Schválím je oba, vždyť je to přece jedno,“ zasmál se. „Začínám se ptát sám sebe, jestli jsem se jen nezesměšňoval, když jsem svou zodpovědnost vůči říšským věcem bral tak vážně. Asi je to nesmysl. Sem s Filipem! Ten mi to vysvětlí líp.“

Sponheimští přijeli oba. Nejen Filip, i jeho bratr, vévoda korutanský, který se teprve nedávno ujal odkazu po zemřelém otci. „Zdravím tě, zázračný muži, jemuž i panoši rodí děti," hlaholil Filip ve dveřích. „Přicházím tě poprosit o přispění."

„Proč?" usmál se král. „Co já vím, o zalidnění své diecéze se už sám staráš dost úspěšně."

Oldřich Korutanský se zachmuřil. „Prosím tě," řekl Přemyslovi, „aspoň ty. Filip je opravdu nesnesitelný a začínám litovat, že ho k tobě vůbec vedu."

„Bojíš se, že mě zkazí? Mám už svoje za sebou."

Jeho nucená veselost přivedla bystřejšího Filipa konečně na stopu. „Nediv se, že se raduje," řekl zlomyslně. „Jako třetí kandidát na římský trůn...

Přemysl zbledl. Oldřich, který nevěděl nic, se zadíval tázavě na bratra. „Třetí? Nevím ani o jednom."

„Anglický princ a kastilský král," zašvitořil Filip. „Zvláštní, co? Ale ještě jsou v říši vlastenci. Markrabí braniborští a několik přilehlých vévodů se rozhodlo postavit vlastního kandidáta. Koho jiného než Přemysla, svého dobroděje? Nebo o tom nevíš?"

„Vím." Přemysl se narovnal a zvysoka si ho změřil. „Samozřejmě víš i ty, že jejich kandidátem je Ota. Já mu to nezazlívám. Nemyslí to přece vážně. Potřebuje jako vždycky peníze a jeden z nich, možná oba, mu za odstoupení bohatě zaplatí. Jsem ochoten dokonce potají rozhlásit, že mu chci dát svůj hlas, abych zvýšil jeho cenu. Kdo je tak hloupý, že chce být římským králem, ať platí."

„Ty nechceš?"

Přemysl se na něj podíval skoro výhrůžně. „Myslel jsem, že jsi chytřejší, Filipe. Sotva se mýlím, když předpokládám, že jste mě přišli o něco požádat. O něco pro tebe, protože ty by ses s Oldřichem při jeho prosbě neobtěžoval. A jen jsme se setkali, snažíš se ze všech sil mě popudit. To není zrovna moudré."

„Moudřejší, než si myslíš." Filipův hlas zněl posměšně, ale Přemysl si uvědomil, že mluví naprosto vážně. „Jsi proslulý rytíř, nedáš se přece unášet osobními pocity. Čím ti budu protivnější, tím víc se budeš snažit dokázat svou nezaujatost. Nemám pravdu?"

Měl pravdu. Přemysl se zamračil. „Tak spusť," řekl stručně a obrátil se k Oldřichovi, jako by Filip pro něj přestal existovat.

„Salcburská kapitula Filipa sesadila," odpověděl korutanský vévoda k jeho překvapení. „Zvolili místo něho sekovského biskupa Oldřicha, toho pisálka z bavorské vévodské kanceláře. Nepochybuju, že falckrabí Ludvík i Jindřich Dolnobavorský v tom mají prsty. I když..." Podíval se výmluvně na svého bratra.

„I když jsem bídník a nemrava," doplnil ho Filip s hranou bezstarostností. „Co tomu říkáš?"

Přemysl mlčel. Nečekaná událost ho zaskočila, i když si dávno nezastíral, že Filip nemá nejmenší předpoklady pro úřad duchovního pastýře. Na druhé straně

Salcburk na rakousko-bavorských hranicích byl strategicky nesmírně důležitý. Kdyby se ten darebák dal konečně aspoň vysvětit! Ale Filip dobře věděl, že rakouský vévoda si nemůže dovolit pustit salcburské arcibiskupství svému přirozenému nepříteli. „Co papež?“ zeptal se konečně.

Filip se zatvářil bolestně. „Alexandr není Inocenc. Kdyby žil starý pán, už by dostali pěkně ostrou výtku. Taky si to za jeho života nikdy nedovolili, i když k tomu měli tisíc chutí. Škoda. Dal se koupit dost snadno. Na Alexandra nemám, je prý náročnější. Naštěstí je můj sok biskup s rozedranou zadnicí a bojovník víry. Je přesvědčen, že počestnost musí zvítězit nad neplechou jen silou pravdy, a podplácet nebude, i kdyby na to měl. Alexandr sice odmítl mou nabídku, ale snad si uvědomuje, že ode mne přece jen může očekávat víc. Zatím se nevyjádřil. Čeká.“

„Vyhnali tě?“

„Co si myslíš?“ urazil se Filip. „Nejsem dnešní. Mám dost přívrženců. Spíš kapitula má potíže. V Salcburku si poradím. Jenže Bavoři si zvykli běhat mi přes hranice. Nic bych nedal za to, že se chystají vpadnout ke mně s vojskem a dosadit Sekovského násilím.“

„Mám zase chránit církevní statky proti světské moci?“ zeptal se Přemysl s nechutí. „Abych ti řekl pravdu, už se mi nechce.“

„Je to můj bratr,“ ozval se Oldřich. „Kdyby chtěl odejít... Taky si myslím, že by to bylo lepší. Ale on nechce ani slyšet. Můžou ho zabít. Nemůžu ho v tom nechat. Ale mne se nikdo nelekne.“

„Dobrá,“ rozhodl se Přemysl. „Ale než se do něčeho pustím doopravdy, slíbíš mi slavnostně, že necháš hloupostí, dáš se vysvětit a budeš se konečně chovat jako arcibiskup.“

„Dobře se dávají rady,“ řekl Filip kysele. „Jinému.“

„Já jsem král a jako král se chovám,“ vykřikl Přemysl vztekle. „Kdo si troufá říci, že ne?“

„Nikdo.“ Jízlivý Filip se přece jen polekal králova výbuchu a honem ho spěchal udobřit. „Budu přísahat, při čemkoli chceš. Vážně. Myslíš, že nedokážu žít příkladně?“

„Aspoň slušně, to by mi stačilo,“ odpověděl Přemysl upjatě.

„Kdy vpadneme do Bavor?“ zeptal se Filip nevinně.

Vpadnout do Bavor! Bezděčně si vzpomněl na bavorský nájezd do Čech v dobách jeho sporů s otcem. Po celý čas jeho vlády ho znepokojovaly nevyjasněné pohraniční spory. Udělat jim jednou konec pádnou rukou. Ukázat jim, že zvůle se nakonec může vymstít násilníkovi. On sám byl vždycky zastáncem práva. Ale kde ho nebylo?!

„Uvidíme," řekl jen. S nepříjemným pocitem si uvědomil, že už uvízl za drápek, když viděl Filipův vítězoslavný výraz. Takové dobrodružství mohlo nedobře dopadnout. Ale přesto bylo svůdné.

„To neuděláš!" řekla Markéta zděšeně, když pochopila jeho úmysl. „Je to zlý člověk. Nezastávej se ho."

Zlý člověk! „U spojenců nemohu hodnotit jejich mravní výši," usmál se přezíravě. „Nemám jich právě nadbyt. Nevšimla sis?"

Volba římského krále proběhla přesně podle jeho předpovědí. Říše teď měla dva, každého v odlehlém konci světa. Český král klidně uznal oba a jen se smál bezmocnému vzteku bavorských bratrů, kteří jako věrní přívrženci doufali, že Richard Cornwallský se dá zlákat alespoň k morálnímu zatracení vzpurného českého krále. Anglický princ ovšem dobře věděl, co v říši znamená Přemyslova podpora, a dal si dobrý pozor, aby si ho neznepřátelil.

Bylo znovu léto. Čeští i rakouští páni, plní sveřepé pomstychtivosti za příkoří dávná i blízká, se shromáždili v Pasově. Jejich plán byl prostý. Táhnout přímo na Landshut, sídlo vévody Jindřicha, a zmocnit se ho, než se stačí vzpamatovat. U Altfrauenhafenu se měli spojit se salcburským arcibiskupem a jeho i korutanskou hotovostí, aby konečný úder překonal obranu překvapeného města. Den vpádu měl zůstat tajemstvím. Byla by osudná chyba setkat se se spojenými silami obou bratří. Proto čekali. Teprve když Filipův posel přinesl zprávu, že falckrabí Ludvík je zaměstnán jakousi drobnou válkou daleko v údolí Rýna, vyrazilo česko-rakouské vojsko vpřed.

Vtrhli do Bavorska bez zásob. Teď, po žních, bylo všude co brát. Neomezovali se pochopitelně na jídlo. Tentokrát dal král všem volnou ruku. Přes ukrutné plenění a spoušť, kterou kolem šířili, postupovali zázračnou rychlostí. Už druhý den k večeru byli na dohled Altfrauenhafenu, aniž narazili na kloudnější odpor.

„Co je s vévodou Jindřichem?" staral se Vok z Rožmberka. „Nedovedu pochopit, že jsme ho ještě nepotkali."

„Nečekal nás," ušklíbl se Boreš z Riesenburka. „Teď se zděšeně opevňuje v Landshutu. Ale má to marné, stejně ho dostaneme."

„Zatím nemáme ani Altfrauenhafen," řekl král. „Přihnali jsme se moc zbrkle, Salcburští tu nemůžou ještě být. Snad bychom měli radši odbočit k jihu a počkat na ně u Mühldorfu. Jenže hne-li se falckrabí od Rýna, nezbude nám než zmizet. Náš čas je krátký. Ještě tři čtyři dny a dost. S ním se setkat nechci."

„Altfrauenhafen je bohaté město a Jindřicha není vidět," nadhodil Boreš. „Nač potřebuješ Salcburské?"

Král se dovtípil, že pan Boreš myslí na kořist, o kterou nebude nucen se dělit. „Zkusíme to v noci," řekl. „Nesmíme zanedbat žádnou příležitost. Zítra už budeme možná utíkat." Tiše se zasmál. „Takhle jsem tedy, páni, ještě neválčil. Připadám si spíš jako lapka." Sotva byli něco lepšího. Vozy, které se vracely zpustošenou krajinou k hranicím, byly vrchovatě naložené. Ať výprava dopadne jakkoli, nejeden pán už vydatně rozmnožil své jmění.

Co také mohl dělat jiného? Na skutečnou válku s bavorskými vévody nemohl pomýšlet. Pro obě země by měla nedozírné následky. A takových loupežných nájezdů tu už bylo! Jenže tentokrát pronikli daleko za oblast pohraničních sporů. Byli blíž Jindřichova sídla, než kdyby se Bavoři rozložili kolem Berouna.

Sigfrid Sirotek, Kadoldův bratr, jehož družinu tvořila skupina znamenitých zvědů, je poslal do města. Vrátili se až po půlnoci, uštvaní a udýchaní. „Vévoda Jindřich je uvnitř," hlásil jejich velitel. „Nemá moc lidí. A k městu se blíží další vojsko."

„Salcburští!" zajásal Jindřich z Kuenringu, který pocítil pevnější půdu pod nohama. Pan Boreš svraštil obočí, ale nakonec se usmál. Konečně, žádná starost o dělení kořisti. Altfrauenhafen se teď zřejmě dobývat nebude, natolik znal svého krále. A nemýlil se.

„Obejdeme město a potáhneme na Landshut," rozhodl král. „Než se Jindřich dovtípí, budeme sedět uvnitř. Pak můžeme vyjednávat i s Ludvíkem. Ale dřív se spojíme s arcibiskupem."

„Tři z mých lidí jeli vojsku naproti," řekl velitel výzvědné skupiny. „Brzy se dovíme, co jsou zač."

Nedověděli se nic. Ani jeden se nevrátil. Přes naléhání některých pánů, kteří toužili po dalších válečných činech, přikázal Přemysl, aby zůstali v pozicích, které zaujali zvečera, a nepokoušeli se spojit s neznámým vojskem. Měl neblahé tušení, které ho neoklamalo. S prvním rozbřeskem dne rozeznali nad mnohohlavou hotovostí, několikanásobně převyšující počet Přemyslových bojovníků, korouhev rýnského falckrabího. Jindřich Bavorský vyvedl své šiky z města a sevřel české vojsko pevným klínem. To byl konec tažení. Jediné, co zbývalo, bylo dostat se odtud se zdravou kůží.

Jeho otrlí rytíři vypadali úplně klidně stejně jako on. Konečně, účelu bylo dosaženo, Bavoři dlouho nezapomenou na jejich návštěvu. A dobýt Landshut? Stejně by ho nemohli udržet.

„Sbohem, zlaté čepce měštek v Altfrauenhafenu," ušklíbl se Boreš z Riesenburka. „Už vás neuvidím ani nepohladím."

„Poslal jsi domů deset napěchovaných vozů, Borši," zasmál se Beneš z Cvilína. „Co bych měl říkat já? Naplnil jsem stěží dva."

„Přičiň se a bude ti požehnáno," odbyl Boreš závistníka.

Přemysl poslouchal jejich žertování s úsměvem. Nezodpovědná lehkovážnost, která se ho zmocnila při jejich divokém cestování, zčásti ze vzpoury k Markétiným něžným výčitkám a zčásti jako výzva těm, kdo dřív neoceňovali jeho odpovědnou vážnost, ho dosud neopustila. Zvědavě čekal, co falckrabí udělá, jako by se ho to netýkalo. Protože měl daleko víc svrchu na Jindřicha, otočil své vojsko zády k němu, jako by tu nebyl.

Také falckrabí čekal. Den byl parný, ani jemu se snad nechtělo do bitvy. Až odpoledne jeho posel zarazil koně před královským stanem. „Můj pán, rýnský falckrabí Ludvík, vévoda bavorský," řekl obřadně, „se táže Přemysla Otakara, českého krále, markrabího moravského a vévody rakouského, přeje-li si svést bitvu hned nebo až po účinnějším rozvinutí své bojové síly. Je ochoten ustoupit z míst, která zvolíš, a rytířsky ti poskytnout všechny možnosti."

Přemysl už měl na jazyku podobnou nabubřelou řeč, ale včas si uvědomil, že příležitost není právě vhodná k chvástání. „Vyřiď falckrabímu, že se nechci bít," řekl jen. „Žádám ho o příměří k volnému odchodu a přísahám, že ho cestou neporuším ani jediným násilným činem. V uznání jeho laskavosti si mu hned po návratu domů dovolím zaslat nabídku trvalého míru."

Posel se nevracel až urážlivě dlouho. „Sedíme tu jako myši v díře," řekl nevrle Vok z Rožmberka. „Měl by být rád, že jsme ochotni vyklidit pole bez boje. Jsme přece na jejich území a tolik mrtvých v horkém létě... Nechtěl bych bydlet v Altfrauenhafenu po bitvě."

Poselství falckrabího přišlo až za soumraku. Tentokrát ho přivezli tři jezdci. „Falckrabí ti dává jediný den," prohlásil bavorský šlechtic už bez obřadnosti. „Zítra do západu slunce."

Přemysl vyskočil. „To nemůžeme stačit! Sem jsme jeli dva dny!"

„Falckrabí ti vzkazuje," řekl bavorský posel ledově, „že cestou sem jste se zdržovali loupeží, zatímco teď pojedete přímo. Na úsvitu buď vyrazíte, nebo se chystej k bitvě."

„Přijímám ten den," řekl Přemysl spěšně. „Vyřiď to." A dodal zkoumavě: „Falckrabí se o nás dověděl velmi brzy. Jak?"

„Posel ze Salcburku jel do Pasova oklikou," usmál se Bavor. „Falckrabí ti vzkazuje, že se salcburský arcibiskup přecenil."

„Co se stalo? Kde je jeho vojsko?"

„Falckrabí ti vzkazuje, že se salcburský arcibiskup přecenil," opakoval posel. „Víc nejsem oprávněn ti říct."

Tma tmoucí. Kdo by mohl spát v takové noci? Kromě toho nezbývalo času. „K Mühldorfu," zavelel král tiše. „Uklouzneme jim v noci. Když se za námi nepoženou, snad se do Salcburska dostaneme. Návrat stejnou cestou je nemožný — po tom všem."

Všechnu zátěž nechal na místě. Rytíři odkládali i kusy zbrojí. Na rychlosti koní teď závisely jejich životy. Bloudili jen málo, ale přesto se před nimi zaleskla hladina rozvodněného Innu až za rozbřesku. Poslední naděje se rozplynuly, když se ke králi přihnal zkrvavený jezdec. „Napadli zadní voj! Celou noc se táhli za námi!“

„Kdo?“

„Bavoři. Prý jsme porušili příměří a nevracíme se.“

„Kolik je jich?“ zeptal se král, ale okamžitě zavrhl myšlenku na odvetu. Nelze. Zavázal se, že se nebude bít. Ještě byli v jejich moci. „Rychle na most,“ vykřikl. „Strhneme ho za sebou. Řeka je rozvodněná, přebrodit ji nemohou. A když, budeme už daleko.“

Zezadu se k nim hnal zbytek bojovníků, stíhaný rozzuřenými Bavory. Několik rakouských šlechticů už vjelo na dřevěný most. Vok z Rožmberka se pokoušel zadržet nápor jízdy, který hrozil, že ho proboří. „Pojeď!“ vykřikl král na Viléma z Drnholce, jehož kůň se začal divoce vzpínat, ale hlouček zběsile pádících jezdců prolétl kolem něho a splašil i jeho vlastního koně. Vlna prchajících ho strhla. Už ztratil přehled, kdo zůstal a kdo je na druhé straně. Most sténal a otřásal se. Zděšený Přemysl poznal nebezpečí o chvíli dřív, než se jeden z pilířů naklonil a celá konstrukce mostu se hnula ke straně. „Pozor!“ zařval. „Pomalu! Most nevydrží!“

Jeho hlas zanikl v strašlivém praskotu. Jeho kůň zapadl zadníma nohama do trhliny. Vrhl se přes jeho šíji kupředu a divoce se vzepřel s uzdou v ruce. Jako zázrakem se zvíře vyprostilo a rozběhlo se na třesoucích se nohou pomalým klusem po prknech, která se pod jeho vahou lámala a padala do vzedmutých vln. Král se dostal na druhou stranu poslední, polomrtvý vyčerpáním. Teď se teprve mohl ohlédnout. Po celé délce zborceného mostu zápasily ve vlnách desítky tonoucích. Někteří se chytali plovoucích trámů. Jen málo se jich dostalo do bezpečí. Nemilosrdný proud je zanášel zpátky ke břehu, kde je bavorští ozbrojenci sráželi zpátky do řeky.

Vok z Rožmberka si uvědomil nebezpečí včas. Podařilo se mu zadržet všechny, kdo ještě nevstoupili na zrádný most, a vnikl s početným houfem rytířů a ozbrojenců do města a zavřel brány. Ti, kteří už byli na mostě, si zoufale probíjeli cestu zpět. Těsně u mostu stála nízká dřevěná věž. Několik rytířů se v ní zavřelo. Byl mezi nimi i Vilém z Drnholce. Oni i ti ve městě byli možná zachráněni. Dalo se počítat s vyjednáváním, jakmile dorazí falckrabí s hlavním vojskem. Do té doby se snad udrží. Přemysl upřel zdivočelý pohled ke břehu, kde pokračoval strašný masakr. Měl jsem přijmout bitvu, pomyslel si zoufale. Radši padnout v boji. Prokletý Filip. Měla pravdu. Markéta měla pravdu. Kéž bych to mohl odčinit.

„Co to dělají?“ vykřikl najednou vedle něho Heřman z Rudvíkova, bratr Viléma z Drnholce, dětským, plačtivým hlasem. „To přece nemůžou!“ Rozběhl se zpátky k mostu.

„Stůj!“ Boreš z Riesenburka ho zadržel s kamennou tváří. „Tam se už nedostane nikdo z nás.“

Heřman padl na kolena a zakryl si tvář. Přemysl, neschopen pohybu, neschopen další myšlenky, zděšeně zíral, jak bavorští zbrojnoši snášejí suché otepi k věži, kde našlo útočiště několik jeho přátel, a zatloukají dveře těžkými prkny. Neotevřou je. Nikdo už neunikne ze smrtící pasti. Objevil se kouř a vyšlehly první plameny. Ti, kteří se dostali na druhý břeh, teď poklekli a sklonili hlavy. Jen král zůstal strnule stát. Jeho oči ho neposlechly, neodvrátily se. Díval se až do konce.

Nejdřív bylo vidět skulinami mezi prkny, že se dveře prudce otevřely. Někdo se marně dobýval ven. Bavorský zbrojnoš prostrčil škvírou meč a zuřivě bodal dovnitř. Pak se kdosi objevil v malém okénku na vrcholu věže. Protahoval se se strašným úsilím. Bylo sotva dost široké pro kočku. Nakonec se mu to podařilo. Vypadl ven a roztříštil se o ostré skály. V okénku se objevila další hlava. Vlasy na ní už hořely. Plameny šlehaly všude kolem ní. Najednou se věž zřítila, plameny se vzepjaly do výše a pak všechno přikryl hustý dým. Hukot řeky přehlušoval každý jiný zvuk, jako by se tam za ní odehrávala jakási příšerná němohra.

„Pojď,“ řekl vedle něho Boreš z Riesenburka vážně. „Tady nemůžeme zůstat.“ Byl bledý jako stěna a ruce se mu chvěly. Přemysl se vzpamatoval. Zase byl schopen uvažovat. Jen té tíhy v prsou ho už nikdy nikdo nezbaví. Zvedl vzlykajícího Heřmana z Rudvíkova. Sám neměl slzy, kterými by mohl odplavit svou hrůzu. Rozhlédl se. Nebylo jich ani dvacet. „Musíme se dostat do Salcburku,“ řekl, „a poslat jim pomoc, bude-li to možné. Pan Vok se bude držet v Mühldorfu, dokud bude naživu jediný muž.“

Před polednem shodil zbytek zbroje. Vyčerpaní koně po celonoční jízdě už sotva pletli nohama. Ale až na salcburské hranici je dohonila skupina asi padesáti jezdců.

„Stát!“ vykřikl velitel. „Mám rozkaz přivést vás zpátky.“

„Víš, kdo jsem?“ zeptal se král.

„Ano.“

„Máš nás pobít?“

„Ne. Mám vás přivést živé.“

„To nedokážeš. Budeme se bránit.“

„Propustit vás nemůžu.“ Chvíli bylo ticho.

„Něco ti navrhnu, příteli,“ řekl Přemysl. „Budeme se bít spolu. Když zvítězíš, půjdeme s tebou. Prohraješ-li, necháš nás jít.“

Veliteli bavorských zbrojnošů blýsklo v očích. Kdy se prostému ministeriálovi naskytne příležitost bít se v souboji s prvním rytířem své doby? O tom si budou vyprávět ještě jeho vnukové.

Boreš z Riesenburka vystoupil kupředu. „Vyber si kohokoliv z nás,“ řekl ostrým hlasem. „Nedopustíme, abys na něj vztáhl ruku.“

„Ne!“ zamračil se Bavor. „Přijímám nabídku tak, jak byla.“

„Ustup, pane Borši,“ řekl Přemysl. „Snad jsem ještě neztratil všechnu sílu. Na život a na smrt?“ obrátil se k svému sokovi.

„Proboha ne! Co bych řekl falckrabímu, kdyby mi zázrak dopřál zvítězit? Jen do první krve nebo odzbrojení.“

Boj byl krátký. Velitel bavorské hlídky vynikal neobyčejnou silou, ale chybělo mu mnoho z jemné obratnosti jeho soka. Při nezdařeném útoku sjel Bavorův meč těsně vedle královy boty a přesná rána mu ho vyrazila z ruky. Byl odzbrojen.

„Stačí?“ zeptal se jeho královský soupeř, aniž se hnul z místa.

„Ano,“ odpověděl poražený. „Nestydím se. Proti takovému rytíři...“

„Tak vezmi své lidi a jeď,“ přerušil ho král. Díval se za nimi, když odjížděli, a nevěnoval pozornost Boršovi z Riesenburka, který přiváděl jeho koně. Teprve když zmizeli, udělal potácivý krok a zachytil se Boršovy paže. „Rozsekl mi nohu,“ řekl s křivým úsměvem. „Ani to nepoznal. Hlupák! Neslavný konec neslavné výpravy. Podvedl jsem ho, ano. Ve skutečnosti zvítězil on.“

Ani když k večeru vstoupili na salcburské území, nikdo z nich nepocítil úlevu. V hloubi duše jim seděla nedůvěra. Když se kůň, klopýtající v čele, zděšeně vzepjal, jak mu nad hlavou zazpíval šíp, neozval se ani výkřik úžasu. Jako by to čekali. „Stůj!“

V úzké skalnaté soutěsce neměli naději proti neviditelným útočníkům. „Tak jsme dohráli,“ řekl Kadold Sirotek a zastavil koně. „Škoda. Arcibiskupovo sídlo už nemůže být daleko.“

„Třeba jsou to jeho lidé,“ nadhodil nadějně Jaroš z Poděhús.

Král mlčel. Kdesi daleko vzadu bylo to osudné místo, kde udělal chybný krok. Ze vzdoru, vzteku a lehkomyslnosti se zpronevěřil celému svému životu. Nezbývá než přijmout trest. Ale jaký může být trest v hrdelní při? Znovu mu vyvstal před očima obraz hořící věže, který rychle ustupoval před tváří, deroucí se do jeho vědomí. Mikuláš. Najde se někdo, kdo mu pomůže k jeho nárokům? Vratislavští? Braniborští? Sponheimové? Nikdo z nich není dost mocný, i kdyby byl ochoten. Osiřelý Konradin měl falckrabího Ludvíka a to byl — po českém králi — nejmocnější říšský kníže. Navíc Konradin nebyl levoboček a měl právo na své dědictví. A přesto mu ho upírali.

Těžce vzdychl. „Zeptej se, co chtějí,“ vyzval pana Jaroše. „Snad mě nepoznali.“

„Nemáme stříbro!“ vykřikl pan Jaroš. „Nechte nás projít! Nemůžete získat nic než naše životy.“

„Nejsme lapkové,“ ozval se shora zlostný hlas. „Jsme ochránci salcburského arcibiskupa.“

„V tom případě nedobře vítáte jeho hosty.“

„Jeho Excelence žádné hosty nečeká," řekl hlas odmítavě. „Jeho Excelence ani není v Salcburku, který zůstal v moci ďáblova syna."

„Sekovští," řekl král polohlasně. „Kryjte se pod štíty. A dívejte se po sobě. Kdyby zasáhli některého koně, vezme jezdce k sobě někdo jiný. Jsou-li ve skalách jen pěší lukostřelci, máme naději."

Prchající museli shůry vypadat jako nestvůrní brouci. Prolétli soutěskou za svištění šípů. Kadold Sirotek vztekle klel, když z hluboké rány nad kolenem rval nepřátelský šíp. Zdaleka ne všechny se smekly po nastavených štítech. Boreš z Riesenburka, nedbaje vlastní krvácející ruky, seskočil a prohlížel krvavé šrámy na tělech koní. „Můžeme dál," řekl zamračeně. „Snad se Salcburk nepropadl do země." Podíval se znepokojeně do tváře mlčícího krále. „Zasáhli tě?" zeptal se.

„Nevím," odpověděl Přemysl slabě a potřásl hlavou, aby zaplašil neodbytný hukot. Zvedl ruku k rameni. Teprve když se dotkl šípu, který se ze strany svezl po kosti a zůstal trčet v jeho zádech, pocítil bolest. Zaplavil ho vztek. Do zad! Na útěku!

Boreš vyskočil do sedla. „Dál!" zařval hromovým hlasem. Po úbočí za nimi sjížděla skupina pronásledovatelů.

Králův kůň běžel klopýtavým cvalem za ostatními. Nevydrží, blesklo mu hlavou. Je uštvanější než druzí. Už v Mühldorfu... Ještě nestačil domyslet, když kůň pod ním padl. Jaroš z Poděhús se bleskurychle vrátil a podával mu dolů ruku. Zachytil se jí, ale tělo ho neposlouchalo. „Nemůžu," vyrazil ze sebe. Jaroš seskočil na zem, aby mu pomohl do sedla, ale vtom se vraceli i ostatní a vytvořili kolem nich kruh.

Boreš vytasil meč. „Tady padne Boreš z Riesenburka, starý rváč krále Václava!" vykřikl jasným hlasem. „Dřív nedostanou jeho syna!"

Přemysl pochopil. Z lesa proti nim vyrazila další skupina jezdců. Byli sevřeni ve smrtelných kleštích. „Můj meč!" řekl slabě a marně se pokoušel vyšplhat do sedla. „Můj meč!"

Jeho rytíři se najednou rozestoupili. Nadšený výkřik z jejich hrdel ho skoro ohlušil. Pronásledovatelé teď prchali v divokém zmatku. V čele jezdců, kteří se za nimi řítili, poznal Přemysl Filipa, špatného arcibiskupa a skvělého bojovníka. Byli zachráněni v poslední hodině. Od arcibiskupova doprovodu se oddělila jediná postava. Drobný rytířek se v letu vrhl z koně těsně vedle krále a prudce ho objal oběma rukama. Nedivil se ničemu. Nebe mu odpouštělo, aby měl příležitost napravit svou vinu. Důkazem toho zázraku byla přítomnost jasně modrých očí, jejichž slzy se na jeho tváři mísily s prachem cesty a krví jeho ran.

Spal noc a den hlubokým spánkem podobným bezvědomí. K večeru se vzbudil s palčivou bolestí v zádech, na nichž Anežka vyměňovala obvaz. Pohnul se a hluboce vzdychl. Celé tělo ho bolelo. I hlavu měl rozbitou po pádu z koně. Otevřel oči.

„Proč nám nepřijel na pomoc?“ zeptal se nespokojeně. Matně si vzpomínal na hádku se svým osvoboditelem, který se z jakéhosi nezapamatovatelného důvodu odmítl vydat do Mühldorfu.

Anežka povzdechla. Jako by tu nebyli spolu a jeho ruka neobjímala její dlaň. Její miláček už jiný nebude. „Dojdi pro arcibiskupa,“ přikázala sluhovi, který za ní držel mísu s vodou, ještě zrůžovělou královskou krví. „Mohli tě zabít,“ řekla vyčítavě. „Všichni jste zřízení až hrůza. Připadám si tu jako ve špitálu tvé tety Anežky. Co bude z mých dětí bez otce?“

Až dosud se nikdy neodvážila uštědřit mu jakoukoli výtku. „Ještě ho neztratily,“ řekl tiše. „Nevyčítej, Palcéříku. A oblékni mě, prosím tě. Nepřivítám Filipa jako mrzák na jeho loži.“

Svraštil obočí, když shledal, že arcibiskupovy šaty, které mu přinesla, pronikavě voní. „Víte, co se stalo?“

„Jistě, vyprávěl jsi nám to,“ odpověděla překvapeně.

Nepamatoval se na nic. „A co tu děláš ty?“

„S vámi jela přece jen Alberova družina, Jindřichova se měla připojit k Salcburským. Nevydržela jsem to a jela jsem s nimi.“

Zdálo se mu to jen, nebo se skutečně začervenala pod jeho upřeným pohledem? „Obtěžoval tě?“ položil jí přímou otázku.

„O... ani ne. Měl příliš mnoho starostí s ministeriály.“

Už si vzpomínal. Arcibiskupovi se nepodařilo shromáždit salcburské vojsko. Vstal a napřímil se. Pocítil ostré bodnutí v zádech, ale nebylo to tak zlé. Když Anežka zapjala poslední sponu na jeho šatech, pokusil se udělat krok. To už bylo horší. Rozseknutá noha se neodbytně ozývala. „Odjedeme ještě dnes,“ řekl se zaťatými zuby. „Musím se postarat o ty, co zůstali v Mühldorfu.“

Anežka se na něj vděčně usmála. V obleženém městě byli oba její bratři. To ho popudilo. Připadal si tak mnohem hanebnější. Ale výbuch hněvu si velmi spravedlivě schoval až pro Filipa.

„Tvůj žert mě přijde náramně draho,“ osopil se na něj zlostně, sotva vstoupil do dveří. „Všechna sporná pohraniční místa jim budu muset postoupit a vzdát se jakýchkoli výbojů.“

„To je přece výhoda, ne?“ řekl nenapravitelný Filip. „Přivěsí-li pečeti k mírové smlouvě, vzdají se jich taky. A ty budeš mít krytá záda, až si s přítelem Bélou začneš vyřizovat spor o Štýrsko.“

„Nepočítej, že do podmínek míru zahrnu i tebe,“ odsekl Přemysl. „Nemohu se vázat k takovému spojenci. S čím jsi počítal? Tvůj posel běží napřed k falckrabímu, než mi vyřizuje tvůj vzkaz, a ty sám nejsi schopen ani přispěchat s domluvenou hotovostí.“

Filip se zachmuřil. „Už jsem se poučil, nebude se to opakovat. Ale bez tvé pomoci možná neobstojím. Mám prosit? Obrana arcibiskupství je přece něco jiného než útok na falckrabího.“

„Cokoli jsem zatím vykonal, zmařila tahle výprava. Kdekdo si teď na mne troufne. A to ani nemluvím o smíchu, kterým se otřásají hrady všech knížat, kterým jsem kdy nahnal strach. Nemůžu si prostě dovolit další osobní zásah, i kdybych k tomu měl tisíc chutí. A já už nemám ani tu nejnepatrnější. Rozumíš?“

„Škoda,“ řekl Filip pohnutě. „Právě jsem složil slavný slib, že když mě neopustíš, zanechám všech nepřístojností. Myslím to vážně.“

Přemysl si vzpomněl na Oldřicha. Filip to pochopitelně vážně nemyslel. Ale korutanský vévoda... „Co je s Oldřichem?“

Filip se na něj podíval bezelstným pohledem a vzdychl. „Byl nemocen. Bývá skutečně velmi nemocen, dělá mi to starosti. Jsem jeho jediná útěcha. Zařekl jsem se, že ho už nezarmoutím.“

Ač Přemysl Filipovi nevěřil ani setinu jeho ušlechtilých řečí, obměkčila ho myšlenka na Oldřicha, který na svém nehodném bratrovi lpěl se zaslepenou oddaností a všeodpouštějící láskou. „Dobrá,“ řekl odměřeně. „Ještě ti pomůžu. Najmu ti žoldnéře z Bavorska, ti se zvlášť rádi bijou proti svým. Se mnou a mými pány už nepočítej.“

Filip se už zase usmíval. „To mi úplně stačí,“ ujišťoval ho horlivě. „Oldřich Sekovský stěží sežene dost prostředků, i když ho papež teď potvrdí podle zásady, že vítěz má vždycky pravdu. Ale přízeň kurie se musí pilně zalévat zlatem, jinak uvadne. Nechtěl bych být v jeho kůži, až ho začnou honit věřitelé. Už prý ve svatém zápalu zastavil všechen svůj majetek.“

Přemysl se rozhlédl po přepychové místnosti.

„Kdybys to udělal po něm,“ řekl jízlivě, „nepotřeboval bys moje stříbro.“

KRÁL ŽELEZNÝ, KRÁL ZLATÝ

Filip měl naprostou pravdu. Papež potvrdil rozhodnutí salcburské kapituly, ale sesazený arcibiskup dál s klidem spravoval svou diecézi, na kterou jeho pravoplatný nástupce marně útočil všemi prostředky své chatrné moci. Vznešený Filip ze Sponheimu, který slib o nápravě pochopil jen jako hlubší a tentokrát úspěšnou starostlivost o své válečné sbory s posměchem říkával, že nešťastný Oldřich Sekovský už odnesl k židovi dokonce i svůj poslední ornát a pallium. K dovršení jeho neštěstí se na papežskou kurii začali obracet věřitelé, kteří ho financovali v dobré víře v papežské rozhodnutí. To mohlo Oldřichovi zajistit obročí dostatečně bohaté pro splacení každého dluhu, ale papež nemínil podporovat ztraceného. Zbožný arcibiskup už musel vyslechnout nejednu trpkou výtku od kurie, když se naléhání jeho věřitelů stalo Alexandrovi nesnesitelným. Ten ďáblův syn, ohavný zhýralec, který neprávem seděl na jeho stolci, měl za sebou českého krále a nestydatě zneužíval jeho pohádkového bohatství i moci pro své nekalé záměry.

Pohan! Belzebub! Oldřichovou pokornou duší zmítala hříšná nenávist proti tomu obránci nečistých mocností, který měl být už dávno přece vyvržen veškerým křesťanstvem. Vždyť, jak si členové salcburské kapituly s hrůzou šeptávali, žije prý dokonce v dvojženství! A Bůh ho nepotrestal. Naopak.

Přemysl sám byl překvapen, když se po svém nešťastném dobrodružství setkal dokonce s jistým proteplením ve svých mezinárodních stycích. Závistivá knížata ho najednou přijala za svého, jako by ho jeho nezdar učinil konečně jedním z nich.

„Škoda, že Vilém Holandský neumřel o rok později," řekl mu Filip sarkasticky. „Letos by tě určitě zvolili a pokládal bych si za čest, že za to můžeš děkovat jenom mně."

Protože Přemysla tato nově projevovaná přízeň hluboce urážela, přestal se starat o říšskou politiku a věnoval se — k malé radosti svých bojechtivých pánů, kteří si z jeho poslední výpravy zapamatovali jen vozy naložené kořistí — s houževnatou urputností správě svých zemí a rodině. Holčičce, která se Anežce narodila zjara příštího roku, říkával žertem lapkovo dítě k velké nelibosti matky, jejíž jméno nesla. Zvykl si, když se chystal na delší pobyt mimo Prahu, brát Markétu, Anežku i děti s sebou. Zvlášť do Rakouska, kde se teď zdržoval častěji.

Ve Štýrsku to vřelo. V uherských rukách bylo nebezpečným klínem, vraženým mezi jeho a korutanské panství. To se znovu ukázalo, když se uherský mladší král Štěpán na sklonku osmapadesátého roku pokusil o nenadálý útok na Salcburk. Jen díky ostražité bdělosti obou korutanských bratří byl odražen.

Štěpánovo počínání bylo jistě překvapující. Sám měl co dělat ve Štýrsku, kde co chvíli propukala nezadržitelná vzpoura. Ale vedle Přemysla to po jeho otci byl nejbližší král, a proto se na něj obrátil všemi už opuštěný Oldřich Sekovský s prosbou o pomoc. Štěpánovi to zalichotilo, jak by ne. Být ochráncem Salcburku proti nenáviděnému Přemyslovi!

Zatím mnoho nedokázal. Na zmateném útěku dokonce kdesi cestou ztratil svého nejnovějšího spojence, který beze stopy zmizel, jako by ho země pohltila.

Tím skončil Štěpánův ctižádostivý výboj. Ze vzteku vpadl aspoň do nechráněných Korutan, jejichž vévoda soustředil všechny své branné síly na pomoc salcburskému arcibiskupství, a strašlivě je poplenil. Marně ho zoufalý Béla varoval. Štěpánovi Kumáni přivlekli do Uher stovku zajatců, z nichž některých se zmocnili dokonce vpádem na Moravské pole. Osobní přítomnost rakouského vévody poblíž místa činu konečně trochu zchladila Štěpánovu hlavu, ale už bylo pozdě. Podmínky jednou porušeného míru už nebyly závazné pro nikoho. Pracně ulévaný plamen vzpoury ve Štýrsku zaplápolal novou silou a nikdo u uherského dvora nepochyboval, že tato tak šťastně získaná země bude ztracena ve chvíli, která spojí zájmy českého krále se zájmy přívrženců Gertrudy Štýrské.

Přemysl zatím vyčkával. Při ukvapené povaze uherského mladšího krále si byl jist, že vyvolá nový konflikt bez jeho přispění. Chtěl vystupovat jako ochránce, ne jako útočník. A že se k němu sama Gertruda co nevidět obrátí o pomoc, o tom nepochyboval. Protože mu zbývalo pár nerušených dní, možná i týdnů, nechal všechny děti Markétě a Anežku odvezl na vzdálený hrad vysoko v horách.

Ve svých dvorských sídlech se střežil budit pohoršení a ponižovat svou choť. Skromná, laskavá Markéta mu za to projevovala daleko víc vděku, než mu ve skutečnosti patřilo. Věděl, že si nikdy nezvykla na dobrovolně přijatou úlohu jejich matky. Přesto říkávala, kdykoli se k tomu naskytla příležitost: „Vypadáš unaveně, můj pane. Vyjeď si s Hagenem na lov, já se o děti postarám.“ Nejdřív s omluvami, pak už s radostnou samozřejmostí ji obvykle poslechl.

Ze všech útulků své lásky nejvíc miloval hrad, kde prožili svůj první úchvatný týden. Uchýlili se sem i v těch jarních dnech bez ohledu na to, že dole v údolích se už zelenala tráva. Zasněžené pláně byly kolébkou jejich lásky. Projížděli jimi, proplétajíce vzpomínky se skutečností a možná ještě zamilovanější než tenkrát.

Jednou, když se v něžném objetí usadili na balvan, z jehož povrchu už jarní slunce vysálo zbytky sněhu, zahlédl Přemysl v křoví pohyb. Okamžitě stál mezi ním a Anežkou. „Jsi-li dobrý člověk, ozvi se dřív, než ti zabořím meč do těla,“ zavolal. „Zabíjím jen krvelačné šelmy nebo úkladné vrahy.“

Na ta slova se za křovím zvedla postava v otrhané mnišské kutně. „Před takovými mám i já strach," odpověděl neznámý vláčným, příjemným hlasem. „I když se šelem bojím míň než lidí. Nemám ani zbraň, vidíš?" Na důkaz svých slov nadzvedl vysoko svou kutnu.

„Přestaň," usmál se král a pohlédl vesele na Anežku, která se rychle odvrátila. „Nejsme zvědavi na tvé zbraně. Odkud přicházíš?"

„Z kláštera v Admontu."

„To je hezky daleko. Snad jsi neutekl?"

„Ano. Totiž... Nepatřím mezi admoritské mnichy. Jen jsem tam hledal útulek. A oni mě... Hledal útulek," opakoval bezradně.

„Nikdy se nepokoušej lhát, staroušku, když to neumíš," napomenul ho Přemysl dobrácky. „Co je s tebou v nepořádku?"

„Je mi zima a mám hlad."

„Tomu bych skoro věřil, i když jsem měl na mysli něco jiného. Ale o tom si můžeme popovídat doma, přijmeš-li moje pozvání."

Mnich začal těžce oddychovat a vypadal najednou jako poplašené zvířátko. „Musím jít dál," hlesl zoufale. „Čekají mě."

„Nikdo tě nečeká. Široko daleko není místo, kam bys mohl dojít do večera. Nerad bych tě nechal zmrznout. Nebo víš co? Vem si jednoho koně a jeď si, kam chceš." Vyskočil na koně, vyzvedl před sebe Anežku, a nestaraje se už o podivného pocestného, obrátil se k hradu. Zanedlouho zaslechl dusot a mnich, sedící na koni s obratností, která prozrazovala zkušeného jezdce, se k nim připojil.

„Kde jsme?" zeptal se. „Abych řekl pravdu, zabloudil jsem."

„Můj hrad se jmenuje Wolkenstein," odpověděl mu Přemysl.

„Neznám." Podíval se s úsměvem na Anežku, jejíž hlava spočívala na Přemyslově rameni. „To je tvůj syn, pane z Wolkensteinu?"

„Ne. Moje žena." Se zadostiučiněním pozoroval, jak svatému muži přeběhl po tváři temný ruměnec. „Vypadá jako kluk, viď? Ale je to pohodlnější. U večeře ji uvidíš oblečenou jako vznešenou paní."

Na jeho naléhání se k večeři vystrojila jako na dvorní ples. Jeho žert ho zřejmě bavil a jí se zmocnila touha být aspoň jednou, v očích někoho, kdo je nezná, skutečně jeho chotí. Krásný sen. Jak by byla blažená, kdyby byl opravdu jen panem z Wolkensteinu, s nímž by sdílela tento jediný, opuštěný hrad. Mnich, který v nich viděl manžele, byl pro ni nejvzácnějším hostem.

Sluhové je tiše obsluhovali. „Nečekal jsem, že v tomhle orlím hnízdě najdu královský přepych," řekl mnich.

„Přivezl jsem celé jmění z křížové výpravy, kterou před čtyřmi lety podnikl český král," prohodil Přemysl rozmarně a usmál se na Anežku, která hrála svou úlohu s důstojností královny.

„Znáš ho?“ vyhrkl jejich host a hned si sám odpověděl s utajenou hořkostí. „Kdopak by ho neznal, velkého, mocného, nejdokonalejšího. Nikdo neví, jaký je doopravdy. Ale já to vím!“

„To by mě samotného zajímalo,“ usmál se novopečený pan z Wolkenstejnu. „Abych ti řekl pravdu, moc se v něm nevyznám. Říkají o něm, že je dobrý a spravedlivý…“

„A úskočný a krutý...“ skočil mu mnich do řeči.

„Ne!“ vykřikla Anežka. „To nesmíš!“

Král ji zkrotil pohledem. „Nediv se jí. Poslouchat takové řeči je v Rakousku nebezpečné. Úskočný a krutý! Máš možná pravdu. Je zcela jistě neúměrně domýšlivý, sobecký a bezohledný. Možná že miluje své přátele a často se snaží zastat se utiskovaných. Ale nedělá to jen z pýchy, aby ho chválili? Chtěl bych mu věřit. Zatím jsem to nedokázal. Chtěl bych ho milovat, ale často ho nenávidím.“

„Tak nesmíš mluvit,“ hlesla Anežka v slzách.

„Vidíš, už má zase strach!“ vykřikl Přemysl. „Neplač, Palcéříku. Ať je sebeošklivější, tobě neublíží.“

„Jsem rád, že jsem našel útočiště v domě, jehož pán smýšlí jako ty,“ řekl mnich. „Jinak bych se necítil v bezpečí.“

„Máš snad spor s českým králem? Nebo s vévodou rakouským?“

„Ne. Jen s tím, kdo chrání toho Belzebuba, Filipa ze Sponheimu.“

Anežka se na něj podívala očima, z nichž vyprchal hněv. „Otče,“ zvolala, „nepodařeného kněze, o němž mluvíš, mám v hlubokém opovržení. A můj manžel, chce-li být upřímný, musí přiznat, že právem.“

„Nikdy jsem to nepopíral.“ Král se usmál a obrátil se k svému hostu. „Ale vraťme se k tobě, zbožný otče. Snad mám právo vědět, koho jsem uvítal pod svou střechou. Utíkáš ze Salcburku? Kam?“

„Do Bavor. Přes hory to nešlo. Musel jsem daleko zpátky, údolím. Nocoval jsem po klášteřích, ale v Admontu mě poznali. Mniši mě vydali vévodovým stvůrám. Utekl jsem. Pak jsem se skrýval po hradech. Nejdřív u pana Bibera...“

Přemysl zakroutil hlavou. „Vida ho!“ řekl vesele. „Doufám, že na svém příštím noclehu budeš vykládat stejně bezelstně, že tě před rakouským vévodou ukrýval pan z Wolkensteinu.“

„Říkám to jen tobě,“ vyhrkl uprchlík překvapeně.

„Jsi příliš důvěřivý. Dál. Ale beze jmen, prosím. Třeba bych je prozradil, až mě vévodovi lidé natáhnou na skřipec. Ovšem i sebehanebnější monarcha musí uznat, že jsi svatý člověk, a odepřít ti úkryt může leda člověk bez srdce. Chápu Bibera. Co měl s tebou dělat? Spravedlnost bývá někdy krutá a ne vždy ji hlas milosti zastaví včas.“

„Kdyby mě dostal do rukou, dal by mě zardousit,“ řekl mnich chmurně. „Kdo by mu to dokázal? Už jsi poznal, kdo jsem, viď?“

„Samozřejmě. Jsi Oldřich, biskup sekovský. Už jsem o tom slyšel, že jsi se ztratil někde v horách.“

„Jsem arcibiskup salcburský!“ vykřikl návštěvník zlostně.

Přemysl chvíli mlčel. „Poslyš, něco ti řeknu,“ řekl pak vlídně. „Možná si myslíš, že jsem mladý, ale ujišťuji tě, že jsem hodně viděl. Nejsi arcibiskupem, ať tě stokrát zvolila kapitula a potvrdil papež. Arcibiskupem je Filip ze Sponheimu, protože on sedí v Salcburku a ty běháš po horách v roztrhané kutně. Každý církevní úřad je závislý na výši úplatků. A ty na ně nemáš. Nespoléhej na výtěžek diecéze. Muže jako ty by šidili. Vymohl bys sotva třetinu Filipových důchodů. Jestli jsi nastoupil do boje v domnění, že zvítězíš silou své pravdy, jsi, promiň mi tu řeč, příliš prostoduchý na takový úřad. Byl jsi dobrým biskupem. Proč chceš dělat, na co nestačíš?“

„Byl bych ještě lepším poustevníkem,“ povzdechl si pronásledovaný arcibiskup, který byl zřejmě prost vší marnivosti. Urážlivá řeč se ho vůbec nedotkla. „Co jsem měl dělat? Salcburský probošt má pravdu. Copak lze snášet takového člověka? Jestli paní z Wolkensteinu měla příležitost ho poznat...“ Zarazil se a prudce se zarděl. Asi mu vytanula Filipova pověst. „Doufám, že...“ začal vzrušeně.

„Ne, neznásilnil ji,“ usmál se Přemysl a políbil Anežku na zrůžovělou tvář. „Vypadám snad na to, že bych si to nechal líbit?“

„To jistě ne.“ Mnich se s potěšením podíval na krásnou dvojici. „Přeju vám nejupřímněji hluboké štěstí a boží požehnání, V očích tvé paní čtu velikou a oddanou lásku, jaká přináší ty nejkrásnější plody. Kéž ti brzy položí do náruče i dědice.“

„Máme už tři děti,“ řekl Přemysl tichým, pohnutým hlasem. „Ale příchod dalšího uvítám se stejným nadšením. Tato dívka je nejčistší a nejdokonalejší stvoření, které znám. Být otcem takových dětí je pocta, jakou si nezaslouží ani král.“

„Ve světě plném zloby je setkání s tak vroucím vztahem očistné jako vykoupení,“ usmál se Oldřich Sekovský vřele. „Kéž by každé manželství bylo posvátným místem stejně hluboké a láskyplné úcty. Bohužel ani jeho pouta nejsou dnes už dost pevná pro hříšné choutky mužů a někdy prý i žen. Kdykoli narazím na takovou ohavnost, vzpomenu si na vás, drazí přátelé, a zase pookřeju.“

Na mladou paní udělala jeho slova nečekaný dojem. Zbledla jako smrt a oči se jí naplnily slzami. Než se stačil podivit, objevil se ve dveřích sluha. „Odpusť, pane, ale přijel rychlý posel z Vídně.“ Přemysl zvedl hlavu. Nebyl si jist, chce-li se dát poznat Filipovu soku, ale vtom se už objevil ve dveřích Sighart řečený Biber, z něhož ještě čišel zimní chlad. „Štýrské poselstvo dorazilo k tvému dvoru, Milosti,“ vyrazil vzrušeně. „Sigfrit z Mährenbergu a Fridrich Ptujský.“ Spatřil Oldřicha Sekovského a zledovatěl.

„Uklidni se, pane Bibere,“ řekl král vlídně. „Všechno jsme si s arcibiskupem vysvětlili. Zasluhuješ pochvalu, žes ho nenechal zmrznout. Zachoval jsem se stejně, jak vidíš.“ Obrátil se k biskupovi a dodal vážně: „Raději bych ti nekazil vzpomínku na pana z Wolkensteinu a jeho paní. Ale zato tě aspoň mohu zbavit strachu. Rakouský vévoda ani český král nebaží po tvé smrti.“

„Ty jsi...“ vyrazil ze sebe zsinalý Oldřich Sekovský. „Ale potom ona je...“ Podíval se na Anežku a do jeho očí se kradl hněv.

„Dost!“ vykřikl král, který si povšiml, jak změnil výraz. „Ničemu nerozumíš. Ani slovo! Nebo zapomenu, že jsem tě přijal jako přítele.“ Popadl strnulou Anežku za ruku a odtáhl ji pryč.

„Proč ses tak rozhněval?“ zeptala se se smutným úsměvem. „Ať mě chtěl ranit jakýmkoli slovem, má přece pravdu.“

„Vrazil bych mu ho do krku dřív, než by ho stačil vyřknout.“ Chvíli se na ni něžně díval a pak se usmál.

„Já jsem se nehněval, jen jsem spěchal. Zbývá nám přece už jen tahle jediná noc.“

Díval se pozorně na štýrské posly. Neposlouchal ani tak jejich řeč, jejíž obsah znal předem, jako spíš studoval jejich tváře. Fridrich Ptujský mluvil. Mährenberg stál mlčky vedle něho a Přemysl měl dojem, že si ho prohlíží stejně pozorně jako on jeho. Po pravdě řečeno ho jeho zjev překvapil. Mährenberg byl dobře o dvacet let starší než on sám. Šedé vlasy ležely na jeho hlavě jako stříbrná přilba. Držel se zpříma. I dnes to byl impozantní zjev. Konečně i přes ten věkový rozdíl... Před dvanácti lety byl nepochybně krasavec. Myslel na Gertrudino tehdejší podřeknutí. Mährenberg byl dnes hlavním pilířem mezi jejími přívrženci. Přichází-li sám... Počkal, až Fridrich Ptujský domluvil, a pak řekl: „Když jsem se ujal babenberského dědictví, štýrská šlechta nebyla jednotná v názoru, chce-li přijmout mou vládu.“

„Nikdy jsme nechtěli Bélu!“ vykřikl Fridrich Ptujský zuřivě.

„Je mi známo, pane hrabě, že právě tvůj hrad mladší uherský král musel mnohokrát obléhat a že ho dobyl teprve nedávno, když jeho soustředěné síly byly příliš velké i pro tak hrdinský odpor. O tobě nepochybuju. Ale nevím, koho zastupuješ, a nevím, koho zastupuje pan z Mährenbergu. Jste jen dva. Mluvíte možná pouze za sebe. V tom případě, promiňte mi, by to bylo málo. Nechci rušit podmínky před pěti lety uzavřeného míru z pouhé svévole.“

Oba šlechtici se na sebe podívali. „Našimi ústy k tobě mluví všechna štýrská šlechta," řekl Mährenberg. „Chceš-li to slyšet, patřím ke straně paní Gertrudy. V uherské otázce jsme zajedno."

„Představuje si paní Gertruda, že zaženu Uhry, aby mohla vládnout?" zeptal se Přemysl výsměšně, nespouštěje z Mährenberga oči.

„Tvá Milost asi špatně rozuměla," řekl Mährenberg hrdě. „Paní Gertruda tě prosí o pomoc pro svou zemi, ne pro sebe."

„Měl jsem to vědět, znaje ušlechtilost jejího srdce," řekl Přemysl s takovou důstojností, že hrabě potlačil ostré slovo, které se mu dralo na rty. Konečně i přes ten protivně vševědoucí posměšný pohled to mladý král mohl myslet docela vážně.

„Jaké podmínky si klade paní Gertruda, když mi postoupí svá práva?" zeptal se Přemysl s nepříjemnou věcností, ačkoli o postoupení práv ještě nebyla řeč. Tušil, že její vyslanec měl příkaz se tomuto ožehavému bodu pokud možno vyhnout.

„Paní Gertruda nemá žádná práva," začal Mährenberg nejistě.

„Jistě. Ale třeba si myslí, že má." Přemysl se zadíval ostře na oba posly. „Mluvme otevřeně, pánové. Než si podáme ruce, musí být mezi námi naprosto jasno. I při sňatcích z lásky, jakým náš svazek nepochybně bude," uklonil se zdvořile Mährenbergovi, „prozíraví otcové projednávají věno snoubenců předem. Štýrské dědictví patří do svazku babenberských zemí, a tedy právem mně. Nicméně jsem dovolil jeho odtržení v domnění, že tím vyhovuji i vůli štýrských stavů." Jak zdvořile poslouchali tak pustou lež! Věděli stejně dobře jako on, že musel. „Tím spíš jsem ochoten respektovat ji dnes, kdy je konečně i pro mne lichotivá. Ale nemohu vtrhnout v čele vojska do Štýrska. Pošlu vám pomoc, dost znamenitou, vedenou některým z rakouských šlechticů. Je vám jistě známo, že odejde-li pak moje vojsko, dokáže uherský král dobýt ztracené území zpět, zvlášť když má k tomu papežské požehnání. A aby ho ztratil, musí prohrát ve větší válce, než jsou vaše povstalecké šarvátky. Nevydírám. Vím, že vás ke mně přivedla právě tato úvaha. Ale nejsem ochoten znepřátelit si mocného souseda bez náležitých záruk."

„Všichni ti budeme přísahat věrnost," vykřikl Fridrich Ptujský, „kdykoli a kdekoli si budeš přát!"

„Za svou osobu zaručím paní Gertrudě dvojnásobný dědický podíl proti tomu, který jí popřával Béla," dodal s pohledem upřeným na Mährenberga, který očividně váhal. Teď se rozhodl.

„Paní Gertruda mě zmocnila, abych ti v naléhavém případě předal tento list," řekl. Naléhavý případ asi nastal, když nejevil ochotu dát se oklamat. Gertrudo, jak se shledáme? Vzdala ses svých nároků. Chceš se zmocnit mne, který budu vládnout?

„Hrabě Ota z Hardeka povede moje vojsko," tekl vlídně. „Věřím, že mi zachováte věrnost i v těžkém boji, který podstoupím kvůli vám dřív, než budu

moci přijít osobně do vaší země. Do své země," opravil se s úsměvem. „Vyřiď můj pozdrav paní Gertrudě, pane z Mährenbergu. Velmi se těším, až ji uvidím."

Lhal? Jistě ne. Až spatří Gertrudu, bude to znamenat, že se skutečně stal pánem země, na kterou tak dlouho musel čekat.

Štýrské povstání vzplanulo novou silou a s pomocí vojska Oty z Hardeka vypudilo nenáviděné Uhry ze země jediným mocným výbuchem. Nikdo se netajil tím, kdo rakouskou pomoc poslal. Poslední slovo bylo vyřčeno. Po přepadení Salcburku a vyplenění Korutan bylo odtržení Štýrska poslední ranou předstírané česko-uherské shodě. Protože tentokrát byl zasažen osobně horkokrevný Štěpán, kterému jeho otec svěřil správu získané země. Že to byla špatná správa, vyprávěli lidé českého krále kdekomu na potkání. Srážka byla neodvratná.

Byla doba rytířů a čestného dodržování úmluv. Oba znepřátelení králové, vypovídajíce si válku, dohodli mezi sebou příměří do svatého Jana a vzájemně se omlouvali vzletnými slovy, že s tak velikým vojskem, jaké jedině je hodno slavného a mocného protivníka, se nemohou dostavit na smluvené místo bitvy před novou senosečí, která zajistí píci desítkám tisíců válečných koní.

Tam, kde mocný tok Moravy bezpečně odděluje Uherskou říši od Rakouska, leží Moravské pole. Kosti tisíců padlých bojovníků se na něm rozpadají v prach. Místo velkých bitev, odpradávna pokrývané krví a slávou. V dobách míru se nad tím vším vlní zelená tráva, výhonek života, který přemáhá slávu i smrt.

Ale toho roku bylo sucho. Chudé trsy neodolaly kopytům koní a těžkým kolům vozů. Zdupaná, šedá a skomírající tráva polehla široko daleko, kudy se brala vojska na uherské straně Moravy, kam král Béla přitáhl s mohutnou hotovostí ještě před skončením příměří.

Dosud nikdy nestála ve službách uherského krále tak mocná válečná síla. Bylo veřejným tajemstvím, že mladší král Štěpán nepomýšlí na nic menšího, než připojit nejen Štýrsko, ale i kus Rakouska a možná i Moravské markrabství ke své příští říši. Český král se při těch pověstech jen pohrdavě usmíval, ale úsměv mu zmrzl na rtech, když se dověděl, jak nesmírné síly se Bélovi podařilo shromáždit. Nebyla s ním jen polská knížata, ale i divoké východní národy, Kumáni, Sekelové, Valaši, Besermané, Ismaelité a jižní sousedé Uherska Chorvati, Řekové, Bulhaři, Srbové, Bosňané. Proslýchalo se dokonce, že se k jeho vojsku připojili i Tataři. Na sto čtyřicet tisíc jich prý bylo.

Pohled přes řeku na široko rozložený tábor dosvědčoval, že se zděšený odhadce příliš nezmýlil.

Český král se spoléhal hlavně na vlastní síly a teď naslouchal nepříznivým zprávám se sevřeným srdcem. Bélovo vojsko počtem o polovinu převyšovalo jeho skoro stotisícovou hotovost, kterou proti němu mohl postavit. Na sebrání dalších sil už bylo pozdě. Krom toho i tak to už bylo příliš velké zatížení pro zemi, stiženou suchem a neúrodou. Bélovi a hlavně Štěpánovi to bylo jedno. Pro veliké vítězství byli ochotni proměnit půl Evropy v poušť. Proč ne? Vždyť jeho podivní spojenci měli celé české a rakouské země slíbeny v plen za odměnu vítězné bitvy. Bavorští vévodové rychle shromažďovali u hranic ozbrojené síly. Kdoví zastaví-li se příšerný nepřítel v pomezních českých a rakouských horách! Jedině braniborský markrabí se svými syny a slezští a korutanští vévodové, kteří patřili vlastně k Přemyslově rodině, stáli po boku českého krále spolu s českými, rakouskými a štýrskými šiky.

Houfy ozbrojenců se trousily krajinou. Na místě setkání, u rakouské Lavy na břehu Dyje, se měli shromáždit až v poslední den příměří. Mnohé zdržela snaha doplnit počet ozbrojenců. Ve sjednaný den, 24. června roku dvanáctistého šedesátého, se před Lavou rozložila jen rakouská hotovost. Až třetí den ráno, za vytrvalého hustého deště, se dostavila největší síla Přemyslovy branné moci, Češi pod vedením samotného krále. Do této bitvy ho provázela i jeho choť, královna Markéta, dědička Babenberků.

Přemysl spěchal celou noc s nedobrými pocity. Podle válečných obyčejů měl nepřítel už právo proniknout na jeho nechráněné území. Navíc moravská hotovost s Brunem Olomouckým v čele se kdesi zdržela.

Znatelně si oddychl, když se dověděl, že po celé délce Moravského pole se na rakouském břehu Moravy neobjevil ještě ani jediný uherský bojovník. I král Béla byl zřejmě odhodlán soustředit síly pro jedinou rozhodující bitvu.

„Nedělal by to, kdyby si nebyl jist, že je jich o tolik víc," řekl už zase v dobrém rozmaru, když se jim konečně podařilo schovat se před deštěm v dlouhém stanu, kde zasedli k narychlo připravené snídani. „Jenže já věřím, že jeden dobrý rytíř vydá přinejmenším za dva Kumány. Takže přesila je vlastně na naší straně." Zvedl číši. „Pánové, omlouvám se za ten noční spěch. Aspoň jsme na místě. A jak to vypadá, dnů k odpočinku nám chybět nebude, jestli všichni budou tak liknaví jako dosud."

Ještě nedomluvil, když se před stanem strhl šum. „Kumáni vpadli do rakouského ležení!" Král vyskočil. Rytíři se drali k východu. Ale než se stačili sešikovat, vracel se z rakouské strany usměvavý Budivoj ze Skalice, který vyrazil ven první.

„Planý poplach," volal z dálky. „Je to jen pár pobertů. Ota z Hardeka vzkazuje, abychom se nedali rušit v hodování. Stačil by prý na ně s třetinou lidí, které přivedl jenom on sám."

Ota z Hardeka, vítěz nad Uhry ve Štýrsku, byl dost zkušený bojovník, aby se mu dalo věřit. Král se uklidnil.

„Má pravdu, potřebujeme si odpočinout," řekl a vrátil se k přerušené snídani.

Netrvalo dlouho a do stanu se vsunul Jindřich Kuenringu.

„Jsou pryč?" zeptal se Přemysl.

„Dávno. Odpusť, nechtělo se mi do deště. Taková bezvýznamná srážka. Otočili koně, sotva jsme vyběhli ze stanů."

Král vstal. Začala ho zmáhat únava. „Ať sem přijdou taky ostatní," usmál se. „Docela chápu, že vznešeným pánům ani král nestojí za zmoknutí, ale chtěl bych je vidět, než si půjdu lehnout. A koneckonců se už vyjasnilo."

Jindřich se rozesmál. „To jenom Kuenringové jsou tak zhýčkaní, Albero se objeví co nevidět. Ale ostatní jsou celí diví do boje. Vydali se aspoň stíhat Kumány, déšť nedéšť."

Král se zamračil. „To není moudré," řekl nespokojeně. „Kumány stejně nedohoní. A nechat ležení prázdné..." Vyšel před stan a starostlivě se rozhlédl. Dopolední slunce ostře pálilo, jako by si chtělo vynahradit, že mu byla pro dnešní den vyměřena tak krátká doba. Na obzoru se už zase stahovaly černé bouřkové mraky. Ale dole na zemi, kam až oko dohlédlo, byl klid.

„Ať si pospíší se stavěním stanů," poručil. „Za chvíli se strhne horší liják než prve."

Nastavil tvář slunci. Když neměl co na práci, zmocňovala se ho nejistota, kterou se střežil dát najevo. Kdyby se aspoň něco dělo!

Zlomyslný osud mu splnil neprozřetelné přání obratem. Od rakouského ležení se přihnal tryskem Albero z Kuenringu. „Milosti!" vykřikl. „Padli do zálohy! Zaskočili je, když se za nimi hnali po břehu Dyje. Za lesem jsou prý tisíce Kumánů."

„Na koně!" zařval Vok z Rožmberka ještě dřív, než si kdokoli uvědomil dosah zprávy. Zbytek Rakušanů se už šikoval. Vyrazili jako s větrem o závod. Část českých bojovníků štvala koně do zalesněného svahu, aby obchvatem obklíčili zrádné místo. Ale po stopách kumánských koní, kteří tudy projeli sotva před hodinou, už dorazili jen na příšernou opuštěnou pláň. Král pustil uzdu svého koně a jako ve snách chodil sem tam mezi mrtvými. Kadold Sirotek. Ota i Konrád z Hardeka a Plainu. Oldřich Kraft. Desítky známých i neznámých tváří, porubaných děsnou přesilou. Snad na tři stovky útočníků ten úskok zaplatilo životem. Ale byly jich prý tisíce. Tisíce! Zaplavil ho lítý vztek. Řadu z těch padlých nazýval svými přáteli, strádal spolu s nimi zimou i vedrem na taženích, kdy bojovník roste v rytíře

a chlapec v muže, každý z nich aspoň jednou v životě byl ochoten dát za něj život. A teď ho dali všichni, za nic.

Nahota mrtvých smazávala rozdíl mezi sluhy a pány. Nenechali jim nic, nic, čím by mohli přikrýt svou smrt.

„Za nimi!“ vykřikl a vyskočil na koně. Aspoň pomstu! Dřív než je pohřbím, nakupím nebetyčnou mohylu z těl jejich vrahů.

Řítili se vpřed jako bouře, která se jim hnala v patách — a byla rychlejší. Na krajinu padl soumrak. Poledne připomínalo světlou půlnoc, jakou vídali na dalekém severu. Cválající koně v prudkém lijáku klopýtali, jak zapadali do blátivých děr rozryté cesty, a plašili se při temném dunění hromu, zatímco blesky křižovaly oblohu přímo nad jejich hlavami. Divoký úprk se zvolna zpomaloval, až přešel do unaveného klusu, který se nakonec zastavil. Po jejich levici hučela rozvodněná Dyje. Mezi jednotlivými údery hromu bylo slyšet Jen jednotvárné, vytrvalé šumění hustého deště. Všichni byli promoklí na kost a třásli se zimou.

Když blesk ozářil krajinu od obzoru k obzoru, nebylo vidět živou duši.

„Stejně je nedoženeme,“ řekl malomyslně Albero z Kuenringu.

Král se ještě jednou podíval směrem, kam zmizel nenáviděný nepřítel. Pak zvolna obrátil koně. „Zpátky,“ řekl temně. „Pomstít je můžeme až v bitvě.“

Vrátili se do tábora se zasmušilými tvářemi a unavení k smrti. Až na Korutanské byli už všichni na místě. V lijáku rostly další stany. I v nich se brouzdali mokrou trávou. Nebylo kde se ohřát, ačkoli bylo plné léto. Táborové ohně hasil vytrvalý déšť. Až na polohlasné výkřiky stráží vládlo v celém ležení mrtvé ticho. Předem poražení, pomyslel si král, když se zaposlouchal do tmy. Rozešli se tiše do svých stanů, každý sám.

Ačkoli byl přesvědčen, že neusne, únava ho zdolala, sotva padl na lůžko. Vzbudil se až ráno. Venku už byl zase slunečný den, nádherné, svěží jitro s kapkami deště na stéblech trávy.

„Co nového?“ zeptal se Jana, který ho přišel obléknout.

Sluhové o náladě ve vojsku věděli vždycky víc než jejich páni. Ale to, co se dověděl teď, se k jeho překvapení netýkalo žoldnéřů.

„Markrabí a slezští vévodové seděli dlouho do noci. Chtějí se vrátit. Nemá prý smysl dát se úplně zničit ve ztracené bitvě.“

„Kdo že ztratil bitvu?“ rozlítil se král.

„Říkám jen, co jsem slyšel,“ vyhrkl Jan a ustoupil. „Prý není moudré neposlechnout varování, jaké ti včera dalo nebe, Milosti.“

Přemysl mlčel. Odpustil si zbytečnou otázku, od koho to jeho panoš ví. Vždycky jen zatvrzele mlčel a měl pravdu. Nedověděl by se nikdy nic, kdyby proti svým přátelům obrátil hněv jejich pánů.

„Varování,“ ušklíbl se pak. „No dobrá. Že dávám pány prosit. Ještě jsem neměl příležitost se s nimi pozdravit.“

Dostavili se nevyspalí, protože je zlomyslně dal probudit hned. Když nelitovali spánku pro svoje mudrování, nemusí ho litovat ani pro vrchního vojevůdce. „Špatný začátek, pánové," oslovil je. „Už jste jistě slyšeli."

„Ano," řekl Jindřich Vratislavský. „Je mi líto, že jsme nepřišli o chvíli dřív, mohli jsme je zaskočit. Prchali prý naším směrem."

„Nic vám přece nevyčítám," řekl král. „Ani my jsme je nedohonili. Osud si asi nepřál oslabení našeho nepřítele." Všiml si, že se po sobě podívali, a pokračoval: „Ptám se sám sebe, jestli by nebylo moudřejší rozpustit vojsko a vrátit se domů. Tak nepříznivé znamení... Snad by Béla přijal slušnou nabídku míru." Odmlčel se a čekal. Ale bylo ticho. Jeho spojenci jen klopili oči. Dodal tedy s povzdechem:

„Pohroma, která nám hrozí v případě možné, a jistě si myslíte, že i pravděpodobné porážky, je asi zcela neúměrná zisku. Aspoň pro vás. To vás přece muselo taky napadnout."

Znovu se po sobě podívali. Všiml si, že Jindřichův bratr Konrád Hlohovský otvírá ústa a chystá se něco říci, a už se těšil, jak je zpraží říznou odpovědí. Ale Ota Braniborský, který ho znal příliš dobře, mu zkazil radost. Umlčel neopatrného vévodu rychlým varovným pohledem a řekl pokrytecky: „Nikoho z nás nenapadlo, že bychom mohli podlehnout. S takovým vojevůdcem! Ty žertuješ, švagře. Protože nemohu uvěřit, že bys nás zkoušel. Nejsme přece tak prostoduší, abychom uvěřili tvé ústupnosti, ani tak zbabělí, abychom po ní toužili."

Ostřílený lhář! Viděl, jak se tváře jeho vznešených příbuzných zvolna zardívají zahanbením a hněvem. Ota bude muset vyslechnout nejednu trpkou výčitku, obvinil je přece z hlouposti a strachu. Ale včera jim neodporoval. Naopak. Mumlavě projevovali souhlas s jeho řečí. Jedině Jindřich Vratislavský vyhrkl zahanbeně: „Odpusť, bratře. Stydím se."

Přemysl mu položil ruku kolem ramen a usmál se. „Napadlo to tedy jenom Jindřicha. To mě těší. U něho se nemusím bát ani podlosti, ani zrady. A slabou chvilku míváme všichni. Sám jsem ji zažil. Hlavně když se dokážeme vzpamatovat včas." Podíval se na Braniborského. „Škoda, že se tak dobře známe, Oto. Představoval jsem si to veselejší." Propustil je a se zlomyslným potěšením naslouchal, jak se hned před stanem strhla tlumená hádka.

O odchodu se sice přestalo mluvit, ale nálada se nezlepšila. Bojechtivostí planuli jen Korutanští, kteří se dostavili s týdenním zpožděním. Sotva dorazili, dal král strhnout stany a v bojovém šiku vyrazili podél toku Moravy až k místu kde se na druhém břehu tmělo nepřehledné moře uherských stanů. Leckomu ten pohled vzal dech. Přemysl násilím setřásl všechny nedobré pocity. On jediný ze všech si je teď nemohl dovolit. Procházel ležením a žertoval s vojáky. Když si ho troufli pozvat, upíjel z jejich konvic laciné víno. „Uherské je prý lepší," říkával. „Hleďte, ať ho už brzy ochutnáme." S jinými zase zpíval, anebo dokonce nacvičoval

válečný řev. Když se to stalo poprvé, vyrazili zmatení rytíři ze stanů v domnění, že Uhři přepadli ležení.

Ale Uhři se nehýbali. Béla v domnění, že pohled na nesporně slabší síly nepřítele může jen povzbudit sebevědomí jeho vojáků, jim ho dopřával v plné míře. A nejen to. Trochu se srážky v hloubi duše bál. Ještě nikdy se s českým králem nebil v otevřeném poli. Setkají-li se v bitvě, musí se s ním utkat buď sám, nebo jeho syn. Přes chvástavé Štěpánovy řeči neměl pochybnosti o tom, jak by podobný souboj dopadl. Smrt vojevůdce už nejednou způsobila porážku i vítězícího vojska. S neklidem přihlížel přes mohutný tok řeky, jak český král v žertovném klání na druhém břehu prohání synky svých věrných. Jako by se chystal při bitvě jen pokračovat v zábavné hře.

Mladší král Štěpán nakonec rozumně ustoupil od myšlenky, že českému nepříteli předvede totéž. Měli snad ukazovat nepříjemný rozdíl, jehož si zkušený Béla byl dobře vědom? Štěpán měl jinou zbraň. Zbraň nahánějící hrůzu, zbraň, jakou nevládl žádný z křesťanských panovníků. Z uherského břehu se ozývalo hrůzné vytí kumánských jezdců, kteří z koňských hřbetů v plném trysku zasahovali přesnými údery pahýly stromů a svými šípy veliké terče. Béla napjatě pozoroval český břeh, kde k jeho zoufalství přes hrůznou podívanou klidně pokračovaly rytířské hry. Jak Přemyslovi záviděl jeho lehkou mysl a neochvějný klid! Nebyl nadán nadpřirozenou mocí číst v lidských myšlenkách. Jinak by věděl, že srdce mladého krále je přetěžké. Sto tisíc mužů svěřilo své životy do jeho rukou. Kdo z nich uvidí zapadat slunce v den bitvy?

Počasí se dávno ustálilo. Také 11. července byl parný den. Kumáni, kteří se chystali ke svému každodennímu představení, shledali, že terče jsou nadobro rozsekané. Jejich stany byly doposud plné zajatců a měli v úmyslu je dobře zpeněžit, jakmile budou moci opustit tábor. Muže, ženy i děti. Ale Štěpán jim slíbil všechno zlato českého krále, dokážou-li ho zastrašit co nejkrvavěji. Proč ne? Vyvlekli zajatce ven a použili jich místo terčů.

Kdosi to běžel říci Přemyslovi. „To nedopustíš!“ vykřikla zbledlá Markéta. „Jsou to tvoji lidé, tvoji vlastní poddaní. A děti!“

„Ne,“ řekl zasmušile. „Už toho bylo dost.“ A vypravil Otu z Meissova s poselstvím přes řeku.

Chvíli se zdálo, že rozběsnění Kumáni si chtějí za terč posloužit i nedotknutelným vyslancem. Několik šípů hvízdlo kolem loďky. Mladší král Štěpán je zuřivě zahnal ze břehu. „Prosí!“ vykřikl vítězně. „Už dostal strach. Chce vyjednávat.“

„Nebo se chce bít,“ řekl Béla chmurně. „Nemůžu mu odříci čestnou bitvu.“

„Proč bys mu ji odříkal?“ zvolal Štěpán. „Rozsekáme je!“

Béla nesdílel synovy naděje. Často měřili spolu válečné síly. Žádné z nich nebyly dost znamenité, aby jednomu z nich vybojovaly konečné vítězství. Ale tentokrát byli spojeni. Kdo ví...

Přijal posly sebevědomě, jak se sluší na toho, kdo očekává vítězství. „Souhlasím," řekl, když vyslechl Přemyslovu nabídku. „Český král mi dává na vybranou, na kterém břehu chci svést bitvu. Volím rakouský, pochopitelně. Při pronásledování poražených nás nebude zdržovat tok řeky."

„Je tu široký brod," poznamenal Ota z Meissova s neproniknutelnou tváří. „Bude se vám dobře utíkat."

Štěpán chtěl vybuchnout, ale Béla, který si byl vědom, že český král ústy svého posla jen odpověděl na urážlivou řeč, ho umlčel. „Ať tedy ustoupí ze svých pozic," pokračoval, „a brod a celé prostranství jižně od něho nechá volné pro mé vojsko. Souhlasím s ním, že k přemístění vojska stačí zítřek a polovina příštího dne. Přijímám jeho slovo a potvrzuji, že do té doby neporuším příměří ani já. O polednách dne třináctého ať tedy dojde k bitvě."

Mladší král Štěpán se díval chmurně za vzdalujícím se poslem. „Měls je přijmout na naši stranu," řekl. „Pobil bych je po jednom, až by vystupovali z brodu."

„Hlupáku," procedil jeho otec opovržlivě. „Co by ti to prospělo? Zabil bys jich deset a ostatní by se vrátili. Krom toho... Oči celého křesťanského světa se dnes upírají na Moravské pole. Jak bych to zodpověděl? Zavázal jsem se, že příměří dodržím."

„Myslíš, že ho dodrží on?" vykřikl Štěpán. „Ten domýšlivý zbabělec? Umí jen krást a utíkat, zeptej se falckrabího Ludvíka. Proč myslíš, že ti nabízí bitvu? Aby nás vylákal. Poruší slib, jak se mu bude hodit."

„On jistě ne," zamračil se Béla. „Dal mi přece vybrat, kdo z nás přejde a kdo ustoupí."

„Ty mu chceš skutečně dostát v slovu?" zeptal se číhavě Štěpán.

„Co jsem řekl, tomu *já* dostojím," Bélovi se zachvěl hlas. Dobře si uvědomil, že tím jediným slůvkem dává synovi volnou ruku.

„Ty to dodržíš. Ty ano," ušklíbl se Štěpán a otočil se k odchodu. „Přebrodím s Kumány první," řekl ještě přes rameno s hranou lhostejností. „Jsou nejrychlejší."

Když se zpráva o sjednané bitvě rozšířila, zmocnilo se českého vojska rozechvění. Už jen jeden den nečinnosti a klidu! Přemysl dobře věděl, že teď musí

svoje lidi zaměstnat. Uhři, přecházející přes řeku, byli na tom líp. Neměli čas myslet na poslední otázky, které tak často oslabují ruku vojáka v rozhodující chvíli.

„Kdoví kam je až poženeme, a jejich země je od nich už vyjedená," řekl klidně hned večer, sotva zaujali nové pozice, jako by se o vítězství vůbec nedalo pochybovat. „Pošli několik oddílů zítra za spížováním, pane Voku. A orlíkům dej bezpečný doprovod, ať se vrátí do Hamburku. Nemůžu je hlídat v bitvě."

Nejmladší rytíři už byli dávno rozděleni a ti menší zuřivě záviděli starším bratrům, kteří měli s králem podstoupit tak slavný boj. Přemysl se na jejich řady díval s dojetím. První a možná poslední bitva pro leckterého z nich. I když byl odhodlán je šetřit, nemohl je urážet. Byli rytířského rodu. On sám už v šestnácti letech vedl do boje vlastní vojáky. Směl jeho tenkrát někdo zdržovat? Každý z nich umí třímat svůj štít a je hoden svého meče.

Pětadvacet z těch, kteří s ním už osmý rok vyjížděli k rytířským hrám. Všichni tři Vokovi synové, dva ze čtyř synů Budivoje, který si po novém hradu říkal z Krumlova, další tři Vítkovci, pět Ronovců, tři Markvartici, skoro všechny rody tu byly zastoupeny nejmladšími ratolestmi, paví chocholy v českých barvách na jejich přilbách byly sepjaty zlatým klenotem se znakem královy družiny. Všichni byli jeho synové, nad nimiž chtěl jásat, plakat a podle možnosti je chránit. Teď se pyšně dívali za skupinou svých mladších druhů, která odjížděla do bezpečí. Dnes prvně je rozdělili na muže a děti. Někteří z nich se už před pěti lety zúčastnili křížové výpravy. Ale do skutečného boje jeli až dnes.

„Ti si ale pospíšili!" řekl Jindřich z Rožmberka, který první z nich obrátil oči k rozlehlé ploše na jihu, kam se vléval z brodu nepřetržitý proud uherského vojska. „Už tu jsou skoro všichni."

Přemysl se na něj podíval. Je možné, že tenhle chlapec, který lítostivě posmrkával, když ho před sedmi lety nechtěl vzít do boje, je už dvacetiletý? Vlastně všichni byli ve věku, kdy se on sám pokládal dávno za dospělého. Nejmladšímu z nich, Budivojovu Závišovi, bylo už šestnáct. Proč dětství jiných se nám zdá vždycky o tolik delší než naše? „Štěpánovi Kumáni se přepravili už v noci," odpověděl lhostejně. „Má pravdu, udělal bych to také. Vojsko má být svěží. Jak by vypadali, kdyby se rovnou z brodu hrnuli do bitvy? Takhle mají před sebou klidnou noc a zítra můžou vyspávat až do poledne." Zítřejší poledne. Leželo na něm jako stín. Jak se díval večer přes řeku, vypadalo to, že Uhrů ještě přibylo.

„Jak to, že nestavějí stany?" zeptal se Slavek z Riesenburka.

Nestavějí stany? Obrátil oči k Štěpánově jízdě, která se zvolna roztahovala do širokého polokruhu. Nebýt příměří, vypadalo by to skoro hrozivě. Vlastně většina uherského vojska už byla tady. Od poloviny byl brod prázdný. Těch několik oddílů, sešikovaných na druhé straně, už do něho nevstupovalo. Byla to asi záloha, která má chránit ležení. Podle korouhve nad stanem s nimi zůstal i sám Béla. Bitvu tedy povede Štěpán. Dobrá.

Nestavějí stany! Najednou se v něm zastavilo srdce a pak se rozběhlo bláznivým tlukotem. Nezmýlili se Uhři o den? Dnes přece nemohl svést bitvu. Dobrá čtvrtina jeho vojska odjela za zvláštními úkoly. Rychle se ovládl. Vždyť je teprve ráno, do poledne zbývá dost času, aby si vyjasnili případné nedorozumění. Klidným hlasem požádal Jaroslava z Lemberka, aby k němu poslal Otu z Meissova. Chtěl si dát zopakovat Bélův slib. Obrátil se a strnul. Bélův slib! V prchavém zlomku vteřiny pochopil všechno. Béla byl na druhé straně a tady byl Štěpán. Štěpán, který se nezavázal k ničemu.

„Jeď k otci!“ vykřikl hrozným hlasem na Vítka z Rožmberka, který jediný tu byl na koni. „Rychle!“

Rozběhli se k táboru. Vstříc jim letěly výkřiky a hlasité povely. Vok z Rožmberka, Jaroš z Poděhús a Boreš z Riesenburka téměř současně viděli totéž co král: uherská jízda je uzavřela v širokém kruhu a teď se rozjížděla k divokému útoku.

Že rytíř ve zbroji se musí strojit k bitvě celé hodiny? Kdo to říkal? Vylétli do sedel se stejnou lehkostí jako Tataři. Pravda, tu a tam chyběl kus zbroje narychlo připevňované, hledí padala přes tváře, až když se koně dávno dali do cvalu. Jen Jaroš z Poděhús se trochu opozdil. Ale jeho pluk, ten nejtěžší, železný, nesměl zanedbat nic.

Král se vrhl k svému koni. „Zpívat!“ vykřikl. „Zpívejte!“

Orlíci kolem něho poslechli jako první. Jejich hlas dohonil Rožmberkovy jezdce daleko vpředu. I v dunění kopyt bylo slyšet, že se přidali. Za nimi se ozvaly hlasy Jarošových rytířů. Po celé šíři ohrožené linie, kde se ve spěchu šikovaly skupiny Přemyslových bojovníků, se ozýval zpěv, který se brzy slil v jediný mohutný chorál. Král prolétl před předními řadami. Všichni znali své místo. Zdálo se, že hanebný úskok je spíš povzbudil, než zbavil odvahy. Korutanští už vyrazili. Někde teprve sedlali, ale rytíři už stáli připraveni v plné zbroji. Uklidněn se vrátil k orlíkům ještě před skončením přehlídky. Daleko vpředu se Rožmberkova jízda srazila s útočníkem. Ačkoli čeští rytíři postupovali jedinou široce rozvinutou řadou, nebylo jich dost, aby uzavřeli celou čáru útoku. Přesto nezbývalo nic jiného. Prorazí-li kumánští jezdci mezi nimi, osamělí rytíři beznadějně utonou v nepřátelském moři.

Neprorazili! Dlouhá řada zakolísala a zastavila se. Po obou jejích stranách se vylily překypělé vlny nepřátel, jako se žene divoký proud korytem řeky kolem neústupných balvanů.

„Za mnou, děti moje!“ vykřikl král jasným hlasem a vytasil meč. Brzy už prach, který se zvedal v mračnech, vytvoří nad bitvou neproniknutelnou clonu, v níž bojovníci obou stran budou jen tápat. Zatím ještě bylo vidět, kde se nepřátelské moře valí kolem krajních Rožmberkových jezdců. Souběžně s nimi se na druhém

křídle řítily další korouhve. Už se dávala do pohybu i neprostupná masa Jarošových železných rytířů, která znovu uzavírala střed.

Pan Vok teď trochu ustoupil, aby bezpečněji zadržel příval, než se zbytek vojska dostane do přední linie boje. Král se svými mířil proti Kumánům. Po druhé straně, pokud stačil postřehnout, pronikali vpřed Tataři a jezdci v podivných krojích, které ani neznal. Ale už se srazili s první řadou. Její střed se prolomil. Král vpadl do vzniklé mezery v čele pevného klínu. Na jeho vrcholu byli dva. Bleskl rychle pohledem po rytíři po svém boku. Podle znaku na přilbici rozeznal orlíka. Štít neviděl. Bil se sveřepě po králově levici. Přemysl se rozehnal mečem po druhé straně. Bezpečně si kryli záda a za nimi postupovali další v rozšiřujícím se šiku.

Nepřátelé obraceli koně ke stranám, aby je obešli a dostali se dál. Před nimi bylo ještě příliš mnoho jiných. Ti, kterým se podařilo projít, za nimi spustili vítězné, útočné vytí, při kterém běhal mráz po zádech. Každý z nás musí za svým osudem, pomyslel si Přemysl. Ale jen vpřed. Na ty, kteří se teď řítí k našemu ležení, čeká pohroma, kterou v mracích zvířeného prachu neviděli. Železná, neproniknutelná hradba Jarošových rytířů, která bez milosti rozdrtí neopatrné jezdce.

Dostali se teď až před rožmberské a chytli první vlnu útoku. Zastavili se, vklíněni hluboko do nepřátelského šiku. Přímo proti němu se vynořila Štěpánova korouhev. Divoký řev se vydral z hrdel orlíků. Také Uhři znali rytířské obyčeje. Najednou bylo kolem nich prázdno. Na maličkém kruhovém prostranství byl sám s mladším uherským králem. Štěpán pootočil koně, jako by chtěl uhnout, ale pak si to rozmyslel. Nemohl. Nesměl, chtěl-li si zachovat vážnost svých bojovníků. Český král se na něj vrhl jako orel na kořist.

Všechno se událo v jediném okamžiku. Štěpán, kácející se vzad do rukou svých lidí, kteří mu přispěchali na pomoc. Prudký úder ze strany, který Přemysla téměř srazil z koně. V příští chvíli se kolem něho řítili jeho rytíři. Kumáni a Uhři obraceli koně. Po straně se pohnula vpřed i Rožmberkova jízda.

Podvědomě pustil štít a zachytil tělo, které leželo na šíji jeho koně. Mladý rytíř, který se prve bil po jeho boku. Bleskurychle si uvědomil, co se stalo. Když srazil uherského krále, kdosi ze Štěpánových lidí po něm mrštil sekerou. Tenhle chlapec z jeho nejdražších to postřehl včas a vrhl se vpřed, aby ránu zachytil vlastním tělem. Těžká zbraň se smekla po štítu, který nestačil zmírnit její prudkost, a promáčkla plát rytířovy zbroje. Pustil štít a zalapal po dechu. Do nechráněného boku, odhaleného škvírou v znetvořeném brnění, vrazil v posledním pokusu o útok kumánský jezdec dlouhé, těžké kopí. Strašná rána vynesla zasaženého ze sedla a hodila ho přímo na krále. Zpod jeho zbroje tryskala jasná krev na šíji Přemyslova koně.

„Stůj!“ vykřikl král na projíždějícího jezdce a zvedl hledí. Rytíř poznal krále a zastavil. Podle znaku někdo z čeledi rakouských Schauenburků. „Vyvez ho

z bitvy," poručil a podal mu raněného. „A pamatuj, že jeho život je mi vzácnější než rychlé vítězství. Předej ho přímo královně, že ji prosím, aby mu věnovala všechnu myslitelnou péči. Jeď!" zvolal, když viděl, že rytíř váhá. „Odměním tě slavněji, než kdybys zajal samotného Štěpána!" Pokusil se mečem zvednout ze země svůj štít. Nešlo to. Na několika mrtvých ležel štít padlého orlíka. Chopil se ho. Zelená růže v zlatém poli. Budivojův syn. Který?

Probil se znovu do předních řad. Teď už letěli za prchajícími. Hnali je přímo k brodu. Po celé jeho šířce klopýtali a padali pronásledovaní, sráženi do vln ranami mstitelů. Řady nepřátel se tu vzájemně prostupovaly, ale Čechů jako by najednou bylo víc. Blízký Dunaj se zbarvoval rudě přítokem zkrvavělé vody Moravy. Uherský útěk se zpomalil jen na chvíli. Po poslední strašné seči přímo v řece těla padlých zavalila mezery mezi kameny, až se po nich rozvášnění pronásledovatelé hnali jako po mostě.

Pod krumlovským znakem, nepoznán ani vlastními, pronikl český král na uherskou půdu. Daleko na východě mračno prachu ukazovalo, kam až na zběsilém útěku dorazil uherský král Béla, který opustil ležení a ve zmatku prchal z boje. Čeští rytíři se zbavovali nejtěžších kusů zbroje, aby ulehčili koním a mohli dostihnout vyděšené a teď už zcela bezmocné uprchlíky. Družina Borše z Riesenburka se vrhla na opuštěné ležení a obracela ho v spoušť. Celé české vojsko vtrhlo hluboko na nepřátelské území a šířilo zkázu.

Až k večeru se zastavili, spíš aby dopřáli odpočinek uštvaným koním než proto, že jejich bojechtivost ochladla. Na dohled se tměla černá masa hradu. Pevnost Pozsoni[1]. Teprve teď jako by si všichni uvědomili nesmírnost dosaženého vítězství. Teprve teď se hledali přátelé, ztracení v ruchu bitvy. Někteří z nich se, žel, už nikdy nenašli. A teprve teď král zvedl hledí uprostřed železných rytířů Jaroše z Poděhús.

Byl mezi nimi. Jásot se nesl od jedněch k druhým, až hlaholilo celé ležení. Jejich král byl s nimi. Čeští rytíři, promíšení ještě v naprostém zmatku s Branibory, Slezany a Rakušany spolu se štýrskými a korutanskými šiky, propukli v nadšený řev, který už podruhé v tomto neslýchaně požehnaném dnu zmohutněl a přešel v svatováclavský chorál.

Jeho velebná melodie zněla hrozivě. Hrad Pozsoni nad nimi tonul ve tmě, jako by se bál na sebe upozornit vítězné vojáky.

Král dlouho do noci procházel mezi táborovými ohni a vyptával se na ztráty. Setkával se s rozpačitými pohledy. Nikdo nevěděl. Z pestré směsice se ještě neoddělily jednotlivé družiny. Řadu jich také svedlo pronásledování na jiné cesty. Jen Jarošovi rytíři se udrželi pohromadě. „Nepadl ani jediný," hlásil hrdě pražský purkrabí. „Kam jsme se obrátili, všechno prchalo v bezhlavém zmatku."

---

[1] *Bratislava*

„Železný král!“ ozval se vzadu zvučný hlas. Obrátili se po něm. Jakýsi zbrojnoš si klestil cestu blíž. „Zjímali jsme několik Tatarů. Jeden z nás, který utekl z tatarského zajetí, jim trochu rozumí. Vyli hrůzou. Poslali je prý do marného boje. Českého krále nelze přemoci, zajmout ani zabít, protože je celý ze železa.“

Vojáci vypukli v chechtot. Braniborský markrabí se naklonil k usmívajícímu se králi a řekl: „V říši ti říkají jinak. Zvlášť závistivci jako já, kteří jdou z dluhů do dluhů. Zlatý král.“

„Výborně!“ vykřikl Jaroš z Poděhús rozjařeně. „Svět je náš! Protože co si nekoupí zlatý král, to mu vybojuje král ze železa!“

Druhý den padla pevnost Pozsoni a několik dalších hradů. Přes Dunaj na loďce, chráněné znamením vyslance, se přeplavil uherský palatin Roland a vyzbrojen Bélovou pečetí pokorně poprosil českého krále o uzavření příměří, vedoucího k trvalému míru. Přemysl velkomyslně přijal. Mohl jít dál. Nechráněná země teď byla otevřena jakémukoli vpádu. Ale nešlo mu o víc než zpustošit zemi, kde stejně nemohl a nechtěl trvale vládnout? Jen štýrská hotovost, která si vyřizovala staré účty za šestiletou krutou porobu, překročila Dunaj a táhla domů nejkratší cestou přes Uhry za strašného plenění bezmocné země. O tom už nevěděl, nebo aspoň nechtěl vědět vítězný vojevůdce, vracející se mostem mrtvých v širokém brodu Moravy kolem potrhaných zbytků Bélových stanů do svého ležení. Za ním se v čele vojska valily neprostupné, hrozivé řady jeho slavných železných rytířů a na jeho přilbě hrál v oslnivých záblescích zlatý paprsek slunce.

Král železný. Král zlatý.

Teprve když spatřil Markétu, která ho objala se slzami hluboké úlevy, vzpomněl si na svého zachránce. „Dovezl schauenburský zbrojnoš mého orlíka ještě živého?“ zeptal se, zatímco se jeho bojovníci hlučně vítali s těmi, kteří tu zůstali k ochraně královny.

Její dobrá tvář zesmutněla. „Ano,“ odpověděla. „Ještě žije.“

„Kdo je to?“ Pohlédl na štít, který držel v ruce. Zelená krumlovská růže se v něm ztrácela v trhlinách nesčetných ran, které zachytila v této bitvě.

„Budivojův druhorozený. Záviš. Perchtin miláček. Můj lékař mu nedává naději.“

Přemysl k Markétě zašel, jakmile si našel první klidnější chvíli. Úzkostlivě uložila raněného ve vlastním stanu. Ležel nehybně s bílou tváří a s přivřenýma očima, z nichž jako by se už vytratil život. Plátěná rouška, ovinutá kolem jeho těla,

mokvala krví. „Oštěp ho proklál skrz naskrz," pronesl tiše lékař a vstal od lože, aby uvolnil místo králi. „Nevím, které ústrojí bylo zasaženo, možná smrtelně." Pohlédl na bezkrevnou tvář a potřásl hlavou. „Nezbývá mu mnoho krve k životu. Myslím, že umírá."

Budivoj z Krumlova za královými zády hluše vzlykl. Přemysl se sklonil až k chlapcově tváři. „Tvůj štít mě provázel celou bitvu až k nejslavnějšímu vítězství, jakého kdy dobyly české zbraně," řekl, dívaje se upřeně do pootevřených očí. Vnímá ho ještě ta ctižádostivá duše, která tak toužila po rytířské slávě? „Rána, kterou jsi zachytil a která tě omráčila dřív, než tě zasáhl tvůj vrah, by byla ukončila můj život. Vím to jistě. Nečekal jsem ji a nechránil jsem se. Jen díky tobě jsem se dožil slávy vítězství, kterého by jinak možná ani nebylo. O výsledku bitvy často rozhoduje život krále. Skutečným vítězem nad Bélou jsi ty. Nikdy na to nezapomenu." Víčka se slabě zachvěla. Mladý rytíř otevřel oči a nepatrně pohnul rukou v králově dlani, jako by ji chtěl stisknout. „Ten štít," zašeptal skoro neslyšně. „Dej mě pochovat s ním."

Jeho otec padl na kolena a zakryl si tvář. „Dám ti udělat nový, aby tě chránil v příští bitvě," řekl král pevným hlasem. „Ty neumřeš, Záviši. Rytíř jako ty nepadne v prvním boji. Vykonáš ještě mnoho slavných činů. Jednou nebude Čecha, který by neznal tvoje jméno: Záviš z Falkenštejna."

PYŠNÝ SE NEPOKOŘÍ

Dvacátého druhého srpna uvítala vítězného krále Praha hlaholem zvonů a jásotem obyvatel. Vysoko na Hradě mu usmívající se Anežka vložila do rukou druhého syna. „Narodil se hned po tvém odjezdu. Přišel dřív, tolik jsem se bála o něj i o tebe! Byl tak slaboučký, že jsme ho raději hned daly pokřtít.“

„Jakpak se jmenuje můj druhorozený?“ zeptal se. „Přemysl?“

Zarděla se. „Ty bys svolil? Netroufala jsem si... zvlášť druhorozenému... Jmenuje se Jan. Podle svátku, kdy se narodil.“

„Škoda, že jsem o něm nevěděl dřív,“ zasmál se. „Mělas mi napsat, že je na světě. Ale nevadí. Je druhorozený, stejně bude knězem.“

„Proč knězem?“

Přemysl neodpověděl. Podal dítě Markétě a vyzvedl na klín pětiletého Mikuláše, který se na něj už netrpělivě sápal. Byl zvyklý mít přednost v otcově náruči a ten malý vrnící uzlíček nepokládal za oprávněného soka. „Myslel jsem na tebe celou tu dobu,“ řekl vážně synovi, který mu sotva mohl rozumět. „Myslel jsem na to, jak snadné je zahynout v boji. A jak těžko je sirotkům, kteří nemají žádná práva.“ Podíval se na obě ženy a dodal s úsměvem: „Moje choť, která už měla příležitost poznat, že nejsem takový, jak si mě ve své vzácné duši malovala, se jistě divila shovívavosti, kterou jsem projevil k tak černé zradě. Mohl jsem se zmocnit celé uherské země, kdybych chtěl. Přesto jsem přijal první nabídku míru.“

Kolem Markétiných očí se prohloubily vějíře vrásek. „Děláš se horší, než jsi,“ řekla s tichým smíchem. „Ať je tvá žádost k papežovi jakákoli, vyhověl by ti i bez toho. Vždycky přeje vítězům.“

„Jsem obklopen tvými zvědy,“ pokáral ji vesele. „Nemusím ani říkat, jaká byla moje žádost k Svatému otci, když to víš.“ Proto tedy mohl pozorovat na své choti neobvyklou rozjařenost. Dobře pochopila, že žádost, kterou vznesl ke kurii, ji zbavuje hrozby z odloučení, pro které se král, její vinou zbavený naděje na dědice, musel jednou rozhodnout i proti vlastnímu přání.

„Chci, aby mi povolil korunovaci,“ řekl do tázavých Anežčiných očí. „Po smrti mohučského arcibiskupa ji nemá kdo vykonat.“

„Netrap ji! Anežka se přece nezajímá o korunovaci,“ zvolala Markéta a láskyplně se na něj podívala. „Požádal papeže, aby uznal práva tvých dětí. Náš Mikuláš bude českým králem.“

„Požehnej mi, drahá Anežko.“

„Z celého srdce, můj hochu.“ Anežka Přemyslovna vložila své krásné ruce na královu hlavu, ale hned vjela rozmarně štíhlými prsty do jeho vlasů a obrátila k sobě jeho tvář. „Proč právě dnes?“ zeptala se. „Žehnám ti přece každým svým dechem. Nebo se už konečně chystáš na cestu do Štýrska? Odkládals ji dost dlouho.“

Za oknem šuměl jednotvárný listopadový déšť. Přemysl se podíval do nevlídného přítmí a usmál se. „Divný čas, viď, když jsem k tomu měl skoro celé léto a krásnější polovinu podzimu.“

„Dnes přijel papežský sekretář,“ řekla Anežka a pohlédla zpytavě na synovce. „Je to on, na kterého jsi čekal dlouhé měsíce?“

„Ano.“ Vzdychl, políbil obě její ruce, a jak klečel, položil jí hlavu do klína, jako by nemohl snést její upřený pohled. „Jsem zbabělý. Chtěl jsem to udělat dávno, ale kdybys věděla, jaký jsem měl strach. Přemohl jsem ho. Ještě větší hrůza na mne padala při pomyšlení, že mě zasáhne šíp, kopí nebo meč a už nikdy... To, oč žádá vítěz od Kressenbrunnu, nemůže papež přece odmítnout.“

„A oč žádá vítězný vojevůdce hlavu křesťanstva?“

„Aby uznal Mikuláše za mého plnoprávného syna,“ řekl pevně. „Komu bych přenechal svou zemi? S Markétou děti už mít nebudu.“

„S Markétou ne.“ Chvíli se na něj mlčky dívala s láskyplným, trochu soucitným úsměvem. „Chvěje se ti ruka,“ řekla pak. „Myslíš, že je lepší nejistota? Věděla jsem, že se na to jednou budeš muset zeptat i někoho jiného než vlastního svědomí. Kdybys měl jistotu, že se dožiješ Mikulášova mužného věku na plném výsluní své moci, pak — snad — by ses nepotřeboval domáhat papežova souhlasu. Ale spoléhat se na to je lehkomyslnost, jakou si nesmí dovolit český král. I tak, kdoví s čím legát přijel. Papež tak rád váhá.“

„Nese mi odpověď, oznámil mi to. Má ji vyhlásit veřejně.“

„Veřejně? Snad se tedy mýlím. Tak by tě neponižoval.“

„Ty myslíš, že odmítl?“ zeptal se s hrůzou. Palcéřík. Markéta. Jeho pilíře jistoty. Měl pocit, že se pod ním boří země.

„Nevím. Papež má rád mocné. Když ovšem nejsou příliš mocní. Je lepší mít v rukou nitky vedoucí k nejbolavějším místům vzpurných srdcí. A přitahovat, odepřou-li poslušnost. Ale snad ví, že by se nitka mohla přetrhnout, napne-li ji příliš. Doufám s tebou, synu mého bratra. Bylo by zlé, kdybys musel opustit své štěstí.“

„Proč bych musel?“ zeptal se chraptivě. Přes všechnu jeho snahu otázka nezněla tak vzdorně, jak zamýšlel.

„Protože by tvoje žena těžko snesla Palcéříka a její děti na Pražském hradě.“

„Markéta přece...“

„Nemluvím o Markétě a ty to víš. Přede mnou si nemusíš na nic hrát. Co by ti zbývalo? Mohl bys nechat zemi svých otců napospas kdekomu? Kruté, neschopné, zbabělé vládě? Nebo bezvládí? Jsi král. Nejsi sedlák, jehož kus pole patří pánovi, a pán s ním nakládá podle libosti. Proč ses tedy ptal papeže? Co by záleželo na jeho rozhodnutí, kdybys chtěl setrvat ve svém zajímavém tříčlenném manželství za všech okolností? Markéta je k sobě upřímnější. Máš štěstí, že její laskavé srdce nezná nízké vášně a je schopné každé oběti. Proč myslíš, že se nepokusila dát církví zrušit svůj dávný slib čistoty? Žije přece po celou dobu vašeho manželství v těžkém hříchu. Nebo tak aspoň žila zpočátku. Proč, když nemusela?“

„Chceš tím říci,“ zakoktal, „že úmyslně mi nechává zbraň... Nikdy o tom nemluvila.“

„Mluvil jsi ty s ní o tom, že se jí chceš zbavit?“

„To nechci!“ zvolal rozhořčeně. „Jen jednou — ale to je dávno. Ona přece ví, že od té doby, co mám Palcéříka...“

„...jsi šťasten jako muž,“ doplnila. „Ano. Ale ona je vévodova dcera. Dovede si představit, co se ozývá i v srdci krále.“

Díval se na ni bez pohnutí. „Anežko,“ oslovil ji s přemáháním, „ty něco víš?“

„Ne,“ vykřikla. „Přísahám, že ne. Tvůj život je teď šťastný a plný lásky. Doufám s tebou, že ti bude zachována.“

„Věřím ti,“ zašeptal. „Modli se za mne dnes večer.“

Anežka Palcéřík se opírala o stěnu mezi dívkami královnina fraucimoru. Velký sál byl plný šlechticů. Od královských manželů až po nejnepatrnějšího sluhu byli všichni vystrojeni s okázalou nádherou, obvyklou při slavnostních příležitostech u skvělého českého dvora. Anežce se zdálo, že sekretář kurie Bernardo de Furconio se na ni chvílemi dívá posměšným pohledem. Ale to nebylo přece možné. Sotva ji

mohl znát. Krom toho v listech, které tu četl před vznešeným shromážděním, nebylo o ní ani slovo.

Nejdřív předčítal jednotvárným hlasem blahosklonné pozdravy Svatého otce milovanému synovi. První listina, v níž dával českým biskupům právo krále korunovat, byla datována už před měsícem. Stejně tak další. Byla tak rozčilena, že mu ani nerozuměla. Sálem najednou přeběhl užaslý šum. Zvedla hlavu a zachytila králův láskyplný, vítězný pohled. Usmíval se! Královna a po ní všichni přítomní k ní obraceli oči. Jen legát nevzrušeně četl dál. Mikuláš, vznešený muž, syn našeho nejdražšího syna v Kristu, jasného krále českého... Zmateně se usmívala. Můj Mikuláš a vznešený muž! Jemu i jeho sestrám papež tímto listem přiznává právo nazývat českého krále skutečně otcem. „Nemanželské lože jejich početí nesmí být překážkou v dosažení všech hodností a knížectví světských, jimiž je otcova šlechetnost obmyslí.“ Královně se objevily v očích slzy štěstí. Anežka cítila, že se sama dusí pláčem. Prodrala se ke dveřím a vyběhla ven dřív, než posel vložil do rukou královského kancléře i druhý dočtený list.

Rozběhla se slepě chodbou. Kam? Uvědomila si to až před pokojem svých dětí. Opatrně vklouzla dovnitř, aby je nevzbudila. Jakási světlá postava se skláněla nad Mikulášovým lůžkem. Anežka Přemyslovna. Popošla jí vstříc a dychtivě zapátrala v její tváři.

„Zvítězil!“ vykřikla a blažené slzy se jí rozlily po tvářích. „Papež přece dal souhlas! Čtu ti to v očích, dítě.“

Anežka se jí vrhla do rozevřené náruče. Usedly spolu v něžném objetí u Mikulášova lůžka. Ještě nikdy se vznešená abatyše nechovala k jeho mladé matce tak důvěrně, i když ji pro synovcovu lásku upřímně milovala. Až dnes si byly rovny. Malá, nepatrná, ostříhaná Anežka byla snad dokonce víc. Byla matkou příštího krále.

„Nemohla jsem tam vydržet,“ svěřovala se své společnici napůl v smíchu a napůl v pláči. „Všichni se na mě dívali. Bylo mi hanba a současně jsem byla pyšná a on se na mě podíval s takovým štěstím... Chtělo se mi plakat a bála jsem se, že se mi budou smát. Ale královna přece také plakala a nesmáli se jí.“ Otřela si slzy a zeptala se: „Proč byla tak dojatá? Vypadala, jako by ji vysvobodili z pekla. I když opravdu miluje mého Mikuláše...“

„Ty bláhové dítě,“ usmála se starší Anežka, „opravdu nevíš, že kdyby papež nevyhověl královu přání, musel by se znovu oženit?“

Anežka zbledla. „Ne. Proč?“ zakoktala zděšeně.

„Dala jsi králi čtyři děti a vrchovatou míru lidského štěstí. Stačilo mu to jako muži. Jak by ne? Žádná knížecí dcera nemůže být líbeznější. Jenže... Král musí mít dědice. Musí. Zvlášť takový vladař jako je on.“

Anežka se jí upřeně dívala do očí. „Já vím,“ hlesla. „Od paní Markéty ho nemohl mít.“

„Právě. Musel by ho mít od jiné. Od skutečné manželky. Své druhé choti.“

Chvíli bylo ticho. Anežka byla bledá jako plátno. „Tak nepatrný krůček mě dělil od propasti,“ vzlykla, „a já ji neviděla.“

„Neplač,“ řekla Přemyslovna vlídně. „Všechno je pryč. Tvůj Mikuláš bude králem.“

Světlo pochodně padlo otevřenými dveřmi do temné místnosti. „Tady jste,“ řekl Mikulášův otec bezbarvě a vstoupil dovnitř. Dlouho se díval do drobné tvářičky svého synka.

Přemyslova teta spustila ruku, kterou objímala Anežku, a zeptala se napjatě: „Co se stalo?“

Copak se něco stalo? Anežka se zavěsila očima do královy tváře. Zvedl hlavu a díval se na ni dlouhým pohledem, kterému nerozuměla. „Pojďte k Markétě,“ řekl pak s povzdechem. „Vzbudili bychom děti.“

Sehnul se a vyšel z nízkých dveří první. Obě ženy vyměnily pohled. Do očí starší z nich se vkrádal bolestný soucit, jako by věděla něco, co dosud nebylo vyřčeno.

Markéta seděla ve svém křesle zsinalá, se zpustošenou tváří. Anežka se vyděsila. Je nemocná! Snad umírá! Má jim ten šťastný den zkalit událost tak strašlivá? Rozběhla se ke královně a klesla na zem u jejích nohou. „Musíš se vzchopit,“ šeptala horlivě. „Já vím, co jsi vytrpěla, nikdy jsem netušila celou tu hrůzu. Ale už je všechno v pořádku. Vzpamatuj se! Nikdy bych nebyla šťastná bez tvého laskavého úsměvu. Mikuláš je přece skoro tvůj syn!“

Markéta se křečovitě rozvzlykala. „Proboha!“ vykřikl král. „Mlč!“ Anežka zmlkla a vyděšeně se na něj zadívala. Přešel ke stolu, na kterém ležela jakási listina, a podal ji své tetě. „Čti,“ řekl hluše.

Anežka Přemyslovna se dívala do pergamenu se sevřenými rty. Vypadala najednou přísně a nesmiřitelně. „Dodatek Svatého otce. Dal se čekat,“ řekla suše a zachmuřeně pohlédla na Palcéříka. „Dispenz, kterou milostivě udělil tvým dětem, si nelze prý v žádném případě vykládat tak, že by kterékoli z nich mohlo nabýt práva k Českému království.“ Složila listinu a podala ji Přemyslovi zpátky. „Co budeš dělat?“ zeptala se tiše.

„Pojedu do Štýrska,“ odpověděl odmítavě a zamračil se, dávaje najevo, že si nepřeje pokračovat v rozhovoru. „Hned zítra. A Hagen pojede se mnou.“

Král Béla sice ještě nepotvrdil podmínky mírové smlouvy, schůzka obou králů na dotvrzení úmluv byla odložena do jara kvůli zuřivému odporu mladšího krále Štěpána, který soptil vzteky při každé zmínce o postoupení Štýrska vítězi — ale přesto štýrská šlechta i lid vítali českého krále jako svého osvoboditele a přirozeného pána. Prostí lidé, k nimž se už donesla Přemyslova pověst jako vladaře spravedlivého, mu provolávali slávu až do ochraptění. I šlechta, která věděla, že všechno je lepší než pustá zvůle uherských povýšenců, byla ve své většině odhodlána přijmout i vládu pevné ruky; když jiná nebyla s to setřást nenáviděné jho. Obchodníci a bradatí Židé, nezvyklí nosit zbraň, potřásali vážně hlavami a sdělovali si důležitým šeptem, že teď bude i na štýrských cestách bezpečno, protože nový vévoda ve svých zemích lupičství netrpí a zbujné rytíře trestá co nejpřísněji, často i na hrdle.

S celým pyšným komonstvem, po boku nově jmenovaného zemského hejtmana Voka z Rožmberka, obklopen českými a rakouskými pány, vjel vévoda a král do štýrského Judenburgu, kde ho v hradní bráně hrdě, ale uctivě uvítala sama paní Gertruda v kruhu svých dětí. Většina pánů se ubytovala ve městě, jen hradní stráže byly zesíleny českými hlídkami. Ale když Gertruda nabídla svému pánovi, aby si z jejího dvořanstva vybral kohokoli ke své obsluze, odmítl zdvořile, ale určitě. „Děkuji, ale mám svého panoše. Jsem mu zvyklý.“

A tak se Hagen nastěhoval do ložnice svého pána i pod Gertrudinou střechou. Přemysl se ostatně cítil pánem i v Gertrudině hradu. Snažila se, aby poznal, že ona především ho v něm ctí.

Ve své pokoře byla důstojnější než dřív. Naposled ji viděl před deseti lety. Vypadala tehdy mnohem starší, než odpovídalo jejímu věku. Se zájmem si všiml, že se změnila. Její postava zpevněla a hrozící tloušťku nahradila pružná kočičí síla. Vypadala jako plavá lvice. Nebezpečná. Už znovu nebezpečná. Ale když si představil její mohutné objetí, bezděky se usmál. Byl zvyklý být svrchovaným pánem i ve chvílích lásky. A tato žena příliš zřetelně toužila ohrožovat jeho svrchovanost jako vévody i jako muže.

Utápěla ho v líbeznostech a metala po něm žhavé pohledy. On sám už dávno zlhostejněl k jejím půvabům i k jejím neřestem a královsky se bavil její snahou o předstírání něžného přátelství. Ale když si všiml, že Anežka měla večer oči začervenalé od pláče po dlouhých hodinách mučivých představ, které trávila sama v jeho ložnici, vyžádal si stroze, aby ho jeho Hagen obsluhoval i u stolu.

Anežka prožívala prvně v životě peklo žárlivosti, jehož marnost ji plnila zoufalstvím. Co to bylo proti tomu, které ji teprve čeká! V noci, když osaměli, se mu oddávala s neznámou, zoufalou dychtivostí, která ho plnila nadšeným úžasem. Přísahal si, že ji nikdy neopustí. Konečně, milenky měl každý vládce. Jeho druhá choť se s tím bude muset také smířit. Druhá choť! Ještě s Markétou nepromluvil ani slovo o možném rozchodu. A přece oba věděli, že je nevyhnutelný.

Zdržel se pět dní. Poslední večer Gertruda k jeho překvapení nesezvala hosty. „Snad mi odpustíš tu smělost, Milosti," řekla, když ho vítala s hlubokou poklonou, vystrojená jako císařovna. „Toužila jsem po klidném večeru. Když jsem obklopena svými pány, nemohu se tolik těšit z tvé přítomnosti, bohužel už jen tak krátké."

Bleskl okem po zsinalém Palcéříkovi. „Ano, urozená paní," odpověděl. „Zítra už skončí tvé trápení. Vím, že blízkým duším je lépe o samotě. Jen tak vydá přátelství svůj pravý květ."

Anežka se slabě usmála. Přes svou stísněnost dovedla ocenit, jak se k ní uměl obracet i v přítomnosti jiných. I když tentokrát ho mohla jeho obojetná řeč přivést do nesnází. Gertruda skutečně zrůžověla potěšením. Zadýchaně švitořila po celou večeři. Několikrát vyskočila, aby mu podala mísu s pokrmem nebo dolila číši k nelibosti Anežky, která se tak k němu nemohla ani přiblížit. Třikrát jako omylem usedla vedle něho. Počtvrté tam už zůstala.

„Ráda bych se tě zeptala, jestli si někdy vzpomeneš na ten večer v mé zahradě," zašeptala konečně se zamženým pohledem. „Ale netroufám si. Posledně jsi mě tak odbyl. Ale tehdy jsem byla vdaná."

„Dnes jsem zase já ženatý," poznamenal suše.

„Ó," protáhla. „Slyšela jsem, že své manželství nebereš tak docela vážně."

Aby se uvaroval narážek, které se příliš osobně dotýkaly jeho nešťastného panoše, přijal raději její nabídku cesty do minulosti. „Rád jsem si hrál na staršího," řekl. „Celou tu dobu mě zajímalo nejvíc, jestli si poznala, že jsem o tři roky mladší."

„Než já?" zeptala se laškovně.

„Než můj bratr," usmál se dvorně. Věděl stejně dobře jako ona, že oba snoubenci byli stejně staří.

„Škoda," povzdechla si. „Škoda, žes mě oklamal. Bylo krásné věřit, že můj snoubenec jsi ty."

Ani tohle nebylo dobré téma rozhovoru a zamrzelo ho i za zemřelého bratra. „Vladislav byl výjimečně skvělý člověk," řekl zamračeně. „Se mnou bys pochodila hůř."

„Ano, ano," zvolala netrpělivě. „Byl skoro dokonalý. Měl jedinou chybu: Umřel příliš brzy. Je lepší mít manžela než ho nemít."

„Vážně?" podivil se pokrytecky. „To zní překvapivě, když pomyslím na to, jak rychle ses zbavila i třetího manžela, který nestačil umřít včas."

„Nezměnil ses," řekla zlostně. „Ani za mák. Jsi stejně roztomilý jako kdykoli dřív. Ostatně máš pravdu, můj pane. Je jistě lepší nemít manžela než mít manželku, která je na obtíž."

„Dost," řekl ostře. „To se tě netýká."

Změnila tón. Do očí se jí dokonce vkradly slzy. „Odpusť," vzdychla. „Nesu to tak těžce. Ztrestals mě krutě za jedinou hloupou chvíli pýchy. Nenič mě docela."

Svezla se před ním na kolena. „Přece není možné, aby v tobě všechno umřelo!“ zvolala. „Ve mně to žije pořád ještě, vidíš? Já vím, jak to bylo tehdy, u Vídeňského Nového Města. Vím, že jsi mě zavrhl jen ze vzdoru. Vím, že jsi zvolil Markétu jen žertem, protože sis myslel, že nepřijme.“

Kdopak jí to prozradil?! Snad ne Filip? „Ale ona přijala,“ řekl.

„A přivedla tě do neštěstí. Muž jako ty musí přece mít dědice.“

Podle záblesku v jejích očích poznal, že už věděla všechno. Až na to, že matka jeho odmítnutého syna je tady s nimi. Ohlédl se nejistě po Anežce. Gertruda si naštěstí jeho pohled vyložila po svém. Až teď si uvědomila přítomnost nevítaného svědka. „Dones přece víno, chlapče!“ zvolala. „Nevidíš, že pohár Jeho Milosti je prázdný?“

Anežka se chopila konvice a vyrazila ven. Viděl slzy v jejích očích, ale teď byl rád, že s Gertrudou zůstane sám. Než se Anežka vrátí, bylo třeba ukončit rozhovor, který i v něm jitřil příliš živou ránu.

„Špatně sis tehdy vybral, můj pane,“ pokračovala Gertruda překotně, sotva se za Anežkou zavřely dveře. „Já syna mám.“

„Ale s jiným,“ odbyl ji. „Co chceš ode mne?“

„Mohu něco chtít?“ vzdychla pokrytecky. „I když jsem ještě ve věku, kdy bych mohla...“

„Ne,“ zarazil ji. „Neříkej nic, co by mezi nás vneslo hořkost, kdybych musel odmítnout.“ Gertrudu za Markétu? Nikdy.

Chvíli mlčela. „Na mně nezáleží,“ řekla pak důstojně. „Šlo mi o budoucnost mého syna. Rytíř je přece ochráncem vdov a sirotků. A ty jsi první z rytířů.“

Oddechl si. Bezprostřední nebezpečí bylo zažehnáno. „Neodmítnu přání, které se týká tvého syna. Co pro něj mohu udělat?“

„Narodil se jako kníže,“ povzdechla si hořce. „Ale i o dědictví po otci ho připravili. A teď ještě...“

„Na dědictví po otci má Fridrich jistě právo,“ přerušil ji rychle. Nemínil s ní mluvit o právech mladého Fridricha k babenberskýrn zemím. „Pokusím se jednat s falckrabím Ludvíkem, aby podporoval jeho nárok k Bádensku. Snad víš, že jsem za něho v létě provdal svou hlohovskou sestřenku. Naše vztahy se značně proteplily. A přeješ-li si, mohu tvého syna vzít k svému dvoru a poskytnout mu všechno, co přísluší muži jeho rodu.“

Gertruda se rychle smířila s neúspěchem. Nabídka byla víc než skvělá. Nádherný, okázalý český dvůr byl v té době neodolatelným lákadlem pro každého budoucího rytíře. „Díky!“ zvolala. „Je od tebe ušlechtilé, že jsi kvůli tomu ubohému dítěti ochoten zříci se věna své choti!“

„Věna?“ vykřikl v úžasu.

„Po papežově odmítnutí se přece Markéty musíš zbavit,“ odpověděla, trochu udivena jeho výbuchem. „Všude se mluví o rozvodu. V Trevíru prý připravují

dokument, který má dosvědčit neplatnost vašeho manželství vzhledem k jejímu slibu čistoty.“

„O tom nic nevím,“ řekl zaraženě.

„Známe se tak dobře,“ usmála se. „Musíme si lhát? Kdekdo ví, že jsi s Arnoldem Trevírským jedna ruka. Přece mi nechceš namluvit, že Markéta o rozchod usiluje sama, dokonce snad proti tvé vůli?“

Bylo by směšné přesvědčovat ji o opaku. Mohla pochopit srdce tak nesobecké jako Markétino? Byl hluboce dojat.

Sama, aniž mu co řekla, začala jednat o jeho osvobození, o němž se neodvážil ještě uvažovat. I když samozřejmě bylo nevyhnutelné.

„Dobře, dejme tomu,“ řekl tiše. „Nechtěl jsem se přetvařovat. Jen mě překvapilo, že mluvíš o věnu. Nikdy mě nenapadlo, abych se sňatkem spojil s Wittelsbachy nebo s některým z říšských knížat.“

„A s kým tedy?“ vykřikla. Po jeho zdvořilém odmítnutí vůbec nepochybovala, že jeho budoucí sňatek je už závazně dojednán jinde. Manželství s dědičkou Štýrska by se mu přece mělo jevit jako nejvýhodnější pojištění celé země. „Snad ne s Bélou?“ Zbledla. Dcera rodu, který jí způsobil tolik útrap, že by měla zasednout na vytoužený český trůn? „Divošská princezna českou královnou!“ zasmála se vztekle. „Ovšem, je to královský rod. Ale jaký! Mladší král Štěpán se oženil s Kumánkou. Dost dlouho sídlila v Ptuji, než abych nevěděla, jak urozená a ušlechtilá je to paní.“

Obrat v rozhovoru ho pobavil. „Nechci si vzít Štěpánovu ženu. Pokud vím, nezabil jsem ho docela. Není tedy ještě volná.“

Zesmutněla.

„Pořád jen žertuješ. i já jsem kdysi měla být českou královnou. Snad mám tedy právo vědět víc. Ale z Bélových dcer není žádná volná. Jen Markéta a ta chce vstoupit do kláštera. Krom toho není ani hezká, ani mladá. A ty ses od svého prvního sňatku stal vybíravým, jak jsem poznala. Skutečně se ucházíš o Bélovu dceru?“

„Ne,“ odpověděl teď už v dobrém rozmaru. „Netoužím zrovna po přezrálé ženě. Ale Béla má snad i nějakou vnučku, ne?“

Oči se jí rozšířily. „Ovšem,“ vydechla, „že mě to nenapadlo! Anna je přece jeho miláček. Komu by mohl přát tak skvělou budoucnost než její dceři, když už jeho zeť zklamal jeho očekávání?“

„Byl haličským knížetem, pokud vím,“ řekl opatrně. Nebyl si docela jist rodopisem Bélova rozsáhlého příbuzenstva.

Ohrnula opovržlivě rty. „Utekl se svým otcem před Tatary a nikdy se už nedokázal dostat k svému dědictví. To Béla jistě nečekal, když za něj provdal svou nejmilejší dceru. Z milosti svého tchána se stal jen mačevským bánem. Příliš málo pro vznešenou Annu. Až zasedne na trůn Štěpán, který ji nemůže ani cítit, vyžene

je možná i z ubožácké Mačvy. Ale její dcera bude zato českou královnou. Proč ne? Tvoje matka byla prý dokonce její kmotrou v dobách, kdy se český a uherský král ještě milovali.“

„Milují se stále,“ usmál se. „Už dobře půl roku. Štěpán je sice hanba rodiny, ale Kunhuty se to jistě netýká.“

Tím, že mu nepřímo prozradila jméno neznámé uherské princezny, dala jeho myšlenkám bezděčně nový směr. Jméno jeho matky. Jméno české královny. Sám sobě ještě říkal, že je to pouhý žert. Ale ve skutečnosti... Doví se ještě víc? „Když tedy už víš všechno,“ nadhodil obojace, „jistě chápeš, proč jsem pomyslel právě na ni.“

„Ovšem.“ Seděla teď zpříma a upjatě. „Je prý neobyčejně krásná. A mladinká. Stěží šestnáct let.“

„Asi si myslíš, že jsem pro ni příliš starý,“ podotkl zamyšleně.

„Hlavně když si to nemyslíš ty,“ vyhrkla zlostně.

Vzpomněl si na Mährenberga. Jsem snad horší? Navíc — jsem král. Čtrnáct let není tak mnoho. Zvlášť když ten starší je muž.

„Uhodla jsi,“ řekl rozjařeně. I Markétu si vyvolil pod vlivem okamžitého rozmaru, a nebýt papežovy neústupnosti, nikdy by neměl čeho litovat. „Ožením se s dcerou mačevského bána.“

Víno v jeho poháru přeteklo. Trhl sebou leknutím.

Kdy se Anežka vrátila? Co všechno mohla slyšet? Vstal. „Omluv mě, prosím, jsem unaven. Bude-li tvůj syn připraven na cestu, rád ho vezmu s sebou.“

Anežka se zoufale rozplakala, sotva ji vzal do náruče. Dlouho ji musel konejšit. Tak dlouho, až se ho zmocnila rozmrzelost. Navíc se rozplakala znovu ve chvíli, kdy užuž doufal, že všechno bude jako dřív. „Proč pláčeš?“ zeptal se netrpělivě.

„Ty jsi zapudil paní Markétu,“ vzlykla.

Vzdychl a vstal. Posadil se k ní na lůžko a vzal ji za ruku. „Poslyš, můj malý Palcéříku,“ řekl. „Nikoho jsem nezapudil. O tom trevírském dokumentu nevím nic. Je-li něco takového, vyžádala si ho ona sama, přísahám.“

Neuklidnilo ji to, i když mu uvěřila. „Tak přece neplač!“ vykřikl popuzeně, když se jí slzy vyřinuly z očí. „Vždycky jsem se těšil na každou chvíli s tebou. To mě teď pořád budeš vítat slzami?“

„Co bude se mnou?“ zaštkala uboze. „Co se mnou uděláš?“

„Co by s tebou bylo?“ podivil se. „Přece tě neuškrtím kvůli slzičce. Ale byl bych rád, kdybys byla zase jako dřív.“

Vzpomněla si na škodolibosti, jimiž vždycky častoval Gertrudu, a její tvář se rozjasnila. „Tys jen žertoval!“ zvolala. „Ty nepřijmeš její oběť, viď?“

Mohl ji uklidnit jediným nepravdivým slovem a zachránit zbytek blažené noci. Chvíli se na ni nerozhodně díval. Nemělo to smysl. Dřív či později by poznala, že ji oklamal. Pevně ji objal. „Dobře mě poslouchej a snaž se pochopit,“ šeptal, líbaje její uslzené oči. „Musím přijmout. Zahnali mě do kouta. Mikuláš nesmí být králem. Rozumíš? Nejsem tu jen já, ty a ona. Jsou tu moje země. Byl bych to musel udělat už dávno, nebýt tebe. Ale doufal jsem v zázrak, když jsi mi dala syna. Marně. Jsou neoblomní. Obětovali tu nejušlechtilejší z nás. Oni, ne já. Ale ať mne to i bolí sebevíc, nás dvou se to přece netýká. Toužím po tobě a dál tě budu milovat. Co se změní? Jen to, že nebudeš bydlet v Praze, to přece jen nejde. Ale vždyť jsem odtamtud odjížděl na celé měsíce, a i když jsem byl doma... Měli jsme jen ty chvíle, kdy se nám podařilo spolu někam ujet. Myslíš, že jich teď bude míň? Spíš víc. Mohu za tebou přijet kamkoliv. Ožením se s knížecí dcerou, jen abych zachoval dědictví svého rodu. Můj sňatek nebude o nic horší než sňatky jiných knížat. Kolik vladařů myslíš, že skutečně miluje svou choť?“

„Nemůžeš ji přece obejmout bez lásky! A chceš-li mít syna...“

Usmál se do tmy. „Můžu, netrap se tím, muži už jsou takoví. Ale tobě patří všechna moje láska.“

Slzy jí oschly. Dívala se teď na něj široce rozevřenýma dětskýma očima. „Chceš tím říci, že i dřív...“ zakoktala zmateně.

„Nechci tím říci vůbec nic. Na nic se neptej, ani teď, ani potom. Nikdy nemysli na nic jiného, než že tě miluju.“ Políbil ji. Rozechvěle se k němu přimkla, jako by hledala ochranu. „Neboj se, nedám tě,“ šeptal vroucně, když se konečně poddala jeho touze ještě horoucněji než jindy. „Nikdy, nikdy.“

Tu noc ji musel ještě mnohokrát utěšovat a zahrnovat ji přísahami. Ve chvíli roztoužení jim sám věřil doslova. Ale druhý den, když se vydali na cestu, shledal ke svému překvapení, že se pohledem vyhýbá její utrápené tváři. Poprvé za celou dobu své lásky se těšil na chvíli, kdy bude zase sám.

Část dne strávil s mladým Fridrichem Bádenským. Věděl, že jeho matka vzbouřila celý dům. Nikdo z jejího služebnictva celou noc nespal, aby mladý pán mohl přijet k českému dvoru vybaven co nejskvěleji. Nepočetná družina, jež ho provázela, unaveně klímala cestou. Ale Fridrich byl svěží a s neskrývaným potěšením se bavil se svými mladými druhy. Přemysl byl rád, že ze svých orlíků vzal s sebou aspoň dva. Oldřicha z Drnholce, kmotřence korutanského vévody, a svého zachránce, Záviše z Falkenštejna, od něhož se od jeho uzdravení neodlučoval. Budivojův syn byl proti svým druhům už dospělý muž a s blahosklonným úsměvem se slunil v jejich obdivu. Konečně, jistě si ho zasloužil.

Leckterý ostřílený bojovník by neprojevil tolik duchapřítomnosti a statečnosti v kratičkém okamžiku, který tehdy jeho krále dělil od záhuby. Šestnáct let. Jako *jí.*

Bezděky se usmál. Oldřichovi bylo třináct, Fridrich byl o rok mladší. Bude se dobře vyjímat mezi orlíky. Zdědil plavou krásu své matky, ale jeho oči byly chlapecky upřímné, bez její potměšilosti. Když viděl krále, okamžitě zmlkl a trochu zčervenal. Jako by byl nesvůj v jeho přítomnosti, odpovídal jen zdvořile na otázky. Ale sotva se k nim král otočil zády, slyšel zase jeho jasný hlas a dětský zajíkavý smích.

Synové bez otců. O Oldřicha se postaral. To konečně nebylo nic tak nesnadného u šlechtice jeho vlastní země. Dokáže i tomu štíhlému, bezmocnému chlapci vymoci aspoň část dědictví po jeho otci? O Štýrsku, vklíněném do alpských zemí a stále vystaveném uherskému útoku, nemohlo být řeči. Ale na Bádensko měl jistě nárok. Falckrabí Ludvík, poručník Konradina, by měl mít pro to pochopení. I jeho chráněnec se měl po otci stát aspoň králem sicilským. Ale otce, stejně jako Fridrich, ztratil už ve dvou letech. A kdyby jeho matka nebyla Ludvíkova sestra...

Znovu si vzpomněl na Mikuláše. Jeho matka byla sestra mocných Kuenringů, ale to je málo pro králova syna. Můžu ho udělat alespoň vévodou, to papež nezakázal. A je to jistě víc, než o čem Fridrich a možná i Konradin mohli snít.

Zjihle se vrátil k Anežce. Obvykle ho sledovala pohledem, kamkoli se hnul, ale tentokrát si ani neuvědomila jeho přítomnost, dokud nepoložil svou ruku na její. „Je mi taky těžko," řekl vlídně, aby ji potěšil. „Víc, než si myslíš. Ale nesmíme se tomu poddávat. Aspoň spolu přece můžeme být ještě šťastni."

Vzhlédla k němu uštvanýma očima. „Přemýšlím o tom celou cestu," začala tiše, ale přerušil ji.

„Copak si musíme za každou cenu zkazit každou krásnou chvíli, kterou můžeme zachránit?" zamračil se. „Přestaň už, prosím tě."

„Nemůžu." Chlácholivě pohladila jeho ruku, která spočívala na sedle jejího koně. „Pořád myslím na paní Markétu. Ona věděla, co musí udělat. Vím to taky a bojím se. Možná že v mém srdci přece jen není dost lásky." Potlačil netrpělivý povzdech a mlčky naslouchal dál. Teď ho mrzelo, že se vracel. „Mám od začátku stát mezi tebou a jí? Musím myslet i na ni, na tu uherskou princeznu. Jestli je opravdu tak krásná a mladá... Patnáct let! Tolik mi bylo, když jsem tě spatřila prvně. A dnes..."

Už se neudržel. „Propřísahal jsem celou noc," vykřikl zlostně. „Mám v tom pokračovat i teď?"

„Vidíš, už ti nedokážu dát ani radost," vzdychla žalostně.

Trhl netrpělivě rameny. „Prosím tě, uklidni se," řekl s povzdechem. „Vrátím se za chvíli. Zapomněl jsem..." Zamumlal cosi nesrozumitelného a pobodl koně, aby

se připojil k orlíkům, i když Gertrudin syn v jeho přítomnosti znovu oněměl až do večera.

Anežka potají polykala slzy. Nepochopil ji. Jak by mohl? To, k čemu se bolestně odhodlávala... Nemohla ani jinak. Markéta, která se dokázala odříci všeho, i Anežka Přemyslovna, hájící právo výjimečného poslání svého královského synovce proti jakémukoli svazujícímu citu, by nikdy nepřipustily, aby to bylo jinak. I on nakonec. Viděla jsem dnes. Jak špatně snáší slzy! A copak mi ještě někdy bude do smíchu? Raději mít hrdý pocit, že jsem to dokázala sama. Až kdyby se zklamal, kdyby se jednou vrátil... Nesmělý plamínek naděje se zatřepetal a pohasl. Bylo to tak málo pravděpodobné. Překrásná. A mladá. Matka vytouženého následníka. To jenom mně by lhal, kdyby se ze soucitu odhodlal mě občas navštívit v opuštěném hradě, kde bych ve stesku beznadějně vadla, zatímco moje šťastnější sokyně...

Slzy jí proudem tekly po tvářích, ale teď už to bylo jedno. Král se až do večera stejně ani neohlédl.

Ta, která tolik zaměstnávala Palcéříkovu hlavu, neměla v té chvíli ani tušení o nějaké Anežce z Kuenringu. Kdoví jestli ho kdy bude mít. Dcery a ženy králů mají tu šťastnou vlastnost, že nevnímají své nepatrnější sokyně. Zatím otázky manželské věrnosti tuze málo zaměstnávaly hlavu dívky, která seděla na dřevěné plošince jedné z věží budínského hradu a bujně se smála. Pod ní, na vrcholu točitého schodiště, které tady nahoře končilo u jakýchsi bezvýznamných dveří, stál mladší král Štěpán a tiše zuřil. Od smějící se dívky, za kterou vyběhl až sem, ho odděloval pouze nízký žebřík. Vytáhla ho nahoru za sebou, takže se jen bezmocně díval na její nohy, které se mu kývaly nad hlavou přesně tak vysoko, aby na ně nedosáhl vztaženýma rukama. Shlížela na něj posměšně, a kdyby nešlo o vnučku uherského krále, dalo by se říci, že drze.

Zanechal marných pokusů a opřel se o zeď. „Slez dolů, Kunko," řekl polohlasem. „Chci s tebou jenom mluvit. Nic ti neudělám."

„To se ví, že mi nic neuděláš," zasmála se zvonivě. „Nejsem tak hloupá, abych se dala chytit. Myslíš, že jsem zapomněla, jak jsi mě loni dal zmrskat od svých Kumánů?"

„To bylo něco jiného!" vykřikl zlostně. „Splašila jsi mi schválně koně, aby se mi moji vojáci smáli. Zasloužila sis to."

„Dědeček si to nemyslel," odpověděla povýšeně. „Říkal, že jsi divoch a surovec a abych se s tebou vůbec nebavila."

„To ti nevadilo, abys mi hned druhý den nehodila pod nohy hrst hrachu, když jsem šel uvítat vyslance tatarského chána."

„Nebavila jsem se s tebou při tom," ušklíbla se. „Nejlíp se bavil ten vyslanec, když sis před ním sedl na zem."

Přemohl se. Vyslanec tatarského chána mu připomněl, proč s ní chtěl mluvit po dobrém. „Letos už jsi velká," řekl úlisně. „Vyrostla a dospěla jsi za ten rok, co jsem tě neviděl."

„To se ti jen zdá," odpověděla pohotově. „Ty ses třeba trochu zmenšil, jak tě o kousíček zkrátil český král v té slavné bitvě, kde ses tolik vyznamenal."

„Přestaň!" zařval zuřivě. Rychle se ovládl a podíval se dolů. V úzkém prostoru se jeho hlas nepříjemně rozléhal. „Taky jsi zkrásněla," pokračoval nepříliš vynalézavě. „Zkrátka jsi už velká. Musím s tebou jednat jako…"

„Jako s maminkou?" doplnila jízlivě. „Jakpak byla ona velká, když jsi ji skoro svlečenou dal vláčet po sněhu jenom ze vzteku, že si bere mého otce? Dodnes na to blaženě vzpomíná."

„To jsem byl ještě kluk, neměl jsem z toho rozum," odbyl ji už netrpělivě. „Jistě to nebylo hezké vůči vlastní sestře, i když jsem měl úplnou pravdu. Proč se dcera uherského krále měla vdávat za někoho, kdo nám celý život zůstal na krku, když jejím sňatkem otec mohl získat dalšího znamenitého spojence, jako je Lev Haličský, Boleslav Krakovský nebo dokonce Jindřich Dolnobavorský?"

„Jindřich Bavorský ti v letošní válce nebyl moc platný," zasmála se zlomyslně. „Divže nebojoval proti vám. A co se týče Lva Haličského, je mocný jedině proto, že tatínek, jak říkáš, zůstal na krku dědečkovi. Jinak by se o Halič poprali. Uherský král prostě potřeboval mít jednoho zetě taky na jihu, to je to. Mně se zdá, že politice moc nerozumíš."

„Namouduši nechápu, jak někdo může chtít právě tebe za ženu," vyhrkl vztekle. „Leda by si na tebe pořídil deset bičů."

„Nikdo mě přece nebude bít, když jsem velká," odsekla rozmarně. „Sám jsi to říkal. Někdo mě chce za ženu? To mě zajímá. Povídej."

„Pojď dolů," zašeptal a znovu se ohlédl.

„Pročpak to nechceš říci nahlas?" zeptala se. „Jistě je to nabídka dostatečně skvělá, když mi ji přinášíš ty."

Neměl na vybranou. Za několik dní se jeho neteř vrátí do Mačvy a to, k čemu ji chtěl přemluvit, nebylo nic menšího než únos.

„Jsi docela jiná než ostatní dívky," načal to z jiného konce. „Já vím, že se tu nudíš."

„Samozřejmě. Zvlášť s tebou."

„Máš ráda divoké jízdy a dobrodružství,“ pokračoval *s* přemáháním. „To všechno ti ten, který žádá o tvou ruku, může dát.“

„To mi může dát leckdo,“ řekla ostře. „I lapka utíkající před spravedlností. I když tady lapkové právě neutíkají. Spíš naopak.“

„Zato Mačva je rytířská země,“ ušklíbl se. „Když se zrovna neroztahujete v Budíně, nejsi na tom líp než dcera kdejakého kmána. Slepice si tam vykračují po tvé ložnici jako po kurníku.“

„Máš zvláštní způsob, jak si mě naklonit,“ usmála se. „Opravdu, už jsi mě úplně získal pro svého nápadníka. Co doufá, že vyžení krom těch slepic?“

„Tebe,“ řekl lišácky. „Je to neuvěřitelné, ale když o tobě slyšel, zaplanul touhou tě mít. Nechce nic a nabízí ti všecko.“

„Komu?“ zeptala se nevinně. „Tobě?“

„Je to nejmocnější vladař východu,“ pokračoval nadšeně. „Položí ti k nohám, nač jen ukážeš. Přes neporozumění, které mi dáváš najevo, věřím, že dokážeš ocenit, jak skvělá je to nabídka.“

„Myslíš asi tatarského chána,“ řekla nevzrušeně. „O tom už vím rok. Musí být pořádně hloupý, když se spoléhá na tebe.“

„Měla by sis to ještě rozmyslet, Kunko.“

„Neříkej mi Kunko!“ rozkřikla se hněvivě. „Jmenuju se Kunhuta. Kun-hu-ta. Po manželce českého krále, který byl synem dědečkovy tety Konstancie. Nemůžu si vzít žádného pobudu, jako jsou tvoji přátelé. Budu bulharskou carevnou.“

„To sotva. Bulharský carevič, s kterým jsi byla zasnoubena, dávno umřel. Jsi jenom dcera mačevského bána. Nemůžeš čekat skvělejší sňatek, než ti nabízím.“

„Proč ne?“ vykřikla. „Jsem Bélova vnučka. A vezmu si někoho ještě mocnějšího, než je uherský král.“

„Toho ti nabízím. Jedině Tataři porazili uherské vojsko před dvaceti lety.“

„A český král letos,“ usadila ho.

„Úskokem!“ vykřikl. „Napadl mě, když jsem zrovna obracel koně. To rytíř nedělá. Ztratili jsme bitvu jen proto, že mě hned ze začátku odnesli raněného.“

„Už to vidím, jak bys ji jinak vyhrál,“ ušklíbla se. „Dědeček mi vyprávěl, jak rytířsky ses zachoval ty.“

„No dobrá. Ale český král si tě stejně nevezme. Je ženatý.“

„Tak si vezmu jeho syna!“

„Tomu je teprve pět let a ještě k tomu je nemanželský.“

„Nevadí,“ řekla sladce. „Dědeček je zadobře s papežem. Jistě mi najde někoho přijatelnějšího, než je ten tvůj pohan. Chce mě dát malovat, aby můj obraz mohl ukazovat vyslancům. Takhle.“

Rozpustila si vlasy barvy temného zlata, které ji v bohatých vlnách zahalily až do pasu.

Štěpán polkl.

Nebyl nikdy lhostejný k ženským půvabům. A tahle jeho smělá neteř... Jeho představy ho unášely dál. „Pusť mě nahoru," řekl chraptivě. „Chtěl bych si na ně sáhnout. Jestli jsou opravdu tak hebké a měkké, jak vypadají."

„Proč tě to zajímá?" zeptala se Kunhuta.

„Nepřetvařuj se," zašeptal. „Já ti přece nejsem lhostejný. Už jako dítě jsi mi byla pořád v patách. Myslíš, že mě nenávidíš? I nenávist je vášeň. Jsi krásná, Kunhuto. Knížecí sňatek nemá s vášní nic společného. Je dobře ji poznat, věř mi, než se zavřeš do zlaté klece, kde budeš lhostejnému muži rodit následníky."

„S kým se poznává vášeň?" řekla nevinně. „S vlastním strýcem?"

„Záleží na tom?" vyhrkl horečně. „Pusť mě nahoru. Sama ještě ani nevíš, nač jsi čekala."

„Tak pojď," vyzvala ho a spustila žebřík podél stěny. Sotva se vyšplhal na poslední příčku, seskočila po druhé straně dolů rovnýma nohama a rozběhla se po schodech, potom přes dvůr a znovu dovnitř. Prchala před ním dlouhou chodbou a vlasy za ní vlály skoro na dosah jeho ruky. Měl nepříjemný pocit, že by mu na svých lehkých nohou dokázala utéci daleko rychleji a že ho jen dráždí. Doběhla do rytířského sálu a vyskočila na veliký stůl. Zastavil se, stěží popadal dech. Stála uprostřed stolu a smála se, úplně mimo jeho dosah. Kdyby se pokusil vyšplhat za ní, utekla by druhou stranou.

„Dráždíš mě," řekl trhaně. „Kdybych tě teď dostal..."

„Tak bys mi nic neudělal, protože bych to řekla tvé Kumánce," zasmála se. „Dala by tě stáhnout z kůže."

Trochu vychladl. „Copak jsem ti chtěl ublížit?" zamumlal rozmrzele. „Neměla bys nikomu vyprávět, o čem jsme spolu mluvili. Tvoje matka by se na tebe hněvala."

Chvíli přemýšlela. „Máš pravdu, mamince to neřeknu," svolila milostivě. „Řeknu to jen tvé Kumánce, aby si na tebe dala pozor."

Vztekle zařval a vrhl se po ní. Ale chňapl jen do prázdna. Sjela ze stolu na druhé straně jako blesk.

„Copak to děláš?" zeptal se užasle jeho bratr Béla, s nímž se Kunhuta srazila ve dveřích. Pohled na mladšího krále, rozplácnutého na stole jako skomírající brouk, byl skutečně překvapující.

„Vyměřuje stůl," řekla Kunhuta. „Jestli je dost velký pro slavnostní hostinu na rozloučenou. Strýc Štěpán si velice váží mne i mé matky." Podívala se z jednoho na druhého. „Nemáš-li už naneštěstí dost vlivného švagra," dodala potutelně, **„**O to mocnějšího bratra budeš mít, až se Béla přižení do rodiny českého krále. Když tě ten bude chránit v bitvě, nemůže se ti nic stát."

Béla, který se podle předběžných úmluv měl oženit s Kunhutou, dcerou braniborského markrabího a Přemyslovy sestry Boženy, se usmál. „To není spojení

do bitev, ale pro mír," řekl. „Otec doufá, že přátelství s českým králem nás uchrání dalších ztrát."

„Dalších ztrát!" vybuchl Štěpán. „Ztráta Štýrska je snad málo? Já nikdy nepřivolím k takovému míru! Nikdy! Vydat mu Štýrsko!"

„K tomu tě nikdo nenutí," řekl popuzeně mladší Béla, který si od svého sňatku sliboval povznesení své důstojnosti a neměl rád pomyšlení na další výhrady a průtahy. „Už si ho vzal sám."

LÁSKO!

Přemysl se díval úzkým oknem dolů na líný, kalný proud, který se valil širokým korytem řeky hluboko pod hradem. Víc než před rokem sem pronikl s okrvavělým mečem jako dobyvatel. Vlny Dunaje dávno spláchly krev padlých z Moravského pole. Dnes tu byl jako posel míru, jako vítěz, a co víc, byl tu dokonce jako ženich na své vlastní svatbě prý s nejkrásnější princeznou světa — a přece jeho srdcem vládla sklíčenost, kterou nedokázal přemoci.

Teprve před několika dny opustila Markéta Prahu. Doprovodil ji za ranního šera daleko za brány města jako milující syn a pak se vrátil. Týž den po poledni vyjížděl z Prahy znovu, tentokrát už ne téměř na zapřenou v tmavém, nenápadném obleku, ale v nejskvělejším průvodu jako král, provázen žehnáním lidí, kteří se sběhli k jeho cestě. Daleko za ním leželo loučení ještě bolestnější. Palcéřík. Viděl ji před sebou tak živě, jako by tu byla s ním, veselá, klukovsky rozpustilá, s tvářemi rozpálenými prudkou jízdou a jeho polibky. Teď, když bylo dávno řečeno poslední *už nikdy*, zmizela z jeho paměti ztrápená tvář, která v minulých měsících tak často vyvolávala jeho nelaskavost, za kterou se vždycky marně styděl. Nemohla přece za to. V dobách štěstí naplňovala blažeností každou chvíli jeho oddechu, vždycky poddajná, líbezná a roztoužená jako v první den jejich lásky. Vždycky byla jen jeho silou a nikdy jeho starostí. Nespoutávala ho. Málokdy na ni myslel v její nepřítomnosti. S tak urputnou vytrvalostí to bylo dnes poprvé.

A právě dnes by neměl. Slzy loučení přece dávno oschly v jeho srdci i na její tváři. Dnes se měl setkat s tou, která konečně smyje jeho prokletí. S ní získával záruku míru a naději na dědice. Stanul na nesmlouvavém rozhraní života, kdy se musel rozhodnout mezi lidským štěstím a údělem krále. Rozhodl se tak, jak žádal jeho rod. Ani nemohl jinak. Žádná z těch tří žen, které ho milovaly až k sebezničení, by to nedovolila. Lehkou rukou osvobodily jeho svědomí od výčitek milence, manžela a otce. Byl král. Jeho rodina nesměla stát v popředí jeho povinností.

Zatím mu jeho příští sňatek připadal pořád spíš jako státnická záležitost, která se ho jako muže vůbec netýká. Proč také? Raději se sice miloval s Palcéříkem než s lhostejnými, cizími ženami, ale ani to nebylo pro něj nic nového. Palcéřík byl

daleko, navždy vzdálen z jeho náruče, a princezna, jeho příští choť, snad nebude horší než ty ostatní. Byla prý velice krásná. Byla?

Úkosem se podíval na její matku. Vysoká, snědá černovláska. Pozorné oko mohlo odhalit v její tváři stopy bývalé krásy. Ale dnes, kdy byla o pouhých pět let starší než on, nevypadala o mnoho mladší než Markéta. Jeho první choť jistě ani v mládí zvláštní krásou nevynikala. Ale její laskavé srdce jí dodávalo půvab, který mu byl zvlášť milý. Anně Mačevské chyběl naprosto. Zamračená, nepřístupná, s úzce sevřenými rty vypadala pánovitě a dost nepříjemně. Ženy jako ona rychle stárnou. No co, nikdy se příliš nezdržoval doma. Nebude-li ho tam nic vábit, správě jeho zemí to jen prospěje.

Pokusil se potlačit stále rostoucí rozmrzelost, která se ho zmocňovala. Vok z Rožmberka, který přijel k jeho sňatku, mu také nepřivezl nejlepší zprávy. Štýrská šlechta, zvyklá polovičnímu bezvládí, se nedokázala přizpůsobit novému pořádku v zemi. Přísná zakročení českého hejtmana ve prospěch bezbranných cestujících i jejich vlastních nestoudně vysávaných poddaných jim bouřila krev. Co chvíli docházelo ke konfliktům, které rázný Rožmberk musel řešit násilím. Za rostoucími nesnázemi Přemysl tušil Gertrudu. Rada štýrských šlechticů prý očekávala, že Gertruda vystřídá svou tetu na českém trůnu. Netajili se tím, že jsou těžce uraženi jeho volbou. A přece ho k ní vlastně přivedla ona sama! Nebylo to nakonec ze zlomyslnosti?

S nepříjemným pocitem si připomněl rozhovor, který byl včera nucen vyslechnout. Mladší král Štěpán si dal záležet, aby mu ani slovo neuniklo, a proto s jedním ze svých palatinů mluvil nejen hodně nahlas, ale dokonce německy, což mu působilo značné obtíže.

Slavnostní hostina k utužení česko-uherského přátelství. Ohnivé uherské víno teklo v proudech. „Ne, vůbec mě nemrzí, že se Kunhuta provdá za českého krále," volal Štěpán rozjařeně. „Nepředstírám, že ho mám v lásce. Proč také? Nedovedu si představit znamenitější pomstu za naši porážku."

„Je krásná," řekl jeho přítel vyzývavě. „Muž v jeho věku..."

„To je vidět, že jsi svobodný," zasmál se Štěpán. „I moje krásná sestra Anna byla dost nepříjemná svému choti, a to byla vychována na uherském dvoře, a dokud neztratila všechny zbytky uhlazenosti v té své žebrácké Mačvě, dokázala se aspoň trochu chovat jako dcera a sestra krále. Ale Kunhuta? Vždyť je to divoška. Někdy mám dojem, že to s jejím rozumem není docela v pořádku. Je buď plachá jako zvířátko, nebo vzteklá jako divoká kočka. Utíká od lidí, jak jen může, anebo si vymýšlí zlomyslnosti. Těžko si umím představit, že by ji jakkoli ubohý kníže uvedl k svému dvoru. Nevyrovnatelný český král z ní ovšem jistě dokáže vychovat aspoň nádherně oblečenou loutku. Věřil bys tomu? Od března, kdy přednesl svou vzácnou nabídku, ji marně cepují, aby se naučila několik latinských slov, jak se sluší pro královnu, která má po boku svého chotě přijímat vyslance a papežské

legáty. Ještě dnes dokáže stěží vykoktat svou uvítací řeč. Musela ji nadřít slovo od slova a vůbec neví, co říká.“

„To přece nevadí,“ zachechtal se jeho spiklenec. „Stejně ji nemůže pustit k žádnému důležitému hostu.“

Přemyslovi, který byl nucen vyslechnout historku o hrsti hrachu, hozené pod nohy mladšího krále před tváří vyslance, přeběhl mráz po zádech. Že postiženým králem byl Štěpán a vyslanec přicházel od tatarského chána, nijak nerozjasňovalo jeho vlastní neutěšené vyhlídky. Zmínka o latině v něm vyvolala další problém, na který dosud nepomyslel. Jak se asi dohovořil jeho stejnojmenný děd s uherskou princeznou Konstancií, když ji přivedl na svůj hrad?

Znovu pohlédl na její matku a těžce vzdychl. Kdyby mu aspoň zamračené černovlásky nebyly odjakživa tak strašně protivné!

V té chvíli krajní nelibosti, kdy by byl nejraději tiše zmizel ze sálu i celého Pozsoni a ujel hodně daleko ještě před svatbou, třeba i za cenu nového válečného konfliktu s uherským králem, měl pojednou pocit, jako by ho někdo upřeně pozoroval. Rozhlédl se. Skupina velmožů, od které se oddělil, byla obrácena tváří k široce rozevřeným dveřím, kterými měla přijít očekávaná nevěsta. Nikdo mu v té chvíli nevěnoval pozornost. Ale v zádech stále cítil ten neodbytný pohled. Tam, v odlehlém koutě, přece nikdo nemohl být. Prudce se otočil a dech se v něm zatajil radostným leknutím.

„Čekají tě, má paní.“

Hlouček služebných už dávno spoutal perlovou čelenkou bohatou záplavu Kunhutiných vlasů a urovnal poslední neposlušný záhyb na její sukni. Přesto se teď k ní vrhly znovu se zděšeným štěbetáním, jako by její nádherný šat ještě nebyl dost pečlivě připraven pro nastávající slavnou chvíli.

Kateřina, dcera palatina Rolanda, Kunhutina společnice a přední paní fraucimoru, který ji měl doprovázet na český královský dvůr, se zastavila ve dveřích. „Jsi krásná,“ vydechla s nábožným úžasem. „Vypadáš jako...“ Umlkla. Nenapadlo ji srovnání dost skvělé při pohledu na princeznin zjev.

Kunhuta nesnášela ty dívky, jejichž společnosti se teď nemohla vyhýbat. Kateřina jí z nich byla ještě nejmilejší. Přesto se ani neusmála, jako by ji nadšený obdiv nezajímal.

„Už mě nechte,“ řekla netrpělivě snaživým služkám. „Půjdu.“

Kateřina se hluboce uklonila, když ji princezna míjela, a pak se připojila k jejímu boku. „Ty se ani nezeptáš, jaký je?“ vyhrkla. „Otec mi ho ráno ukázal, když vjížděli do podhradí.“

Kunhuta, která ve skutečnosti byla na svého snoubence nesmírně zvědavá, nehnula ani brvou. Jen lehounce natočila k dívce tvář na znamení, že — možná — je ochotna poslouchat.

„Je krasavec,“ šeptala Kateřina překotně. „Skutečně. Seděl na koni s nevyrovnatelným půvabem. Ale...“

„Ale?“ Kunhuta se zastavila a upřela na ni bouřlivé oči.

„Já bych se ho asi bála,“ přiznala se palatinova dcera. „Vypadá velmi vznešeně. A přísně. Ani jednou se neusmál, když ho lidé zdravili. Přesto ho Pozsoni vítalo s jásotem, ačkoli před rokem... Jeho páni jsou docela jiní. Smáli se na všechny strany a posílali ženám polibky. Jeho komorníci rozhazovali mezi lidi stříbro plnýma rukama. On jel uprostřed a vypadal, jako by se ho to ani netýkalo. Jako zlatá socha. Ano, jeho plášť byl protkávaný zlatem, že skoro nebylo vidět látku. Když na chvíli zazářilo slunce, nebylo možné se na něj ani podívat. Prý se ve zlatě přímo topí.“

„Také mu tak říkají,“ utrousila Kunhuta. „Král železný a zlatý. Loni vjížděl do Pozsoni v železné zbroji. Asi usoudil, že k svatbě se zlato hodí líp.“

Kateřina, povzbuzena její neobvykle mnohomluvnou odpovědí, pokračovala rychle: „Měl černého koně s hřívou propletenou zlatem. Prý má i zlaté podkovy. Přivezli mu ho odkudsi až z arabských zemí a můj otec říká, že jen on sám má větší cenu než nejbohatší uherské hrabství. Bylo vidět, že je velice neklidný. Tančil s šíjí vypjatou do oblouku. Ale král na něm seděl tak nepohnutě jako na trůnu. Držel uzdu jen v jedné ruce. Musí být strašně silný. Snažila jsem se představit si, jaké to je aspoň mluvit s ním o samotě. Jeho pohled je prý tak pronikavý, jako by dovedl číst v myšlenkách. Ale když mu vyjel naproti tvůj strýc, vypadalo to, že ho ani nevnímá. Mluvil s ním a díval se kamsi jako skrze něj.“

Nezřízeně domýšlivý, krutý, bezohledný. Měl Štěpán pravdu?

„Vrať se,“ řekla najednou překvapené Kateřině. „Půjdu sama.“

Otevřené dveře velkého sálu byly už na dohled. Otočila se a zmizela v úzké chodbě. Ještě jeden vchod vedl do místnosti, kde byla očekávána. Úzké dveře, které se otvíraly do temného zákoutí. Původně byla odhodlána vstoupit královským vchodem, ale teď...

Zastavila se u zavřených dvířek a opřela se o ně. Tady ji nenajdou. Aspoň chvíli, ještě aspoň chvíli.

Když se před půl rokem dověděla tu ohromující novinu, přijala ji s potěšením. Její první myšlenka byla, jak tím sňatkem rozzuří nenáviděného Štěpána. A druhá byl pocit vysvobození.. Nejskvělejší královský dvůr na ni čekal jako na svou paní. Přes sebevědomé řeči, kterými dráždila nemilovaného strýce, měla vážné pochybnosti o své budoucnosti. Kdo zbýval ve světě, kde sňatky knížat pečetily

mír a spřátelené rody už byly dávno napojeny krví Arpádovců prostřednictvím Bélových dcer? Vnučka uherského krále, která měla být bulharskou carevnou, přece nemohla skončit na dvoře nějakého podružného, zchudlého knížete, kde by jí manžel vyměřoval hubeňoučkou hřivnu na vydržování ubohého dvora. Odmítala přijímat hosty jako dcera pouhého mačevského bána. Radši se toulala po horách, než by se pokorně uklánělа před těmi, kdo se pokládali za dost vznešené, aby s ní i s její hrdou matkou mohli hovořit s urážlivou blahosklonností. I doma se tvářila, že jí na světě nezáleží. Tím spíš v Budíně, kde se ji Štěpán snažil snižovat a starý Béla ji pokořoval laskavou štědrostí. Přece není služka, která přijímá dary!

Tentokrát to bylo něco jiného. Přepychem, vynaloženým na její výbavu, si uherský král kupoval přátelství mocného souseda. On jí teď musel být zavázán, ne ona jemu. Bylo až příliš známo, že její choť ji hodlá přijmout bez věna. Teprve teď si uvědomila, jak ochotně se dala prodat k novému ponížení. Bez věna! Jak si asi může vážit pohádkově bohatý český král své chudé nevěsty?

Hluboce vydechla a pokusila se sebrat ztracenou sebevládu. Co na tom záleží? Zajímalo ji snad na něm něco víc než to, že je to Štěpánův nepřítel, mocný, slavný a bohatý král, vítěz a hrdina, největší kníže svého věku? Temné pověsti, kterými ji Štěpán chtěl dráždit, neodmítala jen z hrdosti. Byly jí skutečně lhostejné. Teď se jí vzpomínky divoce honily hlavou.

„Je mi tě líto, Kunko," řekl jí Štěpán pokrytecky, sotva se setkali po jejím příjezdu do Budína. „Jsi tak krásná! Znám muže, kteří by si tě vážili. Pro které by každá chvíle s tebou byla rájem. Ale on? Je zvyklý nadouvat se sám na výsluní své moci. Nepopřeje ti ze svého lesku ani kousíček. Budeš pro něj sotva víc než oblíbený pes z jeho lovecké smečky, a až ho přestaneš bavit, zapudí tě stejně, jako zapudil svou první choť."

„Bavila ho někdy?" utrousila opovržlivě. „Pokud vím, byla o třicet let starší než on. Ani se mu nedivím."

„Myslíš, že mu to vadilo?" zasmál se uštěpačně. „Obklopil se milenkami, které se před ním třásly stejně jako jeho žena."

„To se o tobě jistě nedá říci," ušklíbla se. „Byl bys docela rád jako on, jenže se bojíš své Kumánky."

„Oženil jsem se po křesťansku," odbyl ji ctnostně. „Jen Saracéni žijou v harému. Přemyslovci to mají v rodu. Jeho děd, který si vzal Konstancii, měl taky dvě ženy. Tvůj vznešený král má už dnes kupu dětí. Proč myslíš, že si těch tvých bude vážit víc?"

„Protože můj syn bude králem," odsekla mu. „A protože mě bude milovat. Sám jsi řekl, že jsem krásná. Je snad slepý?"

„Milovat!" uchechtl se. „On? Něco ti řeknu. Kurie jeho sňatek nerozloučila. Vůbec o to nepožádal. Proč myslíš? Aby ten s tebou byl stejně neplatný jako ten první, kdyby — náhodou — objevil skvělejší nevěstu. Na korunovaci si počkáš.

Markéta na ni marně čekala devět let. A bez korunovace nikdy nebudeš skutečnou královnou.“

„Budu,“ řekla zvysoka. „I kdybych měla jinou volbu...“

„Máš ji přece,“ zašeptal úlisně. „Tatarský chán...“

„Dej mi pokoj!“ vykřikla. „Vzala bych si ho, jen abych se tě už konečně zbavila.“

Štěpán byl ovšem zaujatý. Ale ani rozhovory, které s ní vedl její děd a její matka, nebyly zrovna povzbudivé.

„Musíš být trpělivá, Kunhuto,“ řekl jí jednou starý Béla starostlivě při jakémsi projevu její prudké povahy. „Takový panovník, jako je český král, očekává od své ženy důstojnost a mírnost. Zahrne tě přepychem, ale nesmíš čekat, že bude shovívavý k tvým nedostatkům. Přemáhej se. Možná že tě nejednou i zarmoutí, ale to už je úděl ženy. Prokázal ti velikou čest, když se uchází o tvou ruku. Je to čest, které si musíš vážit. I za cenu, že možná někdy...“

„Myslíš jeho milenky?“ zeptala se drze. „Kolik jich mívá?“

„To ne,“ řekl v rozpacích. „Ale když už na to přišla řeč, takové věci moudrá žena snáší bez výčitek. Musíš to chápat. Je muž v plné síle a ... Kdo ti to řekl?“ vybuchl najednou.

„Štěpán.“

„Nedej si zošklivit ten svazek, má drahá,“ řekl úpěnlivě. Teď teprve viděla, jak velice mu záleží na přátelství českého krále. „Uvidíš, že budeš šťastná. Nedával bych tě nikomu, o kom bych nebyl přesvědčen, že ti může dát všechno, po čem žena zatouží. Je pyšný a sebevědomý, jistě. Ale je rytíř a hrdina. Sama budeš pyšná na jeho slávu a moc. Budeš jediná královna, i když, možná, o něj jako o muže se budeš muset někdy dělit.“

Přišlo jí ho skoro líto za tu zoufalou snahu. „Nestarej se, dědečku,“ zasmála se. „Neberu si přece záletníka, ale krále.“

Otázka jeho možné nevěry ji neznepokojovala ani teď. Ale Kateřina jí potvrdila, že je morous. Třeba ji někde zavře, aby nebyla na obtíž životu, na který si zvykl, a kdykoli ji pustí mezi vznešenou společnost, bude ji peskovat za sebemenší hloupost. Velice vznešený! Byla také vznešená, ale kdoví co muž jako on očekává od své choti. Možná že neměla pohrdat všemi, kdo ji chtěli učit jemnému chování. Dávala se vést jen vlastním citem. Byl tak neomylný, jak si namlouvala? Není její výraz příliš pyšný, její oči příliš nezkrotné? A její krása, na kterou byla donedávna tolik hrdá, příliš vyzývavá na skutečně urozenou paní? Konečně, co na tom záleží. Jemu to je nejspíš jedno. Věděla až příliš dobře, že hledá jen matku pro dědice trůnu. Nedá-li mu ho včas...

Sebrala odvahu, pootevřela dveře a tichounce vklouzla dovnitř. Její děd a její matka už vrhali zoufalé pohledy ke dveřím. Mladší král Štěpán se spokojeně usmíval. Hned na začátku ostuda. Nic se mu nemohlo zamlouvat víc. Teď už

pravděpodobně věděli, že zmizela. Zapátrala očima v neznámých tvářích. Který z nich je on? Všichni byli oblečeni s nádherou, s níž její vlastní královští příbuzní jen těžko soupeřili. Tři z nich vypadali vznešeněji než druzí. Ostrá, mužná tvář jednoho z nich se jí líbila. Ale nebylo v ní za mák upjatosti, kterou čekala. Vlídně a živě hovořil, plýtvaje úsměvy. Kromě toho, i když Kunhuta věděla, že její ženich je podstatně starší než ona, muži, který ji upoutal, bylo už jistě padesát let. To nebyl on. Druhý byl zase mladík asi tak v jejím věku. Škoda, pomyslela si. Ten by se mi snad líbil. A navíc třetí — zamračený, divoký, panovačný. Tvářil se, jako by mu patřil svět. A vyzývavě bezohledný. Jakkoli přála Štěpánovi loňskou porážku, přece jen se jí dotklo, že se cizinec ozdobil šperky, které její děd na divokém úprku zanechal v opuštěném ležení. Ušlechtilý muž by něco takového neudělal. To je tedy její příští manžel? Vypadal sice také starší, než čekala, ale nevlídná tvář ji mohla mýlit. Srdce v ní kleslo. Beru si krále, opakovala si zarputile. Na muži nezáleží.

Najednou sebou trhla. Zdálo se jí to jen, nebo skutečně někdo vedle ní těžce vzdychl? Otočila se. Ve výklenku okna byl ještě někdo jiný. Opíral se o stěnu a díval se zasmušile dolů. Jemná, hrdá tvář se rty stvořenými k úsměvu. Ale teď na ní ležel bolestný stín. Dívala se na něj bez dechu. Kéž je to on, zadoufala zoufale. Pane bože, ať to je on a ne ten druhý. Jaké má asi oči? Teď se pohnul a nerozhodně se ohlédl po ostatních. Podívej se na mne, prosím! zapřísahala ho v duchu.

V té chvíli se obrátil a zahleděl se jí přímo do očí.

Nádherný zjev, který se tak nečekaně vynořil těsně vedle něho, Přemysla v první chvíli skoro omráčil. Srdce se v něm na okamžik zastavilo a pak se rozběhlo vpřed divokými, vzrušenými údery. Žena, která stála před ním, jako by vystoupila z nějakého omamného, milostného snu. Útlá dlouhá šíje nesla jako pružný stvol nádherný květ její hlavy s korunou vlasů barvy roztaveného zlata. Který nedostižný umělec by dokázal vykouzlit směle vzepjatý, hrdý oblouk obočí černějšího než nejtemnější noc nad dlouhými, prohnutými řasami, které stínily oči, jejichž barvu v první chvíli nerozeznal? Byly jako letní bouře, když mračny vzdorně proráží jediný zlatý paprsek. Díval se do nich okouzlen a dojat ve věčnosti, která je pohltila a obklopila hlubokým mlčením, uprostřed něhož byli jen sami dva. Na rtech, v jejichž jemně zdvižených koutcích jako by byly zaklety dva polibky, nebyl ani náznak úsměvu. Jejich podivuhodný tvar se jeho nadšeným očím jevil v nedotčené čistotě, jako by i ji prostupovala smrtelná osudovost této chvíle. Byla to ona, byl si

jist. Přemohl své ochromení, pokročil k ní a vztáhl ruku. Nepatrně se uklonila a vložila štíhlé prsty do jeho nastavené dlaně. Ačkoli jejich dotek byl tak lehounký, jako když motýl usedá na květinu, projel jím jako meč. Cítil, že bledne prudkým pohnutím. Jako v tajném srozumění i jí vyprchala barva z tváře, aby se do ní za okamžik vrátila a zbarvila ji nádherným ruměncem. Ani teď nesklopila oči. Zezlátly, jak slunce přemohlo bouři. Srdce v něm plesalo. Královna. To byla královna, i kdyby k němu přišla z pastevcovy chýše.

Za nimi utichl šum hlasů. Jemně stiskl prsty, ležící v jeho ruce, a vykročil. Pohnula se vpřed, jako by plula. To nebyla žena, to bylo vtělení touhy. Vážně, bez úsměvu došli k těm, kteří na ně čekali. Přemysl se zastavil. Kunhuta došla k svému dědovi a sklonila před ním hlavu o poznání méně, než ji učili.

Na březích Dunaje v českém i uherském táboře panoval už od šera čilý ruch. Konečně sluneční paprsek prorazil ranní mlhu a svatební den vzešel v celé nádheře stříbrného jasu. Svatební den, očekávaný se zvědavostí i obavami. Tesklivá vůně podzimu vyvolávala soucitná, poetická srovnání zejména u těch, které okouzlila princeznina neobyčejná krása, a teď ji trochu litovali přes nepochybnou skvělost její budoucnosti. Šeptalo se, že český král má laskavé srdce jen pro své poddané. Nikdo nečekal, že ho mimořádný půvab jeho nevěsty nechá tak okázale lhostejným. Nechybělo ani těch, kteří vřele cítili se vznešeným ženichem, který už jednou byl trpce zklamán nezdařeným manželstvím. Všimly jste si, jaké má smutné oči? šeptaly si ženy z vesnice v podhradí. Co ho čeká s tou pyšnou krásou? Neprojevila prý ani špetku radosti nebo rozechvění, když ho viděla poprvé. Dokonce odmítla i přednést latinskou uvítací řeč, kterou ji učili celé měsíce. Starého krále přivedla do trapných rozpaků a její matka se mohla propadnout hanbou. Po celou dobu prvního setkání se svým ženichem se ani jednou neusmála. On ostatně také ne.

Slavnostní obřad v kapli proběhl s okázalou dokonalostí. Jen jedinkrát vybočil z předepsaných mezí, když první manželský polibek se protáhl tak neúměrně, že ministrující kněz na to musel dvakrát upozornit snoubence. Podruhé už jeho naléhavý šepot zesílil natolik, že ho slyšeli všichni přítomní. Anna, nevěstina matka, kterou trochu hryzlo svědomí, že své překrásné dítě prodala muži bez srdce, se začala usmívat. Ale radost ji přešla, jakmile se novomanželé od sebe odtrhli. V jejich tvářích byla povznesená lhostejnost a místo rozpaků jen neosobní údiv, jako by jen poslouchali pokynů někoho, kdo jim celý obřad špatně vysvětlil. Ale

nevěsta byla překrásná, což nápadně oceňovali především průvodci jejího chotě, a ženichův mužný zjev vyvolal zachvění v nejednom dívčím srdci. Nad tím vším oslnivé, nízké slunce podzimního dne a průzračná, bledá obloha.

Při svatební hostině seděla Kunhuta vedle svého chotě jako překrásná němá socha. Cítila se k smrti vyčerpaná. Po celý den ho úzkostlivě sledovala pozornými, rychlými postranními pohledy a snažila se napodobit nepostižnou důstojnost jeho chování. Dosud spolu nepromluvili ani slovo. Jak také? Přesto od prvního pohledu, který vyměnili, žili jakýmsi záhadně propojeným vnitřním životem, v němž sdíleli společné city a záchvěvy myšlenek neproměněných ve slova. Od chvíle, kdy se podívala do očí muže, jemuž měla patřit, jako by se propadla kamsi mimo svět. V těch končinách neurčitých snů, které měly na sebe vzít až dnes jakýsi pevný, jasný tvar, jehož podoba jí stále unikala, byli spolu. Věděla to. Žila mátožným životem, který byl jen předzvěstí skutečnosti, a chvílemi s údivem vnímala jeho hlas, který odpovídal jiným. On nepotřeboval přemáhat zakořeněné zvyky polodivošské výchovy a malost společenské bezvýznamnosti, s nimiž úporně a vítězně bojovala po jeho boku, povzbuzována občasným tajným stiskem ruky a oceňujícím kradmým pohledem. Pro něj bylo samozřejmé být velkým králem, který udává tón, kamkoli vkročí. Vypadal velkolepě chladně. Jen ona znala tajemství jejich prolínajících se citů, otevřených propastí jejich neodvratného, střemhlavého letu, nad nimiž se dosud vznášeli na samém pokraji strhujícího víru. Přes zklamaný úžas všech, kdo toužili stát se účastníky královského citu aspoň jako diváci, přes projevovanou soucitnou pochybnost znala tuto pravdu s důvěrnou jistotou, pro kterou divoká, závratná chvíle jejich svatebního polibku nebyla potvrzením, ale samozřejmou nutností. Ve chvíli, kdy se spojily jejich rty, ztratily jejich myšlenky tvar, zmátla se vnější podoba věcí, zůstala jen věčnost toho neznámého, jejich, osamělého nekonečna. Nakonec do ní proniklo pevnější sevření jeho ruky, jeho tvář se vzdálila a obřad pokračoval.

Teď venku pohasl den a do oken hodovní síně vstoupila noc. V zajetí vysilující únavy už nevnímala nic kromě jeho očí, protože v této chvíli k ní prvně naplno obrátil tvář. Vstali v hlubokém tichu. On něco říkal, sama se zmohla jen na vznešené kývnutí. Stříbrné blesky se zažehly nad jejich hlavami, když kráčeli k východu. To jeho šlechtici nad nimi zkřížili obnažené meče. Za nimi znovu vypuklo hlaholné veselí. Před nimi bylo ticho a tma.

Rozdělili se. Vstoupila do ložnice jako bez života. Dívky jí rozčileně rozplétaly vlasy a oblékaly ji v jemný noční šat. Strpěla to mlčky. Cokoli, co se dělo v jeho nepřítomnosti, ztrácelo význam.

„Odvahu," zašeptala Kateřina, když si všimla vzdáleného, prázdného výrazu jejích očí. „Odvahu, má paní. Budeš největší královnou. Neměj strach, moje paní."

Kunhuta stála bez pohnutí. Slyšela ji vůbec? Při pohledu na její smrtelně vážnou tvář bylo Kateřině do pláče lítostí. Chudinka. Vypadá, že je bez sebe hrůzou.

V chodbě odcházející dívky potkaly krále. Minul je, jako by nebyly, ani neodpověděl na jejich hlubokou poklonu. „Je nezřízeně domýšlivý," zašeptala uraženě Marie, Joachimova dcera. „Nechtěla bych být v její kůži."

Kateřina neodpověděla. Před očima ještě měla jeho tvář, když se na okamžik zastavil před Kunhutinými dveřmi. Byl v ní naprosto stejný výraz jako ve tváři její mladé paní. Může mít muž jako on strach v takové chvíli? Ve strnulém ohromení následovala vzdalující se družky. Všichni se mýlili. Všichni se dali oklamat. Ještě jednou se ohlédla v ohybu chodby. Dveře už byly zavřené. A za nimi...?

Ani se nepohnula, když vstoupil. Poroučela jim společná vůle, která jim v první chvíli osamění velela jen dívat se. Konečně, poslušna dychtivé prosby v jeho očích, zvedla ruku a rozepjala sponu poutající průsvitnou řízu, která se jí svezla k nohám. Prudce vydechl a bezmocně zavrtěl hlavou. Jeho oči se změnily. Ani já už nejsem stejná, uvědomila si s úžasem. Do jejího pohledu se kradla závrať neznámé touhy a na její rty zmatený, blažený úsměv.

Přistoupil k ní. Jejich rozhořelé oči se neopouštěly. Pomalu, jako by se bál, že se rozplyne pod nešetrným stiskem, něžně a lehounce se jí dotkl chvějící se rukou. V té chvíli se všechno změnilo, jako by vypukla zběsilá bouře. Královna tiše vykřikla, zasažena nečekaně jejím všepronikajícím bleskem. Nohy se pod ní podlomily, zatímco její ruce i její rty se mu vzpínaly vstříc. Zavřela oči, propadajíc se v jeho objetí do propastného víru, na jehož dně, v nejhlubší, posvátné tišině lásky, se bolestná vášeň měnila v neumlkající píseň naplnění, které je vítězně vynášelo k jeho nenasytnému vrcholu. Strhováni spolu zas a zas do jeho divokého, vysilujícího vření, zůstali si nakonec ležet v náručí bez vědomí přesných hranic ty a já jako jediná zemdlená blaženě usínající bytost, osvobozená ode všech pout lidského omezení.

Konečně se nadzvedl na lokti a zadíval se na ni pohledem plným zbožňování. „Tolik krásy," řekl tiše a skoro bezradně. Promluvil k ní bezděčně řečí svého otce, snad z podvědomého přání nepřivolávat zasuté vzpomínky na něžná slova, která šeptával jiné, snad proto, že měkký tok řeči, která zaznívala jeho nejkrásnější zemí, byl spíš s to postihnout kouzlo zázračné chvíle. Stejně mu nemohla rozumět. Ale ovládla ho touha vyslovit aspoň nepatrný zlomek toho, co cítil.

Pod nárazy větru, který hučel v komíně, plameny v krbu šlehaly výš a divoce se zmítaly. Jejich záblesky rudě tančily po záplavě jejích vlasů, rozestřených po jejich loži jako medově zlatá poduška. Dívala se mu do očí upřeným, soustředěným pohledem a po celou dobu, kdy mluvil, se její lehce pootevřené rty tichounce pohybovaly, jako by se pokoušela opakovat jeho slova.

„Ještě před několika dny jsem se domníval, že jsem v životě už poznal lásku. Ale jakým neznámým, člověku nepochopitelným jménem bych mohl nazvat to, co...“ Sklonil se k ní a při polibku cítil, jak se zachvěla. „Ne,“ pokračoval rychle, jako by sám sobě cosi zakazoval, „chci se teď dívat. Nikdy se nemůžu vynadívat dosyta. A přece tvoje krása, tvoje láska, tvoje objetí jsou jen odrazem něčeho, čím jsi vstoupila do mé duše, něčeho silnějšího. Nikdy jsem nepocítil tu dokonalou jednotu, kterou jsem tušil od našeho prvního setkání, tu dvojjedinou touhu, která nás spojuje. Až do chvíle, kdy jsem tě spatřil, jsem myslel, že se zasnubuji s dítětem, které přinese mé zemi mír a jednou snad i dědice. Mýlil jsem se, jsi žena. Jsi první žena, kterou potkávám. Jsi jediná žena, která je.“

Znovu ji políbil, položil se na záda a mluvil dál, usmívaje se do tmy nad sebou. „Poznal jsem ženy, které se zdráhají, ženy vzdávající se s pokornou, odevzdanou něhou, i takové, pro které je milování obřad holdující jejich kráse. Vždycky jsem věděl předem, co od nich mohu očekávat, a zdálo se mi to dost k spokojenosti muže, jehož cesta vede jinam, pouze kolem míst, na nichž přijímá úsměvy, polibky, někdy i děti. Jsem král a jsem zvyklý být sám. Jsem stále osamělejší. Čím víc jsem sám sebou, tím víc ztrácím své blízké. Milují mě nízcí, které chráním, a mladí, kteří jsou ještě schopni nadšení. Ale čím víc stárnou, čím víc se oni stávají sami sebou, čím víc padají do zajetí svých vlastních sobeckých chtění, tím víc se začínají stavět proti mně. Co je spravedlnost pro jedny, je pro druhé bezpráví. Někteří z mých přátel mě snad už nenávidí, ale jsem dost mocný, aby si nedovolili to říkat, a tak je ani neznám. Rytíř s lehkým srdcem dá svou krev i život za svou slávu, dokáže je dát i za svého krále, stejně tak ve službách dobré věci jako zlé. Ale nedokáže se odříci ani jediné ze svých výsad, nedokáže obětovat ani kousíček své pýchy a mnozí z nich ani ždibec svého zlata.“

Překvapeně se odmlčel. „Nejsem zvyklý vyslovovat svoje smutky,“ řekl pak. „Snad tahle chvíle odplavuje z mé duše všechny stíny, aby zůstala čistá a neposkvrněná pro nekonečný dar tvé lásky. Všechno, čím žiju, vstoupí i do tebe. Musíš to slyšet už v této noci, i když mi nerozumíš. Snad tím, čím jsi já a čím jsem ty, pochopíš aspoň, jak tě miluju. Nemůžu být králem, který má své starosti někde mimo ten ohromující, úchvatný cit. Nemám už pýchu, která by nebyla i pýchou na tebe.“ Tiše se zasmál. „Ještě že mi nerozumíš, moje lásko. Nepamatuju se, že bych někdy pronesl tak zmatenou řeč. Ztrácím rozum, kdykoli se tě dotknu. Připoutej mě svými vlasy ke svým půvabům, umlč mě navěky jediným polibkem, učiň, abych...“

Na jejích rtech se objevil milostný úsměv. Divoká touha se ho zmocnila tak nečekaně, že nestačil dokončit vyznání. Až když mu znovu zemdlela v náručí, zašeptal: „Řekni něco! Řekni cokoli. Udělej zázrak a promluv na mne, ať si mohu myslet, žes mi rozuměla.“

„Já ti přece rozumím,“ ozvala se k jeho úžasu hlubokým, sladkým, rozechvělým hlasem. „Mluv dál, můj milovaný.“

Díval se na ni jako u vidění. Její otec byl rodem ruský kníže, ale tohle nebyla řeč země tak vzdálené.

„Mačva je přece slovanská země,“ zasmála se perlivě, „a moje chůva pocházela z Vindické marky. Slovinci si říkají. Myslela jsem nejdřív, že mluvíš jako ona.“

Řeč její chůvy byla snad české ještě podobnější než ta, kterou mluvila celá uherská horní země na sever od hradu, který se stal prvním dějištěm jejich lásky. Po celý zbytek noci se proplétaly jejich rozechvělé hlasy stejně jako jejich objetí.

„Vypadáš... jinak,“ řekla Anežka, když se po radostném přivítání zadívala zblízka do synovcovy tváře.

Přemysl si povzdechl. Domníval se, že musí vypadat velice ztrápeně. Po pouhých dvou týdnech, které zapadly do minulosti tak rychle, jako oslnivý blesk rozetne pustou černočernou noc, musel opustit tu, která v něm zažehla tu stravující záři. Ale nebyl jen milenec a manžel. Byl i král. A každou noc, kdy ji objímal ve světle ohně, kterému nikdy nedovolil uhasnout, si nadšeně představoval chvíli, kdy očím svého lidu a v něm celému světu ukáže krásu, která se jakousi záhadnou proměnou vtělila v něho, stala se nedílnou součástí jeho královského majestátu. Proto byl teď tady, v Praze, a ona daleko ve Vídni, kde ji zanechal uprostřed slavností, kterým předsedala jako nádherná socha s bledým úsměvem na mramorové tváři. Viděl ji před sebou tak jasně, jako by tam byl. Ani v ní nezůstalo nic z toho zázračného života, který se v obou probouzel, jen když byli spolu. „To přejde,“ odpověděl tiše. „Nejsem celý.“

„Cože?“ Chvíli se na něj dívala s úžasem. Nikdy jí nepřipadal zářivější než teď. Zářivější. To bylo to pravé slovo. „Asi ti nerozumím,“ usmála se pak. „Řekni mi něco o ní.“

„Je krásná nade všechno pomyšlení. Je... prostě je krásná.“

Jeho obvyklá výmluvnost ho opustila.

Anežka zavrtěla nespokojeně hlavou. „To je dobře,“ řekla. „Jistě je dobré mít krásnou choť, zvlášť pro krále. Ale můj milý, jsi už dost dospělý na to, abys věděl, že to není všechno. Každá krása uvadne.“

Vzbouřil se. „Ta její není z těch, které uvadají. Těším se na každý den, na každý rok, v němž ta nádherná bytost bude sládnout a zrát a prostupovat mne. Je-li možné si vůbec představit, že bude někdy stará, pak je krásné i stáří.“

„A jaká je jinak?“

„Přece krásná,“ odpověděl s úžasem.

Anežka se rozesmála. „Nikdy bych nevěřila... No dobře. Ale snad má i nějakou jinou vlastnost krom toho, že je krásná. Vzpomínej.“

„Jistě,“ vybuchl nadšeně. „Je...“ zarazil se. Kunhuta žila v něm, cítil sebemenší záchvěv jejích myšlenek, jako by byly jeho vlastní, byla s ním v tom, zač sebou pohrdal, stejně jako v tom, čím si připadal velký. Její srdce nebylo možná tak oddané jako Markétino, ale bylo to jeho vlastní srdce. Obdivoval ji? Ano, byla krásná. To byla jediná její vlastnost, která byla jen její, kterou nesdílel a kterou mohl velebit. Ale nikdy nemůže najít slova, jimiž by někomu třetímu vysvětlil nejmilostnější podstatu jejich jednoty. Zázrak nevyjádřitelný lidskou řečí, v němž byli jen oni sami dva, odděleni od okolního světa neprostupnou clonou.

„Je krásná,“ řekl tedy znovu, chytaje se jediného srozumitelného místa jejich nepostižných vztahů. „Ne,“ opravil se zamračeně. „Ona je... je já,“ dodal nakonec zahanbeně. „Promiň, to ti nedokážu vysvětlit. Vlastně bychom spolu ani nemuseli mluvit. Věci, o kterých nikdy neslyšela, myšlenky, které bych si nikdy nedovolil sdílet s kýmkoli, chápe tak lehounce po pouhém náznaku, jako by byly její vlastní.“

„Je chytrá,“ usmála se Anežka.

„To není tím. Když jí někdo jiný vysvětluje i docela prosté věci, často tomu nerozumí.“

„Tak je tedy hloupá?“ zeptala se Anežka nespokojeně.

„To už vůbec ne!“ vykřikl nešťastně. „Prosím tě, nechtěj, abych mluvil dál. Nedokážu to.“ Úporně se zamyslil, jako by řešil nějakou nesnadnou otázku, a pak vyhrkl: „Chci být s ní.“

„Tak proč jsi tady?“ zeptala se s úsměvem.

„Musím jí přece připravit uvítání ve svém městě. Copak je možné, aby sem přišla jen tak? Vždyť ve skutečnosti ještě ani nejsem králem. A ona je královna. Musí být.“

„Myslíš na korunovaci?“ svraštila obočí. „Papež přece ještě nerozvázal tvůj sňatek s Markétou. Či ano?“

Sevřel rty. „Nebudu se ptát.“

„Ale mohučský arcibiskup ji korunovat nebude. Vždyť se sotva ujal svého úřadu. Neodváží se.“

„Uvidíme,“ řekl stroze.

Je něco dost silného a dost nepřekonatelného pro královskou touhu? Papežská kurie nejenže dosud nepotvrdila rozloučení prvního sňatku českého krále, nebyla o to ani požádána. S tvrdošíjnou důsledností se Přemysl neucházel ani o dispenz, která měla umožnit sňatek se vzdálenou neteří. Ani poselství vypravené k novému mohučskému arcibiskupu Wernerovi se neodvolávalo na papežovo svolení, ale

hovořilo slovy světských slibů a zvonilo těžkým kovem. Nešlo přece jen o dávno povolenou korunovaci českého krále. Především a hlavně šlo o korunovaci královny, která pro oddaného syna církve vlastně ani nebyla králova choť. Ale stříbro zvonilo vydatně a sliby byly závazné a cenné. Po obřadu, který se arcibiskup uvolil podle králova přání vykonat, nezbude papeži nic jiného, než aby potvrdil daný stav věcí, nechce-li se zesměšnit před tváří světa a připravit se o podporu nejmocnějšího z říšských knížat. Protože tentokrát český král vypadal na to, že se už nehodlá dát vodit na chatrné udičce klamných poloslibů. Mohučský arcibiskup dobře věděl, že i když se prohřešuje proti přísně vymezenému řádu, bude tento prohřešek smazán a zapomenut, a nebude-li, jeho následky bohatě vyváží štědrá vděčnost českého krále. Přijal s tak překvapující rychlostí, jako byla nabídka učiněna.

Víc než měsíc žilo pražské město horečnými přípravami. Na vysoko položené pláni zvané Letná vyrostl za královským hradem nádherný tábor pro pohodlí korunovačních hostů. Krále bylo vidět všude, na staveništi, mezi krejčovskými mistry, zlatníky, řemeslníky všech cechů. Stříbro teklo požehnaným proudem do pilných rukou, které se nezastavovaly ani v noci. Ještě byl v čerstvé paměti králův nedávný smutek nad rozloučením s jeho první chotí. Nikdo ještě nechápal, ale města se zvolna zmocňovala rozjařenost, která tak nápadně ovládala jeho vládce. Tentokrát to bude něco docela jiného, šeptalo se. Několik dní bude všemi kašnami protékat víno. A těch hostí! Takové Vánoce Praha ještě nezažila.

V prosinci král, kterého do té doby bylo všude plno, najednou zmizel. Lidé začali vyhlížet z hradeb. Kdy? Ale až v přesně určený den se ráno rozhlaholily pražské zvony a neumlkaly. Tehdy se lid seběhl k cestě vedoucí k Hradu po obou stranách Juditina kamenného mostu a ti zvědavější vybíhali daleko před Svatohavelskou bránu, až se kolem cesty klesající k městu přes panující tuhý mráz shromáždil početný dav. Po olších, které daly jméno blízké vesnici, lezli kluci, aby měli lepší výhled. Který z nich byl tak vysoko, že vykřikl první? „Jedou!“ ozývalo se v okamžiku ze všech stran. Zvědavci se rozběhli kupředu. A už je zahlédli nahoře na svahu.

Krále byli zvyklí vídat v čele, ale tentokrát nejel sám. Vedle jeho vraníka tančil na štíhlých nohách bělouš s hřívou propletenou šňůrami perel. Jeho jezdkyně byla zahalena do stříbrných kožešin, které král před sedmi lety přivezl z křížové výpravy. Byly umně spojeny zlatými a démantovými sponami vzácné práce a z kožešinové čapky splýval závoj z tenounkých zlatých vláken, protkávaných perlami, který jen dával tušit tvář na kterou byli všichni tolik zvědavi. Je skutečně tak krásná, nebo pověst lhala? Král, který se obvykle objevoval v plném lesku svého nesmírného bohatství, byl vystrojen s daleko menší okázalostí než jindy.

Přes nepokojnou nedočkavost ho vítali stejně srdečným hlaholným jásotem jako při každém z jeho slavných vjezdů. Na Velkém rynku, v kruhu domů, kde se

lidé tísnili v oknech a na střechách, král zastavil koně a zvedl ruku. Dav kolem nich zhoustl. Všichni chtěli slyšet královskou řeč. Ale vykřikl jen pozdrav a dvě tři věty, které jako obvykle ocenili přátelským smíchem a provoláváním slávy. Do toho hluku řekl tiše, aniž k ní obrátil oči: „Teď zvedni závoj."

Zlatý závoj se rozestřel kolem tváře, jejíž nečekaný zjev vzal všem dech. Radostný pokřik rázem umlkl. Hluboké ticho vyniklo tím nápadněji proti vzdálenému hlaholu zvonů a volání těch, kteří nebyli dost blízko, aby mohli vidět.

Kunhuta se usmívala trochu strnule. To náhlé mlčení ji poděsilo. Nepřijmou ji snad ti, kteří s takovou láskou vítali jejího chotě? Poplašeně k němu zalétla pohledem, ale viděla, že se po jeho tváři šíří velice spokojený úsměv. A v té chvíli se protrhlo ticho a ze všech hrdel se vydral mohutný řev, v jehož hromovém zvuku se začali plašit koně. Král pokynul rukou, několik ozbrojenců vyrazilo vpřed a rázně, ale šetrně jim uvolnilo cestu. Znepokojení koně se ubírali kupředu neklidným tanečním krokem středem zběsile hulákajícího davu, který se neznal nadšením. Královna se teď smála, zapomínajíc — poprvé po jeho boku - na svou důstojnost. Lidé v oknech i kluci na stromech v zahradách povykovali, sem tam se ozýval dojatý vzlykot. Ani Přemysl se neudržel a zadíval se na ni ze strany s netajeným potěšením, které z ochraptělých hrdel vyvolalo nový jásot.

Cestou ke Klimentu začalo nepatrně sněžit a bílé vločky usedaly do měkkých kožešin a tály na jejích tvářích. Zamilovaný manžel si představoval jejich pomíjivou, třpytnou krásu v jejích vlasech a najednou zatoužil, aby se s ní mohl schovat někam, kde by byli sami. Co ho to napadlo! A pozítří ještě korunovace, slavnosti bez konce a dny a noci hodování a planých hovorů u vína.

V té chvíli k němu obrátila až dosud usměvavou tvář, která náhle zvážněla, a řekla: „Jsou strašně milí, ale je jich tolik. Kdy už budeme sami?"

„I mezi nimi jsme spolu sami," odpověděl jí šeptem. „Ale mně to také nestačí."

Když v pražském kostele procesím všeho kněžstva vedl král svou mladou choť chrámovou lodí, dívala se na ně spolu s ostatními i Anežka Přemyslovna, skromně ukrytá ve skupině řádových sester. Najednou pochopila, co jí synovec nedokázal říci. „Překrásná. Je překrásná," šeptala si s uspokojením. „Jsou stvořeni pro sebe, to je vidět na první pohled. Jak jim to spolu sluší!"

Ne, nebude, jak se obávala, její královský synovec otrokem obojetné krasavice. Jí neunikl milostný záchvěv hrdých rtů, když jejich úsměv na nepatrný okamžik zjihl při ukradeném pohledu do miláčkovy tváře, ani ruce, hledající se s hladovou dychtivostí v kradmém stisku pod úkrytem záhybů královského pláště. Kolem ní zněly rozčilené hlasy, chválící chladnou důstojnost neporovnatelného majestátu obou vznešených manželů. Anežka se tiše usmívala jako někdo, kdo nahlédl pod závoj nejposvátnějšího tajemství.

KDE KRÁL NEPOROUČÍ

Český dvůr, už dříve proslulý svou nádherou, příchodem nové paní dosáhl vrcholu svého lesku. Hostů k jeho slavnostem teď přibývalo. Většinou se také zdržovali déle. Kdysi lákal půvabný Markétin fraucimor do Prahy rytíře i dvorské pěvce. Dnes nejlíbeznější dívky Uherska i všech Přemyslových zemí tvořily jen působivé pozadí podmanivé kráse jejich paní. Nejnovější a první hvězda jeho dvora zářila s neslýchanou jasností. Potulní pěvci o ní zpívali v nejvzdálenějších koutech Evropy. Krom toho, že ji král hluboce miloval jako ženu, oceňoval ji nadšeně i jako přední skvost své koruny. Pražský hrad, který dříve utichal, kdykoli se král vzdálil, teď zvučel nepřetržitými radovánkami. Vévodila jim bezpečně krása jeho choti, i když on sám byl daleko.

„Mám vlastně mnohem více času než dřív," svěřil se jednou Anežce. „Jestli jsem si mohl připouštět nějaké obavy v nejšťastnějších prvních chvílích svého okouzlení, pak jen ty, že budu snad nucen vzdát se vlády a odebrat se s ní někam do ústraní. Každý můj den býval nabit do poslední chvilky. Nedovedl jsem si vůbec představit, kde vezmu čas na lásku krom těch vymezených svatebních dnů. A vidíš. Ne že by mi bylo někdy dopřáno pobýt s ní až do úplného nasycení posledních zbytků touhy. Ale nikdy jsem netušil, jaké břímě ze mne může sejmout taková něžná, líbezná ručka. Být králem není jen dobře spravovat zemi a vítězně bojovat. Stejně důležité je ukazovat světu výsledky té vlády a těch vítězství."

„Ano," souhlasila Anežka. „Slyšela jsem už, že její slavnosti jsou ještě skvělejší, než bývaly dřív. A abych ti řekla pravdu, často jsem litovala úsilí, které tě to stálo."

„Žádné nebylo," zasmál se. „Je prostě dokonalá. Kdykoli přijedu, mohu pustit všechno z hlavy a Jen zářit uprostřed oslav, které můj příchod vždycky obklopují. A když jsme sami, jsme sami dokonale. Často nedovedu pochopit, jak to dokázala."

„Nejsi ještě ženat tak dlouho."

„Právě. Pouhých šest měsíců. Markéta za šest let nedokázala desetinu toho, co ona. Mezi hosty se ukazovala zřídkakdy, a když, tak jako nejposlednější z nich. Pořád jsem musel myslet ještě na to, není-li kolem ní prázdno."

„O to při Kunhutě starost mít nemusíš," zasmála se Anežka. „Mám ji skutečně ráda. Když nejsi v Praze, je často u mne a jistě to pro ni není zábava. Ale ví zázračně dobře, co sluší králově choti."

„A když si vzpomenu, kde vyrůstala!" vykřikl nadšeně. „Vede ji neomylný cit, nikdy jsem nepotřeboval jí říci ani slůvko. Kdybys věděla, co zoufalého úsilí jsem věnoval výchově svých rytířů, aby byli rytíři nejen ve zbrani, to byli vždycky, ale i ve způsobech. A tak marně. Copak s orlíky to ještě šlo, z těch jsou dávno uhlazení dvořané, radost se podívat. Ale ti starší? Kleli jako pohani, vyprávěli obhroublé košilaté historky i před vlastními nedospělými dcerami, bylo o strach usednout s nimi ke stolu při nějaké návštěvě, na které záleželo. Měla bys je vidět teď, tváří v tvář té dívence, která je nikdy nepokárala jinak než pohledem. Přísahala bys, že ani u francouzského dvora nejsou tak jemní páni. Zahanbují všechny zahraniční hosty svou příslovečnou zdvořilostí. Vsadím se, že i z mého otce by udělala snílka."

Anežka se rozesmála. „Ano, Václav byl velice přístupný ženským půvabům. Kunhutě by zaručeně neodolal. Jistě by se aspoň pokusil ti ji přebrat."

„Mám pro strach uděláno," odpověděl s úsměvem.

Zvážněla. „Jistota sluší králi. Ale nemáš strach, že tě rozkmotří s některými z tvých pánů? Jsou to páni dost veselí. O leckterém z nich jsem slyšela vyprávět. I při válečných výpravách..."

„Při výpravách! Na tom přece nic není. Promiň, tobě to jistě připadá pohoršující, ale i já sám často..."

„O tom nemluvím," přerušila ho rychle. „Tak daleko jsem nemyslela. Ale není možné, aby muži jako oni neviděli za královnou i ženu. A stačí zrnko závisti a zloby. Zejména těm mladým může připadat, že jsou jí věkem bližší než ty."

„Orlíci jsou do ní zamilováni do jednoho," řekl s překvapujícím klidem. „Až na ty nejmladší, ovšem. Spíš by mi bylo divné, kdyby zamilováni nebyli, nezdá se ti? A co je na tom zvláštního? Každý rytíř má přece svou zbožňovanou paní, které se jeho tělesná touha nesmí dotýkat. Moji odrostlí orli jsou většinou dávno ženatí. I můj nejmladší hrdina, Záviš z Falkenštejna, má už nevěstu, a přesto právě jemu se říká *královnin rytíř*, protože chodí v barvách mé paní. Má mě to znepokojovat? Vždyť ho ozdobila svou šerpou, když se dozvěděla, že u Kressenbrunnu zachránil můj život pro její lásku."

„Nepochybuju o ní," ujistila ho upřímně. „Byla bych slepá, kdybych neviděla, jak se dívá na tebe. Ale přesto, nebo spíš právě proto si myslím, že bys ji neměl nechávat samotnou, když jsi tady."

„Samotnou bych ji nenechával," zasmál se. „Na to je i mně příliš drahá každá vteřina naší samoty. Ale teď právě přihlíží turnaji, který pro ni moji mladí uspořádali. Už tím mi dopřála chvíli pro návštěvu u tebe. Kdykoli dřív bych je musel sledovat od začátku. Teď stačí, když se objevím na konci, abych ocenil vítěze."

„Kdo to bude?“

„Falkenštejn, nepochybně. Kunhuta se už touto dobou topí v hoře dobytých chocholů, které jí složil k nohám. Vyznamenám ho rád, to patří k příjemnostem mého života.“ Povzdechl si. „Bohužel musím ještě napřed vypravit štýrského posla, který čeká na mou odpověď.“

„Máš nesnáze?“ zeptala se, když ji líbal na rozloučenou.

„Pořád. Už loni jsem dal pobořit několik hradů. Nechtějí si zvyknout, že cesty a kupci, kteří po nich chodí, nepatří jim. Navíc Vok churaví. Budu ho muset odvolat a poslat tam Bruna.“

„Olomouckého biskupa?“ zděsila se.

„Je jediný, od koho mohu očekávat nesmlouvavou věrnost. Jediný, koho pomyšlení na okrádání bezbranných ozbrojenou šlechtou pobuřuje stejně jako mne. Biskup? Snad právě proto. Ostatní páni si občas myslí, že možná nemám tak docela pravdu.“

„Stále ještě Gertruda?“

„Jako vždycky.“ Zlostně se zasmál. „Stejně nedokáže, abych někdy litoval. Představ si, že Oldřich z Lichtensteinu a Herrant z Wildonu loni prohlašovali, že moje nařízení jsou neplatná. Provedou prý, co bude třeba, podle příkazu skutečného rakouského vévody. Víš, kdo je to? Fridrich, její syn. Chlapec, který žije na mém dvoře. Prý jsem ho sem odvezl násilím, abych ho měl ve své moci, říká ona. Jsem zvědav, kdy začne rozhlašovat, že ho chci zavraždit.“

„Co s nimi uděláš?“ zeptala se tiše. „S ní a s ním.“

„Nevím. Nechce se mi něco dělat. Ona by snad mohla být nebezpečná, ale zatím se omezuje jen na ty řeči. A Fridrich?“ Zachmuřil se. „Mám ho tu víc než rok. Za celou tu dobu se mi nepodařilo se k němu přiblížit. Je upjatý a plachý. Snad má takovou povahu, ale také je možné, že mě pokládá za uchvatitele. Doma toho mohl slyšet dost. Visí na Falkenštejnovi. Snad ten by dokázal... Jenže můžu před svým rytířem ukazovat takovou bezradnost vůči dítěti? Spoléhám teď na Kunhutu, že dokáže, co se mně nepodařilo.“

„Ví o tom?“

„Proč? Stejně pochopí, co potřebuju.“ Usmál se. „Už musím jít, odpusť. To jí nemůžu udělat, abych přišel pozdě.“

Vladislav, mladší bratr vratislavského vévody, vyšehradský probošt, jeho kancléř a bratranec stejně jako kdysi Filip Sponheimský na něj už čekal s připraveným listem pro pana Voka. Jeho mladá, sotva dvacetiletá tvář byla vážná. Svůj úřad ve skutečnosti nevykonával stejně jako kdysi Filip, objevoval se jako český kancléř jen při výjimečných příležitostech a teď, když z listu, který pečlivě vypravila jeho kancelář, zjistil vážné starosti svého mocného příbuzného, cítil se trochu vinen. „Mohu pro tebe vykonat víc, Milosti?“ zeptal se obřadně, neboť přišel jako kancléř.

Král jen zavrtěl hlavou, zatímco jeho oči přebíhaly po zdobných řádcích. „Připravuj se dál se stejnou pílí na své budoucí povolání, Vladislave. To mi úplně postačí. Mám z tebe radost.“

Jeho oči sklouzly k přivěšené pečeti. Ještě byla vlažná na dotek. Vyšla asi teprve před chvílí z rukou královských pečetníků. Nápis, který se vinul kolem postavy rytíře v plné zbroji na válečném oři, hlásal, že tento list hejtmanovi Štýrska posílá Otakar, z vůle boží pátý král český, markrabí moravský, vévoda rakouský a štýrský. Ještě se na mou pečeť vejdou všechny moje tituly, uvažoval. Kdyby některý z nich odpadl, zbylo by prázdné místo.

Vlastně ne. Už teď tam chybí údaj, že jsem syn čtvrtého českého krále Václava a že moje první jméno zní Přemysl. A kdybych ke své koruně připojil ještě další území, musel bych mít pečeti dvě. Bezděky si vzpomněl na říšské město Cheb, po němž už dávno toužebně pokukoval jako po přirozené ochraně českých hranic. Nač to myslím? usmál se sám nad sebou. Ještě jsem neupevnil vládu ve své poslední zemi. Spíš bych měl uvažovat o tom, jak ji neztratit. Ale takové jsou myšlenky králů. Kdysi by mi bylo stačilo Moravské markrabství, kdyby nezemřel bratr, který měl stejné jméno jako tenhle druhorozený syn sestry mého otce.

Pohlédl na Vladislava. Druhorození knížecí synové, v jejichž žilách z poloviny kolovala nebezpečná přemyslovská krev. Patříval k nim i on, smutným zázrakem vysvobozený z prokletí. Pociťují ho ti druzí stejně? Filip toužil po církevní kariéře. Ale nebylo to jen proto, že marně prahl po moci, jakou mu ani korutanské vévodství nemohlo poskytnout? Prelát byl prachšpatný a arcibiskupem se vlastně ani nikdy nestal přes patnáctileté držení Salcburku.

„Chceš přijmout vyšší svěcení, Vladislave?“ zeptal se znenadání. „Já jsem nechtěl, když jsem byl ve stejném postavení jako ty. Stejně jako Filip. Jenže já jsem nikdy nechtěl ani církevní úřad.“

Vladislav se zarděl. „Nechci být jako Filip ze Sponheimu,“ odpověděl vzrušeně, „kdyby byl třeba papežem.“

Přemysl se na něj vážně zadíval. „Jestli nechceš být knězem, Vladislave,“ řekl a objal ho kolem ramen, „řekni to upřímně. Dovedu to pochopit. Udělám všechno, abych přesvědčil i tvého bratra. Já vím, že ctíš památku svého otce, ale otcové mají mnohdy přání pro syny nepřijatelná.“

Vladislav na něj upřel jasný pohled. „Ne, díky,“ usmál se. „Nikdy mě nenapadlo nesplnit otcovo přání. Jsme čtyři. Vévodou je Jindřich a už má syna. Co by zbylo z otcova dědictví, kdybych se s nimi dělil ještě já? Krom toho, jak bych mohl spravovat zemi? Přece vidíš, že zanedbávám i svůj úřad.“

„Nečekal jsem, že ho budeš vykonávat. Mám své notáře.“ Král se zamyslil. „Proč si nedůvěřuješ?“ zeptal se po chvíli. „Nerozumím tomu. Děkan o tobě říká, že máš otevřenou hlavu.“

„*Já* tomu nerozumím," ohradil se Vladislav ohnivě. „Podle slov děkana Víta jsi ty býval nejbystřejším žákem, kterého kdy měla kapitulní škola. Jak jsi mohl pro pochybnou slávu vlády, plné každodenních nejpřízemnějších starostí, pro krvavé, špinavé dobrodružství i těch nejvítěznějších bitev obětovat vznešené dobrodružství poznání? Chtěl bych vědět, *vědět*, zatím se dotýkám jen okrajů krásy božího slova, nikdy neproniknu do všech tajemství, po kterých toužím, a přece budu šťasten, když se mé dychtivosti otevře nejnepatrnější koutek, do něhož lidská myšlenka ještě nevkročila. Být vévodou, být vládcem nad těly? Nikdy. Být pastýřem duší, které rozkvétají."

Král se usmíval. „Cosi mocnějšího než my určuje naše touhy. Nikdy ti asi nevysvětlím, proč já jsem si kdysi zoufal nad údělem, který ty pokládáš za štěstí. Jsem rád, že tvou duši netrápí marné sny. A přece ta trýzeň, která nás oba žene vpřed, je stejného rodu. Pošlu tě do Padovy, chceš? Nepodceňuji pražskou kapitulní školu, ale blíž než na jihu Alp nenajdeš v říši skutečné vysoké učení."

Vladislav se zarděl radostným vzrušením. „Nikdy jsem se ani neodvážil snít," zašeptal. „Jak se ti odvděčím?"

„Budu mít aspoň za Alpami oddaného vyslance. Dej teď vypravit ten list, pane kancléři, ano? Potěšili jsme své duše, ale já jsem jen přízemní světský kníže. Musím se věnovat i těm, kdo holdují obratnosti svého těla."

Mezi Hradem a Strahovem, na prostranství upraveném na turnajové kolbiště, se vynořil téměř nepozorován. Umlčel heroldy, kteří chtěli ohlásit jeho příchod, a vmísil se mezi panoše, kteří se tísnili u šraňků.

„Královna se po tobě ptala už pětkrát, Milosti," oznámil mu šeptem Jan, když si k němu proklestil cestu. „Nemohl jsem tě najít."

Hry už skoro skončily. Na kolbišti se potýkali jen mladší orlíci. Zaletěl pohledem k vyvýšené lóži. Pětkrát se po něm ptala! A on ji nechal čekat. Díval se na ni stejně nadšeně jako první den. Hluboká modř aksamitového pláště pošitého perlami odrážela smetanovou barvu její pleti a pod ním blyštělo zlato jejích šatů stejně jako neposlušná kadeř deroucí se zpod perlové čelenky. Je teď bledá, pomyslel si znepokojeně. Ani jarní slunce nevykouzlilo na jejích tvářích svěží ruměnec. O to nádherněji zářily její temné, bouřlivé oči.

Křeslo vedle ní bylo prázdné. Za ním stál hrdina. dnešního turnaje. Přemysl se usmál. Nemýlil se. Na stupních jejího trůnu ležela dobrá desítka červenobílých chocholů. Ale ten, který je královně položil k nohám, se sám pyšnil jasně modrým, sepjatým zlatým klenotem s velikou perlou. Královniny dnešní barvy. Jak to dělá? Podplácí její službu, nebo jsou domluveni? Kunhuta s ním hovořila, nezvedajíc k němu pohled, který roztržitě těkal kolem. Jakoby přitahován se zvolna blížil ke králi, až se jejich oči setkaly. Viděl, jak ty její zezlátly, a cítil, že se sám usmívá stejným nepostižitelným úsměvem, který teď bloudil po jejích rtech.

Na kolbišti zatím i nejútlejší mládí našlo svého hrdinu. Třináctiletý Oldřich z Drnholce se úspěšně potýkal se svými druhy. I dva tři patnáctileté už vyrazil ze sedla. Hromádka chocholů, kterou hlídalo jeho páže, byla nepochybně určena králi. Oldřich nebyl ještě ve věku, kdy ženský půvab v očích chlapce může vyvážit slávu hrdiny. Právě dorážel na Fridricha Bádenského s obzvláštní urputností, snad že ho dráždila žlutá barva jeho chocholu. Ani Gertrudin syn nezápasil v královských barvách. Bránil se sice udatně, ale bylo až příliš jasné, že musí podlehnout silnějšímu soupeři. Po druhé srážce znatelně zakolísal. To nesmím připustit, pomyslel si král, ale než se stačil pohnout, viděl, že Kunhuta zvedá oči ke svému rytíři a něco mu šeptá. Falkenštejn, který jako vítěz byl uznávaným rozhodčím v každé při, se přehoupl přes hrazení a postavil se doprostřed kolbiště.

„Dost," řekl zvučným, kovovým hlasem. „Toto utkání nemá vítěze." Jednou z něho bude znamenitý vojevůdce, pomyslel si král spokojeně. S tím hlasem, udatností i vystoupením, které si vynucovalo úctu.

„Proč?" vykřikl Oldřich rozhořčeně. „On zakolísal. Příště bych ho srazil."

„Myslíš, že neumím prohrávat?" ozval se Fridrich Bádenský a sňal přilbu. Jeho tvář byla zsinalá. „Mýlíš se, pane z Falkenštejna. Tomu mě dobře naučili na dvoře českého krále." A mrštil svou přilbou pod nohy Oldřichova koně.

„To je urážka." Mladistvý hlas Oldřicha z Drnholce zledověl. „Tu svou jsem ochoten odpustit. Ale nedovolím urážet krále."

„Splatím ti ji sám," řekl Falkenštejn klidně a shovívavě se usmál, odkazuje tím spor obou chlapců někam mezi bezvýznamné dětské šarvátky. Položil ruku chlácholivě na paži Gertrudina syna, který okamžitě ztratil zarputilý výraz a zatvářil se provinile. Chvilkové napětí se rozpadlo úplně, když Oldřichova tvář zazářila radostí. Zapomněl na svou spravedlivou při v návalu blažené pýchy. Byl přece uznán za důstojného protivníka dnešního vítěze! A navíc se s ním utká před tváří krále, který se právě vynořil po boku své choti. Jakkoli tvrdý pád, který ho čekal, nemohl zchladit jeho nadšení.

„Díky," zašeptal Přemysl Kunhutě a vyhledal potají v záhybech pláště její ruku. „Je lépe, když jsem nemusel zasáhnout sám."

Chvíli nepromluvila. Její prsty se křečovitě proplétaly s jeho. Díval se na jemnou křivku jejího hrdla, po kterém teď stoupala růžová záplava a usadila se konečně i v její bledé tváři. „Miluji tě," řekla konečně místo odpovědi. „Tak dlouho jsem tě neviděla!"

Ano, nekonečnou řadu hodin. Pohladil pod pláštěm její chvějící se paži a pak ji s povzdechem pustil. Teď ne.

„Můj rytíř proti tvému," usmál se. „Nemůže to dopadnout jinak než mezi námi. Zbraň vítězství je vždycky tvá."

Třikrát Oldřich vydržel strašný nápor svého protivníka. Počtvrté vyletěl ze sedla mohutným obloukem a zůstal ležet na zemi. První byl u něho jeho soupeř.

Ale statečný malý rytíř se už zvedal na kolena. „Můj chochol je tvůj," prohlásil s přemáháním. „Jednou ho dostanu zpátky."

„Všechny tvoje chocholy jsou mé," usmál se Falkenštejn zlomyslně. Přece jen ho mrzelo, že před tváří jeho jasné paní mu tak dlouho odolával pouhý chlapec.

Oldřich upřel na krále prosící oči, ale ten jen zavrtěl hlavou. „Záviš má pravdu," řekl. „Všechny chocholy patří té, která je dnes posvětila svým pohledem. Stejně bych je nemohl přijmout." Podíval se na Falkenštejna, který Oldřichovu kořist právě přebíral od jeho pážete s hladovou dychtivostí, aby je královně položil k nohám, a zachtělo se mu pomstít svého mladého obránce. „Bil ses udatně," dodal s uznáním. „Pan z Falkenštejna je znamenitý rytíř, který přemohl i své starší soky. Znám ho odmalička. Ale ujišťuji tě, že ve věku, kdy byl jako ty, by tě dnes neporazil."

Královna se rozesmála. „Ať si. Ale od té doby, co je mým rytířem, porazí každého."

Vzala z Falkenštejnových rukou Fridrichovu přilbu a urovnala na ní přeražený chochol. „Pojď sem, rytíři," vyzvala ho. „Ten jediný mi nepatří, protože ty jsi nebyl poražen."

Fridrich vážně před ní poklekl, zatímco mu znovu nasazovala jeho přilbu. Tvářil se ale posupně a přes Závišovo svraštělé obočí královně svůj chochol nenabídl zpátky. „To nevadí," usmála se, když odešel. „Ta žlutozelená barva se mi stejně nehodí k šatům."

Falkenštejn se zarděl.

„Vím o jednom chocholu, který se ti k nim hodí znamenitě, má drahá," řekl král s úsměvem. „Když dovolíš, dobudu ho pro tebe sám."

„A když ne?" zeptala se potměšile, pohlížejíc po očku na svého rytíře.

„Pak ti on složí k nohám ten můj," odpověděl jí bezstarostně. „A ten je ještě cennější. Budeš první, kdo se ho kdy zmocnil." Obrátil se k mladému rytíři. „Chceš?"

Ten se vzmohl jen na kývnutí. Byl stejně omráčen jako předtím Oldřich z Drnholce. Král se už dávno nepostavil nikomu. A tady, před tváří jeho choti!

Orlíci viseli bez dechu na šraňcích. Po celou dobu, kdy Jan strojil krále do zbroje, stál jeho soupeř nehybně u svého koně. Zvednutým hledím bylo vidět jeho soustředěnou, zahloubanou tvář. Její výraz se změnil, až když trubači odtroubili začátek utkání. Tvářím se i já tak dychtivě a odhodlaně? pomyslel si král a spustil hledí. Cítil se jako v dobách první mladosti, kdy toužil předvádět své rytířské umění celému světu. Svět pro ně pro oba se vtělil v jedinou ženu, na jejíchž rtech snil polibek určený vítězi. Nemá vyhlídky, řekl si skoro soucitně při pohledu na svého soka. I kdyby zvítězil, což ovšem nemohu připustit, nejvyšší cena je stejně má.

Rozjeli se proti sobě. Těžké dřevce zapraskaly jako třísky. Rytíři se minuli jako na procházce, provázeni bouřlivými ovacemi. Vyrostly v českých lesích kmeny dost houževnaté, aby odolaly podobné síle? Teprve při páté srážce vydržely zbraně prudký náraz. Koně se zarazili na třesoucích se nohou. Ve zběsilém prvním okamžiku měl král dojem, že ho strašná síla nadnáší v sedle. To přece ne! pomyslel si zděšeně. Jeho dokonalý kůň, poslušný jemného pokynu, couvl o krůček, jezdec ulehčeně zapadl do sedla a opřel se kupředu celou vahou. Se zadostiučiněním si uvědomil, že teď povoluje jeho protivník. Ale jakýmsi nepostižným manévrem vyrovnal i on a stáli proti sobě jako dvě sochy s dřevci, ohýbajícími se na jejich štítech do nepatrného oblouku. Ozval se praskot, prohnuté dřevo se zlomilo ve Falkenštejnově ruce, král zvedl svou zbraň a oba rytíři se znovu minuli s nevyrovnatelnou elegancí. Zakolísal citelněji, jásal v duchu Přemysl. A déle. Příště ho vyhodím. Vzápětí se zastyděl. Porážku si nezasloužil ani jeden z nich.

Zdvihl ruku. „Končím," zvolal jasným hlasem a opakoval Falkenštejnova slova s významnou obměnou: „Toto utkání nemá poraženého."

Zvedl hledí při pozdravu stejně jako jeho sok. Falkenštejnova tvář byla bledá vyčerpáním. Oplatil králi jeho velkomyslnost vděčným úsměvem. Sotva se drží v sedle, uvědomil si Přemysl se zlomyslným potěšením. A mně už minula třicítka. Železný král. To není jen otázka zbroje. Ještě se musíš hodně učit, pyšný královnin rytíři.

Bok po boku došli před královnu. Falkenštejn sňal chochol a položil jí ho k nohám. „Můj ušlechtilý soupeř zamlčel, že jsem zakolísal," prohlásil statečně. „Prohrál jsem, nejjasnější paní."

Přemysl ho upřeně pozoroval. Postřehl snad i chvíli jeho slabosti? Ale rytířův pohled, který k němu stočil, byl plný jen uznalého obdivu. Usmál se a řekl, skládaje do Kunhutiných rukou i ten nejcennější chochol: „Nemohu se pokládat za vítěze. Pan z Falkenštejna měl za sebou vyčerpávající klání, zatímco já jsem nastoupil svěží. Cítí-li se on být poražen tvýma očima, tím spíš jsem já."

Vstala a vložila růžové prsty do jeho dlaně. „Moji rytíři jsou neporazitelní," pronesla něžně. Usmála se na Záviše a vnořila tvář do královského chocholu, který nesla v ruce. Jasná paví modř toho Falkenštejnova, která se tak dobře hodila k jejímu plášti, se skvěla jen na hromadě ostatních, které odnášeli její panoši.

„Pojď s námi, Fridrichu," zavolal král na Gertrudina syna, když odbočili do zahrady. „Rád bych s tebou mluvil."

Mladík je zachmuřeně následoval. Když se usadili na kamenné lávce, zastavil se před nimi v zarputilém očekávání. „Zajímalo by mě, jaký větší trest mě může ještě stihnout z tvé ruky," řekl směle a zadíval se králi do tváře.

„Nemám proč tě trestat," odpověděl mu Přemysl mírně. „Chtěl jsem se jen na něco zeptat. Ale máš-li pocit, že se ti v něčem stala křivda, mluv napřed sám."

Královnin rytíř který se k nim připojil, chvatně přistoupil. „Ptej se raději mne, Milosti," nabídl se s pohledem na Fridricha. „Vím všechno. A odpovím ti vhodněji než on."

Král se usmál. „Před *vhodnou* odpovědí dám přednost upřímnosti." Obrátil se k Fridrichovi. „Dostal jsi list od matky, vím. Mohl bych ti říct dost přesně, co v něm asi bylo."

„Věděl jsem, že mě dáváš špehovat."

„To už je příliš!" vykřikla Kunhuta rozhořčeně.

„Ne," zarazil ji Přemysl. „Neměl jsem dosud příležitost nahlédnout do duše tohoto mladého pána. Jeho důvěrníkem je tvůj rytíř, který mi z jeho myšlenek neprozrazuje nic."

„Je ještě dítě," zahučel Falkenštejn.

„Nechci ho přece trestat." Podíval se zkoumavě do Závišovy tváře. „Nakonec budete věřit všichni, že ho tu vězním?"

„A ne?" odsekl Fridrich. Nenávistná nálada ho ještě neopustila.

Snad bych s ním teď neměl mluvit, pomyslel si král. Jenže nevyužiji-li této příležitosti, uzavře se chlapec znovu do sebe a nedovím se nic. „Ne," odpověděl trpělivě. „Byl jsi přece při tom, když jsme odjížděli z Judenburgu. Máš dojem, že se to stalo proti tvé vůli nebo dokonce proti vůli tvé matky?"

Fridrich chvíli mlčel. „Nebyl to právě únos," přiznal nakonec. „Ale zbývalo jí něco jiného? Byl bys ji přece vyhnal ze země."

„A to myslíš, že bych teď nemohl, kdybych chtěl?" zeptal se král už popuzeně. „Být matkou syna, který je v rukou tak zavilého nepřítele, nevydával bych jeho život v nebezpečí nejapnými pomluvami."

„Neurážej ji!" rozkřikl se Fridrich. „Je příliš čistá, než aby myslela na udavače. Píše-li mi na dvůr rytířského krále, asi neočekává, že jsem obklopen bezectnými stvůrami, které čtou její listy."

„To myslíš mne?" zeptal se Falkenštejn a zbledl.

„Je přece ještě dítě," odbyl ho král s mírným posměchem.

Fridrich se vyděsil a chopil se Závišovy ruky. „Ne, tebe ne," vyhrkl. „Ty jediný jsi jiný. I když se také bojíš jako ostatní."

„Nebojím se," zamračil se mladý rytíř. „Ale nemohu bez odporu naslouchat lžím, i když dokážu pochopit tvé zklamání."

„Jaké zklamání?" zeptala se Kunhuta.

„To ti mohu říci sám," odpověděl jí manžel s pohledem upřeným na Fridricha. „Až dodneška jsem se domníval, že je to jen výmysl jeho matky. Ale ten chlapec tady se pokládá za oprávněného vévodu rakouského a štýrského a tvůj rytíř, zdá se, tomu věří. Či ne?"

„Nemohu to posoudit," řekl Falkenštejn odměřeně. „Ale říká-li můj král, že to není pravda, musím to přijmout."

Přemysl se usmál. „Měl bych popřít tvoje právo na pochybnost, ale budiž. Jsi královnin rytíř a jenom kvůli ní ti potvrzuji, že to pravda není. Fridrich má právo na jiné dědictví, které jsem slíbil, že se pokusím mu vydobýt. Ale o Bádensko by spíš měl požádat falckrabího Ludvíka. Ten mu neuloupil Rakousko a Štýrsko.“

„Děkuji ti za propuštění, pane,“ uklonil se Fridrich prkenně.

Přemysl mocí přemohl hněv. „Rozejdeme se tedy, chceš-li,“ řekl vlídně. „Ještě si to rozmysli. Jsem ochoten i teď otevřít ti své srdce stejně jako ostatním.“

„Kdy smím odjet?“ zeptal se Fridrich odmítavě, jako by nebylo té nabídky.

„Ve dvou týdnech, nerozhodneš-li se jinak, tě pan z Falkenštejna doprovodí zpátky k matce. A teď jděte.“

Díval se za nimi, jak odcházejí. Falkenštejn usilovně domlouval svému mladému společníkovi, který zarputile odvracel tvář.

„Neměli jsme sem vůbec chodit,“ řekla Kunhuta najednou za jeho zády slabým hlasem. „Prosím tě, pojď ke mně.“

Zděšeně k ní přisedl. Schoulila se mu do náruče a zavřela oči. „Neber si to tak,“ šeptal. „Je smutné, když je tak mladé srdce zmrzačené nenávistí, ale já jsem na ni už zvyklý. Neboj se.“ Spatřil slzy v jejích očích. „Co je s tebou?“ ptal se s úzkostí. „Pozoruju to už řadu týdnů. Snad ti nesvědčí v mé zemi, jsi zvyklá na jižnější kraje. Odvezu tě aspoň do Rakouska, chceš?“

Vydechla, jako by z ní spadla nějaká tíha, a usmála se, přibližujíc rty lichotivě k jeho tváři. „Jsem zbytečně lítostivá, odpusť,“ omlouvala se, dotýkajíc se jeho úst lehounkými polibky, které zapomněl opětovat, jak se ho zvolna zmocňovalo ohromující tušení. „Ve tvé zemi mi svědčí víc než jinde, ale tvůj syn je příliš divoký. Někdy mám pocit, že ve mně všechno převrací naruby. Pokárej ho, prosím.“

Mlčel, neschopen slova. Dítě. Královské dítě. Jeho vytoužený dědic. Zvedl její ruku a políbil ji s horoucí vděčností.

„A máme to v suchu,“ řekl Filip spokojeně, když se za posledním kanovníkem zavřely dveře. „Proč se mračíš? Dobyl jsi přece znamenitého úspěchu. Nebo ti vadí ten déšť? Nemusíme přece ven.“

„Jsem tu už moc dlouho,“ vzdychl český král nespokojeně. „Mařím s tebou tolik času, že opravdu nevím, proč to vůbec dělám.“

„Snad to stojí za cenu jeho napravení," ozval se smířlivě Oldřich Korutanský. „Jsem ti z duše vděčný. Tentokrát Filipovi věřím. Když jeho sliby přijala i kapitula, tím spíš my, kdo ho milujeme..."

„Přestávám si být jist svou láskou," řekl Přemysl nerudně. „Zklamal nás všechny už příliš často. Nejsem zvědav na jeho další hlouposti. Jak si připadáš ty, Oldřichu, když mocí držíme Salcburk pro úplně zkaženého rozmařilce jen proto, že je to náš příbuzný? Oldřich Sekovský, proti kterému tak tvrdošíjně bojujeme, má cenu stovky Filipů."

„Asi proto jsi ho před třemi lety propustil div ne s omluvami," utrousil Filip s potlačovaným vztekem. „Mohl být od něho pokoj."

„Ten ti nedělá takové potíže jako náš milý soused vévoda Jindřich. Zbrojnoše, které ti posílám, asi polyká. Zase jsem musel přitáhnout osobně, ačkoli jsem se zařekl, že to už neudělám, a ačkoli se mi to tak neobyčejně nehodí."

„Ale jsi tady a kapitula tě má v úctě, protože jsi miláček kurie," usmál se Filip. „Ještě dva tři dny tvého ušlechtilého přesvědčování a padneme si do náruče. Přece jen se budu v Salcburku cítit jistěji s podporou své kapituly, i když se před nimi mohu bezpečně zavřít na hradě. Po šesti letech bojů! Vyhráli jsme, moji drazí. Oldřich Sekovský je příliš hloupý."

„Je stejně prolezlý ctnostmi jako ty neřestmi. Za arcibiskupa se hodí přinejmenším tak málo jako ty. V jeho neprospěch mluví, že je Jindřichův. Ale věř mi, že bych se s daleko větším potěšením postavil za někoho, kdo by mi dělal čest."

„Kohopak sis vybral za kandidáta na můj stolec?" zeptal se Filip kysele. Zatímco svým bratrem pohrdal, protože ho pokládal za slabocha, svého mocného ochránce začínal pomalu nenávidět právě pro svou závislost a pro jeho stále odtažitější odstup.

„Ještě nikoho nemám," odpověděl Přemysl a zvedl pohár, který před něj postavil úslužný mníšek. „Ale až ho budu mít, nezaváhám, to mi věř, leda by ses mezitím vydal na cestu ctnosti, což na rozdíl od tvého bratra pokládám za zhola nemožné."

„Tak se netvař tak mrzutě, těch pár dní to snad vydržíš," řekl Filip už zase úlisně. „Vždyť co ti chybí? Papež požehnal tvé manželské rošádě, vděčný římský král Richard ti za tvou věrnost udělil všechna léna včetně Rakouska a Štýrska, čímž zvadly naděje jisté plavovlasé paní, která se domnívala, že po tvém rozvodu s Markétou bude moci obnovit svou dědickou při. A i kdyby, Markéta by svůj nárok uplatnila proti ní a postoupila ho znovu tobě. I teď. Ženské, to je odjakživa tvoje silná stránka, můj drahý. Slyšel jsem vyprávět celé legendy o lásce a kráse tvé nejnovější choti. A už prý se chystá na příchod dědice."

„Ve dvou třech týdnech. Proto chci být zpátky. I když je v Praze její matka, připadá si možná opuštěná."

„Aspoň týden," zaprosil Oldřich Korutanský, který přece jen nedůvěřoval vlastní výmluvnosti a důvěryhodnosti svého bratra.

Ale přes svou nejlepší vůli je Přemysl opustil už druhý den, hned jak dorazil Ondřej z Říčan s listem pražského purkrabího. „Pošlete mi o dohodě s kapitulou zprávu," vyzval nespokojeného Filipa, který se už ale neodvážil nic namítat. „Potvrdím ji z Prahy."

V uslzeném dušičkovém dnu hnal koně zpátky. Čeká ho skutečně už vytoužený syn? Nebo to bude dcera? Bude-li jako ona... Usmál se.

„Kdy říkáš, že to začalo?" zvolal na svého společníka.

„V předvečer mého odjezdu, Milosti," odpovídal Jarošův posel už podesáté. „Královnina matka byla toho názoru, že bys o tom měl vědět. Proto pan Jaroš už nečekal. Druhého posla asi potkáme cestou."

„A ráno ještě nic?"

„Nic. Prý to zase ustalo. Ale..." Pan Ondřej zaváhal.

„Co ale?" vyštěkl král. Panebože! Desetkrát se ptám na jedno a totéž a až podesáté se mám dovědět... „Co se stalo?!"

„Nic. Byl to možná planý poplach," odpověděl pan Ondřej vyhýbavě. Jarošův vzkaz byl určitý a jasný. Nikdo ho nepověřil, aby králi vykládal o temných pověstech, které se začaly šířit mezi ženskými na Hradě. Kdoví co na nich bylo. Dítě se prý snad ani nenarodí. Lékaři i báby vrtěli tajuplně hlavou. Králův první lékař se v noci pokusil utéci, a když ho nepustili, napsal závěť dřív, než se vrátil ke královně. Anežku Přemyslovnu o půlnoci zavolali do Hradu. Ale byla to všechno pravda? On sám u toho nebyl. Viděl jen, že pražský biskup slouží v kostele mši, ale to bylo snad samozřejmé. Šlo přece o narození příštího krále.

Král, který nemohl číst v myšlenkách usouženého pána, se zase zabral do radostných snů. Planý poplach, říkal si, když pod nohama pádícího koně ubíhala míle za mílí a neobjevoval se další posel, přijíždějící přesně určenou cestou. Nevadí. Aspoň přijedu včas. Dva měsíce! Jak jsem ji mohl teď opustit na celé dva měsíce?

Hlavní město ho uvítalo zaraženým mlčením. Lidé sice vybíhali z domů, jak se Prahou rozlétla zpráva o jeho příchodu, ale dívali se na něj velikýma očima v hlubokém tichu. Po několika krocích si toho povšiml a krev mu ztuhla v žilách. Zaposlouchal se. Ne, zvony nezvonily. Kdyby se stalo to, co mu našeptávala nejhrůznější představa, zněl by nad Prahou nářek umíráčku. Na co to myslím? pomyslel si zoufale, ale řítil se dál se srdcem svírajícím se stále bolestněji. Něco se muselo stát. Čím víc se blížil k Hradu, tím byly tváře, které potkával, zděšenější a — hrůzo hrůz — soucitnější. Zač, za jakou nemyslitelnou katastrofu mohli litovat jeho?

„Co se stalo?" vykřikl divoce na Jaroše z Poděhús, který na něj osobně čekal na hradním nádvoří, aby se ujal jeho koně.

„Nic," odpověděl purkrabí, bledý jako stěna. „Ještě nic."

Nic! Přemyslovi se ulevilo, protože netušil, co to znamená. Jaroš by mu nelhal. Nic se nestalo. Proč tedy to ticho?

Jenže nebylo tak docela ticho. Jak se blížil v divokém chvatu ke královnině ložnici, slyšel to stále zřetelněji. Strašný hlas, který se nesl tichou chodbou, chvílemi stoupal v pronikavých výkřicích a zase zanikal v zalykavém, hrůzném chroptění. Jako nářek zvířete, které dobíjí neobratný lovec, napadlo ho. V tom hlase nebylo nic lidského. A přece... Znal ho!

S vytřeštěnýma očima vrazil do dveří. Hlas teď ztichl, jeho zoufalé sténání překrýval šum jiných hlasů. Velká místnost byla překvapivě plná. Skulinou mezi lidmi, jejichž tváře nerozeznával, zahlédl pramen zlatých vlasů, visící na zem z lože, které bývalo pro něj domovem nejvyššího blaha. Proklestil si cestu blíž. Už viděl čelo, z něhož čísi ruka stírala proudy smrtelného potu, a v příští chvíli zachytil pohled jejích očí. Nohy se pod ním podlomily. Měl pocit, že musí umřít. Nedokázal se odtrhnout od těch zoufalých očí umírající laně, plných bezbřehé bolesti a hrůzy, od ztrhané, zkřivené tváře, tak nepodobné té, kterou miloval. Blížil se k ní jako ve snách. Copak takhle, skutečně vždycky takhle přichází člověk na svět?

„Takhle to trvá už šest dní. Bůh s ní i s tebou," ozval se vedle něho tichý šepot tety Anežky, který ho vyvedl z omylu. Ne, takhle ne. To jen jí, té jeho nejdražší a milované, se musela stát tahle strašná věc. A on je vinen.

Znovu se začala zběsile zmítat s hlavou zvrácenou nazad. Viděl, jak se k ní vrhají. Někdo ji dokonce zalehl celým tělem. Proč ji mučí? Jeho oči utekly z její hrůzné tváře, ale nemohl utéci zdivočelým výkřikům, které se jí znovu draly z hrdla. S úžasem se díval na drobnou ručičku, která se najednou objevila. Tak přece, řekl si. Ale byla to jen ručička a zase zmizela, zatímco nešťastná matka řvala šíleným hlasem, plným nepopsatelné bolesti. Klesl na kolena a zachytil její tápající ruku. Cítil, jak se její nehty křečovitě zarývají do jeho paže a ryjí v ní krvavé brázdy. Neudělal nic, aby se vyprostil. Měl jedinou zoufalou a marnou touhu vzít na sebe její utrpení, nad kterým neměl moci.

Najednou se uklidnila. Kolem jejího lože se uvolnilo, lékaři a přítomné ženy se začali rozčileně radit.

Zvedl hlavu. Dívala se teď přímo na něj. Její přepadlá tvář byla už zase trochu podobná jeho lásce, ale v této chvíli byl na ní ustrašený dětský výraz, který u ní nikdy neviděl. Vždycky byla žena, milostná, okouzlující. V hodině pravdy, která přicházela, si uvědomil, že ve skutečnosti byla pouhé dítě. Sedmnáct let!

„Zůstaň u mne," řekla, upírajíc na něj úpěnlivě vyděšené, obrovské oči. „Já se strašně bojím!"

Mlčky přikývl. Nebyl schopen vypravit ani slovo z úzkostí zadrhnutého hrdla. „Ty se taky bojíš," vzlykla vysíleně. „Já umřu, viď?"

Pokusil se odvrátit oči. Když se jejich pohledy vpíjely do sebe, věděl, že ona v nich čte všechnu jeho hrůzu, stejně jako on prožíval její bolest. Nepovedlo se mu to. Krásná tvář před ním zase ztrácela podobu. „Ne!“ vykřikla ostrým, přeskakujícím hlasem. „Jdi pryč! Jdi pryč! Nechci, abys mě takhle viděl!“ Prudce ho odstrčila a hlas se jí zlomil v příšerném zaúpění.

Ucítil na rameni malou, ale pevnou ruku. „Pojď,“ řekla Anežka nesmlouvavě. „Tady není místo pro tebe.“

Poslechl jako bez vůle. Vypotácel se ze dveří, provázen Kunhutiným smrtelným chropotem. Nebyl schopen jediné myšlenky. Byl vrah, byl zločinec, který vystavil to nejsladší stvoření nepředstavitelným mukám v lehkomyslné touze, aby jeho hanebný život měl pokračování. Byla tak mladá! Možná to bylo tím. Možná že kdyby tolik nespěchal... Byl král, byl jeden z největších, a bezmocně stál před její bolestí, které nemohl poručit, nemohl zabránit ničemu, vůbec ničemu.

„Jsi muž, musíš unést pravdu,“ slyšel nad sebou Anežku. „Naděje ubývá s každou hodinou. Když se dítě obrátí takhle nešťastně, obvykle to matka nepřežije. Stejně zemřela moje nevlastní sestra, královna dánská. Po smrti vyřízli živé dítě z jejího boku. Jenže to netrvalo tak dlouho. Tvoje dítě by snad bylo možné zachránit, ale... jen kdyby teď hned...“ Slova jí odumřela na rtech při pohledu na jeho tvář.

„Obětovat ji?“ řekl hrozným hlasem. „Vědomě ji zabít? A to mi radíš ty?“

„Neradím ti to,“ zašeptala, „opravdu ne. Není na mně vynášet rozsudky smrti ani života. Ty jsi král. Musel jsi o tom vědět. Nemohu ti radit k ničemu, i když takhle zahynou nejspíš oba.“

„Ne,“ zachroptěl divoce. „Dokud zbývá stín naděje...“

„Už nezbývá,“ řekla tiše a pokřižovala se. Slyšel to také. Strašidelné ticho. Hrůzný nářek umlkl. Nebylo slyšet vůbec nic. Kolem jejího lože patrně nikdo ani nepromluvil. Dveře se zvolna otevřely. Král se opíral o křehkou Anežku celou vahou.

„Odpusť, Milosti!“ vykřikl první lékař a padl před ním na kolena. „Jsme bez viny!“

„Co je? Rychle!“ ozvala se ostře Anežka, když viděla, že synovec není schopen ani promluvit.

„Tvůj syn se narodil mrtvý. Nemohli jsme ho už zachránit. Byl zardoušen, ještě než spatřil světlo světa. Nemohli jsme...“

Co to žvaní? Přemysl najednou našel hlas. „A ona?“ zařval, až se vyděšený muž přitiskl k zemi. „Ona?!“

Clona mlčení se protrhla. Ze ztichlé místnosti se ozval pláč. Poznal ten hlas a přes jeho zoufalý zvuk se mu ulevilo. Žije. Ještě žije. Pustil se Anežky a vstoupil dovnitř. S pocitem nevolnosti minul to, co mělo být českým králem, a sklonil se blízko ke Kunhutině tváři. „Neplač,“ šeptal něžně, „už je po všem. Uzdravíš se a

zapomeneš na tu hrůzu. Jen já nesmím zapomenout. Ty ano. Žiješ. Slyšíš? Žiješ. To je nejvyšší štěstí, které si dovedu představit.“

Obrátila k němu uslzenou tvář. „Náš syn je mrtev,“ hlesla slabounce. „To nevíš?“

Mlčky kývl a pohladil ji po vlasech. Neměl jsem ho chtít. Nikdy jsem po něm neměl tak toužit. Kvůli němu jsem zahnal Anežku a Markétu, které mě milovaly. A co víc, kvůli němu málem zemřela ona. Otřásl se. Jsem vinen, ano, jsem, ať mě stihne trest. Ale proč ona? „Zapudíš mě teď?“ zeptala se k jeho úžasu s dětskou bezradností. „Vzal sis mě přece kvůli němu. A já to nedokázala.“

V HODINĚ DVANÁCTÉ

Král zarazil koně před ústím horské soutěsky. „Zastav je," poručil trubači. Díval se vzhůru, k blyštivému ledovci na vrcholcích hor, zatímco příkré stráně ze všech stran vracely nekonečnou ozvěnou zvuk trubky, volající k ústupu. „To nemá smysl," řekl Oldřichovi ze Sponheimu, který ho taktak dohnal. Těžce popadal dech. Měl by se šetřit, pomyslel si Přemysl. To stálé salcburské válčení mu nesvědčí. „V horách je stejně nemůžou dohonit," dodal.

Mladý korutanský pobočník Oldřich z Heunburka neklidně poposedl v sedle. „Ale můžou se vrátit a přepadnout vesnice v údolí!"

„To můžou," souhlasil Přemysl. „Těžko je uhlídáme. Znají to tu líp než my. I když bych po těch letech mohl mapu Salcburska nakreslit sám popaměti uprostřed noci. Nevím, jestli by mi stálo za takovou námahu, i kdybych ho mohl připojit k Rakousku."

Oldřich ze Sponheimu se na něj zděšeně podíval. „Ale nebudeš to Filipovi vyčítat, viď? Slyším teď o něm samou chválu."

„Kapitula už nezlobí?" zeptal se podmračeně Přemysl, který moc nevěřil arcibiskupově zánovní svatosti.

„Od loňského smíru ne. Díky tobě." Korutanský vévoda se vděčně usmál. „I papež to ocenil, když tě požádal o ochranu Salcburku."

„Má za lubem něco docela jiného." Přemysl se zlostně zasmál. „Jsi příliš důvěřivý, Oldřichu. Už šest let se český král a bavorští vévodové nechávají na pokoji. Nová válka by se kurii hodila. Bavorští bratři se dívají moc blízko k Římu. Konradinovi jde přece už na dvanáctý rok."

„Konradin nemůže být římským králem."

„To jistě ne. Chtěli Richarda Cornwallského, tak ho mají. Já ho padnout nenechám. Ale je tu Sicilské království, po právu dědičné ve štaufovském rodu. A tam zasahovat nebudu."

„Mohl bys?"

„Nevím. V žádném případě to nehodlám zkoušet. Jelikož je to dost známo, dostal jsem nevděčnou úlohu zaměstnávat Konradinovy strýce alespoň tady. Díky Filipovi jsem v tom až po uši."

„Bojíš se?“ zeptal se Oldřich šeptem a honem se rozhlédl, jestli někdo neslyšel tu neslušnou otázku.

„Ne. Ale nechce se mi válčit. Nehodí se mi to. Nemám co získat.“ Máš, ozval se okamžitě tichý hlas v jeho nitru. „Zrovna teď jsem proti sobě popudil většinu svých pánů,“ dodal honem, aby umlčel svůdcovo našeptávání. „Už pochopili, kam mířím. A vztekají se.“

„Jsou to obránci země,“ namítl Oldřich nesměle.

„To ano, nic jim neberu. Ale i jiní chtějí žít. Obránci země! Mohli by ji bránit s hladovými žaludky, kdyby bezhlavě plenili krajinu jako dosud? Ne, neberu jim nic, ale nehodlám jim nechat, co jim nepatří. Za chvíli by mi jejich státečky ve státě rozdrobily zemi na kousky. Rozhněvali se na mě i Vítkovci, když jsem jim strčil pod nos Zlatou Korunu. Dívají se do jejích lesů přímo z oken krumlovského hradu.“ Povzdechl si. „Škoda přítele. Dokud žil Vok z Rožmberka, bylo to nějak snadnější.“

„Bereš jim rodové statky,“ připomněl mu Oldřich nesměle. Choval hluboký obdiv k Přemyslově reformátorské činnosti, ale sám by se nikdy neodvážil tak dalekosáhlých zásahů do dávných zvyků země.

„To jsi musel slyšet někde jinde,“ usmál se král. „Já vím, máš do Štýrska skok. Ale tam stejně jako doma jenom vykupuju, co moji předchůdci dali do zástavy. Copak oni nechávají propadat zástavy, na které si vypůjčili peníze od bohatých měšťanů? A já bych měl být horší hospodář než kdejaký zeman? Konečně, Boreš z Riesenburka je teď na Riesenburce purkrabím. Co se změnilo? Příjem z panství si zachoval. Jenomže se z jeho správy musí zodpovídat mně, což je v jeho případě jen na prospěch věci. A tak dále. Nechme toho.“

Všiml si zvláštního výrazu na vévodově tváři a znovu se usmál. „Já ti to Štýrsko nevyčítám, Oldřichu. Poradil jsem ti to přece sám.“

Na jeho nabádání požádal Oldřich o ruku Gertrudiny nejstarší dcery a před několika měsíci slavil okázalý sňatek. „Poslechl jsem tě až příliš rád,“ řekl novomanžel zasněně. „Anežka je líbezná. Jenže si pořád připadám spíš jako její strýček než manžel. Vždyť jí není ještě ani patnáct let.“

„S tím se netrap, lidského věku přibývá. Jen aby se ti začas nezdála moc stará.“

„To sotva,“ zasmál se Oldřich. „A divím se, že o tom mluvíš právě ty. Dávno už i tvým dvorem vládne mládí.“

Král podržel na tváři naučený úsměv, ale srdce se mu sevřelo. Kunhuta. Nejbolavější místo v jeho duši. Jeho ztracená láska.

„Proč se nevracejí?“ řekl netrpělivě. „Zatrub znovu!“ houkl na trubače. Popojel kupředu, ale bezelstný Oldřich ho zase dohonil.

„Měla radost z těch lvíčat?“ zeptal se s úsměvem. „Anežka si s nimi hrála celý den, když se u nás zastavili Vladislavovi poslové. Kdyby to nebyl dar pro tebe, asi

bych si je nechal, i když nejsem tak rozmařilý jako ty. Pro mladou ženu člověk dokáže netušené věci.“

„Měla,“ odpověděl Přemysl stroze. „Odpusť, Bruno se vrací.“

Příjezd Bruna Olomouckého, který v čele štýrské hotovosti pronásledoval prchající nepřátele, vysvobodil krále z rozhovoru, který byl pro něj plný bolestných připomínek. „Byli to Salcburští,“ hlásil nový štýrský hejtman z dálky. „Podařilo se nám dohonit aspoň tři poslední. Bavoři jsou dávno pryč.“

Zajatci se zasmušilými tvářemi klusali mezi Brunovými bojovníky.

„Předáme je Filipovi,“ řekl král. „Nebo kapitule. Pod náš soud nespadají. A teď do Salcburku.“

Spojené vojsko rakouské, štýrské a korutanské se pohnulo k arcibiskupovu sídelnímu městu. Ještě se nesešli se svým chráněncem. Řadu týdnů bojovali v jeho zemi, kterou Jindřich Bavorský, rozzuřený papežovým povoláním českého krále, napadl s ještě větší zběsilostí než jindy a na každém kroku podněcoval i vzpouru arcibiskupských ministeriálů. Někteří z nich mu zachovali věrnost i teď a raději se spasili útěkem do hor, než by se poddali. Ale vévoda se svým vojskem zase odtáhl s nepořízenou. Se Salcburskem, které ho tolik dráždilo a lákalo, zatím velké štěstí neudělal. Jeho neschopný kandidát mu nebyl k ničemu. Měl snad tajné přívržence v kapitule, ale ti se k němu teď nehlásili. Papež přece sám povolal do Salcburku českého krále a to byl dávný zastánce Filipa ze Sponheimu.

Bruno Olomoucký, znamenitý znalec svého krále, po několika slovech pochopil, že mu není do řeči, a bez váhání se vklínil se svým koněm mezi něj a rozpovídaného korutanského vévodu. Přemysl teď v jedné trojici s oběma veliteli jel sám, oddělen od světa ochranitelskými zády svého biskupa, který se polohlasně bavil s Oldřichem ze Sponheimu. Jeho myšlenky nezadržitelně utíkaly zpátky. V jeho duši seděl beznadějný stesk, stesk po ní, touha po návratu. A přece uvítal papežovu žádost jako vysvobození.

Co se vlastně stalo? Co neodvratného to vstoupilo mezi ně? Už jí nečetl v duši, ani ona jemu. Dívali se na sebe stejně nepochopitelnýma očima jako ostatní. Nejdřív, v prvních hrozivých dnech, kdy se zdálo, že život od ní ulétá, si to ani neuvědomil. Ta otázka to asi byla, která mezi nimi vztyčila první přehradu. Jak si mohla myslet, že ji chce zapudit? Otázka se vracela, i když nebyla vyslovena. Četl ji v jejích úzkostných očích. Nakonec pochopil, že obavu v ní živí její matka, a ačkoli se to příčilo jeho zásadám, neústupně ji požádal, aby se vrátila do Budína. Kunhuta se od té doby na něj dívala ještě poplašeněji, ačkoli si dal tolik práce jí to vysvětlit. Uzavírala se do sebe jako krásná květina po západu slunce a zdraví se jí nevracelo celé dlouhé měsíce.

Byl zoufalý. Sháněl kdeco, aby ji potěšil. Vladislav, jeho kancléř, mu z Benátek poslal obrovitého černocha s dvěma lvíčaty. Celý dvůr se tehdy kolem těch nádherných kočiček seběhl v bouřlivém obdivu. Tenkrát se prvně usmála. Jak byl

šťasten! Ale přijala je jako všechny jeho dary s ulekanou tváří, jako by se ptala, kdy je bude muset vracet. V očích ostatních byli stále dokonalý manželský pár, důstojný, královský, neotřesitelně sebevědomý. Jenže svět neviděl, že v samotě, kterou dřív horečně vyhledávali spolu, je teď každý z nich skutečně sám.

Pak odjel na delší dobu, a když se vrátil, byla zase rozkvetlá jako dřív, dívala se na něj stejnýma očima ten krátký jediný večer, kdy se pod stolem dotýkal její ruky a na její tváři mohl vidět ten nepostižitelný, jejich úsměv, odpovídala na jeho nevyslovené otázky jako kdykoli dřív, a on, který viděl až na dno jejích očí, zvolna trnul hrůzou.

Věděl to napřed. Ani nebyl překvapen, jen se mu chtělo nebýt, když se u jejích dveří odvážil jediného polibku a rozloučil se. V té chvíli se vzdálila, ačkoli zůstala stát bez pohnutí a dívala se mu mlčky do tváře. Vzdálila se tak rychle a nenávratně, že se vzdal marné snahy vysvětlit jí svůj bezedný strach, který v něm zůstal z té hrůzyplné noci, strach, který snad nikdy nepomine stejně jako vzpomínka na raněný pohled jejích očí, na tu tvář která nebyla její, na její šílený hlas, který ho pronásledoval ve vzpomínkách i snech. Copak mohla skutečně chtít prožívat to všechno znovu? A i kdyby, směl to připustit? Dědic, ovšem. Ve svém ochromení si pořád ještě plně neuvědomil, že se nedočkal touženého syna. Myslel jen na ni, na chvíle, do kterých by se dychtivě vrátil, kdyby nebylo hrozby té naděje.

Díval se na ni se zoufalou touhou v očích, ale nepochopila. Nakonec se půvabně, důstojně uklonila, jak se sluší na královnu, která se loučí se svým chotěm, a zmizela za dveřmi. Prostál za nimi půl noci. Věděla to? Sotva. Kdyby znovu otevřela, řekla jediné slůvko navíc, asi by neodolal i přes ten všestravující strach. Až k ránu se odvlekl, vyčerpán k smrti krutým zápasem, který sváděl sám se sebou u jejích dveří.

Od té doby se jí vyhýbal. Ke strachu o ni se připojila i obava z vlastní křehkosti. Setkávali se vlastně jen při slavnostních hostinách. Nikdy nebyla nádhernější, důstojnější a klidnější než v té době smrtelné úzkosti. Nikdy jí nepodával rámě s neosobnější obřadností než ve chvílích neukojené, palčivé žádosti. Prchal od ní, jak jen mohl, a když byl pryč, stravoval ho stesk. Tentokrát mu Filip nebude muset vyčítat, že pospíchá.

Probral se z úvah, když Bruno jemně zastavil jeho koně. „Kouř," řekl na vysvětlenou. „Tady byli také."

Spáleniště v údolí před nimi nasvědčovalo tomu, že tu ještě nedávno stála vesnice. Několik lidí se hemžilo porůznu mezi ohořelými zdmi a shledávali zbytky svého majetku. Když zahlédli blížící se vojsko, nechali všeho a rozběhli se k blízkému lesu. Jindřich z Kuenringu se svou jízdou jim odřízl cestu. Zvolna se zastavovali, když na ně vojáci volali a ukazovali jim prázdné ruce beze zbraní na důkaz mírumilovných úmyslů. Nakonec se shromáždili před králem.

„Byli jsme v lese, když přijeli, skoro všichni," řekla starší žena. „Ostatní utekli včas. Jen on se vrátil," ukázala na bledého muže, který seděl na roubení studny jako bez života, „protože..."

„Moje dcera tu měla ženicha," řekl bezvýrazně. „Nedělali nic špatného, nemyslete si, viděl jsem na ně, byli spolu na zahrádce. Co na tom záleží!" vzlykl najednou a rozplakal se.

„Jeho žena umřela před třemi dny," řekla šeptem starší žena. „Měl ji moc rád. A Annemarie byla jediné dítě."

Annemarie. To jméno se vracelo jako osud. Jméno mrtvých, nevinných dívek. „Zabili ji?" zeptal se.

„Ne, aspoň ne tady. Odvezli ji. Její chlapec ji chtěl bránit. Srazili ho k zemi a pak ho vzali taky s sebou. Bodo běžel dolů, ale zastihl už jen ty, co zapalovali. Omráčili ho. Málem uhořel."

„Dostanu je," řekl zamračeně nešťastný otec a otřel si slzy. „Půjdu za nimi až do Bavorska a dostanu je. Vždyť ona je dítě."

„To byli Bavoři?" zeptal se král překvapeně. V téhle končině na jejich stopu ještě nenarazili.

„Bavorští žoldnéři, poznal jsem je podle řeči. Arcibiskup měl pravdu. Měli jsme ho poslechnout."

„Arcibiskup?" zvolal Oldřich Korutanský. „Filip ze Sponheimu?"

„Projížděl tudy před několika dny," vložila se do toho zase povídavá žena. „To je hodný pán. Dceři dal zlatý křížek, podívejte. Sám jí ho pověsil na krk." Vytáhla ze skupinky vzpouzející se mladičkou dívenku. „Přestaň, ty bláznivá," okřikla ji. „Představte si, že křičela i na arcibiskupa, aby na ni nesahal."

Přemysl potlačil úsměv. Dovedl si představit, co asi její matce uniklo. „Zatímco napájeli koně, přinesla mu Annemarie džbánek vína," pokračovala řečná venkovanka. „Řekl jejímu otci, že tak hezká dívka by neměla zůstat v nechráněné vesnici, když se krajem potulují bandy nepřátel, a zval ji do Salcburku, že se o ni postará. Annemarie byla určitě nejhezčí holka z okolí."

Tentokrát mohla Filipova podnikavost zachránit té dívce život. „Proč neposlechli?" zeptal se.

„Její Klaus začal vyvádět. Že arcibiskup prý nemyslí jen na její bezpečí. Stejně je Pán Bůh trestá za tu hříšnou myšlenku. A ona hned zatvrzele, že ne, že nepůjde."

„Pojeď s námi," obrátil se král k mlčícímu Bodovi.

„Sám bys nic nepořídil. Ale bavorský vévoda se bude muset s arcibiskupem vyrovnat. Požádám ho, aby zahrnul do podmínek míru i vydání tvé dcery."

Jindřich z Kuenringu se ve svém stanu smrtelně nudil. Před ním stála nedotčená konvice vína. Nechtělo se mu pít samotnému. Mladý korutanský šlechtic hrabě z Heunburka mu slíbil návštěvu. Byli zvyklí se po večerech scházet a Jindřich se na dnešek obzvlášť těšil. Bylo po bojích, čekalo je několik klidných dnů a měli konečně naději dokončit stále přerušovanou šachovou partii. Byli oba náruživí hráči a v bláznivém shonu minulých dnů se jim ani jednou nepodařilo dohrát do konce. Oldřich z Heunburka mu slíbil, že se dostaví okamžitě, jakmile se korutanský vévoda odebere s králem a s olomouckým biskupem k arcibiskupovi. Teď už dávno odešli a jindy tak dochvilný hrabě nikde. Poslal mu jen stručný vzkaz, že se dostaví o chvíli později, až vyřídí nějakou maličkost na hradě. Ale chvíle se už protahovala na hodiny. Jestli byl spolu s těmi nejvznešenějšími pozván k Filipovi ze Sponheimu, bylo přinejmenším zvláštní, že nevzali s sebou i jeho. Vstal. Mohl poslat panoše, ale zachtělo se mu projít se v chladném večerním vzduchu. Zamířil přes ležení ke Korutanským.

„Pan hrabě se ještě nevrátil," hlásil mu zbrojnoš. Z Heunburkova stanu se ozývaly hlasy.

„Kdo je tam?" zeptal se Jindřich.

„Pan hrabě to přikázal," vyhrkl korutanský voják a rozhrnul před ním závěs. „Nikdy bychom si nedovolili... Ale chtěl, abychom zajatce hlídali u něho ve stanu a nebudili zbytečnou pozornost."

Zajatce? V koutě mezi dvěma vojáky seděl mlčky se zachmuřenou nenávistnou tváří muž, kterého s sebou přivezli z vypálené vesnice.

„Proč ho hlídáte?" zeptal se Jindřich.

„Chtěl utéci. Zahlédli jsme ho včas."

„Proč jsi utíkal?"

Zajatec chvíli mlčel. „Naletěl jsem," odpověděl pak. „Dobrá. Můj život stejně nemá cenu. Ty s nimi asi táhneš stejně jako on."

„Mluvíš s rytířem," napomenul ho Jindřich suše. „Važ svoje slova. Pan z Heunburka by se nedopustil něčeho nečestného."

„Tak proč mě tu dal zavřít jako krysu?" vykřikl muž zuřivě. „Proč? Chtěl mě umlčet, to je to."

„Moc jsi netrpěl, jak vidím," odbyl ho rakouský hrabě. „Dal tě jen zajistit se vším pohodlím. Mne by také zajímalo proč."

Zajatec ho chvíli upřeně pozoroval. „Konečně, proč ne?“ řekl pak trpce. „Má mě honit jeden nebo dva. Pevnost je plná bavorských žoldnéřů. Poznal jsem jednoho z těch chlapů, co přepadli naši vesnici.“

Jindřich z Kuenringu nadskočil. „A to jsi chtěl utéci!“ zvolal. „Tak důležitý svědek! Víš, co to znamená? Jestli bavorský vévoda dostal své lidi do arcibiskupova sídla... Seď tady a buď zticha. To se nesmí rozkřiknout.“ Vzpomněl si na tři vojevůdce, kteří jsou uvnitř jen s nepatrným doprovodem. Oldřich z Heunburka je asi šel varovat. Zelené mládí! Proč se neporadil? Asi ho nenapadlo, že by bylo bezpečnější zmocnit se tiše pevnosti. Zamrazilo ho. Odešel tak dávno. Co když se k nim nedostal?

Svolal vojáky. Do města se dostali bez potíží. Trousili se po jednom přes most a otevřenou branou. Sešli se až mimo dohled strážných.

„Šest mužů se mnou,“ poručil Jindřich. „Ostatní se připraví na můj rozkaz.“ Co se stane, setkají-li se s odporem u brány hradu?

Také první brána vedle kapituly byla dokořán. Stoupali mlčky k druhé, zavřené. Ale bavorský žoldnéř, zaplacený stříbrem českého krále, bez zaváhání vznešenému hraběti spustil mostek přes příkop u skály.

„Zpráva pro Jeho Milost českého krále,“ řekl Jindřich. „Hrabě z Heunburka je ještě uvnitř?“

Všiml si, že zbrojnoši vyměnili rychlý pohled. „Pan hrabě z Heunburka tu vůbec nebyl,“ odpověděl mu velitel stráže po krátkém zaváhání.

To Kuenringovi stačilo. Bez výstrahy skočil na nejbližšího žoldnéře a zkroutil mu ruce za zády. Ti, kteří ho doprovázeli, srazili k zemi zbylé dva. Ze tmy za nimi vyvstaly černé stíny, které se vrhly po spuštěném můstku. Nic netušící strážci arcibiskupství byli tiše zjímáni, než se stačili vzpamatovat. V půlhodině stály všude rakouské stráže. V arcibiskupově paláci zářila nerušeně světla. Ti, kdo nahoře hodovali, netušili, co se právě odehrálo na strmém nádvoří.

Jestli je Oldřich uvnitř pomyslel si Jindřich se zachvěním, jestli jsem se zmýlil, budu mít co vysvětlovat. „Pošlete pro vesničana,“ rozkázal. Musí mi ukázat všechny podezřelé. Až se král doví, k čemu jsem se odhodlal bez jeho příkazu, potřebuju mít v ruce důkazy.

Ale ještě než se zbrojnoši vrátili do tábora, dostalo se mu důkazu, který ho přes svou pádnost nepotěšil. V malé kobce za strážnicí našli Oldřicha z Heunburka s vlasy slepenými na temeni zaschlou krví, omráčeného strašnou ranou. Nenabyl vědomí až do samého rána.

Filip ze Sponheimu svým vznešeným hostům vyšel naproti až k první bráně dole u města a uvítal je vzletným projevem v kruhu svých kanovníků. Během nekonečného ceremoniálu je Přemysl upřeně pozoroval. Nic nenasvědčovalo tomu, že by v uplynulém roce něco porušilo nově dosaženou shodu mezi kapitulou a arcibiskupem. Aspoň to. Oldřich byl šťasten jako nikdy. Filip se choval důstojně a skvěle, kanovníci se usmívali napůl vlídně a napůl poníženě, všechno se zdálo být v dokonalém pořádku. Až když se slavnostní shromáždění rozešlo a jejich hostitel je vedl vzhůru na hrad, čekalo důvěřivého bratra první zklamání. V nádherné komnatě nad nekonečnými schody se v koutku krčila jakási dívka.

Filip, který vešel poslední, se zamračil. „Co tu ještě chceš?“ zeptal se vztekle. „Přece jsem ti řekl, abys odešla.“

„Nemůžu,“ hlesla odhodlaně, i když bylo vidět, že se třese hrůzou. „Přece víš, proč jsem přišla, Excelence. Nemůžu odejít, dokud...“

Okřikl ji. „Nevidíš, že mám vzácné hosty? Jdi!“

„Excelence!“ vykřikla zoufale a vrhla se mu k nohám. „Proboha, nezaháněj mě! Nemůžu odejít z tvého domu! Udělám všechno, přísahám!“

„Vyhov přece té dívce,“ řekl Přemysl vybízivě. „Vyrušili jsme tě při konání dobrého skutku, který možná chce být dovršen.“

Filipovi blýsklo v očích. „Ještě ho dovrším. Jdi teď dolů, slyšíš?“ obrátil se k dívce. „Pošlu pro tebe.“

„Odvlečou mě,“ vzlykla. „A pak zase budou...“

Filip zesinal zlostí. „Poslechneš?“ zahromoval.

Vyděšeně vyklouzla ze dveří. Chvíli bylo trapné ticho. Korutanský vévoda se díval na bratra vyčítavýma očima. „S prosebnicemi bývá potíž,“ řekl neurčitě olomoucký biskup.

„Co chtěla tahle?“

„Nevím.“

Věděl to docela určitě, šibeničník. Po celou hostinu byl Přemysl ještě zamlklejší než Oldřich a marně se snažil si uvědomit, co se mu zdálo v nepořádku. Koho se tak bála? Hněvu bratra, milence, otce? Nepřišla zvenku, to bylo jasné. A ačkoli se tolik dožadovala Filipovy blízkosti, dívala se na něj dokonce s odporem.

„Oldřich chce s tebou dneska spát,“ zašeptal Filipovi. „Myslí si, chudák, že ta jedna noc strávená v ctnosti tě může spasit. Zeptej se té dívky, jestli by nešla se mnou do tábora. Snad tě zastanu.“

Filip skoro oněměl úžasem. „Myslel jsem, že...“ zakoktal, ale honem se přerušil. „Jistě. Ale můžeš přespat tady. Pošlu ti ji.“

Splnil slovo. Sotva se rozešli a úslužný mnich zavedl krále do přikázané síně, vešel Filip a strkal před sebou záhadnou prosebnici. „Vyhov mému hostu, v čem si bude přát," řekl. „Nebudeš litovat. Jinak..."

„Ano, ovšem," vyhrkla a zbledla jako stěna. „Samozřejmě, Excelence."

Přemysl šel ke dveřím a poslouchal, až jeho kroky dozněly. Když se k ní znovu obrátil, zavrtěl s nesouhlasem hlavou a řekl tiše:

„Oblékni se zase. Já s tebou nechci spát."

Co čekal? Uraženou pýchu? Usměv ulehčení? Dívka se divoce rozplakala. „Domluvili jste se! Chcete mě trestat. Prosím! Už jsem přece ochotná úplně ke všemu! Slíbili, že ho nechají, když... Co řekneš arcibiskupovi? Přece nemůžeš říci, že jsem nechtěla!"

„Uklidni se a pověz mi všechno, ano?" vyzval ji mírně.

„Nesmím," hlesla zoufale.

Chodbou se blížily kroky. „Chceš mluvit s panem z Kuenringu, Milosti?" ozval se za dveřmi hlas mnicha, který je obsluhoval u stolu.

„Počkej tady." Usmál se na ni povzbudivě a vyšel ven. Když se vrátil s velice vážnou tváří, byla už oblečena a dívala se na něj široce rozevřenýma očima. „Neboj se, Annemarie," řekl měkce. „Tvůj otec si pro tebe přišel. Už se nemusíš bát. Udělal ti něco?"

„Ne," vzlykla. „Ještě ne. Včera jsem se bránila. Velice se rozhněval a křičel na ty, co mě přivedli, že přece obětoval dost zlata na to, aby se nemusel doprošovat. A aby se už neodvážili mu přijít na oči. Velitel těch zbrojnošů se rozčilil a uhodil mě. Ale přišel jiný a řekl mu, že je blázen, když mají Klause. Odvedli mě dolů. Do mučírny." Zmlkla a znovu se rozplakala.

„Mučili ho, abys byla povolnější?" zeptal se.

„Ano. Musela jsem se dívat. Od půlnoci. Už před svítáním jsem jim slíbila, že udělám všechno. Ale smáli se a říkali, že do večera bych mohla zapomenout. Nechali ho tam viset a každou chvíli přišel někdo z nich s hořící pochodní... Ještě teď večer mu rozdrtili ruku, abych prý viděla, že to myslí vážně. Letěla jsem nahoru jako šílená a arcibiskup mě poslal pryč, protože čekal vás. Když jsem si představila, že by se to mělo opakovat ještě jednu noc a den..."

„Neplač," řekl. „Tvůj Klaus je v mém ležení a nikdo ho už trápit nebude." Zaváhal. „Věděl to arcibiskup?" zeptal se nakonec.

„Nevím. Asi ne, nestaral se o to. Zdál se být překvapen, když jsem mu nepadla kolem krku. Oni mi zakázali s ním o tom mluvit."

„Budeš mu to opakovat do očí," rozhodl se. „Jemu i jeho bratrovi."

„To je nesmysl!“ zvolal Filip, když dívka odešla. „Měli jí nabídnout dary! Netušil jsem, že zapálili vesnici. Copak jsem nějaký surovec?“

„Ty jsi ji chtěl doopravdy svést,“ řekl smutně Oldřich, který stále doufal, že se Filip nějak ospravedlní. „Ty arcibiskup!“

„Jsi tak nezodpovědný, že nemůžeš vládnout ani v kurníku!“ Přemysl, který dosud přecházel sem tam dlouhými kroky, se nad ním zastavil. „Kdo nemá tušení, co za jeho zády dělají jeho lidé za jeho peníze, nemůže poroučet ani jedinému sluhovi. Věřím ti. Proč by ne? Ale myslíš, že tě omlouvá, když jsi sám osobně neporučil, aby toho nešťastníka umučili? Obejmeš ženu, která se včera bránila, a vůbec se nedivíš, jak to, že najednou není k zahnání. Z hlouposti? Z lenosti? Neříkej, žes nemohl tušit, že tvoje chamtivá čeládka shrábne dary, které jsi té dívce poslal, a radši sáhne k násilí.“

„Ty žoldnéře jsem najal v Bavorsku na radu a za peníze českého krále,“ řekl Filip drze. Dostával vztek. Věděl, že je nebezpečné se rozkmotřit se svými ochránci, ale nedovedl si představit cenu, za jakou by se tentokrát dali smířit. Má se snad plazit po kolenou a doprošovat?

„Za peníze českého krále sis tedy pořídil takové vyvrhele?“ vykřikl král. „Už neuvidíš ani hřivnu, ani jediný denárek. Ani jedinou utahanou herku už ode mne nedostaneš. Já jsem s tebou skončil, Filipe. Nevím, jak bych si zodpověděl sám před sebou, kdybych pro tebe ještě hnul jediným prstem. I kdyby mě papež měl vyobcovat z církve a tvůj zaslepený bratr mě prosil ve dne v noci.“

„Já ne,“ ozval se korutanský vévoda smutně, ale rozhodně. „Už nikdy. Když pomyslím, že málem zavraždili i Oldřicha z Heunburka...“

„To bych ti jedině prokázal službu, Oldřichu,“ zasyčel Filip, který najednou ztratil všechnu opatrnost. Nač také? Nechají ho padnout, dobře. Ještě dokáže zasadit několik smrtelných ran. „Až sem se donesly sladké zvěsti o něm a o tvé ženě. Manžel se takové věci obvykle dovídá poslední. Viď, Přemysle?“

Co to mělo znamenat? Podíval se na Oldřicha, který zbledl jako smrt. Pocítil náhlou nevolnost. Nemohl se mýlit, Filip zasáhl bratra jen tak mimochodem. Hlavní osten patřil jemu.

„Letos tolik nespěcháš, co?“ pokračoval Filip. „Letos ti nevadí, že necháváš ženu samotnou? Proč by také mělo, ne? Její ložnice prý bývá prázdná, když jsi doma. Zato teď... Asi se bojí přepadení na tvém bezpečném hradě, že se dává v noci hlídat. Ale ten, před nímž se chrání, se prý nedobývá do zavřených dveří. Pověst praví, že v takových nocích ho nebývá vidět vůbec nikde.“

„Co tím myslíš?“ zeptal se proti své vůli. Nechtěl Filipovi dopřát tu radost, ale nedokázal to.

Filip se do něho zabodl ledovýma očima. „Nevěřil bys, co všechno se člověk může dovědět, když o to stojí. Sotva jsi vytáhl paty z Prahy, vrátil se tam kdosi, koho jsi víc než před rokem poslal jen na krátkou cestu — s rakouským vévodou. A protože ti musí podat zprávu, čeká tam dodnes na tvůj návrat. Tvoje choť ho prý za tebou nepustila ze samého strachu, abyste se neminuli.“

„Falkenštejn je v Rakousku,“ řekl Přemysl hluše. „Oženil se.“

„Tak? Nu ano, oženil se. Proč ne? Pobyl doma týden a teď je zase v Praze. Ostatně, třeba se to jeho netýká, když je ženatý. A třeba je to vůbec pomluva. Tvoje choť je přece taky vdaná. U Oldřicha je to něco jiného. Mladý Heunburk dělá jeho ženě kavalíra, i když on sedí doma. Třeba o tom ví. Chce-li mít syna, aby mi mohl jednou upřít dědictví, může mu ten rytíř prokázat i cennou službu. Jenže já se nebudu zdráhat zvednout při proti panchartovi.“

„Dost!“ vybuchl jeho bratr. „Že jsem tě nepoznal dřív, ty stvůro!“

„Nezdržuju vás, pánové,“ řekl arcibiskup chladně. „Tuším, že jste do Salcburku nebyli povoláni jako dobyvatelé. Vaše posádka tu nemá co dělat. Máte na cestu moje arcibiskupské požehnání.“

Oldřich vyrazil ze dveří bez slůvka rozloučení. Přemysl, který se už ovládl, se ještě zastavil na prahu. „Vzdej se svého úřadu dobrovolně, Filipe,“ řekl mírně. „Nemá to cenu. Jinak než mocí se neudržíš a té teď budeš mít pramálo. Jakmile Jindřich Bavorský pozná, že jsi bez ochrany, vyžene tě bez milosti. Neubráníš se.“

„Děkuju za radu. Těšíš se, že přijdu žebrat k tvým dveřím? Nikdy. Leda by si mě pozvala tvoje krásná choť, až nebudeš doma.“

Král potlačil prudké slovo. „Znám vkus své ženy. Stěží bys jí vyhovoval.“ Sám se divil, že jeho hlas zní tak vyrovnaně. „Máš svůj úděl v Korutanech. Omluvíš-li se svému přelaskavému bratrovi, jistě tě z něho nevyžene. Na to, aby ses upil a umiloval k smrti, jeho výnos snad postačí, budeš-li tak spěchat jako dosud.“

„Jsem syn knížete a dcery českého krále!“ vykřikl Filip zuřivě. „Nebudu žít jako venkovský zemánek. Přičti si k řadě svých hříchů mou smrt. Padnu tu jako vladař.“

„To je bohužel tak málo pravda jako všechna tvoje dobrá předsevzetí. Bojím se, že Oldřich s tebou bude mít ještě dlouho trápení.“

„Hlavně když ty ne,“ zasmál se Filip zlověstně. „Při přejemném vkusu tvé choti. Asi jsi věděl, proč s takovou úzkostlivou péčí vychováváš své mladé rytíře.“

Chvíli se na sebe dívali bez pohnutí. „Nestojíš mi za ránu,“ řekl pak Přemysl tiše. „Ať si s tebou špiní ruce někdo jiný.“

Ještě když sedali na koně, znělo mu v sluchu Filipovo zlomyslné našeptávání. „On lže,“ ozval se Oldřich ze Sponheimu a ohlédl se na hraběte z Heunburka, který

se zaťatými zuby v bílé tváři se jen s úsilím držel v sedle. „Oldřich je mi nejmilejší ze všech mých šlechticů. To by nikdy neudělal. A ona je ještě dítě.“

„Ovšem že lže,“ odpověděl Přemysl s vynuceným klidem.

Ponořili se v mlčení. Biskup Bruno, mlčenlivý svědek ohavného výjevu, je starostlivě pozoroval. „Nedovolte, aby do vašich srdcí vnikl jed, který tryská z úst nehodného,“ řekl vážně. „Láska a úcta je převzácná květina. Nic se jí nevyrovná. Nechte ji kvést.“

„Slova útěchy?“ zeptal se Přemysl hořce. „Kéž jsem ji nikdy nepotřeboval.“

„Budu-li mít ještě syna,“ řekl najednou korutanský vévoda, „nedočkám se možná jeho dospělosti. Ale svěřím-li ho do tvé ochrany, nemůže se mu nic stát. Kdybych ho neměl...“ Odmlčel se.

Syn. Ani česká koruna nemá dědice.

„Kdybych ho neměl,“ pokračoval Oldřich chvějícím se hlasem, „můžu zemi svého otce zachránit jen tím, když učiním svým dědicem tebe. Nesmíš odmítnout. Neumím si představit, co by z ní udělal Filip. Nejsem zdráv. Slib mi to, ať se odchodu nemusím bát víc než jiní smrtelníci. A ona ať pak poslechne hlasu svého srdce.“

Přemysl se na něj zadíval s úžasem. Šíp, namířený k srdci svého bratra, nevysílal tedy Filip nazdařbůh. „Lidská srdce bývají navštěvována utrpením,“ usmál se Oldřich měkce. „Možná že ho nebyli ušetřeni ani ti dva mně nejdražší. Ale nesáhnou na mou čest, dokud budu živ, tím jsem si jist.“

„Budeš živ ještě dlouho,“ řekl král s hranou veselostí. „Pusť to z hlavy; Oldřichu. Moje starost by měla být větší než tvá, protože ty tu máš svého domnělého soka na očích. A vidíš, usmívám se.“

„Ty máš proč.“ Korutanský mu oplatil důvěřivý úsměv. Jestlipak mu to dalo také tolik práce, pomyslel si Přemysl chmurně. „Nemusíš se ptát sám sebe, jsi-li dost skvělý pro svou krásnou ženu. Miluje tě. Kdo vás někdy viděl spolu, nemůže o tom pochybovat. Postihlo tě kruté neštěstí, ale při vašem mládí je tak snadno napravitelné.“

Bylo? Ještě když se loučili na salcburské hranici, nedokázal se vymanit z pochybností. Korutanská hotovost odjela první. Štýrský hejtman stočil svého koně těsně podle králova.

„Stejná rána zřídka dopadá dvakrát po sobě,“ řekl polohlasně. „Ale zlá setba může vzklíčit ještě větším neštěstím. Zamysli se nad tím varováním, můj pane. Mládí chce žít i za cenu bolesti.“

Bruno, ty laskavý, nevtíravý společníku mých nejčernějších tajemství! „Co je víc, svědomí člověka, nebo svědomí krále?“ řekl nahlas. „Která zodpovědnost má větší váhu před tváří nebe? Zodpovědnost za jediný, ale skutečný lidský život, nebo za cosi tak neurčitého jako dynastie? Filip je také vévodův syn. Kdyby Oldřich zemřel jako kdysi Vladislav, bylo by lépe pro sponheimský rod, aby zůstal

bez dědice. Vévoda Bernard byl skvělý muž. Ví některý vladař co bude z jeho syna? Kdyby zemřela Judita Přemyslovna, dávajíc život právě Filipovi, nebyl by to dvojnásobný hřích?“

„Většina žen přežije narození svých synů,“ odpověděl Bruno vážně. „Je ještě jiná zodpovědnost. Zodpovědnost lásky bez ohledu na její možný plod. Zodpovědnost vladaře, jehož mysl musí být pokojná, má-li soudit spravedlivě. Zodpovědnost muže, spoutaného se ženou slavnostní přísahou věrnosti a lásky. Na čí straně je vina z porušení takového slibu? Zlu se má předcházet, ne ho vyvolávat. Zamysli se nad tím, dokud je čas.“

„Myslíš, že ještě je?“ zeptal se Přemysl, otvíraje před ním celou propast své bezradnosti. Biskup sebou trhl. Ačkoli varoval před pochybnostmi, ve skutečnosti je nečekal.

„Tak jdi a přesvědč se,“ zvolal hněvivě. „Vlož ruku do té rány. Ale střez se ji rozjitřit, chceš-li, aby se zahojila.“

„Mám odpustit?“ položil tu otázku třesoucím se hlasem.

„Vzpamatuj se!“ Bruno ho chytil za rameno. „Není co odpouštět. Měl bys to vědět první.“

Hnal koně ku Praze v čele nepatrné družiny, přenechávaje Jindřichovi z Kuenringu starost o rozpuštění rakouské hotovosti. Věrnost a láska, opakoval si cestou. Patří nerozlučně k sobě. Nelze pochybovat o věrnosti, dokud láska trvá. Před očima měl její úsměv a věděl, že už podlehl v tom beznadějném zápase. Za cenu nejkrutějších výčitek, za cenu bezedné hrůzy, která už vždycky bude provázet každé naše objetí, za jakoukoli myslitelnou cenu je třeba zrušit zlé kouzlo, které rozpoltilo naši dvojjedinou bytost. Kéž se ona nikdy nedoví, jak strašlivě jsem ji urazil, když jsem dovolil pomluvě, aby vnikla do mého srdce!

Když sesedali k poslednímu noclehu, najednou si to rozmyslel. Jen vyměnili koně a hnali se dál. Dorazili do Prahy o půlnoci. Hrad tonul ve tmě, když je užaslí zbrojnoši pouštěli dovnitř. Snad ho vedla skutečně jen touha, když zamířil přímo k jejím dveřím. Jan, jeho věrný stín, skoro běžel za ním, chtěl-li stačit jeho kroku, a cestou snímal jeho plášť, opasek a meč.

Před dveřmi se prudce zastavili. Takhle se tedy shledáme, moje touho? Díval se chvíli s ustrnutím na temnou hmotu, která ležela na prahu. Pak o ni lehce zavadil nohou. V okamžiku stál ve dveřích obrovitý černoch a zakrýval je rozpaženýma rukama. Ovšem. Hlídá ten, kdo nemůže nic prozradit svou nesrozumitelnou řečí. Naznačil mu, aby ustoupil a zůstal zticha. Černoch zavrtěl hlavou a ukázal na dveře za svými zády.

„Ustup!“ zavelel král šeptem a vzal z Janovy ruky svůj meč. Černý muž zoufale sepjal ruce a postoupil kupředu, jako by ho chtěl přimět k návratu. Teprve když hrot meče na jeho hrdle citelně poznamenal jeho kůži, vzdal se a mlčky uvolnil dveře. Přemysl se podíval na meč ve své ruce a hodil ho Janovi. Kdoví co se s ním

stane, až je uvidí. Ve chvíli prchlivosti chtěl být raději bezbranný. Tiše vstoupil a zavřel.

Chvíli si jeho oči zvykaly na tmu. Pak rozeznal lože a na něm obrysy těla, těl... Ne, nebyla sama. To by poznal i slepý. Protože nemohl současně zabít, proklít, prosit, zešílet a umřít, zůstal stát nehybně jako podťatý strom, než se nakloní k smrtelnému pádu.

„Je tu někdo?“ ozval se její hlas. Nedokázal odpovědět, ale těžký vzdech, který se mu vydral z hrdla, ji probudil úplně. „Kdo je tu?“ vykřikla ostře a vztyčila se.

Vedle její hlavy se nad pokrývkou objevila ještě jiná a její podivný tvar vzal ohromenému králi dech. V téže chvíli po druhé straně sjel z lože další temný stín a tlumený hrozivý rachot jako vzdálené dunění hromu naplnil jeho sluch rajskou hudbou. Bláznivě se rozesmál, až mu slzy tekly po tvářích.

Poznala ho. „To jsi ty?“ vzlykla šťastně.

„Já.“

„Počkej, nehýbej se,“ zarazila ho polekaně, když k ní vykročil. Teď viděl i on, že jeho úleva obsahuje i nepříjemné nebezpečí. S tělem přitisknutým k zemi se mladá lvice, která už byla mohutnější než největší pes jeho lovecké smečky, k němu plížila blíž, připravena ke skoku, s hrozivě vyceněnými tesáky. Její druh je nevzrušeně pozoroval z Kunhutina lože štěrbinami žlutozelených očí.

„Už tě nezná,“ řekla napůl s omluvou a napůl vyčítavě a sklouzla na zem bosýma nohama.

„Styď se!“ vykřikla káravě a plácla svou malou ručkou rozhněvanou šelmu po hřbetě. Hrozivý zvuk se změnil. Lvice teď zhluboka předla a třela svou hlavu o její koleno.

„Tak už dost,“ řekla královna přísně, vrátila se k svému loži a popadla ležícího lva za kůži na mohutném krku. „Dolů, dolů, ty líná obludo!“ Poslechl ji s nespokojeným mručením. Rozběhla se ke dveřím a otevřela je dokořán. „A ven!“

Na okamžik se v něm srdce zastavilo hrůzou, když jí lvice položila tlapy na ramena a kajícně jí olízla jazykem tvář, než vyklouzla na chodbu. Uražený lev důstojně odcházel a ani si nevšiml jejího pokusu o smír, když ho přátelsky podrbala za uchem.

„Tvářím se také tak hloupě, když se snažím vypadat majestátně?“ zeptal se s úsměvem. „I1ev je přece král.“

Opřela se zády o zavřené dveře. „Jenže tebe ven nepustím,“ řekla a hlas se jí zachvěl. Jak dobře znal to nepostižné tremolo slavnostní předehry jejich nejhoroucnějších chvil! Nač to jen myslel, když vstupoval dnes do těch nejtouženějších dveří? Najednou mu bylo lehko a volno jako kdykoli dřív. Noc odvála svým dechem zmatené bludiště cizoty. Znovu ji vnímal bezprostředně jako živou část sebe sama.

„Bál jsem se,“ odpověděl bez váhání na otázku, kterou cítil, že její duše klade své znovunalezené polovině, té jeho. „Bojím se pořád, ale už s tím neumím zůstat sám.“

„Já se taky bojím,“ řekla vážně a přistoupila až k němu s očima utopenýma v jeho. „Ale daleko strašnější je má touha.“

Ach, Filipe, ty ošemetná, ubohoučká stvůro! Mohl jsi mě ranit jen ve chvíli nejhřišnější slepoty. Slavte ji, všichni moji rytíři, roztouženýma očima. Je to i moje sláva a běda tomu, kdo se na ni podívá jinak než s láskou. Běda mně, jestli se moje neumlkající úzkost znovu promění v její utrpení. Jen ona na ni nemyslí a dívá se na mne zlatýma očima. Držím ji v objetí a chvěju se láskou a hrůzou. Je to náš společný osud, jemuž neunikneme.

VYSVOBOZENÍ

„Ohlaste Jeho Excelenci příjezd pana z Wolkensteinu.“ Zbrojnošům u brány jméno neříkalo nic. Na tu dálku ho nemohli poznat a hlouček jezdců nepřijížděl pod korouhví českého krále. Uvnitř Salcburku jediný člověk věděl, kdo chce vejít do bran města a arcibiskupství. Sám arcibiskup Oldřich, dříve biskup Sekovský.

Jindřich z Kuenringu vedle krále se neklidně usmíval. Nezdálo se mu vejít do vosího hnízda takřka bez ochrany. Když měli pod kontrolou celé území Salcburska, neviděl důvod, proč nechali veškeré vojsko mimo dosah města, kde se přece nemohli nadít vlídnějšího přijetí. Ale král byl jiného názoru.

„Papež mě vyzval k ochraně Salcburku, a ne k sesazení metropolity. Nebudu mu vysvětlovat se zbraní v ruce, že — na rozdíl od jeho příznivce, bavorského vévody — nehodlám jeho území pustošit, ale zavést v něm pořádek. Bude-li to možné.“

Teď čekal pokorně před salcburskou branou jako kterýkoli prosebník. V těch neklidných dnech se málokdy otvírala dřív, než posádka nahoře v pevnosti získala naprostou jistotu, že přichází přítel.

Salcburk. Zařekl se, že sem už nevkročí. A než se rok s rokem sešel, byl tu zas ve stejné úloze. Jen arcibiskup byl jiný. Sotva koncern roku odjeli po roztržce s Filipem, Jindřich Dolnobavorský vtrhl do Salcburku a dosadil násilím svého kandidáta. Filip se spasil v poslední chvíli útěkem do hor jen s nepatrným průvodem. Nakonec odtáhl do Korutan za pustého plenění své bývalé diecéze.

Pan z Wolkensteinu přicházel jako kterýkoli poutník. Samozřejmě, kapitula ho pozná. Znají ho i obyvatelé města z nedávných časů a snad ani všechna posádka se nevyměnila. Přesto byl odhodlán chovat se skromně, jak se sluší stavu, do kterého se pro tuto příležitost zařadil. Městem projel sám jen s Jindřichem a trpělivě čekal před sídlem kapituly, než se pomalu otevřela první hradní brána. Vyděšení kanovníci se vytráceli od oken, kam je přilákala nevítaná zpráva. Přemysl si dovedl představit jejich zoufalou poradu.

Cestou nahoru se pozorně rozhlížel a na rty se mu loudil útrpný úsměv. Výmoly na neudržované cestě. Chátrající zdivo. I uvnitř lesk bývalého Filipova sídla vybledl. Místo něj vládla všude jakási ošumělost, která byla patrná i na jeho novém pánu.

„Čemu vděčím za čest tvé návštěvy, Milosti?“ zeptal se arcibiskup odměřeně, když Přemysl před ním sklonil koleno i hlavu, aby jako pan z Wolkensteinu přijal jeho požehnání.

„Nemůžeš se mnou mluvit jako s tím, kdo se ti ohlásil?“

„Nemohu. Jsi král, který přišel s velkým vojskem.“

„Nepřišel jsem s velkým vojskem proti tobě. Na žádost Svatého otce zajišťuji pořádek ve tvé zemi a hodlám se přitom řídit podle tvých přání. Máš-li jaká. Abych řekl pravdu, shledal jsem, že správě a ochraně svěřeného území moc nerozumíš. Ostatně
jsem to čekal.“

Arcibiskup se lehce zarděl. „Chceš mě přinutit k odstoupení?“

„Přinutit není správné slovo. Ale když už na to přišla řeč, tak špatný nápad to zase není. Jsi snad ty spokojen na svém místě? Jak vidím, všechno, co mělo nějakou cenu, jsi už prodal. Tvoje dluhy se snad aspoň zmenšily. Vyhovíš-li mi, zaplatím zbytek.“

„Za všechno zlato světa nepřipustím, aby ten vyvrhel přišel zpátky!“ vykřikl zuřivě Oldřich Salcburský.

„Víno se letos neurodilo?“ zeptal se Přemysl, kterému cestou vyschlo v hrdle. „To je tuším nápoj, který kněžím není zakázán. A už vůbec ne jejich hostům.“ Pokračoval, až když před ním na stole stála konvice a arcibiskup svým postojem dával okázale najevo, že je jen trpnou obětí požívačnosti svého návštěvníka. „Nechci mít Sponheimského v Salcburku,“ řekl klidně. „To by tady byl ještě dnes.“

„Proč tedy chceš, abych odstoupil?“

„Z mnoha příčin. Jednak patříš Jindřichovi. Já vím, že to ve skutečnosti není pravda,“ dodal smířlivě, „ale on si to myslí, a dokud si to myslí, bude to tak, protože ty mu nedokážeš zabránit, aby si tu dělal, co se mu zlíbí. A já potřebuju mít v sousedství svých zemí Salcburk bezpečný a pokojný, se silným a váženým arcibiskupem. Z toho u tebe platí jen druhá polovina. Mimochodem, jak vycházíš s kapitulou? Nezdálo se mi, že by zrovna hořeli oddaností.“

Arcibiskup se nepokojně zavrtěl. Jeho slabá stránka byla, že nedovedl poroučet ani probouzet úctu. Ve svém prošoupaném ornátu působil nepatřičně a směšně. Navíc mu kanovníci zazlívali, že znehodnotil Filipovo dílo a přepychově zařízený palác arcibiskupství proměnil v šerý stánek ctnosti. Ať už je jeho předchůdce pohoršoval jakkoli, byl to Někdo. To se o Oldřichovi nedalo říci. „Jde to,“ odpověděl nakonec podle pravdy. Jistě, šlo to. Ještě ho nevyhnali.

„Za třetí a hlavně: tobě se ani nechce být arcibiskupem. Proč bych pro tebe neudělal dobrý skutek? Nebyl by první.“

„Často na tebe vzpomínám,“ řekl arcibiskup bez přechodu. „I — na ni. Zvláštní setkání. Mnoho jsem o tobě slyšel od té doby.“

„Dobrého, nebo zlého?“

„To je právě to, co nevím. Odsuzoval jsem váš hříšný vztah. Přesto, jak jsem vás viděl... Nerozumím tomu. Nechápu, co stalo.“

Palcéřík. Pokusil se představit si její tvář, ale neodbytně ji zastírala ta druhá, mocnější a vášnivější. Přistihl se, že se bezděčně usmívá při vzpomínce. A přece... Za půl roku snad na ně znovu padne všechna hrůza pekla. Úsměv mu pohasl na tváři.

„Tentokrát toužím po tvém požehnání,“ řekl úpěnlivě místo vysvětlování. „Moje skutečné manželství nebylo ještě obdařeno dětmi.“

„Moje požehnání! Jestli jsi skutečně zavrhl Filipa ze Sponheimu, měl by ses dočkat odměny i bez něho.“

Bylo to odmítnutí, nebo útěcha? Přemysl si povzdechl a vrátil se k neosobnějšímu rozhovoru. „Odstoupíš?“ zeptal se přímo.

„Záleží to na mém rozhodnutí, nebo na vojsku, které je s tebou?“

„Jenom na tobě. Moje vojsko je tu k tvé ochraně.“

Arcibiskup Oldřich, velice nespokojený a tvrdě tísněný bídou, do které se uvedl při svém zoufalém zápase a která i teď hrozila, že ho přece jen pohltí, se na něj nerozhodně zadíval. „Uvážím to,“ řekl nakonec. „Nejsem válečník. Taktak stačím přihlížet šarvátkám, které vede můj příznivec vévoda Jindřich s tvým dávným přítelem panem Filipem. Mstí se i na Sekovsku.“

„Neměl jsi odtamtud odcházet.“

„Neměl. Myslím na lidi, které jsem opustil. Žijí ještě? Stejně jako já se stali loutkami ve hře vévodů a králů, která s jejich skutečnými zájmy má málo společného. Spíš nic. Přirostli mi k srdci. Znával jsem je důvěrně, byli jako moje děti. Tady jsem cizí.“

„Co ti brání se vrátit?“

„Strach z marnosti obětí, které už byly přineseny. Ale všechno světské je konečně marnost. Závažnější je otázka mého nástupce.“

„Záleží na tom?“

„Všechno.“ Chvíli se na sebe dívali. „Ty už jsi jednal s kapitulou?“ zeptal se arcibiskup přísně.

„Za tvými zády?“ podivil se král. „Zvykl sis na podivné způsoby, arcibiskupe. Vrať se raději na své místo, než tě vyžene někdo bezohlednější než já a dosadí kandidáta, který se mému zdaleka nevyrovná.“

Byl klidný. Jeho mužem byl tentokrát někdo, na koho mohl vsadit vlastní hlavu. Zmítá-li Oldřichem jen tahle obava, čeká bavorského vévodu horší rána, než kdyby se vrátil zapuzený Filip. Jak to vypadalo, uvítá Oldřich Sekovský své vysvobození s jásotem.

Nebyl daleko od pravdy. „Kdo je to?“ zeptal se Oldřich smířeně.

„Člověk jasného rozumu i srdce, energický a spravedlivý. Mravností se ti vyrovná, moudrostí tě přes své mládí patrně předčí. I padovské vysoké učení v něm oceňuje jednoho z nejlepších. V mých očích, tobě lhát nebudu, mu ceny dodává i to, že je mi hluboce oddán a že je stejně jako tvůj předchůdce po matce můj příbuzný.“

„Vladislav Vratislavský. Slyšel jsem o něm. Vyrovná-li se jen desetině své pověsti...“ Chvíli bylo ticho. „Nevím, co tomu řekne vévoda Jindřich,“ usmál se konečně arcibiskup, „ale promluvím s kanovníky. Dá-li mi kapitula dostatečnou záruku své volby...“

„Mám se přimluvit?“

„Jsi příliš pyšný, králi.“ Prelátův hlas zněl tentokrát přísně. „Měl bys pochopit, že sliby učiněné pod nátlakem pomíjivé moci nemají trvalou platnost. Přesvědčím je sám. I když za tvým slovem jsou vidět tvoje zbraně a za mým jen mé dluhy.“

„Přijedu se na tebe ještě podívat,“ řekl Přemysl a vstal. „Doufám, že setrváš při moudrém rozhodnutí.“

„S vojskem?“ zeptal se arcibiskup posměšně. „Mohl bys zastrašit leda mou povolnost.“

„Nemohu dost dobře cestovat bez doprovodu,“ usmál se král.

„Když jsem tě potkal prvně, byl jsi sám. Skoro sám,“ opravil se Oldřich Sekovský. „Hovořilo se mi s tebou daleko volněji.“

Znovu se vrátila vzpomínka na Anežku. Jak žije? Neviděl ji tři roky. I jeho nejmladší syn je už čtyřletý. A dcerky... Měl Mikuláše, pravda. Když byl v Praze, brával ho všude s sebou. Za rok dva už s ním v bezpečném průvodu bude moci jezdit i na výpravy, jako byla tahle. Jenže synáček, živé pokračování jeho samotného, byl teď daleko. Najednou pocítil strašnou touhu obejmout krev své krve, život svého života. Kdoví, rozkvete-li jeho rod ještě jinou ratolestí. Zamrazilo ho. Nač to myslím ve chvíli požehnané naděje?

„Pojedu s tebou, pane hrabě,“ obrátil se k Jindřichovi z Kuenringu. „Chtěl bych vidět svoje děti.“

Jindřich se díval před sebe s nepohnutou tváří. „Má sestra by také ráda spatřila svého prvorozeného syna,“ řekl konečně. „Velice po tom touží. Netroufal jsem si dosud tě o to požádat, Milosti.“

Král k němu zvedl překvapeně oči. Ovšem. Přirozeně. Měl na to přece dávno připadnout sám. „Rád jí vyhovím. Jenomže...“ Zarazil se. Můžu, mám Anežku pozvat do Prahy? Dohady, které by tím vzbudil, a zvlášť teď... Nemůžu přece svou draze milovanou vystavit uštěpačným a soucitným pohledům, nebo dokonce ji samotnou otrávit pochybností. Teprve až bude mít i ona mého syna, až bude mít, bude-li...

Kuenringové se touto otázkou patrně už zabývali, protože Jindřich promluvil, aniž počkal na vyjádření svého pána: „Sestra jezdívá s paní Markétou občas na návštěvu ke krumlovské paní. Snad by to bylo někdy možné tam.“

Přemyslovi se ulevilo. Můžu požádat mnichy ze Zlaté Koruny, aby čas od času opatrovali mého syna. Do Krumlova je od nich skok.

„Samozřejmě,“ řekl. „Zařídím to, kdykoli si bude přát.“

Setkání s dětmi, které své rodiče nepoznávají, bývá tesklivé a rozpačité. Všechny tři se mu usadily na jeho výzvu na kolenou, ale obracely po strýci tázavé oči. Kdopak je ten laskavý cizí pán? Shovívavě se usmívaly, když je líbal. O lásku asi nemají nouzi, pomyslel si se smutným uspokojením. Aspoň že se mě nebojí. Ale ta strašná cizota... Jindřich jim asi dost zdařile nahrazoval otce, protože se na něj s nadšením sápaly, jakmile je Přemysl pustil. Snad až budou trochu větší...

Po dvou hodinách se zvedl. „Musíme už uvažovat o jejich budoucnosti,“ řekl. „Mohu vidět i tvou sestru?“

Jindřich chvíli mlčel. „Chceš jitřit starou ránu, Milosti?“ zeptal se pak tiše. „Anežka je smířena s nevyhnutelným. Přej jí klid.“

Král chvíli váhal. Snad by měl naléhat, slušelo by se to. Přijel za dětmi, a teprve když odchází, zeptal se prvně po ní. Jak by se na něj mohla podívat jinak než s výčitkou a smutkem? A o čem by s ní mohl hovořit on, který k ní kdysi hovoříval řečí lásky?

„Máš pravdu,“ řekl tedy rychle, aby si to snad Jindřich nerozmyslel. „Samozřejmě. My oba...“ Odmlčel se. To, co chtěl říct, byla lež, kterou se nakonec neodhodlal vyslovit. Všechno, co zbývalo v jeho srdci k té, která ho možná dosud milovala, byl hluboký soucit a provinilé vědomí, že čistá bytost jako ona si zasloužila lepší osud a štědřejší díl lidského štěstí. Snad ona i její bratr byli dokonce přesvědčeni, že neštěstí, které ho stihlo, bylo jen trestem za jeho zpronevěru. Najednou ho zase zaplavila všepronikající přítomnost té, která, ač daleko, ho prostupovala celého bolestnou, nikdy neukojitelnou touhou. Ne, ať je čeká cokoli ještě strašnějšího, nikdy by nechtěl vzít zpět své dávné rozhodnutí.

„Sbohem,“ řekl jen, zatímco jeho myšlenky ubíhaly dopředu, ke zřídlu jeho úzkosti a blaha. „Vyřiď jí... že jí děkuju.“

Anežka, která neviděna naslouchala s třesoucím se srdcem, se vyklonila z okna, když vycházel na nádvoří. Neohlédl se. Spatřila jeho tvář, když nasedal na koně, a jeho dychtivý, nedočkavý výraz ji ranil víc, než tušila. Jak klidně přijal odmítnutí! Kdyby v jeho hlase zazněla sebemenší lítost, přiběhla by k němu bez váhání, vždyť na to čekala. Čekala s tlukoucím srdcem, kdy se na ni zeptá, od chvíle, kdy ji ohromila zpráva o jeho příjezdu. Nevěřila, že chce vidět jen děti. Královna, od níž tolik očekával, přece zklamala jeho naději. Ještě jí znělo v sluchu jeho vášnivé přesvědčování, že jeho sňatek má jen zajistit dědice královskému trůnu. Horečně se těšila na dnešní večer, na noc, která možná splaví její tříletý žal. Neříkal, že ji bude

navštěvovat? Odřekla se ho pro jeho štěstí, ale přes všechny oběti mu ta druhá dala jen zardoušené dítě. On nemá syna kromě jejích synů. Jak by nečekala, že se vrátí?

„Řekl to jen ze zdvořilosti," omlouval se Jindřich, který znal bolestnou propast jejího zklamání. „Ve chvíli, kdy odepřel zůstat, jsem to pochopil. Opravdu chtěl jen vidět děti. Zapomeň a vrať se do života. Jsi ještě krásná, sestro."

„Poděkoval mi... za věrnou lásku," zaštkala zoufale. Jindřich mlčel. Co měl odpovědět? Oba věděli stejně dobře, že ten, který odjížděl, jí děkoval za to, že ho ušetřila toho setkání.

„Povídej mi ještě o té svatbě."

Přemysl se s trhnutím probral z mrákotného polospánku. Mohlo být už hodně po půlnoci. Od samého večera ho pronásledovala bezradnými otázkami, kdykoli užuž usínal. Přesto ho ani nenapadlo, aby ji opustil nebo projevil netrpělivost. Už odpoledne na ní zpozoroval neklid, který ho znepokojil. Neměl by radši poslat aspoň pro její matku? Ale možná že se na ni jen přenášelo úzkostlivé rozechvění, s nímž kolem ní chodil skoro po špičkách nejen on, ale všichni, kdo je obklopovali. Její lhůta se přece už nachýlila ke konci.

„Co chceš slyšet?" zeptal se proto laskavě a políbil její ruku. Zdálo se mu to jen, nebo se opravdu zimničně chvěla?

„Všechno." Ten úzkostný hlásek ho hluboce dojal. Jak by mohla ona nemyslet na to, co ji čeká? Oněměl hrůzou, když těžce vzdychla a sevřela křečovitě prsty v jeho dlani. Ale když promluvila, byl její hlas zase hluboký a vyrovnaný. „Měl bys jít spát," řekla. „To přece nejde. Pošli mi sem Kateřinu."

Dal sice přísný příkaz, že královna nesmí zůstat ani na okamžik sama, ale až do této chvíle odmítala zarputile trvalou přítomnost kohokoli. Když u ní nemohl být on, zůstávala raději sama. „Co se děje?" lekl se. „Pošlu pro lékaře, chceš?"

„Ne, ne!" vykřikla. „Prosím tě, ne!" Přitáhla si jeho ruku a mazlivě ji přitulila ke své tváři. „Jenom jsem myslela na to, že tě pořád ruším. Ale já nemůžu spát. To nic není. Posledně taky, celý den a noc, než začalo to nejhorší... Proč mi neříkáš, abych se nebála? Všichni mi to pořád opakují."

„Nemůžu," řekl zadrhlým hlasem. „Sám se strašně bojím."

Stejně by ji neoklamal. „Díky," zašeptala. „Všichni si myslíte, že tentokrát umřu. Ty se aspoň nepřetvařuješ."

„Nemyslím si to," vydechl zděšeně. „Přísahám, že ne. Kdybych si to myslel, nikdy bych přece…"

„Podívej se na mě," řekla něžně, a když se jejich pohledy prolnuly v důvěrném očarování jejich jednoty, dodala tichounce nezvedajíc hlas: „I za cenu smrti. Ty přece víš, že jsme museli. Není tvá vina, že je osud mocnější než my. Chci, abys věděl, abys vždycky věděl, že ani dnes nelituju ničeho, co bylo. Leda všeho, co... už nebude." Zavřela oči, neklidně se pohnula a obočí se jí bolestně stáhlo. „Povídej," zaprosila. „Chci poslouchat a představovat si, jaké to bylo."

„Škoda žes tam nebyla," začal se staženým hrdlem, ale najednou si všiml, že se usmívá a dívá se na něj shovívavým, láskyplným pohledem zpod přivřených víček. Její tvář zase ztratila ten neklidný, napjatý výraz, který mu naháněl hrůzu. Ano, utéci zpátky. Rychle, co nejrychleji. Stiskl jí povzbudivě ruku a pokračoval ulehčeně: „Přes řeku bylo vidět Pozsoni. Postavili jsme ležení skoro na stejném místě, jako když jsem si přijel pro tebe. Jenže tenkrát jsme se museli přepravovat po lodích. Dal jsem z lodic postavit most tak široký, že po něm projelo deset jezdců vedle sebe. Štěpán byl zelený vzteky, protože vaši byli bez sebe obdivem. Dal se slyšet, že tehdy byl Dunaj rozvodněný, ale letošní sucha že z řeky udělala jen blátivou louži. Ujistil jsem ho, že takový most postavím znovu, kdykoli jej budu potřebovat, a že je dost pevný, aby unesl i mé železné rytíře. A protože jsem to já, kdo vdává dceru braniborského makrabího, jako by to byla moje vlastní, že jsem se přece musel postarat o pohodlí svých hostů. Což se bohužel dotklo i tvého děda a tvé matky, protože to brali jako výtku."

„Trvalo ti dlouho, než sis udobřil matku?"

„Celé dva dny," zasmál se. „Odjížděla tehdy odtud k smrti uražena. Nezachoval jsem se zrovna zdvořile. Ale nedokázala odolat poctám, kterými jsem ji teď zahrnul."

„Přijela úplně okouzlena," řekla Kunhuta vesele. „Jak mě dřív přesvědčovala, že jsi úplně nesnesitelný, domýšlivý, pánovitý a bez srdce, tak se teď rozplývá nad tvým majestátem, vznešeností, sebedůvěrou a úzkostlivostí, s jakou chráníš své city před nechápavými omezenci. To je zvláštní, jak se totéž dá vyjádřit různě a hned to vypadá jinak. Byla pyšná, žes jí dal nahlédnout do svého nepřístupného srdce, a stále mi opakuje, jak si musím vážit takového štěstí."

„To jsem nechtěl," omlouval se provinile. „Vůbec nerad mluvím o věcech, které se týkají nás dvou." Dosud nezapomněl na trapný rozhovor, který kdysi vedl s tetou Anežkou, když se marně pokoušel vysvětlit jí podstatu jejich vztahu. „Ale nezbývalo mi nic jiného, když jsem chtěl, aby k tobě přišla. Je to tak nesnesitelné? Přece víš, že ten vděčný a nejšťastnější jsem já. Ostatně jsem jí křivdil. Když jsem ji viděl prvně, vyděsila mě představa, že se jí snad podobáš. Krásná, ano. Ale nebylo mi s ní nikdy volno."

„Mrzí tě, že nejsem jako ona?" zeptala se s úsměvem.

„Ne, nikdy. Chtěl bych..." Zarazil se. Bál se připomenout jí, nač nechtěla myslet. On sám si k svému úžasu u svého přicházejícího dítěte představoval její

dívčí tvář snad ještě horoucněji než podobu vytouženého dědice. Ale neodpověděla okamžitě jeho myšlenkám.

„Radši bych měla syna, aby byl jako ty.“ Její ruka se zachvěla v jeho dlani. „Mluv dál,“ opakovala stísněně. „Prosím tě, mluv.“

„Jenom v jediném jsem nemohl zastínit tvého děda,“ pokračoval spěšně. „Nevěsta, kterou jsem přivedl, se také jmenovala Kunhuta, a i když vypadala mile a půvabně a její šaty stály jistě desetkrát víc než tenkrát tvoje, nádherné Bélově vnučce, kterou mi přelaskavě svěřil, nesahá ani po kotníky. Zato tvůj strýc Béla je krasavec.“

„Mám ho ráda,“ přerušila ho láskyplně, „ale tobě se nevyrovná.“

„Když ji odvážel lodí po Dunaji dolů,“ usmál se, „moje sestra, markraběnka braniborská, hlasitě plakala a Ota, ten pokrytec, si utíral oči, jako by byl bůhvíjak dojatý. Ostatně jejich odjezd nebyl tak velkolepý, jak se čekalo. Museli se prodírat záplavou lodí, které pořád vozily další a další zásoby. Hladinu řeky skoro nebylo vidět. Jenže odjezd byl přece ženichova věc, moje ne.“

„Nevím, jestli tě mám radši pro tvou laskavost nebo pro tvé zlomyslnosti,“ řekla s drobným perlivým smíchem. Potěšil ho, i když nezněl tak nenuceně jako jindy.

„Všichni význační hosté měli vyřezávaná křesla ozdobená svými erby. Dal jsem pořídit stejné i pro řezenského biskupa, i když jsem věděl, že těžko přijme pozvání. Jak by to vysvětlil vévodovi Jindřichovi? Všichni vědí moc dobře, že tahle svatba měla ukázat Bavorským, že ve válce nemohou počítat s uherským spojenectvím.“

„Dojde k ní?“ zeptala se ustrašeně.

„Nevím. Spíš ano. Záleží na tom, jak se Jindřich smíří s porážkou v Salcburku, když už se domníval, že má vítězství jisté. Jakmile příští papež přijme arcibiskupovu rezignaci, kapitula zvolí Vladislava a on ho nejspíš potvrdí. Ale to může trvat ještě měsíce. Já přece nemusím mít o ničem tušení a Lva Řezenského jsem pozval jenom z čirého přátelství. Jeho křeslo tam stálo po celou hostinu vyzývavě prázdné a dal jsem si záležet, aby si všichni všimli, jak jsem uražen. Příště pozvu bamberského biskupa. Jindřich se vztekne.“

Příště. Kdy bude příště? Lekl se, když se podíval na Kunhutu. Její tvář byla teď bílá a ztrhaná. „Pozveš ho na křtiny,“ hlesla s přemáháním. Zaryla prsty do jeho ruky. „Miláčku, já se bojím,“ zaúpěla najednou tichounce dětským ulekaným hlasem.

V okamžiku byl na nohou. „Dám zavolat matku!“ vykřikl.

„Ne, ještě ne,“ zarazila ho. „Jen jsem si vzpomněla, že možná zase...“ Stočila se do klubíčka a položila tvář na jejich spojené ruce. „Povídej dál, prosím.“

Proč na to pořád myslím? spílal si v duchu. Přece vím, že ona to vždycky pozná. „Lev Řezenský se to určitě doví,“ pokračoval s vynuceným klidem. Poklekl

u jejího lože a volnou rukou hladil její vlasy. „A hlavně Řezenští. Má se svým městem stále spory. Až budou v úzkých, budou vědět, na koho se obrátit. Rada mých pánů má statky po obou stranách hranice. Když nikdo jiný, Falkenštejn to určitě roznese. Ten první jistě pochopil, oč jde.“

Jeho záměr se setkal s očekávaným účinkem. Zvedla hlavu. „On tam byl?“ zeptala se překvapeně. „Proč jsi mi to neřekl dřív?“

Mohl jí vyprávět o ohavných pomluvách, kvůli nimž tak nerad vzpomínal na jejího rytíře? Ale teď to bylo něco jiného.

„Ovšem. Přijel prý mezi prvními. Měla jsi vidět, jak se tvářil, když ses neobjevila.“ Zasmál se. „Chudák. Dobyl zase při turnaji všechny chocholy, které byly k mání, a neměl je komu dát. Čekal jsem, že po starém zvyku vyznamená mne, ale ani ho to nenapadlo.“

Zavrtěla káravě hlavou. „Asi je chce odvézt své choti,“ řekla klidně. „Když tu byl před rokem, říkal, že se právě oženil. Kdyby mě chtěl vidět, stačilo by přece, kdyby přijel sem.“

„Bývám teď častěji doma,“ uklouzlo mu. „To se mu možná nehodí.“

„Co je zas tohle!“ vykřikla rozhořčeně. „Čekal tu přece na tebe.“

Podíval se jí zpytavě do očí. Je možné, že netušila, co on poznal ve chvíli, když druhý den po jeho příjezdu vkročila do sálu, kde jednal s mladým rytířem? Falkenštejn najednou zbledl jako smrt. On sám, okouzlený její znovunabytou láskou a vyzývavou krásou, která nápadně a prudce rozkvetla po té zázračné noci, si toho nevšiml hned a pochopil až ve chvíli, když na otázku, proč na tak dlouho zmizel ode dvora, odpověděl mladík hořce: „Protože jsem tu zbytečný. Vždycky jsem byl.“ Novomanžel. V co asi doufal, když jako motýl oblétal zářící svíci? Těžko mohl snít o tom, co předpokládal Filip ve své nízké duši.

Ale o porušeném vztahu mezi královskými manžely patrně věděl. Kunhuta byla smutná a utrápená. Jistě ji jeho nikdy neskrývaný obdiv aspoň rozptýlil a občas vykouzlil na její rty i bledý úsměv. A když se vrátilo to, na co dříve byl zvyklý, tím trpčeji si asi uvědomil, že jeho jasná paní je i žena... pro jiného. Kolik mu tehdy bylo? Devatenáct? Teď vypadal klidně a vážně. Kdoví.

„Proč mlčíš?“ zeptala se.

„Myslím na krutost lásky,“ odpověděl. „On tě miluje, to nevíš?“

Prudce se posadila. Na její tváři se objevil hněv. „Jak by se mohl opovážit...“ začala, ale najednou se zhroutila na jeho rameno. „Skoro se ti to povedlo,“ vzlykla. „Jenže to nejde.“

„Co?“ zděsil se. Co udělal? Co řekl strašného?

„Já vím, že sis to vymyslel, abych zapomněla na to druhé, ale už nemůžu, už nemůžu,“ opakovala zajíkavě.

„Pošlu pro lékaře!“ zvolal.

„Ne!“ vykřikla. „Zase mě budou mučit! Zůstaň u mne, proboha!“

Křečovitě se ho držela, zatímco on bezradně líbal její uslzenou tvář. Najednou ho pustila a s hlubokým vzdechem klesla zpátky. „Odpusť," řekla. „Ztrácím rozvahu, když si vzpomenu... Mluv ještě něco."

Neoklamala ho. Ať dobré či zlé, neodvratně přicházelo to, na co čekali a čeho se báli. Četl to v jejích uštvaných očích.

„Hned," řekl, „ale napřed pošlu pro tvou matku."

Tentokrát nic nenamítala. Než se vrátil ode dveří, uvolněný výraz z její tváře zase zmizel. Ani nevěděl, co zmateně šeptá do jejích poletujících vlasů, když se neklidně odvracela a zavírala oči plné bolesti a strachu. Její ruka v jeho dlani vlhla ledovým potem. „To nic není," šeptala těžce mezi hlubokými vzdechy. „To ještě vůbec nic není. Začíná to stejně. První noc taky..." Zaťala zuby do rtu. Její tvář se zvolna měnila. Měl pocit, že se řítí do propasti. Všechno znovu. Nekonečné dny a noci.

„Proboha!" ozval se za ním hlas Anny Mačevské, která se objevila zázračnou rychlostí v doprovodu dvou žen. „Lékaře, rychle!"

„Už je pozdě," řekla jedna z jejích průvodkyň a k jeho zděšení se zasmála. Zbláznila se? Ne, nemůže být pozdě.

Vyrazil ke dveřím jako zbavený smyslů, ale na půli cesty ho zarazil nový nečekaný zvuk. Cosi za jeho zády se ozvalo tenounkým, žalostným hláskem. Zanikl v rozhořčeném výkřiku Anny Mačevské, která něco nepochopitelně vyčítala své dceři. A pak zaslechl stříbrný smích a chtělo se mu plakat úlevou a štěstím. Otočil se. Zavadil pohledem o řvoucí červený uzlíček v rukou usmívajících se žen a rozběhl se ke Kunhutinu loži. Smála se. Opravdu se smála.

„Ještě ke všemu je to holčička," řekla Anna Mačevská nespokojeně.

Co na tom záleželo v takové chvíli? „To je dobře," odpověděl. „Král potřebuje jediného syna, ale aspoň deset dcer." Přiklekl ke Kunhutě, která se střídavě smála a plakala.

„Když si pomyslím, že jsem tě i teď chtěla zadržet," vzlykala šťastně mezi dvěma polibky. „Odpusť mi to. Já jsem netušila, jak lehce člověk přichází na svět."

Tři biskupové zvedali při křtu královské dítě, mezi nimi i Berthold Bamberský. Král, prvně od své korunovace, se při procesí i na slavnostní mši objevil se všemi odznaky své moci a s korunou na hlavě. Anežka Přemyslovna potlačila zklamání při pohledu na jeho šťastnou tvář. Konečně, prokletí je zažehnáno, jeho mladičká choť mu jistě brzy dá i toužebně očekávaného syna. Vždyť jí nebylo ještě ani dvacet let.

Po dva dny trvalo velkolepé hodování, při kterém byli štědře hoštěni i nepozvaní. Dostavili se bez výjimky všichni šlechtici všech jeho zemí, až na jediného. Mezi hosty chyběl královnin rytíř, Záviš z Falkenštejna.

ZÁKON KRÁLOVSKÝCH PŘÍ

Slunečné vlahé jitro. Město Cheb uvítalo s jásotem svého pána. Ačkoli český král mohl tento zářivý den právem přivěsit k náhrdelníku svých největších úspěchů, úsměv byl jen v jeho tváři. V srdci ne.

Když konečně večer osaměl ve velké síni chebského hradu s novým purkrabím Jarošem z Poděhús, vzrostl jeho pocit nelibosti natolik, že zůstal mlčky sedět, ačkoli si uvědomoval, že jeho společník patrně očekává vysvětlení. Musel ho čekat. Ve shonu minulých týdnů se nedostal k tomu, aby mu vyložil důvody svého rozhodnutí, které vyvolalo všeobecný údiv, když mu je stručně oznámil před ostatními. Po loňském zatčení Beneše z Cvilína, Oty z Meissova a Miloty z Dědic výměna pražského purkrabího působila přinejmenším podivně, ačkoli Oldřich Zajíc, který byl jmenován místo něho, byl Jarošovým chráněncem. Už když se s ním vystřídal v úřadu loketského purkrabího, doporučil ho králově přízni jako jednoho z nejschopnějších. Jistě byl. Ale to ještě neznamenalo, že by kvůli tomu měl a musel být odvolán dlouholetý purkrabí Pražského hradu, zkušený, věrný a neúplatný. Lze někomu vysvětlit, oč důležitější byl dnes Cheb?

Pan Jaroš se neodvážil porušit ticho a seděli tedy mlčky dál, popíjejíce nazlátlé rýnské víno, které v sklepích zbylo ještě ze zásob falckrabího Ludvíka. Bojím se snad? pomyslel si s úžasem Přemysl, když si uvědomil, že jeho rostoucí nedobré pocity pramení z pomyšlení na nevyhnutelnou srážku, kterou nekrvavé chebské vítězství bude stát. Ne, jen ji uspíšilo. Stejně nebylo možné řešit bavorský spor jinak než válkou. Je to snad vzpomínka na Mühldorf? Jistě ne. Tentokrát vina není na mé straně. Tentokrát jsem to já, kdo získal všechno bez boje. Vladislav byl řádně zvolen a potvrzen a konečně sedí na salcburském stolci někdo, komu vysoký úřad pro jeho mravní vlastnosti patří plným právem, a i při své nechuti k světské vládě má dost energie a schopností, aby svěřené území opatroval dobře a k jeho zdaru. Ani Filip, ani Oldřich Sekovský se mu nemohli rovnat. A chebské měšťany přivedlo do věnce mé koruny vědomí mého mírotvorného úsilí a snahy o zajištění bezpečí všech proti ozbrojenému násilí a zvůli. Mé cíle jsou dobré, tím jsem si jist. Neujasněné touhy mého mládí dostaly konečně pevný, zralý řád. Ale byly vždycky dobré i cesty, jimiž jsem se ubíral?

Do Chebu jel oklikou. V Budějovicích se setkal s Mikulášem, který se vracel ze Zlaté Koruny. Brával syna s sebou a krom toho chtěl osobně navštívit nově získané město. Budějovice, donedávna majetek pana Čéče, který se teď psal z Velešína. Nepochodil špatně při té výměně. Přesto... Odtrhl myšlenky od nespokojených pánů. Nerad na ně myslel. Budějovice ho uvítaly s ovacemi. Jak by ne. Význam města vzrostl, stoupl blahobyt, v okolí se usídlilo bezpečí. Páni ať spravují svoje vesnice, ale ať mi nedusí moje města!

Ve Strakonicích ho uvítal pan Bavor a připojil se k nim jeho stejnojmenný syn spolu s mladým Tasem z Vizmburka, vrstevníci jeho Mikuláše. Tvořili nerozlučnou trojici, která se pyšně vymykala z rámce ostatních orlíků. Směli doprovázet krále, ačkoli jim bylo teprve jedenáct. Strakonice byly poslední příjemnou zastávkou na této cestě. Dál byla poušť.

Otřásl se při vzpomínce. Zpustošenou krajinu vyplenili nejen Bavoři při pomstychtivém, vzteklém vpádu minulého roku, ale zejména jeho vlastní lidé při odvetném tažení. Sesedal v každé vesnici a trpělivě poslouchal nekonečné nářky, často i kletby zoufalých, kterým je promíjel s těžkým srdcem. Bylo to jediné, co mohl udělat pro ty, kteří nenávratně ztratili své blízké. Komorníci spisovali dlouhé seznamy postižených i jejich škůdců. Nejednou se objevilo jméno, které ho naplnilo žalem. Budu si muset znepřátelit skutečně všechny své statečné bojovníky? Copak nestačí jednou provždy nejpřísnější zákaz? Budu opravdu muset vynášet soud? Ano, budu muset. Ti bezbranní, jejich živitelé, sůl této země, ti, kteří se nemohli bránit proti mečům, protože měli železo jen na rádla a pluhy, museli platit příliš draho za ochranu, která je většinou nechránila. Královská pokladna nešetřila, jihlavské doly vydávaly štědře své bohatství a i jinde byla země plná stříbra. Proč tedy? Jen z touhy ukazovat moc? Ztrácí se ve vojákovi člověk nadobro?

Patřil mezi ně. Když táhli do boje, společně zpívali a byli ochotni dát jeden za druhého život. Za něj kterýkoli z nich. Rvali nadšením, kdykoli se objevil v jejich čele jako vojevůdce. Milovali se v boji a nenáviděli v míru. Když táhl zemí, která měla čas se vzpamatovat z válečných hrůz a poznat dobrodiní pokoje a práva, sbíhali se lidé s radostí a láskou u jeho cesty a páni ve svých hradech říkali, že je tyran. Když kráčel v jejich stopách jako dnes, vítaly ho jen slzy. Viděl, že Bavor, Tas a Mikuláš naslouchají stížnostem s nesouhlasem. Mikuláš to vyjádřil za všechny.

„Potrestáš je, otče, viď?“ zeptal se svým jasným hláskem.

„Budu muset,“ odpověděl temně.

„Proč tě to rmoutí?“ vykřikl jeho syn. Jeho a Anežčin syn, syn mírného, laskavého Palcéříka. „Co si zaslouží lepšího, když si neváží statečných, kteří za ně prolévají krev? Jak můžou odpírat hrdinům píci pro koně? To nemůžeš trpět. Nestrpěl bych to také.“

„Mikuláši," řekl tehdy mírně, „neukvapuj se, jsi moc mladý. Já nepotrestám tyhle prosebníky. Potrestám ty hrdiny, jak je nazýváš. U mne jsou to lapkové, nic víc."

Třeba to je slabost. Třeba nelze být králem zároveň mocným a spravedlivým. Vzbudím rozhořčení, i když moje rozsudky budou ještě mírné. Ale bude je provázet přísný zákon, jehož napříště bude tvrdě dbáno. Už jsem rozhodnut. I kdyby mě to jednou mělo stát korunu.

Jindřich Bavorský teď plenil vlastní zemi. Ničil všechno, co ještě zbylo v okolí hranic po českém vpádu. Důkladně se chystal k boji, o kterém věděl, že musí přijít. Zabezpečoval svou zem ne pevnostmi, ale daleko mocnější zbraní. Hladem. A za tu cenu, že útočící nepřítel nebude mít čím se nasytit, že čeští rytíři se nedočkají jiné kořisti než milosti českého krále, za tu cenu mohl jeho lid pomřít hlady.

Jenže já nejsem Jindřich. Moji komorníci teď v úrodných krajích skupují zásoby pro nesčíslné vozy, které budou provázet vojsko při chystaném tažení. Vnikneme do Bavor, já přes Šumavu a Bruno z jihu, utkáme se s Jindřichem, poražená či vítězná hotovost se zase vrátí domů o polovinu ztenčena, zanechávajíc za sebou krev padlých a slzy žen, vládcové si podají ruce při míru, který ani jedné z obou stran nepřinese žádný zisk, a mohou se obrátit jinam s krytými zády. Oba budeme vědět, že nás ten druhý teď nenapadne. Nemohu dobýt Bavorsko, stejně jako Jindřich ani Ludvík nemohou dobýt Čechy. A i kdyby, kurie ani římský král by nikdy nepřipustili takové rozšíření moci. Přesto poteče krev, protože i já potřebuju krytá záda pro domácí mír. Kdybych teď neodpověděl na výzvu, kdybych nevytáhl do očekávaného boje, vpadl by Jindřich do Čech s daleko větší mocí než na podzim. Takový je zákon královských pří. Vypudil jsem Jindřicha ze Salcburku, přijal jsem jmenování římského krále, který mě požádal o ochranu říšského jmění východně od Rýna — čest, která dřív náležela falckému Ludvíkovi, opanoval jsem Cheb, a i když se to všechno stalo dobrovolně a v míru, musí nakonec téci krev, aby to bylo buď utvrzeno, nebo zvráceno. Ne-li, prokáže český král slabost, rýnský falckrabí prosadí novou volbu, čtrnáctiletý Štaufovec Konradin i proti papežově vůli bude zvolen římským králem a říše bude tančit podle bavorského biče, to jest, především bude vzato českému králi vše, co získal, Cheb, jásající nad novým výhodným svazkem, Rakousko a Štýrsko, které mě kdysi povolaly proti Gertrudě. A kurie? Bude mlčet. Nejvýš postaví bezvýznamného vzdorokrále, který mé země udělí v léno někomu, kdo bude proti Wittelsbachům bojovat úspěšněji než já. Ostatní kurfiřti se přidají buď k tomu, nebo k onomu, podle toho, kdo jim nabídne víc, a všechno začne znovu, trapná loutkohra s kurií a falckrabím, tahajícími vskrytu za drátky, a se psy, rvoucími se o zdechlinu kdysi Římské říše. A já, bojovník, rytíř, vojevůdce, železný král, urážím své nejstatečnější, protože chci, aby můj lid žil v blahobytu a míru.

„Já vlastně nenávidím válku," řekl najednou do ticha a postavil zprudka pohár na stůl, až to zazvonilo. „Ano, nenávidím ji. Tys o mně nikdy nepochyboval, pane Jaroši?"

„Nepochybuji o tobě, králi," usmál se pan z Poděhús. „Nikdy. Nepochyboval jsem ani o tvém otci, i když dnes, když už třináctý rok sleduji tvou vládu, si často říkám, že jsem měl. Jsi panovník, který mě uvádí v nadšený úžas. Neříkám to ze strachu, abych se ti zalíbil. Mnozí si mysleli, že odchod z pražského purkrabství je jen jednou z cest do věže na Veveří, kde držíš své vězně. Ale já ti děkuji za důvěru. Ten, kdo bude sedět na chebském hradě, bude mít v příštích letech možná v rukou osud celé země. Dej Bůh, abych tě nezklamal. Věrností jistě ne. Vynasnažím se, aby se jí vyrovnala i má prozíravost."

„Díky," řekl král tiše. „Díky, žes mě pochopil. Nejsem už zvyklý na to, že mi páni rozumějí. Právě jsem uvažoval, jestli jsem tě před ostatními neponížil. Neměl jsem to v úmyslu. Odpusť mi."

„Odpustit!" vykřikl Jaroš zděšeně. Chvíli se díval do panovníkovy tváře a pak se odvážil otázky: „Cítíš se nemocen, Milosti?"

Přes svou chmurnou náladu se Přemysl rozesmál. „Připadá ti, že nejsem při smyslech, když se ti omlouvám? Já, král? Sebejistý, domýšlivý, pánovitý? Mlč, já vím, co se o mně říká. Snad i právem. Ale mírnost u vladaře nikdo nechválí. Není taky proč. Připomněls mi Veveří. Teď mají i jiní strach. Nevím, kdo přesně, ale kdybych propadl podezíravosti, byl by se mnou konec. Bavorští se mě pokusili obklíčit ze všech stran. Mají teď dobré cesty do Štýrska a do Rakous. Fridrich Bádenský je přece Konradinův přítel. A Morava, otevřená brána Českých zemí... Mám taky strach, Jaroši. Před tebou to řeknu. Milota z Dědic, Beneš z Cvilína. Před třinácti lety bránili Olomouc. Byli se mnou v zemi Samiů, v Mühldorfu, u Kressenbrunnu, všude, nejvěrnější z mých věrných. Ota z Meissova, můj posel k Bélovi, nejstatečnější z rakouských rytířů. Komu ještě mohu věřit? Zabránil jsem krveprolití, ačkoli jen to by mi prozradilo, kdo jde s nimi. Přesto věřím všem, jejichž vina není prokázána, a uvěřím i jim, obhájí-li se proti důkazům, které, bohužel, jsou. Ale smím nepotrestat zradu? Nejde o mne. Nejde o mne ani při sporech s pány, kteří jsou dosud zticha, aspoň tváří v tvář mně. Jsi šlechtic, zdá se ti snad také, že příliš straním městům. Ale pevná města mohou poskytnout všem ochranu ve svých zdech, soudy, vedené jednotnou vůlí a zákony, trhy s rovnými možnostmi pro každého. Pokud je všechno to, ochrana, spravedlnost i bohatství, závislé na libovůli každého hradního pána, je dobře jen těm, kteří bydlí v sousedství urozených mužů ušlechtilého srdce. Kolik jich je? Sám jsi viděl cestou. Nemohu se konečně divit, že ten, kdo dává denně všanc svůj život, si neváží života ostatních. A proto nemůže mít výhradní právo o něm rozhodovat. Nemohu zkoumat každého jednotlivého pána zvlášť. Jsme smrtelní, po otci nastoupí syn a ten může být úplně jiný. Musím je všechny spoutat hrázemi. I tak panuje zvůle,

které čelím jen velmi nedostatečně tím, že se zastanu jednotlivců, jejichž stížnosti pronikly k mému sluchu. A pak musím nechat všeho a jet do marné, zbytečné, krvavé války. Jimi jsem slavný. Jimi a tím, že rozhazuju stříbro mezi ty, kteří ho nepotřebují, když ukazuju světu bohatství a moc. Jen těmi mohu každého porazit anebo koupit, abych se mohl na nepatrnou, vytouženou a nikdy nenaplněnou chvíli věnovat otcovským povinnostem panovníka, které by měly být hlavní a k nimž se dostávám jen ve spěchu a kradmo. Mít čas. Mít čas na skutečnou, dobrou vládu. Král železný. Král zlatý. Nikoho nenapadne zalichotit mi jménem král spravedlivý. A přece tím především bych chtěl být."

„Lidé říkají, že do tvých měst přichází příliš mnoho Němců," řekl Jaroš z Poděhús tiše.

„Ano, přicházejí. Je to chyba? Nevím. Otevřel jsem svou zemi a poskytnu ochranu všem, kteří jinde nemají podmínky k životu. Říšská města ztrácejí své nejschopnější. Kéž je to pro nás zisk. Záleží na řeči, kterou člověk mluví? Nemělo by. Nejsem si tak jist vším, co dělám, Jaroši. Ale musím dělat to, o čem věřím, že je správné, i kdybych se mýlil. Musím i válčit jako zajatec vražedné nevyhnutelnosti. Snažím se tedy válčit dobře a vítězně, aby mé země trpěly co nejméně. Myslíš, že poroučím? Bláhový král, který tomu věří. Snažím se jen ze všech sil v divokém proudu udržovat směr, který mi určilo mé svědomí. Abych ho neztratil, obracím tvář ke hvězdám a třeba přehlédnu zrádný útes pod hladinou. Ti, kdo se na mě slepě vrhají, nevidí ani ty hvězdy. Jsem na tom tedy líp než oni."

„To je trpká řeč, Milosti."

„Trpká řeč! Je to řeč samoty. Každý mě nějak vidí. Jako tyrana, jako nevěrníka, jako hrdinu, jako boháče, jako dobroděje, jako krále bez dědice, jako otroka kurie, jako buřiče, domýšlivce, ubožáka, ochranitele i vraha. Nikdo nevidí, že jsem prostě člověk, který chce být tím, čím je, celým svým srdcem, a který je přes své úspěchy čím dál tím nešťastnější, protože je nepochopen a sám. Vedle mé choti a mé tety jsi jediný, kdo zná moje myšlenky, a nevím, zda i z vás tří je chápe ještě někdo krom té, která je prostě vnímá, aniž o nich přemýšlela. Kdysi jsem nebýval sám. Nevím, co se změnilo."

„Stal ses možná příliš velkým," řekl Jaroš pomalu. „To budí obdiv i závist, nenávist i lásku. Máš pravdu, nikdo tě nenazývá králem spravedlivým, ačkoli by sis to zasloužil. Jel jsem teď s tebou zpustošeným krajem. I já jsem mluvil s lidmi. Nic nevědí o tom, že tě urození nazývají král zlatý a zděšení nepřátelé král železný. Oni ti říkají náš král."

„Jak jsi to řekl? Jakže jsi to řekl?" Přemysl se naklonil k svému purkrabímu s dychtivým úžasem.

„Náš král," opakoval Jaroš z Poděhús a usmál se. „Náš král."

Řezno. Byl to dost zvláštní a trochu žertovný pocit, procházet se městem uprostřed bavorského vévodství jako milý a vítaný host. Po krutých a krvavých výjevech minulých dnů to byla osvěžující změna. Když Řezenští s ním před dvěma měsíci uzavírali smlouvu v Domažlicích, počítal s výhodou, kterou jeho vojsku poskytne bezpečný útulek v ohrazeném městě v případě nebezpečí. Ve snu se nenadál, že ho potřebovat nebudou.

Teď byl srpen. Přešel Šumavu poblíž Čerchova a tak, jak se od něho očekávalo a jak slušelo železnému králi, dobyl rychlým útokem několik pevných hradů, opanoval Nittenau a Regenstauf a stanul s celým vojskem před Řeznem, které mu nadšeně otevřelo brány. Biskup Lev se dávno ztratil, aby unikl pohromě.

Přemysl nezklamal své vzácné spojence. Vstoupil do města sám, jen se svým synem, jeho dvěma druhy a Oldřichem z Drnholce, který během času v jeho přízni vystřídal kdysi králova miláčka, nevěrného rytíře jeho choti. Vojsko zůstalo venku a živilo se spokojeně z vlastních zásob. Vydal předpisy a omezení platné pro vlastní země. Spojencovo území bylo stejně svaté. Zahrnován nadšením a chválou prohlížel tedy řezenské památky, zatímco jeho stateční rytíři ve svém ležení přepočítávali kořist. Wittelsbachové přece jenom všechno nestačili odvézt. Snad ho čekali jižněji jako před devíti lety. Snad nepočítali s tím, že se zmocní i dobře opevněných míst.

Vojsko ho zase milovalo. V úspěšném tažení se pokrylo slávou i kořistí. Všechno bylo smazáno a zapomenuto. I rychlá vojenská poprava jednoho z hejtmanů, který proti přísnému příkazu odmítl vyslechnout stížnost chudých sedláků na řádění jeho družiny a místo nápravy je dal zmrskat, což dva z pěti postižených nepřežili. Vojáci pak svého vrchního velitele následovali v rozpačitém tichu. Přece jen nikdo nečekal, že královský zákon bude tentokrát tak tvrdě dodržen. Rozehřáli se až při prvním útoku. Sám jeho výsledek očekával s chvěním. Přes pánovitou sebedůvěru, s níž vyslovil ortel a dal ho vykonat, si nebyl zdaleka jist, vyváží-li jeho skvělá pověst úspěšného vojevůdce a těžké stříbro jeho země požadovanou tvrdou kázeň, na kterou rytíři a jejich žoldnéři nebyli zvyklí. Ale všechno bylo v pořádku. Víc než v pořádku. Na jediné slovo se teď hejno hrdlořezů změnilo v stádo beránků rozložené kolem spřáteleného města.

Stejně byl konec tažení. Úspěšného? Neúspěšného? Znovu si uvědomil s bolestnou vzpomínkou na mrtvé, že to pro konečný výsledek má pramalý význam. Ještě kdyby došlo k bitvě. Ale ani Ludvík, ani Jindřich se mu nepostavili. Možná že ho čekali jinde. Možná že vůbec soustředili síly jen proti Brunovi. Dny plynuly,

spojené štýrské, moravské a korutanské sbory se neobjevovaly, zásoby docházely, zbývalo opustit včas okolí Řezna, aby mohl dát táhnoucímu vojsku znovu zemi v plen. K jihu, na pomoc Brunovi, nemohli. Tam, kde byla očekávána česká vojska především, prozíraví bavorští vévodové určitě nenechali ani klásek. Potáhnou tedy rychle nejprve po vlastních stopách podél říčky Řezné, pak přejdou do povodí Náby, kde už si najdou obživu. Postup se zpomalí, pohodlně se dotáhnou až k Chebu. Tentokrát nebudou dobývat hrazená místa, aby je hned zase opouštěli. I posádky z těch už obsazených se připojí k nim. Vyplení krajinu, poberou, co se dá, a v Chebu se nasytí z přivezených zásob, aby se mohli pokojně vrátit do svých domovů.

To všechno bylo určeno dávno předem, nevyjde-li plán na spojení obou vojsk. Ani nečekal, že vyjde, bavorští bratři nejsou nezkušení hlupáci. Věděl to i Bruno a jistě nečeká pomoc, jestli se octl v tísni někde mimo dosah mého vojska. Kdyby byl dost blízko, některý z jeho poslů by si už našel cestu k Řeznu.

Snad je to dobře. Úplné vítězství by stálo příliš mnoho krve a mírová smlouva by nebyla o mnoho výhodnější. Mám Cheb. Přeju si od Ludvíka víc? Nikoli. Chce-li se jeho chráněnec Konradin pokusit o otcovské dědictví a stát se sicilským a neapolským králem, má k tomu jistě právo. Český král je poslední, kdo by to popíral. Kromě nároků jeho rodu za ním stojí i vůle sicilského lidu, který se touží zbavit nevítaného hosta na svém trůnu, francouzského prince Karla z Anjou, jenž byl začátkem roku korunován z vůle kurie a do srdcí těch, jimž byl vnucen, se zapsal zatím leda nenávistí.

Na druhé straně, co je Čechům do Sicílie? Co je mně do Konradina, chráněnce Wittelsbachů a přítele rakouského vévody Fridricha Bádenského? Nic. A proto sbohem, falckrabí Ludvíku, rychle podepišme mír, tentokrát si nepřekážíme. Svatý otec se zatím ještě raduje. České vojsko je v Bavorsku a Jindřich, až vytlačí Bruna, se pomstí aspoň malým pohraničním vpádem do Rakouska. Ale brzy zmizí úsměvy kolem apoštolského stolce. Oba Wittelsbachové budou mít volné ruce pro ctižádostivé plány svého synovce. Bratři vévodové, nemohli jsme se domluvit bez těch mrtvých? Ne. Jdete za svým proti mně, a kdybych ukázal slabost, rozdrtíte mě.

Vojsko se dalo na pochod.

„Kam táhneme teď, tatínku?“ zajímal se Mikuláš.

„Domů.“

„Utíkáme? Proč?“

„Neutíkáme. Jdeme prostě domů. Už jsme tu byli dost dlouho.“

Ano, až příliš dlouho. Chtělo se mu zrychlit loudavý krok vojska, ale jenom jeho vzpomínky utíkaly napřed. Viděl je před sebou. Malou Kunhutu, dovršující dvacátý měsíc života, jak capká stále jistěji na buclatých nožičkách a vytrvale užívá podivných slov a zvuků, srozumitelných jen těm nejbližším. Líbeznou tvář,

plnou mateřské pohody. Stejnou tvář s uchvácením v přivírajících se očích ve chvíli bezbřehé touhy. Lásko, lásko a ještě jednou lásko, kéž jsem u tebe. Už půl roku v tobě znovu ožívá to nejtajemnější, posvátný zázrak našeho spojení. Bude to konečně, opravdu to bude syn? Už za tři měsíce, až za tři měsíce, bojím se a doufám. Doufám víc.

Tři chlapci se nudí. Občas odbíhají stranou, chvíli si hrají nebo se pokoušejí svými šípy ulovit divoce kličkujícího zajíce, zatímco vojsko táhne dál. Vyskočí na koně, znovu se dostanou k předním řadám a zase se ženou stranou za vodní slípkou na hladině jezírka. Všude kolem jsou mokřiny. Vojsko se už blíží k druhé řece, podle níž zamíří k severu. Domů.

„Dávejte pozor!“ zavolal věrný strážce Oldřich z Drnholce na Mikuláše. To stálé poletování ho už začínalo zlobit. „Kdybyste někoho viděli, hned se vraťte.“

Nebylo to pravděpodobné. Obyvatelstvo uteklo před plenícím vojskem, které postupovalo s rozmyslem a lenivě. Oldřich se připojil ke králi, aby se chvíli hřál na výsluní jeho přátelského úsměvu, ale než stačili vyměnit dvě tři věty, zase se starostlivě rozhlížel.

„Ti kluci jsou z divokých vajec!“ vykřikl rozhořčeně. „Už zase je není nikde vidět!“

„Máš krátkou paměť, Oldřichu,“ usmál se král. „Není to tak dávno, co jsi nebyl o nic lepší. To já se ještě pamatuju na svoje hry s bratrem. A že je to už bohužel déle, než ty jsi na světě.“

„Podívám se za nimi, dovolíš?“

„Počkej, pojedu s tebou.“

Odbočili od pomalu se pohybujícího voje a zamířili přes dlouhou louku k houštině, u které bylo naposledy vidět tři malé dobrodruhy. Půda tu byla měkká, blátivá. „Ti budou zase vypadat!“ zhrozil se Oldřich. „Jsem snad já nějaká chůva?“

„Tiše.“ Na králův pokyn oba zastavili koně. Teď, když utichlo mlaskání bláta pod kopyty, bylo slyšet vzdálené volání.

Oldřich zbledl. „To je Bavor. Něco se stalo. Volá o pomoc.“

Vyrazili za hlasem. Louka po jejich levici se měnila v močál. Se zamrazením si oba uvědomili, že zoufalý křik se nese odtamtud. Konečně pěšina. Vinula se mezi zrádnými chomáčky trávy, pod nimiž probleskovala voda, ale vypadala bezpečně. Snad ji vyšlapali vesničané z opuštěné vsi, kterou minuli u cesty. Stopy tří koní se na ní proplétaly a někde sklouzávaly do bahna, které je zvolna zaplavovalo. „Co je to napadlo,“ řekl Oldřich s úzkostí. „Tudy přece nemohou projet na koních.“

Přesto i oni horečně pobízeli vzpouzející se zvířata. Křik se už ozýval docela zblízka. Bylo slyšet, že blízko Bavora někdo usedavě pláče. Přišli v poslední chvíli. Kůň Tasa z Vizmburka vězel zadkem v bažině a zoufale hrabal předními kopyty po pevné zemi. Tas a Bavor zuřivě tahali za jeho uzdu. Bavorův kůň neklidně přešlapoval opodál.

„Nebreč," okřikl Tasa Oldřich z Drnholce. „Patřilo by ti to, ale škoda koně. Snad to ještě půjde." Otočil koně, zahnal chlapce a uzdu, kterou jim vzal z rukou, rychle upevnil k svému sedlu. Přemysl mohl jen přihlížet. Na úzkou pěšinu se dva nevešli. Zatímco muž i kůň napínali zoufale síly, bleskla mu hlavou zděšená myšlenka. Kde je Mikuláš?

„Kde je můj syn?" zeptal se se sevřeným hrdlem chlapců, kteří se zaujetím sledovali Oldřichův zápas.

„Jel dál," odpověděl Bavor, nespouštěje oči z koně v bažině, který teď našel pevnou půdu pod zadníma nohama a začal se pomalu vytahovat na cestu na třesoucích se nohou. „Myslel, že Tas žertuje. Závodili jsme, ale pěšina je moc úzká. Tam někam..." mávl neurčitě rukou.

„Hned za ním pojedu," vypravil ze sebe Oldřich z Drnholce udýchaně. Trhl uzdou, ale kůň ztratil znovu oporu a zapadl hloub.

Přemysl se rychle rozhodl. „Ne, vrať se s nimi a zastav vojsko," řekl. „Pojedu po pěšině dál. Ať někdo přijde za mnou, pro jistotu."

„Sám, Milosti?"

„Nemůže být daleko. A možná že..." Nedokončil. Záleží na každém okamžiku. Můj Mikuláš. Můj prvorozený syn. Můj zatím jediný dědic, kterému můžu odkázat aspoň vévodský úděl, když už ne korunu. Kdoví budu-li mít ještě někdy jiného.

Hnal se vpřed. Najednou pěšina končila. Jeho kůň se vzdorovitě zastavil a nedal se pohnout, aby vkročil do mokřiny. Při prvním kroku, k němuž ho přinutil, zapadl kopytem do bahna. Chvějícíma se nohama, které neklidně našlapovaly, ustoupil zpátky na pevnou půdu. A přece Mikulášův kůň tudy šel. V rašelině bylo ještě vidět stopy kopyt, v nichž kalná voda tvořila jezírka.

„Mikuláši!" vykřikl zoufalý otec. Zdálo se mu to jen, nebo odněkud zpředu odpovídal slabounký hlas? Seskočil z koně, nemělo to smysl. Nechal ho stát na cestě a tápavě našlapoval, hledaje pevnou půdu. Postupně odhodil meč, opasek, přilbu, plášť, i boty nechal vězet v bahně a prodíral se dopředu bos, v krátké tunice, ozbrojen jen dýkou, kterou přetínal šlahouny překážející mu v cestě. Chvílemi se zastavoval a volal jméno svého syna. Nejhorší úzkost ho opustila. Slyšel plačtivý hlásek stále zřetelněji. Přesto se v něm srdce zastavilo zděšením, když ho spatřil.

Bezpečná cesta se znovu vynořila a klikatila se kupředu bažinou. Malý jezdec tu asi pobídl koně k rychlejšímu kroku a přehlédl nízkou větev, která ho smetla ze sedla. Naštěstí se nepustil uzdy, ale chybělo mu sil, aby se po ní vytáhl do bezpečí. Jeho kůň pokojně stál. Kdyby udělal krok, byl by chlapec z bahna venku. Ale neudělal ho. Hrůzou zsinalý Mikuláš jen stěží udržoval tvář nad hladinou. Když spatřil otce, vzlykl úlevou.

„Vydrž! Musím si najít pevnější oporu."

Nemohl pobídnout koně. Vyčerpaný chlapec by se mohl pustit uzdy a zmizet úplně. Položil se přes pěšinu a tápal rukama podél napínající se uzdy. Už se

dotýkal synových prstíků. Ale musel se posunout dál, do zoufale vratké polohy, než mohl pevně obejmout jeho zápěstí. Zdálo se mu, že celou věčnost zápasí se strašidelnou tíhou, jakou mělo v zrádném objetí bažiny malé dětské tělíčko. Stokrát měl pocit, že ztrácí rovnováhu a že v hnusné černé břečce utone i s ním. Konečně získal malý kousek a mohl se opřít pevněji. Zanedlouho ležel synek vedle něho v bezpečí. Chvíli nepromluvili, vyčerpáni k smrti.

„Vypadáš jako ďáblův zmetek," řekl konečně král. Polibek na ušmudlanou tvářičku chutnal blátem. „Shoď to všechno, neudělal bys s tou váhou ani krok. Stejně z toho už nikdy žádná paráda nebude." Také malý princ zůstal jen v košili a poslušně cupital vedle otce pěšinou. Jeho kůň se plahočil za nimi.

Bahnisko tu končilo. Přemysl se rozhodl ho obejít, aby se nemuseli vracet nebezpečnou cestou. I když tady číhalo jiné nebezpečí. Ale radši na to nemyslel. Den byl krásný, jeho syn živ a zdráv a zatím byla krajina kolem liduprázdná. Vlezli do první čistší tůňky, a i když se jim mokré šaty lepily na tělo, nevypadali už aspoň jako pekelné stvůry ale jen jako utrmácení venkované, kteří se vracejí z práce u močálu. Až na toho rytířského koně. Ale nemohli se ho vzdát, i když je nakonec prozradil.

Kůň klusal kupředu. Mikuláš seděl za otcem a držel se ho oběma rukama kolem pasu. Tvářičku tiskl k jeho zádům a blaženě vychutnával pocit úplného bezpečí.

Netrval dlouho. Kůň se zastavil. „Poslouchej mě dobře, Mikuláši," promluvil král tiše, „a nepokoušej se vymýšlet něco chytřejšího. Už jsi na to dneska jednou doplatil. Až k nám dojedou ti dva, buď připraven, kdyby nás nenechali projet. Pojď, sedni si přede mne. Až skočím na jednoho z nich a budeš v sedle sám, žeň koně jako běs cestou pryč. Nesmějí tě chytit. Drž se každé pěšiny, která bude odbočovat doprava, aby ses dostal k našim. Řekni jim, co se stalo, a o víc se nestarej. Nepokoušej se bojovat. Nemáš čím." Pevná ruka ho posadila za krk koně. Ano, už byli skoro u nich. Dva. Po zuby ozbrojení. A oni měli dohromady jen jednu dýku.

Kůň prudce poskočil, když se z jeho zad smekla váha jezdce. Mikuláš nečekal na nic, vklouzl do uprázdněného sedla a prudce kopl bosými patami zvíře, které divoce vyrazilo vpřed. V zátočině cesty byl dřív, než se stačil ohlédnout. Pronásledují ho? Zdálo se mu, že slyší zvuk kopyt. Otočil hlavu, ale neviděl nic. Cesta znovu zatáčela. A ještě jednou. Najednou vletěl do skupiny jezdců, kteří se překvapeně rozestoupili, až poslední z nich zachytil uzdu jeho koně a zastavil ho. Zoufale se rozhlédl. Cizí tváře. Zarputile mlčel, když se ho ptali, kdo je. Nakonec, ačkoli ho původně nechtěli zadržet, ho odvedli k veliteli, který jel v jejich čele.

„Stůj! Co tu děláš?“

„Vracím se domů, pane,“ řekl Přemysl hlasem, který pokládal za pokorný. „Zabloudili jsme v močálu.“

„Odkud jsi?“

„Z vesnice na druhé straně.“

„Kdypak jsi tam byl naposledy?“

„Dnes ráno, pane.“

„Tak podívej se, přítelíčku,“ řekl dobromyslně jeden z ozbrojenců, „ve vesnici na druhé straně už dva dny není ani noha. Táhne tamtudy vojsko českého krále. Vůbec jsi tam nebyl, když to nevíš. Podle přízvuku nejsi zdejší. A to plátno je příliš jemné na venkovana, i když si nedovedu představit, proč by se tu někdo vznešenější potloukal neozbrojen a bos. Jsi lapka, to je to. Ale možná tě nepověsíme, když nám dáš dobrovolně koně. Stejně jsi ho ukradl.“

Bez výstrahy skočil a srazil jezdce na zem. Naneštěstí se nestačil zmocnit jeho meče. Mikuláš poslechl a rozjel se pryč. Neměl čas si ho všímat. Přiměl koně, aby se vzepjal, a otáčel se s ním, vyhýbaje se útoku druhého jezdce. Meč zasvištěl. Kůň, vedený jistou rukou, dopadl prudce na všechny čtyři a rána hvízdla bezbrannému neškodně nad hlavou. V příští chvíli svíral železným stiskem ochromenou paži útočníka. Druhý se zatím vzpamatoval a sápal se na uzdu jeho koně. Pustil ruku, která se nechtěla vzdát meče, vytrhl od pasu dýku a zabořil ji do jezdcova těla. Koutkem oka zahlédl po cestě přijíždět další. Konec, pomyslel si. Tahle herka není dost rychlá. Přesto přehnal koně přes tělo toho, který se ho pokoušel stáhnout dolů, ale překotný útěk netrval dlouho. Dohánělí ho. Nejrychlejší z nich už byl před ním. Nepokusil se ho zadržet, jen vytasil meč, podržel ho napříč cesty a zvolnil.

Přemysl zprudka přitáhl uzdu. Těžká zbraň nad hlavou jeho koně hrozila, že ho rozrazí vedví. Přesto nebyl dost rychlý. Ostří meče mu rozťalo hruď po celé šířce. Rána nebyla hluboká, ale dlouhá. Nejcitelněji byla zasažena pravá ruka, která mu bezvládně klesla podél těla. Ohlédl se. Ostatní byli ještě daleko. „Jsem český král,“ řekl rychle. „Pusť mě. Nemine tě bohatá odměna.“

Jeho přemožitel se rozesmál. „Český král!“

Teprve teď si Přemysl uvědomil nesmyslnost svého výroku. Rozedraný, špinavý a bos. „Proč ne rovnou papež? Chytili jsme tatarského chána!“ řval bavorský žoldnéř rozjařeně, jak se ostatní blížili.

Rychle ho prohledali. „Neměl nic kromě toho koně," řekl první žoldnéř zklamaně. „Co s ním?"

„Pověsit!" vykřikl zuřivě ten, který se pracně zvedl ze země. „Zabil Wernera. Ten kůň byl jeho."

Ještě se pokusil bránit, když ho vlekli z koně. Ale neměl naději, s jedinou rukou, proti dvěma desítkám mužů. Český král, a má být oběšen jako lapka? Měl pocit neskutečnosti, jako by se mu to jen zdálo. Ale tvrdé kopnutí, které ho pobízelo k rychlejšímu kroku, a oprátka na krku byly až příliš skutečné. Táhli ho za sebou. Klopýtal za klusajícími koňmi s rukama spoutanýma za zády k nejbližšímu stromu. Po dvou třech pokusech byl provaz konečně přehozen přes větev. Ale než se stačil zadrhnout kolem jeho hrdla, vrazil jakýsi jezdec mezi zdivočelé katy. „Ten muž je můj!" zvolal. „Stíhám ho až od Norimberka."

Král mlčel. Ruka jeho zachránce svírala konec provazu, který nesňala z jeho šíje. Pocítil bledou zlobu. Chce snad vychutnávat jeho ponížení? To ho mohl rovnou nechat pověsit.

„Ukradl mi koně a unesl syna mé sestry," lhal hbitě mladý rytíř. „Mám na něj právo. Vrátím se s vámi a vyžádám si ho od falckrabího."

Provázela ho asi desítka jezdců. Dva na jednoho, uvědomil si Přemysl. Snad mu křivdím. Nemohl si počínat jinak. Ale závazek vděčnosti mu připadal těžší než nebezpečí, kterému zatím vlastně neunikl.

Mezitím si velitel Bavorů prohlížel pečeti na listině, kterou mu rytíř podával. Stěží uměl číst. „Přece jen ti nevyhovíme," zavrtěl nakonec hlavou. „Může ti být přece jedno, kdo ho pověsí. A radši vezmeme k hejtmanovi i tebe. Přikázal nám chytit českou hlídku. Co když jsi to ty?"

V kratičké vteřině před divokou řeží si Přemysl všiml, že noví příchozí se vmísili mezi jeho pronásledovatele. „Zelená růže!" vykřikl jejich velitel a vnořil svůj meč do těla nejbližšího Bavora. Stejně tak bez výstrahy jako blesk z modrého nebe učinili na ta slova jeho lidé. Síly teď byly vyrovnány. Kdosi proťal králova pouta. Shodil smyčku z krku, chopil se meče, který vypadl z čísi mrtvé ruky, a vyskočil na nejbližšího volného koně. Oháněl se levicí. Za neskutečně krátkou chvíli bylo zase ticho. Jen dvě desítky mrtvých a tři zranění z řad jeho zachránců. Záviš z Falkenštejna teď stočil koně k němu a přehodil mu přes ramena vlastní plášť.

„Odpusť, Milosti," řekl vážně. Nebylo to až příliš vážně? „Málem jsme přišli pozdě. Nemohl jsem na ně udeřit přímo, když jsem nechtěl ohrozit tvůj život."

„Kde je Mikuláš?" zeptal se místo díků.

„V bezpečí. Nechal jsem ho vzadu s dvěma svými lidmi. Teď se musíme rychle spojit s tvými. Mám sice dobré průvodní listy, ale kdyby někdo našel ty mrtvé..."

„Přidal ses k Bavorům?"

„To bych tě teď nevezl do bezpečí, Milosti. Ne. Jen jsem byl navštívit přítele."

Ovšem. Fridricha Bádenského. Norimberk je teď Konradinovo město. Fridrich z Hohenzollernu uznal mladého Štaufovce za svého pána.

Teprve teď si uvědomil, co se slušelo už dřív. „Díky, Záviši," řekl. „Měl bych se bát chvíle, až tě jednou nebudu mít vedle sebe v hodině nebezpečí. Nechceš se vrátit do Prahy?"

Královnin rytíř zaváhal. „Záleží na tom, co chci?" Otázka, určená komusi nepřítomnému, byla vyslovena skoro neslyšně.

„Rádi tě uvítáme," prohlásil král velkomyslně. „Já i moje choť."

Královna Kunhuta se usmála na sestru, která jí otevřela branku kláštera, a milostivým gestem propustila dvě dívky, které ji doprovázely. Anežka se jí o průvod postará, až za několik dní pojede zpátky na Hrad. Co byl *on* pryč, neměla tam stání, přívětivý útulek u jeho tety jí byl milejší. Ale ovšem, nemůže tu zůstat natrvalo.

„Ctihodná matka má návštěvu," řekla sestra vrátná uctivě. „Vyrozumím ji, Milosti."

„Není třeba. Počkám. Zdržím se déle."

Pomalu vykročila. V zahradě buď potká Anežku, anebo si odpočine v chladivém stínu. Úmorné srpnové vedro jí nedělalo dobře a královští lékaři ji dokonce varovali, aby nevycházela. Měli pravdu. Už dobře znala ten pocit prázdnoty, který předcházel rychlou, nečekanou mdlobu. Honem usedla na nízkou kamennou zídku, aby neohrozila život toho, kdo byl očekáván s takovým napětím. V poslední chvíli. Mlha před očima a hučení moře v uších. Cítila se slabá a neschopná pohybu ještě dlouho po tom, co hukot utichal a ona rozeznávala v jeho šumění zvuk přitlumených hlasů. Tam pod ní, pod několika schůdky vedoucími ke kvetoucímu loubí, někdo mluvil.

„Je to jistota? Naprostá jistota?" Byl to vůbec Anežčin hlas? Zkreslovala ho tak její vlastní nevolnost?

„Bohužel. Beze vší pochyby." Druhý hlas patřil muži. Chvěl se bolestí a snad i strachem. „Jeho kůň stál na konci stezky. Na jednom místě se bahno ještě pohybovalo, ale nikdo se nedostal blíž. Nakonec pan z Drnholce s nasazením vlastního života pronikl až tam, ale nenašel nic. Vytáhli ho napůl udušeného, jak zapadl do močálu. Svíral jen... králův meč, který se zachytil v kořání nějakého stromu. Zkoušeli jsme jít dál po ostrůvcích pevnější země, ale brzy jsme toho

museli nechat. Tudy nemohli projít. Ostatně... kam? Nebylo slyšet hlásku. Malý Mikuláš i s koněm asi už dávno zmizel v tom bezedném hrobě.“

„V močálu,“ řekla Anežka zase tím nesvým hlasem. „A i dítě. Bože.“

„Když jsem dorazil do Chebu s tou strašlivou zprávou, vzpomněl si pan z Poděhús...“ Hlas se zadrhl a pokračoval až po chvíli: „Hnal mě rychle k tobě s prosbou o radu. Když zemřel král Václav, tajili jeho smrt skoro měsíc.“

„Ano. Nikdo se to nesmí dovědět, než bude dítě na světě. Hlavně královna ne. Ale jak? Ví to vojsko, které se rozjede po celé zemi.“

Zase bylo ticho. Totiž, nebylo docela ticho. Kunhuta, která stále ještě nechápala, slyšela přidušený, zoufalý vzlykot. Copak Anežka Přemyslovna, dávno usmířená s nebem i se světem, umí také plakat? Zřítilo se snad nebe a vyvolalo její slzy?

Ano, nebe se zřítilo, cítila to také. Nebe se řítilo na ni.

„Čemu zabráníme?“ ptala se Anežka pod ní hluše. „I kdyby to byl syn. Bude příliš malý, příliš slaboučký. A je příliš mnoho krkavců, kteří se slétnou k nadšenému hodokvasu na mrtvolu Českého království. Teprve rozpínal křídla. Jaká škoda tak mocného ducha, tak statečného muže, tak skvělého člověka. Utonout v bahně! Strašnou, ohavnou smrtí! Kdyby alespoň padl v bitvě. Ach, Přemysle!“

Kunhuta divoce vykřikla. Hlasy pod ní se ztišily. Vstala a dotápala k schůdkům. „On zemřel?“ zaúpěla. „Je mrtev, mrtev?“

Bílá mlha jí znovu stoupla před oči. Zkroutila se prudkou bolestí, která jako by ji rvala na kusy. Ale ještě než dopadla dolů, zahalila její pád milosrdná tma.

„Postrádali jsme tě při křtinách naší dcery,“ řekl král. Už vyrazili z Chebu ku Praze. Záviš z Falkenštejna znovu zaujal místo po jeho boku. Možná i proto, že Oldřich z Drnholce odjel okamžitě do Chebu, jakmile se ztracení šťastně připojili k vojsku, a odtud ho Jaroš z Poděhús hnal rovnou tryskem do Prahy.

Pokládali mě za mrtvého, pomyslel si Přemysl. A kdyby Záviš nepřijel včas, nikdy by se nikdo nedověděl, jak skutečně zemřel český král. Podíval se ze strany na svého mladého průvodce. Vypadal teď o hodně starší než před třemi roky. Zmužněl a zvážněl.

Jestlipak ještě nosí ve svém srdci nedosažitelný obraz královny? Buď jak buď, ať už ho čas smazal sebedůkladněji, vrátí se tam zase, jakmile ji spatří. Ji nelze nemilovat. Udělal jsem dobře, když jsem ho teď odvedl z jeho cesty, z níž se dal zlákat tak podezřele snadno?

Přesto dodal upřímně: „Pevně doufám, že tentokrát nás nezklameš. Budeme-li křtít syna, nic se nevyrovná té slávě.“

Záviš dlouho mlčel.

Napadlo ho snad, že mezera mezi hosty bude ještě citelnější? Krom těch, co už odešli nenávratně, budou chybět i ti tři, dříve věrní. „Pochovával jsem tehdy svou choť,“ odpověděl konečně Záviš. „Myslel jsem, že to víš.“

Ne, nevěděl to. K oslavě narození jeho dcery se sice sjeli i všichni Vítkovci, ale pak zase zmizeli ve svých hradech i ve svém zatrpklém uražení. Příslušníky dříve nejoddanějšího rodu teď mezi svými nejbližšími nevídal.

„Odpusť, nevěděl jsem,“ řekl tiše. „Nebyl, kdo by mi to řekl, když ty prý teď vůbec nebýváš v Čechách a všichni tvoji příbuzní se na mne hněvají.“

„Nehněvají se, myslím,“ usmál se Záviš trochu pohrdlivě. „Zatím se ještě bojí.“

Zatím? Ještě? Přemohl hněv. Muž vedle něho měl přede všemi právo na jeho shovívavost. Krom toho mezi ním a jeho pány chvíle takové upřímnosti teď bývaly vzácné.

„Čeho?“ zeptal se tedy jen.

„Prý jsi zapomněl odměňovat a umíš už jen trestat,“ odpověděl rytíř směle a vůbec poprvé se mu zadíval do očí.

Zachránil mě a teď na to hřeší. V jeho očích je vzpomínka na potupnou smyčku kolem královského hrdla. No dobrá. „Byl bych čekal, že ty mě pochopíš, Záviši,“ řekl suše. „Přecenil jsem tě?“

Rytíř mlčel, jen podivný úsměv neopouštěl jeho rty. „Jsou-li páni ochotni vyměňovat mezi sebou donekonečna svoje panství jako koňští handlíři, překvapuje mě, že jsou tak dotčeni, mají-li nijak nevýhodnou směnou vracet rozchvácené korunní statky. Kdyby pan Čéč vyměnil Budějovice za Velešín s Vítkem z Krumlova, bylo by to patrně v pořádku. Ale takhle je to násilí a král je tyran. Necháš snad židovi náhrdelník své matky, který tvůj otec zastavil, když potřeboval peníze? Stříbra mám dost a na odměnách neskrblím. Ale nikdy nebudu oklešťovat zděděnou zemi. Musím ji chránit, ne ji oslabovat. A příliš mocné rody, Záviši... jsou prostě *příliš* mocné. Že pohrdám věrností? I ta se dokáže změnit ve zradu. O tom bys měl vědět víc, Záviši. Tvůj přítel Fridrich a jeho matka mají přece dobré styky s rakouskou a moravskou šlechtou.“

„Fridrich ne,“ řekl Falkenštejn rozhodně. „Nedomáhal by se svého dědictví zradou.“

Svého dědictví! Má se snad on, král, zapřisáhnout už podruhé svému šlechtici, že Rakousko spravuje právem?

Změnil předmět rozhovoru. „Jak zemřela?“ zeptal se bez přechodu.

„Zemřela dávajíc život,“ odpověděl rytíř a znovu odvrátil oči. „Mám dceru stejně starou, jako máš ty, Milosti.“

Král chvíli mlčel. Najednou si byli zase blízko. Jaký krůček dělil tehdy i jeho od této propasti? „Miloval jsi ji?“ zeptal se pak, zapomínaje na okamžik, komu patřívalo srdce královnina rytíře.

„Často se ptám sám sebe, proč jsem se ženil a proč se ona vdala,“ řekl Falkenštejn sotva slyšitelně, jako by mluvil sám k sobě. „Přece jsme se neznali, viděl jsem ji prvně při svatbě. Jaká je tu možná láska? Co ji přimělo stát se paní z Falkenštejna? Přinesla mi věno, řadu statků v Bavorsku, a měla mi dát dědice. Proto se přece žení urozený muž. Ale ona? Zemřela, plníc svůj úkol. Mohla přece žít. Často teď na ni myslím. Mnohem častěji než dřív. Na tu... zbytečnost její smrti. Co jsem pro ni mohl znamenat? Strávil jsem s ní všehovšudy několik nocí, nebo spíš večerů. Když jsem zavítal domů, trávil jsem celý den na lovu a večer jsem ji opouštěl po prvním objetí, abych se pořádně vyspal před další štvanicí nebo před odjezdem. K svým náhodným láskám jsem býval štědřejší. Těšilo ji ležet v mé náruči? Nevím, nepátral jsem po tom a ona nikdy nepromluvila. Když potom čekala dítě, už jsem tam nejezdil. Proč také, když jsem se mohl líp pobavit jinde? Šlo přece o zachování rodu a moje povinnost byla splněna. Pak se přijedu podívat na dítě a postarám se o druhé, třetí... Dověděl jsem se až, že zemřela. Myslím na ni a nedokážu si vybavit její tvář ani hlas. Myslím na to, kdo byla matka mého dítěte, žena, která nosila mé jméno a spávala v mém loži. Nevím. Nikdy se to už nedovím. A přitom jsem její vrah. Proč? Vítek je starší a má už syna. Nebylo třeba mne, aby nevyhynul rod pánů z Krumlova. A i kdyby...“ Zhluboka vzdychl. „Nic se nevyrovná sobectví mužů, kteří si myslí, že zachováním jejich jména stojí svět. Žení se bez lásky a nechávají bez pomoci umírat ty, které měli opatrovat a chránit. Jenom dědice, nic víc. A nedáš-li mi ho, odejdi z mého života, ty nepotřebná. Mohu si vybrat, koho zabiju příště nebo zapudím. Ne, nechci. Neožením se. Už nikdy.“

Přemysl byl otřesen. Falkenštejnova zpověď se ho dotýkala až příliš osobně a tušil, že tak byla i myšlena. Pocítil potřebu se bránit. Nařčení, které oklikou stíhalo jeho, bylo přece falešné.

„Myslíš, že manželovi není možné milovat svou choť?“ zeptal se s předstíraným klidem. „Že láska rozkvétá jen mimo nejposvátnější svazky?“

„Nevím,“ odpověděl stroze Falkenštejn. „Nedovedu si představit, jak by se mou chotí mohla stát žena, která...“ Zarazil se. Pohlédl na krále a dodal: „Odpusť, Milosti. Nevím, proč jsem se tak rozpovídal. Jsou to příliš úzce osobní otázky, které tě nemohou zajímat.“

„Zajímám se o všechno,“ řekl král významně. „Ale chceš-li, nechme toho.“

Chvíli mlčeli. Malý Mikuláš se připojil k otcovu boku. Od svého zachránění se ho držel jako klíště. Snad ještě nikdy mezi nimi nebyl horoucnější vztah. Král ho objal kolem ramen a naklonil se k němu, aby ho mohl políbit.

„Syn, kterému patří celé tvé srdce,“ promluvil vedle něho Falkenštejn jakoby proti své vůli. „Neváhal jsi pro něj nasadit život. Co zbude druhému?“

„Trůn,“ odpověděl král už popuzeně a narovnal se. „Je to dost. I kdybys měl pravdu, nebude to on, kdo bude závidět. Proč myslíš, že můžeme milovat jen jediné dítě? Tak malé srdce nemám.“

„Oldřich!“ vykřikl najednou radostně Mikuláš a ukázal rukou kupředu, kde se z obláčku prachu na cestě vynořila postava jezdce. „To je Oldřich! Poznávám ho!“

Oldřich z Drnholce! Měl přece zůstat v Praze.

Na okamžik se Přemysl pokusil přemluvit zděšené srdce, že se mladý rytíř vrací z vlastní vůle. Ale jak se na zpěněném koni blížil jezdec, který daleko předehnal svou družinu, rostla v něm hrůzná jistota. Němě, s vyschlým hrdlem, upřel úpěnlivý pohled do tváře uštvaného posla.

„Když přišla zpráva o tvé smrti, Milosti,“ vyhrkl Oldřich bez úvodu, „byla královna právě na návštěvě v klášteře. Slyšela to. Dítě se narodilo předčasně. Prý o tři měsíce. Žilo jen chvíli.“

„Byl to syn,“ vypravil král pracně z ochraptělého hrdla. Nebyla to otázka. Věděl to. Oldřich jen beze slova přikývl.

„A královna?“ vykřikl najednou Falkenštejn otázku, kterou se král už neodvážil vyslovit.

„Ztratila vědomí ještě předtím. Už se neprobrala.“ Oldřich zachytil králův vytřeštěný pohled a dodal spěšně: „Ještě žila, když jsem odjížděl. Kněžna abatyše tě prosí, aby sis pospíšil.“

Ještě žila! To byla celá útěcha? Ještě žila před nekonečnou řadou hodin. A teď? Hnal se ku Praze jako běs. Z jeho družiny jediný Falkenštejn stačil jeho nevyrovnatelnému koni. Už spolu nepromluvili. K hradní bráně dorazili dávno před ostatními.

Anežka Přemyslovna, která jim vyběhla vstříc, se podívala překvapeně na králova průvodce. Ale Přemysl jeho tichou přítomnost ani nevnímal. Od chvíle, kdy se to dověděl, nebyl schopen pronést ani slovo, jako by ho nenadálá rána připravila o řeč. Mlčel i teď, zatímco Anežka překotně mluvila, vedouc ho chodbou. Křečovitě se držela jeho paže, jako by se i ona potřebovala ujistit, že její milovaný synovec skutečně žije.

„Probrala se už, ale leží jako bez života. Jako by nic nevnímala, jen se upřeně dívá před sebe. Opakovali jsme jí několikrát, že žiješ, že to byl klam, ale zdá se, že tomu nevěří, pokud vůbec rozuměla. Její, nespí, jenom se dívá.“

Němě kývl. Nedokázala promluvit, ani když stanul u Kunhutina lože a vzal ji za nehybnou ruku. Najednou se zachvěla a stočila k němu prázdný pohled, do něhož se rychle vkrádalo poznání.

„Nelhali mi,“ zašeptala. „To je dobře.“

Vztáhla ruku k jeho tváři. Sklonil se a něžně políbil nádherný úsměv na jejích rtech. Chvíli se na sebe zblízka dívali, až její ruka klesla. „Jsem tak unavená," zasténala tichounce. „Nech mě spát."

Ucítil na rameni Anežčinu ruku. Opatrně vyprostil prsty z Kunhutiny dlaně a obrátil se.

„Pojď," řekla Anežka, „i ty si musíš odpočinout. Ona snad je zachráněna."

Falkenštejn v otevřených dveřích ustoupil dovnitř a nechal je projít. „Nebe tě znovu navštívilo přetěžkou zkouškou, můj drahý," pokračovala Anežka tlumeně, když vyšli na chodbu. „Ale všechno je pomíjivé, i neštěstí. Jste oba mladí, nic není ztraceno. Tvůj syn..."

Syn? Ne, už nikdy nechci syna. Už nikdy si ho nebudu přát. I tam nahoře je někdo dost zlomyslný, aby mě držel v bolestné hrůze. Je mi dovoleno mít jen dcery? Dobře, spokojím se, jen bude-li ona žít. Konečně našel hlas. „Ještě dnes vypravím posly k římskému králi," řekl tvrdě. „Požádám ho o dědické právo pro svou dceru. Richard Cornwallský není papež, neodmítne mě. Ví, čím je mi zavázán."

„Jistě," souhlasila Anežka překotně. „Je dobře zabezpečit se pro všechny případy. Ale přesto..."

„Žádné přesto," odbyl ji. „Ať se stane cokoliv."

Přes její rameno zahlédl Falkenštejnovu zsinalou tvář a jeho pohled ho ohromil. Vycházel přece poslední. Anežka zmizela kdesi v chodbě a nechala ho tu samotného s rytířem, který věděl cosi strašného. „Co se stalo?" vykřikl selhávajícím hlasem.

„Ani ses po ní nezeptal, když umírala," procedil rytíř zaťatými zuby. „Ani teď. Nepromluvil jsi slovo kromě sobecké úvahy, jak obejít osud, který ti už podruhé odepřel dědice. Ještě že ona to neví. Puklo by jí srdce. Kéž nikdy neprocitne z toho klamu."

Mám se ospravedlňovat? Připustit trapnou vádu? „To není tvoje věc," řekl zvysoka.

Rytíř se ovládl. „Ne, jistě není," pronesl po chvíli. „Král přece stojí mimo jakoukoliv výtku."

Dívali se na sebe v hlubokém, nepřátelském tichu. „Falkenštejne," zeptal se král náhle, „proč jsi mě zachránil? Vždyť mě nenávidíš."

„Ne, tak to není. Jsem jen náročnější." Mladý rytíř se odmlčel. Pak jeho tváří přelétl zvláštní, polodětský úsměv, když se zadíval na Přemysla neuhýbajícíma, upřímnýma očima. „Jsi rytíř hrdina, vzor mého života. Vždycky jsem toužil být jako ty. Sleduji tě žárlivě jako nevěrnou milenku, protože se děsím zklamání. Nikdy jsem nikoho nezbožňoval horoucněji než tebe."

„Ani teď?" zeptal se král hořce.

Chvíli bylo ticho. „Prosím, abys mi dovolil opustit Prahu,“ řekl Falkenštejn místo odpovědi a uklonil se, skrývaje svůj pohled.

„Miloval jsem tě víc než vlastního syna,“ odpověděl král na to podivné vyznání. „Býval jsem na tebe hrdý, jako bys byl krev mé krve. Ale asi máš pravdu. Rozlučme se.“

Kunhuta se nikdy nezeptala na svého rytíře. Snad ani nepostřehla jeho přítomnost při svém mrákotném probuzení. Nezeptala se ani na dítě, jako by nikdy neočekávala jeho příchod. Ale dávno po tom, když se znovu obnovil obvyklý chod jejich života, za nocí, kdy myslela, že on spí, často ji slýchal, jak tiše pláče.

HOSTÉ KRUMLOVSKÉ PANÍ

„Mikuláši!“

„Máti!“

Nebyla to jejich první schůzka. Vídali se poměrně často od té doby, kdy jeho rodiče prostřednictvím strýce Jindřicha z Kuenringu uzavřeli svou mlčenlivou úmluvu. Ale teď se už neviděli víc než rok. Paní Markéta v poslední době churavěla a Anežka ji nechtěla zarmoutit tím, že by se do Krumlova vydala sama. Tentokrát se Markéta statečně zapřela a s vypětím všech sil dorazila do útulku svého podivného rodinného štěstí. Ale hned po příjezdu se jí přitížilo natolik, že obě její přítelkyně, krumlovská paní Perchta i Anežka Palcéřík, smutně uvažovaly o tom, nebyla-li tato cesta pro pětašedesátiletou paní poslední. Nicméně do Mikulášova příjezdu se jakžtakž zotavila a teď seděla v křesle a trpělivě čekala, až se syn odtrhne od matky, aby se vrhl i do její náruče. Obě dcerušky s nejmladším Janem, které podle dávno zavedeného zvyku byly napřed v Praze za otcem a vrátily se do Krumlova společně s prvorozeným, stály netrpělivě u dveří a čekaly, až se odbude bouřlivé vítání s hlavním členem jejich dětské výpravy.

„Chtěl jsem vzít s sebou Bavora a Tasa,“ hlaholil Mikuláš vesele, „ale otec nedovolil. Řekl, že chce, abych se aspoň tady choval slušně a ve společnosti mladých pánů je to prý zhola vyloučeno.“

Anežka, která po vzoru všech matek trpěla především hrůzou, že jejímu miláčkovi ubližují, se zeptala polohlasně: „Často se na tebe hněvá… tvůj otec?“

„Ani ne,“ zasmál se Mikuláš, který naprosto netrpěl úzkostnou přecitlivělostí. Otcovskou láskou si byl jist. „Občas, ale to musí být. Nezlobil se na mě ani...“ Podíval se na Oldřicha z Drnholce, který královské děti na cestě doprovázel, a zeptal se: „To jim nemůžu vyprávět, když to zakázal, viď?“

„Něco se ti přihodilo?“ zděsila se Anežka. „A já to nemám vědět?“

„Přihodilo! To je to pravé slovo,“ vykřikl Oldřich hněvivě. Začínal se pomalu zlobit. V Anežčiných obavách četl jakousi nevůli proti zbožňovanému králi, který mu s úzkostlivou láskou nahrazoval ztraceného otce. Oldřich nepřemýšlel o tom, že jeho otec nemusel zemřít, nebýt Přemyslova ztřeštěného tažení. Bylo věcí rytířů, aby umírali v bojích, které vedou jejich králové. Nedovedl si představit větší poctu i pro sebe. Zbožňoval i královnu z toho prostého důvodu, že jí patřilo srdce jeho

pána. Tady, na Krumlově, se cítil trochu nesvůj. Jako by všichni očekávali od jeho milovaných cosi nedobrého. A přece právě Mikulášova matka... „Mně to nezakázal," řekl zlomyslně. „Jestli si přeješ, řeknu to sám." A s neobyčejnou výmluvností se dal do líčení Mikulášova dobrodružství v bavorských močálech, které přes svůj šťastný konec mělo tak tragickou dohru.

„Zbytečně se očerňuješ, Oldřichu," přerušil ho Mikuláš nespokojeně. „On opravdu nemohl za mnou sám, když tahal toho koně," obrátil se k matce, která si teď zase měřila vyčítavým pohledem mladého rytíře. „Ale otec byl prostě skvělý. Když ho teď vidím při nějaké slávě, jak se majestátně nese, samé zlato, musím se vždycky smát. Měli jste vidět, jak vypadal, když mě vytáhl z toho bahna!"

„To není k smíchu, Mikuláši," okřikl ho Oldřich. „Dobře víš, že kdyby se náhodou neobjevil pan z Falkenštejna, už bys neměl otce."

„Záviš? Můj Záviš?" vykřikla s potěšením krumlovská paní, ale hned dodala s úžasem: „Vždyť nic neříkal."

Toulavý královnin rytíř nebyl ani u své matky častým hostem. Ale teď právě tu byl už několik dní a vyjížděl se svými bratry na lov. Po pravdě řečeno spíš pytlačili v lesích královy Zlaté Koruny, ačkoliv jejich vlastních bylo dost. O svém setkání s českým králem při loňské cestě do Bavorska se matce ani nezmínil.

Oldřich z Drnholce se usmál. „Ani já bych o tom nevyprávěl, paní, kdybych měl hrdinštější úlohu. Proto si můj pán nepřál, aby ho Mikuláš vychvaloval. Pan z Falkenštejna pak doprovázel Jeho Milost, když... Kdo by se divil, že se mu nechce mluvit o takovém neštěstí."

„Ona se na mě od té doby dívá, jako bych za to mohl," ušklíbl se Mikuláš. „Ale to není pravda. Chůva říkala, že se jí to stalo už jednou. Ona prostě nedokáže mít syna, to je to. Proto má na mě vztek, ale bojí se dát ho najevo. Občas mě dokonce hladí. Má prý strach, aby ji otec nevrátil do Uher, když je k ničemu."

Oldřich zesinal zlostí, ale než stačil promluvit, ozval se za ním hluboký, hněvivý hlas: „Tohle odvoláš, spratku."

„Záviši!" vykřikla paní Perchta zděšeně. Anežka, která si až do této chvíle neujasnila, jaký vztah má vlastně k Falkenštejnovi, kterého v době jeho dospělosti viděla všehovšudy dvakrát, se najednou rozhodla, že ho nenávidí. Ani Markéta se na něj nepodívala příliš vlídně. Postižený Mikuláš zvedl oči k svému zachránci, a sdíleje v tuto chvíli rozporuplné pocity svého otce, řekl s přemáháním: „Odvolám to, když si přeješ, pane. Oldřich mi už jednou říkal, že tomu nemohu rozumět." Ale hluboko ve své přemyslovské duši mlčky smazal u Falkenštejnova jména znamení přízně.

Napětí polevilo. Markéta se na Záviše dokonce usmála. Stáří ji zbavilo žárlivosti a na rozdíl od Anežky na mladou Přemyslovu choť myslela dokonce s jakousi něhou. Poslední a jediná vášeň jejího života, její pozdní, odříkavá a přitom hluboce šťastná láska, v ní dosud žila. Co je uspokojení vlastní ctižádosti proti

blaženosti milovaného? „Už podruhé jsi zachoval jeho život," řekla vlídně. „Kdybych i dnes byla jeho chotí, mohla bych ti svou vděčnost prokázat účinněji." Zarazila se. Tvář mladého rytíře se pokryla nachovým ruměncem a hned zase zbledla jako smrt.

„Nepřemýšlel jsem, koho zachraňuji. Člověk v takové chvíli prostě jedná. Udělal bych to pro každého. Nikdo mi není zavázán, nejméně jeho choť."

„Lov byl dobrý?" zeptal se spěšně Oldřich z Drnholce, který už nebyl tak mladý, aby nerozuměl. I když nedovedl pochopit, jak by se někdo mohl odvážit zvednout oči k manželce velkého krále. Je-li Falkenštejn královnin rytíř, je on zase rytíř králův. Navíc je tu vlastně jako vyslanec. Je třeba smazat trapný dojem co nejrychleji.

Ale syn domácí paní byl zřejmě v popudlivé náladě. „Výtečný," odpověděl posměšně. „I když se jakýsi správčík pokoušel nás přesvědčit, že krumlovské lesy nejsou naše. Ale teď na to hned tak nezapomene. Naši sluhové ho hnali nahého trnitým křovím. Přesto utíkal dost rychle, jejich hole byly asi pádnější. Ulovili jsme kance a dva jeleny, pane z Drnholce. Zdržíš-li se dost dlouho, moji bratři tě jistě pozvou k hodům. Já zítra odjíždím."

Oldřich si povzdechl. Ve Zlaté Koruně je asi pozdvižení. A král, který si tam za několik dní přijede osobně pro Mikuláše... Konečně, není věc pana z Drnholce hlídat klášterní lesy.

„Kam pojedeš?" zeptala se jedenáctiletá Markétka.

„Do boje, urozená panno," odpověděl Záviš, „jak sluší rytíři."

„S otcem?" vykřikl Mikuláš, a na chvíli zapomněl, že je uražen.

„Nikoli, mladý příteli. Neláká mě pobíjení bezbranných. Nejsem hrdina vhodný pro velká tažení tvého otce. Pojedu na jih, do krásné země, hájit spravedlivou při."

„S Konradinem!" vydechla Markéta. „Rozmysli si to dobře, pane z Falkenštejna. Svatý otec přece..."

„Kdo má pravdu, nebojí se," řekl Falkenštejn. „Proč se papež bojí Konradina? Asi že ji nemá. Má císařův vnuk žít jako sirotek z milosti svého strýce, když jeho království uchvátil jiný? Má ještě nuzněji než on žít i tvůj synovec, jehož země..." Posupně se usmál. „Rytíř má chránit slabé a utiskované a to jsou ti dva bezesporu, a jejich zápas je čestný. Mohu se k nim nepřidat? Já, jehož učitelem byl největší rytíř naší doby? Já, který jsem získal ostruhy v boji po boku slavného rytířského krále? Jak bych mohl zapomenout na zásady, které mi vštěpoval od nejútlejšího dětství? Neopustím je dřív, než se Konradin stane římským králem."

„Konradin nebude římským králem," řekla Markéta přísně. „Římský trůn není dědičný, kdyby byl jeho děd stokrát císařem."

„Možná že nebude," usmál se Falkenštejn, „ale proč by se o to nepokusil? Pokoušeli se i jiní, a menším právem, a nikdo jim to za hřích neklade. Ostatně, zatím jde o Království sicilské a neapolské, štaufovské dědictví. A já mám Itálii

rád.“ Vzal Markétku za ruku. „Plavá krása, jako je tvá, mé dítě, v zemi, kam jedu, vzbudí pozdvižení. Dobudu Neapol a složím ti ji k nohám, chceš?“

„Vezmeš mě s sebou?“ zajásala dívenka.

„Nevěř mu,“ zpražil důvěřivou sestru Mikuláš, který byl od sluhů výtečně zpraven o klepech královského dvora. „Tento rytíř už má paní, které přísahal, a v jejích barvách bude zápasit. Nevidíš?“

Falkenštejn bezděčně zvedl ruku k hedvábné šerpě na svém rameni. Oldřich bleskurychle zasáhl. Vrhl se před princeznou na kolena a vykřikl: „To vůbec nevadí. Přijmeš-li za rytíře mne, dobudu ti svět!“

Napětí zmizelo. Všichni se rozesmáli, když nadšená Markéta vlepila klečícímu rytíři polibek na obě tváře. „Mám rytíře!“ zvolala vzrušeně. „Jako urozená paní!“

„Jako princezna,“ opravil ji Oldřich, a jak se slušelo, políbil jí konečky prstů. Byl rád, že se jeho úskok setkal s úspěchem. Falkenštejnovy obojaké zlomyslnosti byly pro tu chvíli zapomenuty.

„Vida,“ řekl Mikuláš spokojeně. „Až to řeknu otci, jistě tě s Markétou ožení.“

Oldřich se začervenal. Být zetěm českého krále!

„Panna Markéta bude mít vznešenější nápadníky,“ řekl vážně.

Podíval se na ni. Ještě dítě, ovšem. Ale sama česká královna byla jen o čtyři roky starší, když se vdávala. Nedej Bože, aby do mého srdce vstoupilo pokušení, probuzené Mikulášovými slovy!

„A Anežku dáme Bavorovi,“ pokračoval Mikuláš ve velkorysém zasnubování. „Potřebuju se mu pomstít. Ona jediná ho pořádně zkrotí.“ Se smíchem unikl rozzuřené sestře a schoval se za Oldřicha.

Anežka Palcéřík je zádumčivě pozorovala. Jak dlouho žila s českým králem? Šest let. A dala mu čtyři zdravé, statné děti. Za stejnou dobu ta druhá jen jediné. A ještě k tomu dceru.

„Král si prý vyžádal privilegium pro ženské potomky svého rodu,“ řekla tiše Markéta, která dlouholetým cvikem často sdílela Anežčiny myšlenky.

„Ano. Princezna Kunhuta bude královnou,“ odpověděl Oldřich, kterému se konečně podařilo vyprostit z pištícího dětského klubka.

„Sláva,“ řekl Falkenštejn bezohledně. „Velký král aspoň nepotřebuje zahánět svou druhou choť.“

„Záviši!“ vzdychla paní Perchta. Po celou dobu se ještě nevzmohla na víc než na synovo jméno.

„Nemáš právo to říkat, pane z Falkenštejna,“ ohradila se Markéta. „Král je ušlechtilý muž. To já sama, já sama jsem našla důvody k rozchodu, protože jsem nechtěla stát jako neprostupný stín na jeho slunné cestě. A když si nestěžuju já, nemá právo si stěžovat nikdo jiný.“

„To není pravda!“ vykřikl Mikuláš rozhorleně a objal svou matku.

„Ticho!“ okřikla ho Markéta velitelsky. „Kdo mu může vytknout jediný nečestný čin? Za šestatřicet let života a dvacet let vlády? V šestnácti letech se stal českým mladším králem a už tehdy spravoval zemi lépe než jeho otec. Jenže nedovoluje vám, páni, abyste ubližovali jiným. Proto ho nenávidíte. Soudí spravedlivě, pán nepán. Je to nejen největší král, ale i největší člověk, kterého znám!“

Markétin výbuch všechny ohromil. I Falkenštejn chvíli zaváhal, než se odhodlal k poslednímu útoku. „Tebe, Výsosti, nemusím přesvědčovat, jak hluboké a oddané byly moje city k českému králi. Moje procitnutí bylo kruté a bolestné. Ty nežiješ s námi, nemůžeš sledovat, jak se rok po roce zatvrzoval. Jak ubližuje svým nejvěrnějším jen z ješitnosti. Proč ve věži na Veveří uhořel Ota z Meissova a Beneš z Cvilína? Protože nemohl shledat proti nim důkazy. A když už je zajal pro podezření ze zrady... Král je přece neomylný.“

„Pane z Falkenštejna,“ řekl Oldřich, bledý pohnutím, „nemohu tě zabít na hradě tvého bratra, kde jsem hostem. Před čtyřmi lety jsi mě porazil, ale čtyři roky jsou doba, která dělí dítě od muže. Doufám, že se sejdeme někde jinde.“

„Dost!“ vykřikla Markéta. „Neznáš jinou pravdu než boží soud?“

„Znám,“ odpověděl Oldřich pevně. „Byl jsem na Veveří. Věž shořela náhodou. Jen Milota z Dědic se zachránil. A ač byli všichni vinni, král mu odpustil pro strašnou smrt jeho druhů a proto, že právě proti němu bylo méně důkazů. To vím, to jsem viděl, byl jsem u toho. Pan z Falkenštejna šíří jenom pomluvy.“

„Dobře žes mi připomněl, že jsi tu hostem, hochu,“ ozval se Falkenštejn. „Když mi bylo osmnáct jako tobě, byl by mě tvůj král také přesvědčil sebenaivnější pohádkou. Věž shořela náhodou? Zlatá Koruna pod Krumlovem se taky objevila sama od sebe? Fridrich snad není syn Gertrudy, dědičky Babenberků?“

„Dědičkou Babenberků jsem já,“ řekla Markéta důstojně. „Postoupila jsem svá práva tomu, kdo by ze svých zemí udělal ráj, kdyby mu k tomu závistivci dopřáli dost času. Nevyžádala jsem si svoje věno zpět. Zajistil mě až příliš bohatě i bez něho.“

„Štěstí, že už tedy nepotřebuje plýtvat na svou druhou choť, která mu žádné věno nepřinesla,“ řekl Falkenštejn vztekle. „To by ho možná mrzelo víc. Ale těžko si dovedu představit důvody, které by při rozvodu donutil odpřisáhnout ji.“

„Já ano!“ zvolal Mikuláš. „A neslouží ke cti ani tobě, ani jí. Byl jsi velmi dlouho v Praze, zatímco otec bojoval v Salcburku.“

Chvíli bylo ohromené ticho. Falkenštejn vypadal jako kamenná socha. „Jsi-li ochoten se postavit za to, co říkal tento mladý pán,“ řekl nakonec klidným, bezbarvým hlasem, „čekám tě dole, pane z Drnholce. Host nehost, jeden z nás umře. Dítě vraždit nemůžu.“

„Nepostavím se za to," odpověděl Oldřich a vzal malého prince za ruku. „Mikuláš neví, co říká. Bylo by směšné brát ho vážně. A bít se kvůli tomu by znamenalo povyšovat nesmysl na možnost."

„Bojíš se?"

„Ne. Prostě nechci."

„Záviši!" zaprosila potřetí paní Perchta. Falkenštejn se prkenně uklonil a beze slova opustil síň.

Markéta klesla zpátky do křesla, jak ji opustily síly. „Pane z Drnholce," zašeptala sotva slyšitelně. Zaslechl ji a přistoupil blíž. Usmála se, zavírajíc oči. „Až budeš mluvit... s ním," řekla s přemáháním, „vyřiď mu, prosím, že jsem ho nikdy nestihla kletbou, ale žehnáním. Že mu žehnám i teď a přeju mu i to poslední, nejvyšší štěstí." Odmlčela se a chvíli váhala. „A že umírám," dodala tiše. Odumřel i její hlas. Její oči zůstaly zavřené, když ji přivolaní sluhové odnášeli v hluboké mdlobě na lože.

Řadu dní tak ležela v předzvěsti smrti, která se ale ještě načas od ní vzdálila. Když znovu prohlédla, spatřila nad sebou tvář, které se nenadála ani ve snu.

„Tys přišel," řekla nevěřícně.

„Ano. Oldřich mi vyřídil tvůj vzkaz."

„Nevolala jsem tě," omlouvala se úzkostlivě.

„Já vím, že ne. Ale přišel jsem. Nechtělas mě vidět?"

Chtěla. A jak. Vpíjela se očima do té milované tváře. Nezměnil se. Snad, snad vypadal i mladší. Trpkou kolmou vrásku na jeho čele vyvažovala zářivost jeho úsměvu. Byl to on, a přece jako by to nebyl on. „Jsi šťasten?" zeptala se bez okolků.

Zaváhal. Co chtěla slyšet tato umírající stařena, kterou kdysi zval svou chotí? S úžasem se díval na vrásčité tváře a bezzubá ústa. Šest let pustošivého stáří jako by smazalo její podobu. Jen oči byly stejné. Jeho choť! Odvrátil oči, aby v nich neobjevila obraz té, která náhle dychtivě prolnula do jeho pohledu, a mlčel s chvějícím se srdcem. Teď ne, má lásko, teď ne, prosil ji v duchu úpěnlivě, odejdi na chvíli ode mne. Tahle stará žena má právo mít mě teď celého. Netrap mě zbytečnou touhou, stejně jsi daleko.

Markéta stiskla pevněji jeho ruku. „Podívej se na mě," řekla naléhavě, „proč se odvracíš? Přece jsi nečekal, že jsem zkrásněla. Podívej se mi do očí. Jsi šťasten? Nelži mi. Jsi opravdu?"

Zvedl zahanbeně hlavu. Věděl, že jeho touha se mu z očí ještě neztratila. Ale Markéta ulehčeně vzdychla a zašeptala: „To je dobře. Tolik jsem se bála, že moje oběť byla zbytečná."

„Nebyla," ujistil ji. „Tisíckrát ne."

„A přece jsi chtěl syna," povzdechla si.

Trochu se zachmuřil, ale záře z jeho očí nevymizela. „Mám dceru, uznanou dědičku. Není to totéž ovšem. Jiný rod nastoupí na český trůn. Snad je to trest za bolest, kterou jsem způsobil tobě a Anežce. Mlč, já vím, že sis to nepřála. Byl jsem bohatě odškodněn. Jsem šťasten, nevýslovně šťasten, nikdy jsem netušil, že tak ohromující cit skutečně je.“

„Miluješ ji?“ zeptala se bez žárlivosti.

„Milovat! Prázdné slovo!“ vykřikl. „Jak ti to mám vysvětlit? Jsem jí plný, vidím ji před sebou, jako bych byl s ní, i teď, když mluvím s tebou a chtěl bych myslet jenom na tebe. Je neodbytná, vstupuje do mne v nejnečekanějších chvílích a já se pokořuji před jejím vpádem a urychluji svoje návraty.“

„Jak jsi mladý!“ vzdychla. „A já, kdybych žila ještě několik let... Bylo by mi sedmdesát.“

„Můj otec byl jen o šest let starší než já, když se mu říkalo starý král,“ usmál se. „Kolik mi chybí do čtyřiceti? *Ona* je mladá, Markéto. Ale není to její mládí, co mě okouzluje.“

„Já ti rozumím,“ vzdychla a zavřela oči. „Rozumím ti úplně.“

Láska! Vstoupila znovu do svých mátožných vidin, kam ji doprovázel jeho stín. Něžně políbil její seschlou zažloutlou ruku a vstal. Už ho nevnímala. Prošel chodbami hradu kolem zachmuřených tváří krumlovských bratří, mezi nimiž chyběl druhorozený a uklánějící se paní Perchty. Kdesi v temném zákoutí se snad mihl i Anežčin stín. Sbohem, Markéto, už se nesejdeme tady na zemi.

Markéta z Babenberku, kdysi královna česká, markraběnka moravská, vévodkyně rakouská a štýrská, bývalá choť zlatého a železného krále, skonala na hradě Krumlově v říjnu toho roku dvanáctistého šedesátého sedmého.

JDE JENOM O LÁSKU?

Pozdní jaro v Alpách. Nádherný čas, kdy louky rozkvétají. Kdosi v černém plášti, obklopen skupinou po zuby ozbrojených jezdců, se díval ze skrytu skal na bílou cestu, která se pod ním klikatila údolím. Zrádné místo. Říkalo se, že tady už zmizel nejeden bohatý kupec. Ale mohlo to být také jinde. Kdo mohl vědět, jestli zabloudili?

Po cestě přijížděl početný průvod. Za zády Korutany, před nimi Štýrsko. Jezdec v čele se ostražitě rozhlížel, přestože vedl spíš než pocestné malý vojenský oddíl, který se lapků nemusil bát. Na to se asi spoléhali i ti dva, kteří zůstávali pozadu. Když je ohyb cesty vzdálil z dohledu ostatních, dokonce se zastavili. „Je krásně," vzdychla dívka, jejíž stříbrozlaté vlasy se leskly v slunci.

Její průvodce, o málo starší než ona, se na ni díval zbožňujícíma očima. Dívčin kůň zatančil několika drobnými krůčky, když mu pod kopyty vyběhla zelená ještěrka. Dívka slabě vykřikla, ale mladík ji už držel kolem pasu, než se svezla ze sedla. Jeho rty se bezděčně dotkly její tváře, sklouzly stranou a na nepatrný okamžik spočinuly na jejích. Letmo, jako když o sebe zavadí křídla motýla. „Nesmíme," zašeptala s blednoucí tváří.

„Nesmíme," opakoval po ní jako ozvěna. Pustil ji, chopil se její ruky a pokryl ji horoucími polibky.

„Neměl tě posílat se mnou," řekla smutně.

„Neměl," souhlasil pokorně a pustil i její ruku. Chvíli se do sebe vpíjeli očima. „Být spolu a nesmět..." pokračoval pak. „Bojíš se?"

„Strašně."

„Já také."

„Radši už pojedeme. Jistě nás čekají." Pobídla koně. Pustil ji napřed a pomalu se rozjel za ní, uzavíraje průvod.

„No vida," řekl jezdec v černém plášti. „Dolů. Nadjedeme jim."

„Je jich víc," namítl zamračený muž, který velel ozbrojencům.

Jeho pán se na něj útrpně podíval a řekl přezíravě: „Hlupáku. Jsou to přátelé, nebudeme se přece bít. Jsou ještě mírumilovnější než my. Vsadím se, že zbraně mají jen na obranu vzácné paní."

Měl pravdu. To hrabě Oldřich z Heunburka jen doprovázel choť svého pána, vévody korutanského, na návštěvu k její matce do Judenburgu. S protijedoucí skupinou se setkali skoro bez výstrahy v nepřehledné zatáčce. Koně se začali plašit, vojáci sahali po zbraních. Pan z Heunburka se vrhl před vévodkyni, ke které se v nastalém zmatku nebezpečně přiblížil černý jezdec.

„Pomalu, pane hrabě, pomalu. Takhle se vítají přátelé?“

„Á, to jsi ty?“ řekla se špatně skrývanou nelibostí Anežka, Gertrudina dcera, když poznala švagra.

„Já, krásná sestro,“ odpověděl dvorně a přitočil se k ní kolem mračícího se Heunburka, aby jí políbil ruku. „Bratr mě poslal za vámi. Usoudil, že proti nástrahám, číhajícím za ohyby horských údolí, je ochrana jeho pobočníka přece jen nedostatečná. Jsem starý válečník a hravě rozeznám, v čem vězí nebezpečí.“

Mladý rytíř věděl s určitostí, že jeho pán za nimi bratra neposlal, ale netroufal si ho zapudit. Jeho obojaké řeči zněly nebezpečně. V těchto ústech se jeho čistá, beznadějná láska měnila v kalužhnusu. Viděl je? Copak ta jediná chvilička jejich sladké slabosti musela mít právě tohoto svědka? „Jedeš ze Štýrska?“ zeptal se.

Filip se na něj útrpně podíval. „Jak bych mohl, když mě poslal můj bratr z Korutan? Ne, jen jsme vám nadjeli. Tady horem.“

Viděl! „Převezmeš velení?“ zeptal se poražený hrabě.

„Proč? Chceš se snad vrátit, když jsem tu já?“

Vrátit se! A nechat ji v jeho rukou? Aby trpké plody jeho odříkání snad někdo urval násilím? Po tom, co viděl v Salcburku, měl dost přesné představy o mravní hodnotě dědice Korutan. Dědice! Nedá-li jeho milovaná vévodovi syna... Uvězněn mezi dvěma bezvýchodnými představami se odmlčel nadobro a přenechal Filipovi, který se překonával v roztomilostech, místo po jejím boku.

Filip jednal pod vlivem náhlého nápadu, aniž přemýšlel o tom, co hodlá v Judenburgu dělat. Když viděl mladou dvojici, líbající se — zatím ještě velmi nesměle, jak jeho zkušené oko postřehlo i na dálku — ve stínu alpských velikánů, kmitlo jeho myslí matné podezření a čím déle o něm přemýšlel, tím se mu zdálo pravděpodobnější. Bratr se v krajním zoufalství snad nakonec přidržel jeho dávné zlomyslné rady a rozhodl se uzavřít Filipovi cestu k dědictví nejjistějším způsobem. Mladý šlechtic, tak bláznivě zakoukaný do jeho choti, má jeho pozdnímu manželství pomoci k synovi, který by jeho, Filipa, s konečnou platností vyřadil. Proč by je jinak posílal spolu k její matce do bezpečného útulku?

Jaksi ho nenapadlo, že takový úskok, hrající nejen s jeho právy ale i s nejčistšími city obou mladých lidí, je v příkrém rozporu s přímou povahou jeho bratra. Chtěl být při tom. Hlídat, zabránit, pokud možno, a ne-li, tedy aspoň získat důkazy a svědectví pro svou dědickou při. Že Oldřichova života je namále, bylo už víc než patrné. Skoro neopouštěl hrad. Zemi spravoval podle jeho pokynů mladý Heunburk, který si jezdíval pro rozumy do štýrského Lubna za Přemyslovým

hejtmanem Brunem. Jako by předurčeným správcem nebyl Filip, přirozený dědic, poslední potomek sponheimského rodu! Čekal na bratrovu smrt jako na smilování. Byl už zase zadlužen až po uši a občasné silniční loupeže ho naprosto nemohly vytrhnout natrvalo.

Když spatřil Gertrudu, která je uvítala s láskyplnou srdečností, protože ve své osamělé každodenní nudě milovala hosty dvojnásob, dostaly jeho myšlenky rázem jiný směr. Gertruda si dost nečekaně zachovala krásu až do své čtyřicítky. Filipovi, kterého za ta léta přece jen už omrzela kupovaná láska mladičkých dívek, se zachtělo zase jednou skutečného dobyvatelského úspěchu a vypěstované dokonalosti vášně. Pozdravil ji tedy s melancholickou něhou a vrhl nápadný bolestný pohled na hraběte z Mährenbergu, který se právě loučil. Gertrudě nic z toho neuniklo. Slabě, a jak se mu zdálo, s potěšením se usmála a její pohled ještě o poznání zvlídněl.

Stejně má oči jako ledovec, napadlo ho. Modrý ledovec na vrcholcích hor. Přemysl je blázen, jestli vždycky tak ctnostně odolával, jak tvrdil. To je žena, od níž se dá očekávat mnoho, ba víc. Blýskl posledním pohledem po Mährenbergovi. Přes své stáří se držel velmi dobře. Je jejím milencem? Není? Buď jak buď, vypadala, že změnu uvítá.

Gertruda ve svých úvahách zdaleka ještě nedospěla tak daleko. Lichotivý obdiv v očích známého světáka ji sice potěšil — ve svém věku si dávno začala vážit jakéhokoli úspěchu svých půvabů — ale v podstatě byla žena střízlivá. Tahle známost by mohla být nebezpečná. Hrála teď vysokou hru a nemohla si dovolit obracet k sobě nežádoucí pozornost štýrského hejtmana, a tím i svého dávného nepřítele, českého krále. Navíc by popudila Mährenberga, který v ní dvacet let viděl utiskovanou a špinavými pomluvami neprávem stíhanou čistou bytost a poskytoval jí rytířskou ochranu, kde jen mohl. Ovšem, cítil se vinen. První pomluva ji přece stihla právě kvůli dost nevinné milostné pletce, jejíž byl hrdinou. Zamilovanému docela ušlo, že zašla tehdy trochu daleko. Že nedošel konečného splnění své touhy, přičítal pouze její ctnosti. Nenapadlo ho, že si jen hrála. To byl tehdy poprask, když ho přistihli u ní v ložnici! Její rozlícený strýc přes týden obléhal hrad, kam se spasil rychlým útěkem. Zachránil ho jen válečný konflikt s českým králem. Po jejím zasnoubení vévoda usoudil, že je lépe neupozorňovat na podivnou příhodu, a nechal domnělého svůdce být. Až na pár pokusů zbavit se ho jedem nebo ranou ze zálohy. Od té doby si Gertruda počínala opatrněji, i když se jí ten skandál vyplatil. Získala hluboce oddaného stoupence v nejvlivnějším štýrském šlechtici, který jí s nadšenou láskou sloužil dodnes.

Hra byla rozehrána a Filip Sponheimský se do ní nehodil. Ona, čistá bytost, a zhýralý arcibiskup! To, že se Sigfrid z Mährenbergu nestal jejím milencem, by se obrátilo proti ní. Odříkání světice by se změnilo v urážku. Ne, Mährenberg je příliš užitečný. Jako příští správce vévodství i jako strůjce jejího vítězství.

Bylo teď bohužel pochybnější, než se zdálo před rokem. Když dávali pokyn, aby se dlouho připravované povstání konečně začalo proměňovat v první činy, počítali najisto s tím, že česká moc bude upoutána italskou válkou, v níž by Přemysl asi především spoléhal na alpskou hotovost v čele s všetečným Brunem, který měl oči všude. Když nebyl v zemi, zastupoval ho stejně houževnatě a pro hrdé šlechtice ještě potupněji biskupův truksas Herbort z Fulštejna. Kdysi svrchované Štýrsko vypadalo skutečně jen jako ubohá provincie Čech. Rakousko spravovali Rakušané. Ale tady? Král domácím šlechticům zjevně nedůvěřoval. Nebyl hloupý. Asi tušil, že ona se nevzdala.

Máhrenberg tentokrát získal pro její plány dokonce i Fridricha Ptujského, dávného Přemyslova příznivce. Houževnatá důslednost ústřední moci se pomalu přestávala zamlouvat i jemu. Navíc ji už nepotřebovali, z Uher dávno nebezpečí nehrozilo. Béla vedl nekonečné války se svým synem Štěpánem. Na nějaké výboje stěží mohli pomýšlet. A papež, přes svou okázalou lásku k českému králi, by jeho oslabení určitě uvítal. Byl tu ovšem lid. Lid, který krále zbožňoval. Prvně zakoušel bezpečí a ochranu proti zvůli. Prvně se mohl i ten nejubožejší odvolat ke královskému soudu. A nebyl-li král v zemi, tedy k Brunovi. Nebyl-li Bruno, zasahoval Herbort z Fulštejna.

Jenže taková pochybná veličina Gertrudu neznepokojovala. Zemské věci byly záležitostí pánů a ti dole museli jejich vůli jen přijmout, ať byla jakákoli. Hověl-li král svému rozmaru a chránil je, byl to zase jenom rozmar, kterým chtěl ukazovat šlechticům svou moc. Jenže to přehnal. Číše přetekla, když si Bruno dovolil pohnat k soudu i všemocného Mährenberga kvůli stížnosti jakéhosi sedláka, jemuž zabavil dva koně pro potřeby své ozbrojené družiny. Prý ukradl. Mährenberg a zloděj koní! Směšné. Přesto musel zaplatit dvojnásobek jejich ceny a jen taktak unikl vězení. Od té doby, přes prozíravou opatrnost, s níž vždycky mírnil Gertrudiny výbuchy, byl náchylnější poslouchat její plány. Ale i teď musela své důvody stále podpírat svými půvaby a slzami ukřivděné bytosti.

Ne, bude muset oželet dobrodružství, byť ji lákalo sebevíc. Tím víc, že lety ubývalo příležitostí, jak se menšil houfec mladých zbožňovatelů, protože jen mládí je schopno horoucího nadšení bez chladných výpočtů, a jak se sama navíc stávala vybíravější. Kde jste, chvatná objetí projíždějících ministeriálů na jedinou noc! Zítra pojedeš dál a nikdy se neuvidíme. Sbohem. Za týden sám nebudeš věřit, žes prošel i ložnicí hrdé vévodkyně. Jak bys mohl? Nikdy se nevydávala v nebezpečí prozrazení trvalejším vztahem. Jenže už ji to nebavilo. Všechno bylo příliš stejné. Jediná výhra, o kterou usilovala, jí nevyšla. Kdyby přišel dnes... Povzdechla si. Sponheimský sice nebyl českým králem, ale bylo to aspoň něco jiného než prostomyslní chlapečkové. A kdoví neměl-li sladkou chuť poslední příležitosti. Jenže... nehodil se.

„Co tu dělá bratr tvého chotě?“ uhodila na dceru, sotva osaměly.

„Oldřich ho poslal za námi,“ odpověděla Anežka bezelstně. Ne, tahle dcera se jí moc nepovedla. „Náš průvod prý nebyl dost bezpečný.“

„Za vámi?“ podivila se Gertruda, která větřila jakési nebezpečí. „Proč ne hned s vámi?“

„Nebyl tam, když jsme odjížděli,“ řekla dcera nevinně.

Svatá prostoto! Pochopitelně ho neposílal. Filipa! Na její ochranu! „Proč nejel sám?“ zeptala se stroze. Při občasných návštěvách Oldřich Korutanský svou choť vždycky doprovázel.

„Je nemocen. Už dlouho, ale teď se to zhoršilo. Už dva měsíce ani nevychází. Neudržel by se na koni.“

Gertruda sjela znaleckým pohledem po dceřině štíhlé postavě. „Měli jste si pospíšit,“ řekla znepokojeně. „Už je ti osmnáct. Umře-li bez dědice...“

„Ale máti!“ vykřikla Anežka rozhořčeně.

„Co se čertíš? Čekáš snad dítě?“

„Ne. Ale proč by umíral? Je přece tak dobrý.“

„I ti nejhodnější jsou smrtelní. A říkáš, že už dlouho stůně.“ Najednou ji něco napadlo. „Žijete spolu vůbec jako manželé? Víš přece, co myslím,“ rozkřikla se vztekle, když zachytila dceřin nechápavý pohled. „Mám ti vykládat, co dělají dva spolu v posteli?“

Anežka zrudla. „Zapomněla jsem,“ špitla. „Je tak ohleduplný. Občas... ano, jistě.“

„Občas!“ Gertruda zvedla oči k nebi. „Slabá naděje na dědice. Nezdá se ti? A teď?“ ztišila úzkostně hlas. „Čemu říkáš občas?“

Dcera sklopila oči a chvíli jí trvalo, než promluvila. „Teď už ne,“ zamumlala nakonec skoro nesrozumitelně. „Asi ví, že já...“ Zarazila se. „Je nemocný!“ vykřikla. „Vždyť jsem ti to říkala!“

Gertruda se na ni mlčky dívala. „Nalej mi čistého vína, holčičko,“ řekla pak tvrdě. „Pročpak s tebou posílal toho mladého blázna?“

Nový temný ruměnec na dceřině tváři ji poučil, že trefila do černého. „Koho jiného?“ vzmohla se na vzdorovitou odpověď. „Hrabě z Heunburka to tu zná, je jeho přítel, ve všem ho zastupuje...“

„Ve všem? A naznačil ti tvůj choť, proč posílá zrovna jeho?“

„Co tím myslíš?“ zeptala se Anežka užasle.

Je tak hloupá, nebo protřelá? Gertruda chvíli váhala. „Poslyš, dítě, svěř se mi, bude to lepší. Já dovedu pochopit lidskou slabost. Ten jelimánek je do tebe blázen, to vidí kdekdo a pochybuju, že by to neviděl tvůj choť. Jestli počítá s tím, že mu odtud přivezeš dědice, řekni mi to upřímně. Nebude to tak jednoduché, když je tu Filip. S bratrem se nenávidí, to přece víš.“

„Smířili se," řekla Anežka nerozhodně. „Já ti vůbec nerozumím. Proč by posílal bratra za mnou, kdyby chtěl jen, abych mu ho přivezla zpátky? Krom toho Filip jeho dědicem nebude. Říkal mi..."

„Huso!" neovládla se Gertruda. „Kdo mluví o Filipovi? Jeho dědicem by měl být především tvůj syn! Vévoda bratra za vámi vůbec neposílal, na to vezmu jed. Ale já už vím, co tu dělá. Varuju tě, Anežko. Budete-li si počínat hloupě, a jeden jako druhý mi na to bohužel vypadáte, Filip se postará o to, aby syn hraběte z Heunburka byl v budoucnosti pouze hrabětem z Heunburka, a ne vévodou korutanským."

Anežka konečně pochopila. „Co si myslíš!" vybuchla divoce. „Jak si můžeš myslet něco tak hnusného! Ani já, ani Oldřich..."

„Který?" zeptala se Gertruda. „Jmenují se tak oba, pokud vím."

„Žádný! Mého chotě by nikdy ani nenapadlo, že bychom byli něčeho takového schopni. Natož aby to sám chtěl. Zná hlubokou a čistou oddanost hraběte z Heunburka i moji. Často nás nechává o samotě a nikdy ještě... Sama jsem mu řekla, že ho neoklamu. Věří mi."

„Ušlechtilá upřímnost," ušklíbla se Gertruda. „Tak ty ses mu svěřila. A on proto, aby nezranil tvé city, se vzdal naděje na dědice, ne? Minesengři ti spletli hlavu. Tak to v světě nechodí."

„Tomu nerozumíš, matko," řekla Anežka najednou zvysoka. „Nikdo tomu nemůže rozumět. A proč taky? Týká se to jen nás tří. Dokud ke mně chodil, bála jsem se večerů. Teď ho miluju bez jediného mráčku."

„Je mi nanic z té přeslazené láskyplné kaše," zasmála se Gertruda suše. „Korutany tedy dostane jednou Filip. Ten, má drahá, tě ošidí i o vdovský podíl, který ti tvůj ušlechtilý choť zajistí."

„Filip nebude vévodou," podřekla se Anežka. „Oldřich chce svou zemi odkázat českému králi."

„Cože!" Gertruda zbledla. „Co to říkáš?"

„Ten mě přece neošidí, máti," usmála se Anežka. „Neošidil ani tebe, či ano? Já vím, že ty i Fridrich tvrdíte, že Rakousko a Štýrsko nezískal právem. Ale Oldřich mi to vysvětlil jinak a myslím, že má pravdu. Krom toho říká, že je to nejlepší vladař jakého si umí představit pro svou zem, a takový vladař že vládne právem všude. Dovedeš si představit, co by z Korutan udělal Oldřichův bratr? Nebo... Uhry ze Štýrska vyhnal přece on, či ne?"

„Tak si běž radši hrát s tím mladíkem na své vznešené odříkání, když vás to těší," uťala Gertruda rázně rozhovor, který nevedl k ničemu. „Běž, běž." Potřebovala si všechno promyslet, dřív než se společnost sejde u večeře. Záležitost Filipa ze Sponheimu se jí najednou začala jevit v docela jiném světle. Čtyřicet let! Ještě bych mohla mít děti. Ještě ano. A on nikdy nepřijal vyšší svěcení a církevní kariéru už stejně neudělá. Spojení Štýrska a Korutan v jeden samostatný celek

vypadá slibně. A nejen Korutan. Oldřich vládl ještě Kraňsku, Vindické marce a Pordenone. Dobrá země. Její spojené síly by se možná už udržely i proti českému králi.

Jen aby neodhalil předčasně skutečný smysl nově budovaných štýrských hradů. Jen aby neobjevil, že každý pán k tomu, který mu byl povolen, staví ještě dva další. Vévodovo povolení mají všichni. Při troše štěstí... A knížecí sňatek není přece věcí citů ani hříšného pokušení. Mährenberg už přežil tři moje chotě. Proč by mu měl čtvrtý vadit víc? Jenže přistoupí na to Filip, který dosud nikdy o sňatku neuvažoval? Moje naděje na důstojné věno je dost nejistá. Navíc už před třemi lety úplně ztroskotal plán, že se připojí i šlechta z Rakouska a jižní Moravy. Ota z Meissova, Beneš z Cvilína a Milota z Dědic. Ostatní se lekli. Nakonec jich ani nebylo mnoho. Český král má mezi domácími a rakouskými pány příliš mnoho silných spojenců. Ovšem Milota z Dědic to přežil, je dokonce na svobodě a v přízni. Jenže se bojí. S poslem ani nemluvil a dokonce ho vydal Přemyslovi. Ještě že byl ten chlapec tak oddaný a radši se otrávil, než ho mohli vyslýchat. Milota by šel jen najisto. Ale jistotu mu nabídnout nemůžu. Jemu ani Filipovi. Ostatně Rakousko stejně dostane Fridrich, jestli Konradin zvítězí v Itálii a stane se možná i římským králem. Jeho naděje značně stouply, když český král v jeho sicilském sporu zachoval přísnou nestrannost, i když to s sebou nese nepříjemnou skutečnost, že všichni jeho věrní zůstali doma.

Možná že tuší nebezpečí. Nebo se mu už omrzely dobrodružné válečné výpravy? Když ho chtěl papež vydráždit zlomyslnými narážkami, že po Konradinově boku je někdo, kdo si říká vévoda rakouský, odpověděl mu přece suše, že papež, který je blíž, se jeho nároků jistě zastane sám. Jako by se ho papež mohl zastávat, když Konradin se svou hotovostí už táhne k Římu a jeho přívrženců v Itálii stále přibývá. Sám Karel z Anjou napsal Přemyslovi vtíravý přátelský dopis. Dostalo se mu útěchy v podobě ujištění, že český král nehodlá Konradina podporovat. Ale nepodporovat a odporovat je přece rozdíl. Dojde-li ke Konradinovu střetnutí s Přemyslem, pak jenom v bojích o římský trůn. A kdoví nedohodnou-li se nakonec.

Ba ne, Fridrichova naděje na Rakousko je dost nepatrná. Nepočítá s tím, že by ho jeho kníže mohl zradit, a ubírá se kupředu jen přímými cestami lásky a nenávisti, oddanosti a boje. Také se vyvedl spíš po otci jako všechny mé děti. Snad to poslední, které bych ještě mohla mít, které bych mohla... Narodí-li se mi někdy dědic spojeného štýrského a korutanského vévodství, nebude to jelimánek jako ti ostatní. Nikdy jsem neměla mít děti s Heřmanem Bádenským. Nebýt jich, seděla bych teď na českém trůně. A on má po sedmi letech jen jedinou dceru. Dobře mu tak. Vybíral, až přebral. Snad i tu mladou krásku jednou zapudí jako nebožku Markétu. S potěšením si představila rostoucí chlad mezi manžely. Král. Pátý a poslední král přemyslovského rodu. To je trest za mé ponížení.

Ustrojila se co nejpečlivěji a vyhradila Filipovi čestné místo po svém boku. „To je místo korutanského vévody," řekla mnohoznačně a zářivě se usmála.

„Vynasnažím se, abych si ho zasloužil," odpověděl jí hbitě. „I když jsem dalek toho, abych pomýšlel na dceru tak půvabné matky."

Anežka se neurčitě usmála, zatímco Heunburk využil Gertrudiny zdánlivé nepozornosti, aby zaujal místo mezi Filipem a její dcerou. Ti dva určitě nebudou překážet rozhovoru, jehož skrytý smysl ostatně jsou těžko s to pochopit. Pozornost mladého hraběte zcela jasně směřovala jen k tomu, aby svou paní chránil před případnými dotěrnostmi nežádoucího hosta, a ona ho bude konejšit láskyplnými pohledy.

„Je to od tebe hezké, že ses ujal ochrany mé dcery," nadhodila, „i když si myslím, že tvoje úzkostlivost byla přílišná. Vždyť jaké by jí mohlo hrozit nebezpečí?"

Čekala narážku na Heunburka, ale zmýlila se. Filip byl příliš protřelý, než aby se dal tak dětinsky chytit. Místo toho zaútočil na nečekaném místě. „Ve Štýrsku teď není bezpečno, to nevíš?" řekl. „Český král prý změnil svůj názor na pořádek v zemi a hodlá své pány zaměstnávat loupežením. Hrady ve Štýrsku rostou jako houby po dešti. A proti komu by se český král potřeboval opevňovat rukama svých věrných? Protože to jsou jeho věrní, že? Jistě ne proti spřáteleným Korutanům. Můj bratr je přece jeho oddaný stoupenec."

„Ale ty prý už ne."

„Co na mně záleží? Nejsem korutanským vévodou."

„Ne," souhlasila pokojně. „A sotva kdy budeš."

Podíval se na ni pozorněji. Proč ho chce dráždit? Copak nejde právě o její dceru a velkorysý dědický podvod?

„Máš pravdu, můj bratr mě nejspíš přežije," řekl opatrně, ale s neskrývanou zlovolností. „Srší prý zdravím."

„Prý?" zvedla obočí. „Myslela jsem, že jedeš přímo od něho."

Kousl se do rtu. Chytila ho. Ale ještě se mu podařilo uhnout. „Říká se to pouze. Já si netroufám posuzovat jeho stav, který dobře znají povolanější. Jak bych o svém bratrovi mohl hovořit před panem hrabětem, který je vykonavatelem všech jeho přání a zejména projevy jeho zdraví sleduje s obzvláštní úzkostlivostí? Ale přesto bych ho rád včas upozornil, že i já jsem o lecčems dobře zpraven."

S překvapením zjistil, že Heunburk zcela jasně nepochopil jeho narážku, zatímco Anežka zbledla a změřila si ho hněvivým pohledem.

„Nepochybujeme o tom, má dcera a já," řekla Gertruda lehce. „Ale všechny tvoje zprávy nemusí být pravdivé. Přeceňuješ například otázku štýrských hradů. Je to prostě projev blahobytu."

„Jistě,“ souhlasil. Obrátila hlavu k číšníkovi s jakýmsi rozkazem a umožnila mu tak zblízka pohled na pevné, bílé hrdlo bez jediné stopy povadlosti. Potřeboval by se zbavit těch dvou nežádoucích svědků.

„Slyšel jsem, že se tu zastavil pan z Falkenštejna cestou do Itálie,“ nadhodil se záměrnou ledabylostí. „Je velkým přítelem tvého syna. Přesto mě překvapilo, že se zúčastnil Konradinova vojenského tažení. Patrně ze vzdoru k svému panovníkovi, ne?“

Podívala se na něj číhavě. Co se za tím skrývalo? Protože neuhodla, odhodlala se k upřímnosti. „Neměla jsem ten dojem,“ řekla. „Vyjadřoval se o něm sice s jistým odstupem, ale to spíš z ohledu na mne. Naše vztahy… bývají někdy napjaté. Ale Fridrich říká, že je svému králi velice oddán. Mám spíš pocit, že český král posílá tajně Konradinovi pomoc, aby si ho zavázal. Můj Fridrich je příliš důvěřivý. Ale bezelstnost už patří k vlastnostem naší rodiny.“

„Skoro mám chuť tomu věřit, když tě poslouchám,“ usmál se. „Nevím, jak říci pravdu a nedotknout se pohoršlivě sluchu tvého a tvé dcery. Ten Falkenštejn je přece milencem jeho ženy, to nevíš? Už dávno ho vyhnal ode dvora. Proč myslíš, že se potlouká jako bludný rytíř po cizích zemích, on, velmož z předního šlechtického rodu? Na chvíli si krále smířil před dvěma lety, ale hned se zase pohádali. Mám to od jedné klášternice, která je slyšela. Říká se dokonce, že jejího druhého syna dal utratit on, protože byl Závišův. A to je zpočátku dával dohromady sám, pořád chtěl mít kolem své choti jen jejího rytíře. Vlastně je mi těch ubohých mladých lidí líto,“ dodal pokrytecky. „Podlehli jen svým přirozeným citům. Přemyslovci jsou úskoční a často strojí léčku, když se tváří nejvlídněji.“

„Jsi také Přemyslovec,“ ťala ho Gertruda.

„Jistě,“ souhlasil ochotně. „Stejně jako můj bratr. Ale ten je velice pyšný na to, že se českému králi podobá víc než já.“ A zabodl pohled do mladé vévodkyně, která se chvěla jako list.

„Odveď mou dceru na chvíli na vzduch, pane z Heunburka,“ řekla Gertruda lehce. „Mám dojem, že je jí nevolno.“

Anežka spěšně vstala. „Ano. Díky. Když dovolíš, vzdálím se.“

Gertruda je sledovala zamyšleným pohledem. „To sis vymyslel proto, aby odešli?“ zeptala se přímo, když za nimi zapadly dveře.

„Jsem šťasten, že jsem s tebou sám,“ řekl. „Ale nevymyslel jsem si nic.“

„Chceš tím říci, že Přemyslova choť skutečně s tím mladým rytířem...“ zvolala překvapeně.

„Slyšel jsem to a nemám proč tomu nevěřit. Ten jeho náhlý odjezd a všechno ostatní. Přece jsi ho viděla. Vypadá velice hezky.“

Ano. Ale její choť také. V duchu si vybavila obě tváře a pokusila se o srovnání. „Nevím,“ řekla nakonec nejistě. „Opravdu nevím.“

„Kdyby mu dala syna," pokračoval, „myslím, že Přemyslovi by vadilo, kdyby si nebyl jist, že jeho dědic je opravdu z jeho krve. Jsou panovníci, kterým na tom tolik nezáleží."

„Jistě," souhlasila lstivě. „Svět je zvláštní."

„Velice." Podíval se na ni a dodal významně: „Pro příklad nemusíme chodit daleko."

„Koho tím myslíš?" zeptala se nevinně.

„Svého bratra," řekl přímo. „Tvá dcera se neumí přetvařovat."

„Nechápu, proč mluvíš o mé dceři, ale záměr tvého bratra mi také připadá podivný."

Filip byl vyveden z míry. „To dítě," zakoktal. „To nedovolím."

„Jaké dítě?" podivila se. „Zdá se, že tvůj bratr tě nehodlá žádat o dovolení. Také bys mu ho asi nedal, když tě chce vydědit a odkázat své země českému králi."

S potěšením vychutnávala účinek svých slov. Filip zbledl jako stěna a dokonce se na chvíli zapomněl tvářit zajímavě. „Jak to víš?" vykřikl a chytil ji za ruku.

„Od své dcery." Pohnula prsty v jeho dlani, která povolila své tvrdé sevření, a ani nevěděl jak, přimkla se znovu mazlivě k té pohybující se, nevýslovně měkké ruce. Přes její ohromující sdělení cítil, jak se ho zmocňuje vzrušení z toho promyšleně dráždivého dotyku. „Myslela jsem si, že bys to měl vědět," pokračovala něžně, „protože právo je na tvé straně."

Ovšem, právo. Na to oni dva mysleli především. „Kraňská šlechta ho nebude chtít," řekl a políbil tu ruku.

„Štýrská šlechta ho také nechce," odpověděla. „Přesto je tady."

Obrat v rozhovoru se mu nezamlouval. Bylo jistě hezké, že ho upozornila, ale jeho vlastní boj, dojde-li k němu, je asi ještě daleko. Čeká snad Gertruda, že jí přispěje v jejím? Čas jeho boje dávno nenastal. Zatím se domníval, že je spíš čas lásky.

„Gertrudo," začal. „Toužím po tobě už léta..."

Nechala ho domluvit a vstala. „Jsem unavena. Půjdu spát."

Bylo to odmítnutí? Mlčky se uklonil a následoval ji chodbou k jejím dveřím. „Já vím, že tě moje starosti nemohou zajímat," prohodila cestou. „Ale nenapadlo tě, že Korutany a Štýrsko budou patřit k sobě... pod jeho vládou?"

Zdálo se mu, že pochopil. „Napadlo tebe, že k sobě mohou patřit i bez něho?" zeptal se všetečně. Neodpověděla. Zastavila se a zvedla k němu oči. Proč ne? pomyslel si najednou. Podaří-li se jí získat Štýrsko... Salcburk je stejně ztracen. Proč bych měl žít jako kněz? Záleží na tom, co je ona ochotna obětovat teď, v této chvíli. Aby už nemohla zpátky. Aby už nechtěla pomáhat své dceři.

I Gertruda patrně vycítila, že je třeba mu poskytnout záruku, která jí ostatně nebyla nemilá. Otevřela za sebou dveře. „Přeju ti dobrou noc," řekla, ustupujíc dovnitř.

„Tvé přání se může splnit jenom tady," odpověděl chvatně a překročil práh. Souhlasí, pomyslela si vítězně, oplácejíc jeho polibky. Pochopil a souhlasí. Bude určitě horší manžel, než je milenec, ale já se stanu vévodkyní. A dám mu syna. Je Přemyslovec, kdoví. Jednou by mohl být i českým králem.

Její milenec se stejně blaženým výrazem uvažoval o snadnosti, s níž dobyl tak nečekaně rychlého úspěchu. A dokonce bez závazků. Gertruda přece věděla, že dokud žije bratr, není radno upozorňovat na možnost jejich spojení. A do té doby byl před ním otevřený ráj. Jen hlupák by se do něho nevracel. Když ráno odcházel po nejštědřejší a nejpoutavější noci svého života, sám skoro věřil tomu, že je zamilován a že je pravda aspoň polovina toho, co jí rozechvěle šeptal v sladké tmě.

„Doporučuji toto město a mladého vévodu vaší obzvláštní přízni, páni," řekl český král, zvedaje číši po bohaté hostině. „Nakonec jsem rád, že jsem se tu zdržel. Častější setkání šlechty spřátelených zemí je vždycky užitečné."

Šest štýrských pánů bylo ve znamenité náladě. Strach, který už cestou z nich zvolna vyprchával, teď zmizel úplně. Když se jim dostalo královského pozvání do Břeclavi, byli nejdřív vyděšeni, i když jim bylo tlumočeno velice zdvořile. Prý jde o urovnání jakýchsi sporů. Štýrský hejtman jim vlídně, ale rozhodně nabídl, že se mohou připojit k jeho ozbrojenému průvodu a své lidi nechat doma, protože on tou dobou bude cestovat do své olomoucké diecéze a Břeclav je na cestě. Fridrich Ptujský, Bernard a Jindřich z Pfannbergu, Oldřich z Lichtensteinu, Wulfing ze Stubenberka a Herrant z Wildonu se honem vypravili k Sigfridovi z Mährenbergu. Nezbývalo mnoho času.

„Zbláznili jste se, pánové?" vykřikl Mährenberg vztekle. „Jezdit ke mně! To už jste mohli rovnou upozornit na naši paní. Jde-li o naši společnou věc, myslíte, že vás hejtman nedal sledovat? A jestli ne, do vašich soukromých záležitostí mi přece nic není."

„Nebuď tak nedůtklivý, Sigfride," odpověděl mu Fridrich Ptujský trochu nakvašeně. „Dal jsem se získat s ostatními. Dobrá, to ti nevyčítám. Ale když už jsi nás zatáhl do tak nebezpečné věci, nemůžeš se vyhýbat zodpovědnosti. Máme poslechnout? Budiž. Jsem rytíř, nevyhýbám se nebezpečí. Ale odpykáme-li to za všechny, žádám záruku pro svou rodinu. Od tebe a od paní Gertrudy ji žádám. Král

mi v tom případě není povinován ničím. Naopak. Může obrátit svůj hněv proti mé ženě a dětem. Ostatně si myslím, že bychom poslechnout neměli. A přijdou-li, vzepřít se. Ale to byste museli všichni. Šest hradů jeden po druhém dobude snadno i štýrský hejtman sám. Rozhodni se. Všechno je přece připraveno, i když chvíle pro povstání jistě není nejvhodnější. Jenže jak to vypadá, stejně se nezdá, že by se král v dohledné době pouštěl do války. S kým? Se všemi uzavřel mír. To, že nevytáhl ani do Itálie, jak jsi sliboval, byla rána nejen pro papeže a Karla z Anjou, ale i pro nás."

„Pro nás ne," odpověděl Mährenberg chladně. „Česká účast by je posílila možná nebezpečně. Nezapomínej, že po Konradinově boku bojuje náš vévoda."

„Který?" ušklíbl se pán z Ptuje. „Pokud vím, je jím už osm let Přemysl Otakar, český král. A necháme-li se takhle zardousit jeden po druhém, zůstane jím ještě hezky dlouho."

„Teď by utopil povstání v krvi," řekl Gertrudin zplnomocněnec.

„Takhle utopí v krvi jenom nás šest. Díky," uklonil se posměšně Fridrich Ptujský. „Stárneš, Mährenbergu. Vy přijdete na řadu hned po nás. Budiž, přísahal jsem. Ale nepojedu dřív, než uvidím řádné věnování pro mou choť s datem o dva měsíce pozdějším. Rozumí se, že půjde o statky, ke kterým máš ty nebo paní Gertruda nepochybné právo."

Gertrudě zbývalo málo na rozdávání. Štědrý důchod, který jí popřával král, byl vázán k její osobě. Mährenberg, její ušlechtilý rytíř, se skoro ožebračil, ale splnil požadavky šesti postižených. A tak jeli. Samozřejmě s vlastním ozbrojeným doprovodem. Bruno jen poznamenal, že ta opatrnost je zbytečná, protože na cestách je bezpečno, ale nenamítal nic.

V Břeclavi je zastihl vzkaz, že král se zdržel poručnickými záležitostmi ve Vratislavi a že pány prosí — ano, prosí — aby laskavě vážili cestu za ním. Nic, žádné omezení. V Olomouci se od nich dokonce odloučil Bruno a ponechal další cestu na jejich svobodné vůli. Jako by se nedalo pochybovat o tom, že štýrští páni uvítali pozvání svého panovníka s rozradostněným srdcem. Jestli nevěděl nic, byla to úvaha dost přirozená. Nebylo pána, který by si nevážil panovníkovy přízně.

„Mährenberg bude na koni, až se vrátíme," řekl trochu zahanbeně Fridrich Ptujský, když byli ve Vratislavi uvítáni s poctami, patřícími váženým hostům. „Ale radši vidím Mährenberga na koni než sebe v mučírně a na popravišti. Přesto — opatrně, páni. Ještě nevíme, co chce."

Zatím to vypadalo, že král jen zatoužil s nimi povečeřet. Možná že také cítil potřebu upevňovat svá štýrská spojení. A Fridricha Ptujského vždycky počítal mezi své nejoddanější přívržence. Ostatní výběr byl ovšem značně nesourodý. Také je silně znepokojovala přítomnost Miloty z Dědic, který se nehýbal od králova boku a pozoroval je se zamyšleným úsměvem. Marně se pokoušeli odlákat ho trochu stranou. Bývalý Gertrudin spojenec byl svrchovaně opatrný. Očividně nechtěl být

přistižen při soukromém rozhovoru s kterýmkoli z nich. Bál se tolik? Nebo je tu proto, aby je usvědčil?

Fridrich to podezření nakonec zavrhl. Milotovy zprávy byly už tři roky staré. Věděl-li král něco o hradech, nemohlo to být od něho. Snad je tu náhodou, a ne jako připomínka možnosti, která je děsila. Navíc zamračený muž, který stále zůstával jaksi stranou, i když seděl u stolu s ostatními, byl Hartlib, moravský komorník a purkrabí na Veveří. Vůbec tady bylo nápadně mnoho purkrabích královských hradů, kteří panovníka při jeho cestách obvykle nedoprovázeli, jako Albert Špacman z Křivoklátu nebo vranovský purkrabí. Purkart z Janovic, český maršálek, sice patříval ke královskému doprovodu, ale byl tady i Hrš, jeho zástupce na Zvíkově, který prý z hradu nikdy nevycházel, leda na zvláštní a několikrát opakovaný rozkaz samotného krále. Konečně, třeba měli ve Vratislavi co dělat. Jak večer ubíhal, i Fridricha Ptujského pomalu opouštěla nedůvěřivá ostražitost. Nebýt Miloty z Dědic, který nic nepil a stále je pozoroval s tím strnulým zvláštním výrazem...

„Běž spát, Jindřichu," řekl konečně král něžně, když mladičký vratislavský vévoda usnul s hlavou na jeho rameni. „Běž. Zítra nás čeká dlouhá cesta." Políbil ho na čelo a díval se s úsměvem za drobnou postavičkou, než zmizela ve dveřích. „Neměl jsem ho tu nechávat tak dlouho," dodal, obraceje se k pánům, „ale nechtěl jsem se ho dotknout, když chtěl být hostitelem. Více vína!" vykřikl na Havla z Lemberka, který stál za ním a doléval jeho číši. „Jindřich odešel, mohu být zase sám sebou mezi svými pány."

Fridrich Ptujský zpozorněl a odložil pohár. „Já jsem vás vlastně oklamal, pánové," zasmál se král, když postavil číši na stůl a spokojeně se opřel do křesla. Napil se? Nenapil? Fridrich byl čím dál tím ostražitější a snažil se vymanit ze zajetí částečného opojení. Podíval se nespokojeně po svých druzích, kteří nepostřehli výstrahu královy dobrácké rozjařenosti a veselili se dál. Stačí slůvko a jsme ztraceni, pomyslel si s hrůzou, zatímco Přemysl vesele pokračoval: „Neměl jsem hovořit o poručenských záležitostech, protože poručníkem malého vévody je bratr jeho zesnulého otce, salcburský arcibiskup Vladislav. Já ho jen vychovávám na svém dvoře. Ovšem Vladislav má svou diecézi a nemůže se vratislavskému vévodství věnovat důkladněji. Znáte to přece, pánové. Váš hejtman také bývá často v Olomouci. Jaký div, že o štýrských poměrech toho nemůže moc vědět."

„Jak by nevěděl!" vybuchl Bernard z Pfannbergu přes Fridrichův varovný pohled. „Má svého zástupce! Velkomožného pana z Fulštejna, který v mládí snad pásal kozy!"

„Ano? To ani nevím," podivil se král. „Býval tedy ve svém mládí daleko užitečnější než já. Znamenitý člověk, ten Herbort z Fulštejna. Málem jsem na něj zapomněl. Aspoň vám mohu snáze vyložit, co dělám ve Vratislavi. Jsem tu prostě

Vladislavovým Herbortem z Fulštejna. Vratislavská šlechta stejně jako štýrská si nemá nač stěžovat.“

„To je přece rozdíl,“ neudržel se Oldřich z Lichtensteinu, jemuž neurozený původ zástupce štýrského hejtmana dávno pil krev.

„Jistě,“ souhlasil král ochotně. „Zdaleka se mu nevyrovnám. Myslím, že dost často nevím, co se ve Vratislavi děje. To Herbort ví. Moc dobře ví, co se děje ve Štýrsku.“

Teď už pochopili všichni, že se dali ukolébat trochu předčasně. Přemysl, pohodlně schoulený ve svém křesle, je pozoroval zpod přivřených víček. Herrant z Wildonu zesinal. Ostatní se tvářili vyděšeně. Fridrich Ptujský... Ale Fridrich byl Někdo. To, že nehnul brvou a zůstal jako z kamene, nic neznamená. Je v tom určitě s nimi. Loupežné hrady? Ba ne, pane Herborte. I když jsi přistihl Herrantovy lidi jako lupiče na cestě. Tentokrát jde o víc. Zatajených hradů je příliš mnoho a Fridrich Ptujský není loupežník.

Ještě se nerozhodl, co udělá. Případ Oty z Meissova a Beneše z Cvilína na něm ležel jako kámen. Snad bude lepší ukázat napoprvé milosrdnou tvář. Dřív varovat, než udeří. I když byl zvyklý zasahovat rozhodně a bez váhání, popraviště nemiloval. A zločin, který ohrožuje bezpečnost země, byl zločin hrdelní. Ovšem… nebyl dosud spáchán. Ještě se lze místo nepřátelství pokusit o smír. Samozřejmě věděl, kdo za tím vězí. Ach Gertrudo, budu tě skutečně nucen nakonec vyhnat nadobro ze země, kde ses narodila?

„Vy asi nevíte, proč jste tady, páni,“ řekl klidně. „Nemám totiž rád spory. Zavolal jsem vás, abyste se mi před svědky zavázali k smíru. Nač pěstovat stará záští. Nemám pravdu?“

„K smíru, Milosti?“ zakoktal zmateně Lichtenstein. „S tebou?“

„Netvař se tak nechápavě, pane Oldřichu,“ usmál se král. „Vím všechno, možná víc. Copak jsem já s tebou ve sporu? Ne. To bych vás přijal jinak. Nedal jsem vás přece přivléci v poutech, ale zdvořile pozvat jako své hosty.“ Rozhlédl se po napjatých tvářích a dodal: „Dobře, řeknu to přímo. Domácí válku nepřipustím, pánové.“

Teď zbledl Fridrich Ptujský, ale král ho oslovil laskavě: „Tobě to mám za zlé nejméně, pane Fridrichu. Stavíš-li hrady ke své obraně, je to pochopitelné, i když tě nemohu za to pochválit. Měl ses obrátit na hejtmana. Protože... jak si to mám vysvětlit jinak? Vidím, že zbrojíš, že zbrojí Herrant z Wildonu a Oldřich z Lichtensteinu. Pochopitelně si vzpomenu, jak ses kdysi dávno sám postavil na mou stranu proti oběma pánům a proti loupežení jejich lidí na cestách pod záštitou svévolně budovaných hradů. Pamatuješ? Pánům jsem byl nucen poněkud důrazněji vysvětlit, že omylem pokládají za štýrského vévodu kohosi jiného, kdo zákaz stavění hradů nevydal. Je to tak?“

„Ano,“ ozval se Herrant z Wildonu drze. „Nemýlíš se, Milosti. Proč bych zapíral? Chtěli jsme se pomstít, ale už jsme se s Ptujským smířili. Ty hrady ovšem zůstaly stát dodnes.“

„Nezůstaly, pane Herrante,“ usmál se Přemysl ledově. „Aspoň kousíček už chybí. Přikázal jsem Herbortovi, aby začal bourat právě u tebe. Já totiž, pane Herrante, nezapomínám. A radím ti dobře: Nezapomeň ty na můj zákaz potřetí. To by ses už nestal jen milým hostem na mém hradě Veveří, kam tě srdečně zvu k několikaměsíčnímu pobytu společně s panem Fridrichem.“

„Na Veveří!“ vydechl zděšeně pán Ptuje. „Všechny?“

„Nemohu purkrabímu přidělávat tolik starostí. Ne, ostatní půjdou jinam. Jen vy dva, abyste se mohli spřátelit podle mých představ.“

Fridrich Ptujský se rozhlédl. V síni jako by bylo náhle víc lidí. Kolem čtyř purkrabích se vytvořily hloučky těch, které dřív neviděl, a znenadání byl každý z nich obstoupen a odříznut od ostatních. Nedá se nic dělat, dostali je. Meče u sebe neměli. Fridrich tedy s povzdechem odepjal od pasu dýku a podal ji Hartlibovi z Veveří, který se k němu blížil, zatímco Herrant z Wildonu se ještě chvíli pokoušel tvářit, že nerozumí.

„Veveří je dobrý hrad, uvidíte,“ ozval se nečekaně Milota z Dědic, který za celý večer ještě nepromluvil. „A pokud se nebudete pokoušet... odejít bez rozloučení, budete v naprostém bezpečí.“

„Ty ses o to pokoušel, pane Miloto?“ zeptal se Fridrich Ptujský rychle. Ale nikdo nejevil snahu jejich hovor přerušit.

Milota vyměnil pohled s purkrabím a řekl: „Já první, pane. Slézal jsem, Beneš držel provaz a Ota zapálil věž, aby zahladil stopy. Jenže provaz se přetrhl a oni se už nedostali ven. Mne našli v bezvědomí druhý den v příkopě, kde jsem se zachytil o vyčnívající kámen těsně u hladiny. Unikl jsem trojí smrti současně: uhořením, utopením a pádem. A snad i čtvrté, připočtu-li možný trest. Znám vladaře, kteří by mě neušetřili i bez důkazů. To je pravda o smrti Beneše z Cvilína a Oty z Meissova, pánové.“ Když zachytil Herrantův nedůvěřivý pohled, dodal s trpkým úsměvem: „Hluboce oceňuji milost, které se mi dostalo, ale nebyla mi prodána za cenu lži.“

„Věž byla dřevěná a měli příliš mnoho svobody,“ promluvil Hartlib z Veveří hlubokým, drsným hlasem. „Nová věž je kamenná. Slíbil jsem Jeho Milosti, že se o bezpečnost jeho hostí tentokrát postarám líp.“

Král vstal. „Tím jsme skončili, pánové. Můžete urychlit svůj návrat, pošlete-li správcům příkazy, aby snaze pana Herborta vyšli ve všem vstříc. Budete mými hosty tak dlouho, dokud z těch svévolně postavených pevností zůstane kámen na kameni. A samozřejmě dobře zaplatíte všem, kdo pracovali na vaší stavbě i na mém boření. Pan z Wildonu se mračí? Smím vědět proč?“

„Proč jsme tu právě my?“ zeptal se Wulfing ze Stubenbergu podmračeně. „Proč my, když víš, že nejsme sami?“

„Nemohl jsem přece obeslat všechnu štýrskou šlechtu,“ zasmál se král nevesele. „Ano, všechnu, tak daleko to došlo. Měl by sis vážit té cti, pane Wulfingu. Vybral jsem si vás šest, protože jste nejmocnější. Ostatní se bez vás nepostaví na odpor.“

„Nejmocnější je Mährenberg,“ ozval se záštiplně Herrant z Wildonu, kterému se začalo zdát, že Mährenbergovo věnování nevyváží cenu pobořených hradů. A kdoví jestli bude ochoten platit, když se oni vrátí bez úhony. Věnování platilo přece jeho choti v případě nenadálého ovdovění. „Je nejmocnější,“ opakoval, „a přesto tu není.“

„Neměl jsem proč předvolávat pana z Mährenbergu,“ řekl král vlídně. „Je mi líto, že tě to pobuřuje, pane z Wildonu, ale on jediný nepostavil žádný nepovolený hrad.“ Samozřejmě v tom měl prsty, on i Gertruda. Ale jako obvykle si nechal krytá záda. Podíval se na Fridricha Ptujského. Tahle mezera v řadách jeho věrných ho mimořádně mrzela. „Jediný pan z Mährenbergu nechce okrádat pocestné. Mám pravdu, pane Fridrichu? I ty ses nakonec změnil v loupežníka. To jsem skutečně neočekával. Bolí mě to.“

„Milosti!“ vzbouřil se Ptujský. „Já přece...“

„Nebo ne?“ přerušil ho král ostře. „Mohl bych ti uvěřit, jistě. Jenže... pak bych musel hledat jiné příčiny. Rozmysli si to dobře. Měly tvé hrady sloužit k loupežím? Ano, nebo ne?“

Fridrich se chvíli díval králi do očí. On jediný musel navíc odpykat i zklamanou důvěru. Směl se zachránit jen za cenu úplného ponížení. On, pán z Ptuje, a lupič! Ale zároveň to byla cena svobody.

Sklonil hlavu. „Ano,“ řekl tedy poslušně. „Ano, Milosti.“

KRÁLOVNIN RYTÍŘ

Jak se znovu blížili ku Praze, stísněná nálada, která se Přemysla zmocnila po konečném vyřešení štýrské záležitosti, ho zvolna opouštěla. Vyrovnal se s tím jako prozatím vždycky. Prázdnotu, kterou občas kolem sebe pociťoval, když ztrácel nejmilejší druhy, rychle vyplňovali jiní, kteří se k němu slétali jako noční motýli k prudce zářícímu světlu. Nad smrtí a zradou vytrvale vítězil život s věrností.

Z dávných bitevních druhů ho ani ne před rokem opustil Ota Braniborský. Vystřídal ho jeho stejnojmenný syn, kterého sám před čtyřmi lety pasoval na rytíře. Ota mladší bohužel zdaleka nedosahoval velikosti svého otce. Zdálo se mu, že podědil spíš jeho horší vlastnosti. Zatímco Ota starší, i když se hnal neochvějně za vlastním prospěchem, byl schopen velkorysosti a dovedl ve vzácném výbuchu vznešenosti obětovat i to poslední, šlo-li o pomoc příteli, Ota mladší byl spíš kramářiček. Přemysl to nesl dost nelibě. Měl pocit, že synovec vrhá nežádoucí stín na jeho vlastní velikost. Ale ovšem, Braniborská marka byla poměrně chudá a Ota ji nezdědil v nejlepším stavu. A pak, byl ještě mladý. Třeba z něho časem vyroste i veliký vládce. O jeho oddanosti nepochyboval. Neměl proč, stejně jako o druhém synovci, Jindřichovi Vratislavském, který bohužel předčasně zemřel. Dědic, kterého zanechal v péči svého bratra a mocného strýce, byl pouhé dítě. On i Ota byli sousedé, od nichž se sice nemusel obávat zrady, ale které vždycky bude spíš ochraňovat sám. Konečně, aspoň to. Na jihu to bylo horší. Smutně vzpomněl na Oldřicha Korutanského, kterého užírala jakási zhoubná nemoc. Co se stane po jeho smrti, která se neodvratně blížila? A hlavně, co se stane po smrti stárnoucího Bély? Jakmile nastoupí na trůn Štěpán, je válka neodvratná. Ano, kdyby se zdařil plán, v jehož uskutečnění doufal ještě před rokem, kdy se dal po dlouhém naléhání kurie pohnout k nové křížové výpravě do Pruska, byl uherský král bez vyhlídek a i neprozíravý Štěpán by spíš uvítal zachování trvalého míru. Moci si zavázat vedle spřátelených slezských příbuzných i ostatní Piastovce, zejména nejmocnějšího vévodu polského, a mít tak navždy krytá záda! Zmatky v Rusku a na Litvě řád německých rytířů už nedokázal řešit. Snad by je dokázal vyřešit český král. Ale dávná výprava na Litvu ho poučila, že s kurií je třeba uzavřít dohodu předem.

Chtěl tak příliš? Nešlo přece o přímé rozšíření českých zemí, jenom o volný lenní svazek dobytých území. A Boleslav Polský jako man českého krále by

nejspíš osvědčil věrnost a vděk. O rozšíření svého panství na Litvu nemohl sám ani snít. I kdyby se mu vlastní výboj zdařil, byl tu ještě nenasytný řád. Ale řád spoutaný smlouvou s českým králem, bez jehož pomoci se nemohl obejít? Ani dobýt na pohanech zpět ztracená území, ani získat nová? V mohutném náporu bouřící se země i nic neztratit byl už zisk.

Český král přijal kříž. Léta se dohadovali o podmínkách. Nastoupil jízdu s nejasnými sliby, ale odhodlán před útokem vyčkat jejich závazného potvrzení. Moc dobře udělal. Co? Arcibiskupství v Olomouci? Nelze je přece odnít Mohuči. Že před čtyřmi staletími na Moravě arcibiskupství bylo a Litva je od Mohuče nedozírně vzdálená, to nikoho v Římě nezajímá. Co bylo jednou stanoveno, trvá. Tradice. Ale jak se která hodí. Ta starší moravská asi ne. Arcibiskup je přece v Hnězdně!

To je, ale Boleslav Polský nemá dost sil k vítězství ani nad pohany, ani nad řádem. Český král je ochoten zaplatit i krví, ale ne jen za pouhý obojetný dík. Pokřesťanštění Litvy a její trvalé včlenění do lůna římské církve je snad dost velký čin. Už nejsem mladý jelimánek, který se pachtí jen po slávě. Má země potřebuje mír. A mír si mohou vynutit jenom ti nejsilnější.

Právo udělit dobytou Litvu jako léno Polsku by mi vyneslo krytá záda i v Uhrách. Ani Štěpán by si netroufl, kdyby jeho spojenci byli moji. Snad nikdy. Jenže to nejde. Papež úzkostlivě váhá. A možná prostě nechce zesílit mou moc. Mohl bych se víc starat o Římskou říši a možná se to nehodí. Průtahy, aby se dokončilo svaté dílo, a pak se odměna prostě škrtne? Ne. Dověděl jsem se všechno včas a vrátil jsem se. Bez spojenců a bez opory. Boleslav Polský mi dokonce zazlívá, že jsem nevyplnil jeho touhu, a ještě při tažení jeho zemí byly neshody. Zadrž vojsko od drancování, zvlášť když se vrací bez kořisti!

Musím se tedy držet svého a čelit Štěpánovi, jak dokážu. Už jsem to dokázal. A dokážu to zas, jenže uherské válčení mi trvale svazuje ruce, vztažené k vyšším cílům. S tváří obrácenou k Budínu jsem zralý k ráně do zad z říše. I kdybych zvítězil tak slavně jako před osmi lety na Moravském poli.

Znovu se zachmuřil při vzpomínce na Kressenbrunn. Vítkovci. Tehdy s ním byli všichni. Kdo dnes zbyl v jeho okolí? Až na Oldřicha z Hradce, syna jeho starého přítele Vítka, zmizeli do jednoho. I Záviš z Falkenštejna, kdysi nejmilejší z jeho orlíků, kterého všude brával s sebou a s nímž si zvykl klábosit při dlouhých cestách.

Většinou si tuto mezeru neuvědomoval. Jeho družina byla stále stejně početná a skvělá, možná i početnější a skvělejší, a čím víc byl jedněmi nenáviděn, tím víc byl zbožňován a uctíván druhými. Každá z těch nových tváří mu byla stejně drahá, protože dovedl ocenit mužné přátelství. V houfci jeho orlíků byli ostatně většinou synové těch prvních. A Záviš... Jeho místo v jeho srdci už zaujal Oldřich z Drnholce, který teď vesele harcoval po jeho boku.

„Že byl na ně ale pohled, Milosti!“ vykřikl bujně. „Ptujský se kroutil jako úhoř a nakonec musel přiznat, že krade. Tohle Mährenbergovi nikdy nezapomene.“

„Proč Mährenbergovi?“ usmál se král. „Nezapomene to spíš mně.“

Oldřich zvážněl. „Zachoval ses skvěle. Rytíř jako on to ocení. Nikdy nepřestanu obdivovat tvou velkodušnost.“ A vyslal k němu horoucí, nadšený pohled, na který král odpověděl jemným úsměvem.

„Velkodušnost získává přátele, Oldřichu,“ řekl věcně. „Třeba to dělám spíš z prozíravosti než z ušlechtilosti.“

„Nevím, co tě ctí víc.“ Mladý rytíř v dobré náladě popohnal koně kupředu a předvedl sérii parádních tanečních kroků, než se zase vrátil ke královu boku. Jeho oči dychtivě pátraly v králově tváři po uznání. Můj rytíř, pomyslel si zjihle Přemysl. Tamten byl její rytíř. Asi to byla chyba, i když mě to zpočátku těšilo.

„Mikuláš mi říkal, že ti slíbil svou sestru,“ vzpomněl si najednou. „Neustoupíš-li od svého závazku, bude tvoje. Souhlasím.“

Oldřich z Drnholce zbledl pohnutím. Vyznamenání, kterého se mu teď právě dostalo, převýšilo jakékoli jeho očekávání. „Milosti,“ zakoktal jen, „ó, Milosti!“ Být královým zetěm! Stát se zetěm samotného krále Přemysla!

Neměl jsem nabídnout dceru také Závišovi? pomyslel si král při pohledu do Oldřichovy nadšené tváře. Všechno by bylo možná jiné. „Dávno tě pokládám za svého syna,“ řekl tiše. „Vždycky jsem se obklopoval mládím, ale před tebou jsem miloval stejně jen jediného.“

Oldřich pochopil. „Falkenštejna,“ zamračil se. „Ale on tě zklamal. To já neudělám.“

„Nezklamal mě. Jen ho potkalo neštěstí.“ Má sladká dívko, pro zoufalce, který tě nemá, musel přece zhasnout svět. „Doufám, že ty ho zůstaneš ušetřen,“ dodal s úsměvem.

Ten, o němž mluvili, měl teď jiné starosti. Napohled by se dalo říci, že vážnější, i když on sám je do jisté míry vítal, protože ho vytrhovaly z trudnomyslnosti a vracely zpět nebezpečnému rytířskému životu, který miloval a do něhož patřil před svým zakletím.

„Nepouštěl bych se do bitvy na tvém místě, Milosti,“ řekl zdvořile mladistvému vojevůdci. Konradin sice ještě zdaleka neměl nárok na královský titul ani na jeho uctivé oslovení, ale byl zde proto, aby ho získal, a ti, kdo byli s ním, ho uznávali. „K tomu byl čas dřív, dokud byl nepřítel překvapen. Ale dopřál jsi mu čas, aby se

vzpamatoval. Nepodceňuj Karla z Anjou. Snad je nenáviděn a v celém Sicilském a neapolském království nenajdeš člověka, který by ho s chutí nezardousil, kdyby ho dostal do ruky, ale v bitvě... Nezapomeň, že před dvěma roky porazil i tvého strýce Manfreda, a to byl neporovnatelný, statečný bojovník.“

„Musím být také takový, chci-li zvítězit,“ řekl Konradin. „Jinak než v boji to neprokážu.“

„Jsi jistě dost statečný, abys uměl padnout,“ usmál se Falkenštejn chmurně. „Ale ne dost zkušený, abys dokázal vítězit s tímhle vojskem a proti přesile.“

„Proti přesile!“ vykřikl Konradin. „Vždyť je nás víc!“

„Přesila není vždycky věcí počtu.“ Falkenštejnovi přelétla myslí vzpomínka na Kressenbrunn. Uhrů bylo tehdy také víc. Byli v přesile? „Většina tvého vojska není ani pořádně vyzbrojena. A oni? Samí rytíři.“

„Ale my máme pravdu!“ zvolal Konradin.

Záviš pokrčil rameny. „Snad. Viděl jsem sedláky, kteří se bouřili. Také si mysleli, že mají pravdu. Dokonce zabili nespravedlivého správce. To bylo všechno. Přišel jiný a dal je pověsit.“

„Nejsem sedlák.“

„Nejsi. Ale polovinu svých lidí jsi nasbíral tady cestou. Planou nadšením, ale proti rytířům jsou bezbranní. Zvlášť v otevřené bitvě. Snad ještě takhle někde v horách nebo v lese. Ale v poli?“

„Bojíš se nastoupit proti svým?“ zeptal se Konradin popuzeně. „Říká se, že na druhé straně jsou i čeští rytíři.“

„O tom nic nevím. Ale i kdyby, přišel jsem k tobě a s tebou zůstanu. Nezaměňuj hlas rozvahy s hlasem strachu.“

„Takhle ne, Konradine,“ ozval se Fridrich Bádenský, který až dosud mlčel. V jeho hlase byla současně výtka i prosba. Záviš se trochu usmál. Ti dva chlapci před ním ho dojímali. Marně přesvědčoval sám sebe, že tu hájí pouze práva svá a svého rodu, která podle jeho mínění český král nestydatě zkracoval. Bude-li Fridrich rakouským vévodou a Konradin římským králem... Panství Vítkovců bylo rovnocenné leckterému vévodskému údělu. Bylo skutečně nutné, aby jim vládl ten, na kterého myslel s nenávistí i láskou? Marně přesvědčoval své bratry, že mu jde v italském tažení jen o tohle. Útrpně se nad ním usmívali. Znali ho. Ne, jen se domnívali, že ho znají. Ale tentokrát se zmýlili. Nevedla ho osobní nenávist ani jeho marná vášeň, o které, zdá se, věděl kdekdo vyjma jí. Dokonce dávná láska k rytířskému učiteli dosud převažovala v jeho srdci, divoká oddanost, s níž neváhal zasáhnout na ochranu jeho života i teď, po mnohaletém odcizení. Bez ohledu na ženu, která mezi ně vlastně nevstoupila, protože mohl se on pokládat za soka jejího chotě? Ani ve skutcích, ani v jejím citu. O tom, komu patří, nikdy nepochyboval. Ne. Byl tady, protože ti dva byli opuštění a slabí, protože celé zoufalé tažení i s chvástavými mladistvými řečmi bylo jen jediná zoufalá sázka vyhrát nebo padnout.

Ti, kteří je vypravili na cestu pravděpodobné smrti, se dávno opatrně vzdálili. Kdyby Ludvík Bavorský zaútočil na sídlo zaskočeného vzdorokrále po boku svého synovce, kdyby Konradinův otčím Menhart, vévoda gorickotyrolský, neodjel s falckrabím už z Verony stejně jako vychytralý, protřelý válečník Rudolf Habsburský, kdyby se odhodlali včas k rozhodujícímu úderu... Kdyby! On sám přišel pozdě a udílí rady, které jim někdo měl dát už před rokem.

Ucítil na rameni Konradinovu ruku. „Odpusť mi," řekl mladý princ měkce. „Urazil jsem tě, k tomu nemám právo. Přišel jsi ke mně, když mě jiní opustili. Nikdy ti to nezapomenu."

„Neurazil jsem se," řekl Falkenštejn. „Zarazilo mě něco, co jsi říkal. Český král se přidal k Anjouovcům? Proč?"

Fridrich se ušklíbl. „Prý zasnoubil svou dceru s Karlovým synem. Ale já si spíš myslím, že kvůli mně. Někdo z těch rytířů má přesný úkol, koho v bitvě zabít především."

„Jsi na omylu, Fridrichu, bude proti tobě nepochybně bojovat celou mocí — a má jí hodně — ale ne takhle a ne tady. Že by dal jedinou dceru synovi Karla z Anjou? Tomu nevěřím. Je ctižádostivější. Nabídne ji nejspíš tobě, Konradine, až budeš římským králem."

„Až budu římským králem, bude Fridrich rakouským vévodou," zasmál se Konradin. „Pochybuji, že mě český král bude mít v lásce."

„Nevydá ani píď země bez boje. Zaválčíte si, pak se smíříte a k takové příležitosti se zásnuby hodí nejlíp. Nepřijdeš zkrátka, Konradine. Česká princezna bude nepochybně neobyčejně krásná."

Fridrich vrhl na svého přítele rychlý pohled, a protože tušil, že Konradin má na jazyku všetečnou otázku, zeptal se honem: „Co tedy radíš, Záviši? Vyhnout se bitvě? Ustoupit? Kam?"

Falkenštejn se na ně zadíval. Vypadali jako bratři, štíhlí, světlovlasí, s dychtivými tvářemi. Ne, Konradin asi nebude římským králem ani Fridrich rakouským vévodou. Co má radit knížecím synům bez trůnu? Chtěl by snad on sám žít z milosti u některého ze svých příbuzných, který by mu neomaleně dával najevo, že mohl něco víc?

Potlačil povzdech. „Mluvil jsem zbytečně," obrátil se ke Konradinovi. „Tvoje vojsko je větší a na tvé straně je právo. Nezbývá nám než zvítězit." Nebo padnout, dodal v duchu.

Oba chlapci patrně vytušili jeho myšlenku. „Jen mně a Fridrichovi nic jiného nezbývá," řekl nakonec Konradin. „Ale ty, pane z Falkenštejna, se ještě můžeš vrátit. Přijel jsi dobrovolně a sám, nemohu ti to mít za zlé. Nemáš co získat, ty ani tvoji lidé."

„Ani co ztratit, leda život. A rytířův život...“ Chmurně se usmál. „V boji z nás jde hrůza, ale v míru jsme směšní. K čemu je rytíř když se neválčí? Jsme povoláni jen k tomu, prolévat krev cizí nebo vlastní. Obojí jsem už prolil dost, té cizí víc.“

„Ty nevěříš, že vyhrajeme, viď?“ zeptal se Fridrich tiše.

Falkenštejn se pozorně zadíval k nedalekým pahorkům, za nimiž tušil nepřátelský tábor. Občas se na výšinách objevovaly skupiny jezdců, pohlížejících jejich směrem. Slunce se chýlilo k západu. V parném letním podvečeru panovalo ospalé ticho.

„Nevím,“ odpověděl po pravdě. I když jim místo zítřejší bitvy vnutil Karel z Anjou, i když vypadalo jako past, i když nepřítel byl obklopen ostřílenými rváči, ozbrojenými po zuby, a i když většina Konradinových velitelů stěží pochopí složitější úkol a jeho vojáci jsou bosonozí... Válečné štěstí se přece už mnohdy přiklonilo na stranu těch, kdo už byli skoro poraženi. A oni poraženi nebyli. Ještě ne.

„Buď jak buď,“ řekl Konradin, „tady buď zvítězím, anebo padnu.“

Mýlil se. Byla ještě třetí možnost. Karel z Anjou právě dával příkaz svým francouzským kapitánům. „Konradina chci živého. Slyšíte? Živého! Bude-li zabit nebo unikne-li, nechoďte mi nikdo na oči.“

Mýlil se i Falkenštejn. Bitva, která se strhla nazítří před polednem, byla rozhodnuta předem. Otevřená srážka, která na bitevním poli jen kupila mrtvé, za jejichž hradbou se hned na té, hned na oné straně střetávali noví bojovníci, kolotala řadu hodin bez viditelného výsledku jen zdánlivě. Když přední řada anjouovského vojska zakolísala a prolomila se v středu, postřehl léčku jen Falkenštejn.

„Zpátky!“ zařval divoce. „Zpátky!“ Nikdo ho neposlouchal. Zdivočelí bojovníci se zběsile drali do průlomu. Konradin s Fridrichem za nimi. Záviš pobídl i svého koně. Teď nebyl čas naslouchat hlasu rozumu. Uprostřed své družiny se vrhl za těmi dvěma. Viděl, jak rozmyslně vedené vojsko odděluje oba prince mohutným klínem od ostatních bojujících. Přes všechnu urputnou snahu se mu podařilo jen vytvořit kolem nich ochranný kruh. Směr útoku se stáčel jinam. Domnělým vítězstvím opojení Konradinovi vojáci se řítili do záhuby.

Prudký protiútok se na okamžik zarazil o hradbu tvrdě se bránících Čechů. Jeho vlna jich několik smetla a ostatní vynesla stranou mimo vlastní bitvu. Udýcháni obraceli koně, aby se znovu vrhli do boje, ale Falkenštejn prudce zachytil uzdu Konradinova koně. Fridrich s rozseknutým ramenem se zastavil sám. Stěží se držel v sedle.

„Podívej se!“ zvolal Falkenštejn. V té chvíli se na stráních nad nimi objevila nepřátelská záloha. Bylo jich nepočítaně. Řítili se dolů posílit krajní řady, které se svíraly kolem neprozřetelných útočníků. „To je konec,“ řekl tvrdě. „Hleďte zachovat život. Má větší cenu než vaše smrt.“

„Pusť mě!“ vykřikl Konradin se slzami v očích. „Pusť mě k nim!“

„K nim se nedostaneš. Chceš se dát zajmout?“

Ze stran se k nim poklusem blížily dvě skupiny jezdců. Zatím vypadali nerozhodně. Nepočítali s tím, že vedle těch, které měli přivést králi, zde budou i jiní, odhodlaní a nebezpečnější než bojovní sedláci. Rozestoupili se do polokruhu, který uzavíral cestu k ústupu. „Vzdej se, Konradine!“ zvolal jejich velitel.

„Nikdy!“

„Všechny pobijeme. Půjdeš-li dobrovolně, propustíme tvé ochránce k volnému odchodu.“

„Nech mě rozmyslet,“ odpověděl Konradin podle Falkenštejnovy rady a obrátil k němu ulekané oči.

„Dostaneme-li se mezi stromy do průrvy za jejich zády, nikdo jiný váš útěk nezpozoruje,“ řekl Falkenštejn rychle. „Snad tam nikdo není, čekali jen vás dva. Rozrazíme je. Ujíždějte jako ďasi.“

„Budou nás pronásledovat,“ namítl Konradin. „Znají to tu líp.“

„Nebudou. Průrva není dost široká, aby nás obešli.“

Fridrich pochopil. Falkenštejn se svými tu musí padnout do jednoho, aby oni... Záviš vyčetl z jeho tváře vzdorovité odhodlání a položil mu ruku chlácholivě na zdravé rameno. „Jsem ti něco dlužen, Fridrichu. Dvakrát jsem zachránil život tvému nepříteli. Není čas na hádky. Jeď a chraň ho. Máš možná v rukou osud Římské říše.“

„Rozmyslel ses?“ volal velitel těch, kteří je přišli zajmout.

V té chvíli vyrazili čeští rytíři jako hejno orlů a rozbili nečekaným útokem sevřený kruh. Po obou křídlech v letu popojeli do stran. Zatímco se jejich meče srazily s překvapenými nepřáteli, prolétl jejich středem Fridrich s Konradinem a zmizeli mezi stromy rokle. Dvacítka jezdců se znovu prudce srazila za jejich zády a ucpala těly svých koní průrvu. Zaskočení útočníci se na ně vztekle vrhli.

Ve zběsilé řeži nemohli ani sledovat, co se děje na bitevním poli. Obrátí-li se hlavní vlna protiútoku sem... Stejně byli ztraceni. Už tak stál jeden proti čtyřem. Šlo jen o to, získat čas. Dostávali a rozdávali rány se zuřivostí odsouzených k smrti. Ani ty, jimž unikla očekávaná kořist, nečekalo nic vlídnějšího. Karel z Anjou neuměl odpouštět.

Záviš v desetkrát proražené zbroji měl pocit, že se s mohutným rytířem, který na něj vyrazil, utkává ve snu. Kolem bylo neskutečné ticho. Kolik jich zabil? Osm? Devět? A kolik sám dostal ran? Cítil, že slábne. Naposled se rozmáchl strašlivou ranou, do které soustředil všechny unikající síly. Zasáhla nepřítele ze strany tak prudce, až mu téměř oddělila hlavu od těla. Náraz Falkenštejna skoro vyhodil ze sedla. Pustil meč a štít a křečovitě se zachytil hřívy svého koně. Zabitý nepřítel se mu zvolna sesul k nohám. Po šíji a plecích jeho koně stékala krev.

Rozhlédl se s neosobním údivem. Široké pole mrtvých ho oddělovalo od bitvy, která doznívala kdesi v nedohlednu za clonou bílé mlhy, kladoucí se přes jeho oči.

Viděl jen ty nejbližší. Všichni, které přivedl, tu leželi mrtvi. Všichni do jednoho. Sám mezi mrtvými, přítel nepřítel, leželi tu v divoké, krvavé změti. Zatočila se mu hlava. Uzda i hříva mu vyklouzly z tuhnoucích prstů. Padl na šíji svého koně a bezděčně ji objal oběma rukama.

Procitl ve tmě. Houpavý pohyb pod ním ustal. První, co si uvědomil, bylo, že se nebezpečně sváží v sedle koně, který sklonil hlavu a začal se pokojně pást. Pokusil se narovnat, ale místo toho sklouzl bezmocně dolů a zůstal ležet v nízké trávě. Opodál v šeru se matně bělalo jakési stavení, ale neměl sílu pootočit hlavu. Díval se upřeně před sebe do nekonečné, sametově černé dálky, poseté chvějícím se třpytem hvězd. Jsem mrtev, blesklo mu hlavou, nebo brzy budu. Těm hvězdám na tom nezáleží. Budou stejně zářit v horkých letních nocích, jako je tahle. Kdo si vzpomene?

Vzpomeneš si ty, vzdálená? Pracně soustředil ubíhající myšlenky jediným směrem. Vzpomeň si. Aspoň jedinkrát se zachvěj ve chvíli mé smrti. Můj poslední dech ti ovane čelo a mrtvý vstoupím do tvého snu. Jen dnešní noc. Dnes v noci budeš sama a moje láska se ti bude zdát. Dnešní noc budeš sama, jako jsem já pod těmi hasnoucími hvězdami. Už je nevidím...

Ano, byla sama. Ale ten, kdo prostupoval její sny, byl živ a zdráv. Rozloučil se s ní zvečera a ona usnula čekajíc, až se vrátí. Po rtech jí bloudil úsměv blaženou vzpomínkou.

Jak toužebně počítala dny a hodiny! Když konečně nadešel den jeho příjezdu, třikrát se dala převléci a s nespokojenou vráskou mezi očima se dívala na svůj obraz, který se jí stále nezdál dost nádherný pro jeho oči. Nakonec se zlostně odstrojila a vrhla se na lože.

„Nepůjdu nikam!“ osopila se na Kateřinu, když se odvážila nesmělé otázky. „Ať králi řeknou, že jsem nemocná a nemůžu ho uvítat. Slyšíš? Nemocná! O Bože!“ A zoufale se rozplakala netrpělivostí a steskem. Čekají na něj. Všichni na něj čekají a budou jí ho chtít vzít.

Jenže on se nedal. Ani překvapující zpráva o příjezdu papežova zmocněnce nezdržela jeho kroky, které strach poháněl k jejím dveřím. „Co je ti?“ zvolal polekaně, sotva vstoupil. „Stůněš?“

Vypadala neobyčejně zdravě, když se k ní naklonil blíž. „Touhou,“ zašeptala. „Neměla jsem odvahu setkat se s tebou před ostatními. A ten protiva by mi tě

okamžitě odvlekl.“ Políbil ji jen na čelo. Za otevřenými dveřmi se tísnili hodnostáři. Vrátil se k nim.

„Omluv mě nevolností mé choti, pane Oldřichu,“ obrátil se k purkrabímu. „Ať se na mne posel Jeho Svatosti nehněvá, ale přijmu ho nejdřív za hodinu. Za dvě,“ opravil se, a když nespokojený výraz ještě stále nezmizel z královniny tváře, dodal s úsměvem: „Řekni mu raději, že až po večeři. S tím, kdo přichází od Svatého otce, nemohu mluvit ve spěchu. Vyřiď mu, že doufám, že mě poctí svou návštěvou u stolu, abychom si mohli pohovořit v naprostém klidu.“

Oldřich Zajíc se vážně uklonil. „Vyrozuměl jsem mistra Jana a mistra Bernarda, Milosti.“

„Proč?“ užasl král.

„Myslel jsem... Lékaři, když Její Milost...“

„Tvá starostlivost tě ctí, pane Oldřichu, ale až budu já nebo má choť potřebovat lékaře, pošlu pro ně sám.“ Pan Zajíc byl pečlivý vykonavatel svého úřadu a k nepřístojnostem choval zásadní odpor. Žertu nerozuměl. Teď kupodivu pochopil a polil ho žhavý ruměnec. „Ano, ano, ovšem, Milosti,“ zakoktal, couvaje honem ze dveří, aby napravil svůj přehmat.

Král je zavřel sám a obrátil se. Kunhuta vyskočila rovnýma nohama z lože a vrhla se mu do náruče. „Já už to nikdy neudělám!“ slibovala překotně, oplácejíc jeho polibky. „Vážně ne. Ale byl jsi pryč tak dlouho!“

„Strašně dlouho,“ šeptal s tváří zabořenou do jejích vlasů. Ve skutečnosti nebyl pryč o nic déle než jindy. „Udělej to zas, kdykoli budeš chtít. Strašně jsem se lekl, když mi u městské brány vyřídili, že jsi onemocněla, ale teď jsem rád.“

Večer přišel překvapivě brzy. „Zapadá slunce,“ upozornila ho s povzdechem.

„Ještě ne,“ zamumlal ospale. „Ještě chvíli.“

Posadila se. „Ani jsi mi neřekl, co jsi dělal,“ vyčetla mu. „A už jsi tu tak dlouho.“

„Dlouho!“ vykřikl. „Vždyť jsem tu chvíli! Dobře, když to chceš vědět... Dal jsem zavřít šest štýrských urozených pánů a Oldřichovi z Drnholce jsem slíbil svou dceru. To je asi všechno krom věčného zlobení ve Vratislavi. Vladislav je svatý muž, ale...“

Královna ho neposlouchala. „Kunhutu!“ zvolala s úžasem. „Ty jsi zasnoubil Kunhutu s Oldřichem?“

„Ne, Markétu,“ řekl. „Oldřich je znamenitý mladík, bojím se, že Kunhuta nebude mít takové štěstí. Musí si vzít bohužel někoho vznešenějšího.“ Viděl, že chce něco říci. „Copak je?“ zeptal se.

Nerozhodně se na něj podívala. Ne, to je lépe si schovat až pro chvíli loučení. Zavrtěla jen hlavou a přitulila se k němu blíž.

„Miláčku, už musíš jít,“ řekla konečně, když soumrak neúprosně vstoupil oknem dovnitř a odnímal věcem barvu i určitý tvar. „Dávno na tebe čekají.“

„Ano, ano," zavrčel mrzutě. „Osobní sekretář Jeho Svatosti. Copak mi chce? Nevíš?"

„Papež tě žádá jménem Karla z Anjou o Kunhutinu ruku pro jeho syna," odpověděla.

„Cože! Proč jsi mi to neřekla?"

„Protože bys na to celou dobu myslel," usmála se. „Nebyla by to škoda? Ty se přece nepotřebuješ rozmýšlet. Či ano?"

„Ani minutu," zamračil se. „Jak je to mohlo napadnout? A papež... Dobře." Vrátil se ode dveří a znovu ji objal. „Bratr Martin ještě chvíli počká. Už vidím, že se náš rozhovor protáhne. Čím později začne, tím líp. Nechceš tam přece jen jít se mnou?"

„Co by si pomyslel? Jsem přece nemocná."

„Pravda. Vrátím se brzy."

Ale přišel až k ránu, ve chvíli, kdy v bledém odlesku přicházejícího dne kdesi daleko černovlasá dívka, která šla ke studni pro vodu, zahlédla pasoucího se koně a vedle něho v trávě rytíře, pokrytého ranami a krví. Poklekla u něho a naslouchala, jestli dýchá. Ale byla to jiná dívka, než čekal, že se mu zjeví v hodině umírání. Proto jen bolestně zasténal a znovu zavřel oči, aby z nich vypudil obraz sice krásný, ale ne ten vytoužený.

Tu, které se chtěl zdát, právě budil její manžel polibkem. „Vždyť už svítá!" vykřikla procitajíc. „Tys ještě nespal?"

„Ne. Byl neodbytný. Nakonec aspoň vymáhal náhradu za ohrožení svého života. Jeho družinu prý pronásledovala vlčí smečka."

„Vyhověls mu?"

„Jistě. Nemohl jsem ho přece zklamat ve všem." Zlostně se zasmál. „Rád bych věděl, co si starý pán v Římě vlastně představuje. Kunhutin manžel bude jednou českým králem. Anjouovec! Nikdy. Kdoví jestli je jeho otec touto dobou vůbec ještě králem sicilským."

„Papež se bude zlobit."

„Měl jsem příčiny k hněvu častěji než on," řekl zachmuřeně. „A také si s tím v Římě nikdo hlavu nelámal." Olomoucké arcibiskupství. Polská Litva jako české léno. Mikulášovo následnictví. Včas se zarazil. Bolavé místo, kolem něhož chodili po špičkách. Dědic trůnu. Syn.

„Zvítězí Konradin?" zeptala se tiše.

„Jak to mám vědět?"

„Stane-li se někdy římským králem, přijdeš o Rakousko."

„To sotva. Fridrich by mi ho musel vzít násilím. Právo k němu nemá."

„Jeho matka..."

„Právě proti ní mě tenkrát zavolali. Privilegia měla Markéta, ona ne. Posledním rakouským vévodou byl Fridrich, Markétin bratr."

„A po její smrti?“

„Já. Stejně jako před ní. O tom se nepotřebuju dohadovat, Markéta mi svoje privilegia předala.“ Podíval se na ni. „Proč pláčeš?“ zeptal se s úžasem.

„Tvá první choť ti byla o tolik užitečnější než já,“ vzlykla tichounce. „Já jsem ti nepřinesla nic z toho, co jsi čekal.“

„Neříkej to,“ řekl něžně a shrnul jí vlasy z čela. „Nečekal jsem nic z toho, co jsem okouzleně poznával právě s tebou. A privilegia? Dávno mi léna bez ohledu na ně přiznal římský král.“

„Čekal jsi syna!“ vybuchla zoufale. „Jen proto jsi ji zapudil. Já ti přísahám, potřetí se buď narodí živý, nebo umřu taky!“

„Mlč!“ vykřikl. „Já nechci syna!“

„Chceš. Nelži mi.“

„Nepotřebuju ho,“ řekl sveřepě. „Svého nástupce si vyberu sám. Je to lepší než přivést ho na svět jen tak a spoléhat se, že bude moudrý. Třeba by nebyl. Ne, docela určitě je to tak lepší. Vždycky, slyšíš? Vždycky si už budu přát jenom dceru.“

Podívala se na něj planoucíma očima. „Ale já ti dám syna. Musím. Chci to.“

„Ty už snad...“ zeptal se napůl s úlekem, napůl s nadějí.

„Ne, ještě ne. Ale až se to stane, bude to syn.“

Zasmál se trochu nuceně. „Na řadě je přece dcera, jen si to spočítej. Já potřebuju spoustu dcer na vdávání, abych si pojistil přátelství svých sousedů. Mám raději svatby než bitvy. Když teče proudem víno, je to vždycky lepší, než když teče krev.“

„Jsme spolu už sedm let,“ ozvala se znovu.

„Už?“ podivil se. „Vždyť jsme se vzali včera.“

„Ano,“ usmála se, když ji políbil. „Dost se snažíš, abych tomu věřila. Včera? Stěží je to tak dlouho.“

„Jak to můžeš říci?“ zvolal s přehnaným rozhořčením. „Včera! Vždyť jsem neprožil ani vteřinu života bez tvé sladké přítomnosti. Dávno předtím, než jsi vůbec byla na světě.“

„Jen se mi směješ,“ rozhněvala se. „Co chceš tedy slyšet? Jsi král, poroučej.“

„Nic,“ zašeptal. „Vůbec nic. Dokud od tebe neodejdu, musíš říkat jenom, že mě miluješ. Ale nesmíš při tom lhát.“

Osamělý jezdec, který pomalu postupoval proti větru klikatící se horskou cestou, vypadal ošuměle. Pro sychravý podzimní den v horách nebyl ani dost oblečen. Zimomřivě se halil do chatrného pláště a chvílemi s povzdechem měnil polohu v nepohodlném, odřeném stařičkém sedle. Jeho kůň si vykračoval na štíhlých nohou, jako by se ho námaha únavné cesty ani nedotýkala. Zato jezdec budil dojem, že je na samém rozhraní života a smrti. Bledý, s propadlými tvářemi a horečnatýma očima, které neklidně bloudily po okolí.

Nepřecenil se? Cesta, kterou měl před sebou, byla náročná i pro dobře vybaveného cestovatele. A on byl sám, opuštěn a zcela bez prostředků. Ve skutečnosti doslova padal hlady. Dokud se pohyboval po území Benátské republiky, obezřele se vyhýbal lidským obydlím stejně jako předtím dlouhou cestou z jihu.

Teď už byl snad za hranicemi na území korutanského vévody.

Byl to přítel? Nevěděl. Ale musel projít jeho zemí, chtěl-li se dostat k cíli své cesty, do štýrského Judenburgu. Ostatně přítel nepřítel, setkání s lidmi, s jakýmikoli, se pro něj pomalu stávalo otázkou zachování života. Byl už zcela vyčerpán a bloudil neznámou krajinou. Proto když na sklonku dne zahlédl blížící se skupinu jezdců, pokládal to za vysvobození, i když nevypadali příliš důvěryhodně. Po zuby ozbrojení proti němu, který měl pouze lovecký tesák. Ale i kdyby to byli lapkové, co si na něm mohli vzít? Koně. Ano, to jistě. A bez koně...

Mráz mu přejel po zádech. Přesto se bez vyzvání zastavil, aby na ně počkal. Neměl kam ujet a byl na konci sil.

„Kdo jsi?“ zeptal se německy jezdec, který ho dohnal první.

Zavrtěl němě hlavou. I kdyby chtěl odpovědět, shledával, že snad ani nedokáže promluvit. Teď ho obklopili i ostatní. Jeden z nich se naklonil a zmocnil se uzdy jeho koně. Nebyl s to uvažovat, co to znamená. „Kam máš namířeno?“ štěkla další otázka.

Tentokrát se vzchopil. „Do Judenburgu,“ vypravil ze sebe s námahou. Ti, které si zatím netroufal označit za své zachránce ani za své nepřátele, se po sobě podívali, jako by cíl jeho cesty měl pro ně nějaký skrytý význam. Rozestoupili se a uvolnili cestu komusi, kdo se nenamáhal s pronásledováním a dorazil až teď.

„Zvláštní setkání, pane z Falkenštejna,“ promluvil Filip Korutanský, když při bližším přihlédnutí ve zbídačelé postavě před sebou poznal mladého rytíře. „Pokládali jsme tě za mrtvého. Fridrich psal své matce, že jsi padl u Scurcoly.“

„Ne. Já ne,“ odpověděl Falkenštejn tiše. Ani nepocítil úlevu, když poznal člověka, od kterého, snad, se mohl nadít pomoci.

„Odkud přijíždíš?“

„Z Neapole.“

„Neseš snad vzkaz od Fridricha?“

Rytíř se napřímil. „Ano, mám vzkaz od Fridricha," řekl tvrdě. „Ale vyřídím ho až jeho matce."

„Poslal zprávu jen jednou," protáhl Filip. „Než je chytili. Pak už ne, celé dva měsíce. Budeš paní Gertrudě vítán." Všiml si, že se mladý rytíř zachvěl, a dodal: „Nejsem tak zvědavý, abych naléhal. Budu mít příležitost vyslechnout tvou zprávu společně s ní. Meška právě na návštěvě u své dcery na dvoře mého bratra. Jedu tam také. Máš štěstí, že jsi nás potkal. Jak se tak na tebe dívám, stěží bys dojel sám. Pořídil sis podivnou výstroj pro tak dalekou cestu."

Závišovi se dělaly slabostí mžitky před očima, ale kupodivu shledal, že čím déle mluví, tím se mu hovoří snadněji. „Prodal jsem sedlo, zbytky zbroje, všechno, co mělo nějakou cenu, krom koně," odpověděl. „Neměl jsem na vybranou. Naštěstí lidé, kteří mě našli, nechtěli nic. Patřili mezi Konradinovy přívržence. Skrývali mě skoro dva měsíce, než jsem byl schopen odejít. Když jsem se dověděl, že Fridrich s Konradinem jsou v Neapoli, vypravil jsem se za nimi. Ale přišel jsem, až když..." Zarazil se. „Zastavil jsem se v tom domě i na zpáteční cestě," dodal. „Nebýt jich, umřel bych hlady. To, co mi dali na cestu, mi vydrželo… skoro do včerejška."

Zakymácel se v sedle. Jeden z jezdců ho zachytil. „Dejte mu najíst," řekl Filip suše. „Toho rytíře bych rád zachoval při životě. Patří k mým oblíbencům. Znám oči, které by pro něj snad plakaly."

„Díky," zašeptal Falkenštejn. „Díky." Vzpamatoval se poměrně rychle. „Jak jsme daleko?" zeptal se, když zhltl několik soust.

„Nepříliš," usmál se Filip. „Z toho sedla nahoře uvidíš pod sebou v údolí sídlo mého bratra. Do soumraku jsme tam, vydržíš-li."

Český rytíř se chmurně usmál. „Snadno. Vydržel jsem víc."

K vévodovu sídlu sjížděli mlčky. Zachráněnému poslovi do řeči nebylo a Filip v duchu uvažoval, co mu toto setkání vynese. Nakonec se rozhodl, že s nenadálou komplikací může být spokojen. Bylo to vůbec poprvé, co vyhověl Gertrudinu naléhání, aby ji vyhledal při její návštěvě v Korutanech. Po tom, co se dověděl o bratrových úmyslech, nebyl vůbec v náladě dráždit ho dalším skandálem. Naopak. Byl teď poddajný jako beránek.

Při Oldřichově povaze se dalo doufat, že se nakonec smíří a neuskuteční svou hrozbu vydědění. Zvlášť teď, když byl nemocen, ho dojímala bratrova péče. Ovšem Gertruda...

Hráli spolu podivnou hru na schovávanou. Také ona neviděla zvlášť ráda, když ji vyhledával ve Štýrsku. Snažila se schůzky smlouvat jinde, jenže to se zase nehodilo jemu. Vždycky ho zdržely neodkladné záležitosti a pak se honem přijel bouřlivě omlouvat do Judenburgu. Nepochybně ho prokoukla. Výhoda jejich vztahu byla mezi jiným i v tom, že do sebe viděli i v dokonale zvládnutých úlohách ztřeštěně zamilovaného muže a oddané milenky. Ostatně byli tak daleko od pravdy? Kdykoli se octli spolu, podléhali nadšeně své blízkosti za jakýchkoli

okolností. Stalo by se to nepochybně i tady, stejně jako v Judenburgu, kde ho vítala vždycky s rozhněvanýma očima, ale večer je už nalézal bezpečně v úkrytu její ložnice.

Dělal to spíš z pohodlnosti. Věděl, že Gertrudě záleží na tom, aby se doma neprozradila, a že on sám k utajení své vášně už nepotřebuje podniknout nic, pokud budou u ní. Ale v domě jeho bratra... Potřásl hlavou.

Tentokrát na něj uhodila zpříma a on už nemohl uhnout. Nechtěl ji ztratit. I když bylo velmi pravděpodobné, že její pocity jsou stejné, jist si být nemohl. Přece i on sám, kdyby se mu naskytla skvělejší možnost, která by ji vylučovala...

Je krásné objímat tě, Gertrudo. Přísahali jsme si věrnost, proč ne? Ani jeden z nás to nemyslel vážně, i když ji možná neporušíme. To záleží na tom snu, který nás sblížil, snu společné budoucnosti, který se kupodivu stává lákavější s každým dalším objetím. Ctižádostivé plány, ještě poháněné osobní touhou. Snílek by tomu nepochybně říkal láska. Láska! Milujeme se, Gertrudo? To se poznává ve chvílích nepřízně. Raději bych se o tom nepřesvědčoval.

Udělal ústupek a jel za ní do domu svého bratra. Bude muset za ní v noci přijít podle svého i jejího přání. Jenže se na to netěšil jako jindy. Předem věděl, že bude s úzkostí naslouchat všem nočním zvukům a nakonec možná stejně neunikne prozrazení. Nepřijít nebylo možné. Smrtelně by se urazila a ani on sám nebyl zvyklý naslouchat hlasu opatrnosti, kde promlouvalo jeho chtění. Přítomnost Záviše z Falkenštejna přinášela zajímavou možnost, že odjede neuspokojen a výčitka za to že bude patřit jí.

Konradin s Fridrichem byli blázni. Falkenštejn dvojnásob. Je možné, že v srdci jeho plavé lvice dřímá cosi jako hluboký mateřský cit? Konečně, jestli ne, rytíř Filip ze Sponheimu ho může předpokládat a projevit ohleduplnost, vlastní sestru lásky.

S Falkenštejnem po boku vstoupil do sídla svého bratra. Uvítala je jen mladá vévodkyně — Filipa s jakýmsi bázlivým ostychem, který v něm probouzel veselost. Aniž jí sám kdykoli zavdal příčinu k nedůvěře, oba její Oldřiši ji zřejmě vyděsili k smrti barvitým vylíčením zvrhlíka. Nebo věděla o matce?

„Přijel jsem za bratrem, krásná sestro," řekl a políbil jí ruku co nejuctivěji. „Jak se mu daří?"

„Špatně," odpověděla a zarděla se pod jeho upřeným pohledem, kterým si měřil ji i Oldřicha z Heunburka, stojícího neochvějně po jejím boku. „Řeknu mu, že jsi tady. Snad přijde aspoň k večeři."

„Řeknu mu to sám."

„Ne," ozval se pan z Heunburka rozhodně. „Nesmí se rozčilovat. Na každou návštěvu je třeba ho připravit."

Filip se podíval na svého průvodce. „Cestou jsem potkal pana z Falkenštejna, který jede do Štýrska za tvou matkou, paní sestro. Ztratil v horách svou družinu, tak jsem se ho ujal a přivedl sem. Doufám, že mu neodepřeš pohostinství.“

„To jistě ne,“ zvolala Anežka. „To byla šťastná náhoda. Matka je právě tady, trmácel by se do Judenburgu zbytečně.“

Falkenštejn, zaujatý svými chmurnými myšlenkami, jaksi přehlédl, že Filip zamlčel, že o Gertrudině přítomnosti ví. Připravoval se na setkání, jehož se ve skutečnosti děsil. Bývalá paní rakouských zemí se objevila s nápadnou rychlostí. Skoro to vypadalo, že návštěvu čekala. Pokročil k ní. „Nesu ti špatnou zprávu, paní,“ řekl a klesl na kolena spíš slabostí než úctou. „Velice zlou zprávu. Nesu ti ji nerad, ale chtěl jsem, aby ses to dověděla od přítele. Tvůj syn je mrtev. Karel z Anjou mu dal srazit hlavu v Neapoli.“

Gertruda jen zbledla a klesla do křesla, které jí úslužný Filip přistrčil. Anežka ze Sponheimu se zoufale rozplakala, zatímco hrabě z Heunburka ztuhl jako socha, jak odolával touze ji konejšit.

„Přece to dokázal,“ promluvil Filip do ticha. Tohle byla jeho chvíle, na kterou čekal. Tušil to. Proto neprojevil překvapení, a i když ostatní o tom zatím neuvažovali, ve vzpomínce to značně podepře tvrzení, kterým se chystal splatit jeden bolestný dluh. Ostatně ve shodě s temnými náznaky, které už dávno trousil někdo jiný.

Gertruda k němu zvedla užaslé oči, které se zvolna zalévaly slzami. Jediný syn. Přece snad byla schopna lásky. „Odpusť,“ řekl procítěně. „Moje první myšlenka měla patřit tobě. Jsi matka. Přál bych ti, abys mohla vidět do mého srdce, jak hluboce sdílím tvůj žal.“

Stiskla mu vděčně ruku a rozplakala se. Heunburk si dodal odvahy a přistoupil k mladé vévodkyni, která se mu zhroutila do náruče.

Gertruda se vzpamatovala první. V její přirozenosti bylo jednat, ne truchlit. Věta, kterou pronesl prve Filip, otvírala naději na pomstu. „Kdo?“ vykřikla. „Ty nemluvíš o Karlovi z Anjou, že ne?“

„Rád bych mluvil v této souvislosti jen o Karlovi z Anjou,“ odpověděl temně. „Skutečnost je bohužel horší. Aspoň pro mne.“

„Ty přece nemáš s Fridrichovou smrtí nic společného.“

„Já ne. Ale kdosi, kdo je mi velmi blízký.“ Dramaticky se odmlčel a rozhlédl se po svých posluchačích. Hleděli na něj v užaslém tichu. „Musím to říci,“ promluvil zkormouceným, chvějícím se hlasem. „Mám řadu dobrých přátel v papežově kanceláři. Dávno mě na to upozornili, snad si mysleli, že mohu mít nějaký vliv, ponižovala je trapná úloha, kterou na sebe vzal Svatý otec v této vyděračské při. Několikrát jsem mu psal. Marně. Odpověděl mi výsměchem.“

„O kom to mluvíš?“ zeptal se Záviš z Falkenštejna a vstal. Gertruda teď mlčela. Začínala tušit. Předem byla rozhodnuta uvěřit všemu, co obrátí její nenávist tím nejžádoucnějším směrem.

„O svém bratranci,“ zašeptal Filip s velice věrohodnými slzami v očích. „O svém dávném příteli, o muži, od něhož jsem řadu let přijímal a jemuž jsem povinován vděkem a láskou, o člověku, na jehož ryzí ušlechtilost bych byl přísahal. Teď se mi zdá, že se s hrůzou dívám do propasti. O kom bych mluvil, rytíři? Víš to sám, protože sdílíš moje city.“

Falkenštejn zbledl. „Ten list. Jeho odpověď. Chci ji vidět.“

Filip se napřímil. „Nenosím ho s sebou,“ odsekl suše. „Nepodávám na něj žalobu. Říkám jen, co vím, protože to je moje povinnost a moje zpověď. Nevěř si tomu, nechceš-li, a počkej si na vlastní zklamání. Bude možná ještě krutější.“

„Mluv dál,“ řekl mladý rytíř. „Nechtěl jsem tomu věřit. Ale teď...“

„Čemu věřit?“

„V Neapoli se říkalo, myslel jsem, že to pouští mezi lidi neapolský král, že se k činu, pro který nenávist k němu ještě vzrostla, odhodlával jen nerad. Že prý je pod nátlakem kurie, která s ním jednala ve jménu mocného panovníka. Krále, který měl přední zájem na tom, aby nebylo žádného Fridricha Rakouského, a který své přátelství, o které se neapolský král ucházel, vázal přímo na podmínku jeho smrti. Nevěřil jsem tomu. Karel z Anjou měl příliš dobrý důvod zbavit se Konradina a ještě lepší důvod tvářit se nevinně. Nevěřil jsem ani Konradinovi, když tvrdil, že český král poslal Karlovi z Anjou i svoje vojsko.“

Filip rychle zvážil situaci. „Nemyslím, že poslal vlastní vojáky,“ udělal ústupek pravděpodobnosti. „Poslal jen těžké stříbro. To stačí. Žoldnéřů je dost a on má ruce čisté. Ovšem. Rytíř!“

„To stříbro poslal můj manžel,“ ozvala se Anežka. „Sama jsem jednala o výkupné za bratra. Cena byla vysoká. Musel si vypůjčit od českého krále.“

„Výkupné!“ ušklíbl se Filip.

„Já věřím všemu,“ promluvila Getruda tvrdě. „Jsi příliš důvěřivá, dítě. Zneužili tě. Tvůj muž snad ne, ale on? Je schopen všeho pro svou špinavou moc. Znám ho déle než vy všichni dohromady. Až na tvého švagra ovšem. Výkupné! Jak jednoduchá cesta zavřít ústa pravdě. A říká-li to pan Filip, jehož vřelé city znám...“

Odmlčela se. Oldřich z Heunburka se neklidně pohnul. Znal také Filipovy city k českému králi. Byl při jeho posledním salcburském dobrodružství a ještě dlouho po něm pociťoval jeho nepříjemné důsledky. Ale před tolika vznešenými osobnostmi si netroufal projevit názor, který se tak zjevně lišil od jejich přesvědčení.

Falkenštejn si Filipa pamatoval ještě jako věrného spolubojovníka od Kressenbrunnu, kterého celá léta bavorští vévodové ostouzeli jako zaprodance

českého krále. Teď cítil, že se hroutí poslední zbytky jeho úcty a lásky. „Je to tedy pravda," vypravil ze sebe s námahou. „Je to pravda! Já blázen!"

„Přemysl Otakar, pátý král český, markrabí moravský a pán Chebu, zůstane tedy nadále vévodou rakouským i štýrským," řekl Filip hořce. „Jaké by byly jeho naděje, kdyby Fridrich žil a Konradin se stal římským císařem? Teď ještě vzrostly. Až umře můj bratr, stane se i vévodou korutanským, pánem Kraňska, Vindické marky a Pordenone."

„Je to vrah mého bratra!" vybuchla Anežka. „To nedovolím. Nikdy!" a vyrazila ven, dusíc se slzami. Hrabě z Heunburka za ní.

Falkenštejn se sklonil ke Gertrudině ruce. „Pojedu dál, Výsosti," oslovil ji, přiznávaje jí vévodský titul, o nějž se ucházel její syn. „Jsem smuteční posel. Havran, který nosí příšerné zvěsti. Další pohled na mou tvář by ti působil jen zbytečnou bolest."

„Teď na noc?" podivila se. „Měl by sis odpočinout."

„Ještě nejsem u konce své cesty z Neapole." Zaváhal a podíval se na Filipa, který bystře pochopil.

„Prokážeš mi laskavost, přijmeš-li mou výstroj a mou družinu, pane z Falkenštejna," řekl. „Takhle bys daleko nedojel. Můj ušlechtilý bratr mě jistě nenechá bez odměny za to, že jsem pomohl v nouzi oblíbenému rytíři jeho nejmilejšího bratránka."

„Díky. Nepřijímám dar, ale půjčku. Buď bez obav, pane. Falkenštejn své dluhy splácí beze zbytku."

Filip se usmál. „Nespěchám. Hleď napřed uzavřít své starší účty."

„Pan z Falkenštejna, Milosti."

Přemysl sice nezapomněl na podivné okolnosti jejich posledního setkání, ale návrat rytíře, který na dva roky jako by zmizel ze světa, ho přesto potěšil. „Uveď ho vedle. Že přijdu hned."

Falkenštejn vypadal velkolepě. V Krumlově se k této návštěvě vystrojil se slavnostní okázalostí, než se po kratičkém odpočinku vydal na další cestu. Uklonil se přesně tak, jak si žádalo jeho postavení v přítomnosti krále.

Přemysla neohromila nádhera jeho obleku ani jeho obřadné chování. Zadíval se s podivem do rytířovy přepadlé tváře a řekl měkce: „Vítám tě, Záviši. Dlouho jsem tě neviděl. Posaď se, vypadáš unaveně."

„Mám za sebou dalekou cestu," odpověděl Falkenštejn a zůstal stát, nedbaje královy výzvy. „Přijíždím z Neapole."

Přemysl se zachmuřil. Vzpomněl si na Oldřicha Korutanského, který ho jménem své choti žádal o půjčku, a svůj ústupek pokládal za projev nemístné slabosti vůči těm dvěma, které sice litoval, ale naprosto nepočítal mezi své přátele. Falkenštejn byl Fridrichův přítel. Přišel snad v naději, že se může nadít další pomoci?

„Neapolské záležitosti mě nezajímají," řekl odmítavě. „To, co jsem vykonal, se nestalo mým jménem. Nepřeju si o tom mluvit."

„Žádný posel nemohl být rychlejší než já," pronesl Falkenštejn zvolna a citelně zbledl. „Tys to věděl předem."

„Přijel jsi jen proto, abys se mnou hovořil tímto zvláštním způsobem?" zeptal se král zvysoka. Přes jeho počáteční snahu napětí mezi nimi znovu narůstalo. Ale nemohl ho zlomit za cenu dalších ústupků vyzývavosti toho kluka, který se choval, jako by králem byl spíš on. „Jestli se ti něco nelíbí, mluv jasně, anebo sem už nechoď. Vděčím ti za život, ale ne za tvůj trůn. Myslíš si, že jsem kvůli tobě měl pro tvého přítele Fridricha udělat něco jiného? Měl jsem se snad sám vzdát Rakouska, které o něj nestojí?"

Falkenštejna ohromila králova řeč, kterou ve světle toho, co věděl, pokládal za nehorázný projev nelidského výsměchu. Ale rychle se vzpamatoval. „Budu tedy mluvit jasně, Milosti," prohlásil a napřímil se, využívaje toho, že ještě o poznání převyšuje urostlého krále. Byl to teď on, kdo se díval svrchu na svého panovníka. „Zjara jsem se připojil se svou družinou ke Konradinovu vojsku. Byl jsem s ním u Scurcoly. Umožnil jsem jim útěk málem za cenu vlastního života."

Král svraštil obočí. „Přišel ses pochlubit dalšími hrdinskými kousky? Nepochybuju o tvé statečnosti. Ale jistě ti neušlo, žes bojoval na straně — řekněme nepříznivé zájmům svého krále."

„Pokládal jsem toho krále za dost ušlechtilého, aby neusiloval o záhubu dvou ctižádostivých dětí," vybuchl Falkenštejn. „Stejně ti nemohli ublížit."

„Díky," uklonil se král posměšně. „Máš pravdu, nezazlívám ti to. Pokračuj, prosím."

„Přesto je chytili," řekl Falkenštejn unaveně. „Nemohl jsem je zachránit. Když jsem byl schopen je vyhledat, bylo pozdě. Viděl jsem už jen, když umírali."

„Cože!" vydechl král. „Opakuj to!"

„Nu ano. Karel z Anjou po dvouměsíčním váhání splnil slib. Hlavy Konradina a Fridricha padly na popravišti v Neapoli. Už můžeš klidně spát, viděl jsem to na vlastní oči."

Přemysl na něj zíral v bledé hrůze. Popravit zajatého nepřítele, který svedl čestnou bitvu! A ten, kdo se pokryl takovou hanbou, se odvážil žádat, aby se český

král s ním spojil příbuzenským svazkem! „Nikdy neprovdám svou dceru za Karlova syna," uklouzlo mu.

„Ani teď?" zeptal se jeho šlechtic drze. „Copak nevykonal dost? Ovšem, dostal zaplaceno, aby vzal hanbu jenom na sebe."

Teprve teď Přemysl pochopil, že se octl v jakémsi podivném podezření. „Co tím chceš říci?" zeptal se zvolna.

„Chci tím říci, že jsem z příliš dobrého rodu, než abych sloužil vladaři, který si kupuje krev svých nepřátel. Který se neštítí nastrkovat vrahy, kde by se mohl čestně bít. Přišel jsem ti vypovědět nepřátelství. Tobě, který jsi mě učil mravům rytíře."

Král nepromluvil, dokud si nebyl docela jist, že se ovládá.

„Učil jsem tě špatně, urozený pane," řekl pak chladně. „Jinak bys věděl, že nepřátelství si vypovídají jen sobě rovní. Dotkne-li se man svého pána takovými slovy, je to velezrada."

Falkenštejn odepjal svůj meč a hodil ho králi k nohám, až to zařinčelo. „Dej mě tedy popravit," prohlásil vyzývavě. „Budu si lichotit, že umírám stejně jako císařův vnuk a oprávněný vévoda rakouský. Jsem jim to ostatně dlužen. Zachoval jsem ruku, která je zahubila."

Tak. Na to tedy spoléhá? „Správně jsi mi připomněl. Málem jsem ti dopřál nedobrovolné hrdinství. Ale jsi dobrý počtář, vedeš v pořádku své dluhopisy. Zachránils mi život, říkáš? Dvakrát dokonce? Dobrá, věnuji ti tvůj. A souhlasíš-li se mnou, že svoboda má také cenu života, vezmi svůj meč a jdi. Jsme vyrovnáni."

Falkenštejn zaváhal. „Doufal jsem, že mi řekneš..."

„Řeknu co?" Proti své vůli král pocítil, jak jím začíná lomcovat vztek. „Jak jsem prosil Karla, aby popravil Fridricha, protože se ho bojím? Víš, co víš, pane z Falkenštejna. Ty se přece nemýlíš."

„Je to pravda?" zvolal Falkenštejn. „Ano, nebo ne?"

Jeho vznešený společník se na něj beze slova díval se zaťatými pěstmi, jako by uvažoval, nemá-li ho zabít vlastníma rukama. Nešťastnému rytíři se zdálo, jako by v jeho planoucích očích četl doznání. Chtělo se mu umřít. Nikdy horoucněji netoužil po tom, aby muž, který stál před ním, zůstal v jeho srdci jako nedostižný vzor. Ale obvinil ho a on to nepopřel. Bylo to přece tak snadné! Uvěřil by jedinému slovu. Proč je neříká?

„Ano, nebo ne?" opakoval zoufale.

V této ze všech nejnepříhodnější chvíli se otevřely dveře a dovnitř vklouzlo nejrozkošnější stvoření, které znal. V bledé bytosti, která přede dvěma lety umírala před jeho očima, ji skoro nepoznal. Ale teď ho znovuomládlý obraz jeho lásky dojal a rozlítostnil. Komu to patří tolik líbeznosti?

„Můj rytíř se ani nepřišel podívat na svou paní?“ zvolala a rozběhla se k nim. „Budeš potrestán, můj rytíři. Celý týden za trest musíš zůstat u mých nohou. Žena má právo i na tvou nezávislost!“

Žena! Co mohla znamenat žena ve chvíli zhroucení víry? I když to byla právě tahle žena. Promluví konečně král? Ano? Ne.

Prkenně se uklonil. „Musím se bohužel s tebou rozloučit, má paní,“ řekl jí se sevřeným hrdlem. „Navěky.“

„Proč?“ zeptala se lítostivě a obrátila se k svému choti. „Ty to přece nedovolíš!“ Zarazila se při pohledu na královu tvář.

„Musíš se s tím smířit, moje drahá,“ řekl ledově. „Muž tak vzácný a ušlechtilý, jako je pan z Falkenštejna, přece nemůže zůstat rytířem choti zbabělého padoucha.“

„Cože!“ vykřikla a upřela na Falkenštejna planoucí pohled. „To se odvážil?“

Rytíř se zachvěl. Ještě nikdy neviděl v těch krásných očích výraz tak smrtelné nenávisti. Ale jenom schýlil hlavu a mlčel.

„To je záležitost mužů,“ řekl král tiše. „Už je vyřízena.“

Vzal Kunhutu za ruku a obrátil se k Falkenštejnovi Dotkl se špičkou boty ležícího meče a procedil mezi zuby:

„Seber si to a jdi. Jdi!“ rozkřikl se zuřivě, ztráceje sebevládu, když Falkenštejn zaváhal u dveří a ohlédl se po královně. „Nebo tě dám vypráskat z Hradu! Náš dluh je vyrovnán a moje choť nepatří k tvým pohledávkám!“

„To už je vrchol!“ vybuchla Kunhuta, když za Falkenštejnem zapadly dveře s hlasitým třesknutím. „Dej ho zadržet. To si přece nesmí dovolit!“

„Ne. Nech ho jít.“

„Co se stalo?“ zeptala se mírněji.

„Myslí si, že jsem podplatil Karla z Anjou, aby dal popravit Fridricha.“

„Dal ho popravit?“ hlesla zděšeně.

„Ano. S Konradinem.“

Chvíli mlčela.

„Ale jak tomu může věřit?“ zvolala pak se slzami v očích. „Copak tě nezná rytíř, který tolikrát bojoval po tvém boku? Vysvětlil jsi mu to?“

„Já? Vysvětlovat? Jemu? Nejsem jeho sluha, jsem jeho král.“ Chvíli se na ni díval a pak se na jeho rtech objevil smutný úsměv. „Není hlupák, to bys mu křivdila. Ale asi se mu příliš chtělo tomu věřit.“

„Proč?“ užasla.

„Nechtěj to vědět,“ řekl a políbil ji. „Zapomeň na Falkenštejna, prosím.“

„Neznám nikoho toho jména,“ zašeptala a usmála se zblízka do jeho očí. „Nikdy jsem neměla jiného rytíře než tebe.“

KDO SEJE VÍTR

Rozhořčený vévoda korutanský, když se konečně zotavil po otřesu nečekané hádky se svou chotí, vstal z lože a pracně se dobelhal do síně, kde byl ubytován jeho bratr. „Ty stvůro, zrůdná, hnusná stvůro," rozkřikl se na něj, „neodvažuj se už nikdy vkročit pod mou střechu. Slyšíš? Nemysli si, že mě obměkčíš slzami Anežky, která ti bláhově uvěřila. Proti Přemyslovi! Znám vás oba už moc dlouho a slyšel jsem toho dost i o Karlovi z Anjou, než abys mě právě ty mohl přesvědčit o takové nehoráznosti. To je tvůj vděk za všechnu lásku, kterou tě zahrnoval proti svému nejlepšímu přesvědčení? Ta ohavná, špinavá pomluva?"

„Křivdíš mi, bratře," řekl Filip plný uražené důstojnosti. „Nemyslel jsem si to. Říkal to i pan z Falkenštejna, zeptej se."

„Ten by bez tebe neuvěřil. Hrabě z Heunburka mi vylíčil dost přesně, co se stalo. Teď ten nešťastník běhá po světě a rozhlašuje tvoje lži, protože byla raněna jeho důvěra. Ani Anežčině matce se nakonec nedivím. Ztratila syna a hledá viníka v dávném nepříteli. Ale ty... Prokázal ti někdy něco jiného než dobro?"

„Připravil mě o Salcburk," neudržel se Filip. „To nevíš? Byl jsem mu věrný, proto na mě Bavorští zanevřeli. Dodnes bych byl arcibiskupem, nebýt jeho."

„Nebýt jeho, vyhnali by tě ze Salcburku o deset let dřív. Mařís čas, Filipe, když mi předstíráš bratrskou lásku. Vydědím tě. Korutany dostane po mé smrti on. Nenašel bych v hrobě klid, kdybys ty hubil zemi mého otce."

„Dobrá," řekl Filip vztekle. „Doufám, že pojdeš co nejdřív. Potom se, to mi věř přihlásím o své právo."

Byla to zvláštní smlouva, kterou na sklonku toho roku uzavřeli v Poděbradech za účasti gorickotyrolského vévody a řady šlechticů z alpských zemí Přemysl Otakar, pátý král český, markrabí moravský, vévoda rakouský a štýrský a pán Chebu, s Oldřichem, vévodou korutanským, pánem Kraňska, Vindické marky a

Pordenone. Přemysl, když se díval na vyhublou tvář a třesoucí se ruce svého bratrance, který se celou dlouhou cestu musel dát dopravit v nosítkách, chmurně uvažoval, že celá tato řádka honosných titulů se spojí v jedno asi už brzy. Jeho ctižádost tentokrát mlčela. Láska k milovanému příteli byla větší stejně jako jeho lítost. Oldřichův spěch nasvědčoval tomu, že ani on sám si už velké naděje nedělá.

Filip, se o tom dověděl, sotva bratr vytáhl paty z Korutan. „Musíš něco udělat," řekl Gertrudě. Už zanechal ohledů a nastěhoval se k ní. „Ten tvůj Mährenberg není k ničemu. Připravil tě svou neschopností o tvé nejmocnější pány a jejich nejpevnější hrady. Musíš si najít výhodnějšího spojence."

„Oženíš se pak?" zeptala se přímo. Přesto, že jeho postavení bylo skoro beznadějnější než její, v poslední době už naléhala na sňatek. Od té doby, kdy se jejich svazek stal veřejným tajemstvím, jí hrozila pohroma v podobě úplného odhalení, které by ji zničilo přinejmenším v Mährenbergových očích.

„Pak ano," odpověděl. „Ne dřív. Lišák na českém trůnu by snadno vyčenichal, že naše pletky nejsou jen dílem mé nemravné povahy. Jen má špatná pověst nás chrání před prozrazením, moje lásko. Neber mi ji a neproměňuj mě v počestného manžela, dokud jsme nezvítězili."

„Kdo je ten spojenec, který mi má pomoci?"

„Mladší král Štěpán," oznámil jí vítězoslavně.

„Štěpán! A co jsi mu slíbil za nezištnou pomoc?"

„Celé Štýrsko stejně nikdy nedostaneš," řekl Filip vážně. „Zamysli se nad tím, moje drahá. Postoupíš-li část Štěpánovi, pomůže ti ke zbytku."

Samozřejmě, měla by alespoň něco. Štýrsko, jakkoli rozdělené, bude beznadějnou překážkou českému postupu do Korutan. O to zřejmě šlo jejímu neupřímnému milenci... „Dobrá," řekla pomalu. „Ale nemysli si, že do tebe nevidím. Než obětuju polovinu své země kvůli tvému dědictví, chci mít důkaz, že se stanu skutečně korutanskou vévodkyní."

„Nevěříš mi?" zeptal se uraženě.

„Ne," usmála se. „Ty bys mi taky nevěřil, kdyby to bylo naopak."

„Máš ve všem pravdu, ale tentokrát se mýlíš. Nechci tě podvést. I polovina Štýrska je krásný kus země pro spojení s mou." Objal ji. „Krom toho tě miluju. Toužím po tobě jako blázen."

„Dokaž mi to," vyzvala ho. Důkaz asi vyzněl přesvědčivě, protože ho nakonec ujistila zemdleným, skomírajícím hlasem, že není nic, co by neudělala pro opakování tak závratné chvíle. A myslela to stejně upřímně jako on své vyznání.

„Tak jsme se zase sešli, pane Fridrichu,“ usmál se Přemysl do tváře ptujského hraběte. „Těší mě, že tě vidím, i když je to sotva pár měsíců, co jsem se s tebou v Praze rozloučil po tvé návštěvě na Veveří. Přišli jste oslavit památné výročí?“

Letos to bylo deset let, co právě oni dva přišli požádat českého krále, aby se ujal jejich země. „Místo je stejné, jen deset let uplynulo,“ promluvil Fridrich vážně. „Což je důkaz, že mládí bývá mnohdy moudřejší. Závazek, který jsme tenkrát vzali na sebe, jsme měli dodržet líp. Naštěstí jsi ty svůj splnil i tak. Naše země je bezpečná. Vážím si toho dvojnásob dnes, kdy je mír znovu ohrožen.“

„Je ohrožen?“ zeptal se král s údivem, který byl předstírán jen částečně. To, co věděl, nenasvědčovalo tomu, že by za ním mohli přijít oni sami a dokonce Mährenberg. Vyměnil pohled s Brunem Olomouckým, který stál mlčky za oběma pány, a dodal laskavě: „Posaďme se k tomu, pánové. Zatím jde jen o přátelský rozhovor, nemýlím-li se. Nebo si myslíte, že je třeba, abych zasáhl okamžitě?“

„Obávám se, že ano,“ promluvil Mährenberg stísněným hlasem. Král si povšiml, že značně zestárl a jeho ruce se chvějí. Dnes vypadal na svou šedesátku. Co se mu asi stalo? Býval to přece velmož, který vynikal chladnokrevností. „Dokud ještě věci nezašly příliš daleko, je třeba urychleně zbavit Štýrsko jedné, totiž dvou nežádoucích osob. Jedné. Ta druhá tam vlastně nepatří.“

„Proč s tím přicházíte za mnou?“ zeptal se král. „Máte přece hejtmana.“

„Pánové se přišli ke mně poradit,“ ozval se teď Bruno. „Neviděl jsem jiné východisko. Osoba, o kterou jde, nepodléhá mé pravomoci.“

Mährenberg konečně našel svůj zvučný, podmanivý hlas. „Jde o paní Gertrudu,“ řekl pevně. „Obviňuji ji z velezrady a spiknutí.“

Přemysl zvedl obočí. „Proti mně?“ zeptal se pobaveně.

„Proti tobě, proti všem, proti naší zemi,“ odpověděl hrabě z Mährenbergu bez váhání. „Mluv, Fridrichu.“

„Nemám mnoho co říci. Paní Gertruda mě přišla navštívit v Ptuji. Nebylo by na tom nic divného, kdyby to patřilo k jejím zvykům. Ale udělala to prvně a měla ve své družině Joachima Gutkeleda, slavonského bána a uherského magnáta.“

„Mám mír s králem Bélou a on ho neporuší,“ namítl Přemysl. „Krom toho Gutkeled je zasnouben s její mladší dcerou Marií.“

„Jsi dobře zpraven,“ usmál se Fridrich Ptujský. „Jako vždycky. Jenže Ptuj bývala Štěpánovýrn sídlem dokud vládl ve Štýrsku, a Gutkeledovi lidé prohlíželi opevnění. Jednoho jsem si tam přes hádku s paní Gertrudou ponechal. Byl přistižen za příliš podezřelých okolností. Krom toho je starý král nemocen a je jen otázkou měsíců, možná že jenom dní, kdy Štěpán nastoupí na jeho místo.“

„Přeješ si, abych ji vykázal ze země?“ zeptal se Přemysl, ale nepodíval se na Ptujského, nýbrž na Mährenberga.

„Fridrich mi o tom přišel říci," ujal se Gertrudin bývalý přítel na tuto výzvu slova. „Samozřejmě, samo o sobě... Vyhledal jsem i jiné pány, jejichž hrady leží u hranic. Byla u všech a Gutkeledovi průvodci si počínali stejně. Dal jsem si práci a navštívil jsem i ostatní. Jezdil jsem v jejích stopách. V části země, která Uhrům dřív nepodléhala, se pohybovala bez Gutkeleda. Ale nebyla to přátelská návštěva. Mám v rukou písemné výpovědi několika pánů o slibech, které jim učinila jménem svým a jménem..." Odmlčel se.

„Uherského krále?" napověděl mu Přemysl.

„Ne." Mährenberg se zřejmě rozhodl nechat si odhalení pro příhodnější chvíli. Přemysl to jméno znal. Pověsti, které k němu nejasně doléhaly a jimž popřával dřív sluchu jen s nedůvěřivým úsměvem, se mu zdály čím dál tím méně divoké při pohledu na Mährenbergovu proměněnou tvář. Tohle je muž, který ji asi miloval. Vysvětlení je jediné. Nebo stejně jako Ptujský couvl před otevřenou pohrůžkou nového uherského vpádu? Štěpánovo neblahé hospodaření ve svěřené zemi mu tedy konečně zase vrací věrnost jeho odbojných pánů. Ale tentokrát si musí dát dobrý pozor, aby ji zase neztratil.

„Pokračuj," vyzval Mährenberga, který se nad čímsi zasnil se zachmuřenou tváří.

„Když jsem shromáždil důkazy, jel jsem za ní." Mährenberg zvedl oči a setkal se s královým upřeným pohledem. Neuhnul a pokračoval srdnatě: „Ano, máš pravdu, býval jsem jejím přítelem. Stál jsem věrně po jejím boku. Říkal jsi, že je to přátelský rozhovor, budu tedy mluvit otevřeně. My čtyři stejně všichni víme, že to, cos odhalil před rokem, mělo být povstání, které by svrhlo tvou vládu a učinilo ji vévodkyní. Nenadskakuj, Fridrichu, oni to přece vědí. Stál jsem v čele, a i když jsem nepostavil ani jediný hrad a nebyl tedy zajištěn, pořád jsem cítil v zádech upřený pohled štýrského hejtmana. Proč bych to nepřiznal ve chvíli, kdy účtujeme s minulostí? Zasáhl jsi přesně, Milosti. Velká část postižených se nakonec upřímně přidala na tvou stranu. Myslím, že jsem rozhodl správně, když jsem je vyzval, aby se ti poddali bez odporu. Byl jsi tehdy dost silný, abys nás potlačil."

„K tomu jsem vždycky dost silný," podotkl král. „Myslím, že je spíš ve vašem zájmu, abyste na to nezapomínali."

„Nezapomínáme na to. Snad proto, že paní Gertruda poznala, že mezi štýrskou šlechtou ubývá chuti k odporu, snad jsem se jí já už nezdál dost důvěryhodný nebo schopný... Zkrátka vyhledala spojení, které nás sjednotilo proti ní. Mladšího uherského krále, který čeká jen na smrt svého otce, aby vtrhl do Štýrska."

„K tomu se odhodlala sama od sebe?"

„Ne, má rádce. Promiň, zapomněl jsem. To je ta druhá osoba, o níž jsem mluvil." Zhluboka se nadechl, než pokračoval s neskrývanou nenávistí v hlase: „Filipa ze Sponheimu, bratra korutanského vévody a bývalého arcibiskupa salcburského."

„Rádce?“ opáčil Přemysl. „Není spíš jejím milencem?“

Mährenberg sebou trhl. „Přišel jsem ti oznámit nepřítele,“ vykřikl, „a ne pošpinit čest ženy!“

Král se lehce usmál. „Napadlo mě to, protože znám Filipa. Promiň. Nechtěl jsem se dotknout ani paní Getrudy, ani tvé rytířské cti. Pokud jde o Filipa Korutanského, záleží jen na vás, poskytnete-li mu přístřeší. Ve Štýrsku může pobývat jen jako host. A o svou hostitelku patrně přijde, jenom co si prošetřím vaši zprávu — i když nepochybuju o tvém slovu, pane z Mährenbergu. Jakmile budu mít dostatek důkazů její činnosti, doprovodí ji Herbort z Fulštejna za hranice.“

Páni se po sobě podívali a Bruno zasáhl. „S tím souvisí závažná věc, o kterou tě chceme požádat, Milosti. Já i všechna štýrská šlechta. Herbort je neobyčejně schopný a miluju ho jako vlastního syna. Ale jistě není dost znamenitého rodu, aby mohl vládnout hrabatům a urozeným pánům.“

„Copak jim vládne? Zastupuje přece tebe.“

„Právě že mě zastupuje až příliš často. Jsem biskup, Milosti. Potřeby mé diecéze mě volají pryč stále naléhavěji. Stárnu a nemohu už tak často přejíždět sem a tam. Někdy nejsem ve Štýrsku celé měsíce. Když jsi mě jmenoval na místo pana Voka, řekl jsi, že jde jen o několik týdnů, než se poměry urovnají. Urovnávají se už sedm let, Milosti. Myslím, že je to příliš. Pro ně i pro mne.“

„Slyšeli jste biskupa, pánové?“ ozval se král káravě. „Snad chápete, že vina je na vaší straně. Duše jeho oveček máte na svědomí vy. Nejvyšší čas, abych ho odvolal i s milým Herbortem.“ Upřel na Bruna zkoumavý pohled. Jistě věděl, co mluví. Po vyřešení této záležitosti bude snad ve Štýrsku všechno v pořádku. „Koho navrhuješ?“

„Otu z Haslova,“ odpověděl okamžitě Bruno. Oba šlechtici přikývli.

„Vidím, že už jste rozhodli beze mne. Dobře, souhlasím. Chci ještě jednou uvěřit vaší dobré vůli, pánové. Je-li vám libo, zůstaňte mými hosty, než hejtmani uvedou štýrskou otázku do pořádku. Není třeba, abyste se zúčastňovali osobně věci, která vám je jistě trapná a nemilá. Vypovězení paní Gertrudy ponecháme novému hejtmanovi.“

Milostivě je propustil. „Zachoval se velkodušně,“ usmál se Fridrich Ptujský, když vyšli na chodbu. „Jako ostatně vždycky. Cítím, že ve mně znovu ožívá stará láska. Těžko mě už bude někdo přemlouvat k povstání, Mährenbergu.“ Najednou si vzpomněl a zeptal se s úžasem: „Proč ses tak rozkatil, když uvažoval o podivných vztazích mezi paní Gertrudou a Sponheimským? Kdekdo ho už přece viděl vycházet z její ložnice. A my dva jsme vlastně byli skoro přitom.“

Mährenberg jen něco zabručel. Neměl rád tu vzpomínku, a přesto se neodbytně vtírala před jeho oči. Noční přepad. Neměli to v úmyslu, ale zdržela je bouře, a tak když konečně dorazili k hradu paní Gertrudy, aby jí položili několik neodbytných

otázek, byla už noc. Marie, její dcera, byla ještě vzhůru, a protože je znala jako matčiny dobré přátele, vedla je přímo k její komnatě.

„Je to chvíle, co šla spát," řekla vlídně. „Ani nezavolala služky, aby ji odstrojily. Bude ještě vzhůru." Zaklepala sama na Gertrudiny dveře. „Máti!" zvolala. „Máti! Máš tu návštěvu. Smíme dál?"

„Ne!" vykřikla Gertruda okamžitě. „Kdo je to?"

„Pánové z Mährenbergu a Ptuje. Myslela jsem... Promiň. Ty už jsi na loži?"

„Samozřejmě ne. Už jdu."

Marie najednou vypadala velice zaraženě a pokoušela se je odvést od dveří. Ale Mährenberg, před nímž vyvstaly všechny pověsti, které až dosud rozhořčeně odmítal, tvrdě předstíral, že nerozumí. Fridrich Ptujský, který byl zachvácen zvědavostí, ostatně také. A tak tam stáli, dokud se dveře nepootevřely a ona nevyklouzla ven. Mährenberg, kterému se prve zdálo, že zevnitř slyší nezřetelný šum hlasů, už ani nevěděl, co dělá. Chtěl vědět. Musel vědět. Strčil nohu mezi zavírající se dveře a prudkým kopnutím je otevřel dokořán. Gertruda je zachytila a přirazila jim je před nosem. Ale ta chvilka stačila, aby zahlédl Filipa ze Sponheimu, který se neoblečen rozvaloval na jejím loži.

Nekonečný trapný rozhovor o jejích stycích s uherským králem s ní dole ve velké síni vedl hlavně Fridrich. O vyžilé, odporné tváři, kterou Mährenberg toužil rozmlátit vlastníma rukama, nepadla ani zmínka. Proč také? Nešlo přece o její milostná dobrodružství, ale o Štýrsko. Odjeli až k ránu, aby ji už nikdy nespatřili.

Nikdy. Nikdy. Opakoval si to, i když se po dlouhém pobytu u českého krále vracel domů. Jeho myšlenky neustále kroužily kolem ní. Jeho hněv už vyprchal. Připadal si teď daleko nejspíš jako zrádce. Vjel netečně na padací most svého hradu a netrpělivě umlčel purkrabího, který mu chtěl podávat zprávu. Jako by ho mohla zajímat! Vstoupil dovnitř. Ve velké síni se zarazil. Jeho choť nebyla zvyklá trávit tu své dny.

„Richardo?" oslovil ji stroze. „Stalo se snad něco?"

Žena, která seděla u okna, teď vstala a obrátila se.

I když její tvář zůstala ve stínu, poznal ji okamžitě a zůstal stát bez hlesu a bez jediné myšlenky, ohromen skutečností její přítomnosti.

„Už jsem se bála, že se tě nedočkám, Sigfride," řekla hlasem jejich mládí.

Vrhl se před ní na kolena a začal jako beze smyslů líbat její vztažené ruce. Byl vážený, klidný, vyrovnaný muž. V šedesáti letech se už mohl pokládat za starce. Také se za něj považoval — až do této chvíle, která zázrakem odvála čtvrt století jeho života.

„Vyhnali mě," řekla tiše. „Vidím, že už to víš." Vyvinula mu ruce a pokračovala, jako by si nevšimla jeho rozrušení nebo jako by ho přičítala přiměřenějším pohnutkám. „Přišla jsem se rozloučit." Její hlas byl teď smutný. „Jsi jediný přítel, kterého jsem kdy měla. Nikdo se mě ani nezastal. Jen ty a tvoje choť.

Byla neobyčejně laskavá. Aby mi umožnila setkat se s tebou, vyměnila si se mnou šaty a pod mým závojem pokračovala v cestě místo mne. Přijala jsem její velkomyslný návrh, ačkoli jsem snad neměla, protože…“

Protože... co? Nebyl schopen sledovat, co mu chtěla naznačit. Díval se na ni a myslel jen na jediné. Ona to dosud nevěděla. „Udal jsem tě,“ řekl hluše. „Já sám. Přijíždím přímo od českého krále.“

Gertruda, která to pochopitelně předpokládala, teď na něj upřela zaražený, překvapený pohled. „Ty?“ zašeptala. „Ty sám? Proč?“

„Nechceme tu mít znovu uherského krále,“ odpověděl a snažil se, aby jeho hlas zněl vyrovnaně.

„Já přece také ne,“ řekla užasle. „Jak jsi tomu mohl věřit? Provdám-li svou dceru za slavonského bána...“ Najednou se rozplakala. „V žilách mých dětí koluje knížecí krev. Nemohu si vybírat. Nabídne-li jim ruku někdo, kdo je jim aspoň trochu roven rodem, musím to pokládat za štěstí, i když je to Joachim Gutkeled. Udal jsi mě českému králi! Vrahovi mého syna! Mému nepříteli! Víš vůbec, proč mě tak nenávidí? Celý život se mi mstí za něco, cos mi ty odpustil, protože chápeš. I tobě jsem přece v mládí odmítla splnit tvou touhu. A bylo mi to tak těžké! Ale žena má pouze svou ctnost.“

Odvážně zabořila rozžhavený nůž do jeho rány a přivírajíc oči, aby neviděl jejich číhavý lesk, čekala, co to s ním udělá.

Zkušený Mährenberg spolkl s vnadidlem i udičku. „Ctnost!“ zařval a vrhl se k ní. „To si mi troufáš připomenout po tom, co jsem viděl?“ soptil a zalomcoval divoce jejími rameny. „Ty... ty...“

„Dost!“ vykřikla pyšně a prudce ho odstrčila. „To už je příliš!“

Chvíli se na něj dívala. Může mi být vděčný, že jsem z něho v jeho letech dokázala udělat mladíka, ušklíbla se v duchu. Dobrá. Teď je připraven pro poslední ránu. „Nikdy bych si nemyslela, že si budeš myslet něco podobného,“ pokračovala chvějícím se hlasem. „Právě ty bys měl vědět, co nemusí znamenat přítomnost muže v mé ložnici. Dobře, řeknu ti všechno. Chtěla jsem se provdat za Filipa ze Sponheimu, abychom spojili korutanské vévodství se Štýrskem. Máme společného nepřítele a moji přátelé mě opustili. Měl to být jen politický sňatek, je přece směšné čekat v mém věku...“ Zarazila se a opravila se tichounce: „Ne, není to tak docela směšné. Snad si to uvědomil i on. Ale choval se vždycky korektně. Byla jsem opatrná, při jeho pověsti, ale když víc než rok mi prokazoval jen přátelskou úctu... Ten večer byl opilý. Vnikl ke mně násilím. Měla jsem snad volat o pomoc? Zostudit svého budoucího chotě? Naštěstí byl příliš opilý. Dal se přemluvit, aby si jen lehl a spal.“

Díval se na ni s nedůvěrou. „Jsi krásná,“ řekl chraptivě. „Jsi mladá, neříkej, že ne. Léta nerozhodují u ženy, jako jsi ty. Ten večer mě napadlo, že ti snad bylo zatěžko celá ta léta žít jen jako matka.“

„Bylo mi to zatěžko," zašeptala. „Kdo je tím vinen?" Když pořád ještě nechápal, rozpřáhla paže a vykřikla vášnivě: „Po celý život jsem se snažila zachovat obraz, který sis o mně vytvořil. Obraz čisté, nedotknutelné ženy. Teď zmizel. Ctnost! Přesto mě stihlo tvé podezření. Ať je to tedy pravda. Proč ještě dál přemáhat svou touhu? Aspoň jednou, aspoň jednou chci patřit muži, kterého miluju!"

Zbledl. „Filipovi ze Sponheimu," vydechl. „Ty teď..."

„Ne!" zvolala divoce. „Tomu jsem mohla patřit dávno, kdybych chtěla. S tím je konec. Nikdy ho už nechci vidět. Nikdy. Copak je možné milovat člověka, jako je on?"

Najednou byla v jeho náruči, ani nevěděl jak. „Gertrudo," koktal zmateně. „Já vím, že mě teď musíš nenávidět. Nikdy bych si nedovolil... To tvoje blízkost, odpusť."

Pustil ji. Zase ji pustil! To je řečí, pomyslela si zlostně. A čas nezadržitelně utíká. „Sigfride," vzlykla a hlas se jí lámal věrohodnou touhou, „celý život jsem věřila ve tvou lásku. Každou noc jsem se modlila, aby mi Bůh dal sílu k dalšímu odříkání. Každý den, kdy jsem tě spatřila, jí ubývalo. Dnes už ji nemám, nemám. Proč jsem nepoznala dřív, žes mě nikdy nemiloval?"

Konečně! Vzlykala mezi jeho polibky a tiskla se k němu jako k jediné záchraně. Už mu nedopřála čas, aby si rozmyslel, co dělá. V objetí dotápali do ložnice. Dobyl ji mužně a divoce, jako by na něm ani neležela tíha šesti desítek let. Dítě! pomyslela si skoro něžně, když jí blaženě usnul na rameni a ona mohla konečně přestat předstírat milostné uchvácení. Teď mu nikdo nevymluví, že od stvoření světa nebylo skvělejšího milence, než je on.

Odložila jeho hlavu a uložila se pohodlněji. Filip to není, pomyslela si s povzdechem. Je už starý. Ale konečně... Filip se zachoval, přesně jak se dalo čekat. Odmítl vzít ji s sebou do Korutan a s přehnanou horlivostí ji ujišťoval, že si pro ni přijede, jen jak se mu podaří dobýt jeho dědictví. Zlaté oči! Gertruda bez Štýrska nebyla pro něj víc než holka na jednu noc. Bylo by těch nocí možná ještě několik. Ale co pak? Kdežto Mährenberg...

Slastně se protáhla. Odvolali Bruna Olomouckého. Vlastně je dobře, že mě Sigfrid udal. Teď mu český král bude důvěřovat. A až ho přiměju, aby se spojil se Štěpánem... Dobrá. Nebudu korutanskou vévodkyní, ale zůstane mi aspoň polovina Štýrska. S Mährenbergem bude ještě práce, ale touha na dálku pracuje vždycky líp. A já odejdu. Už proto, že bych se těžko dokázala milovat s ním častěji, aniž by poznal... Ochotně mu vrátím jeho omezenou, fádní ženu. Jen ať si vzpomíná. Bude-li mít úspěch, odměna ho přirozeně nemine.

Pochybil jsi, Filipe, jestli se mnou už nepočítáš. Velice jsi pochybil. Se Štěpánovou pomocí se může korutanským vévodou stát i manžel vévodovy vdovy. Anežka je sice husa, ale konečně je moje dcera. Zaslouží si to.

Podceňovala Filipa. Počítal s ní. Jeho člověk v podhradí Mährenbergovy tvrze právě zvonil stříbrem u ucha Sigfridova sluhy, který mu prodával její nejnovější tajemství.

Co zamýšlel Filip? Jednoduše: smířit se s bratrem. Jeho krásný plán selhal a naopak upevnil Přemyslovu pozici ve Štýrsku. Štýrská šlechta, zejména v krajích hraničících s Bélovou říší, když objevila bezprostřední uherskou hrozbu, pocítila znovu dávnou příchylnost k českému králi, kterou setřel dlouhý čas malicherných sporů. Pevná ruka jeho vlády, kterou mnohdy nesli tak těžce, se jim zase stala zárukou mocné ochrany. Byli s ním teď všichni v dojemné shodě.

Filip měl zlost na Gertrudu. Dost nespravedlivě, protože ji k celému nezdařenému podniku přemluvil sám a byly to jeho vlastní špatné výpočty, které ji nakonec vyhnaly z její země. Zuřil, že všechno zkazila svou ukvapeností, a zapomínal, kdo ji nutil k spěchu a k svazku s Joachimem Gutkeledem, jemuž pochopitelně vůbec nezáleželo na její nebo Filipově pověsti. Ale přes tu prohru se Gutkeled oženil s Marií ještě před Gertrudiným odjezdem. To znamená, že se Štýrskem se v Uhrách přece jen počítá. A navíc její šikovný tah se zamilovaným Mährenbergem... Filip, který nikdy své neúspěchy nepřičítal sám sobě, zanevřel na Gertrudu dvojnásob. Kdyby to aspoň bylo jasné! Ve chvíli, kdy se před ní trapně odhalil — musel, nezbývalo nic jiného, ona se už nedala umluvit, musel by se oženit, a to nemohl, když se nechtěl prozradit — v té chvíli ji považoval za docela vyřízenou a dal ji sledovat jen pro jistotu. A teď? Uherská svatba a Mährenberg. Dobře věděl, že Gertruda nezapomíná. Kdoví jestli ho v seznamu svých nepřátel teď nezařadila i před samotného českého krále. A mít proti sobě uherského nepřítele na hranicích Kraňska a Vindické marky a po celé hranici Korutan českou přesilu...

Ještě se nevzdával. Měl nějaké příznivce v Kraňsku, ale na západ jich ubývalo, snad kam až doléhaly ohlasy jeho předchozího působení v Salcburku. Hlavně v Kraňsku se potřeboval pojistit. Nebyl tak bláhový, aby se k Štěpánovi hlásil veřejně, ale zprostředkoval mu potají spojení, které by mělo Gertrudu odradit aspoň od veřejného svazku s uherským králem. Jistá naděje byla i v tom, že papežský stolec byl už skoro rok uprázdněn. Nastoupí-li na něj někdo nepříznivý Přemyslovi — a to se dalo čekat, i předchozí papežové mu projevovali přízeň jen váhavě a neradi, a to většinou jen slovy a hlavně proto, aby proti sobě nepopudili jeho rostoucí moc — zajisté nebude nadšen dalším rozšířením jeho území a nárok

na Korutany mu nepřizná. Ne že by to znamenalo okamžité vítězství, ale pod záštitou kurie a případné církevní klatby se bojuje líp, je ještě mnoho těch, kdo se bojí božího hněvu, zprostředkovaného papežským výnosem.

Naštěstí se zdálo, že Oldřichovi se po jeho loňském rozhodnutí citelně ulevilo. Byl dokonce schopen i kratších vyjížděk. Filip si dal dobrý pozor, aby si ho vyčíhal v nepřítomnosti jeho choti.

Setkání obou bratrů, hrající prozíravě na strunu překvapení, proběhlo v okázalém dojetí. Filip, který svého bratra znatelně převyšoval inteligencí, se ve svém odhadu nemýlil. Právem počítal s tím, že Oldřich, i když pevně stojí za svým přesvědčením, přece jen vůči němu teď pociťuje cosi jako výčitky svědomí. Stočil rozhovor k nemilému tématu, jakmile se k tomu naskytla první příležitost, když spolu usedali na měkkou trávu, hledíce si láskyplně do očí.

„Já se na tebe nezlobím, opravdu ne," řekl ušlechtile, ačkoli Oldřich nezašel tak daleko, aby se mu omlouval. „Přemysl je jistě mnohem schopnější vladař. Co jsem já? Troska, která přes dvacet let přežívá sama sebe. Kdyby nebyl smrtelný hřích sáhnout na vlastní život, věř mi, že bych tu už dávno nebyl. A snad jsem to měl stejně udělat. I to, jak jsem žil, je jeden jediný hřích."

„Co to říkáš!" zhrozil se Oldřich, ale jeho zděšení bojovalo s upřímnou radostí nad tím, co pokládal za pokání. „Na nápravu není nikdy pozdě. Jsi zdráv. Čekají tě ještě dlouhá léta života, která naplníš dobrými skutky a ctností."

„To doufám, že ne," ušklíbl se Filip, ale když si všiml nespokojeného záblesku v bratrových očích, okamžitě dodal teskně: „Čekám už jen na smrt. Když se mi dosud nepodařilo zapomenout..."

„Na co?" zeptal se Oldřich bezelstně při opakované narážce.

S tebou je snadné pořízení, usmál se v duchu Filip a rozvinul před ním zkormouceným hlasem barvitý obraz svého utrpení. „Byl jsem vlastně chlapec, když jsem ji spatřil prvně, a ona — v plném lesku mladičké, nebeské krásy. Nikdy bych si ani netroufl k ní zvednout oči. Ale on, ačkoli byl mladší, měl víc sebedůvěry a snad i zkušeností. Vešel k ní v noci, vydávaje se za svého bratra, a ona mu věnovala svou lásku v domnění, že se poddává svému budoucímu choti."

„O kom to mluvíš?" zeptal se Oldřich zostra.

„O Gertrudě a Přemyslovi přece. Stalo se to několik dní před její svatbou s Vladislavem." Přehnal jsem to, uvědomil si okamžitě při pohledu na bratrovu tvář. Zase jsem mu sáhl na miláčka. „Já vím, bylo mu stěží patnáct, kdo za sebe může v takovém věku?" pokračoval okamžitě a chytil za ruku Oldřicha, který se pokoušel vstát, aby mohl hrdě odejít. „Nakonec se možná opravdu jen políbili. Co já vím! Nebyl jsem při tom, hlídal jsem jenom u dveří. Zeptej se ho, jistě ti to nepopře. Nedovedeš si představit, jaké vidiny dokáže vyvolat žárlivost. Ať se mezi nimi stalo tenkrát cokoli, co na tom záleží. Stejně ho milovala celý život. Celý život se ho znovu a znovu pokoušela získat. Ani o tom nevíš? Ovšem, je rytíř, nechlubil se.

A já jsem se vrhal do šílených orgií, abych zapomněl. Divíš se pak, že jsem ho proti své vůli nenáviděl? Divíš se, že jsem dvojnásob trpěl tím, že přijímám pomoc od šťastnějšího soka? Vyhnali mě ze Salcburku a ty ses oženil s její dcerou. Tím hůř. Byl jsem příliš blízko. Objížděl jsem její sídlo v bludných kruzích, až jsem jednou potkal tvou choť s Heunburkem a neodolal jsem připojit se k nim. To byl můj konec, protože ona mě jen zneužila pro své záměry. Šel jsem za ní jako bez vůle. Ale nelituji toho roku, i když mi vzal její obraz jako bytosti nešťastné a milující. Teď vím, že je tvrdá, nízká, podlá a že umí jen nenávidět. Ale měl jsem ji, skutečně jsem ji měl, a i teď ještě, přese všechno...“ Filip položil hlavu na rameno svého dojatého bratra a rozplakal se skutečnými slzami.

Nemužná zbraň, kterou se naučil ovládat pro tyto příležitosti, měla znovu kýžený účinek. Oldřich byl otřesen a nadobro zapomněl, že Filip umí ronit slzy na požádání. Jeho slovům navíc přidávala věrohodnosti skutečnost, že za celou dobu své podivné známosti s Gertrudou se nedal strhnout k jinému přestupku proti mravopočestnosti. Oldřich ve své čisté prostotě těžko mohl uhodnout, že muž s tak bohatými zkušenostmi jako Filip jen obezřele šetřil své opotřebované síly pro příliš náročnou ženu, kterou si nemohl dovolit zklamat v žádném ohledu. Oldřich byl upřímně dotčen Filipovým pohoršlivým svazkem s judenburskou paní. Až dnes si uvědomil, že to vlastně byla jediná doba bratrovy ctnosti.

„Chtěl jsem, aby si mě vzala,“ vzlykal Filip. „Vždyť jaký jsem já kněz? Vysmála se mi. Začal jsem tušit, že má i jiné milence. Je to ohavné, ale ať víš všechno. Upadl jsem tak hluboko, že jsem ji dal sledovat. Ještě cestou do vyhnanství navštívila Mährenberga. Sluhové vědí, co tam dělala. Odjížděla od něho v přestrojení až za týden.“

„Mährenberg je starý.“

„Ale!“ ušklíbl se Filip. „Má v podhradí pět nemanželských dětí, z nichž nejmladšímu je sotva rok. Pan z Mährenbergu zneužívá svého postavení v mnoha ohledech. Je stejně nebezpečný jako ona.“

„Ty žárlíš, Filipe,“ povzdechl si Oldřich soucitně. „To je nesmysl. Vždyť ji sám udal.“

Filip si otřel oči. „Snad jsem žil celý život v bláznivém zakletí, ale teď jsem ke svému neštěstí střízlivý, Oldřichu,“ řekl vážně. „Nemám rád Přemysla, ale uznávám, že jsem zaujatý neprávem. Měl bys ho varovat. Gertruda hraje vysokou hru. Nepřerušila své styky s Mährenbergem ani na okamžik. Ptujský byl jen nastrčená figura. To jen kvůli věrohodnosti sehráli divadýlko, když se dala se mnou přistihnout ve své ložnici. Ve vlastním hradě! Copak by něčemu takovému nedokázala zabránit? Ne, už se mě nasytila. A tak mě předložili Ptujskému, aby uvěřil, že Mährenberg na ni zanevřel nadosmrti. Měl bych se smát, jak jim nalítl i ostražitý Přemysl. Ota z Haslova je přece panák, který neobjeví nic, a Herborta z Fulštejna odvolal, aby neurážel city vznešených pánů. A ještě mladší král Štěpán!“

„Nebyl jsi to ty, kdo jí radil k tomu spojení?“

„Všechno já. Samozřejmě.“ Filip se zadíval bratrovi co nejupřímněji do očí. „Neříkám, že mě to vůbec nenapadlo. Ale nikdy bych si netroufal se jí o tom zmínit, po tom, co vím. Nakonec i kvůli tobě. Jsi přece ženat s Fridrichovou sestrou.“

„Nerozumím ti,“ řekl Oldřich zmateně.

„Štěpán zasnoubil svou dceru i prvorozeného syna s dětmi Karla z Anjou,“ vykřikl Filip překvapeně. „Ty to nevíš? Ovšem, zapomněl jsem, je to ještě tajemství. Jeden z mých přátel z Karlovy kanceláře mi věnoval předlohu jeho listu jako podařený žert, protože zná mé vztahy k českému králi, který byl přece předchozím kandidátem.“ Věděl, že Oldřich je příliš prostoduchý na to, aby uvažoval, proč nosí Filip dokument u sebe, když se přece setkali pouhou náhodou. „Počkej, to se pobavíš. Tady, podívej se.“

„...hledaje, s kým by své děti mohl zasnoubit, se přesvědčil, že nade všechna knížata, s jejichž dětmi by mohl své spojiti, král Štěpán je vznešenější, urozenější, mocnější a větší vírou i vahou, pocházeje z rodu svatých a velikých králů, kníže mocný a bojovný, osvědčený proti nepřátelům víry a církve,“ četl Oldřich nevěřícně.

„Nepřátelé víry a církve,“ opakoval Filip. „To jsme my, bratře. My a český král. Jen si vzpomeň na Kressenbrunn a znamenité bojovníky víry, jako jsou pohanští Kumáni, Tataři a všechna ta čeládka.“

„Gertruda to možná nevěděla,“ řekl Oldřich otřesen. Jeho poctivá duše se vzpírala uvěřit takové hanebnosti.

„Jak by to nevěděla, když jsem jí to řekl?“ opáčil Filip ctnostně. Tato nová lež ho nic nestála, těžko mu ji mohl někdo dokázat. „Pokládal jsem to za svou povinnost vůči ní. Řekla mi, že Karel byl jen nástrojem v Přemyslově ruce a že se skutečným vrahem jejího syna ji může smířit jen jeho smrt.“

„Ani tvoje pohnutky nejsou moc vznešené, Filipe,“ řekl Oldřich zamyšleně, „ale konečně tě přivedly aspoň na cestu pravdy. Napíšu o tom Přemyslovi, jistě i on ocení tvůj opožděný návrat mezi nás. Věřím, že najdeme cestu, jak se ti odměnit, i když na mé závěti se tím nezmění nic. Je mi líto, Filipe, ale nebudu ti lhát. Znovu ho ujistím o tom, že by porušil mé poslední přání, kdyby po mé smrti dopustil, abys vládl v Korutanech.“

Filip byl trochu překvapen. I když neočekával, že se Oldřich pokusí dávnému příteli odejmout tučné sousto, přece jen se mu zdálo, že mohl aspoň zaváhat. Rozhodnost, s kterou se odhodlal znovu zabránit českému bratranci v případné velkomyslnosti, Filipa rozladila. Ale nedal to znát. „Nečekám žádnou odměnu,“ řekl pokrytecky. „Netoužím po vládě. Chci jen dožít v klidu a bez nutnosti žebrat. V posledních letech jsem se často octl v nouzi.“

„O to nemusíš mít strach," řekl Oldřich vlídně a položil ruku kolem bratrových ramen. „Štědrá dlaň českého krále ti jistě zůstane otevřena stejně jako jeho srdce."

O tom měl Filip své pochybnosti. Přemysl nebyl takový jelimánek jako jeho bratr a nenalítne tak snadno. Ovšem až se přesvědčí, že nelhal v případě Mährenberga?

Přemysl se o tom přesvědčil až po roce, ale to už si Filip nemohl dělat nároky na jeho vděčnost. Události se řítily rychle kupředu. V den Panny Marie 8. září téhož roku dvanáctistého šedesátého devátého, tři dny po šťastném narození Přemyslovy druhé dcery, zemřel v Akvileii patriarcha Řehoř de Montelongo a friaulské stavy požádaly Oldřicha Korutanského, aby se až do jmenování nového ujal Akvileie jako hejtman a správce. Při účasti korutanského vévody počítali jistě i s podporou a pomocí mocného českého krále. Buď jak buď, obměkčený Oldřich okamžitě vyzval bratra, aby se o uprázdněný stolec ucházel — dosud přece mohl být považován za církevního hodnostáře — a protože jeho pověst zaručovala všechno jiné, než že bude zvolen, obrátil se na Přemysla s horoucí prosbou za napraveného hříšníka.

Přemysla naprosto nedojal Filipův zlý osud, ale dobře věděl, jak na tom Oldřichovi záleží. Proto okamžitě zahájil jednání. Filip se nikdy nedověděl, co stálo jeho zvolení, když ho za pouhé dva týdny po Řehořově smrti kapitula jednohlasně prohlásila za akvilejského patriarchu. Jeho moc byla ovšem omezena friaulskými stavy. Snad si Přemysl i Oldřich mysleli, že mu opatřují tučné obročí, kde nemůže napáchat příliš velké škody. Příjem z patriarchátu byl skutečně ohromující a předčil jeho nejbujnější sny. Celé bratrovo vévodství možná vynášelo míň.

Ještě že jsem nespáchal ten šílený skutek, abych se oženil, pomyslel si na vrcholu blaha, přijímaje hold svých nových poddaných. V té chvíli téměř miloval svého vytrvalého příznivce a v nadšeném poděkování ho ujistil nehynoucí vděčností i tím, že se v Akvileii vystříhá všech nepřístojností, které ho kdysi vyhnaly ze Salcburku. Myslel to upřímně. Koneckonců se každý jednou vybouří a všeho na světě se dá dosáhnout bez skandálů, když se člověk neukvapuje a vyhýbá se podezřelým příležitostem. Skoro měsíc to vydržel. Ti, kdo ho obklopovali, nechápali, co se na tom svatém a příkladném muži nelíbilo Salcburským. A zase nebyl tak svatý, aby pohoršoval. Občas bylo u patriarchy mírně veselo.

Jeho víno bylo vždycky znamenité a jeho pohostinství štědré.

Ne, Filip se samozřejmě nenapravil. Ale budiž přičteno k jeho zásluhám, že naplnil štěstím poslední dny svého bratra. Byla to bohužel zásluha poslední. Oldřich zemřel téměř nečekaně koncem října a zaskočený dobrodruh se znovu octl na nebezpečné křižovatce. Přijme-li bez námitek bratrovu poslední vůli, ustavující jeho dědicem českého krále, ztratí tím navěky nárok na otcovskou zemi. Na druhé straně akvilejský patriarchát mu to bohatě vynahradí a patriarchát může udržet jen

s Přemyslovou pomocí. Ještě nenastoupil nový papež, který by jeho volbu schválil. Ale co jestli ji neschválí?

Filip se rychle rozhodl, snad i pod vlivem toho, že měsíc vytrvale předstírané dobrotivosti v něm vyprovokoval neovladatelnou touhu udeřit do té blahovolné, pomáhající ruky. Jeho práva k Akvileji byla velice nedávná a nejistá, zatímco byl nepochybně přirozeným dědicem svého bratra. Pouhých pět dní po Oldřichově smrti, dřív než se český král vůbec mohl o ní dovědět a učinit potřebné kroky, si v Lublani dal od kraňských šlechticů přísahat věrnost a prohlásil se korutanským vévodou. Ale přes mohutný počáteční nápor víc než to nedokázal. Celé Korutany a dokonce i část jeho Kraňska se prohlásily pro Přemyslovu vládu a pod správou Oldřicha z Heunburka zachovaly věrnost českému králi.

K jeho štěstí si Přemysl v posledních letech zvykl vždycky dlouho vyjednávat, než se odhodlal k válečnému tažení. Byl by nepohodlného příživníka smetl jediným úderem. Ale jeho listy, i když jejich tón se přiostřoval, byly pořád ještě přátelské. Ještě pořád se dovolávaly jen úcty k zemřelému bratrovi a štědrého odstupného. Jenže Filip nebyl jen ziskuchtivý. Filip nenáviděl. A Béla umíral a Filip měl bezpečnou smlouvu se Štěpánem. Při česko-uherském válečném sporu nemohl prodělat. Štěpán svou válku jistě povede prozíravěji než Béla před deseti lety.

ZRADA

„Milosti! Milosti!“

Vzrušené hlasy za dveřmi přerušily královské objetí v nejnevhodnější chvíli. Co neslýchaného se to muselo stát? Kunhuta se na něj dívala velikýma očima.

„Jdi, miláčku,“ řekla tiše. „Musíš jít.“

„Miluju tě,“ zašeptal a políbil ji na oči.

„Já tebe taky,“ usmála se. „Ale věděla jsem, že si beru krále.“

„Jestli mi nepřednesou dost závažný důvod, dám je zaživa stáhnout z kůže,“ sliboval výhrůžně. „Co se stalo?“ zvolal hlasitě.

„To jsem já, synu,“ ozval se za dveřmi hlas, který oba znali.

„Matka?“ vydechla Kunhuta s úžasem. Přemysl vstal a otevřel.

Anna Mačevská vběhla dovnitř. Když spatřila dceru, zarazila ve dveřích několik pánů, kteří se hnali za ní, a převzala od jednoho z nich cosi zabaleného v tmavé roušce. Přemysl jí přistrčil křeslo. „Ať sem nikdo nechodí,“ řekl stroze a znovu zavřel. Sám nalil pozdnímu hostu víno z konvice, která stála na stole, a teprve když od něho přijímala číši, políbil konečky jejích prstů. Vypadala úplně vyčerpaná. Kunhuta vstala a beze slova se k ní přitulila. Nebylo to tak dávno, co od nich odjížděla. Co ji tak brzy přimělo k návratu?

Dcera uherského krále vyprázdnila pohár vpravdě bohatýrsky. „Rozbal to,“ přikázala Kunhutě a ukázala na balík, který ležel u jejích nohou. Král byl rychlejší. Zvedl těžký uzel, v němž to kovově zazvonilo, a položil ho na stůl. Pod odkrytým cípem zazářilo zlato. „Uherská koruna!“ vydechla Kunhuta.

Přemysl mlčky urovnal látku a rozložil po ní korunovační klenoty. Pak beze slova zvedl pohled ke své tchyni.

„Otec zemřel,“ řekla rychle. „V posledních několika týdnech jeho nemoci nás Štěpán zavřel v Budíně. Jeho Kumáni vyli po chodbách. Strašně umíral můj otec. V hrůze a úzkosti vzpomněl si na tebe. Matka ho přežila ani ne o den. Štěpán s ní strávil řadu hodin. Slyšela jsem ji plakat a jeho neodbytný hlas... Pak jsem ji našla mrtvou. Utekli jsme. Několik pánů nasadilo život, aby splnili Bélovo poslední přání. Zde je koruna svatého Štěpána, Přemysle. Vlož ji na svou hlavu a zachraň uherskou říši.“

Dlouho mlčel. „Ne,“ řekl pak tiše. „To nemohu.“

„Proč?“

„Je to příliš. Neupevnil jsem ještě ani vládu v Korutanech.“

„Prosí-li tě mrtvý?“ vykřikla Anna. „Nelži. Ty se přece nebojíš větší moci. Král český a uherský! Jak by to znělo.“

„Moje jméno zní už dost zvučně,“ usmál se. „Ne, kvůli tomu bych to nedělal.“ Postavil se k oknu a zadíval se zamyšleně na spící město pod sebou. „Uhersko je podivná země. Nerozuměl bych mu.“

Anna Mačevská se na něj podívala s úžasem. „Země jako země,“ řekla. „Řada magnátů potřebuje přitáhnout uzdu. To neuměl můj otec, ale umíš to ty. Můžeš udělat z divoké země ušlechtilý kraj.“

Neodvrátil oči od stříbrných záblesků, jimiž se prohánělměsíc po hladině Vltavy. „Magnáti nejsou země,“ odpověděl. „Vládnout neznamená jen pobírat důchod a svádět bitvy, máti. Beru-li stříbro z jihlavských dolů, musím vědět, jak žijí lidé, kteří ho pro mne dobývají ze země, a musím myslet na to, abych jim zajistil jejich práva. Musím vědět, v čem se liší potřeby moravského sedláka od horala vysoko v Alpách a kde mě už ohrožují spojené državy příliš mocných pánů, abych mezi ně v příhodný čas vrazil klín. Musím umět zabránit tomu, aby ti horší z mocných nezneužívali své síly a neutiskovali příliš nesnesitelně ty, kteří se poddali pod jejich ochranu. Musím vědět, proč štýrská šlechta nechce spolky s uherským králem a proč je někdy nechce se mnou, a které to *proč* je silnější. A musím vážit na jemné váze nespokojenost pánů a užitek, který plyne z bohatých a pevných měst. Musím znát mez lidských sil, abych věděl, kolik práce mohu chtít od řemeslníka a kolik udatnosti od vojáka. A k tomu všemu musím vědět, jak poskytnout úlevy při neúrodě, povodních nebo suchu, jak odstranit následky zhoubných vichřic, kdy povzbudit chybující a kdy je trestat. A samozřejmě musím vědět, co si myslí a co ode mne očekává bavorský vévoda, benátský dóže i kolínský arcibiskup krom těch desítek ostatních, které nejmenuji. Musím umět zabíjet i pít, mluvit i neříkat nic, objevovat se mezi velmoži pokryt zlatem i žertovat s chudinou v podhradí. Moje země je až příliš velká pro panovníka, který chce mít oči všude. A já je musím mít, protože mi páni nedovolí vyhlásit jednotný zákon, který by byl beze mne všude dodržován. Tvůj otec pozval do země Kumány. To je lid, který neznám, nevím, co potřebuje. Žijí ve stanech? Živí se syrovým masem? Má každý z nich několik žen? Nebo pojídají malé děti? To je nejspíš pomluva, ale jak to mám vědět jistě?“

„Vyžeň Kumány,“ vykřikla Anna. „O to tě otec prosí. Až příliš pozdě poznal, co zavinil.“

„Kumáni se stali uherským národem,“ řekl Přemysl. „Já jim nerozumím, ale to je moje chyba, ne jejich. Neztratili proto právo na život. Mnoha věcem v Uhersku nerozumím a nemám čas naučit se tak složité hře. Ani tvůj otec jim nerozuměl, ale Štěpán jim rozumí. Nevážím si ho a nemiluju ho. Ale pro Uhersko je lepším

králem on. Uhersko není evropská země přes všechnu svou snahu. Není to ani křesťanská země přes všechny své katedrály. Pod mou správou by zeslábla v tom, čím je mocná. A tatarská hrozba stále trvá, nezapomínej. Já bych jako uherský král nikdy neuzavíral přátelské svazky s tatarským chánem. Štěpán je uzavírá. Je tedy na svém místě užitečnější, než bych byl já.“

„Chceš se mu vyhnout?“ zvolala Anna zklamaně.

Zavrtěl hlavou. „To ani nemůžu. Válka je nevyhnutelná. Mezi mnou a Štěpánem ještě neskončila.“

„Sáhni po jeho koruně!“ vykřikla s novou nadějí.

„Ne,“ odpověděl rozhodně. „Pochop mě, prosím. Je mi líto, že ti nemohu nabídnout bezpečí v Budíně, ale Praha je krásné město. Sama jsi říkala, že se ti tu líbí. A těm, kdo s tebou vážili dalekou cestu s nadějí na odměnu, se jí bohatě dostane.“

„Ale máti,“ zasmála se Kunhuta, „Přemysl se nemůže stát uherským králem, jeho tituly by se mu nevešly na pečeť. Už teď, co se stal korutanským vévodou, musí mít dvě. Chceš je slyšet?“ Zavřela oči a přednášela s netajeným potěšením: „Přemysl Otakar, pátý král český, markrabí moravský, vévoda rakouský, štýrský a korutanský, pán Kraňska, Vindické marky, Chebu a Pordenone. Por-de-no-ne,“ opakovala zasněně. „Portus Naonis, brána k moři... Máti, takové jméno! Občas si ho říkám, protože patří i mně, jeho choti. Jsem paní Por-de-no-ne.“

Díval se na ni s úsměvem. „Tvoje Pordenone je bohužel příliš blízko Filipových drápů. Z Kraňska tam dosáhne snadněji než já. Pokusím se aspoň uzavřít se Štěpánem příměří. Záleží na tom, jak je vyzbrojen. Je květen. Na to, aby začal shánět vojsko pro velkou bitvu ještě v letošním roce, je skoro pozdě.“

„Ne,“ potvrdila Anna. „Není připraven k válce.“

„Výborně, budu mít volné ruce. Přestaneme tedy vyjednávat. S Filipem stejně není řeč.“ Políbil Kunhutu na čelo. „Neboj se, moje drahá. Ubráním ti tvoje Pordenone.“

Pordenone! Vztek jím lomcoval, kdykoli si vzpomněl. Ještě teď, když v sychravém podzimním dnu vstupoval v nedostatečném obleku na křehkou loďku, která ho měla zanést doprostřed zkaleného proudu Dunaje, ho zahříval hněv navzdory studenému větru.

V příměří, které uzavíral v červenci s uherským králem, se najednou objevil *pán Kraňska* Filip jako Štěpánův spojenec, neústupně zahrnutý do podmínek.

Nakonec souhlasil. Ať si Filip zatím sedí ve svých několika kraňských hradech. Než vyprší sjednané příměří do schůzky obou králů, která povede buď k míru, nebo k válce, má on sám čas posílit, případně vyměnit posádky ve všech ohrožovaných místech. A pak ať Filip zkusí vylámat si zuby. Jenže Filip nečekal. Jako by se ho příměří netýkalo, sebral se a s celou válečnou silou dobyl právě Pordenone. Kdyby ho připravil o celé Korutany, nemrzelo by ho to víc.

Kunhuta mu sice jeho nesplněný slib nepřipomněla ani slovem, ale měl neodbytný pocit, že jeho dosud neposkvrněný obraz v jejích očích utrpěl značnou trhlinu.

Znala ho tak důvěrně, že to samozřejmě brzy odhalila, a několikrát ji přistihl, jak se na něj dívá s potutelným úsměvem. Jako by byl dítě, jemuž je třeba shovívavosti. Jsem nezřízeně domýšlivý, pomyslel si zahanbeně, ale znovu se ho zmocnila zuřivost, když si vzpomněl na jejich loučení.

„Hlupáčku," zašeptala něžně, když ho líbala, „nedej se strhnout k něčemu, čeho bys litoval. Já přece vím, že za to nemůžeš."

„Za co?" utrhl se na ni. Ještě teď se styděl, když si na to vzpomněl.

„Vždyť to víš," usmála se nedotčeně. „Nejsi prostě zvyklý, že jiní kašlou na smlouvy, které ty dodržuješ."

Loďka se začala kymácet, když se dostala do proudu. Ohlédl se zpátky ke břehu, kde zanechal své průvodce až na čtyři muže, kteří se tužili u vesel. Rozeznával starostlivé tváře. Byl sám a beze zbraně, jak to bylo domluveno. Dokonale beze zbraně. Krátký šat, tak velice nepřiměřený roční době, zcela jasně naznačoval, že nemůže pod ním ukrývat ani dýku. Ostrůvek, k němuž mířili, byl ještě úplně opuštěn. Na druhém břehu bylo vidět hemžení kolem uherského krále, který nerozhodně postával u své lodi. Spustil plášť z ramen, ale v příštím okamžiku zachytil jeho cíp a znovu si ho úzkostlivě přitáhl k tělu. Ofoukl ho podzimní vítr, nebo shledal, že záhyby jeho roucha jen nedostatečně skrývají utajenou zbraň?

Přemysl se vyzývavě postavil v loďce, nedbaje kymácení. Štěpán znovu shodil plášť a honem vstoupil na svou loď. Odrazili. Ale po několika záběrech uherští veslaři obrátili a vraceli se ke břehu. Přemysl se začal bavit a pomalu zapomínal na svou zlost. Štěpán se vzrušeně s kýmsi dohadoval a vystupoval na břeh. Zase tu byl jeho plášť a nový pohled k českému králi. Plášť spadl, Štěpán nastoupil, vyplul a znovu se vrátil. Několik dalších lidí nastoupilo do lodi, která se teď pohnula k ostrovu. Přemysl dal pokyn a jeho lidé zvedli vesla. Loďka se zastavila a jen se zvolna kymácela dolů po proudu. Od českého břehu vyrazila lodice s několika pány. Nato uherská loď otočila a vrátila se. Česká také. Přemysl se posadil, jeho veslaři zabrali a přistáli u ostrova. Štěpán se konečně odhodlal a jeho loď bez ozbrojených průvodců začala klouzat po hladině. Ale objevila se druhá. Neodrazila, ale plně ozbrojená posádka v ní zaujala místa.

Také u českého břehu stála připravena lodice plná bojovníků. Při jediném neopatrném pohybu se mohla strhnout jakási směšná námořní bitva. V hučení větru bylo slyšet, že Štěpán cosi volá, a uherští veslaři u břehu svěsili vesla na znamení, že nehodlají útočit. Nato Češi vystoupili. Mír na hladině Dunaje byl pro tu chvíli zachován.

Český král byl ve výhodě. Stál už klidně se založenýma rukama, zatímco král Štěpán se nedůstojně hrabal z kymácející se loďky. Jistě si to uvědomoval také, protože jeho tvář byla brunátná vzteky, když stíhal zuřivými pohledy neobratné veslaře, kteří přistáli v tak vratké poloze. Bodejť by ne. Za vesly Štěpánovy lodi rozeznával Přemysl známé tváře uherských magnátů. Přejel je rychlým pohledem. Jestli byli ozbrojeni, neměli u sebe žádné těžké zbraně. Jeho veslaři by si s nimi snadno poradili. Nebyli to pochopitelně také žádní veslaři, jenže nebyl tak hloupý, aby s sebou bral urozené pány. Svalnatá chlapiska, dva z jihlavských dolů a dva ze zbraslavských lesů, se v hospodských rvačkách vyznala líp než rytíři. A něco vznešenějšího se tu těžko mohlo strhnout.

Štěpán se konečně vyškrabal na břeh, ještě jednou uklouzl v blátě, než s úlevou ucítil pevnou půdu pod nohama a napřímil se. Ten náfuka stál na pahrbku a díval se na něj shůry. Nedalo se nic dělat, přišel dřív. Bedlivě se hlídali a povedlo se jim pozdravit se zcela současně, aby si žádný z nich nezadal.

„Nepůjdeme dál od břehu, bratře?“ zkusil to Štěpán, kterého rozčilovalo dívat se na českého krále nahoru.

„Jak si přeješ, drahý bratře,“ souhlasil Přemysl ochotně a beze všeho opustil svou vyvýšenou pozici. Štěpán na tom tak mnoho nezískal. V nejlepším případě byli stejně vysocí. „Chceš si prohlédnout ostrov, než dorazí tvůj vzácný spojenec?“

Štěpán chvíli mlčel. Tohle byla jeho slabá stránka. Filip ze Sponheimu, kterého tak pracně prosadil do podmínek příměří, se mu odvděčil tím, že jednoduše zmizel. Na téhle schůzce měl být i on. Přesto se mu nechtělo nevěrného Filipa hodit přes palubu. Věděl, že tohle spojenectví leží českému králi mimořádně na srdci.

„Nebylo by to spravedlivé vůči tobě, kdyby přišel i on,“ řekl najednou vítězně, jak ho napadla spásná výmluva. „Ty jsi sám.“

„Zbytečné ohledy, bratře. Myslíš, že nevydám za vás za oba?“

Štěpán potlačil prudkou odpověď. „Budu mluvit jeho jménem.“

„Mluv jen za sebe,“ řekl Přemysl odmítavě, „aby ses zbytečně nezostudil. Jeho jménem mluvili už tvoji poslové. Podle dohody jsem proti němu neučinil jediný krok, přestože jsem k tomu měl tisíc příčin i možností. Ale on se necítil vázán tvým slovem. Zaútočil na mé Pordenone. To nevíš?“

„Skutečně?“ podivil se uherský král téměř věrohodně. „To je hanebnost. Musí mi to vysvětlit a dát ti zadostiučinění.“

„Nestojím o tvé prostřednictví. Odmítám prostě bavit se o Filipovi ze Sponheimu bez něho, a možná ani s ním ne. Projevil jsem až příliš ústupnosti, když

jsem na to přistoupil. Nestojím o mír, který by mi svazoval ruce a mým nepřátelům nechával volné pole. Mám dostatečnou hotovost, abych mohl u Marcheggu překročit Moravu a vstoupit do tvé země, nedohodneme-li se.“

„To nemáš!“ vykřikl Štěpán.

„Mám. Nedej se mýlit svými zvědy, nepronikli všude,“ usmál se studeně Přemysl. „Chci mír, řekl jsem to dost jasně, ale musí to být důstojný mír. Ohrožoval jsi na svobodě mou tchyni, zabavil jsi její majetek a snad jsi i zabil její matku. To je dost příčin k hněvu. Ale chci na ně zapomenout, zavážeš-li se mi slovem trvalého míru.“

„Co to znamená?“ zeptal se Štěpán.

„Nepodporovat mé nepřátele a uznat můj nárok k mým zemím,“ odpověděl Přemysl. „Víc nežádám. Co je tvé, ať zůstane tvým.“

„Máme různý názor, Přemysle, na to, k čemu mám právo já a k čemu ty,“ řekl Štěpán. „Například Štýrsko.“

„To jsem čekal. Ale nevyloučíš-li Filipa, neuzavřu ani příměří.“

„Teď na zimu?“ užasl Štěpán.

„Teď na zimu. Čekej mě s vojskem v Budíně.“ Přemysl se otočil, jako by pokládal rozmluvu za skončenou, a obrátil se zpátky.

„Počkej,“ promluvil za ním Štěpán chvatně. „Nech mě rozmyslet.“

Přemysl se usmál. Uherský král, kdyby byl schopen jemnější úvahy, musel vědět, že nemohl na zimu v Čechách shromáždit vojsko, které by beznadějně vyjídalo zemi. Jeho hotovost mohla taktak stačit na chystané obsazení Kraňska. Jenže Štěpán, který se nikdy nevyhýbal plenu ani na vlastním území, nemyslel tak daleko a Přemyslova rozhodná řeč ho mátla. On sám, kdyby byl schopen, by vtrhl na Moravu třeba o Vánocích.

„Dobře,“ řekl smířlivě. „To je čestný návrh. Chápu, že nemůžeš vyloučit svého spojence, aniž bys s ním o tom napřed pohovořil. Dám ti tři neděle. To je dost k cestě do Pordenone.“ Proti své vůli poslední slovo rozdrtil vztekle mezi zuby.

Štěpán k němu překvapeně vzhlédl, ale z nehybné Přemyslovy tváře nedokázal vyčíst, oč jde. „Díky,“ uklonil se tedy. „Sejdeme se znovu v den svatého Martina. Přes všechno, co nás rozděluje, ti chci nabídnout příměří na celé dva roky, jestli souhlasíš.“

Teď bylo na Přemyslovi, aby se divil. Dva roky! To už byl skoro mír. „Rád,“ souhlasil. „Během těch dvou let se možná dohodneme i bez krveprolití. Nebylo by to důstojnější, Štěpáne?“

„Tvá jediná námitka je tedy Filip ze Sponheimu?“ ujistil se Štěpán ještě jednou. „Proti mým ostatním spojencům nenamítáš nic?“

„Proti Karlovi z Anjou? Spor, který mám s ním, se neřeší zbraněmi. Blahopřál bych ti ke spojení vašich dětí, kdyby si blahopřání nezasloužil spíš on. Konečně našel skvělou nevěstu pro svého syna.“

„Pokud vím, hledal spíš ženicha pro svou dceru,“ ťal ho Štěpán zlomyslně. „A toho nenalezl na dvoře, kam šla jeho první nabídka. Mimochodem, jak se daří mé drahé neti Kunhutě? Slyšel jsem, že už ti před rokem povila druhou dceru, a to jste spolu pouhých devět let.“

Ano, Štěpán bude mít komu odkázat svou korunu. Kumánka mu dávno porodila syna. „Sbohem, Štěpáne,“ řekl jen. „Za tři týdny.“

Štěpán zůstal stát na ostrově, aby se tentokrát on pokochal pohledem na kolísajícího soka. Ale Přemyslovi veslaři mu nedopřáli to potěšení. Přirazili k suchému místu a vzepřeli se o břeh vesly, aby bezpečně vyrovnali lodici, do níž král seskočil, jako by byl zvyklý houpání člunu stejně jako pevné zemi. Uherští magnáti se bez úspěchu pokusili zarejdovat na stejné místo. Přemysl seděl na zádi a ohlížel se zpět, kde se mu už podruhé naskytl pohled na Štěpána klouzajícího v blátě. Ale nepocítil ani závan malicherné radosti. Co byla jeho neposkvrněná důstojnost proti vznešené převaze krále, který měl následníka z vlastní krve!

Judenburg, kdysi Gertrudino sídlo. Kde asi skřípáš zuby, má krásná nepřítelkyně? Mohla jsi teď utěšovat svého nevěrného milence, který také zmizel v nenávratném propadlišti. Snad se skrývá v Akvileii.

Sotva dva týdny trvalo vítězné tažení, které jeho bezmocného soka vyhnalo z ukradených hradů. Po krátkém obležení padla Lublaň, opora Filipovy moci, prudký útok smetl posádku několika dalších hradů, ostatní se vzdaly bez boje. Kraňsko a Vindická marka uvítaly s jásotem nového pána, lid se sbíhal kolem osvoboditele.

Štěpán mi vlastně prokázal službu, uvědomil si Přemysl, když s úsměvem odpovídal na hlučné projevy lásky. Filip svým krátkým působením obrátil i Kraňsko bezpečně na mou stranu. Po několika dnech místních bojů mohli už jen obdivovat krásnou krajinu. Nesetkávali se s dalším odporem. Jeho hotovost tála, jak zanechával posádku v dobytých tvrzích, ale už ji nepotřeboval. Když se začátkem prosince objevil v korutanském Běláku, přicházel už jako pán všech svých zemí.

Po jednom jeho boku jel Oldřich z Drnholce, po druhém Mikuláš.

„Jak se ti líbí moje nové země, Oldřichu?“ zeptal se.

„Velice.“

„Chtěl bys tu žít?“ Mladý šlechtic se na něj překvapeně zadíval. „Uvažuju o tom, zřídit tu úřad místodržícího se sídlem v Korutanech. Pro alpské země nestačí

pouhý hejtman. Místodržící je skoro vévoda. Dost dobré postavení i pro manžela královy dcery.“

Oldřich se zaraženě ohlédl po svém jmenovci, hraběti z Heunburka, který jel se svou družinou v malém odstupu za nimi. Neřekl nic.

„O osobě místodržícího rozhodnou manželky,“ usmál se král. „Mikulášova sestra je už dost dospělá, aby se mohla vdát.“

Oldřich se začervenal. Nebylo to tak dávno, co navštívil Markétu, aby obnovil svůj dávný slib. Po pravdě řečeno už uvažoval o tom, co vlastně tak urozené dívce může nabídnout. Vyhlídky, které před ním otvíral králův návrh, byly neuvěřitelně skvělé. Ale byl tu dosavadní hejtman, hrabě z Heunburka.

„Nerozumím ti, Milosti,“ řekl tedy opatrně.

„Řeknu to jasně. Nemohu nechat vládnout v Korutanech manžela vdovy po posledním vévodovi. Pan z Heunburka o tom ví. Ale myslím, že vím, jak se rozhodne. Čekal dost dlouho poctivě na svou lásku.“

„Neváhej, Oldřichu,“ vykřikl Mikuláš rozjařeně. „Nebo si budu myslet, že o sestru nestojíš. Máš už nevěstu i pro mne, otče?“

Judenburg před nimi otevřel bránu, v níž je vítal nový štýrský hejtman, český maršálek Purkart z Janovic. Štýrské pány jeho jmenování trochu překvapilo, ale přijali ho bez nedůvěry. Ostatně Přemysl nevěřil v nové spiknutí a churavějícího Otu z Haslova vyměnil spíš pro jistotu. Štýrsko ho vítalo s jásotem. Nejen lid, ale i páni.

Po Purkartově boku stál usmívající se Mährenberg. „Blahopřeju k vzácnému úspěchu, Milosti,“ zvolal. „Pověst vás už předběhla.“

Přemysl se na něj pozorně zadíval. Nadšení vždycky upjatého šlechtice bylo podezřelé. Ovšem, hrabě z Mährenbergu měl v poslední době zase čerstvé hříšky. Stížnosti na jeho chování k poddaným i blízkým měšťanům se stále množily. Konečně, to je Purkartova věc. Nechtěl se teď zabývat místními spory.

„Vracíme se,“ řekl tedy vlídně, „jen bych rád ještě prohlédl štýrské hrady u uherských hranic. Dva roky příměří! Ale kdo ví.“

Mährenberg znepokojeně vzhlédl. „Ty skutečně věříš, že tě Štěpán napadne?“

„Skutečně ne.“

Zasedli k večeři ve velké síni, kde kdysi Gertruda obrátila jeho myšlenky k neznámé uherské princezně. Při vzpomínce byl chvíli v pokušení zanedbat opatrnost a rozjet se domů hned zítra. „Fridrich v Ptuji jistě nezahálí,“ řekl Purkartovi s povzdechem. „Starám se asi zbytečně. Co kdybych odjel hned?“

„Raději se přesvědč osobně, Milosti,“ ozval se Mährenberg. „Možná že jsme se dosud nezbavili tvého podezření. Bude lépe, když uvidíš sám. Pošlu mezitím své lidi k Semmeringu, aby zajistili tvůj návrat. Tvoje družina je nepatrná a cesty...“

„Cesty jsou v mé zemi bezpečné. Aspoň doufám. Když ne, moje chyba. Zasloužil bych si být okraden loupeživým rytířem.“

„Dobře víš, že tu nejsou," ohradil se Purkart z Janovic uraženě. „Dbám tvých zákonů, Milosti. Ale chceš-li, zesílím tvou družinu."

Mährenbergův úsměv ztuhl. Urazil se, napadlo Přemysla. Nabídl přece vlastní lidi. „Odpusť si tu péči, pane Purkarte," řekl rychle. „Necestuju poprvé svou zemí. Ty i pan z Mährenbergu si děláte o mou osobu zbytečné starosti."

Jeho přehlídka štýrských hradů se podobala triumfální jízdě po Korutanech, ale byl čím dál tím netrpělivější. Zhluboka si oddychl, když se konečně vypravili na cestu. V dobré náladě se blížili k horskému průsmyku, který byl branou do Rakouska. Vídeň. To už budu skoro doma. Stejně jsem se opozdil. Na moravské hranici už dávno čeká Jan s jejím listem. Snad se mi mezitím rozjel vstříc.

Ale přece jen byl překvapen, když v mužské postavě, která jim skočila do cesty, poznal očekávaného posla. Jan byl rozedraný a bez koně. Přepadl ho někdo? Nebo cestou sklouzl do propasti?

„Milosti!" zvolal. „Už ani krok! Díky Bohu, přišel jsem včas!"

Ve skalách nad nimi se objevila další postava a ještě jedna. Jedna z těch tváří byla králi povědomá, o druhé by přísahal, že ji nikdy neviděl. „Co se stalo?" zeptal se.

„Kumáni!" vyhrkl Jan. „Kumáni číhají u průsmyku! Veliká síla!"

„Cože?!" Jezdci se rozčileně shlukli kolem příchozích.

„Milosti, vrať se!" zaprosil Jan. „Občas vyjíždějí až k sedlu a vyhlížejí vás. Dnes je slunný den, je vidět do daleka."

„Sesednout! Chci napřed vědět, co se stalo."

Lednové slunce naštěstí hřálo, když se utábořili na sněhu. Janovi společníci se váhavě přiblížili. Přemysl se znovu zadíval do povědomé tváře a najednou si vzpomněl. Ano. Pozsoni. Ten muž uměl zázračně roubit dřevo. Jan, který se s ním sblížil při králově svatbě, mu ho přivezl přes řeku o čtyři roky později a Přemysl ho vydatně zaměstnal při stavbě proslulého svatebního mostu.

„Utekl jsi?" zeptal se vlídně. „Neklame-li mě moje tušení, postavíme spolu v tomto roce ještě řadu mostů." Jeho neselhávající paměť mu už často pomohla v tísnivé situaci. Tentokrát aspoň přispěla k uspokojení člověka, který, jak to vypadalo, je zachránil. „Štěpán porušil příměří, ano? Mluv, chci slyšet všechno."

„Uherský král vtrhl s velkým vojskem na Moravské pole," řekl Jan zadýchaně. „Hrabě z Kuenringu a pan Sigfrid Wehinger se pokusili postavit proti přesile, ale marně. Hrabě Wehinger shání početnější hotovost, ale než bude s to postavit se Kumánům v poli..."

„Pan z Kuenringu?" přerušil ho král netrpělivou otázkou a stiskl Mikulášovu ruku, která se najednou octla v jeho dlani.

„Těžce zraněn, ale žije. Držíme se v opevněných místech, pole ovládají oni. Stalo se to, sotva jsem přijel do Vídně. Když přišel Jano, pokládali ho za špeha. Naštěstí jsem byl zrovna u brány."

Přemysl se obrátil k mladému tesaři. „Proč jsi šel do Vídně?“

„Nevěděl jsem, kdo jiný by ti mohl podat zprávu. Vídeňáci tě prý oddaně milují. Já se v tom nevyznám, pane. Hodně se mluví o zradě. Já neznám tvé šlechtice, abych mohl vědět, nejsou-li to právě oni. Nenapadlo mě, že mi v městě nebudou rozumět.“

Měkký jazyk Horní země. „Jakou zprávu? O uherském vpádu přece věděli.“

„Ano. Ale v ohrazených místech nemohou tušit, kam až uherský král pronikl. Dělají výpady jen do okolí. Král mě vzal s sebou kvůli obléhacím strojům, ale nakonec si to rozmyslel a poslal nás domů. Náhodou jsem vyslechl, co se chystá, a utekl jsem, abych tě varoval. Byl jsi... dobrý a štědrý pán. On neplatí, jen bije.“ Zhluboka se nadechl a pokračoval: „Dověděl se, že se budeš vracet jen s malou družinou. Číhají na tebe u průsmyku. Chtějí tě zabít, nebo... Za žádné výkupné by tě nepropustil s očima, které by viděly, s rukama, které by udržely meč.“

Křesťanský král, který odpřisáhl příměří! Konečně, co čekal jiného po Kressenbrunnu. Jiná věc byla znepokojivější. Štěpán pochopitelně věděl o jeho korutanském tažení. Ale nemohl v jeho zemi pobývat neomezeně. Kdo mu oznámil, kdy přesně a s jakým průvodem se vrací? Mohlo jich být víc. Všichni, jejichž hrady navštívil. Přesto před ním vyvstávala jediná tvář. Mährenberg, podezřele hovorný a starostlivý. Mährenberg, polekaný Purkartovou nabídkou, že zesílí královský doprovod. Mährenberg, Gertrudin milenec. Ale Sigfrid z Mährenbergu, zapřisáhlý nepřítel krále Štěpána? Povzdechl si. Vědět! Mährenbergova družina prý zajišťuje bezpečnost cesty k Semmeringu. Mährenbergova družina. Nikde ji nepotkali. Kde je?

„Vrátit se nemůžeme,“ řekl do ticha neskutečně klidným hlasem. „Bojím se, že nebezpečí za námi není menší. Mluv dál. Kdo je tenhle?“ pokynul k třetímu muži, který Jana doprovázel.

„Chtěli jsme tě varovat,“ pokračoval rychle mladý Slovák. „Já jsem se narodil v horách, doufali jsme, že si už nějak poradíme, ale tady se nevyznám. Naštěstí jsme se setkali tady s tím. Je zdejší, utekl ze svého domu před Kumány. Jan se s ním domluvil. Před patnácti lety jsi prý dal popravit loupežného rytíře, který zavraždil jeho otce, když doprovázel kupeckou karavanu. Zná tyhle hory. Slíbil, že nás převede. Zatím to nebylo třeba. V noci jsme ve vánici prošli průsmykem kolem nich. Sníh zavál naše stopy. Až do svítání jsme se museli skrývat, když se vyjasnilo.“

„Jak se jmenuješ?“ oslovil Přemysl německy třetího muže, který ještě nepromluvil. Teď se široce usmál.

„Hans, Milosti,“ odpověděl uctivě.

„Tři Janové,“ usmál se král. „Dostaneme-li se z toho, nikdy nezapomenu, že vám vděčím za život.“

Ach moji rytíři! Bedlivě mě střežíte, neomezuji-li příliš vaši nebezpečnou moc. Co je vaše vychvalovaná věrnost proti statečné oddanosti těchto lidí, kteří bezbranní neváhají vzdát cenou vlastního života dík za nejprostší spravedlnost?

Oldřich z Drnholce byl bledý jako stěna. „Kdo mohl...“ vybuchl vzrušeně. „Vraťme se, ať se mu podívám do tváře!“

„Za tak ošklivý pohled bys chtěl zaplatit životem?“ zeptal se Přemysl s laskavým výsměchem. „Ne. Neujde, neboj se. Nauč se uvažovat, Oldřichu. Úřad, který ti chci svěřit, vyžaduje víc než zbrklou odvahu.“

Červeň se zase vrátila do tváří mladého rytíře. „Kdo je to?“ zeptal se zachmuřeně. „Ty to víš, viď?“

„Nejsem si docela jist,“ odpověděl král pomalu. „Dřív než budu vědět, nemohu vyslovit možná čestné jméno.“ Podíval se na horala. „Je ještě jiná cesta do Rakouska?“

„Druhým průsmykem se můžeš dostat ke klášteru na Liliovém poli.“

„Znám,“ zachmuřil se král. „Nedobrá cesta, zvlášť v tomto ročním čase. Krom toho se nemůžeme vracet dolů. Jiná možnost není?“

„Přes hřeben ne. Leda tady horem k druhému sedlu. Ale tam se nedá přenocovat, stejně bychom museli níž. Ne, to nejde. Nejste zvyklí.“

„Když si nechceme zvykat na smrt, milý Hansi,“ řekl král, „asi si musíme osvojit zvyky kamzíků. Dojdeme do soumraku k bezpečnější cestě?“

„Ty chceš jít sedlem v noci?“ vykřikl Hans. „Potmě?“

„Není to možné?“

„Je, ale... Ty jsi král. Oni většinou urození páni a ten chlapec, jak vidím, má stěží patnáct let. Je to krutá námaha i pro nás, otužilé chlapy. A s koňmi... Dostaneme-li se živí k průsmyku, budeme toho mít všichni dost. A ještě celou noc...“

Přemysl zaváhal. Nelekal se námahy, ale pohled na hladká úbočí nad nimi, kde jeho oči nebyly s to odkrýt sebenepatrnější stezičku... Už chtěl dát rozkaz k návratu, když přiběhl zbrojnoš, střežící vzadu cestu, a řekl tiše: „Někdo sem jede. Skupina ozbrojenců.“

„Kolik je jich?“ zeptal se rychle král.

„Nejmíň třikrát tolik co nás.“

Rozhlédl se. „Průrva,“ napověděl mu Hans. „Za ní se můžeme dostat na pěšinu.“

Tiše jako duchové vyšplhali kousek po svahu a zmizeli ve skalní průrvě. Neznámí jezdci se zastavili přímo pod nimi.

„Už jsem myslel, že jsme je někde minuli,“ řekl s ulehčením ten, který jel v čele. „Na cestě roztál sníh, není dohromady vidět stopy. Ale tady tábořili, není to tak dlouho.“

„Pojedeme dál?“

„Radši se kousek vrátíme, sem je shora vidět.“

„To přece nevadí. Průsmyk je pro každého.“

„Jenže uklouznou-li Kumánům a budou se vracet, budou podezíraví.“

„Ale když je přepadneme dole, kam s nimi? Nemůžeme je přece všechny vláčet přes sedlo. A tady, na naší straně...“

„Hlupáku. Mrtvé do propastí. Jen jeho musíme dostat živého.“

Druhý se uštěpačně zasmál. „Krále dostat živého! Stejně ho nakonec budeš muset zabít a on vezme s sebou přinejmenším pět našich.“

„Nesmysl. Řekl jsem živého, ale ne nepoškozeného. Musíme ho předem omráčit. Kdyby to bylo všechno, co se mu stane, může být rád.“

„Ty, Alberte... Král by nám možná zaplatil víc.“

„Možná. Ale hrabě nám zaplatí dobře určitě. A nejspíš za nicnedělání. Je zbytečně opatrný. Kumáni si kořist ujít nenechají.“

Hlasy se zvolna vzdalovaly. Přemysla zaplavil pocit trapné ošklivosti. Hrabě. Který hrabě? Okruh se zužoval, ale chránil se příliš zřetelně myslet na to jediné jméno. Bez důkazu.

„To je Mährenbergův kapitán,“ promluvil najednou vedle něho šeptem Oldřich z Drnholce. „Poznal jsem ho.“

Ano. „Je rozhodnuto beze mne,“ řekl hluše. „Veď nás, Hansi. Musíme se pokusit o nemožné.“

Vydali se na cestu mlčky, nejdřív z opatrnosti, ale když už dávno byli mimo dosah možného jezdeckého útoku a dokonce i šípů, mlčeli dál. Nádherný výhled, který se jim otvíral, působil spíš tísnivě. Raději se nedívali dolů. Uzounká pěšina stoupala a klesala na úbočí, ale propast pod nimi zůstávala neměně bezedná. Šplhali se příkrým srázem k jakémusi vrcholu, jenže žádný vrchol nebyl skutečným vrcholem. Vždycky byl za ním ještě nějaký další. Ale i když cesta nahoru byla sebesvízelnější, občas si se zachvěním uvědomovali, že nezmění-li se stezka, bude to při sestupu horší.

Šli za sebou úzkou řadou a každý vedl na oprati vzpouzejícího se koně. Přemysl se držel v čele za Hansem a Janem. Druhý horal, Jano, uzavíral průvod. Slunečními odlesky na bělostném sněhu oslněné oči začínaly slzet a nepříjemně pálily. Ploužili se po jižním svahu, který zalévalo slunce a měnilo sníh pod jejich nohama v blátivou, klouzající břečku. Naštěstí ho na příkré stráni nebylo mnoho.

Hans starostlivě pozoroval horu nad sebou. „Taje to moc zprudka,“ řekl zachmuřeně a zastavil se, aby naslouchal vzdálenému hřmění.

„Bouřka?“ zeptal se Mikuláš, který kráčel za otcem.

„Ne,“ odpověděl Hans. „Laviny. Tam nahoře jsou spousty sněhu.“

Snad jsme se měli raději utkat tam s těmi, pomyslel si Přemysl malomyslně, když se znovu pohnuli kupředu. Vyhrát, nebo padnout. Jakákoli přesila nebyla nic proti beznadějné převaze velehor. Jak maličký byl celý velký král, a jak trapně

bezmocný. Hans, který šel před ním lehkým, jistým krokem, byl tady větším pánem než on.

Za ním se ozval přidušený výkřik. Prudce se otočil. Jeho kůň zděšeně přisedl na zadních nohou. Srdce se v něm zastavilo hrůzou. Mikulášův kůň uklouzl a vezl se příkrou strání do propasti. Oldřich z Drnholce, který šel za ním, se vrhl kupředu, duchapřítomně přeťal napjaté otěže, které vyděšený chlapec křečovitě svíral v rukou, a prudce ho přitiskl k sobě, aby vyrovnal ztracenou rovnováhu. Zoufalé ržání zaniklo v rachotu padajícího kamení. Chvíli panovalo hrobové ticho. „Dál," řekl nakonec král chraptivě. „Vzchop se, Mikuláši."

Nemohl se vrátit, aby syna potěšil. Mikuláš se vyvinul Oldřichovi a pohnul se kupředu se sklopenou hlavou. Přemysl věděl, že zápasí se slzami. Byl to jeho nejmilejší kůň, kterého si vychoval od hříběte. Ale i když to byla bolestná ztráta, nakonec to ještě dobře dopadlo. Raději nemyslel na to, co se mohlo stát, kdyby Oldřich nepřiskočil včas. „Jak jsme daleko?" oslovil Hanse.

„Sotva v třetině cesty." Rakušan pohlédl k slunci, které se už přehouplo přes zenit. „Odpočívat nemůžeme. Není kdy a ani kde."

„V noci bude asi mrznout, když je tak jasno," řekl král s obavou, když si vzpomněl na třeskuté ráno, v němž vyráželi.

Hans zavrtěl hlavou. „Sbírají se mraky, vidíš?" ukázal na obzor, kde se začaly objevovat bílé chumáčky. „To je zlé. Mráz by byl lepší."

Postupovali zvolna dál v náladě čím dál tím sklíčenější. Mikulášova nešťastná příhoda jim ještě dodala a ani zářivý den je nedokázal rozveselit. Mráčky teď narůstaly, ale pořád byly spíš jen jako lehounký bělostný závoj, který se občas zavlnil kolem slunce.

Pozdě odpoledne přišla pohroma. „Pod převis!" vykřikl Hans, ukázal k přečnívající skále, kterou bylo vidět vpředu, a ustoupil ke kraji rozšiřující se cesty, aby mohli projít. „Pospěšte si!"

Hora nad nimi zhluboka zaduněla. Přemysl se vrhl do mělké jeskyňky, kterou příroda vyhloubila k jejich záchraně, ostatní ve zmatku za ním. V příští chvíli se octli v podivném, neskutečném bílém světě. Bílý mlžnatý oblak, který se valil shůry, je zasypal sprškou sněhu. Slunce zmizelo v dusivém šeru. Teprve za dobu, která se podobala věčnosti, prorazilo znovu gejzíry bílé páry; které vyšlehovaly vzhůru ze sněhové masy, valící se po stráni pod nimi.

„Jsme všichni?" zeptal se král. Odpovědělo mu hluboké mlčení. V hloubi pod nimi doznívál rachot laviny, která je o vlásek minula. Nebýt přečnívající skály, o kterou se valící masa odrazila a přeskočila jejich úkryt, strhlo by je to dolů snadněji než vánice. Bez dechu počítal zbledlé tváře. Mikuláš, Jan. Jano. Další, jeden, druhý... Tři chyběli. Tři poslední. A většina koní. „Kde je Hans?"

Otázka zůstala viset ve vzduchu. Hans, ukazující cestu. Hans, pohánějící ostatní do bezpečí. Zůstal stát na pokraji cesty do poslední chvíle a už se sám nestačil

schovat. Lavina strhla i jeho. Ach Mährenbergu, jestli jsi vinen, tohle mi krutě zaplatíš!

Postoupil k propasti. V hluboké, nepřístupné proláklině se zvedal sníh několika posledními vlnami a ulehl. Po ohlušujícím hřímání nastalo neskutečné ticho. Bílá neposkvrněná hladina pod nimi ničím nepřipomínala hrob. „Můžeme pro ně něco udělat?“ zeptal se bezradně slovenského tesaře, který stanul vedle něho.

„Zkusím to.“ Jano se spustil dolů po svázaném řemení, ale nedosáhl ani k prvnímu balvanu pod cestou.

„Nepouštěj se,“ přikázal mu Přemysl s těžkým srdcem, když viděl, že obětavý zachránce se po několika marných pokusech o zachycení chystá seskočit. „Stěna je příkrá. Nedostal by ses nahoru ani ty.“

Vyčerpaný Jano se vysoukal zpátky na cestu, kde zůstal chvíli ležet. Slunce zmizelo v mracích už docela nízko nad vrcholem západní hory. Přemysl s námahou odtrhl oči od příšerné bílé planinky.

„Musíme dál,“ řekl přiškrceně. Teprve teď si všichni uvědomili, že osud, který stihl jejich druhy, není možná o nic horší, než jaký čeká je. Jak snadno mohli zabloudit v neznámých skalách! Před nimi se sice klikatila pěšina, ale v příkrém stoupání na úbočí proti nim zase zmizela jako už tolikrát. Za kterým z nesčíslných horských velikánů je sedlo vedoucí k Liliovému poli?

Přemysl se sklonil a podal ruku ležícímu Janovi, aby mu pomohl na nohy. „Musíš jít napřed, Jano,“ vyzval ho mírně. „Ty jediný z nás jsi snad schopen najít cestu.“

„Pokusím se. Podle toho, co říkal, bychom už měli být blízko. Snad už za tou první horou.“ Zvedl starostlivě oči k obloze. „Jen aby nepřišla mlha.“

Čarodějné slovo. Než ušli několik desítek kroků, zahalila je, jako by náhle vystoupila z nějakého vroucího kotle. Jejich hlasy se v ní ztrácely stejně jako sluneční svit. Občas ji protrhl poryv větru, který je přitiskl ke skále, ale slunce už neviděli. Klouzali a potáceli se dál v lživém polosvětle, které mátlo jejich kroky. Cesta dávno zmizela. Stále víc mokvající sníh svědčil o tom, že se Hans nemýlil, když předpověděl oblevu. Stmívalo se. Bylo to tím, že za neprodyšnou clonou mlhy kolem nich houstly mraky, anebo už skončil den a přichází vražedkyně noc, aby se vysmála jejich nadějím?

Zastavovali se čím dál tím častěji, jak se do nich opíral sílící vítr, který je hrozil smést do propasti. Místy, když se dostali na hřeben, svažující se po obou stranách, se plazili po čtyřech, převádějíce s hrůzou zbylé koně po kluzkém kamení. Nakonec skončili přitisknuti ke skále ve vyjícím větru, na místě, jehož nejbližší okolí, které mohli obhlédnout, připomínalo tak nejspíš konec světa. Před nimi příkrý svah, po levici balvan stěží výšky člověka, u něhož hledali poslední oporu, a po obou stranách sráz, vedoucí kamsi do bílého nedohledna. Za nimi... Ale mělo smysl se vracet?

Přemysl klečel na kolenou s jednou rukou zachycenou o hrbolek ve skále, v druhé svíral uzdu unaveného koně a chladil horké čelo o kámen. Nedovedl si představit, že ještě někdy vstane. Nohy pod ním klesaly. Podíval se do bílé mlhy před sebou. Byla nepřátelská, chladná a neúprosná. Co dál? Kdyby se pustil skály a udělal krok kupředu, vítr ho smete. Velehory se mu krutě vysmály, když je chtěl přemoci. Přemoci? Ne, jen je prosil o pomoc. Byli zakleti na skále, která snad ani nesouvisí s okolním světem. Přichází už noc?

Najednou si uvědomil, že to, co mu svírá srdce, je strach, ledová hrůza. Nezvednu-li se hned, teď okamžitě, a nepůjdu-li dál, už nikdy nenajdu odvahu odpoutat se od toho proklatého kamene. Pustil uzdu a opřel se rukama o zem. Na čelo mu vystoupil chladný pot. Teď, přemlouval se. Teď hned. Musíš. Po kolenou se odsunul od skály. Byl sám uprostřed mlhy, na podezřelém kluzkém svahu, za ním nezřetelný obrys kamene, před ním... Před ním? Mlha se roztrhla a její vlající cáry na chvíli odhalily něco, čemu se zdráhal uvěřit. Otočil se a soukal se nohama napřed. Směšně brzy se dotkl země. Udiveně se ohlédl. To, co pokládal za poslední výspu nad bezednou propastí, byla jen nepatrná vyvýšenina nad mírně klesající stráni. Mlha se znovu roztrhla. „Cesta!“ zařval z plných plic. „Cesta sedlem!“

Jeho zkamenělá družina ožila. Najednou slyšel, jak se překřikují jejich dosud mlčící hlasy. Vrátil se k poslednímu maličkému srázu a vztáhl ruce, aby zachytil Jana, který se spustil první. Jeden za druhým nadšeně podupávali na pevné, široké cestě. Nejvíc práce dalo dopravit dolů koně, ale dokázali i to. Zatím se snesla bezhvězdná, mlžnatá noc. Jak dál?

Ačkoli jim už nehrozilo bezprostřední nebezpečí pádu do propasti, museli přece bedlivě vážit každý krok. V teplém větru tající sníh přimrzal pod kalužemi vody k chladné zemi v tvrdém, ledovém škraloupu. Co chvíli někdo upadl se vzteklým zaklením. Klopýtající, unavení koně nemohli nést nikoho. Vzpírali se zadníma nohama a vyrývali do ledu hluboké mokvající brázdy. Lidem na svahu beznadějně ujížděly rozbolavělé nohy. Po hrůzném dnu je bez milosti dobíjela nepřátelská, vysilující noc. Chvílemi odpočívali nataženi na ledové vodě. Mokré šaty se jim lepily na tělo. Hodiny a hodiny. K ránu, jak je smrtelná únava zmáhala k delšímu odpočívání, přimrzali k ledu v zostřujícím se mrazu.

„Dál,“ sípal Přemysl. Už sotva viděl vyčerpáním. Každý krok v něm budil dojem, že se přece jen octl na mučidlech čekajícího Štěpánova kata. Už nemyslel na nic, jen podvědomě poslouchal neúnavný hlas, který se ozýval kdesi mimo něho a zakazoval jim zůstat ležet a spát. Ostatní ho otupěle následovali, nechávajíce na cestě přimrzlé kusy látky ze svých rozedraných šatů.

Po nekonečné době vrazil čelem do něčeho tvrdého a zůstal stát. Pokusil se to obejít. Bylo to tam stále. Nerozhodně váhal. Noc se s ním konečně usmířila, milosrdně roztrhla závoj mlhy a paprsek měsíce ozářil černou hmotu, která před ním rostla ze země.

Bezradně se obrátil. Všichni jeho průvodci se zastavil jako na povel a padli k zemi v mdlobě podobné spánku.

„Skála," zamumlal lítostivě. „Na tu už nevylezu." Síly ho opustily a padl kupředu, až to zadunělo. S posledním záblesk vědomí si překvapeně uvědomil, že to není kámen. Ale už neslyšel, jak vykřikl užaslý bratr fortnýř, který na to podivné zabušení otevřel bránu kláštera, ani neviděl zmateně se hemžící světélka, když mniši horlivě sbírali spící průvod českého krále, který vroubil svými těly neschůdnou cestu k Liliovému poli.

Probudil se za tři dny s pocitem, že v něm duch hor zpřerážel všechny kosti. Ale jeho druhá myšlenka byla škodolibá. Platila Kumánům, číhajícím dosud v soutěsce u Semmeringu, Štěpánovi, který nedočkavě čeká na kořist, a tajemnému zrádci za štýrskou hranicí.

Jeho první myšlenka byla čistá.

Patřila jeho lásce.

„Můj milovaný pane! Čekalo, čekalo srdce moje s radostí na návrat tvůj. K jeho uvítání rozhodla jsem se s touhou v srdci i v duši pospíšit ti vstříc na místo i v den, na které jsi ustanovil, že poprvé vstoupíš na pomezí Čech. Ať mě tam předběhne tento lístek a uvítá tě tak v radosti a jásání vytouženého blaha, vlévaje nade vše milovanému milostnost drahé sladkosti, a kéž té, jež milého čeká, vrátí se stejná láska jeho, utěšující předzvěst přítomnosti toužebně očekávaného. A kéž pak i ty sám, po němž toužím, na vrcholu úspěchů přijdeš v řečený kraj, mému objetí milý, nejmilejší."

Nosil ten dopis na srdci po celou nekonečně dlouhou dobu triumfální jízdy. Nedočkavý milenec chtěl na ta slova pohnat koně do cvalu a řítit se domů dnem i nocí, tím spíš, že slova napsaná od slov čtených dělila propast nebezpečí, o kterém dnes už věděla. Oč víc asi ho touží vidět, když mohla změřit nepatrnost vlásku, který jediný se tence napínal mezi ním a smrtí. Ale milence svírala královská pouta. Nemohl se vplížit do Prahy jako zloděj.

Znojmo, Bítov, Jihlava, Čáslav, Kolín, Poděbrady, Sadská — nekonečná řada měst, hradů a klášterů, kam vstupoval jako vítěz, jako uctívaný hrdina, a pečlivě dbal o to, aby sláva jeho uvítání se roznesla v šířících se vlnách až k zuřícímu Štěpánovi. Trochu ho mrzelo, že se pro jistotu musel obezřele vyhnout Vídni. Po zoufalém protiútoku Sigfrida z Wehingeru, který s celou jízdou zahynul pod prolomeným ledem Moravy, když pronásledoval prchající Kumány, nebylo v okolí

rakouského hlavního města dost bezpečno pro vyzývavý triumf. Ale uherskému sebevědomí zasadilo pořádnou ránu jeho nečekané objevení v Lavě, kde vybuchlo divoké nadšení. Byl už pokládán za ztraceného. Kéž se ta pověst donesla k ní až spolu s radostnou zvěstí o jejich záchraně.

Blížil se k Praze s bušícím srdcem špalírem jásajících davů. Kde tě uvidím, má milovaná? Budeš mě vítat u brány města, jak se sluší na královu choť, nebo se skryješ zase v šeru své komnaty jako čekající, nedočkavá milenka? Tentokrát, moje lásko, nemohu přiběhnout přímo k tobě, nemohu, ať toužím sebevíc. Byla tam, u městské brány, dokonalý obraz majestátní krásy. Setkal se s jejíma očima. Její tvář byla tváří jejich svatebního dne, vznešená, bez úsměvu. Seskočil z koně, aby se s ní uvítal. Sklonila před ním pyšnou hlavu, obtíženou skvostným diadémem, a on ji pozvedl k sobě, aby ji políbil na čelo. Cítil, že i jemu tuhne na tváři úsměv do obřadní královské masky, která jediná dokázala chránit jejich důstojnost před tváří ostatních.

Přihlížející lid se pásl na jejich majestátu. Dlouhý obdivný vzdech provázel neporovnatelně vznešené královské políbení. Tohle se jinde nevidí. Král vyvázl zázrakem ze smrtelného nebezpečí a vrací se po dlouhých týdnech a jeho choť ho vítá dvorskou poklonou s touhle nehybnou tváří. Každá z přihlížejících měštek věděla, že ona by tomu svému skočila rovnou kolem krku a divák nedivák zahrnula by ho polibky a slzami úlevy. Sáhnout si na něj, živého. Ale královna ne. Od toho to byla královna. Bylo to skoro nelidské, ale vzrušující. Zírali na ně s otevřenými ústy.

Kunhuta měla dnes bouřkové oči. Vládla i svému pohledu. Sklonila se, zvedla ze země roční dcerušku Anežku, oblečenou v perlách a zlatě, a podala mu ji. Políbil dítě, které putovalo do náruče chůvy, a naklonil se nad malou Kunhutou. „Jsi vznešená princezna a tvůj otec je král," zašeptal honem, když si všiml, že se ho chystá po svém zvyku zatahat za vousy. Šlo jí už na šestý rok a hbitě pochopila, co to znamená. Udělala před ním hlubokou poklonu a spokojila se šibalským přimhouřením nezbedných očí.

Vznešeně propustil i svou prvorozenou dceru a obrátil se znovu ke své choti. Jejich oči se do sebe dychtivě zabořily. Zlatý paprsek oslnivě vyšlehl a honem se zase skryl za těžkými mraky. Blažený úsměv, který se rozlil v jeho srdci, se neobjevil na jeho tváři. Pro jistotu odvrátil pohled. Přistoupil k jejímu bělouši a sám jí pomohl do sedla. V příští chvíli vjížděli vedle sebe do města. V kovovém hlaholu zvonů propukl znovu zběsilý jásot. Už si netroufl na ni podívat. Věděl, že stejně jako on rozdává milostivé královské pohledy svým obdivovatelům, s tváří odvrácenou od něho. Teď už je rozechvívala vzájemná blízkost. Stačilo málo a bude po majestátu. Vracel se jejich svatební den. Nekonečný, obřadný den, kde byli uprostřed slavností sami se svým tajemstvím. Jak ho přežili? Hovořili

blahosklonnými, vyrovnanými hlasy se svými sousedy při večerním hodokvasu. Jen spolu ne. Spolu...

Co si asi představovali opozdilci, kteří pozorovali, jak pohasínají světla hodovní síně? Jistě ne zběsilou vichřici, která ve chvíli, kdy se za nimi zavřely dveře, odvála královský majestát, aby nesla ve svých vírech jen muže a ženu, spojené nepřervatelným poutem touhy. Nedokončená slova, padající do tmy sladké noci a hynoucí v polibcích, vzdechy, výkřiky, slzy, ne, žádná měšťka se neoddávala bouřlivěji radosti ze shledání, žádný otrok nebyl pokornější před svou velitelkou než hrdopyšný král a jeho chladná choť.

Ráno se díval, jak spí, a jako vždycky cítil hlubokou vděčnost a mír a bezedný údiv nad neuvěřitelným štěstím, které tento živoucí zázrak přivedlo právě do jeho náruče. Otevřela oči bez zachvění víček. Probouzela se vždycky takhle a on nikdy nepřestával žasnout. Hluboce spala s nevinností dítěte a najednou byla vzhůru bez malátnosti probuzení, jako by ji neoslňovalo světlo jako každého procitajícího spáče. Spíš její oči oslňují den, uvědomil si, když se zadíval do jejich bezedných hlubin. Podobaly se teď obrovským jezerům roztaveného zlata. Zdálo se mu to jen, nebo ještě nikdy v nich nebyla taková záře?

„Z této noci se narodí tvůj syn," řekla s ohromující jistotou.

Trhl sebou. „Ne!" vykřikl a prudce ji objal. „Ne," zašeptal znovu. „Ty víš, že nechci syna."

Neřekla už nic a pokryla se úsměvem, který ji neprodyšně oddělil od jeho zmatených námitek. Úsměvem, pod nímž byla jen ona sama spolu s tím, co... Stane-li se to opravdu...

„Já chci třetí dceru," opakoval důrazně. Anežka se narodila jednou v noci zase s tak nečekanou lehkostí. Ani o tom nevěděl. Večer usnul, ráno se prostě probudil a byla tady. Kunhuta se usmívala a vypadala, jako by se i jí v noci zdál jenom živý sen. Její strašná tvář té první zoufalé noci. Její tesklivé umírání při jeho návratu z Bavorska. Ne. „Třetí dceru. Nikdy nechci syna."

Zalévala ho tiše zlatem svých očí a jeho marná slova se rozbíjela o bezpečnou hradbu jejího vševědoucího, shovívavého úsměvu.

MOSTY

„Most,“ řekl král a zadíval se zamyšleně dolů po proudu řeky. Jano se zazubil a vyrazil kupředu v houfu osmahlých chlapů. Jarní slunce pálilo.

„Mohli jsme počkat na výsledek bitvy a přejít brodem pod hradem,“ řekl vznešený Zbyslav z Valdeka, který vystřídal svého otce Oldřicha Zajíce v úřadě pražského purkrabího. Teď byl velice daleko od svěřeného milovaného Hradu, ale ne tak daleko od junáckých let v družině orlíků, aby mu to vadilo. Kořist a dobrodružství, kterých se mohli bohatě nadít, nebyly ničím ve srovnání se slávou, která čekala bojovníky nejmocnějšího krále v jeho čestné při proti úkladnému Štěpánovi. Táhli se k němu zdaleka ze zahraničí knížata i jednotlivci. Jak by mohli chybět jeho vlastní velmožové?

Jenže král zatím míjel bitevní pole s nevšímavou netečností. Týden po Velikonocích, v neobvyklé době pro vojenské tažení, na jaře, kdy není co pobrat, překročil hranice své země a s celým mohutným vojskem, nepočítanými vozy, naloženými vrchovatě zásobami, a řadou důmyslných obléhacích strojů přešel po mostě přes řeku Moravu a vrhl se k jihu, k Pozsoni. Ve dvou dnech seděl jako pán v nepřítelově hradu, když předtím dobyl Děvín, Stupavu a řadu drobných tvrzí. Od té chvíle, když se předvedl v celé dokonalosti svého válečného umění, pojížděl se svou družinou sem a tam, zatímco v čele útočných skupin vojska se na Svätý Jur, Pezinok, Bibersburk, Trnavu a teď i Nitru vrhal jako jestřáb jeho novopečený zeť Oldřich z Drnholce. Pan z Třebouně a Valdeka, který jako pražský purkrabí doprovázel krále a bloumal tudíž po prvních dvou vzrušujících dnech nečinně po kraji, mohl jen přihlížet a tiše zuřit. Jakmile král vyslovil to odporné slovo *most,* zvedala se v něm žluč. Protože tím prvním mostem to vlastně začalo. Rychlé bitky potom, jak se na to díval teď, dovedl král do konce s takovou divokou urputností jen proto, aby se mohl konečně věnovat té vytoužené zábavě.

Oč mu vlastně šlo? Jistě, most přes Moravu byl zázračné dílo. Přehnala se po něm celá jízda těžkých rytířů jako po kamenné cestě. Ale konečně, řeky mají také brody a válka se vyhrává v boji. Ne. Český král si usmyslel přecházet jen po mostě suchou nohou. A zatímco jeho rytíři bojovali, vybavoval se většinu dnů se špinavými, polonahými chlapy, kteří tahali kmeny, sestavovali a rozebírali lodice, otesávali trámy, sestrojovali záhadné plovoucí dílce, pod které se ukrývali a

bleskurychle je spojovali. Závodili v rychlosti. Váh se jim podařilo přemostit dřív, než pan Zbyslav napojil osobně svého vzácného koně, na kterého mu nikdo nesměl ani sáhnout. Pravda, most se potom protrhl, ale stejně je král pochválil, večer dal přivalit dva sudy vína a sám s nimi zpíval až do rána zvláštní tesklivé písně. Jak vůbec dokázal vykouzlit celou tuhle sebranku z útrob nepřátelské Horní země?

Zatím táhli k východu. Královská družina se nudila a ostatní dravě bojovali. Nahoře, kousek proti proudu, útočil Oldřich z Drnholce na Nitru. Tady král se svými dřevaři na řeku.

Pan Zbyslav se mýlil. Přemysl zdaleka nebyl tak lhostejný k bitevnímu ruchu, jak se tvářil. Ale plnil tři důležité úkoly. Jednak a především potřeboval vyzkoušet a nacvičit všechny nové způsoby stavby pevného mostu, které si denně vymýšlel neúnavně vynalézavý Jano, vznášející se na vrcholu blaha nejen v králově přízni, ale hlavně pro neslýchané možnosti, jaké mu jeho štědrý panovník poskytoval, a byl by pracoval snad i v noci beze spánku a odpočinku. Ti, které si sehnal ve slovenských horách, i ti, kteří přišli už s vojskem z Českých zemí, tvořili sehrané chlapské společenství, které okouzlovalo i rytířského krále. Byl štědrý a uznalý, pravda. Ale měl pocit, že by se tahle divoce zarostlá chlapiska vrhala do práce se stejným nadšením i zadarmo. Vytvářeli svýma rukama dílo první svého druhu a byli na ně pyšní jako bojovníci na vítěznou bitvu. Mosty, které svět znal, dávali vladaři buď budovat ve hrazených místech, a pak byly pevné a jejich stavba, uskutečňovaná s pomalou důkladností, trvala měsíce. Anebo vznikaly narychlo spojováním vratkých lodic pro okamžitou potřebu a přes troufalé řeči českého krále před šesti lety při svatbě jeho neteře by stěží unesly útok obrněné jízdy. Oni spojovali zázračnou rychlost s ještě zázračnější pevností a uzdálo-li se jim, zmizel most z řeky tak rychle, jak se tam objevil. Anebo mohl zůstat stát a sloužit neomezeně.

Druhý úkol, který si král vytyčil, byl také důležitý a zřejmý. Zkoušel válečné a taktické schopnosti příštího místodržícího alpských zemí, než mu svěří úřad spojený s nutností vojenské porážky zkušeného vojevůdce Filipa ze Sponheimu. Pak ho nechal a jen s radostí přihlížel, jak si vede.

A za třetí, což už nemohlo a nesmělo být zřejmé nikomu, podváděl svou ženu. Trochu se usmíval sám nad sebou, když pohlížel přes lesknoucí se hladinu Nitry k jihu, zatímco se za ním ozývaly ojedinělé výkřiky budovatelů posledního mostu, šplíchnutí vody nebo nadávka, když někdo neopatrně uklouzl.

Rytířské slovo je třeba dodržet, to ano. Známe se, Přemysle, už bezmála čtyřicet let. Ví také ona, jak lze obejít přísahu, která zavazuje vojevůdce vyhnout se boji? Bylo to dětinské. Nemusel slibovat nebo nemusel dodržet, stejně mu asi nevěřila. Ale zakládal si pyšně na tom, že neporuší daný slib. Jeho myšlenky se tříštily. Zčásti spěchaly kupředu, tam, kde se vlévá do Dunaje další mohutná řeka, k níž právě budovaný most otvírá jeho vojsku cestu, a zčásti se vracely zpět. Kam

toužil víc? Přes svou neutuchající oddanou lásku si v této chvíli nebyl jist. Byl z domova sotva třetí týden a stesk v jeho duši ještě nenahlodal touhu po konečném vítězství nad uherským sokem. Odpusť mi, moje lásko. Jsem věčně roztříštěn mezi tebe a svou slávu, ale takového mě miluješ.

Když opouštěl domov po třech měsících horečných příprav, zdálo se být už jisté, že v záhadných hlubinách jejího líbezného těla se skutečně ozývá nový život, jehož počátek mu tak nesmlouvavě oznámila. Bude to samozřejmě dcera, opakoval si horlivě naučenou úlohu, kdykoli zavadil vzpomínkou o své budoucí dítě. Kunhuta mu to už nevymlouvala, jen se poklidně usmívala, kdykoli ji ujišťoval o té nepochybné samozřejmosti. Proto tak spěchal. Proto vytrhl do pole v neslýchanou jarní dobu. Kdyby zahájil své tažení až po senoseči, mír by byl uzavřen nejdřív v září a on musel znovu projet všechny své země, než se na neurčitou dobu posadí u jejích dveří, aby čekal na narození svého… své třetí dcery. A odkládat válku o celý rok? Po Štěpánově proradě? Aby si myslel, že se bojí? Vždyť uherský král byl připraven a mohl v létě vtrhnout na Moravu. Ne. Dobýt a skoncovat. Uzavřít mír. A pak se vrátit k svému osudu.

Dívala se na něj svým nejzlatějším pohledem, když se loučili. „Bojím se, kdykoli odcházíš," řekla potichu. „Chtěla bych jednou poznat poklidné, radostné štěstí. Nevím, co to je. Jsem buď šílená láskou, nebo hrůzou. Znám jen vrcholy a propasti. Chtěla bych jednou poznat, co je mezi tím. Co znamená skutečně vyrovnaný úsměv, a ne ta křečovitá maska, kterou si nasazuju ve chvílích, kdy musím vedle tebe umírat neuskutečnitelnou touhou mezi těmi, na které zoufale žárlím, protože tvůj život patří jim. Nikdy nevím, jestli tě nevidím naposledy. Hladově čekám na posla a on mi možná nese zprávu o tvé smrti."

Zachvěla se a v očích se jí objevily slzy. Vzpomněl si také a jeho vzpomínka nebyla méně hrůzná. I teď jde do války a ona čeká dítě.

„Nevěř mu. Nesmíš věřit takovým poslům. Vždycky budou lhát."

Vážně se na něj podívala. „Radši ať nepřicházejí. Nebudeš-li se řítit první do každého nebezpečí, nemůže se stát, že tě ti opatrnější ztratí z očí. Nechci už poslouchat, že jsi zahynul. Nechci!" Rozplakala se zoufale jako dítě, zatímco venku už přešlapoval jeho osedlaný kůň. „Miláčku," zašeptal. „Prosím tě!"

„Dobrá," usmála se slzami. „Jeď. Ale jestli ti záleží na mém životě, přísahej mi, že nebudeš bojovat. Máš své rytíře, vojevůdce, vojáky, král se nemusí vrhat do bitvy sám. Svou pověst hrdiny sis dávno vydobyl. Nepotřebuješ ji potvrzovat. Když mi to slíbíš, nebudu věřit, a mi přijdou říci, žes padl. A on se narodí živý."

„Ona," opravil ji pověrčivě.

Chvíli se na něj mlčky dívala. „Dítě, které se narodí, musí být splněním tvé touhy," usmála se pak. „Ale přísahej. Jinak umřu s ním, jestli mě o něj zase připraví zpráva o tvé smrti."

„Dobrá,“ řekl smířlivě. „Uděláme dohodu. Až postavím most přes řeku Moravu a dobudu Pozsoni, od té chvíle se osobně nezúčastním boje. Přenechám to Oldřichovi a jiným nevybouřeným divochům. Stačí?“

„Dokdy?“ zeptala se podezíravě. „Než postavíš druhý most přes Dunaj a budeš se bít se Štěpánem?“

„Přísahám, že se nebudu bít ani po překročení druhého mostu.“

„Ani po třetím mostě?“

„Ani po třetím.“

„Ani po čtvrtém?“

„Ale dušinko,“ zvolal se smíchem, ale už netrpělivě. „To přece ještě nikdo nedokázal. Mám ti snad přísahat, co nebudu dělat, až přejdu po stém dvacátém šestém mostě? Než bych to dopřísahal, budu dávno zpátky!“

Bouřlivě se mu vrhla do náruče. Ve věčnosti jejich polibku nebylo místa pro další slova. Myslel jsem už tehdy na to, jak tě oklamat, má jediná? Nebo mě to napadlo až tady, když se mi otevřela celá Horní země?

Za ním se ozval jásavý pokřik. Most přes řeku Nitru stál, pevný a bezpečný, a Zbyslav z Valdeka, aby nějak vybil svou touhu po činnosti, se po něm prohánět sem tam divokým cvalem. Třetí most. Slíbil, že nebude bojovat po překročení třetího mostu. Musí ho tedy překročit. Čtvrtý most povede na pravý břeh Dunaje. Čtvrtý most, kterým končí jeho smlouva.

Rozjel se za panem z Valdeka a stanul po jeho boku. „Konec zahálky, pane Zbyslave,“ řekl vlídně. Dobře věděl, co mladého velmože trápí. „Vyzkoušel jsem už svoje tesaře i svoje válečníky. Nepřitáhl jsem s takovou silou jen proto, abych strašil několik opuštěných posádek. Přišel jsem se utkat se Štěpánem a Štěpán nás čeká jinde.“ Mávl rukou k jihu. „Půjdeme-li podél toku další řeky, Hronu, dostaneme se k místu, kde se obě ramena Dunaje už slila v jedno. Za ním, na druhé straně, je Ostřihom, arcibiskupské sídlo. A za ní Budín. Sotva dva denní pochody, budeme-li cestou znepokojováni. Když ne, druhý den poté, co dobudeme Ostřihom, stanu před Štěpánovým sídlem. Slíbil jsem mu návštěvu a hodlám to dodržet.“

Panu z Valdeka se zaleskly oči. „Ty půjdeš sám?“ zeptal se dychtivě. „Kdy vyrazíme?“

„Jakmile se dovím, kde shromažďuje svou hotovost uherský král,“ odpověděl Přemysl a znovu se zadumaně zadíval k jihu. „Zatím to nevím. Je bohužel tak šílený, že by mohl obětovat vlastní zemi a vpadnout na Moravu. Nemohu sedět v Budíně a čekat, až mi vybije půl země. On by to klidně udělal a jednal by se mnou z Olomouce. Pak bychom se zase minuli někde cestou, já bych se vrátil na Moravu, on do Budína a liboval by si, jak si pěkně zaválčil, když vraždil mé vesničany. Ne. Jestli mi překazí můj krásný plán, utkám se s ním, kdekoli bude, a rozsekám ho v poli.“

„Musí se pokusit zatarasit ti cestu z Ostřihomi do Budína," řekl pan Zbyslav. „Teď už ví, kam směřuješ. To by udělal každý."

„Každý jiný ano. Uvidíme, co udělá Štěpán."

Přes most k nim harcovala skupina jezdců v čele s rozjařeným Mikulášem. „Nitra padla!" zvolal zdálky. „Oldřich právě přijímá přísahu těch, kteří se vzdali. Nepojedeš se podívat?"

„Hneme se okamžitě dál."

„Přemostíme Hron?" zajímal se Jano, který se přiblížil v čele svých lidí.

„Snad. Mluvil jsi s panem z Drahotúše?" obrátil se k synovi.

„List, otče!" vykřikl Mikuláš. „Málem bych zapomněl. Vrátili se jeho lidé z Rábu."

Vzkaz moravského maršálka byl krátký a stručný. Přemysl zvedl hlavu. „Vrátíme se po tom krásném mostě, pane z Valdeka," řekl, „i po tom, který zůstal na Váhu. Bohužel jsem se nemýlil. Král Štěpán shromažďuje vojsko na Rábnici. Musíme překročit Dunaj u Pozsoni a zatlačit ho zpátky."

Zatímco ozbrojené skupiny projížděly Horní zemí a jejich občasná přítomnost při ústí Hronu zůstávala trvalou hrozbou domněle ohrožené Ostřihomi, král sám se s hlavním vojskem přesunul zpátky až k místu, kde se protržená stuha Dunaje spojovala v jediný proud.

„Most," řekl zase jen stručně, když stanuli na břehu řeky. Na druhé straně se objevila kumánská hlídka a zase zmizela. Mrzuté, objevili se příliš brzy. „Vědí o nás, Jano," oznámil pro jistotu svému staviteli. „Rozum do hrsti."

Připravené díly se kupily podél břehu. Byly to lodice a vlastně nebyly. Jejich okraje do sebe zapadaly a kůly, pohroužené pod vodou, bylo možno vzpříčit, aby stavbu vzepřely na způsob mostních pilířů. Paluba každého dílu se zvedala vysoko nad hladinou. Pod ní bylo dost vzdušného prostoru pro několik plavců, kteří je sunuli blíž k nepříteli, chráněni před jeho šípy. Z dálky připlouvaly další a další a střelhbitě se spojovaly v souvislou plochu, která brzy sahala až do poloviny řeky. Na druhém břehu se znovu objevili Kumáni. Tentokrát jich bylo víc.

Přiblížili se ke břehu a s úžasem pozorovali, jak roste tajuplný most bez přičinění lidské síly. Několik lučištníků napjalo tětivy. Šípy zasvištěly a zježily se na palubě připlouvajícího dílu. Nerušeně se pohyboval dál. Někteří seskočili z koní a zuřivě metali kopí do úžící se štěrbiny. Přemysl se vzrušeně pohnul. Zasáhli někoho? Zpozorovali, co se děje pod vodou?

Kumáni se vyhoupli znovu do sedel a odcválali. Pohyb na řece se zastavil. Vzdálenost mezi spojenými díly a protilehlým břehem se zmenšila. Ještě jedna řada a kůň z druhého břehu by mohl přeskočit na široký most. U břehu se z vody vynořila Janova hlava.

„Nikdo není zraněn," hlásil zadýchaně. „Máme most dokončit?"

K řece se řítil další, mohutnější šik uherské jízdy. „Jsou poslední díly připraveny?" zeptal se král.

„Ano, Milosti."

„Dobře. Nesmíme se zmýlit ani o okamžik, budou na nás čekat. Kolik řad chybí?"

„Tři."

Chvíli v duchu počítal s očima upřenýma na stavbu. Za ním stáli v sevřeném šiku připravení rytíři. „Bůh s námi, Jano," řekl nakonec tiše. „Spoléhám na tebe. První podepřete střed. Začni ve chvíli, až se ozvou trubači. Dej znamení, až budeš na místě."

Jano zmizel pod mostem a král zvolal zvučně: „Kuše!"

Dvě desítky kuší s obrovskými šípy popojely až ke břehu po obou stranách mostu. Kumáni teď stáli sraženi v hustém houfu za řekou a tvořili lákavý cíl. Na králův pokyn šípy zabzučely jako obrovské smrtící včely a přelétly řeku nízkým obloukem. Několik jezdců zůstalo ležet, ostatní se rozstříkli v zmateném útěku. Ale opodál se znovu shoufovali a vrátili se zpátky. Zůstali stát v rozptýleném šiku a vyslali hejno šípů přes širokou řeku. Většinou neškodně zapadly do vody. Dva tři přelétly. Po zuby ozbrojeným rytířům na tu dálku nemohly ublížit, ale jeden z nich dopadl k nohám králi, který stál na samém břehu beze zbroje.

„Milosti!" zvolal Zbyslav z Třebouně pohoršeně. „Neměl bys..."

Přemysl mávl netrpělivě rukou a dál se upřeně díval přes řeku.

„Kdo povede útok, Milosti?" neudržel se Oldřich z Drnholce.

V té chvíli daleko v řece vytryskl gejzír vody. Král si ulehčeně oddychl. „Mou zbroj," řekl místo odpovědi. „Dva koně. Ty ne," obrátil se k Janovi, který se chystal ho oblékat. „Ustroj se sám. Pojedeš s námi."

Jan se zarděl radostí. Jeho pán mu sice za odměnu slíbil, že ho pustí do bitvy mezi rytíře, ale tady a uprostřed nejvznešenější královské družiny? Viděl zamračený pohled Zbyslava z Valdeka a přátelský úsměv Oldřicha z Drnholce. Dva tři páni si ho ještě hněvivě měřili. Posupný výraz na tváři Borše z Riesenburka nabádal k opatrnosti. Pro jistotu se odklidil trochu stranou.

„Pojedeme ve vějíři," promluvil král ke kolemstojícím rytířům. „Já první, za mnou Zbyslav s Oldřichem, pak další, Boreš, Slavek a Jaroš, za nimi čtyři, pět, až co pojme šířka mostu. Na druhé straně je vytlačíme kruhem, zadní nás budou doplňovat do šíře. Je to lehká jízda, nám stačí jedna řada, ať je co nejširší. Kdo

nemá zbroj v dokonalém pořádku, až vzadu s nejmladšími. Nechci mít mrtvé. Vozy hned za námi, postavíme ležení co nejrychleji. Velitele kuší.“

Zatímco se zbrojnoši rozběhli plnit jeho příkazy, vyměnil Zbyslav pohled s Oldřichem a pronesl váhavě: „Milosti, snad bys neměl první…“

„To pro dnešek stačí, pane Zajíci,“ odbyl ho král schválně jménem, kterého mladý purkrabí nerad používal. „Až mi dáš třetí radu, co *nemám*, pošlu tě k zásobovacím vozům.“

„Byl bych to řekl sám,“ vykřikl Oldřich, kterému se zželelo zahanbeného Zbyslava. „Je to...“ Zarazil se pod královým pohledem a dodal tišeji, ale odhodlaně: „Zbytečná neopatrnost.“

Přemysl zbrunátněl hněvem, ale rychle se přemohl. Ovšem. Je to také přesně to, co slíbil Kunhutě, že neudělá. Pocítil potřebu se jí na dálku omluvit a položil smířlivě ruku na rameno uraženého Zbyslava. „Není to jen neopatrné, ale byl by to i nesmysl, Oldřichu. Já vím,“ řekl vlídně. „Ale jsem-li *snad* nenahraditelný jako král, jsem docela určitě nenahraditelný jako první jezdec po tomto mostě. Ten se totiž nesmí zmýlit ani o půl slova. Připraveni? Musíme si pospíšit, než nám ti chudáci ve vodě zmrznou.“

O půl slova? Oldřich překvapením ztratil řeč. Ani podivný proslov, který král držel k veliteli střelců, mu záhadu neobjasnil.

„Znáš svatováclavský chorál?“ oslovil ho král, když sedal na koně. „Nesmíš se zmýlit, poslouchej dobře. Budeme ho opakovat několikrát, ale druhé šípy vypustíš, až se potřetí ozve: Svatý Václave. Ani dřív, ani později. Přesně. Miřte dobře, budeme v té chvíli asi uprostřed mostu a vaše šípy dokážou nabodnout i dobře okovaného rytíře. Poprvé vystřelíte, až se ozvou trubky. Opakuj to.“

„První šípy při troubení,“ řekl velitel s obdivuhodnou stručností. „A při třetím svatém Václavovi znova.“

Král potlačil úsměv. „Výborně,“ pochválil ho. „Na místa.“

Díval se na řadící se rytíře a cítil, jak se ho zmocňuje stará známá rozjařenost. Válka mu byla z duše protivná, ale miloval takové překvapující podniky, k jakému se právě chystal. Oči mi asi svítí zrovna jako Oldřichovi, pomyslel si. Ne, ještě nejsem tak starý.

„Zpívat!“ vykřikl.

Chorál zazněl ve zrychleném tempu, které udával králův hlas.

„Trubky!“ zvolal po několika slovech a znovu se přidal ke zpěvu.

Trubky zavřeštěly v dvojhlase s letícími šípy, které znovu vnesly zmatek do nepřátelských řad. Přemysl pobodl koně a rozjel se klusem na nedostavěný most. Přešel do cvalu a zvolna zrychloval. Vpředu se začaly napohled zmateně přesouvat dřevěné díly. Chorál mohutněl. Svatý Václave. Potřetí. V té chvíli byl král přesně uprostřed řeky. Sprška šípů znovu zchladila bojovnost čekajících Kumánů a rozehnala je do nepořádného houfu. Mezi posledními díly plovoucího mostu u

druhého břehu ještě probleskovala hladina. Ti na břehu pozorovali se sevřeným srdcem jezdce, pádícího vpředu, který se řítil do záhuby na nejistou, pohybující se půdu, která se musí rozestoupit pod nárazem kopyt a pohřbít odvážlivce v zelené hlubině. Ale ti za ním ho následovali jako vždycky bez zaváhání. Z českého břehu se ozval krátký zděšený výkřik. Pod břichem králova koně se zaleskla hladina, ale dřevěné plochy do sebe zapadly s neuvěřitelnou přesností v okamžiku, kdy o ně udeřila kopyta. Most tu stál najednou celý, jako by tu byl odpradávna. Po stranách se ještě zahoupal, jak na něj vjela rozšiřující se řada, ale okamžitě se ustálil na bleskově upevněných opěrách pod vodou.

Král už byl na břehu. Rytíři vrazili do houfu vyjevených Kumánů širokým klínem a roztahovali se do polokruhu. Vyděšení nepřátelé se bez odporu dali na bezhlavý útěk. Chvíli je bezvýsledně pronásledovali. Vzdálenost mezi nimi a prchajícími se stále zvětšovala.

Král zastavil koně. „Kde jsi, Štěpáne?“ rozkřikl se vesele. „Přišli jsme tě navštívit! Pojď nás uvítat!“

Uherský král stěží mohl slyšet, ale rytíři se hlasitě rozchechtali. „Moc se nesmějte,“ usadil je. „On přijde ještě dnes.“

Pomalu se vraceli k mostu, přes který se teď kvapně přepravovala celá mohutná hotovost, vozy s pící a jídlem, těžké obléhací stroje. Most statečně držel, neprohnul se, ba ani nezapraskal. V horkém květnovém dnu promrzlí naháči vylezli z vody a vyhřívali se na slunci za vytrvalého obdivu a žertování vojáků.

Uherský král zmeškal svou příležitost. Vrátil se s novými jízdními oddíly až k večeru, kdy už dávno dorazili poslední opozdilci, planoucí touhou zapsat i svá jména do bojů slavného dne. Český král se svými rytíři a mostaři zůstal klidně sedět u hostiny. Na jeho vznešeného protivníka úplně stačila rakouská hotovost, rozvášněná ještě vzpomínkou na uherský zimní vpád.

Druhý den se rozjeli podél hranice a vrhli se s houževnatou důkladností na hradby opevněných míst. Vyhořel Scherflenburk, vypálený ve zmatku vlastní posádkou, rychlým útokem byl dobyt Obervat, Ovar, Mošoň i Altenburk. Přemysl, aby odčinil před Kunhutou svůj záchvat bojovnosti, se teď držel stranou. Teprve po dobytí Altenburku musel zasáhnout, když prchající posádka se na Litavě postavila pronásledovatelům, nečekaně posílena Štěpánovým vojskem. Přemysl uvítal příležitost a přispěchal osobně uprostřed krvavého boje, aby konečně svedl rozhodující bitvu, ale Štěpán opustil bojiště dřív, než se rozpoutala v plné síle.

Český král dal Mošoň srovnat se zemí, ale Altenburk naopak opevnil a obrátil jeho hrozbu proti zemi, kterou dřív chránil. Hrozící porážka byla zřejmá. Štěpán přestal váhat a poslal nabídku míru.

Byla přesně taková, jak ji Přemysl potřeboval. Uherský král uznával jeho právo k Štýrsku i Korutanům. Krom toho válčil v Uhrách už přes měsíc a Kunhutin obraz začínal nabývat převahy nad jeho ctižádostí. Víc než měsíc v cizí zemi! Dovedl si

představit, jak se ve všech, kdo se o tom dovídali, úžasem tají dech. A to ještě možná nevěřili, že po celou tu dobu svou obrovskou hotovost živí ve zpustošené zemi z vlastních zásob. Začínalo to už být i nad jeho zdánlivě nevyčerpatelné síly. Nebýt toho, že proti němu stál právě Štěpán, byl by přijal. Ale takhle jen pokrčil rameny a řekl zvysoka Joachimu Gutkeledovi, slavonskému bánu: „Tak tvůj král si myslí, že Horní zemi vládne on? Musím se rozmyslet, jestli se mi vůbec chce mu něco z ní vracet. Dost se mi tam líbí. Ale možná že to ještě udělám. Řekni mu, že si s ním promluvím po bitvě."

„Bitva je přece zbytečná, Milosti," protestoval horlivě Gutkeled. „Štěpán, z milosti boží uherský král, ti mými ústy činí ústupek, který jsi žádal, a uznává tvůj nárok ke Štýrsku. Přijmeš-li..."

„Nepřijmu," odbyl ho král. „Žádný ústupek mi neudělal, Štýrsko je moje už přes deset let. Byl poražen a chce ústupky ode mne?"

„Poražen?" vzplanul slavonský bán, ale hned zase zchladl. Vlastně to byla pravda. „Žádá jen zpátky Horní zemi," řekl pokorně. „Na to má přece právo."

„Vůči mně nemá vůbec žádné právo," odsekl Přemysl a vstal na znamení, že nehodlá v jednání pokračovat. „To by mi musel nabídnout jiné záruky, než je jeho slovo. Mám s ním špatné zkušenosti."

„Jaké záruky?"

„Závazné prohlášení jeho magnátů a biskupů, že ho opustí, zavrhnou a přidají se na mou stranu, poruší-li svévolně sjednaný mír. Poskytnu mu ze své strany totéž ujištění," dodal pohrdavě. Mezi jeho pány se ozval tichý smích. Záruku na slovo českého krále! Gutkeled se po nich popuzeně podíval, ale bojovnost ho přešla, když si uvědomil, že nepochodil. „Aspoň příměří?" zeptal se pokorně. „I kdyby se rozhodl okamžitě, chvíli potrvá, než to bude moci projednat."

„Mohu mu ušetřit práci a s ostřihomským arcibiskupem to projednat sám," ušklíbl se Přemysl škodolibě. „Moji lidé v Horní zemi to mají jen přes řeku."

Zvážněl a dodal přísně: „Tři dny, nic víc. Pak budu útočit dál."

Tři dny míru za Štýrsko! A neví, jestli si náhodou neponechá Horní zemi! Uherský král byl pohoršen.

„Už prosit nebudu," hřímal. „Tak se neponížím! Jak si dovoluje pochybovat o mém královském slovu?"

Magnáti, kteří měli dojem, že pochybnosti českého krále po tom, co se stalo před pár měsíci u Semmeringu, jsou víc než oprávněné, mlčeli. Nakonec se

šoproňský župan odvážil otázky. „Co chceš dělat, Milosti? V bitvě se mu asi postavit nemůžeme.“

„Asi!“ zasmál se Štěpán zle. „Docela určitě ne, urozený pane. Ale nepotřebuju s ním bojovat. Vyžene se sám. A potom...“ Rozhlédl se a řekl: „Opatrně, pánové. Vyhnout se každé srážce. Musí odejít. Jeho zásoby přece nejsou nevyčerpatelné. Jakmile zahájí ústup, už se vracet nemůže. Udeříme pak aspoň na zadní voj. Můžeme mu ubít polovinu vojáků, když je odřízneme po skupinách. Kéž by on sám táhl poslední! Budeme slavného vítěze honit až k rakouským hranicím. Do Horní země se vracet nebude. Musel by přebrodit Dunaj.“

„Nemusel,“ připomenul mu nevhodně severinský bán. „Má přece most.“

„Most!“ rozzuřil se Štěpán. „Ten jeho zatracený most! Pánové, zmocní-li se někdo někdy českého krále, postoupím mu z radosti svou korunu, na mou duši.“

„Promiň mi tu smělost, Milosti,“ ozval se Gutkeled zlomyslně. „Ale tvou korunu má teď také on.“

„Bude mu nápadné, že jedeš vzadu, Milosti,“ ozval se do ticha Boreš z Riesenburka, kterému se zase dostalo cti prvního nárazu. „Má-li jen trochu rozumu, nenaletí.“

„Nemá vůbec žádný rozum,“ zamračil se Přemysl. „Neříkej, prosím tě, že vycházel z hluboké znalosti mé povahy, když místo obrany hlavního města se s hlavním vojskem táhl k mým hranicím. To udělá šílenec. Leckdo by podlehl svodu a vrhl se na Budín. Já sám jsem byl chvíli na vahách. Vyhýbá se bitvě, ale snad skočí na vnadidlo. Musí být dost tučné. Nikdo menší než já sám.“

Boreš zaváhal, pozorně se rozhlédl a pak řekl: „Snad by se nedal vylákat, kdybychom byli v plné zbroji, ale jen aby se nakonec z tučného vnadidla nestalo tučné sousto. Jeden každý z nás zmůže dost. Jenže proti útoku celého vojska jen s meči a štíty?“

Skupinka kolem krále se teď ploužila daleko za hlavním vojem, který uzavíral Oldřich z Drnholce. „Nepřeháníme to?“ připojil se starostlivě i Jaroš z Poděhús. „Kdyby ses aspoň ty zahalil do pláště, ani by si nemusel pancíře všimnout, když my ostatní...“

Ach, Kunhuto, tohle je už třetí a asi nejtěžší balvan hříchu. Ani tihle zjizvení rváči se mnou nesouhlasí, i když možná chápou. Jak bys mohla ty? Je to zbrklost? Domýšlivost? Touha ukazovat se? Kvůli tomu že bych tě vystavoval ráně své smrti? Ne, věř mi. Vrhám kolem sebe kradmé pohledy a čím dál víc mě spoutává

pocit tísnivé nevolnosti. Mám strach. Bojím se, už nejsem bezhlavý mladý hrdina, miluju tě a nechce se mi umřít. Už myslím na smrt, než jedu do boje. To dřív nebývalo. Je to slabost, když toužím dočkat se, spatřit na vlastní oči tajemné příští? Nepotřebuju si dokazovat, že se nebojím. Vím, že ano. Ale jsou tu moji vojáci. Ohromil jsem je útokem přes Dunaj. Ohromil jsem je bitvou na Litavě, kde jsem osobně skolil nejskvělejšího uherského rytíře, který pobil deset mých. Týden dva mě nadšeně velebili. Pak se začalo říkat, že jsem zpohodlněl. Možná — nikdo by si mi přece netroufal donést něco takového — možná že se dokonce říká, že jsem dostal strach. Všichni viděli, jak uherský rytíř napřahoval meč a zachránil jsem se jen prudkým otočením koně. Zabil jsem ho, ano. Ale nikdo mě už potom neviděl v boji. Jsou vojáci. Znají takové chvíle, kdy hrdinu v jediném okamžiku opustí odvaha, aby se až do konce života stal zbabělcem. Už se nikomu nepostaví, šeptají si a dívají se na mě útrpně a s nesouhlasem. Ohromil jsem je potřetí. Nikdo už nepochybuje. Přikyvují s hlubokým pochopením. Ovšem veliký Přemysl se nudí v obyčejné řeži. Vymýšlí si pro své pobavení nebezpečí, při jakých se sprostému vojákovi svírá zadek hrůzou. Viděli jste, jak ožil na tom mostě? Až zažiješ co on, taky tě otráví napichovat nepřátele na meč, jako to umí kdekdo. A pak si začneš vymýšlet. Jenže nebudeš mít tolik možností, jako má král.

„Já vím, kde nás Štěpán přepadne," řekl klidně. „Jinde nemůže. Bude chtít, aby ti vpředu neviděli. Jenže na ně neuvidí ani on. Oldřich se vrátí, ještě než stačí zaútočit, a odřízne je, aby Štěpán byl nucen zasáhnout s celým vojskem. Musím ho rozdrtit v bitvě dřív, než opustím zemi, aby se nemohl mstít. Nejspíš ví, že musím rozpustit hotovost, jakmile překročím Moravu. Nemám ji už z čeho živit. Zůstane-li mu jediná silnější družina, vpadne v mých stopách na Moravu, než ho jeho biskupové přivedou k rozumu. Přivedou-li. Ještě se neozvali. Posádky z mých hradů nemůžou lehkonohé Kumány honit po celé zemi. Vždycky ujedou a budou krást a vraždit. Jestli mě přinutí k nové výpravě příští rok, postavím vojska dvě. Jedno bude hlídat tady a druhé vyvrátí Budín. A kdyby se papež a každý říšský hrabě stavěli na hlavu, nenechám pod uherskou vládou ani píď Horní země."

V jeho hlase zazněl hněv, který rázem umlčel námitky. Sebelaskavějšího krále není radno dráždit, když je v nemilostivé náladě. Ostatně ho chápali. Se Štěpánem nebylo možné dovést čestně do konce jakýkoli spor. Žádná přísaha pro něj nebyla dost závazná, aby se z ní nevykroutil jako had při nejbližší příležitosti. Až příliš se spoléhal, že při mírovém jednání se ho vždycky kdekdo zastane proti panovníkovi, jehož rostoucí moc budila hrůzu. Nekonečné handrkování a stálá nejistota, trvalé nebezpečí pro pohraniční kraje, které nebylo možné ochránit před nečekanými nájezdy.

Daleko před nimi se Oldřich z Drnholce ohlédl, než zmizel za svými vojáky v úžlabině. „Za chvíli je tu máme," řekl Přemysl tiše.

Věděl, proč se pro tuto příležitost obklopil svými nejstaršími spolubojovníky. Mládí dokáže bouřlivěji útočit, ale když jde o to, tvrdošíjně udržet nápor přesily, nemůže se rovnat zkušeným bohatýrům. Zamračený Hartlib z Veveří po boku svého bývalého vězně Miloty z Dědic, Kuno z Kunštátu, Ota z Haslova, Bavor ze Strakonic, jehož syn spolu s Mikulášem kdesi neviděni teď obraceli koně uprostřed Oldřichovy jízdy, aby jim přiletěli na pomoc. Jen Boreš tu měl svého syna Slavka.

Při pohledu na Oldřicha z Hradce se jako vždycky ozvala stará rána. Vítkovci. Čert vás vem, pyšné plemeno, až na tohoto jediného. Nebo vyhledávám nebezpečí i proto, abych ti dokázal, že se obejdu bez tebe, pane z Falkenštejna?

Viděl, že se na něj starostlivě dívají, a vyloudil na rty úsměv. Ještě to tak! Aby si zlomyslný Boreš někde potají šeptal s Milotou, že král se přecenil a v poslední chvíli dostal strach!

„Nezazpíváme si?“ zeptal se vesele a pohnul v pochvě mečem, aby se přesvědčil, že jde snadno ven. V příští chvíli ho vytasil a prudce otočil koně. Nečekaně blízko se objevila vyjící kumánská jízda.

Srazili se do pevného houfu, kryjíce si záda. Zahlédl samotného Štěpána, který se sem řítil s dalšími oddíly. Jejich spása byla jen v předpokladu, že ho chtějí dostat živého. Ale sebepřísnější rozkaz nemohl v bitvě udržet zdivočelé Kumány. Přemyslův kůň poklesl v kolenou, jak klopýtl o zabitého nepřítele, kterého mu vlna útočníků vmetla pod nohy. Trhl uzdou, aby ho vyrovnal. Na okamžik se nekryl a taktak uhnul svištícímu kopí. Sykl bolestí, když probodenou rukou rychle zvedl štít, o který zaduněl úder meče. Vedle něho Boreš se zkrvavenou tváří za sebe zatlačil zraněného Slavka, který se povážlivě zakymácel v sedle. Kolem se mihla tvář samotného Štěpána.

„Vzdej se!“

Couvli ještě o krok, až se zadky jejich koní třely o sebe. Ale vtom už se za útočníky vynořila neprodyšná řada českého vojska a prorazila je mocným klínem. Rozlétli se do stran. Přemysl vyrazil kupředu a pronikl skoro až k Štěpánovi, který se obracel proti hrozícímu nebezpečí, ale nedostihl ho. Znovu je oddělila vlna Kumánů, kteří se šikovali kolem svého krále. V divokém zmatku chvíli kolem sebe sekal hlava nehlava, vrhl se do vzniklé mezery a konečně zapadl mezi české oddíly. Kdesi na druhé straně se bil Oldřich z Drnholce, určitě polomrtvý hrůzou z nejistoty o jeho osud. Zuřící Štěpán znovu zaútočil. Uhři byli ještě pořád v přesile. Ale jeho pokus skončil náporem železných rytířů, kteří zasáhli do bitvy svou neporovnatelnou silou, rozlomili nepřátelský šik a obrátili rozptýlené houfy na bezhlavý útěk.

Král ztratil Štěpána dávno z očí. Po svém zvyku prchal asi s prvními. Hnali se za nimi, dobíjejíce opozdilce. K břehu Rábnice Přemysl dorazil společně s pražským purkrabím. Na chvíli se zastavili. Nepřátelé na útěku minuli brod a někteří z nich beznadějně zápasili s vlnami, které se přelévaly přes jejich hlavy.

„Most?“ zeptal se udýchaně pan Zbyslav, který konečně našel zalíbení v královských novotách.

Přemysl s úsměvem zavrtěl hlavou. „Není dřevo. Museli by teprve kácet stromy. Radši najdeme brod.“

Přebrodili řeku a zaskočili poslední řady uprchlíků, kteří uvízli v hluboké vodě. Po krátké krvavé seči se rozjeli dál. Přemysl štval koně kupředu se zaťatými zuby. Aspoň tuhle výhodu mu přinášela lehkost jezdce bez těžké zbroje. Přesto věděl, že je skoro nemožné dostihnout samotného Štěpána. A přece, dokud nerozbil vlastní jádro jeho moci...

Najednou narazili na hradbu jezdců, kteří se zoufale vrhli proti nim. Smetli je do jednoho. A už viděli, co znamenal ten nečekaný odpor. Před nimi byla další řeka, širší a mocnější. V dálce ještě bylo vidět plovoucí prkna. Narychlo přesekané trámy, trčící z vody, svědčily o tom, že uherský král dal za sebou na útěku strhnout most přes hlubokou řeku, bez ohledu na osud zadního voje, vydaného jisté záhubě. Na Přemyslův rozkaz se ti, kteří byli kolem něho, rozjeli do obou stran podél břehu, aby zastavili odvážlivce, kteří se vrhali do řeky. Další pronásledování nemělo smysl. Na obzoru se zvolna usazoval prach, zvířený kopyty prchajících koní.

Přemysl pustil proražený štít ze zraněné ruky a vztekle odhodil ztupený meč. Sotva zavadil pohledem o několik vojáků, kteří se nadšeně vrhli na vzácné trofeje. „Zachránil se,“ řekl se zaťatými zuby. „Přece jen nakonec utekl.“

Najednou cítil, že je smrtelně unaven. Vlastně je to dobře. Konec tažení. Nezbývá než se vrátit. Položil zdravou ruku na paži Oldřicha z Drnholce, který se zděšeně díval na tmavé krvavé skvrny, slévající se na šíji a sedle králova koně.

„Domů, Oldřichu,“ řekl. „To jsou konce každé slávy, ale aspoň to slovo zní sladce. Teď se budeme donekonečna dohadovat bez viditelných výsledků a za čas se i ty, nadšený rytíři, budeš ptát, zač vlastně dali život ti mrtví. Já to nevím. Nevím, co bych řekl jejich ženám, kdyby mě přišly proklít. Ne, nic mi není,“ usmál se do mladíkovy nechápavé tváře. „Buď rád, že jsi vyvázl nepoškozen, Oldřichu. Tvoje žena, na rozdíl od mé, se na tebe aspoň nerozhněvá.“

Hněvala se opravdu? S výmluvou na svá zranění zkrátil, pokud mohl, svůj triumfální návrat, aby rozřešil tu záhadu. Nic, ani lístek. A přece se ze všech stran hrnula blahopřání jeho úžasnému úspěchu. Dva měsíce si chodil po nepřátelské zemi ničím neohrožen, zvítězil v každé šarvátce, dobyl kdejakou pevnost, pokud se

mu v hrůze rovnou nevzdala na milost, honil uherského krále po jeho vlastní zemi, jako by byl někde na lovu ve svých lesích. A pak ten most! Samo nebe ho zázrakem spojovalo pod kopyty jeho koně, aby rozdrtil hanebného proradníka. Nepřátelé ho zahrnovali lichotivou chválou. Nikdo netoužil po tom, aby se k němu vydal na podobnou návštěvu.

Mezi těmi, kdo mu holdovali cestou, se objevily i tváře dvou z krumlovských bratří. Falkenštejnova pochopitelně ne. Ale to mu teď nevadilo. Čím víc se blížil ku Praze, dostávaly jeho starosti jiný tvar. Filip ze Sponheimu, zalezlý kdesi v Akvileii, zoufale čekající na osvobození od pána, který důvěřivé kapitule dávno odhalil svou nepřijatelnou tvář, byl vzdáleným stínem, jímž se už nehodlal zabývat. Úkol vyhnat ho z posledního útočiště připadne Oldřichovi. Český král se s ním nebude špinit. Nebude bojovat. Nebude...

Nečekala před městem. Neptal se, nikdo to nevysvětloval. Zdálo se to přirozené v jejím stavu. Nečekala ani u hradní brány. Purkrabí, který ho předjel, mu vyšel vstříc s tváří zářící radostí. Určitě jí vyprávěl aspoň o tom zatraceném mostu. Nemohl to zakázat.

Rozběhl se přímo k její komnatě. Byla prázdná. „Kde je královna?“ vyštěkl na pukrabího, který ho trochu překvapeně následoval.

„Dala se odnést do kláštera Na Františku,“ odpověděl pan Zbyslav zmateně. „Hned ráno.“

„Nevěděla, že dnes přijedu?“

„Věděla, ale...“ Purkrabí se zarazil. Teď to i jemu přišlo divné.

Král se rychle vzpamatoval. „Ovšem,“ řekl. „Úplně jsem zapomněl. Vzkázal jsem jí, že se tam zastavím dřív, než pojedu do Hradu.“

Zbyslav se s pochopením usmál. „To je zlé. Mám někoho poslat?“

„Ne. Pojedu sám.“ Aspoň se pozdraví s Anežkou. Když sedal na koně, znovu si bolestně uvědomil nesmazatelné důkazy své prorady. Ruku měl dosud na pásce, hluboká, ošklivá rána se špatně hojila. A ať se přemáhal sebestatečněji, beznadějně pokulhával na pochroumané noze, tvrdě přitlačené mezi sedly koní a ještě proťaté mečem, který sklouzl po jeho štítu. Pod vlasy na šíji ukrýval polozahojenou jizvu. Tu snad hned neobjeví. Dokonce ani sám nevěděl, jak k ní přišel. Ale byla tam a svědčila o ráně, kterou jen vlásek dělil od toho, aby se stala smrtelnou.

Snažil se kráčet křepce, když mu Anežka vyšla vstříc. Ovládl svou netrpělivost při obřadném vítání, ale stejně ho prohlédla.

„Nepřišel jsi za mnou,“ usmála se. „Hledáš Kunhutu.“

„Víš, že bych za tebou přišel i tak,“ řekl vyčítavě, ale když nespokojeně potřásala hlavou, dodal zahanbeně: „Máš pravdu. Kde je?“

„Nechce tě vidět. Už nikdy, říkala.“ V hloubi Anežčiných moudrých očí se tajila veselost, ale ve svém zoufalství to přehlédl. „Prý jsi porušil přísahu.“

„Neporušil jsem ji!“ vykřikl. „Jenom se stalo něco, co... Prostě jsem ji nemusel porušit.“

„Přísahal jsi jí, že nepůjdeš do bitvy, a šel jsi. I kdybys to chtěl zapřít, nemůžeš. Jen se na sebe podívej.“

„Nezapírám to. Ale slíbil jsem jí jenom, že nebudu bojovat, ani kdybych postavil tři mosty. A postavil jsem i čtvrtý.“

Podívala se na něj s úžasem a najednou se rozesmála. „Vždyť jsi jako kluk!“ zajíkla se, otírajíc si uslzené oči. „Teď by tě měli slyšet tvoji obdivovatelé!“

„Ty jsi proti mně?“ řekl nešťastně.

Zvážněla. „Ne. Přece se nemůžeš dívat, když tvoji vojáci bojují. Měla to pochopit. Vždycky jsem si myslela, že ona zná povinnosti krále, jako jsi ty. Ale možná teď, když čeká tvého syna...“

„Nečeká syna,“ utrhl se na ni. „Bude to dcera.“

„Syna,“ opravila ho přísně. „Teď mě nepřerušuj. Muž nemá slibovat takovou věc, i když svou ženu miluje sebevíc. Ale když už jsi to slíbil, měls to dodržet.“

Povzdechl si. „Vrátím se zítra a vysvětlím ti to,“ řekl. „Je to složitější, než si myslíte, ty i ona. Já jí rozumím. Sedí doma a čeká. Je stejně bezmocná jako já tehdy, když... Teď nemám čas, odpusť mi. Musím s ní mluvit. Kde je?“

„Není tady,“ odpověděla klidně. „Už odešla.“

„Minuli jsme se!“ zvolal. „Jak je možné, že jsem ji nepotkal?“

„Nevrací se do Hradu. Dala se odnést ke své matce.“

Vykázal Anně Mačevské na její žádost sídlo dole ve městě. Proboha! Dohadovat se tam, před ní...

Dohnal ji v úzké uličce. Několik lidí ho poznalo. Teď už o mně ví, pomyslel si s obavou, když odpovídal na hlasité pozdravy. Jezdci na koních nesoucích nosítka se zastavili.

„Do Hradu!“ poručil jim. Byl král, mohl změnit jakýkoli příkaz. Seskočil z koně, hodil uzdu Janovi a vstoupil k ní.

Čeho jsem se to bál, pomyslel si s úlevou a rázem zapomněl na slova trapného vysvětlování, která si připravoval celé hodiny. Tisíckrát opakovaný zázrak, tisíckrát zase zapomenutý, jak lidská paměť není s to podržet v sobě propastné pocity blouznivých extází, znovu na ně dopadl svou nikdy neočekávanou silou. Sotva se jejich oči setkaly, držel ji v náruči a ona plakala a smála se a líbala ho mezi nesrozumitelnými, nedopovězenými slovy, chvějíc se v jeho rukou jako list zmítaný bouří.

Chvílemi oddaloval její tvář a díval se na ni, jako by ji viděl poprvé. Znal ji, pamatoval si ji, kouzlil si ji v osamělých nocích, a přece, kdykoli se vrátil, byl by přísahal, že ještě zkrásněla.

„Proč jsi mě nechtěla vidět?“ zeptal se. „Umřel bych.“

Zvážněla. „Chtěla jsem se na tebe zlobit," řekla žalostně. „Aspoň chvíli. Aby ses zarazil před mým hněvem, když tě nedojímá moje hrůza."

„Odpusť mi," zašeptal. „Prosím tě, odpusť mi to."

„Ty za to nemůžeš," řekla něžně. „Bál ses, viď?"

„Ano. Proto jsem musel..."

„Já vím." Schoulila se mu do náruče a pokračovala se zavřenýma očima: „Pochopila jsem, že se v tobě probudilo něco strašného. Nejsi bláznivý rytíř abys prahnul po zázračné, náhodné slávě. To nebyla statečnost, to byla výzva smrti. Zoufalé odhodlání, s jakým odsouzenec láme v poslední chvíli pouta, s nímž se pes vrhá na medvěda — a nemá naději. Bojím se. Neodcházej už. Vždycky se budu bát, od té chvíle, co jsem pochopila, že už nesmím nikdy chtít, abys mi přísahal, že se ušetříš. Když mi vyprávěli o tom mostě a o poslední bitvě, v níž jsi byl beze zbroje, skoro sám..."

„Štěpán nás přepadl," řekl pokrytecky. „Nečekal jsem to."

„Ty jsi ale lhář!" podivila se. „To myslíš vážně?"

Chvíli mlčel. „Mívám myšlenky černější než bezhvězdná noc," řekl pak s povzdechem. „Nepokoušej se je se mnou sdílet, prosím tě. Trápí mě, když na tvé tváři vidím něco jiného než úsměv štěstí, a musím pak na to všechno myslet tím víc. Jsme bezmocní. Pěstujme tedy aspoň svou blaženost, a ne své hoře."

„Ty to dokážeš?" zeptala se s prchavým úsměvem.

„Ano. Vždyť je to docela prosté. Jsem král. Nesmím uhýbat ani před smrtí. Povinnost krále je nemít strach nebo aspoň ho přemoci a sdílet osud svých vojáků, ať je jakýkoli. Naštěstí bývá i mír. Člověk by neunesl jenom krev. Chce se mi milovat, nemyslet na smrt, být šťasten. Jsi moje korouhev míru. Nevyvolávej moje přízraky."

„Nevyčítej," řekla. „Myslíš, že jsem se jindy nebála? Že jsem neumírala hrůzou? Kdykoli jsi odcházel, zřítila jsem se do té černé hlubiny. Mlčela jsem, šlo jen o mne. Tentokrát jsem promluvila. Chci, aby se můj syn konečně narodil a aby ještě poznal svého otce."

„Nemuč mě!" vykřikl. „Přece víš, že chci dceru!"

Zadívala se na něj s něžným, soucitným posměchem. „Statečný hrdino," usmála se. „A já mám myslet bez zachvění na to, že nad tebou v bitvě blýskají nepřátelské meče? Vždyť je to tak prosté. Jsem královna, nesmím uhýbat, nesmím mít obyčejný lidský strach. Povinnost královny je dát svému choti syna a jeho zemi dědice."

Měla pravdu. Vždycky měla pravdu. Byli si rovni v lásce, hrůze, pýše i pokoře. Jen její bitevní pole, místo jejích hrdinských skutků, do nichž se vrhala, přemáhajíc svůj i jeho strach, bylo jinde. Vítězný triumf, po němž prahla i za cenu nejvyššího utrpení, i za cenu smrti, která jí už dvakrát výhrůžně ukázala svou příšernou tvář, byl jeho syn.

Hluboce vzdychl. „Méně majestátu, Kunhuto, a více pokory,“ řekl tiše. „Jsem špatný král, neříkej to nikomu. Opravdu toužím, aby to byla dcera a aby tě její příchod na svět netrápil víc než přelétavý sen. Odvolávám všechno, co jsem řekl. Bude-li to dcera, přísahám ti, že se už nikdy nevystavím hrozbě nepřátelského meče. Kdykoli mé vojsko půjde do boje, zůstanu doma. U tebe.“

„Tak jsi mě přece zahanbil, můj neporovnatelný králi,“ ozvala se škádlivě po chvíli hlubokého ticha. „Teď nevím, co si mám přát víc. Naštěstí nemáme právo volby, ani já, ani ty. Už ho nemá nikdo. Dávno je rozhodnuto. Bude-li dcera to, co mi už pátý měsíc lže uvnitř sladkou naději, připomenu ti tvůj slib. Potom budu mít právo žádat, abys ho splnil.“

PRO TEBE, NEZNÁMÝ ČLOVĚČE

Měsíc byl doma. Celý měsíc netrpělivého očekávání. Bylo třeba zpečetit mír, než se vydá znovu do Korutan a uzavře konečně složité záležitosti alpských zemí. Potřeboval klid sám pro sebe, pro vyřešení svého věčného vnitřního sporu. A potřeboval se vrátit zpátky do října, aby byl u ní, až...

Vyjednávání se vleklo. Přeli se o maličkosti. Najednou měl chuť ustoupit, ale neodvážil se nechat své city zasahovat do osudů země. Dny prchaly a ona chodila kolem něho, stále zřetelněji proměňovaná záhadou příštího zrození. To dítě, které přicházelo, mělo pro něj svůj zvláštní, tajuplný význam. Blížilo se k rozcestí jeho života, aby mu ukázalo směr, kterým se musí dát. Dcera přicházela po louce plné květů, jasu a pohody. Syna přinášela bouře, ve které možná oba zahynou. Dobře si pamatoval, co řekla. Potřetí umřu s ním.

Bál se ho. I živého se bál, protože mu nepřinášel vykoupení z jeho slávy, kterou začínal pociťovat jako bolestné pouto svého lidského štěstí. A přece kdyby ho objal živého, s nadšením by se znovu vrhl do té bouře, která bývala jeho domovem. Z prázdné sochy s jeho tváří, kterou si nevědomí s obdivem ukazovali, by se znovu stal živoucí muž a ta, kterou miloval, by se změnila v hvězdu na nebi plném blesků. Poklidné lidské štěstí. Bylo pro ně?

Jen chvíli se opájel divokým královským snem, který prostupoval první noci jejich společného života. Noci, které se znovu naplňují, aby sen proměnily ve skutek.

Zavrhl ten sen. Přivolal do své duše pokojný obraz své choti, sklánějící se nad dětskou kolébkou — ne, zavři své bouřlivé oči — a začal se připravovat k životu bez boje. Bude to dcera. Chci to.

Konečně byl mír zpečetěn a mohli vyrazit. „Vrátím se do konce září," řekl vážně, když ji líbal na rozloučenou. Tiše se usmála. Také ona, spolu s ním, se blížila k svému rozcestí. Ukáže jí osud cestu do tmy, nebo k životu? Měla strach? Už se neodvažoval ptát.

Jeho cesta se podobala všem ostatním. Slavná uvítání. Morava s pečlivě uklizenými poli, posezení pod košatými stromy nad soudky loňského vína, jásající Vídeň, široké pole, poznamenané ještě nedávným nepřátelským vpádem, za řekou Pozsoni, už zase s uherskou posádkou, ale vlídný a přátelský, Marchegg, pevnosti

na hranicích, horský průsmyk, u kterého už nečíhala zrada. A Štýrsko. Rychlé soudy. Účtování. Spravedlivá odměna. Lidé, sbíhající se k jeho uvítání, a zemští velmoži, kteří mu přijížděli holdovat. Jeden chyběl. Věděl proč. Vedle něho jel Fridrich Ptujský, který také věděl a stěží krotil pomstychtivost.

Zastavili se poblíž Mährenbergova hradu. Po dvou dnech se vznešený velmož přestal tvářit, že o něm neví, a v královském ležení se objevila jeho choť. Tichým, ulekaným hlasem omlouvala hraběte, že prý se zranil na lovu.

„Rád bych ho viděl," řekl král velice vlídně. „Vyřiď mu to, prosím. Za měsíc se budu vracet."

Odjel, ale paní Richarda mohla sdělit svému choti, že český král se milostivě postaral o jeho bezpečí. Klid nemocného střežil strážní oddíl, ubytovaný narychlo v podhradí. Pokusila se odjet, aby varovala tu, která čas od času přijížděla v hustém závoji a jejích šatech, ale zadrželi ji. Nemoc pana z Mährenbergu se patrně zhoršovala. Už nevycházel ani on.

V Korutanech se král osobně zúčastnil slavné svatby hraběte z Heunburka. Matka nevěsty se nedostavila, přestože jí příjezd povolil. Asi těžce nesla, že po zhroucení všech krásných plánů se její dcera vévodkyně má stát pouhou hraběnkou, matkou šlechtických synků, jakých je na sta, a ženou rytíře bez hodnosti. V den sňatku byl ve svůj úřad uveden nový místodržící a bývalý hejtman mu s úsměvem přísahal věrnost. Byl příliš šťasten a příliš zamilován. Cena jeho ctižádosti se mu ještě nezdála příliš vysoká za jeho lásku.

Maribor, Celje, Rjeka, Lublaň, Celovec, Bělák, vlídný rozhovor s vyslanci Filipovy kapituly. Další titul generálního hejtmana a ochránce Akvileie. Několik italských měst ve volném svazku s jeho říší. Blahosklonné úsměvy. Ano, pánové, vaše moře je krásné. Mnohem krásnější než to na severu, kde stojí hrad s mým jménem. Od moře k moři, kolem horských ledovců i žírnými rovinami jsem vítězně táhl v čele svých vojsk. Zdá se vám, že už není nic, co by mě mohlo ohromit? Je. Proto spěchám domů.

Přes Taury dvěma průsmyky na salcburskou hranici. Ne, Mährenbergu, už se nebudu vracet kolem tvého hradu. Je zúčtováno. Ried, Linec, Kremže. A znovu Vídeň. Poslední zastávka na cestě domů. Tady se rozloučíme. Až sem mě doprovázel korutanský místodržící, aby odtud odvezl svou choť. Jeho choť je má dcera, a proto je její úděl skoro královský. Pochopil Oldřich, že s její rukou přejímá i meč rytířského krále? Nebo... Ne. Bude to dcera. Chci to.

To je zvláštní, že si nikdo nevšiml, že už jsem někdo jiný, napadlo ho, když se rozhlížel po rozveselených tvářích při poslední hostině. Zítra je den svatého Václava. Ještě poslední porada s rakouskými, štýrskými a korutanskými pány a k večeru vyrazíme k moravské hranici. Už od rána se budou v ulicích sbírat davy aby se se mnou rozloučily. Musím jim dát čas na jejich velkou podívanou. Spát budu ve Znojmě. Kdybych jel přes noc... Ne, nepojedu přes noc. Ten velkolepý návrat

patří k mému loučení. Do konce září zbývají tři dny. Tři nejnekonečnější dny. Pak budu u tebe, aby ses nebála. Ten poslední měsíc, který bude příliš dlouhý pro mou nedočkavost a příliš krátký pro můj vlastní strach.

Usmál se na Jindřicha z Kuenringu a přelétl pohledem svoje děti, které seděly kolem strýce. Dnes tu vlastně měla být i Anežka. Jenže ji zapomněl pozvat a ona by možná stejně nepřišla. I při Markétině svatbě se jen kmitla a zmizela. Vidíš, Palcéříku, nezapomínám na ně. Náš prvorozený je opavským vévodou.

Už mu bylo šestnáct, uvědomil si najednou. Šestnáct. V té době byl sám mladším králem. A předtím... Vzpomněl si na Vladislavovu svatbu a honem se podíval na Mikuláše. Ne, jeho syn také nepotřeboval, aby ho postrkoval do života. Co byli ve Vídni, nepamatoval se, že by byl jediný večer strávil s ním. Teď se zdvořile věnoval svým sestrám. Mladá choť místodržícího mluvila se svým bratrem se zjevným přemáháním a najednou bezvládně sklonila plavou hlavu a opřela zbledlé čelo o jeho rameno. Její mladší sestra vyskočila a pomohla jí vstát. Položila jí ruku kolem pasu a vedla ji ke dveřím, odkud se ještě naposled potutelně usmála na svého ženicha Bavora ze Strakonic, který se hluboce zarděl při jakési poznámce, kterou mu nezbedný Mikuláš šeptal do ucha.

Oldřich z Drnholce se neklidně pohnul, jako by chtěl vstát a běžet za nimi, ale pak si uvědomil, kde je, a zůstal strnule sedět na svém čestném místě vedle samotného krále.

Přemysl se usmál. „Oldřichu, ty zrádče, ty nízký nevděčníku," řekl polohlasně mladému hodnostáři, který leknutím nadskočil na sedadle. „Tak ty sis usmyslel odstavit mě mezi kmety?"

Oldřich se zadíval s pochybností na královu polovypitou číši. „Já... Nikdy mě nenapadlo uvažovat o tvém mládí, ale..."

„O mém mládí! To jsi řekl hezky, pokrytče. Neboj se, nejsem opilý, jen se dívám. Vnuka mají jen staří, víš?"

Oldřich se začervenal a zase zbledl. „Ona je z toho nemocná, co mám dělat?" vyhrkl nešťastně. „Já jsem... Neuvědomil jsem si, že je tak mladá. Mám teď strach."

Kunhuta v den jejich svatby. Dítě, které pokládal za ženu. „Nesnaž se být jako já," utrhl se nespravedlivě na zdrceného otce. „Vybral sis špatného hrdinu, synu. Běž za ní. Běž a netrap se. Rozloučíme se zítra."

Rod Kouniců, Oldřichův rod, se tedy zazelenal novou nadějí. Rozkvete dokonce královskou krví. Dvě bílá lekna jeho znaku nezmizí z válečných korouhví. Kdyby neměl syna... Nebudu-li mít syna já, lev z českého znaku nezmizí. Jsem na tom líp než on, odbyl nejasnou myšlenku, která se mu vnucovala, a dodal ještě jako zaklínadlo, na které se střežil zapomenout: Já chci dceru.

Po celý zbytek večera byl zoufale roztržitý. Tiše žasl, kdykoli si to uvědomil. Copak tak na něj zapůsobil očekávaný vnuk? V noci nemohl usnout. Neklidně se

převaloval sem a tam a sotva zavřel oči, probudila ho jakási divá, neznámá bolest. V tichu doznívál výkřik. Ten hlas byl známý. Patřil jemu? Tma byla vlídná, konejšivá a přátelská. Pohnul se. Nebolelo ho nic. Co se mu to zdálo? Nemohl si vzpomenout. Neusnul až do rána a ležel tiše v neurčitém snění. Bděl, ale nedokázal sledovat své myšlenky a ráno si připadal neskutečnější než jindy.

Stárnu, ovšem, řekl si s nechutí. Čtyřicet let! Když byl otec v mém věku, nedokázal už ani pořádně vládnout. Možná že to přichází takhle najednou, přes jedinou noc. Vždyť už se ani nebojím, pomyslel si s úžasem. Ten stav byl příjemný, ale znepokojoval ho. Starý! Najednou se mu zastesklo po všech těch bouřlivých pocitech, které ho tak často mučily. Ale znovu se ponořil do mátožného snění.

Probral se z podivné otupělosti, až když ho Jan přišel upozornit, že pánové dávno čekají. „Ať přijdou sem," řekl. Nechtělo se mu dolů do velikého sálu. Přistoupil k oknu a zadíval se ven, do jasného podzimního dne.

Přišli trochu překvapeni. Stěží se sem vešli. Sluhové narychlo snášeli křesla. Královský vrtoch!

Zahájil radu. Jeho myšlenky se zvolna soustřeďovaly, i když vůbec neposlouchal, o čem se mluví. Ano, Mährenberg. Ještě tohle poslední, jediné rozhodnutí.

Přerušil prvního řečníka a řekl: „Připomeň příležitostně panu z Mährenbergu, Oldřichu, aby se nezapomněl uzdravit. A že ho očekávám v Praze."

Sotva to vyslovil, rázem ztratil zájem. Dokonáno. Nezbývá už nic. Vstal, zatímco se Oldřich o čemsi dohadoval s Fridrichem Ptujským, a vrátil se k oknu. Vnímal nezřetelný šum za svými zády jen jako uklidňující melodii. Díval se dolů a po tváři mu bloudil nepochopitelný úsměv.

Najednou jeho pozornost upoutal jezdec, který se vřítil tryskem na nádvoří v čele několika dalších. Na korouhvi rozeznal sviní hlavu v zlatém poli, znak pánů z Valdeka. Na druhé pražský znak. Nohy se pod ním podlomily. Zbyslav z Třebouně! Přítomnost pražského purkrabího mohla znamenat jen jedno. O měsíc dřív! Sladká netečnost zmizela. Pane Bože, jak jsem mohl toužit po téhle šílené hrůze!

Hlavou mu šlehla vzpomínka, jak jeho otec oknem Pražského hradu přesně stejně spatřil posla Vladislavovy smrti. Také on čekal zprávu o narození dědice trůnu.

Musel si sednout. Dotápal ke svému křeslu a padl do něho, nevnímaje nic kolem sebe, ani že se všichni ztišili a dívají se na něj s úžasem. Snad jsem se nemodlil dost vroucně za narození dcery. Snad Nejvyšší soudce prohlédl moji přetvářku a moji pečlivě tajenou touhu. Je právě den patrona České země. Svatý Václave, to přece nedopustíš!

Oldřich se nad ním skláněl a na něco se ptal účastným hlasem. Odstrčil ho a vstal. Síly se mu najednou vrátily. Jako šílenec vyrazil ze dveří a rozběhl se poslu vstříc.

Srazili se v ohybu schodiště. Nejobřadnější pan Zbyslav bral schody po dvou, jak se řítil nahoru, a teď doslova padl králi do náruče.

„Syn!“ vykřikl rozjásaně, zapomínaje na slavnostní řeč, jaká by se hodila k podobné příležitosti. „Je to syn! Máš syna!“ A dodal, když napjatý výraz nemizel z královy tváře: „Oba jsou zdrávi.“

Užaslým pánům, kteří se zvolna trousili za ním ze síně, se naskytl překvapující pohled na krále, který vroucně objímal svého purkrabího a líbal ho na zarostlé tváře.

Jeho důstojnost tím neutrpěla. Když se k nim obrátil se zářícíma očima, potlačovali smělci překotně úsměvy, aby proti sobě neobrátili jeho hněv. Ale Přemysl měl dnes k hněvu daleko. „Pánové,“ řekl a přelétl je pohledem, který se upíral kamsi mimo ně, „odjíždím okamžitě. Rokování končí.“ A zmizel dřív, než se stačili vzpamatovat.

Pan Zbyslav rozpřáhl ruce. Snad odpovídal jejich tázavým pohledům, snad chtěl jen vyjádřit radost, která jím lomcovala po celou dobu divoké jízdy z Prahy, když vykřikl z plných plic, až se rozléhalo: „Česká země má dědice!“

Cesta ubíhá pod kopyty koně. Den se mění v noc a noc se znovu mění v den. Kde jsi, mé strašidlo, můj dávný přízraku? A kde jsi ty, poklidné stáří? Jsem mladý, cítím v sobě sílu obra, znovu se mi chce dobývat svět. Pro tebe, neznámý člověče, který jsi ona i já. Měl jsem to poznat, moje milovaná, a neměl jsem čekat na tvého posla. Tos byla ty, kdo ke mně vstoupil té noci, tvá bolest, tvůj výkřik, tvoje tiché blaho. Přišla ses se mnou podělit o to, co cítíš, když vedle tebe tiše dýchá můj syn. Můj syn! Jsi ještě mátožná, sladká a zemdlená, snad spíš, ale já jsem se ti už ztratil a nelituju toho. Jsem sám sebou, žiju a jedu za tebou. Jsem muž a prahnu po tobě, jsem plný dychtivosti. Zpívám si, slyšíš? Ať se mi všichni smějí. Vyhrál jsem největší bitvu svého života.

Noc nechal za zády a Česká země ho uvítala dnem. Díval se vpřed k modrému obzoru, na kterém ležel úsměv. Všude, všude kolem byl úsměv. Usmívaly se tiché samoty, louky i lesy, potoky i řeky. Lidé se smáli radostně a nahlas a pokřikovali na něj, když jel kolem, tentokrát bez uctivosti, jenom s láskou. Ale země se usmívala tiše a pokojně. Česká země. Česká země má dědice.

OBSAH

DRUHOROZENÝ
GERTRUDA
OTEC A SYN
VÁLKA KRÁLŮ
PALCÉŘÍK
MARKÉTA
PŘEDEHRA SLÁVY
VÍTĚZ
SÁZKA NA PROHRU
KRÁL ŽELEZNÝ, KRÁL ZLATÝ
PYŠNÝ SE NEPOKOŘÍ
LÁSKO!
KDE KRÁL NEPOROUČÍ
V HODINĚ DVANÁCTÉ
VYSVOBOZENÍ
ZÁKON KRÁLOVSKÝCH PŘÍ
HOSTÉ KRUMLOVSKÉ PANÍ
JDE JENOM O LÁSKU?
KRÁLOVNIN RYTÍŘ
KDO SEJE VÍTR
ZRADA
MOSTY
PRO TEBE, NEZNÁMÝ ČLOVĚČE

LUDMILA VAŇKOVÁ

KRÁL ŽELEZNÝ, KRÁL ZLATÝ

LEV A RŮŽE I

Ilustrace na potahu
a grafická úprava Václav Rytina
Vydalo nakladatelství Šulc a spol. v Praze
roku 1994 jako svou 35. publikaci
Vytiskla Česká typografie, a. s.
Vydání třetí. 13/33. Stran 488
879—35—94

Doporučená cena váz. s DPH 81 Kč